

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ім. В. Г. КОРОЛЕНКА

**ХАРКІВ І ГУБЕРНІЯ НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ
«ЮЖНЫЙ КРАЙ»
(1880–1919)**

Частина 13: 1914

Харків 2025

УДК 908(477.54):070.481*ЮжныйКрай“1909/1910”](01)
Х 23

Укладач **Надія Іванівна Полянська**
Редактор **Алла Миколаївна Миколук**

*Затверджено до опублікування вченою радою
Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка
(протокол № 4 від 27.10.2025 р.)*

**Харків і губернія на сторінках газети «Южный край» (1880–
Х 23 1919). Ч. 13: 1914 / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ;
уклад. Н. І. Полянська. – Харків, 2025. – 428 с.**

У бібліографічному покажчику в хронологічній послідовності подано бібліографічні описи публікацій газети (статей, заміток, оглядів тощо) про Харків та Харківську губернію в межах сучасного адміністративного поділу.

УДК 908(477.54):070.481*ЮжныйКрай“1909/1910”](01)

© Харківська державна наукова бібліотека
ім. В. Г. Короленка, 2025

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Січень / Январь.....	5
Лютий / Февраль	50
Березень / Март	89
Квітень / Апрель.....	132
Травень / Май	158
Червень / Июнь.....	187
Липень / Июль	211
Серпень / Август	233
Вересень / Сентябрь.....	259
Жовтень / Октябрь	287
Листопад / Ноябрь.....	315
Грудень / Декабрь	341
Іменний покажчик.....	362
Предметний покажчик	397
Географічний покажчик.....	422

ПЕРЕДМОВА

Газета «Южный край», що видавалася у Харкові з 1880 по 1919 рр., була одним із найбільших регіональних періодичних видань. На її шпальтах оперативно публікувалися статті, огляди, замітки, статистичні матеріали.

Бібліографічний посібник «Харків і губернія на сторінках газети "Южный край". Частина 13: 1914» продовжує попередні видання. У ньому розкрито зміст газети, у хронологічній послідовності подано бібліографічні описи новинних повідомлень, що висвітлюють хроніку подій Харківщини в межах сучасного адміністративного поділу. Бібліографічний опис здійснено за чинними в Україні стандартами. Переважну більшість бібліографічних описів супроводжують анотації. Посібник містить допоміжний апарат: іменний, географічний та предметний покажчики.

Ініціали імен та по батькові, що не вдалося встановити повністю, подані відповідно до оригіналу (російською мовою), у тексті та іменному покажчику вони виділені курсивом.

Частини 1–9 мали назву «Харьков и губерния на страницах газеты "Южный край"», а 10–13 – «Харків і губернія на сторінках газети "Южный край"». Починаючи з частини 12 (1913 рік) анотації в покажчику подано українською мовою зі збереженням деяких архаїчних назв, що були актуальними на той час. Випуски, видані з 2002 до 2021 року включно (частини 1–11), мають друковані видання та електронні версії, частини 12 та 13 – лише електронні видання. Електронні версії та електронні видання посібника розміщені в розділі «Видання та публікації»* сайту ХДНБ ім. В. Г. Короленка.

Видання адресоване бібліотекарям, історикам, краєзнавцям, а також широкому колу читачів, які цікавляться історією рідного краю.

* URL: <https://korolenko.kharkov.com/vydannia-biblioteky/publikacii-poshuk.html>
URL: <https://library.korolenko.kharkov.com/fond-el-docs/>

Січень / Январь

1. **Кони, А. Ф.** Памяти графа М. Т. Лорис-Меликова. – 1914. – 5 янв.
25 років тому, 12 грудня 1888 р., у Ніцці помер Михайло Тарієлович Лорис-Меліков, генерал-губернатор Харківської губернії у 1879–1880 рр.

2. **III Всероссийский съезд ветеринарных врачей.** – 1914. – 5, 6 янв.

3. **Юбилей Н. Н. Синельникова.** – 1914. – 5 янв.

4 січня в драматичному театрі відбулися урочистий спектакль та вшанування М. М. Синельникова з нагоди 40-річчя його сценічної діяльності. Поставлено уривки з кількох п'єс. Серед учасників: М. Г. Савіна, М. М. Блюменталь-Тамаріна, О. О. Полевицька, О. М. Шатрова, Л. С. Ардатова, П. В. Самойлов, А. П. Петровський, Б. С. Борисов, М. М. Васильєв, М. М. Радін. Виголошено багато адресів і привітань, зачитано телеграми.

4. **Новые сенаторы.** – 1914. – 5 янв.

Для присутності в Правлячому Сенаті призначені голови департаментів Харківської судової палати М. М. Крестьянов, О. Ф. Мейен і М. М. Федоровський.

5. **Карточки на бесплатных билетах.** – 1914. – 5 янв.

З метою усунення можливих зловживань Харківська міська управа потребувала від усіх осіб, які користуються безкоштовними квитками для проїзду електричним трамваем, надати фотографії для наклеєння на квитки.

6. **П. Д. Кузнецов.** – 1914. – 5 янв.

Повідомлення про смерть після тривалої тяжкої хвороби одного з найстаріших залізничних службовців, бухгалтера служби тяги Південних залізниць. Після закінчення університету все його життя було присвячене залізничній справі: протягом 30 років обіймав різні посади в державному контролі та на залізниці, обирався головою наглядового комітету Товариства споживачів службовців Південних залізниць, був уповноваженим Товариства допомоги учням – дітям службовців та залізничного банку.

7. **На юбилейном спектакле Н. Н. Синельникова.** – 1914. – 5 янв.

За розпорядженням міської управи під час ювілейної вистави в драматичному театрі начальником пожежної команди було вжито особливі заходи щодо охорони будівлі. Театр та всі протипожежні засоби ретельно оглянуто, перевірено їх справність. Загашено всі топки, крім водяного опалення. Столярна та шпалерна очищені й зачинені на замок. Під час вистави чергували начальник команди і три брандмейстери.

8. **Губернская касса мелкого кредита в 1913 г.** – 1914. – 5 янв.

Чистий прибуток склав 57065 р. 92 к., валовий – 268321 р. 93 к. Загальний обіг досяг 30599615 р. 61 к. Матеріальна допомога каси установам дрібного кредиту становить 3832 561 р. 74 к. Усі ці гроші витрачені на потреби сільського населення губернії. Заборгованість кооператорів – 2997590 р. 34 к., прострочених позичок немає. Крім того, каса видала позички дрібним землевласникам 745741 р. 06 к. під заставу урожаю хлібів 1913 року. Також були учасниками посередницьких операцій з продажу сільському населенню сільськогосподарських машин, покрівельного заліза. Головні

оборотні кошти складають вклади приватних осіб, від яких протягом року прийнято 3326407 р. 66 к. Баланс на 1 січня 1914 р. становить 4343760 р. 39 к.

9. Виставка картин. – 1914. – 5 янв.

Гурток учнів «Біла хризантема» 2-ї чоловічої гімназії за підтримки групи викладачів влаштував на різдвяних канікулах виставку картин, написаних протягом 1913 р. Подано багато оригінальних малюнків. Виставка організована під керівництвом викладача малювання Нехаєва.

10. Вечер в основянском двухклассном училище. – 1914. – 5 янв.

Літературно-музичний вечір організував учитель І. С. Долженко. Хор під керуванням І. А. Орленка виконав низку пісень. Виступив оркестр балалаєчників під керівництвом І. І. Немкова. Учні декламували вірші, байки. Наприкінці відбулися танці.

11. Проф. Ф. М. Опенховский : [фото]. – 1914. – 5 янв.

12. Золочев: Рождественские праздники. – 1914. – 5 янв.

У народних школах міста пройшли дитячі вистави. У Народному будинку влаштоване спільне свято чоловічого училища та земської жіночої школи. Діти декламували вірші, співали, розіграли прості сценки. Художнє дитяче свято організували учитель Бідило, учительки Лиско і Петухова.

13. К пятидесятилетию земства (1 января 1864 г. – 1 января 1914 г.): виднейшие земские деятели за 50 лет существования земства : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11823. – 1914. – 5 янв.

Представлені портрети осіб, діяльність яких була пов'язана з Харковом, зокрема М. І. Туган-Барановського, А. Ф. Коні, М. М. Алексеєнка.

14. Председатели Харьковской губернской земской управы : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11823. – 1914. – 5 янв.

На фото: О. Ф. Бантиш, А. І. Іонін, З. І. Бекарюков, П. В. Кондратьєв, М. Є. (Єгорович, Георгійович) Гордеєнко, В. Г. Колокольцов, кн. О. Д. Голіцин, Л. Д. Лесевицький, В. В. Акішев.

15. Харьковская губерния в цифрах / Дельта. – 1914. – 6 янв.

Вийшов з друку «Статистичний довідник по Харківській губернії». Площа губернії складає 1884 кв. версти і займає одну соту частину Росії, якщо не брати до уваги Сибір та середньоазіатські володіння. На 1 січня 1911 р. значилося 3288500 жителів – 2% населення всієї імперії. Переважає сільське населення, у містах проживає всього 15%. Його густота складає 69 осіб на 1 кв. км з містами і 58 – без міст. На 100 чоловіків припадає 98 жінок. Українці складають 80,6%, росіяни 17,7%, 1,7% – жителі інших національностей. Панівна релігія – православна (98,4%). У губернії 90,8% селян, 6,3% міщан, 1,3% дворян. За переписом 1897 р., писемність сягає 21% без дітей шкільного віку. У 1904 р. на 1000 жителів було 48 народжених і 27 померлих. Основним заняттям населення Харківської губернії є землеробство (57%), промисловість (13%). За 26 років (з 1885 р.) з губернії виїхало 180500 осіб. Переважають дрібні землеволодіння. У власності дворян знаходиться 36% землі, у різночинців – 64%. Кустарною промисловістю зайняті 34389 осіб, зокрема чоловіки складають 67% і діти 4%. На 100 душ налічується 45 голів великої рогатої худоби.

Довжина рейкової колії в межах Харківської губернії дорівнює 7478000 верст (перша цифра не читається через пошкоджений примірник газети. – Уклад.). Хлібних вантажів вивозиться 27 млн пудів на рік. На одну поштову установу припадає 394 кв. км і 28 тис. жителів. Витрати губернського і всіх повітових земств збільшилися в 1913 р. порівняно з 1870 р. у 17 разів. На одного жителя нараховується 3 р. 19 к. земського збору на рік. Податкові надходження становлять 80% всього прибутку. Найбільші асигнування всіма повітами виділені на розвиток народної освіти – від 26% до 45%, потім на медицину 13–26%. У кошторисі губернського земства перше місце займають асигнування на медицину 22,5%, потім на економічні заходи – 19,8%, народну освіту – 10%.

16. Погребение П. Д. Кузнецова. – 1914. – 6 янв.

17. Мельников, Ф. Юбилейное чествование Н. Н. Синельникова / Ф. М. – 1914. – 6 янв.

До ювілейної постановки увійшли третя дія «Горя з розуму» О. Грибоєдова, друга сцена четвертої дії «Влади п'їтьми» Л. Толстого, четверта дія «Останньої жертви» О. Островського, друга дія «Катерини Іванівни» Л. Андрєєва, четверта дія «Тартюфа» Ж.-Б. Мольєра і жарт А. Чехова «Ювілей». У театрі було багато публіки. Зачитані привітання ювіляру. Після вшанування М. М. Синельникова в театрі пів на другу ночі відбувся банкет у Комерційному клубі. На ньому П. Г. Баратов запропонував започаткувати фонд для створення капіталу на утримання ліжка імені ювіляра в притулку для артистів похилого віку. Передплата склала 547 р. 50 к. Вечеря пройшла весело. Талановитий Б. С. Борисов зіграв кілька сцен, співали С. В. Юренєв і О. І. Каміонський.

18. Унковский, В. Зигзаги: по поводу юбилея Н. Н. Синельникова. – 1914. – 6 янв.

19. Театр Грикке / В. Б. – 1914. – 6 янв.

Трупа українських артистів О. Л. Суходольського поставила драму М. Старицького «Дай серцю волю, заведе в неволю». Яскраво виконали свої ролі Вірина, Волошина, Занєгін, Юркевич. Погано зіграв Цивінський. Після п'єси вдало пройшов концерт чоловічого та жіночого хорів.

20. Новая Водолага, Валков. уезда: лекции и местная жизнь. – 1914. – 6 янв.

Різдвяні свята супроводжувалися пияцтвом і бійками, проте Товариство сільських господарів організувало кілька лекцій з рільництва, травосіяння, тваринництва, бджільництва. Лекції, які читали земські фахівці, відвідувалися переважно школярами, дорослого населення було мало. У місцевому училищі влаштована ялинка для дітей-школярів коштом його піклувальника Г. В. Андрєєва.

21. Памяти Ф. М. Опенховского: станция Травники : [заметки]. – 1914. – 8 янв. – Зміст: Погребение Ф. М. Опенховского ; Вскрытие тела Ф. М. Опенховского ; Траурная месса ; Траурное утро в память Ф. М. Опенховского ; Вечер в пользу туберкулезной лиги.

Тіло професора прибуло з Берліна на станцію Травники Люблінської губернії. Процесія вирушила до маєтку Феславиці його університетського товариша Флярковського, де згідно з волею покійного він мав бути похованим. Сім'я небіжчика отримала багато телеграм співчуття. Розтин тіла показав, що Ф. М. Опенховський страждав від раку шлунка та грудної жаби. У харківському костелі відслужено жалобну месу.

22. Городская дума. – 1914. – 8 янв.

Розглядалися заяви І. М. Бич-Лубенського про відмову від звання гласного Думи і С. М. Жевержеєва про відмову від посади товариша директора міського Купецького банку. Першого попросили забрати свою заяву, питання про другого вирішено перенести на наступне засідання. Центральним пунктом засідання було питання про викуп конки. Історію викупу доповів член управи В. М. Дем'яненко. Прибуток конки за 1913 р. склав 760500 р., але будівельний сезон для електричного трамвая пропущений. В обговоренні доповіді взяли участь С. М. Кузнецов, Д. І. Багалій, О. Ф. Данилович, О. А. Піддубний, К. О. Зворикін, О. Ю. Вегнер, І. І. Вільга.

23. Приветствие по поводу 50-летнего юбилея земских учреждений. – 1914. – 8 янв.

З'їзд ветеринарних лікарів надіслав вітальну телеграму до Петербурга в губернську земську управу з нагоди ювілею земських установ.

24. Крещенская ярмарка. – 1914. – 8, 11, 20, 21, 28 янв.; 2 февр.

Щоденно збільшується заїзд покупців. Великим попитом користується овеча шкура. Зростає обіг мануфактури. Покращився стан з хутровим товаром. Спостерігається поживлення з бакалією.

25. Лекции Г. С. Петрова. – 1914. – 8 янв.

Дозволені в залі Громадської бібліотеки, присвячені темі «Краса врятує світ» (мистецтво і життя).

26. Посещение выставки. – 1914. – 8 янв.

Слухачі курсів для робітників відвідали виставку, присвячену охороні природи, про експонати якої розповів приват-доцент В. І. Талієв.

27. Путеводитель по Харьков. – 1914. – 8 янв.

Харківське Товариство любителів природи випустило «Путеводитель для туристов и экскурсантов по гор. Харьков», що містить детальні відомості та два плани міста. Перше видання вийшло у 1913 р. накладом 2 тис. примірників.

28. Городская школа. – 1914. – 8 янв.

У вересні 1914 р. відкривається нова школа, завідувачем якої призначений кандидат міністерства В. Ульянов. Школа працюватиме в приміщеннях 12-го та 29-го початкових міських училищ, які, у свою чергу, переходять до нової будівлі.

29. Банк Общества приказчиков. – 1914. – 8 янв.

Чистий прибуток отримано в розмірі 95762 р. 41 к.

30. **Городская** канализация. – 1914. – 8 янв.

Роботи зі спорудження першої черги міської каналізації наближаються до завершення. Головні об'єкти начорно закінчені. Колектор місту планується здати до 15 липня 1914 р.

31. **Крытый** рынок. – 1914. – 8 янв.

Учасники з'їзду ветеринарних лікарів оглянули будівництво міського критого ринку з холодильниками. Під час огляду багато уваги приділялося холодильним приміщенням. Член управи О. Я. Краснов та інженер М. І. Пономарьов дали пояснення.

32. **В Обществе** птицеводства. – 1914. – 8 янв.

На загальних зборах харківського відділу Товариства сільськогосподарського птахівництва товаришем голови обрано П. О. Себрякова.

33. **35-летний** юбилей. – 1914. – 8 янв.

До 35-річчя служіння у відомстві збору Південних доріг діловода М. П. Нестеренка.

34. **О борьбе** с туберкулезом. – 1914. – 8 янв.

На Всеросійському з'їзді ветеринарних лікарів ухвалено кілька постанов, спрямованих на боротьбу з туберкульозом. Цю хворобу визнано народним лихом. У низці заходів боротьби з туберкульозом важливе значення має правильний нагляд за продуктами. З вересня 1913 р. у Харкові відкрито міські класи кулінарного мистецтва, засновані за ініціативою О. В. Пономарьової.

35. **Экскурсия.** – 1914. – 8 янв.

Група членів з'їзду ветеринарних лікарів, що завершив роботу, оглянула біологічне обладнання міської каналізації в урочищі Сахари. Головний будівельник каналізації Д. С. Черкес дав докладні пояснення.

36. **Швейцарское** Общество. – 1914. – 8 янв.

Відбулися традиційні збори швейцарського благодійного Товариства, що співпали з 25-річним ювілеєм його президента, інженера Е. Я. Гретера. Отримано багато телеграм, проголошено вітальні промови. Ювіляру вручено грамоту на обрання довічним почесним головою Товариства. Комітет переобраний у колишньому складі, його секретарем обрано В. Е. Гретера, сина ювіляра.

37. **Синельников, Н. Н.** Благодарность Н. Н. Синельникова : (письмо в редакцию). – 1914. – 8 янв.

Театральний діяч надіслав до газети лист подяки всім учасникам ювілейного вечора на честь 40-річчя його діяльності.

38. **Открытие** городского съезда мировых судей. – 1914. – 8 янв.

39. **Закрытие** III всероссийского съезда ветеринарных врачей. – 1914. – 8 янв.

З'їзд закінчив роботу 6 січня. Після прочитання обов'язкових постанов з'їзду його голова висловив вдячність Харківському ветеринарному інституту, губернській земській управі, З'їзду гірничопромисловців Півдня Росії, Харківській міській управі, медичному Товариству. З'їзд пожертвував 200 р. студентській їдальні, 300 р.

Товариству допомоги нужденним студентам Харківського ветеринарного інституту, 200 р. юр'ївському Товариству студентів-ветеринарів «Злагода».

40. Мельников-Разведенков, Н. Ф. Еще о ветеринарной выставке в Харькове. – 1914. – 8 янв.

Головною на виставці була колекція лабораторії Міністерства внутрішніх справ. З Петербурга до Харкова було перевезено вагони експонатів, що склали, так би мовити, окрему виставку зі своїм каталогом. Міністерський відділ складається з відділень: фізіологічного, біологічного, патологоанатомічного, бактеріо-паразитарного та ін. У ньому також міститься павільйон бактеріологічної станції Харківського ветеринарного інституту, субсидований усе тим же міністерством. Вона є основоположницею всіх станцій, розміщених на території імперії; у 1880-ті роки була єдиною в Росії. Павільйон прикрашений портретами професора Л. С. Ценковського, І. М. Садовського, А. О. Раєвського, С. Б. Скадовського, графа І. І. Воронцова-Дашкова. Частина виставки присвячена боротьбі з інфекційними хворобами.

41. Е. В. Иванова: (по случаю 35-летия педагогической деятельности). – 1914. – 8 янв.

Катерина Василівна Іванова – донька популярного свого часу педагога, який помер 1882 р. Ще ученицею 5 класу 1-ї харківської Маріїнської жіночої гімназії вона вступила до групи безоплатних учительок приватної жіночої недільної школи, в якій викладала потім протягом 22 років. Вела уроки в школах Товариства грамотності з 1879 р., у Москалівській школі. Крім звичайних дисциплін, безкоштовно навчала дітей співу, малюванню, гімнастиці, власним коштом започаткувала викладання ручної праці. 1898 р. перейшла до міського парафіяльного училища ім. І. С. Тургенєва. Міське громадське управління зарахувало їй викладання в школах Товариства грамотності і збільшило оклад до максимального. До 25-річчя педагогічної діяльності воно видало учительці золотий жетон і нагородні. Має срібну медаль «За старанність». Серед учнів Іванової – співаки, художники, лікарі, вчителі.

42. Е. А. Виноградова. – 1914. – 8 янв.

7 січня на міському цвинтарі поховали акторку Катерину Олексіївну Виноградову, яка померла на 71 році життя. 52 роки вона працювала в театрі, переважно в Харкові. В останні роки грала на сцені Народного будинку. Акторка користувалась повагою в трупах. Шанувальники зібрали кошти на пам'ятник на могилі. Збір грошей здійснювався в зібранні прикажчиків. До збору приєдналися артисти трупи М. М. Синельникова.

43. К юбилею Н. Н. Синельникова. – 1914. – 8 янв.

М. М. Синельников продовжує отримувати телеграми. На створення фонду капіталу на утримання ліжка імені ювіляра в притулку сценічних діячів похилого віку зібрано близько 1000 р. з необхідних 8000 р.

44. Прекращение спектаклей в Новой опере. – 1914. – 8 янв.

Після 6 січня припинилися вистави товариства оперних артистів через фінансовий стан. За свята зароблено всього 14 тис. р.

45. **[Коммерческий клуб]**. – 1914. – 8 янв.

Гастролі артистки Н. І. Тамари розпочинаються участю у виставі «Принцеса доларів».

46. **Алчевская, Х. Д.** На юбилее учительницы. – 1914. – 9 янв.

Про вшанування К. В. Іванової.

47. **Борьба с детской смертностью.** – 1914. – 9 янв.

9 лютого в церквах Харківської єпархії організовано збір пожертвуваль на користь харківського відділу Товариства для боротьби з дитячою смертністю.

48. **Выкуп конки.** – 1914. – 9 янв.

На засіданні міської юридичної комісії обговорювалося питання виконання умов угоди про викуп конки. Комісія визнала, що відмова міста від виконання угоди не має жодних наслідків.

49. **Смета водопровода.** – 1914. – 9 янв.

На 1914 р. кошторис зведено в сумі 412 012 р.

50. **Городская юридическая комиссия в 1913 г.** – 1914. – 9 янв.

За звітний період комісія засідала 24 рази. Розглянуто 39 справ. 5 засідань присвячено викупу конки.

51. **Декабрьская** виручка трамвая. – 1914. – 9 янв.

Загальна сума становить 82298 р. Ранковий рух трамвая дав 1553 р., денний – 74757 р., нічний – 22924 р. Учнівських квитків продано на 3062 р. Найбільший виторг дала Пушкінська лінія.

52. **Заседание** фотографического отдела И. Р. технического Общества. – 1914. – 9 янв.

Обговорювалося питання організації діапозитивного вечора. Зачитано пропозицію голови Товариства швидкої допомоги виготовити фотоальбом зі світлинами будівлі товариства. Цей альбом передбачається подарувати члену технічного Товариства В. Є Мороховцю, який безкоштовно звів будинок «швидкої допомоги». Проведено вибори посадових осіб. Голова О. В. Рутченко, віцеголова В. В. Рюмін і секретар П. Р. Родіонов одноголосно переобрані на поточний рік.

53. **Елка у почтово-телеграфных чинов.** – 1914. – 9 янв.

За ініціативою начальника поштово-телеграфного округу інженера С. С. Іванова в приміщенні курсів робітників влаштовано ялинку для дітей нижчих службовців – листонош. Були присутні 300 дітей.

54. **Электрическая** станция и трамвай. – 1914. – 9 янв.

У місті спостерігаються порушення руху електричного трамвая у зв'язку з недостатністю електричного струму.

55. **Двинский, И.** «Похороны выкупа». – 1914. – 9 янв.

Термін бельгійської концесії закінчується 31 травня 1924 р., після чого місто безкоштовно отримає конку.

56. Мельников, Ф. Городской театр: «Царевна-лягушка». Пьеса Юрия Беляева / Ф. М. – 1914. – 9 янв.

П'єса поставлена на бенефісі помічника режисера *А. Н. Сенницького*. Декорації художника *П. І. Андріяшева*. У ролях артисти *Рунич, Вересанов, Колобов, Петіпа*, артистки *Чаруська, Декер, Гаврилова*.

57. Выдающиеся земские деятели – члены Государственной Думы разных созывов : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11828. – 1914. – 9 янв.

На фото представлені вчений *М. М. Ковалевський* та психіатр *М. М. Баженов*, колишні гласні харківського земства.

58. Выставка харьковского Общества любителей охраны природы : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11828. – 1914. – 9 янв.

На фото птахи та звірі, які водилися в Харківській губернії, рослини хвойних лісів, постановка хвойних лісів із їх зниклими мешканцями.

59. Памяти профессора Ф. М. Опенховского. – 1914. – 10, 23 янв.

У вірменській церкві за ініціативою студентів-вірмен відслужено панахиду за покійним професором, який брав активну участь в її створенні.

60. В Купеческом банке. – 1914. – 10 янв.

На посаду товариша директора банку призначено *М. М. Кальфа*.

61. Юбилей Е. В. Ивановой. – 1914. – 10 янв.

8 січня в квартирі вчительки відбулось імпровізоване вшанування на честь 35-річчя її педагогічної діяльності. Серед учасників – делегація вчительок на чолі з *Х. Д. Алчевською*, колишні учні. Зачитано телеграми, проголошено промови.

62. Уход инж. Н. Н. Подхалюзина с городской службы. – 1914. – 10 янв.

Завідувач служби трамвайного руху залишає її за власним бажанням.

63. В Обществе пособия бедным евреям г. Харькова. – 1914. – 10 янв.

Скарбником обрано *Л. Й. Гофмана*.

64. Канализационные работы 1911–1913 года. – 1914. – 10 янв.

Каналізаційне бюро підготувало зведену таблицю про хід робіт у 1911–1913 роках. У 1911 р. прокладено мережі гончарних труб 333 саж., укладання яких обійшлося в 2534 р., вартість самого матеріалу склала 1555 р. 1912 р. прокладено 8109 саж. гончарних труб, на матеріали та вартість робіт витрачено 167351 р. Виконано інші роботи. Загальна вартість робіт з облаштування каналізації склала 178606 р. Особливо інтенсивно велися роботи в 1913 р. Труби гончарної мережі прокладені на 4625 саж., гончарного колектора – на 982 саж., другорядного цегельного колектора – 833 саж. Вартість матеріалів склала 179953 р., виконання робіт – 418391 р. Усього на каналізацію в 1911–1913 рр. використано 1373909 р.

65. Гастроли Н. И. Тамара / Б. – 1914. – 10 янв.

Артистка оперети виступила в «Принцесі доларів» у театрі Комерційного клубу. Гастролерка, яку зустріли стримано, незабаром мала великий успіх. Добре виступили також Наровська, Смоліна, Волконський, Глумін, Михайлов.

66. Театр Сарматова. – 1914. – 10 янв.

У театрі мініатюр великим успіхом користується трансформувач Уго Уччеліні, який зі вражаючою швидкістю змінює костюми і грим. Йому вдаються імітації голосу та зміни виразу обличчя. З ним приїхала його донька Адельжиза, виконавиця романсів, правда, артистка не має голосу.

67. Сибирский земский музей. – 1914. – 10 янв.

При Вовчанській земській управі створюється сибірський музей за зразком переселенського музею губерньського земства.

68. Валки: живая струя. – 1914. – 10 янв.

З 1910 р. у повіті пожвавилася справа народної освіти: гарячі сніданки, учнівські екскурсії, наочні посібники, передплата школами газет, журналів, організація районних учительських бібліотек. До відділу народної освіти надійшла пропозиція укласти покажчик пам'ятних місць повіту.

69. Сумцов, Н. Ф. По поводу выставки охраны природы. – 1914. – 11 янв.

На думку автора, крім виставки, необхідно проводити велику роботу з охорони довкілля, зокрема в своїй місцевості організувати відповідні курси для вчителів, запровадити в школах уроки рідної природи, здійснювати роз'яснювальну роботу серед учнів.

70. Городская дума. – 1914. – 11 янв.

На засіданні Думи були присутні 43 гласні. Розглядалася доповідь про короткострокову міську позику в 2 млн 750 тис. р. Дума дозволила міській управі позику в приватних осіб і кредитних установах. Обговорювалося питання оцінювання майна домовласників у зв'язку зі скаргами, що надійшли. Рішення не ухвалено.

71. Приемка канализационных работ. – 1914. – 11 янв.

10 січня член міської управи О. Ю. Вегнер, головний будівельник міської каналізації Д. С. Черкес, інженери С. С. Пономарьов, П. П. Рудавський провели випробування та прийом найважливіших робіт. Виконання робіт визнане задовільним, прийом відбувся.

72. Харьковские колодцы. – 1914. – 11 янв.

На 1 січня 1914 р. міське санітарне бюро зареєструвало в Харкові 508 колодязів, з них 87 свердлових і 421 копаний. У 134 колодязях міститься питна вода, у решті – непридатна для пиття. Це говорить про забруднення ґрунтових вод. З усіх колодязів лише 104 накриті й обладнані насосами, інші утримуються вкрай недбало.

73. Лопнувший котел в Александровской больнице. – 1914. – 11 янв.

Технічне відділення міської управи протягом літа 1913 р. не здійснювало ремонт котла, лише промивання системи опалення. Щоб уникнути катастрофи, лікарні необхідний тимчасовий котел.

74. Судьба санитарных попечительств. – 1914. – 11 янв.

У поточному році функціонувати не будуть.

75. Дома городских предприятий не будет. – 1914. – 11 янв.

На засіданні міської управи вирішено відмовитися від будівництва спеціальної будівлі для управління міських підприємств через нестачу коштів. Управління може розміститися в будинку Пашенка-Тряпкіна.

76. Городской музей материалов. – 1914. – 11 янв.

При відділі міських підприємств створюється музей будівельних матеріалів і палива.

77. Городская больничная касса. – 1914. – 11 янв.

Міська управа ухвалила заснувати загальну лікарняну касу для працівників усіх міських підприємств.

78. Заседание Совета съезда горнопромышленников юга России. – 1914. – 11 янв.

79. Театр Грикке. – 1914. – 11 янв.

Трупа О. Л. Суходольського з успіхом поставила драму І. К. Карпенка-Карого «Лиха іскра поле спалить, сама щезне». Талановито зіграла Дикова, чудові були Островський, Занегін, Вірина.

80. [Вечера сонат В. Моцарта]. – 1914. – 11, 18 янв.

Альберт Федорович Бенш і Костянтин-Антоній Горський організували три концерти для фортепіано та скрипки в залі Громадської бібліотеки.

81. [Бенефис А. А. Барова]. – 1914. – 11 янв.

Влаштовується в драматичному театрі. Вибрано п'єсу «Цар Федір Іоаннович». Для вистави створено нові декорації та стильні історично достовірні костюми.

82. [Концерт Камилла-Аль-Мутыти Тахватуллина]. – 1914. – 11 янв.

Баритон виконує мусульманські пісні, переважно татарські. Співак, інтелігентна людина, пропагує музику своїх одновірців. Публіку зацікавив оригінальний зміст його концертної програми.

83. Эпидемия. – 1914. – 11 янв.

У Таранівській волості Зміївського повіту епідемія черевного тифу, захворіло 28 осіб. У селах Зарожному і Тетлежському епідемія натуральної віспи затихає. Хворих 48 осіб, останнім часом захворіло ще 2.

84. Валки: к 50-летию земства. – 1914. – 11 янв.

У Валківському повіті земство фактично відкрите 1 грудня 1865 р. Головою першої земської управи був О. Р. Шидловський, згодом губернський предводитель дворянства, орловський і костромський губернатор. Членами управи були дворяни М. Ф. Павлов і І. Т. Костир. До складу гласних входило 14 дворян, 11 селян і 5 священників. На цей час серед живих немає нікого з числа гласних першого скликання. Протягом 50 років на посаді голови Валківської земської управи перебували О. Р. Шидловський, О. О. фон Циглер, барон О. Г. Піллар фон Пільхау, М. П. Єнішерлов, Д. П. Перлик і С. А. Куколевський. Діяльність Валківського земства

протягом 45 років розвивалася вкрай погано, і лише в останні 5 років воно активно розгорнуло свою роботу. Перший кошторис земства в 1867 р. затверджено в сумі 16075 р., у 1914 р. – 793173 р. У попередньому функціонуванні повітового земства спостерігалася байдужість до справи народної освіти.

85. К увековеченню пам'яті Ф. М. Опенховского. – 1914. – 12 янв.

Члени правління харківського відділу всеросійської Ліги для боротьби з туберкульозом і жіночого комітету при ньому запропонували вшанувати пам'ять голови відділу професора Федора Мечиславовича Опенховського шляхом заснування ліжка його імені в санаторії відділу «Ріпки».

86. 35-летний юбилей. – 1914. – 12 янв.

Настоятель Свято-Духовської церкви Харкова протоієрей П. Тимофєєв 35 років прослужив на цій посаді. Причт та парафіяни вирішили подарувати ювіляру ікону та адрес.

87. Профессор Н. П. Тринклер. – 1914. – 12 янв.

Взяв участь в особливій нараді академіків геології і професорів медицини з розгляду питання про значення радію при лікуванні злоякісних новоутворень, для якої підготував оригінальну доповідь.

88. 25-летний юбилей врачей. – 1914. – 12 янв.

Виповнюється 25-річчя діяльності дільничного лікаря Південних залізниць Н. Є. Соколова. Випускник Харківського університету 1888 р., він три роки був ординатором міської Олександрівської лікарні, звідки в жовтні 1893 р. перейшов на соляні копальні Бахмутського повіту. З травня 1898 до жовтня 1905 р. працював земським лікарем Харківського повіту, потім завідував лікарнею в Грайворонському повіті, звідти у квітні 1908 р. перейшов на Харківсько-Миколаївську залізницю.

Також виповнюється 25 років службової діяльності лікаря харківської лікарні Південних залізниць Ф. Т. Романовича. Він закінчив Харківський університет зі званням цілителя і повітового лікаря, вступив ординатором до хірургічного шпиталю проф. Суботіна, у 1890 р. призначений ординатором Харківської губернської земської лікарні. У 1891 р. перейшов на службу до колишньої К.-Х.-Азовської залізниці завідувачем лікарні у Харкові, де й працює на цей час.

89. Переговоры о выкупе конки. – 1914. – 12 янв.

Член міської управи В. М. Дем'яненко, директор кінно-залізничних доріг Е. Г. Вольтерс і уповноважений бельгійців С. О. Козлов провели попередні перемовини щодо нових умов угоди про викуп конки. Місто має намір наполягати на зменшенні викупної суми, а бельгійці – не поступатися.

90. 254 студента – к исключению. – 1914. – 12 янв.

Про відрахування студентів через несплату за навчання.

91. Проводы М. И. Литвиненко. – 1914. – 12 янв.

Товариш управителя Харківського відділення Азовсько-Донського комерційного банку переходить до правління банкірського дому В-ма Ляндау в Варшаві. В Азовсько-Донському банку він прослужив понад 23 роки, у Харкові – від дня відкриття відділення.

92. Командировка инж. Черкеса. – 1914. – 12 янв.

Головний будівельник каналізації направляється міською управою з науковою метою до Лондона, Берліна, Відня та інших міст. Головна мета поїздки – вивчення сміттєспалювальних печей.

93. Курсы огнестойкого строительства. – 1914. – 12 янв.

Відкриваються при технологічному інституті. Зачислено 140 слухачів, переважно з технічною підготовкою. Євреїв не приймають, хоча в правилах прийому про це нічого не йдеться. На курси прийнято священника А. Дюкова з церкви с. Корбині Івани Богодухівського повіту. Одержані знання він має намір розповсюджувати серед своїх парафіян.

94. Выставка охраны природы. – 1914. – 12 янв.; 4 февр.

Закривається перша виставка, організована Товариством любителів природи. Мала великий успіх, лише за два дні її відвідали 3 тис. учнів нижчих та середніх навчальних закладів. За пропозицією київського орнітологічного Товариства передбачається перенести виставку до Києва, де розпочати її діяльність 20 лютого. Одночасно будуть прочитані лекції на тему охорони природи.

95. Награды. – 1914. – 12 янв.

На ювілейній Всеросійській виставці плідівництва та виноградарства в Петербурзі, присвяченій 300-річчю дому Романових, Рокитнянському державному лісництву присуджено нагороди: диплом на ювілейну золоту медаль за плодів дерева і раціональне утримання плодового розплідника і диплом на золоту медаль Імператорського економічного Товариства за розповсюдження плідівництва в степовій смузі Росії. Садівник лісництва В. Л. Бабура удостоєний грошової премії графині Є. В. Шувалової.

96. Харьковский медицинский журнал. – 1914. – 12 янв.

У грудневому номері журналу вміщено оригінальні статті, що заслуговують на увагу медиків. Видання містить низку малюнків.

97. Заявление А. А. Поддубного. – 1914. – 12 янв.

Гласний Міської думи подав до міської училищної комісії заяву щодо дворового місця на Сумській вулиці, яке колись було пожертвуване Костюріним на справу народної освіти. Він запропонував здійснити обмін ділянки з метою її використання для закладів освіти.

98. Хозяйство гор. Харькова. – 1914. – 12 янв.

Складено огляд діяльності господарського відділу міської управи за 1910–1914 рр. У віданні відділу знаходиться вся вигінна земля, прилегла до міста. Більша частина землі здається в оренду під оранку й сівбу хлібів. Проти виснаження землі управа вжила заходів травосіяння: 1913 р. засіяно довгорічною травою 24 дес. і на 1914 р. розорано з цією метою 32 дес. Вживалися заходи боротьби з ярами та пісками. Прибутковість землі в 1914 р. збільшилася на 9350 р. Протягом звітних чотирьох років створено новий орган, що завідує міським земельним майном, – земельну комісію. Прибутковість від торговельних рядів збільшилася з 112312 р. у 1910 р. до 124690 р. у 1914 р. Міські базари приносять порівняно низькі прибутки. Місто має прагнути до

того, щоб усі торговельні приміщення на базарах належали йому. Особливу увагу управа звернула на їх санітарний стан, але з цього питання зроблено мало. Загальна прибутковість господарського відділення на 1 січня 1910 р. складала 710427 р. 66 к., а на 1 січня 1914 р. – 1068866 р. 81 к. Прибутковість збільшилася на 358439 р. 15 к., а цінність майна на 616127 р. 50 к.

99. Заседание училищной комиссии. – 1914. – 12 янв.

Завідувач відділу народної освіти А. М. Ільяшевич доповів про перший Всеросійський з'їзд народної освіти. У місті відкривається міська художньо-ремісничка школа. Міністерство рекомендує її завідувачем В. Ф. Ульянова. Група жителів подала заяву про вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка з нагоди 100-річчя від дня його народження. Комісія ухвалила заснувати при 4-му вищому початковому училищі 10 стипендій імені поета по 15 р. кожна. Дума має дозволити урочисте святкування ювілею. Започатковано організацію при відділі народної освіти центрального складу наочних посібників. З ініціативи професора М. Ф. Сумцова у зв'язку з доповіддю про виставку з охорони природи вирішили просити голову Товариства любителів природи приват-доцента В. І. Талієва організувати низку лекцій про вивчення місцевої природи та завдання її охорони для вчителів міських початкових училищ.

100. Двинский, И. Трамвай и электрическая станция. – 1914. – 12 янв.

Останнім часом спостерігається поганий рух трамваїв через нестачу електроенергії. Міське управління недостатньо координувало роботу та розрахунки електричної станції і трамвая.

101. Мельников, Ф. Городской театр: «Право на счастье». Пьеса Як. Гордина / Ф. М. – 1914. – 12 янв.

П'єса поставлена на бенефісі Колобова. Незважаючи на невдалий твір, артисти зіграли добре. Відзначилися Чаруська, Баратов, Вересанов, Медведєва, Нерадовська.

102. [Гастроли Н. И. Тамара]. – 1914. – 12 янв.

Поставлені «Весела вдова», мозаїка М. Г. Прокоф'єва-Сєверського «Нові циганські романси». Артистка завершила гастролі в Харкові.

103. [Театр Грикке]. – 1914. – 12 янв.

Трупа українських артистів О. Л. Суходольського, що виступає в театрі, має матеріальний успіх. В окремі дні валовий прибуток складав 1100 і 1200 р. Дитячий ранок 6 січня дав 500 р. Публіка з цікавістю відвідує вистави трупи, але вадою приміщення є холод, протяги на сцені. Більшість акторів перехворіли, глядачі в залі сидять у верхньому одязі. О. Л. Суходольський вирішив самотужки вирішити проблему опалення театру.

104. Бабецкий, Е. М. Оперное дело в Харькове / Е. Эмбе. – 1914. – 12, 13, 14 янв.

Крах «Нової опери» у Харкові не був несподіванкою для тих, хто стежив за театром. У О. М. Орлова не було коштів, досвіду для ведення складного театрального господарства. Він вирішив демократизувати оперу, створити новий контингент глядачів із кола малозабезпеченого населення, здешевивши ціни на місця. Почалися

репетиції, але Орлов відмовився від раніше складеної програми. За перший місяць Нова опера збрала 36 тис. р., за другий — 32 тис. р., за третій — 20 тис. р. Незважаючи на участь у виставах видатних співаків, нецікавий репертуар не залучив багато публіки. За три місяці каса не добрала 38 тис. р. Орлов — людина розумна й обдарована, але не господарник, своїх грошей у нього не було. Надходження та витрати оперної справи Орлова: 88 тис. р. взято зборів, 27 тис. р. застав, витрат 127 тис. р. Артисти не одержали платню за півтора місяця, хор і оркестр — за 22 дні, за оренду не доплачено 10 тис. р. У Харкові в різні часи опера існувала і з успіхом, і з занепадом. Антрепренер О. С. Раппорт (1877–1880 рр.) за три сезони нажив близько 40 тис. р. і розкішне майно. Його наступник, казанський антрепренер П. М. Медведєв (1880–1881 рр.), тримав оперу і драму, втратив у цій справі все, що мав. Але до Харкова він приїхав з боргами, і драма була слабка, давала малі збори. Потім оперу утримував А. Б. Пальчинський. Артист його трупи М. Є. Медведєв (1882–1884 рр.) взяв антрепризу на кошти однієї меценатки, яка вклала в справу 25 тис. р. Після двох сезонів від цих грошей не залишилося нічого. М. Є. Медведєв — добра душа, його обкрадали всі. Ще авантюристична справа була з антрепризою П. І. Богатирьова і В. М. Андрєєва-Бурлака (1884–1885 рр.), що закінчилася крахом і в опері, і в драмі. Усе це відбувалося в театрі Пащенко на Катеринославській вулиці. Потім до Харкова приїжджали опера з Києва і Тифліса на чолі з І. П. Прянишниковим і М. Є. Медведєвим, яка здійснила блискучі постановки в старому драматичному театрі; літня опера М. М. Савіна в «Тіволі»; С. І. Мамонтова в літньому театрі Комерційного клубу. Збори були слабкі, антрепренери багато втратили. Після тимчасової опери О. Луковича у великій залі Комерційного клубу покійний Я. В. Гельрот почав агітувати за перебудову цієї зали в театр. Орендар приїхав з Вільно, відомий антрепренер О. Ф. Картавов реставрував харківську російську оперу. Це відбувалося на початку 1890-х років. Опера Картавова блискуче вела свої справи. Після його смерті справа перейшла від спадкоємців до рук мецената, студента-технолога кн. О. А. Церетелі. Його антреприза закінчилася крахом у 1894–1897 рр. Потім настали сезони, не варті уваги. Далі А. І. Назаров дав блискучу оперу, але втратив 14 тис. р. унаслідок подорожі опери до Кишинева та інших міст. Від нього справа перейшла до рук товариства Л. П. Штейнберга та В. Валентинова. Хоча сезон було доведено до кінця, товариство не добрало більше половини платні. Далі чудовий сезон М. К. Максакова і наступний нещасливий сезон Р. Я. Карамзіної-Жуковської, за яким настав провал П. Ф. Харюкова і М. М. Бородая. Товариство С. М. Акімова протрималося три сезони з великими зусиллями. Висновок: усі антрепризи гинули від безгрошів'я. Харкову потрібна постійна опера, і вона може успішно існувати. Для цього необхідний театр, як будівля Муссурі, що може збирати 3 тис. р. за невисокими цінами місць.

105. Богодухов: отрадное явление. — 1914. — 12 янв.

На Різдвяні свята, коли в селах процвітає пияцтво й частішають хуліганські витівки, народні учителі влаштували в селах Нова Рябина, Велика Писарівка, Каплунівка і Лютівка вистави за загальнодоступними цінами. Збір становив від 200 до 250 р. Чистий прибуток від спектаклів надходить на організацію учням сніданків,

поповнення бібліотеки. Від поставлених українських п'єс у глядачів залишилося приємне враження.

106. **Состав** последнего съезда харьковских мировых судей : [фото] / фот. А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 11834. – 1914. – 12 янв.

107. **Выдающиеся** земские деятели: (к пятидесятилетию земства 1 января 1864 г. – 1 января 1914 г.): харьковские земские деятели : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11834. – 1914. – 12 янв.

На фото: Ф. І. Іваницький, колишній голова повітової земської управи, член «Спілки визволення», член 1-ї Державної Думи, позбавлений виборчих прав за підписання «Виборгського звернення»; Г. М. Линтварьев (Линтварев), колишній голова Сумської земської управи; М. М. Ковалевський, земський діяч, лідер опозиції в губернському земстві, автор проєкту про асигнування 200 тис. р. на народну освіту, головноуповноважений земської організації під час російсько-японської війни, учасник депутації до государя 6 червня 1905 р., учасник земських з'їздів, член Спілки визволення і Спілки земських конституціоналістів», член Державної Думи 1-го скликання, позбавлений виборчих прав за підписання «Виборгського звернення»; М. Д. Деларю, колишній член Харківської губернської земської управи і гласний Вовчанського і Зміївського земств, член 1-ї Державної Думи, позбавлений виборчих прав за підписання «Виборгського звернення»; барон Р. Ю. Будберг, член Харківської губернської земської управи, депутат Валуйського повітового і Воронежського губернського земств, був обраний (але не затверджений) Харківським міським головою.

108. **Н. Н. Крестьянов**, новый сенатор, бывший председатель 1-го уголовного департамента Харьковской судебной палаты : [фото] / фот. А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 11834. – 1914. – 12 янв.

109. **Санаторий** харьковского отд. Лиги для борьбы с туберкулезом при раз. «Репки», Южн. ж. д.: главный фасад, мужская веранда : [фото] / фот. «Студия» // Юж. край : ил. прибавление к № 11834. – 1914. – 12 янв.

110. **Известный** пианист Г. Гальстон, к концертам его в Харькове : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11834. – 1914. – 12 янв.

111. **Похороны** гласного С. Д. Сотникова. – 1914. – 13 янв.

112. **Новый** гласный. – 1914. – 13 янв.

Замість померлого С. Д. Сотникова гласним Міської думи стане кандидат С. С. Кгаєвський.

113. **Юбилей** профессора Ю. Р. Пенского. – 1914. – 13 янв.

Виповнюється 25-річчя науково-педагогічної діяльності професора Харківського університету, декана медичного факультету Юліана Романовича Пенського. Ювіляр категорично відмовився від будь-якого вшанування.

114. К деятельности городского ломбарда / И. В. – 1914. – 13 янв.

За 1913 р. обіг ломбарду виражається в таких числах: обіг каси 2586444 р., видано позичок 1375546 р., повернуто заставниками позичок 893 099 р., інших доходів 1040 р. Після проведених витрат на утримання ломбарду чистий прибуток склав 21727 р. 97 к. Залишок позик на 1 січня 1914 р. 482447 р., застав власних непроданих 1483 р. Заборгованість установи 170 тис. р.

115. В литературно-художественном кружке. – 1914. – 13 янв.

Минуле засідання присвячене доповіді В. В. Шаркова «Куди ми йдемо»: огляд літератури за 1913 р. Доповідач змалював утопічну картину літературного майбутнього. Йому опонував Шмеркович.

116. Театр Грикке / Д-ій. – 1914. – 13 янв.

Товариство українських артистів поставило п'єсу Т. Колесниченка «Дисейдернахт» («Перевертень»). Вистава мала значний матеріальний успіх. Добре провели свої ролі Дикова, Суходольський, Занєгін, Тополя, Юркевич, Сокол.

117. [Новая опера]. – 1914. – 13 янв.

Товариство артистів Нової опери, об'єднавшись в окрему трупу під керівництвом капельмейстерів Л. П. Штейнберга і Й. А. Труффі, розпочинає свою діяльність 18 січня. До складу трупи увійшло кілька нових артистів. Театр повністю передано до рук опікунів, і Орлов ніяких прав на нього не має. Частина майна антрепризи описана кредиторами за борги.

118. Профессор Ю. Р. Пенский: (к 25-летнему юбилею). – 1914. – 14 янв.

Юліан Романович Пенський народився у Волинській губернії в 1859 р. Середню освіту здобув у Харкові: спочатку в прогімназії, потім у 3-й гімназії, яку закінчив 1880 р. Цього ж року вступив до Харківського університету на медичний факультет, який закінчив 1885 р. з відзнакою, отримавши звання цілителя і повітового лікаря. Під час навчання в університеті працював приватно в лабораторіях професорів А. І. Якобія (1884 р.) і В. П. Крилова (1884, 1885 рр.). У 1886 р. вступив на службу без утримання позаштатним помічником прозектора при кафедрі оперативної хірургії з топографічною анатомією. Тоді ж за пропозицією професора О. І. Дудукалова та клопотанням медичного факультету міністром народної освіти було дозволено оплату. У 1887 і 1888 рр. працював у лабораторії професора В. П. Крилова, вивчаючи бактеріологію. 1890 р. обраний секретарем медичної секції Товариства дослідних наук при університеті, на якій перебував до 1894 р., 1896 р. був переобраний на цю саму посаду. У 1893 р. захистив дисертацію на ступінь доктора медицини. У 1894 р. обраний приват-доцентом кафедри оперативної хірургії з топографічною анатомією. У лютому 1895 р. прочитав вступну лекцію на тему «Розвиток і значення анатомії в природознавстві, медицині взагалі і в хірургії зокрема» у присутності декана і членів факультету. З цього року почав читати лекції як приват-доцент, перейшов на посаду штатного помічника прозектора кафедри оперативної хірургії з топографічною анатомією. У 1896 р. обраний редактором «Трудов» Товариства наукової медицини і гігієни. Того ж року удостоєний диплома Всеросійської художньо-промислової

виставки (Нижній Новгород) за «виготовлення сухих топографо-анатомічних препаратів людини». Був співробітником газети «Вестник медицины». У 1905 р. призначений екстраординарним професором оперативної хірургії Харківського університету. На цей час є деканом медичного факультету. Автор близько 10 праць.

119. Открытие курсов по огнестойкому строительству. – 1914. – 14 янв.

На курси, організовані при технологічному інституті, записалося понад 100 осіб.

120. Кандидат на должность начальника городской электрической станции. – 1914. – 14 янв.

Начальник Херсонської міської електричної станції інженер-електрик Є. Л. Красних подав до міської управи заяву з бажанням взяти участь у конкурсі на заміщення посади начальника Харківської електричної станції з річною платнею 4200 р. і місячною відпусткою.

121. Скромный юбилей. – 1914. – 14 янв.

Виповнюється 25-річчя службової діяльності диякона Миколаївської церкви Харкова М. Квітковського. Чверть століття тому він вступив сюди псаломщиком. Парафіяни і причт подарували ювіляру ікону.

122. В литературно-художественном кружке. – 1914. – 14 янв.

Відбувся перший сімейний музичний вечір, що мав дві частини: концертне відділення і кабаре. Половина виконавців на концерт не з'явилася. З великим успіхом виступили баронеса Вігте, Е. Н. Ніколаєва, Н. П. Пушкова, В. І. Нешумов, Я. Є. Шмундак та ін. Художник М. М. Уваров демонстрував цікаві фокуси, декламували та співали С. М. Голобородько, В. І. Аренський, А. В. Ліницький.

123. В техническом Обществе. – 1914. – 14 янв.

Відбулося засідання рахункового відділу. Обговорювались доповіді і матеріали ради з'їзду представників біржової торгівлі і сільського господарства з питань запровадження в Росії інституту присяжних бухгалтерів.

124. Местный изобретатель. – 1914. – 14 янв.

Слюсар Харківського паровозобудівного заводу В. Г. Радаєв виготовив новий, неіснуючий досі нагрівач для кімнатних ванн, що може застосовуватися до всіх типів ванн.

125. В Обществе потребителей служащих Южных дорог. – 1914. – 14 янв.

Відбулися річні збори уповноважених. Із 23 з'явилися 15 осіб, які заслухали звіт за 1912 р. Протягом року обіг Товариства досяг 845 952 р., валовий прибуток – 113 998 р., витрати на торговельні операції 92 638 р. Збори схвалили звіт та проєкт зміненого статуту.

126. Лед. – 1914. – 14 янв.

Здійснюється коління льоду. Для наповнення льодовників звозиться доволі чистий лід, але через невеликі морози в Харкові його буде мало. Деякі господарі вже запасаются льодом з Дінця.

127. Утверждение в звании заслуженного профессора. – 1914. – 14 янв.

20 грудня 1913 р. ординарний позаштатний професор Харківського університету доктор хімії О. А. Альбицький удостоєний звання заслуженого професора з 5 жовтня 1913 р.

128. Утверждение стипендии. – 1914. – 14 янв.

В університеті заснована стипендія імені Марії Григорівни Александрової. Стипендію призначають лише студентам юридичного факультету.

129. Заседание смешанной комиссии. – 1914. – 14, 21, 27, 28 янв.; 4, 11, 17, 18, 25 февр.; 4, 11, 18, 25 марта; 15, 29 апр.; 8, 13, 20 мая; 3, 10, 17, 18 июня; 9, 17 июля; 5, 12, 28 авг.

Відновилися засідання змішаної комісії під головуванням С. М. Жевержєєва щодо нормування робочого дня і святкового відпочинку в торговельних і торгово-промислових закладах м. Харкова. Висновок: час роботи залишився попереднім, пропозицію купців знову було відхилено.

130. Новый член Харьковской судебной палаты. – 1914. – 15 янв.

Михайло Полікарпович Тихонович призначений товаришем голови Харківського окружного суду. Уся його службова діяльність проходила в Харкові. Після закінчення курсу Харківського університету в липні 1879 р. був призначений кандидатом до Харківського окружного суду. 10 грудня того ж року став помічником секретаря. 15 квітня 1882 р. отримав посаду помічника секретаря Харківської судової палати, 16 травня 1884 р. – секретаря. У липні 1889 р. призначений товаришем прокурора Харківського окружного суду, через рік переведений повітовим членом суду, з квітня 1896 р. – член Харківського окружного суду. На посаді товариша голови суду перебуває з 1906 р.

131. Стипендии имени Т. Г. Шевченко. – 1914. – 15 янв.

Міська управа подала доповідь на засідання Думи про заснування 10 стипендій в 4-му вищому початковому училищі з нагоди вшанування 100-річчя від дня народження поета.

132. Сокращение scarlatinozной эпидемии. – 1914. – 15 янв.

У місті значно зменшилася кількість захворювань на скарлатину. У міській дитячій лікарні ім. кн. Крапоткіна з'явилася можливість почати прийом для лікування тифозних хворих.

133. Деятельность больницы. – 1914. – 15 янв.

У грудні в амбулаторії харківської міської Олександрівської лікарні прийнято 6906 осіб, з них 4109 жінок і 2797 чоловіків. У стаціонарі зареєстровано 817 хворих.

134. У ремесленников. – 1914. – 15 янв.

Відбулися збори депутатського сходу ремісників. Головним предметом обговорення було питання про купівлю ще одного приміщення для торговельної школи. Ухвалили придбати один із сусідніх будинків на Старомосковській вулиці.

135. Пчеловодство. – 1914. – 15 янв.

Останнім часом серед службовців Південних залізниць інтенсивного розвитку набуло бджільництво, яке стало не лише відпочинком, а й підмогою в їхньому скромному бюджеті. Обговорюються питання організації курсів бджільництва, бджолярських товариств. Таке товариство вже відкрито на ст. Лозова.

136. Кража на концерте Гальстона. – 1914. – 15 янв.

Після концерту Готфріда Гальстона в Громадській бібліотеці під час одягання невідомий вкрав 60 р. у О. І. Горовиця. Роздягальня в бібліотеці дуже маленька, і під час великого напливу публіки тут завжди неймовірна тиснява.

137. Савельев, Н. Из воспоминаний о Федоре Мечиславовиче Опенховском. – 1914. – 15 янв.

138. Горовиц, А. 1-й концерт Г. Гальстона. – 1914. – 15 янв.

139. Гимназия в поселке Южном. – 1914. – 15 янв.

Інженер В. М. Головкін отримав дозвіл на будівництво кам'яної будівлі гімназії.

140. Ссуды гор. Купянску. – 1914. – 15 янв.

45 тис. р. видано на 15 років для збільшення основного капіталу міського громадського банку і 85 тис. р. – на 35-річний строк для будівництва електричної станції і скотобійні.

141. 40-летний юбилей. – 1914. – 16 янв.

Виповнилося 40 років діяльності протоієрея Благовіщенської церкви м. Харкова Василя Попова на посаді члена Харківського єпархіального піклування про бідних духовного звання.

142. «Просветительный досуг». – 1914. – 16 янв.

Товариство все ширше розвиває свою діяльність. При ньому діють вокальні і музичні класи, бухгалтерські курси. Постійно влаштовуються лекції, музично-вокальні вечори, на яких виступають мандоліністи, гітаристи, піаністи, балалаєчники та ін. Оркестр балалаєчників заслуговує на особливу увагу. Лекції читають лікарі В. І. Недригайлов, Л. Т. Кисличенко.

143. В. А. Гемилиан. – 1914. – 16 янв.

Повідомлення про смерть в Євпаторії відомого хіміка професора Валерія Олександровича Геміліана. Його діяльність пов'язана з Харківським технологічним інститутом, який він залишив 8 років тому через хворобу (параліч кінцівок). В Євпаторії професор не лише лікувався, але й працював: створив у власній квартирі лабораторію й продовжив наукову діяльність. Брав участь в громадському житті міста, редагував місцеву газету. Йому було близько 70 років. Залишилися дружина та названа донька.

144. Заседание членов сельскохозяйственного Общества. – 1914. – 16 янв.

З доповіддю «Про боротьбу з засміченістю експортованого хліба» виступив О. А. Яната. Доповідь, що тривала дві години, викликала жваве й довге обговорення.

145. Заседание Совета университета. – 1914. – 16 янв.

Присвячене присудженню нагород за твори та визначення тем творів на 1914 р. Ухвалили винести на розгляд викладання в 1914 р. курсів професорів В. П. Бузескула, К. М. Каринського, Д. М. Синцова, а також приват-доцента О. І. Білецького.

146. Заседание губернского присутствия. – 1914. – 16 янв.

На засіданні 13 січня розглянуто 28 справ.

147. Губернское присутствие и волчанское земство. – 1914. – 16 янв.

Постанова губернської установи зменшила розкладку Вовчанського земства на 330 тис. р. Становище земства дуже важке.

148. Больничные кассы. – 1914. – 16 янв.

У Харківському окрузі відкрито 214 кас з кількістю учасників 144757 на 720 закладів. Діючих кас 204. Організовано та знаходиться в процесі організації 82,2% від усієї їхньої кількості, де 78,5% від загального числа учасників. У Харківській губернії формування лікарняних кас завершується. З 80 запланованих до створення не організовано лише 5.

149. Горовиц, А. К предстоящим концертам. – 1914. – 16 янв.

У Харкові виступають скрипаль Генрі Марто, піаніст Марк Мейчик, Олександр Скрябін і Єфрем Цимбаліст.

150. Валки: новый суд. – 1914. – 16 янв.

Відкрито дії реформованого місцевого суду: засновано Валківський з'їзд мирових суддів, відкрито повний комплект судово-мирових дільниць, сформовано 5 верхніх сільських та реформовано 16 волосних судів.

151. Н. М. Федоровский, новый сенатор, бывший председатель 1-го гражданского департамента Харьковской судебной палаты : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11841. – 1914. – 16 янв.

152. Е. В. Иванова: (к 35-летию ее педагогической деятельности) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11841. – 1914. – 16 янв.

153. «Эдип в Колоне», в исполнении учениц харьковской Вознесенской женской гимназии : [фото] / фот. «Идеал» Кислова // Юж. край : ил. прибавление к № 11841. – 1914. – 16 янв.

154. «Царь Федор Иоаннович» в постановке городск. театра. Царская палата. Эскиз декорации П. И. Андрияшева : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11841. – 1914. – 16 янв.

155. «Эдип в Колоне» / И. М. // Юж. край : ил. прибавление к № 11841. – 1914. – 16 янв.

Вихованки старших класів Вознесенської жіночої гімназії під керівництвом викладача М. М. Баженова поставили трагедію Софокла у перекладі Д. С. Мережковського. Юні виконавиці справили чудове враження.

156. Харьковский университет в 1913 году. – 1914. – 17 янв.

На утримання особового складу, ремонт будівель, опалення та освітлення, утримання клінік, церкви, нижчих служителів, найм переписувачів і канцелярські витрати тощо Державною скарбницею виділено 541911 р. 8 к., на будівельні потреби – 337884 р. Спеціальні кошти університету склали 240969 р. 40 к., зокрема за слухання лекцій 167027 р. 33 к. Обов'язковими стипендіями (таких 80) користувалися 74 студенти, приватними – 12. На допомогу нужденним студентам надано 31014 р. 82 к. На 1 січня 1913 р. в університеті навчалось 3002 студенти, 91 сторонній слухач (з них 46 аптекарських помічників). У 1913 р. прийнято 1010 студентів, 63 сторонні слухачі (аптекарських помічників 31). Упродовж року вибули у зв'язку із закінченням курсу 622 особи: 264 медики, 221 юрист, 79 студентів природничого факультету, 34 – історико-філологічного, 24 математики. 224 студенти вибули до закінчення курсу. За несплату відраховано 390 студентів і сторонніх слухачів. На 1 січня 1914 р. в університеті перебувають 3216 студентів і 104 сторонні слухачі. На факультетах: медиків 1194, юристів 1102, природників 465, математиків 232, історико-філологів 223. На 1 січня 1913 р. до складу викладачів входило 56 ординарних професорів, професор богослов'я, 9 екстраординарних і 19 виконуючих обов'язки екстраординарних професорів. Усього 85 професорів, 64 приват-доценти і 4 лектори. Загальна кількість викладачів – 153. Серед втрат університету – смерть в. о. екстраординарного професора С. В. Соловйова та помічника бібліотекаря Д. П. Міллера. Внаслідок змін особовий склад університету на 1 січня 1914 р. нараховує 58 ординарних професорів, професор богослов'я, 10 екстраординарних і 66 виконуючих обов'язки екстраординарних професорів, 70 приват-доцентів, 3 лектори. Усього 158 викладачів. На молодших викладацьких і адміністративних посадах перебуває 139 осіб. Головою бібліотечної комісії був професор А. П. Кадлубовський, секретарем – К. І. Рубинський. Упродовж року бібліотека придбала 3639 номерів, 8518 примірників на суму 27331 р. 30 к. На 1 січня 1914 р. у бібліотеці є 118279 номерів, 253953 примірники на суму 271674 р. 59 к. Студентське відділення поповнилося на 421 номер, 623 примірники на суму 1555 р. 90 к. На цей час є 13060 номерів, 19472 примірники на суму 37553 р. 67 к. Загальна кількість фундаментального і студентського відділень бібліотеки складає 131330 номерів, 273425 примірників на суму 759228 р. 26 к. При університеті діють музеї: етнографічний з 2183 предметами; старожитностей і витончених мистецтв з 4936 предметами на суму 63837 р. 64 к. Є два кабінети: практичних занять на історико-філологічному факультеті (з набутими 5120 примірниками книг та рукописів на суму 9409 р. 62 к. і 1211 примірниками пожертвованих книг) і нумізматичний. При університеті діють 8 наукових товариств: історико-філологічне, фізико-хімічне, наукової медицини і гігієни, дослідників природи, математичне, юридичне, хірургічне, дитячих лікарів. У наукових відрядженнях за кордоном і в Росії побували 25 професорів, 15 приват-доцентів, 5 лаборантів, 2 асистенти, помічник прозектора та ординатор. На 12 з'їздів у Росії і за кордоном оформлено 58 відряджень. У науковому відрядженні для підготовки до професорського звання перебували 2 особи. Стипендіатами для підготовки до професорського звання були 5 осіб з історико-

філологічного факультету, 7 — з фізико-математичного, 3 — з юридичного. Ректор — заслужений професор І. В. Нетушил, проректор — професор Н. І. Палієнко. Декани факультетів: історико-філологічного — професор М. Ф. Сумцов, фізико-математичного — професор Л. О. Струве, юридичного — професор В. Ф. Левитський, медичного — професор Ю. Р. Невський. Секретарями відповідно були професори А. П. Кадлубовський, Г. В. Коршун, Є. М. Темниковський, М. С. Бокаріус.

157. Бабецкий, Е. М. Добрая традиция / Е. М. Б. — 1914. — 17 янв.

Щорічно 17 січня в харківських театрах, кінематографах проходять благодійні вистави на користь Товариства допомоги нужденним студентам Харківського університету.

158. Заседание памяти проф. Ф. М. Опенховского. — 1914. — 17 янв.

Пройшло в медичному Товаристві.

159. Вместо венка на гроб умершего. — 1914. — 17 янв.

Піклування про бідних Троїцької парафії. Замість вінка на домовину свого померлого скарбника С. Д. Сотникова, який виконував ці обов'язки протягом 16 років, влаштовано на 9-й день його смерті поминальний обід для бідних у дешевій їдальні Народного будинку.

160. В статистическом отделе городской управы. — 1914. — 17, 29 янв.

Відділ розпочав роботу з видання збірника «Сучасне господарство міста Харкова». У перших розділах міститься стаття завідувача статистичного відділу О. В. Перепльотчикова «Загальний нарис міста Харкова».

161. Иконостас и библиотека для пожарных. — 1914. — 17 янв.

Міська управа дозволила використати 2300 р. на спорудження в пожежній частині на вулиці Шевченка іконостаса, придбання гімнастичних приладів та встановлення шафи для бібліотеки пожежної команди.

162. Фотографический вечер. — 1914. — 17 янв.

На вечорі фотографічного відділу технічного Товариства були присутні 200 осіб. На екрані демонструвалися пейзажі півночі Італії, різні жанрові картинки. У другому відділенні показано кольорові фотографії артистів місцевого драматичного театру. На завершення демонструвалися картини синематографа.

163. Взрыв в лаборатории технологического института. — 1914. — 17 янв.

У лабораторії з необережності розлили бензол, леткі пари якого з сильним вибухом загорілися. Постраждав її служитель Григорій Нардіт, який отримав багато опіків.

164. Отстранение А. Ф. Беянина от должности мещанского старосты. — 1914. — 17 янв.

У зв'язку з притягненням його до судової відповідальності через неправильні дії по службі.

165. Горовиц, А. 2-й концерт Г. Гальстона. — 1914. — 17 янв.

166. Гастроль В. И. Пионтковской / Б. – 1914. – 17 янв.

З великим успіхом виступає в театрі Комерційного клубу.

167. Переустройство драматического театра. – 1914. – 17 янв.

На засіданні міської управи розглядалася доповідь голови театральної комісії О. М. Коритіна, у якій він вказав на необхідність капітального ремонту і реконструкції міського театру. Варто розширити приміщення для декорацій, бутафорії, господарських відділів, збільшити кількість дешевих місць. Доповідач запропонував орендатору театру М. М. Синельникову разом з архітектором-фахівцем скласти план реконструкції. Ремонт потрібно робити за власні кошти, а місто поверне витрачену суму шляхом зниження орендної плати.

168. Народное образование в Харькове. – 1914. – 18 янв.

Відділ народної освіти міської управи склав нарис діяльності міського управління з питань народної освіти за останнє чотирьохліття Думи. Місто утримує діючі й нові, що відкриваються, початкові, ремісничі, професійні та інші училища, обладнує їх необхідними посібниками і меблями, знаходить приміщення, будує нові і взагалі завідує всією господарською частиною. Крім того, виділяється субсидія на урядові і громадські середні навчальні заклади, просвітницькі товариства і приватні професійні школи. Раніше місто не приділяло уваги дошкільному вихованню. У 1913 р. відкрито перший дитячий народний будинок на Лисій горі. На 1 січня 1914 р. нараховувалося 129 класів, де навчалася 5857 дітей. За останні чотири роки кількість класів збільшилась на 41, учнів – на 1681, витрати – на 131834 р. 50 к. Витрати міста на початкову народну освіту в 1913 р. складали 258534 р. 50 к., у 1914 р. передбачається виділити 303213 р. 12 к. Вартість навчання одного учня в 1913 р. становила 46 р. 95 к. На 1 січня 1914 р. у школах нараховувалося 129 відділень, 2926 учнів-хлопчиків і 2931 дівчинка. До 1910 р. навчання в міських початкових школах було платним, і лише з поточного року стало безкоштовним. Початкова школа – трирічна, за винятком Суворовського та Олександрівського училищ. Із 129 комплектів більшість (75) розміщується в найманих приміщеннях, один комплект – у наданому безкоштовно, решта – у власних. Більшість найманих приміщень значно поступаються власним у санітарно-гігієнічному відношенні. Але й власні будівлі, побудовані 25–30 років тому, не вважаються задовільними. Працює 129 учителів. Більшість учительок (78%) закінчили гімназію, а всі вчителі – учительську семінарію. Шкільно-санітарний нагляд здійснюють 12 лікарів. Для освіти дорослих місто обмежилось субсидуванням громадських організацій. Передбачалося діючі курси для робітників розвинути в народний університет, але Міністерство народної освіти не підтримало проєкт статуту. Міська школа рисунка і живопису реорганізована в художнє училище. У тісному зв'язку з ним знаходиться художньо-промисловий музей, який виник з ініціативи Г. П. Данилевського. Міське управління підтримує субсидією Вищі жіночі курси Товариства працюючих жінок, а також виділено ділянки для будівництва приміщень курсів і жіночого медичного інституту. Головним за минулі 4 роки є початок здійснення загального навчання. Поліпшено матеріальне становище учителів. Здійснюються спроби забезпечення учнів гарячими сніданками. Започатковане дошкільне виховання шляхом створення першого дитячого народного садка.

Розпочалася робота з організації складу картин для світлового ліхтаря, музею наочних посібників, шкільного кінематографа і центральної педагогічної бібліотеки. Вжиті заходи з упорядкування шкільного господарства.

169. Назначение С. С. Иванова. – 1914. – 18 янв.

Начальник Харківського поштово-телеграфного округу обійме посаду помічника московського пошт-директора.

170. Приезд Гр. С. Петрова. – 1914. – 18 янв.

Лектор читає лекції «Краса врятує світ», «Ідеали досягнуті» у Громадській бібліотеці. З 1911 р. він прочитав 658 лекцій в 172 містах. Загальна кількість слухачів – понад шістсот тисяч.

171. В училищной комиссии. – 1914. – 18 янв.

Розглядалося питання придбання у власність міста дворового місця № 34 на Сумській вулиці. Створена підкомісія у складі І. Г. Ковалевського, професора В. Ф. Тимофєєва і приват-доцента Д. Ф. Конєва для розробки питання про відкриття при Вищих початкових училищах додаткових професійних класів. Виділено 100 р. Товариству любителів природи для погашення витрат в організації виставки. Учителям Олександрівсько-Невських шкіл надається пільговий трамвайний тариф.

172. Выручка по театрам и синематографам. – 1914. – 18, 19 янв.

Збір на користь Товариства допомоги нужденним студентам склав 1700 р. Абсолютний повний збір надав театр Комерційного клубу.

173. Скромный юбилей. – 1914. – 18 янв.

У Харківському кафедральному соборі вшановують учасника хору архієрейських співаків Ф. Ф. Белочкіна з нагоди 25-літньої служби у складі хору. Ювіляру дарують подарунки соборні парафіяни, духовенство і співаки – товариші по службі.

174. Новая должность городского техника. – 1914. – 18 янв.

З 1 червня 1914 р. при міській управі запроваджується нова посада міського техника. Кошти вже виділено. До його обов'язків входить складання плану підземних міських споруд. Визначена платня 900 р. на рік.

175. Новый дом страхового Общества «Россия». – 1914. – 18 янв.

Автор проекту – петербурзький архітектор І. О. Претро. Кошторис будівництва складено в сумі 2 млн р.

176. Собачий налог. – 1914. – 18 янв.

У минулі роки з собачого податку накопичилася велика заборгованість. Причина в довготерміновості процедури внесення податку до каси. Тепер його будуть стягувати контролери з реєстрації собак і видавати квитанції власникам тварин.

177. В профессиональном О-ве приказчиков. – 1914. – 18 янв.

На засіданні правління заслухано доповідь ради бібліотеки-читальні. На 1 січня 1914 р. у бібліотеці нараховувалося 1300 томів книг вартістю 1050 р., 150 абонентів. Рада опікується складанням систематичного каталога і питанням передплати книг на 1914 р. Розглядалося також клопотання перед Товариством взаємного кредиту приказчиків про виділення субсидії для школи.

178. **Степанов, А.** О несчастном случае в Технологическом институте. – 1914. – 18 янв.

Вибух бензолу в лабораторії органічних і фарбувальних речовин, під час якого постраждав служитель Григорій Найдіт.

179. **Слухи** о назначении П. Э. Соколовского и А. С. Вязигина. – 1914. – 18 янв.

Чутки про призначення П. Е. Соколовського товаришем міністра народної освіти і А. С. Вязигіна піклувальником Харківського навчального округу безпідставні.

180. **Постановление** губернского присутствия – 1914. – 18 янв.

Про кошторис повітових земств.

181. **Университетская** жизнь. – 1914. – 18 янв.

Професори, викладачі, лаборанти університетів отримують щорічну надбавку у розмірі 20% річної платні. Для Харківського університету ця сума складає 24 тис. р. Гроші мають видаватися з коштів Державної скарбниці, проте ці виплати перекладаються державою на університет.

182. **Съезды** преподавателей математики. – 1914. – 18 янв.

У Москві відбувся другий Всеросійський з'їзд викладачів математики. На з'їзді створено комісію для укладання планів і програм підготовки викладачів математики, до складу якої увійшли харківські професори М. М. Салтиков і Д. М. Синцов. Ухвалено рішення провести третій з'їзд у Харкові.

183. **В литературно-художественном** кружке. – 1914. – 18 янв.

З доповіддю про Метерлінка виступив Л. Б. Голубовський. Йому опонував Д. Аківісон.

184. **Мельников, Ф.** Городской театр: «Царь Федор Иоаннович» – бенефис г. Барова / Ф. М. – 1914. – 18 янв.

Вистава не справила належного враження. Чудові декорації виготовлені за ескізами художника Андріяшева. Гра артистів була невдалою.

185. **Гастроли** В. И. Пионтковской. – 1914. – 18 янв.

Артистка отримала гучні овації. Зала була переповнена. Великого успіху досяг також Михайлов.

186. **Театр** Грикке / В. Б. – 1914. – 18, 21 янв.

З успіхом виступає трупа О. Л. Суходольського. Відзначені артисти Занегін, Юркевич, артистка Гриценко. Після вистави відбувся концерт. Були гарний хор і слабкий оркестр.

187. **Алчевская, Х.** Лесная сказка. – 1914. – 19 янв.

Вірші.

188. **Памяти** проф. Ф. М. Опенховского: заседание медицинского Общества. – 1914. – 19 янв.

Виступили голова Товариства О. П. Браунштейн, професор П. І. Шатілов, інші професори, лікарі, студенти і курсистка Жіночого медичного інституту. Ухвалили вшанувати пам'ять Ф. М. Опенховського: виділити 50 р. благодійному фонду,

розмістити портрет у залі засідань та заснувати стипендію в Жіночому медичному інституті.

189. Поздравления університету. – 1914. – 19 янв.

17 січня, у день 109-річчя університету, отримано багато вітальних телеграм: від члена Державної Ради професора Д. І. Багалія, членів Державної Думи М. М. Алексєєнка і В. В. Лашкевича та багатьох інших.

190. Декан медичного факультета Харківського університету проф. Ю. Р. Пенский: (по поводу 25-летия ученой деятельности) : [фото]. – 1914. – 19 янв.

191. Погребение М. Н. Дементьева. – 1914. – 19 янв.

Раптово помер околodочний наглядач харківської міської поліції М. М. Дементьев. У небіжчика залишилися дружина і шість малолітніх дітей.

192. Новые лечебницы. – 1914. – 19 янв.

Губернатор дозволив відкрити приватну хірургічну і жіночу лікарню з пологовим і терапевтичним відділеннями лікарю Г. І. Авербаху, а також приватну водолікарню та кабінет масажу і медичної косметики лікарю М. П. Ряснянському.

193. Состояние здоровья Григория Нардит. – 1914. – 19 янв.

Служитель лабораторії органічних і фарбувальних речовин при Харківському технологічному інституті постраждав під час вибуху бензолу. Перебуває в лікарні медичного Товариства. Його стан важкий, велика площа опіків та їхня глибина. Можливі ускладнення.

194. Сбор с мотоциклетов. – 1914. – 19 янв.

Податкова плата з мотоциклів прирівнювалася до податку за велосипед. Тепер припускається оцінювати збір як з автомобілів.

195. Деятельность «скорой помощи». – 1914. – 19 янв.

За 1913 р. виїздів було 2185, у середньому 6 на день. Зареєстровано 1292 відмови, з них 705 випадків за невідповідністю до цілей станції, у 552 – через виїзд карети і в 35 – через знаходження місця події поза межами району діяльності станції. Із 2185 виїздів карети виявилися даремними 193 випадки, хибними – 39, решта – 1933 випадки – розподілилися так: травматичні пошкодження 704, різні захворювання 465, самогубства 325, випадкові отруєння 155, істерії та епілепсії 133, опіки 52, чад 48, аборти 39, симуляції 11, утоплення 10, сторонні предмети в порожнинах тіла 5, пологи на вулиці 4 і непритомність від голоду 3. Серед 325 самогубств випадків отруєння було 260, вогнепальних поранень 24, ножових 19, повішень 16, утоплень 2, змішаним способом 2, падіння з висоти 1 і кинулися під трамвай 1. За місцем подій виїзди карет: 1016 випадків у квартирах, 882 – вуличних, 248 – у громадських установах. Викликали карету в 1599 випадках приватні особи, у 264 – громадські установи, у 35 – лікарі.

196. Уход со службы. – 1914. – 19 янв.

Касир губернської земської управи Д. Ф. Шульгін залишає службу в земстві за вислугою пенсії.

197. Кнюпфер, А. Издательская деятельность Об-ва грамотности : (письмо в редакцию). – 1914. – 19 янв.

У 1891 р. при харківському Товаристві грамотності за ініціативою С. Ф. Русової було організовано комітет з видання книг для народу. Протягом 12 років комітет працював успішно. Надрукував 1056591 і розповсюдив за допомогою земств 824821 книгу. З 1905 р. різко змінилися вимоги книжкового ринку. Загальні збори Товариства грамотності вирішили ліквідувати все книжкове майно комітету і поновити його діяльність на нових засадах.

198. Медицина в г. Харькове. – 1914. – 19 янв.

Міське санітарне бюро склало нарис діяльності міського управління в медико-санітарній царині за 1910–1913 рр. Лікарняний збір запроваджено 1869 р. У 1909 р. він склав 48560 р. 78 к., у 1913 р. досягнув 56757 р. 58 к. Кошторисні призначення на міські лікувальні заклади становили в 1909 р. 396663 р. 94 к., у 1913 р. – 549750 р. 77 к. З 1909 до 1913 р. лікарняний збір виріс лише на 16,9%, а витрати на лікувальні заклади – на 38%. Міські лікувальні заклади розвивалися за трьома напрямками: надання населенню доступної амбулаторної допомоги, збільшення кількості ліжок у загальних лікарнях, створення спеціальних лікарень. У віданні міського управління знаходяться Олександрівська, Миколаївська, інфекційна дитяча, очна, дитяча та гінекологічна лікарні з загальною кількістю ліжок 755. Але в усіх лікарнях хворих постійно більше за штатну кількість місць. Здійснювалося відновлення трьох лікарняних приміщень Олександрівської і дитячих лікарень. Вжито спроби об'єднання службових умов, становища медичного персоналу в різних лікарнях. Впорядковано звітність про складне господарство лікарень. Побудовані деякі господарські приміщення, наприклад, пральня та дезінфекційна камера в Миколаївській лікарні.

199. Выставка охраны природы. – 1914. – 19 янв.

Виставка користувалася великим успіхом. Її відвідали 7 тис. осіб, але могло бути і більше. Головна причина її закриття – відсутність приміщення. Товариство любителів природи намагається організувати музей з метою популяризації природно-історичних знань.

200. Горовиц, А. К симфоническим концертам ИРМО. – 1914. – 19 янв.

У лютому-березні в Харкові влаштовується 5 симфонічних концертів. У першому диригує І. І. Слатін, в останньому – молодший І. І. Слатін, викладач Московської консерваторії. Братимуть участь також композитор і диригент С. Н. Василенко, капельмейстер імператорської Петербурзької опери М. А. Малько, солісти – нові викладачі Харківського музичного училища А. О. Борисяк і Й. Ю. Ахрон, піаністи В. Тіманова, О. К. Боровський, професор Московської консерваторії Еміль Фрей.

201. [Опера]. – 1914. – 19 янв.

Оперне товариство під керуванням Л. П. Штейнберга і Д. А. Дума розпочинає свою діяльність постановкою «Євгеній Онегін». Склад трупи в основному залишився

без змін. Запрошено лише М. Чемезова та для деяких партій Копполу. Починаються гастролі Д. О. Смирнова.

202. [Гастроли В. И. Пионтковской]. – 1914. – 19, 21 янв.

У поставці оперети «Прекрасна Олена» М. Рейнгардта взяли участь артистка Вацька, артисти Михайлов, Глумін, Кубанський, Волконський та Полтавцев. В опереті «Король Магафіки» П. Лінке з успіхом зіграли також Глумін, Данильський, Вацька.

203. Загадочная смерть фельдшерицы. – 1914. – 19, 21 янв.

Олександра Іванівна Коленко, віком 22-х років, перебувала на службі в губернській земській лікарні, потім перейшла до очної клініки професора Л. Гіршмана.

204. Мереф'янський верхній сільський суд. – 1914. – 19 янв.

Мировий суддя В. В. Крумбіллер урочисто відкрив Мереф'янський верхній сільський суд. На урочистостях виникла ідея організації Товариства правової охорони малолітніх. У селищі Покотилівка відкрито поштове відділення.

205. Изюм: водопровод. – 1914. – 19 янв.

У місті добре освітлені вулиці, але повільно здійснюється прокладання водогону.

206. М. П. Тихонович, новый член Харьковской судебной палаты [фото] / фот. А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 11847. – 1914. – 19 янв.

207. Юбилейное чествование Н. Н. Синельникова в харьковском городском театре 4-го января 1914 года : [фото] / фот. г. Лещинского «Русская Светопись» // Юж. край : ил. прибавление к № 11847. – 1914. – 19 янв.

208. Посещение музея. – 1914. – 20 янв.

Учні молодших класів гімназії Денченка відвідали гірничопромисловий музей. Екскурсію провів завідувач музею інженер В. В. Рюмін.

209. Освящение станции «Скорой помощи». – 1914. – 20 янв.

На заході, що відбувся 19 січня, були присутніми товариш голови правління М. Х. Орда, голова жіночого комітету Дарія Діївна Оболенська, члени правління та жіночого комітету, будівничий станції архітектор В. Є. Мороховець, медичний персонал. Зал станції прикрашений українським орнаментом, а також портретами Б. Г. Філонова, І. М. і Д. Д. Оболенських, Н. М. Філонової.

210. Общественное собрание мещан. – 1914. – 20 янв.

На зборах зачитано постанову губернського правління про усунення міщанського розпорядчого старости А. Ф. Беляніна з посади через віддання його під суд за звинуваченням у службових злочинах. Розглянуто прохання кількох осіб про прийняття їх до кола міщан. Кондратьєва обрано почесним піклувальником богадільні за пожертву 870 р. на її церкву. Обговорювалося питання про передачу в оренду приміщення Товариства на Павлівській площі. Вирішено віддати його в оренду власниці магазинів Новиковій. Новим розпорядчим старостою обрано М. І. Середицького.

211. Мирский, А. Заметки репортера. – 1914. – 20 янв.

З 1906 р. у Харкові діє Товариство взаємодопомоги церковним співакам. Інформація за останні два роки відсутня. Не надається допомога співакам похилого віку, не проводяться загальні збори.

212. Лыжи: первенство г. Харькова на 1914 год. – 1914. – 20 янв.

На дистанцію 12 верст вийшли 12 лижників. Переміг Р. О. Тольцман.

213. Проводы сенатора А. Ф. Мейена. – 1914. – 21 янв.

Колишній голова 3-го цивільного департаменту Харківської судової палати призначений сенатором Цивільного касаційного департаменту.

214. Перемены среди городского духовенства. – 1914. – 21 янв.

Протоіерей Благовіщенської церкви Харкова В. Попов звільнений за власним проханням. На його місце призначений священник харківської Свято-Духівської церкви А. Жадановський. Священник Різдво-Богородицької церкви с. Щурове Ізюмського повіту С. Шипулін посів місце священника Свято-Духівської церкви.

215. Юбилей А. В. Быковой. – 1914. – 21 янв.

На початку лютого 1914 р. виповнюється 25 років діяльності завідувачки міського музею А. В. Бикової, рідної племінниці М. В. Гоголя. Після закінчення Полтавського інституту за пропозицією тодішнього міського голови І. Й. Фесенка вона була запрошена на посаду завідувачки міського музею. Чверть віку вона відповідально й безоплатно виконувала свої обов'язки. Під її керівництвом з успіхом пройшли 1-ша академічна виставка, виставки картин І. К. Айвазовського і В. В. Верещагіна.

216. А. И. Федорович. – 1914. – 21 янв.

В управлінні служби шляху Південних доріг відбулося вшанування завідувачки бухгалтерського відділу з нагоди її звільнення зі служби. А. І. Федорович – одна з найстаріших працівниць рахівництва.

217. Служитель Нардит. – 1914. – 21 янв.

Потерпілий від вибуху бензолу в лабораторії технологічного інституту Григорій Нардіт помер 19 січня. Більше третини тіла було обпечене. У небіжчика залишилася дружина і двоє маленьких дітей. Похований на міському цвинтарі.

218. В литературно-художественном кружке. – 1914. – 21 янв.

Відбувся сімейний вечір, у якому взяли участь С. І. Гулько, Н. М. Сироватська, І. М. Ануріна, Л. Н. Мюллер – учні Ф. А. Бугамеллі. Акомпонувала А. М. Гершкович. Виступав гуморист А. Б. Данаров, а також М. О. Чеславський, Я. Є. Шмундак, М. М. Бухвостова, артист О. М. Арді.

219. На лекции Гр. С. Петрова / С. М. – 1914. – 21 янв.

Лекція в Громадській бібліотеці пройшла з великим успіхом.

220. Городские больницы. – 1914. – 21 янв.

За 44 роки діяльності Олександрівської лікарні характерним для неї є майже постійне переповнення, що посилюється до крайнощів під час великих епідемій. Відкриття в 1900 р. Миколаївської лікарні мало чим допомогло Олександрівській, оскільки вона має обмежену територію. Новий склад піклувальної ради лікарні розпочав впорядкування медичної організації закладу і поліпшення матеріального

становища працівників. Збільшено штати, покращено матеріальне становище середніх і молодших працівників. Соколова пожертвувала 100 тис. р. на будівництво гінекологічного корпусу. За звітний період у лікарні організовано рентгенівський кабінет, поліпшено харчування хворих. У лікарні засновано першу клініку Жіночого медичного інституту для лікування нервових хворих. Стаціонарних пацієнтів в 1908 р. було 6122, у 1913 р. – 8789, які провели в лікарні відповідно 79059 і 107798 днів. У 1908 р. було 28742 амбулаторних хворих, у 1913 р. – 31971. Ними здійснено відвідувань 70554 у 1908 р. і 84927 у 1913. Кошторис на утримання Олександрівської лікарні зріс з 157075 р. 22 к. до 194832 р. 13 к., на ремонт – з 8 тис. р. до 10 тис. р.

У Миколаївській лікарні здійснено низку покращень: збільшено кількість персоналу, впорядковано бухгалтерію, закінчено облаштування рентгенівського кабінету, поліпшено парк, розширено молочну ферму. Побудовано і відкрито корпус для пральні і дезинфекційної камери. У 1913 р. було 6283 стаціонарні хворі, які провели в лікарні 138394 дні; амбулаторних хворих 5583, які здійснили 19467 відвідувань.

Протягом звітного періоду відкрита в новому приміщенні міська очна лікарня імені Л. Л. Гіршмана.

Міські дільничні амбулаторії прийняли в 1908 р. 17972 хворих, у 1913 р. – 26270. Ними здійснено 33818 і 58884 відвідувань.

221. Наш трамвай. – 1914. – 21 янв.

Робота трамвая не набула нормального руху, а потреба жителів міста в цьому виді транспорту дедалі зростає. Нестача відпущеної електричною станцією енергії впливає на рух вагонів. Грудневий виторг 1913 р. перевищив грудневий 1912 р. на 13900 р.

222. [Оперное товарищество]. – 1914. – 21 янв.

Розпочало свою діяльність постановкою опери «Євгеній Онєгін», наступною виставою була опера «Демон». Обидві опери поставлені добре, з новими декораціями і костюмами.

223. Лыжные гонки. – 1914. – 21 янв.

Змагання організувало Товариство любителів спорту. Крім чоловічих змагань, були влаштовані жіночі перегони на версту. Перемогла Б. Шапіро, яка зуміла пройти дистанцію за 9 хвилин 30 секунд.

224. Новые лиги. – 1914. – 21 янв.

У Харкові засновуються ліги лижників і ковзанярів.

225. Инцидент в Харьковском отделении Крестьянского банка : (из беседы с членом Государственной Думы Б. И. Каразиным). – 1914. – 22 янв.

Б. І. Каразіна обрано представником губернського земства в Харківському відділенні Селянського банку, але його не допустили до вивчення справ діловодства і бухгалтерії.

226. Городская дума. – 1914. – 22 янв.

Розглядалися питання виборів товариша директора Купецького банку, організації вшанування 100-літнього ювілею Т. Г. Шевченка, допомоги і субсидії медичному Товариству.

227. Лекция П. С. Когана. – 1914. – 22 янв.

Читається в Громадській бібліотеці, тема «Переможне життя». Лектор з успіхом виступив з нею в кількох містах.

228. Об очистке тротуаров и улиц. – 1914. – 22 янв.

Для полегшення очищення вулиць від снігу та льоду в Харкові тротуари посипають сіллю, потім змітають на бруківку. Сіль не лише псує дорогу, але й потрапляє на ноги коням і викликає у них захворювання.

229. Заседание губернского присутствия. – 1914. – 22 янв.

Про розгляд 8 справ.

230. Отголоски съезда по народному образованию. – 1914. – 22 янв.

Засідання шкільно-педагогічної комісії харківського Товариства грамотності присвячене 1-му Всеросійському з'їзду народної освіти. Враженнями від з'їзду поділився М. П. Дашевський, який взяв участь в роботі секції «Методи викладання» та інших. Доповідач закликав учителів до створення в Харкові педагогічного товариства.

231. Городской водопровод. – 1914. – 22 янв.

Огляд діяльності міського управління з водозабезпечення м. Харкова протягом чотирьохліття повноважень Думи. У 1912 р. ухвалено план розширення водогону, який передбачав будівництво Чернишевського резервуару, з'єднання його з Конторською станцією, прокладання інших магістралей. Розширення розраховане на 15–20 років. Спроектовано план розширення мережі для всього міста. За цим планом майже закінчена Малинівська станція, обладнана Чернишевська водогінна башта. У 1913 р. закінчено буріння 5 артезіанських підкрейдових свердловин. Капітал підприємства складає 1256611 р. 56 к.

232. Со съезда здчих. – 1914. – 22 янв.

На грудневий Всеросійський з'їзд архітекторів в Москві були відряджені міські архітектори О. І. Линник і В. Д. Кацика. Багато питань, що обговорювалися на з'їзді, стосуються Харкова: розробка програми конкурсу на складання проєкту харківського міського театру, організація міського технічного нагляду, безпека виконуваних робіт.

233. Горовиц, А. 3-й концерт Г. Гальстона. – 1914. – 22 янв.

234. Бабецкий, Е. М. О евреях на ярмарке / Е. М. Б. – 1914. – 22, 23, 25 янв.

235. Новый член Харьковской судебной палаты. – 1914. – 23 янв.

Призначено члена Харківського окружного суду С. А. Різнікова. Після закінчення юридичного факультету Харківського університету в 1893 р. деякий час перебував у ньому стипендіатом для підготовки до професорського звання на кафедрі енциклопедії і філософії права. Одночасно працював в адвокатурі помічником присяжного повіреного. 7 лютого 1896 р. вступив до Харківського окружного суду

кандидатом на судові посади, де служив спочатку помічником секретаря окружного суду (з 1896 р.), а також Судової палати (з 1898 р.). З 1900 р. – секретар і водночас діловод комісії зі зведення будинку для судових установ, з 1904 р. – член окружного суду цивільного відділення. Кілька років був членом губернської землевпорядної комісії, склав проєкт особливого наказу нотаріусам Харківського окружного суду, затвердженого судом (набрав чинності з січня 1914 р.). Співпрацював з журналами міністерств народної освіти і юстиції.

236. Украинский вечер. – 1914. – 23 янв.

У залі Дворянського зібрання Товариство імені Квітки-Основ'яненка влаштовує український музично-танцювальний вечір. У програмі – музичні твори композиторів австрійської України у виконанні місцевих музикантів.

237. Рост и доходность водопровода. – 1914. – 23 янв.

Місто викупило водогін у 1904 р. За 10 місяців 1904 р. продано 76 млн 278 тис. відер. Прибуток склав 50 тис. р. У 1912 р. продано 145 млн 787 тис. відер, отримано прибуток 106712 р. 90 к. За 10 місяців 1904 р. машинами піднято близько 89 млн відер води, до 1 січня 1905 р. садибних приєднань було 1314. За 1912 р. піднято понад 163 млн відер, до 1 січня 1913 р. було 2093 приєднання.

238. Новые правила автомобильной езды. – 1914. – 23 янв.

Спортивно-технічна комісія Південноросійського автомобільного клубу переглянула прийняті міською Думою обов'язкові постанови щодо їзди на автомобілях містом. Комісія вважає за необхідне внести корективи в ці правила. Так, запропоновано вилучити вимогу, що до водіння автомобілем допускаються особи, які отримали дозвіл після екзамену, і що вони мають вільно говорити та читати російською. Недопустиме поширення сильного диму. Ззаду автомобіля також має бути ліхтар, крім двох передніх. На ньому чорною фарбою на білому фоні позначається номер автомобіля.

239. Вскрытие трупа фельдшерицы. – 1914. – 23 янв.

Про смерть Олександри Коленко.

240. Приезд В. Трубецкого. – 1914. – 23 янв.

В. Трубецький приїжджає до Харкова для проведення вечорів на користь харківського вегетаріанського Товариства.

241. 35-летний юбилей. – 1914. – 23 янв.

Служби агента канцелярії управління Південних залізниць І. П. Некрасова.

242. Столовая для железнодорожных служащих. – 1914. – 23 янв.

Відкривається в Харківському залізничному клубі. Їдальня передана новому буфетоутримувачу і знаходиться під наглядом ради старшин. Вартість обіду з двох страв 30 к.

243. Разрешение займа губернскому земству. – 1914. – 23 янв.

Позика до 29 000 р. дозволяється для будівництва бактеріологічної станції.

244. На выставке японских картин. – 1914. – 23 янв.

У будинку 3 по вулиці Сумській відкрито виставку японських картин і виробів. Цікаві картини, вишиті шовком. Багато кустарних виробів.

245. Расширение водопровода в 1914–1917 гг. – 1914. – 23 янв.

Розраховано витрати води: на 1914 р. – 880 тис. відер, 1915 р. – 1 млн 048 тис., 1916 р. – 1 млн 207 тис., 1917 р. – 1 млн 371 тис. У 1914 р. загальна добова продуктивність всіх джерел має досягти 1 млн 480 тис. відер на добу. У 1916 р. необхідно побудувати Павлівську станцію, розширити мережу водогону. Усі роботи будуть виконуватися за рахунок 12-мільйонної міської позики, з якої на потреби водогону виділено 2 млн р. Можливо, надалі будуть використовуватися води Сіверського Дінця.

246. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни / Журналист. – 1914. – 23 янв.

Про участь євреїв-торговельників на харківських ярмарках.

247. Горовиц, А. Концерт Генри Марто. – 1914. – 23 янв.

Про виступ скрипаля.

248. [Пианист Гальстон]. – 1914. – 23 янв.

Концерти музиканта переносяться на кінець січня через хворобу.

249. Валки: земская субсидия. – 1914. – 23 янв.

Виникло питання про видачу субсидії Валківським повітовим земством Державному реальному училищу. Училище створене на базі ліквідованого приватного навчального закладу.

250. Группа председателей департаментов Харьковской судебной палаты и членов палаты во главе со старшим председателем П. Ю. Лашкаревым и бывшими председателями департаментов Н. Н. Крестьяновым, А. Ф. Мейеном и Н. М. Федоровским, назначенными сенаторами : [фото] / [фот. А. М. Иваницкого] // Юж. край : ил. прибавление к № 11854. – 1914. – 23 янв.

251. Г. Баров в роли царя Федора Иоанновича: «Царь Федор Иоаннович»: (к постановке в театре Н. Н. Синельникова) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11854. – 1914. – 23 янв.

252. Сумцов, Н. Ф. Т. Г. Шевченко и его зарубежная литература. – 1914. – 24 янв.

253. Приезд полтавского городского головы. – 1914. – 24 янв.

Міський голова Полтави С. С. Заньковський відвідав Харківську міську управу, де ознайомився з питаннями облаштування каналізації.

254. Собрание членов Общества взаимного кредита приказчиков. – 1914. – 24 янв.

Серед обговорюваних питання щодо подальшого розвитку справ товариства. Для продуктивної діяльності вирішено частіше оновлювати склад адміністрації.

255. Собрание железнодорожной ссудо-сберегательной кассы. – 1914. – 24 янв.

Розглянуто і затверджено звіт за 1913 р. Обіги каси значно збільшилися. Розподілено чистий прибуток. Головою правління обрано К. Д. Леонова.

256. Библиотека прикладных знаний для городских учреждений и предприятий. – 1914. – 24 янв.

Бібліотеку створено 1912 р. в міській управі. Щорічно на поповнення книгами та журналами виділялося 3 тис. р. У поточному році асигнування скорочуються до 2 тис.

257. Пожар в уездной земской управе. – 1914. – 24 янв.

У дворі Харківської повітової земської управи горів сарай, де зберігалися дрова та вугілля.

258. Пожар в гимназии. – 1914. – 24 янв.

У 2-й чоловічій гімназії на Благовіщенській площі спалахнула дерев'яна балка, приєднана до печі. До прибуття пожежної команди вогонь погашено силами працівників та учнів.

259. В комитете по холодильному делу. – 1914. – 24 янв.

260. В техническом Обществе. – 1914. – 24 янв.

Розглянуто пропозицію завідувача гідротехнічною частиною головного управління землевпорядкування і землеробства в Харківській та Полтавській губерніях М. К. Ловчиновського про організацію технічним Товариством курсів з підготовки техніків для меліораційних робіт. Пропонується трирічний строк навчання. Створена комісія для розробки статуту та фінансування. Потім порушувалося питання про журнал «Тяжелее воздуха». Журнал має виходити 1–2 рази на місяць, проте фактично 1913 р. вийшло всього 3 числа. Видається приватним коштом одного з колишніх членів відділу.

261. Новое Общество. – 1914. – 24 янв.

У Харкові створюється педагогічне товариство зі сприяння справі виховання. Історія його виникнення триває 17 років. Було розроблено п'ять статутів, перший за ініціативою професора В. Я. Данилевського посланий на затвердження в 1896 р. Спроби схвалити статут затяглися до 1912 р., коли група викладачів фребелівських курсів А. О. Мартинової намагалася знову відіслати його на затвердження. Нарешті в 1913 р. статут було затверджено. Товариство має право засновувати педагогічні курси, дитячі садки, школи та притулки, довідково-педагогічне бюро, влаштовувати з'їзди, лекції з питань виховання, організовувати екскурсії, лабораторії, музеї, видавати журнали, книги для дітей, відкривати філіальні відділення. Очолює Товариство рада з 12 осіб.

262. Доклад городских учителей о съезде по народному образованию. – 1914. – 24 янв.

Учителі, які брали участь у 1-му Всеросійському з'їзді народної освіти, надали до міської управи колективну доповідь про його роботу. Доповідь закінчується 15 тезами, поданими як висновок з доповіді.

263. Турский, И. На лекции П. С. Когана. – 1914. – 24 янв.

Про літературу.

264. Горовиц, А. Концерт Марка Мейчика. – 1914. – 24 янв.

Виступ піаніста.

265. **[Новая опера]**. – 1914. – 24 янв.

В опері відбудуться гастролі італійської співачки Марії Лябіа, О. О. Преображенської, Д. О. Смирнова, Маттіа Баттістіні.

266. **[Театр Коммерческого клуба]**. – 1914. – 24 янв.

Поставлено оперету «Примхи пристрасті». Дебютувала Аренська, добре грали Аркадьєва, Волконський, Михайлов.

267. **[К предстоящим концертам в Харькове митрополичего Чудовского хора из Москвы]**. – 1914. – 24 янв.

Хор під керуванням В. М. Златницького на чолі з протодияконом московського Успенського собору К. В. Розовим виконують духовні пісні. Серед учасників відомий тенор І. І. Гречищев, артист російської опери Ф. В. Васюренко, солісти С. Сиротинін, Н. Кудрявцев, І. Д. Демидов. Організовує концерт музичний магазин Є. В. Горбунова.

268. **Городская дума**. – 1914. – 25, 29 янв.

Розглядалося питання про субсидії та допомогу на 1914 р. Проведено вибори на посаду товариша директора міського Купецького банку і ревізійної комісії з його звітності. Обговорювалася доповідь міської управи про запровадження нормальних штатів міського громадського управління.

269. **Назначение**. – 1914. – 25 янв.

Ревізора Харківського акцизного управління Л. А. Пчельникова призначено ревізором Головного управління неоподаткованих зборів і державного продажу спиртних напоїв.

270. **Чествование** о. П. Тимофеева. – 1914. – 25, 29 янв.

Настоятель Свято-Духовської церкви, протоієрей, 35 років служить в сані священника. Ювіляр користується великою повагою серед парафіян.

271. **В губернском земстве**. – 1914. – 25 янв.

Між членами губернської земської управи відбувся перерозподіл обов'язків. Голова В. В. Акішев управляє розпорядчим відділом. Його заступник П. П. Добросельський – економічним, технічним і будівництвом психіатричної колонії в Сватовій Лучці. А. А. Беніке доручено завідування бухгалтерією, пенсійним відділом та книжковим складом, П. І. Плещєву – статистичним, переселенським і ветеринарним відділами. В. С. Сиром'ятников очолив відділ народної освіти, богоугодні заклади, Сабурову дачу та притулок безпритульних сиріт, барон Р. Ю. Будберг – страховий та відділ народного здоров'я.

272. **Скромный юбилей**. – 1914. – 25 янв.

Виповнюється 25-річчя службової діяльності чиновника Харківської духовної консисторії Г. І. Роменського.

273. **Смета трамвая**. – 1914. – 25 янв.

Міська фінансова комісія скоротила кошторис на трамвай на 1914 р. і затвердила його в сумі 1 млн 065 тис. р. Ухвалено збільшення прибутковості міського трамвая на 15% порівняно з 1913 р. Його витрати розраховані в сумі 657294 р. 16 к.

274. Редкий юбилей / Е. Д. – 1914. – 25 янв.

Виповнюється 50 років державної служби члена Харківської судової палати Адріана Андрійовича Штакеншнейдера. Походить з дворян Петербурзької губернії. Закінчив юридичний факультет Петербурзького університету зі ступенем кандидата. 1864 р. вступив на службу до 2-го департаменту Правлячого Сенату, звідки перейшов до департаменту Міністерства юстиції на посаду столоначальника законодавчого відділення. У 1870 р. отримав призначення на посаду Олонецького губернського прокурора, а 13 лютого 1871 р. призначений прокурором Ізюмського окружного суду, у січні 1882 р. – членом Київської судової палати. 2 травня 1898 р. за власним бажанням переміщений на посаду члена Харківської судової палати, на якій перебуває донині. Більша частина служби пройшла на посаді судді.

275. Харьковский земство на шоссе съезде. – 1914. – 25 янв.

У Петербурзі відкривається 1-й з'їзд шосейної справи. Від Харківського губернського земства їдуть член управи П. П. Добросельський і губернський інженер М. П. Винокуров. Беруть участь також члени повітових земств.

276. Отчет городского ломбарда. – 1914. – 25 янв.

Річний обіг каси ломбарду обчислено в сумі 2585935 р. 37 к. Денний обіг протягом 272 операційних днів досяг 9507 р. 15 к. На аукціонах продано застав на 61136 р. 70 к. Під заставу речей видано позик на 589 964 р. 90 к. Прийнято застав 112475, викуплено 101118. Щоденно ломбард відвідувало 985 осіб. За 1913 р. отримано 21809 р. 54 к. чистого прибутку при загальному балансі 501166 р. 8 к. На 1 січня 1914 р. у коморах ломбарду налічується 56348 одиниць майна заставників, прийнятого на забезпечення виданих позичок, оцінених на суму 725599 р. Витрати на утримання та управління ломбарду складають 66822 р. 93 к. Заборгованість – 170 тис. р.

277. В литературно-художественном кружке. – 1914. – 25 янв.

З доповіддю «Витончені і грубі» виступав Я. В. Перович. Доповідь викликала тривалі, доволі одноманітні заперечення.

278. [Театр Коммерческого клуба]. – 1914. – 25 янв.

В опереті «Примхи пристрасті» виступає виконавиця циганських пісень Ніна Дулькевич.

279. 25-летний юбилей Д. Е. Архангельского. – 1914. – 26 янв.

Ювіляр чверть століття обіймає посаду окружного інспектора Харківського навчального округу. Народився 14 вересня 1853 р. Початкову освіту здобув у Владимирській духовній семінарії. Приїхав до Харкова, вступив на історико-філологічний факультет університету. У 1878 р. після його закінчення призначений викладачем Краснослобідської прогімназії, а згодом її інспектором. У 1889 р. ювіляр призначений на посаду окружного інспектора. На сьогодні в його віданні знаходяться всі класичні гімназії округу.

280. Адрес А. Ф. Белянину. – 1914. – 26 янв.

Службовці міщанського управління подарували колишньому старості адрес з висловлюванням вдячності за гуманне ставлення до них.

281. Перерасходы по городской смете. – 1914. – 26 янв.

Міська управа з'ясувала, що при виконанні міського кошторису 1913 р. передбачаються перевитрати з військової квартирної повинності 17460 р., народної освіти 9480 р., медично-ветеринарної частини 24630 р., виплати податків 730 р. Усього 52300 р. Перевитрати можуть бути сплачені залишками на суму 55770 р.

282. Земство и медицина: заседание медицинского Общества. – 1914. – 26 янв.

З доповіддю «Значення земства у забезпеченні населення медичною допомогою і основні риси земської медицини» виступив лікар С. М. Ігумнов. Заслухано також доповіді лікарів В. М. Гаккебуша «Земство і психіатрична допомога населенню», М. А. Хворостянського «Земська медицина в Харківській губернії».

283. Отмена конфискации юбилейного сборника медицинского Общества. – 1914. – 26 янв.

У грудні 1913 р. з продажу було вилучено ювілейний збірник – нариси 50-річної діяльності харківського медичного Товариства (1861–1911 рр.). Прокурорський нагляд не знайшов складу злочину і зняв зі збірника накладений арешт.

284. Обязательные постановления по канализации в г. Харькове. – 1914. – 26 янв.

285. Премии имени А. К. Погорелко. – 1914. – 26 янв.

Міська управа ухвалила висновок фінансової комісії про заснування премії імені О. К. Погорілка. 1914 р. на премію виділено 200 р., а до кошторису 1915 р. вирішено закласти суму для утворення капіталу, необхідну на придбання Державної ренти на суму 5 тис. р. Премія має видаватися щорічно за твір з питань міського муніципального господарства і міського самоврядування по черзі технологічним і ветеринарним інститутами, університетом. Авторами творів можуть бути студенти або ті, хто закінчив курс у згаданих навчальних закладах протягом року після закінчення. Перша премія призначається в 1914 р. технологічним інститутом. Премійований твір друкується коштом міста в «Известиях Городской думы». Розмір премії визначається розмірами дійсного доходу з фонду, створеного містом. Вона може бути розділена між двома авторами.

286. Реорганизация детского приюта. – 1914. – 26 янв.

23 січня в губернаторському будинку відбулося засідання членів опікунства під головуванням О. М. Катеринич. Головним питанням було обговорення проєкту реорганізації дитячого притулку на Театральній площі. У притулку утримуються дівчатка до 12 років, після чого їх повертають додому до батьків, більшість яких люди бідні, позбавлені коштів на утримання своїх дітей. Виховані в притулку дівчатка звикають до чистоти, порядку і ситості. Такі діти рідко навчаються якомусь ремеслу. Трагедії з життя цих «напівдітей» відомі. Над цим питанням працювали три комісії. Деякі члени опікунства запропонували проєкт реорганізації притулку, за яким пропонується дати дівчаткам нагляд до 16 років, щоб випускати їх в життя зміцнілими фізично і навченими якихось ремесел. Але для цього потрібні кошти, яких у притулку немає. У пошуках ресурсів для здійснення нових завдань закладу вважається доцільним

продати дороге місце на розі Пушкінської і Театральної вулиць і купити велику ділянку землі за містом, де можна побудувати великий будинок з майстернями, школою і городом, щоб навчати дітей. Для отримання коштів визнали необхідним збільшити кількість осіб, які беруть участь своїми внесками як почесні члени. Кошторис на 1914 р. складено в розмірі 19 тис. р. із залишком 821 р.

287. Сбор «17 января». – 1914. – 26 янв.

У день університетського свята отримано 2552 р. чистого прибутку на користь Товариства допомоги нужденним студентам Харківського університету.

288. Занятие заграничной кафедры. – 1914. – 26 янв.

Приват-доценту ветеринарного інституту Р. В. Куницькому Львівська сільськогосподарська академія (Австрія) запропонувала посісти кафедру зоотехнічної дієтики і молокознавства у званні ординарного професора. Вчений погодився на цю пропозицію і залишає Харків. Він народився в м. Переяслав Полтавської губернії в польській родині. У 1897 р. закінчив курс реального училища в Харкові. Вищу освіту здобував у кількох навчальних закладах: слухав лекції на природничо-історичному відділенні фізико-математичного факультету в Києві, рік був студентом хімічного відділення Київського політехнічного інституту, далі вступив до Дерптського ветеринарного інституту, з якого перевівся до Харкова, де закінчив курс у 1904 р. зі ступенем ветеринарного лікаря. У 1903 р. за конкурсну експериментальну роботу з фізіології удостоєний права на золоту медаль. Після інституту кілька років практикував на зоотехнічному і ветеринарному теренах, працюючи в земствах південних губерній і в Царстві Польськ. У Польщі деякий час працював викладачем комерційного училища і жіночої гімназії. З освітньою метою їздив за кордон. У 1908 р. обраний асистентом кафедри зоотехнії і гігієнічної лабораторії Харківського ветеринарного інституту. 1911 р. захистив дисертацію на ступінь магістра ветеринарних наук, 1912 р. удостоєний звання приват-доцента тваринництва і зоогієни з дорученням читання обов'язкового курсу. Наприкінці 1912 р. обраний завідувачем відділу тваринництва обласної дослідної сільськогосподарської станції. Був секретарем організаційного комітету III Всеросійського з'їзду ветеринарних лікарів, що відбувся в Харкові. Має понад 30 опублікованих наукових праць. Співпрацював з виданнями і періодичним друком. Був членом кількох наукових товариств.

289. Горовиц, А. К сегодняшнему концерту А. Н. Скрябина. – 1914. – 26 янв.

290. Мельников, Ф. Городской театр: «Дитя любви». Пьеса в 4 д. Анри Батайль / Ф. М. – 1914. – 26 янв.

У ролях Строева-Сокольська, Анцева, Гриньова, Баратов, Рунич.

291. Бабецкий, Е. М. Последняя гастроль Д. А. Смирнова / Е. Эмбе. – 1914. – 26 янв.

Артист виступав в опері «Богема». Після вистави заспівав ще кілька романсів, арію з «Дубровського».

292. [Приезд итальянской певицы Марии Лябиа в Харьков]. – 1914. – 26 янв.

293. **Известная** итальянская артистка Мария Лябиа : (к гастролям в Новой опере) : [фото] // Юж. край : ил прибавление к № 11860. – 1914. – 26 янв.

294. **Городской** благотворительный проект. – 1914. – 27 янв.

Міське управління заклопотане заснуванням міської благодійної ради як органу, який мав би об'єднати місцеві благодійні організації. У комітети про бідних надіслані особливі повідомлення з пропозицією висловити свою думку, від деяких з них уже надійшли відгуки.

295. **Лотерея-аллегри** благотворительного Общества. – 1914. – 27 янв.

Відбулася в приміщенні театру «Акваріум» з великим матеріальним успіхом.

296. **Приказ** об извозчиках. – 1914. – 27 янв.

У поліції видано наказ про недопущення появи на вулицях візників і «ваньків», які дозволяють собі виїзди з порушенням обов'язкових постанов Міської думи: з несправними і брудними екіпажами, збруєю та одягом, хворими кінями, виїзд малолітніх візників.

297. **Просветительные** чтения в мещанской богадельне. – 1914. – 27 янв.

Читання відвідує численна публіка. Їх проводять вихованці старших курсів духовної семінарії. Не приносячи жодних доходів, організація читань потребує певних витрат. До міської управи надійшла заява з проханням про допомогу.

298. **Горовиц, А.** «Богема» с Д. Смирновым. – 1914. – 27 янв.

299. **Новый** источник городских доходов. – 1914. – 28 янв.

Згідно з новим законом встановлюється шестивідсотковий державний збір з прибутковості нерухомого майна. До скарбниці відраховується не вся сума збору, а лише 5/6. Відсоток, що залишається, йде в дохід місту.

300. **Земское** обложение городских недвижимостей. – 1914. – 28 янв.

На 1914 р. з міського нерухомого майна Харкова нараховано земські збори: губерньського – 544068 р. 9 к. і повітового – 727444 р. 18 к.

301. **В литературно-художественном** кружке. – 1914. – 28 янв.

До сімейного вечора долучилося багато публіки, незважаючи на високу вхідну плату. У концертному відділенні взяли участь співачки А. А. Букшніс і Є. А. Кострюкова, співак М. О. Чеславський, артист О. М. Курганов, скрипаль М. Л. Розенфельд, артисти драми В. М. Смирнов і А. Б. Данаров. Усім акомпонував Я. Є. Шмундак.

302. **Лекция** Н. Я. Абрамовича. – 1914. – 28 янв.

Лекція «Про жіночу свободу і чоловіче рабство», прочитана на користь Товариства піклування про нужденних слухачок Жіночого медичного інституту, зібрала повну залу слухачів.

303. Вечеринка в 3-ей гимназии. – 1914. – 28 янв.

Влаштована на кошти, виділені батьківським комітетом для учнів старших класів. Вхід для публіки за запрошеннями був безкоштовним. Учні виступили з великим успіхом.

304. В Обществе взаимного кредита приказчиков: годовичное собрание. – 1914. – 28 янв.

На зборах були присутні 350 осіб. Загальний оборот за всіма операціями досяг 64 млн р. Баланс складає 4 млн 272 тис. р., чистий прибуток 95762 р. 41 к., не враховуючи допомоги 40 тис. р., виданої товариством. На 1 січня 1914 р. числилося 604 члени. Крім фінансових операцій, членам товариства надавалася медична допомога. Бібліотекою користувалося 466 сімей, яким видано за рік 30040 томів книг і журналів. Після обговорення звіт затверджено. Взяті до уваги доповіді правління і ревізійної комісії. Проведено вибори.

305. Городское благоустройство. – 1914. – 28 янв.

Технічний відділ міської управи для збірника «Господарство міста Харкова» закінчив укладання нарисів заходів з міського благоустрою (бруківка) за 1910–1914 рр. До 1910 р. роботи з благоустрою і капітального ремонту бруківки надавалися підрядчикам. Виконані роботи не завжди відповідали якості. У 1911 р. мостильна комісія вперше розробила технічні умови виробництва робіт із замощення, що гарантували міцність та довговічність бруківки. У 1912 р. здійснено перший досвід мостіння господарським способом, що дозволило зекономити 18 тис. р. Замінено матеріал мостіння. Сучасний стан бруківки у Харкові видається вкрай незадовільним. Із загальної довжини міських вулиць та площ у 210 верст замощено лише 102. На замощення вулиць виділяється мало коштів. Введення попудного податку прискорить брукування міста. Попудний податок розрахований містом на 10 років. Очікувана сума 2605770 р. До перемощення призначено 72 проїзди загальною довжиною 24 версти 418 саж. і площею 47805 кв. саж. Будуть облаштовані 4 нові залізобетонні мости: Дмитрівський, Конторський, Кузнечний і Вознесенський.

306. К вопросу о пребывании евреев на ярмарках. – 1914. – 28 янв.

307. Бабецкий, Е. М. Гастроли Марии Лябия / Е. Эмбе. – 1914. – 28 янв.

Співачка виступала в опері «Тоска». Взяли участь Коппола, Княжич, Месняєв.

308. Народный университет в Харькове. – 1914. – 29 янв.

На засіданні шкільно-педагогічної комісії Товариства грамотності визнано необхідність організації лекцій для дорослого населення Харкова. Заслухано також доповіді учасників 1-го Всеросійського з'їзду народної освіти.

309. Место Сочавы. – 1914. – 29 янв.

Продано містом страховому товариству «Саламандра» за 350 тис. р. Товариство планує побудувати на цьому місці грандіозну будівлю.

310. Оригинальный юбилей. – 1914. – 29 янв.

Великі торговельні фірми – товариство Прохоровської мануфактури, товариство Коновалова, товариство Бутикова та ін. – вшановували купця О. В. Волкова, який протягом 50 років купував у них продукцію.

311. Областная опытная станция. – 1914. – 29 янв.

Департамент землеробства надав 128060 р. на влаштування, обладнання і утримання Харківської обласної дослідної сільськогосподарської станції.

312. Мещанские выборы. – 1914. – 29 янв.

Група міщан Харкова подала губернатору скаргу про порушення, допущені під час виборів міщанського старости. У голосуванні взяли участь особи, які не мають права голосу.

313. Деятельность харьковского нотариального архива за 1913 год. – 1914. – 29 янв.

Затверджено і видано 22753 актів, зазначено у реєстрі 19249 документів і актів кріпосних справ, складено і відіслано до сенатського архіву 10776 заборонних та дозвільних статей. Стягнуто 842214 р. 73 к. зборів різних найменувань. Кількість вхідних паперів 38983, вихідних 111047.

314. Чествование П. И. Плещеева. – 1914. – 29 янв.; 1 февр.

Член управи П. І. Плещеев завідував опікунським відділом губернської земської управи з 1907 до 1914 р. Він також опікувався губернською земською лікарнею, серед співпрацівників якої користувався глибокою повагою. Під час прощання з П. І. Плещеевим, що проходило в лікарні, її працівники висловили смуток з приводу залишення ним цієї посади, а також вручили пам'ятні адреси та подарунки.

315. Бабецкий, Е. М. О здании женской гимназии на Холодной горе / Е. М. Б. – 1914. – 29 янв.

Міське управління має обговорити звернення правління холодногірського товариства «Просвіта» про прирізку до вже відведеної ділянки землі 291 саж. для жіночої гімназії на розі Кладовищенської та Ільїнської вулиць ще 609 кв. саж., щоб утворилася площа 900 кв. саж. Нині приміщення, в якому знаходиться гімназія, є тісним і поганим. Для будівництва власної будівлі є всього 10 тис. р., подарованих Є. Д. Парманіною. Для отримання допомоги від Міністерства народної освіти і позички гімназія повинна мати площу 900 кв. саж.

316. Больница для торговых служащих г. Харькова. – 1914. – 29 янв.

Будівництво лікарні прикажчиків на 100 ліжок можна буде розпочати відразу після задоволення прохання опікунської ради про відведення землі. План будівлі складено, в його основу покладено павільйонно-коридорний тип лікарень. Усіх приміщень 13, крім скляної з'єднувальної галереї і трьох вартівень. Приміщення цегляні, з вогнетривкими перекриттями, палати для хворих сплановані вікнами на південь або південний схід. Між будівлями є місця для насадження дерев. При плануванні враховано всі правила гігієни та санітарії. Корпус для інфекційних пацієнтів та окрема кухня віддалені від головних приміщень й ізольовані в окремому дворі.

317. **Кому же верить?** – 1914. – 29 янв.

До полеміки М. А. Артем'єва і В. Є. Мороховця про прибутковість трамвая.

318. **Горовиц, А.** 2-й концерт А. Н. Скрябина. – 1914. – 29 янв.

319. **Возобновление «Плодов просвещения».** – 1914. – 29 янв.

Для свого бенефісу артист драматичного театру І. М. Пєвцов вибрав комедію Л. М. Толстого. У п'єсі зайнята вся трупа.

320. **Валки:** оправдание Д. П. Перлика. – 1914. – 29 янв.

Колишнього голову Валківської земської управи Д. П. Перлика виправдано, він може брати участь у земських виборах.

321. **Предложение губернатора об усилении штатов полиции.** – 1914. – 30 янв.

Губернатор звернувся до виконуючого обов'язки міського голови з пропозицією збільшити штат поліції до 594 осіб. На цей момент у харківській поліції служить 387 осіб. Населення ж міста нараховує 237691 жителя.

322. **Забастовка** в типографии газеты «Утро». – 1914. – 30 янв.

Складальники друкарні оголосили страйк через зменшення заробітної платні.

323. **Смета** электрической станции. – 1914. – 30 янв.

Фінансова комісія затвердила кошторис прибутків міської електричної станції на 1914 р. у сумі 988160 р. Витрати складуть 502453 р. 92 к.

324. **Смета** Александровской больницы. – 1914. – 30 янв.

На 1914 р. кошторис витрат лікарні обчислено в сумі 219250 р.

325. **Новая секция** медицинского Общества. – 1914. – 30 янв.

Створено секцію офтальмології.

326. **Фармацевтическое** Общество. – 1914. – 30 янв.

Про відкриття власного хіміко-фармацевтичного та бактеріологічного інституту.

327. **Большая** лотерея-аллегри. – 1914. – 30 янв.

Для утримання другої чергової карети на станції «швидкої допомоги» і на обладнання амбулаторії необхідні кошти, які товариство сподівається отримати за допомогою лотереї-алегрі. Лотерея влаштовується в приміщенні Акваріуму. Жіночий комітет придбав за кордоном багато дорогих і цікавих речей. Усього 5 тис. виграшів.

328. **В. В. Маречек.** – 1914. – 30 янв.

Повідомленн про смерть одного із залізничних агентів – старшого рахівника служби тяги Південних доріг. Небіжчик після закінчення університету служив в одному з харківських банків, потім влаштувався на залізницю.

329. **В пользу** Общественной библиотеки. – 1914. – 30 янв.

Влаштовується звичайний концерт і вечір. У програмі беруть участь артисти опери і драми. Вечори в бібліотеці відбуваються весело, жваво та дуже цікаво.

330. **Избрание** почетного члена. – 1914. – 30 янв.

Рада професорів ветеринарного інституту обрала почесним членом свого колишнього випускника ординарного професора Петербурзького жіночого медичного інституту магістра ветеринарії М. П. Савваїтова. Він 25 років перебуває на посаді

професора і 11 років редагує журнал «Вестник общественной ветеринарии». Пожертвував Харківському ветеринарному інституту цінні експонати.

331. Высшие сельскохозяйственные курсы. – 1914. – 30 янв.

На засіданні ради харківського сільськогосподарського Товариства розглядалося питання про відкриття у Харкові Вищих сільськогосподарських курсів, над розробкою яких працювали кілька років. Проте на клопотання товариства департамент землеробства відповів, що дозвіл на відкриття курсів вже видано Н. Невіандт. Нині знову отримано повідомлення від департаменту про дозвіл товариству відкрити Вищі сільськогосподарські курси. Для детального опрацювання питання створено комісію, готується звернення до земства з проханням підтримки, вирішено розпочати передплату для створення фонду на потреби курсів.

332. В техническом Обществе. – 1914. – 30 янв.

На засіданні товариства розглядалися питання розвитку холодильної справи, критого ринку.

333. План расширения водопровода в 1914 г. – 1914. – 30 янв.

Міська водогінна комісія розробила та ухвалила план робіт з розширення водогону в 1914 р. В його основі – потужність водогону, яка має бути вищою за можливу потребу, укладання всієї мережі в місті, заміна пожежних кранів. На роботи передбачається витратити 375 тис. р.

334. Бенефис А. А. Мурского. – 1914. – 30 янв.

Поставлено комедію «Шкільні товариші» Фульда. Перед початком вистави Б. П. Куликов прочитав адрес від шанувальників бенефіціанта. Комедія облаштована новими декораціями Андріяшева.

335. Бабецкий, Е. М. «Травиата» – М. Лябия / Е. Эмбе. – 1914. – 30 янв.

336. [Новая опера]. – 1914. – 30 янв.

У театрі з величезним успіхом виступала славетна балерина О. О. Преображенська.

337. [Сонатные вечера Моцарта]. – 1914. – 30 янв.

Виконували А. Ф. Бенш і К. К. Горський. Публіка була повністю задоволена.

338. [Грузинский вечер]. – 1914. – 30 янв.

Відбувається в театрі Комерційного клубу. У дивертисменті оперета «Убогий студент», в якій К. Л. Наровська виконує циганські пісні, картини національного грузинського життя. У танцювальній програмі грузинські танці. Збір з вечора надійде на користь нужденних студентів-грузинів.

339. Валки: из городской жизни. – 1914. – 30 янв.

Місто перебуває напередодні перегляду повного містового положення. Закінчила роботу комісія з переоцінювання нерухомого міського майна. У виборах мають право брати участь 253 особи. Новий склад виборців може обрати 29 міських гласних.

340. Городская дума. – 1914. – 31 янв.

Заслухано доповідь управи про замовлення водогінних труб, обговорювалося питання про перевитрати кошторису 1913 р. на суму 52 тис. р. за чотирма статтями. Вони можуть бути покриті економією за іншими статтями на суму 55 тис. р. Розглянуто питання про штат міських службовців.

341. Новый кандидат в городские головы. – 1914. – 31 янв.

Голова ревізійної комісії С. М. Кузнецов добре знає міське господарство.

342. Новый председатель трамвайно-осветительной комиссии. – 1914. – 31 янв.

О. А. Піддубного обрано головою комісії, дотепер він був товаришем голови.

343. Санитарно-статистическое совещание. – 1914. – 31 янв.

У міській управі відбулися збори з питань запровадження у Харкові статистики руху населення (народжуваності, шлюбності та смертності) за участю городових, міських і санітарних лікарів. Окремо розглядалося питання причин смертності. Розроблено форму нового опитувального бланку про смертність.

344. Грузовое автомобильное движение. – 1914. – 31 янв.

На засіданні міської управи розглядалося клопотання Кричевського про надання йому дозволу на грузовий автомобіль з причепом для перевезення вантажів містом та зі станцій.

345. Долголетние служители. – 1914. – 31 янв.

І. Щербак 33 роки прослужив кур'єром у міській управі. Йому призначена допомога в розмірі нинішньої річної платні. До міської фінансової комісії надійшли також клопотання про нагородження швейцарів міського Купецького банку С. Мойсеєнка, який прослужив 32 роки, і М. Токарева за 44-річну службу.

346. Крупное пожертвование. – 1914. – 31 янв.

Харківський купець 1-ї гільдії А. М. Ейзлер передав до каси благодійного товариства 1 тис. р. на потреби жіночої школи.

347. Статистика движения населения. – 1914. – 31 янв.

Статистичний відділ міської управи працює над питанням статистики руху населення, головним чином померлих. Наприкінці грудня 1913 р. ухвалено обов'язкову постанову, згідно з якою на кожний випадок смерті необхідне медичне свідоцтво із зазначенням її причини.

348. Для лечебницы «Красного креста». – 1914. – 31 янв.

У синематографі «Модерн» демонструють сеанси на користь фонду будівництва хірургічної лікарні харківської громади сестер-жалібниць Червоного Хреста.

349. Забастовки в типографии «Утро». – 1914. – 31 янв.

Видавництво газети з метою скорочення витрат вирішило передати друкарню в орендне утримання Фішгану, який і знизив вартість робіт з друкування газети. Після перемовин, у результаті яких не дійшли до якоїсь згоди, робітники передали петицію видавництву та зупинили роботу. Застрайкували й розносники «Утра».

350. Введение попудного сбора в Харькове: (заседание сельскохозяиственнного О-ва). – 1914. – 31 янв.

Питання попудного збору має довгу історію. Ще в 1911 р. органи міського управління розробили доповідь і надали її різним громадським організаціям Харкова. Відповідно до проекту прибуток від його запровадження має складати 2 млн 543 тис. р. на десятиріччя. На ці кошти буде проводитися замощення харківських вулиць, які є під'їзними шляхами. На засіданні сільськогосподарського Товариства розглядалося питання замощення конкретних вулиць, насамперед магістралей, що ведуть до залізничних вокзалів.

351. Харьковская Общественная библиотека. – 1914. – 31 янв.

Надруковано звіт діяльності бібліотеки за 1912–1913 роки (27 рік її існування). Зросло число підписників до 5115 (було 4346). Більшість складають підписники 2 і 3 розрядів. За рік додому видано 215625 книг і 6331 новий журнал. Серед підписників 3 розряду – 3536 осіб учнівської молоді, 204 службовці, 285 крамарів і прикажчиків, 182 ремісники і 24 робітники. У цьому розряді головним чином читалася белетристика. Значно збільшилося відвідування читального залу – 62580 проти 49501. На 1 жовтня 1913 р. у бібліотеці налічувалося 165148 томів, оцінених у 150 тис. р. Надходження бібліотеки невеликі і не покривають усіх витрат. Головні статті витрат: придбання книг, передплата журналів, опрацювання книг, платня працівникам, виплата губернському земству відсотків і погашення за позикою під заставу будинку. Надходження складаються головним чином з субсидії міського управління, орендної плати, за користування книгами, від надання зали для лекцій і концертів, зборів з концертів і вечорів. Серед статей прибутку одне з останніх місць посідають пожертвування. Бібліотека до цього часу не розпоряджається власним капіталом. За минулий рік видано четвертий том каталогу, розпочато обладнання 4-го поверху книгосховища, започатковано відділи польської та естонської літератури. Існуючі комісії завідування відділами Judaica і Hebraica та українським енергійно розвивали свою діяльність, шукали кошти, поповнювали відділи новою літературою, готували каталоги до друку. Зіпсованих навмисне книг підписниками і читачами зареєстровано мало, проте необхідно виховувати бережливе ставлення до книг. Особливо постраждав нотний відділ.

352. Горовиц, А. Гастроль О. О. Преображенской. – 1914. – 31 янв.

353. [Оперетта «Матео»]. – 1914. – 31 янв.

Поставила трупа М. А. Полтавцева. Відзначені Аркадьєва, Аренська, Михайлов, Волконський.

354. [Новая опера]. – 1914. – 31 янв.

На бенефісі Л. А. Княжича поставлено оперу «Севільський цирюльник». Серед учасників – балерина О. О. Преображенська, співак Є. І. Долинін.

Лютий / Февраль

355. **Член** Харьковской судебной палаты А. А. Штакеншнейдер: (по поводу исполняющегося сегодня пятидесятилетия судебной деятельности) : [фото] / фото Старосельского. – 1914. – 1 февр.

356. **Юбилей** А. А. Штакеншнейдера. – 1914. – 1, 2 февр.

Член Харківської судової палати відзначив 50-річчя судової діяльності. Ювіляр отримав багато привітань і телеграм, серед них – від міністра юстиції.

357. **Ревельские** гости. – 1914. – 1 февр.

Міську управу відвідали гласний Ревельської міської думи В. А. Пінковський і секретар, які цікавилися фінансовим становищем м. Харкова.

358. **Школа** имени Ж. Гельферих. – 1914. – 1 февр.

Училищна комісія ухвалила орендувати в Товариства грамотності будівлю для школи Ж. Гельферіх на 10 років з оплатою 5100 р. на рік. Місто клопоче перед Міністерством народної освіти про присвоєння училищу імені Жозефіни Гельферіх.

359. **В финансовой** комиссии. – 1914. – 1 февр.

На засіданні розглядався кошторис водогону на 1914 р. Прибуток ухвалено на суму 500307 р., витрати 239652 р. На утримання Миколаївської лікарні виділено 204747 р. 18 к., дитячої – 36803 р. 76 к., Гельферіхівської – 37528 р.

360. **В училищной** комиссии. – 1914. – 1 февр.

Відділу народної освіти доручено скласти матеріали щодо першочергової необхідності відкриття навчальних закладів у 1915–1916 рр. Розглядалося також клопотання холодногірського товариства «Просвіта» про розширення ділянки для гімназії.

361. **В О-ве** взаимного страхования имуществ от огня. – 1914. – 1 февр.

На екстрених загальних зборах заслухано питання про будівництво будинку товариства. Прийнято проєкт угоди правління Товариства взаємного страхування від вогню з правлінням міського кредитного товариства з прийому на страхування закладеного в ньому майна.

362. **Новейший** телефон. – 1914. – 1 февр.

У будинку Ради З'їзду гірничопромисловців Півдня Росії встановлено автоматичний телефон. Апарат запатентовано і виготовлено фірмою «Сіменс Гальске». Управління Південних залізниць встановлює 400 таких телефонів.

363. **Железнодорожный** банк. – 1914. – 1 февр.

Операції банку за 1913 р. закінчились успішно. На 1 січня 1914 р. баланс становив 456 тис. р., оборотний капітал 73175 р., на поточних рахунках числилося 356983 р. вкладів. Касова готівка складала 34375 р., членами банку були 1474 особи. За 1913 р. отримано 107 р. чистого прибутку.

364. **История** канализации в Харькове. – 1914. – 1 февр.

Каналізаційне бюро для збірника «Господарство м. Харкова» склало нарис історії будівництва каналізації в місті. У 1880 р. професор А. П. Шимков виступив у технічному Товаристві з доповіддю «У що обходиться м. Харкову його неблагоустрій», наполягав на необхідності каналізування міста. «Южный край» публікував з цієї теми статті М. М. Салтикова в 1890, 1896 рр. У 1897 р. колишній Харківський голова І. Т. Голенищев-Кутузов висував ідею каналізації. Дума за його пропозицією ухвалила придбати для цього 100 дес. землі. У 1898 р. до міської управи надійшла заява від Фадєєва щодо влаштування каналізації та розширення водогону. У 1901 р. гласний М. І. Светухін подав до Думи пропозиції щодо спорудження каналізації, бруківки, трамвая, електричного освітлення. У 1902 р. організовано спеціальну каналізаційну комісію, після чого це питання не поставало до 1907 р. У цей час до міської управи почали надходити клопотання про дозвіл біологічного обладнання, в зв'язку з цим за кордон відряджено члена управи професора К. О. Зворикіна і міського санітарного лікаря В. В. Фавра. 1907 р. створено комісію з розробки проєкту каналізації, який був складений до жовтня 1908 р. У 1909 р. каналізаційна комісія з метою популяризації ідеї серед жителів виділила окрему підкомісію під головуванням гласного Є. О. Москова, яка організувала багатолюдні збори для розроблення статуту взаємного Товариства каналізації. Нова Дума 1910 р. виявилася рішучою прихильницею якнайшвидшого будівництва каналізації. 26 травня 1911 р. вона одноголосно затвердила її проєкт. Кошторис на спорудження першої черги ухвалено на суму 5 млн р. Розпочалися роботи, що завершують нині укладання першої черги.

365. **Харьковское** страховое товарищество. – 1914. – 1 февр.

Член міської управи О. Ю. Вегнер взяв участь в засіданні ради у справах страхування робітників при Міністерстві торгівлі і промисловості. Розглядалося питання затвердження статуту страхового Товариства Харківського округу. До його складу увійдуть 300 тис. робітників з 1700 підприємств 6 губерній.

366. **В литературно-художественном** кружке. – 1914. – 1 февр.

О. О. Станкевич прочитав доповідь про п'єсу Л. Андрєєва «Не убий». У дебатах виступили М. Б. Грейденберг, Потресов, Скоробогатов.

367. **Горовиц, А.** «Кармен» с Марией Лябиа. – 1914. – 1 февр.

368. **[Общественная** библиотека]. – 1914. – 1 февр.

У залі відбудеться концерт артиста російської опери О. М. Курганова. Також візьмуть участь Анцева, Мельникова, Пароконна, Стеценко-Мезенцева, Баратов, Вартанов, Кайданов, Мурський, Петіпа, Рунич.

369. **Чествование** П. А. Саковича. – 1914. – 1 февр.

Колишній земський начальник 3-ї дільниці переходить на нову посаду мирового судді Харківського повітового судово-мирового округу. Йому подарували ікону Спасителя, зачитали адрес.

370. Назначение. – 1914. – 1, 4 февр.

Настоятелем Свято-Дмитрівського монастиря призначено казначея ієромонаха Дмитрія зі зведенням його в сан ігумена. Він 30 років перебуває в монастирі, останнім часом виконує обов'язки настоятеля.

371. Харьковское строительство. – 1914. – 2 февр.

У 1913 р. міська управа видала 692 дозволи на будівництво. Це менше, порівняно з 1912 р., коли їх було 822. У січні поточного року видано 41.

372. Перестройка театра. – 1914. – 2 февр.

Театр Комерційного клубу потребує реконструкції. У проєкті – надбудова третього ярусу, у результаті чого кількість місць збільшиться на 600 (нині всього 1250). У верхньому ярусі буде своя вбиральня та окреме фое.

373. Забастовка. – 1914. – 2 февр.

На паровозобудівному заводі більшість робітників теплового цеху, перебуваючи в неопалювальному приміщенні, відмовилася від роботи і залишила майстерні. З проханням протопити печі звернулися до керуючого заводом Каца. Через пів години після страйку всі робітники стали до роботи.

374. Стипендия имени Н. Г. Жаворонкова. – 1914. – 2 февр.

50-річний ювілей директора народних училищ вирішено відзначити заснуванням двох стипендій: у 2-й чоловічій гімназії та університеті, де ювіляр навчався. Для цього в середніх і нижчих навчальних закладах Харківської губернії зібрано 2400 р.

375. Юные путешественники. – 1914. – 2 февр.

Троє учнів гімназії лікаря Малишенка, наслуховавшись, що за кордоном легше вчитися, ніж у Росії, вирішили втекти туди без відома керівництва і батьків. Для цього вони продали всі свої книги і навчальні посібники і виїхали з Харкова. Але грошей їм вистачило лише до Люботина. На другий день усі повернулися назад. За втечу їх відраховано з навчального закладу.

376. К Шевченкову дню. – 1914. – 2 февр.

М. А. Янчук закінчує лібретто опери «Гайдамаки» українською мовою. Музику пише композитор, колишній директор Тифліського відділення Російського музичного товариства К. М. Аліханов.

377. Мраморный бюст проф. Л. Л. Гиршмана. – 1914. – 2 февр.

Робота художника В. О. Беклемішева. Бюст виготовлений в одній з кращих майстерень Італії. Усі витрати взяли на себе друзі і прихильники Л. Л. Гиршмана. Художник від грошей відмовився, його високохудожній витвір є для міста цінним подарунком, а для лікарні – окрасою.

378. Оркестр трамвайных служащих. – 1914. – 2 февр.

Створюється духовий оркестр зі службовців трамвая в складі 35 осіб. Ведуться перемовини з капельмейстером оркестру пожежної команди Ракитянським щодо організації оркестру і навчання учасників музиці.

379. Пожары в январе. – 1914. – 2 февр.

Протягом січня в Харкові сталося 15 пожеж, які завдали збитків на суму 17500 р. Причини: надмірне розжарювання печей і необережне поводження з вогнем.

380. Поднесение адреса. – 1914. – 2 февр.

Приват-доцента ветеринарного інституту Р. В. Куницького призначено ординарним професором Львівської сільськогосподарської академії. Студенти вручили йому адрес.

381. Заседание медицинского Общества. – 1914. – 2 февр.

Заслухано доповідь про діяльність лікаря І. І. Моллесона, представника земської медицини з 1865 р. Прочитано наукові доповіді лікарів різних спеціальностей про з'їзд.

382. Экстренное собрание О-ва взаимного страхования имуществ от огня. – 1914. – 2 февр.

На зборах голова будівельної комісії К. О. Зворикін доповів про будівництво будинку Товариства. На будівництво було виділено 90 тис. р. і 10 тис. р. за потреби на додаткові роботи. Витрачено 99 150 р. Голова правління О. О. Зібер зробив доповідь про угоду правління Товариства взаємного страхування майна від вогню з правлінням Міського кредитного товариства з прийому на страхування закладеного в ньому майна.

383. Мельников, Ф. Городской театр: бенефис И. Н. Певцова / Ф. М. – 1914. – 2 февр.

Поставлено комедію «Плоди просвітництва» Л. М. Толстого. Відзначено виконавців: Медведєва, Баратов, Савельєв, Вересанов, Рунич, Данаров, Мельникова, Анцева. Особливої уваги удостоєна Кареліна-Раїч.

384. Бабецкий, Е. М. Гастроль О. О. Преображенской. – 1914. – 2 февр.

385. [Бенефис А. Л. Княжича]. – 1914. – 2 февр.

Поставлено оперу «Севільський цирюльник». Бенефіціант отримав квіти та цінні подарунки. Добре співав Долинін.

386. [Бенефис М. А. Полтавцева]. – 1914. – 2 февр.

Відбувся в театрі Комерційного клубу. Поставлено оперету Кальмана «Матео» («Маленький король»).

387. [Юбилей]. – 1914. – 2 февр.

С. П. Базаров 10 років працює суфлером у театрі Народного будинку. У 1903 р. він прийшов до театру, а в лютому 1904 р. сів у суфлерську будку. Інколи виступав у ролі виконавця.

388. К развитию рукоделия. – 1914. – 2 февр.

Завідувачку рукодільної майстерні Пушкінського училища Є. М. Краснянську запрошено Вовчанською земською управою для участі в організації рукоділля в школах Вовчанського повіту.

389. Пожертвование. – 1914. – 2 февр.

Харківський купець І. Г. Безчетвертнов пожертвував 1 тис. р. на потреби Василівського храму в с. Пісочин Харківського повіту.

390. Товарищество «Южный край». – 1914. – 4 февр.

Відбулися збори пайовиків товариства О. О. Йозефовича «Южный край». Були присутні 17 пайовиків, які мали 199 голосів. Баланс товариства затверджено в сумі

1327969 р. 40 к. До складу ради, крім О. О. Йозефовича, який є її довічним головою, обрані А. П. Йозефович, М. П. Дриженко, А. К. Клазіус, П. К. Баженов. Директором-розпорядником обрано О. О. Йозефовича. Обговорювалися також питання передання товариству від О. О. Йозефовича нерухомого і рухомого майна.

391. Освящение нового дома губернского земства. – 1914. – 4 февр.

Освячення прибудови будівлі на Сумській вулиці відбулося без урочистостей у присутності членів управи на чолі з головою В. В. Акішевим та службовців. Триповерхову будівлю виконано за планами технічного відділу губернської управи. Фасад спроектував архітектор В. В. Величко. Роботи тривали рік і чотири місяці. Вартість приміщення – 180 тис. р.

392. Панихида по И. И. Белянкине. – 1914. – 4 февр.

Професор технологічного інституту помер рік тому. На панахиді був присутній директор інституту П. М. Мухачов.

393. Похороны студента С. Иванова. – 1914. – 4 февр.

Сина начальника Харківського поштово-телеграфного округу, студента університету поховано на міському цвинтарі.

394. Чествование проф. М. Ф. Иванова. – 1914. – 4 февр.

Професор ветеринарного інституту переходить до Московського сільськогосподарського інституту. Зібралися професори та викладачі інституту, університету, представники товариств сільського господарства, медичного, ветеринарних лікарів, любителів природи, а також студенти.

395. Отчет трамвая. – 1914. – 4 февр.

Вийшов друком звіт міського електричного трамвая за 1912 р. За звітний період налічується 18016 вагоноднів, пробіг складає 2685865 верст, перевезено 15051401 пасажир. Валовий прибуток досяг 745498 р. 51 к., витрачено 496243 р. 2 к. Отримано 249255 р. 49 к. експлуатаційного прибутку.

396. Медицинская касса. – 1914. – 4 февр.

На річних зборах членів-учасників Харківської допоміжної медичної каси заслухано звіт за 1913 р. У ній 68 членів-учасників, з них 2 довічні. Каса має 7 пенсіонерок (усі – вдови лікарів), яким виплачено 1600 р., одній вдові видано 40 р. одноразової допомоги. На 1 січня 1914 р. налічується 36600 р. відсотковими паперами і 821 р. 77 к. готівкою. Крім того, є особливий благодійний капітал, призначений для надання допомоги молодим лікарям для сплати членських внесків до каси.

397. Еще пустующая кафедра. – 1914. – 4 февр.

Після смерті професора С. В. Соловйова кафедра історії західноєвропейських літератур Харківського університету залишилася вакантною. У результаті обговорень з'явилися два кандидати: приват-доцент Петербурзького університету К. Тіандер і приват-доцент Новоросійського університету В. Лазурський. Оскільки при голосуванні ніхто не отримав більшості голосів, кафедра залишилася вакантною.

398. Харьковский коммерческий институт. – 1914. – 4 февр.

Головним завданням Вищих комерційних курсів є перетворення їх у Вищий комерційний інститут з такими ж правами, як й інші подібні навчальні заклади. Для

цього необхідно мати власне приміщення, розроблені навчальні плани викладання. Плани навчання та проекти фінансового обґрунтування майже закінчено. Піклувальна рада курсів вважає за необхідне встановлення зв'язку між інститутом і громадськими колами, для яких будуть готуватися освічені працівники. Потрібна підтримка торгово-промислових кіл. Купецьке товариство вже виділило ділянку землі вартістю 200 тис. р., З'їзд гірничопромисловців надав 5 тис. р.

399. Мостильные работы. – 1914. – 4 февр.

Міська управа розробляє програму мостильних робіт поточного сезону. Складено повний список вулиць для брукування. Їх вартість визначається сумою 92 тис. р., перевезення каменю – 9 тис. р.

400. Уход городского юрисконсульта. – 1914. – 4 февр.

Юрисконсульт Харківської міської управи М. П. Іванов подав заяву про звільнення в зв'язку з розбіжностями у поглядах з новим складом управи.

401. В Обществе любителей природы. – 1914. – 4 февр.

І. К. Држевецький прочитав доповідь на тему «Національні парки Північної Америки».

402. Горовиц, А. 5-й концерт Гальстона. – 1914. – 4 февр.

403. Холодногорская гимназия. – 1914. – 5 февр.

Міська управа відмовила холодногірському товариству «Просвіта» у збільшенні ділянки для гімназії. Водночас отримано дозвіл на облаштування вікон закладу в бік міста, а також організацію прогулянок та ігор учнів у частині саду, відведеного містом для різних установ.

404. Школа имени Ж. Гельферих. – 1914. – 5 февр.

Міська управа орендувала на 10 років приміщення, побудоване Товариством грамотності для училища імені Ж. Гельферіх.

405. Город и коммерческий институт. – 1914. – 5 февр.

Міська управа і фінансова комісія розглянули клопотання про субсидію 75 тис. р. на будівництво приміщення Вищих комерційних курсів у зв'язку з перетворенням їх в інститут. Субсидію вирішено видавати протягом 6 років.

406. Одесский гость. – 1914. – 5 февр.

До Харкова приїжджав представник Одеської міської фінансової комісії Я. І. Динін. Він відвідав міську управу, розмовляв з виконуючим обов'язки міського голови М. Є. Дорофєєвим про фінансовий стан міста, його позикову політику.

407. В литературно-художественном кружке. – 1914. – 5 февр.

Відбувся сімейний вечір. У концерті взяли участь Ф. І. Гуревич, артистка Н. В. Нерадовська, М. І. Ваташкін, І. А. Мокренський. Прекрасно акомпонувала А. М. Гершкович. З успіхом виступили артисти О. М. Курганов, який виконав неаполітанські пісні, Є. Г. Вартанов, О. М. Арді, А. Б. Данаров.

408. Январская выручка трамвая. – 1914. – 5 февр.

За січень валова сума прибутку трамвая становить 76337 р. 24 к. Учнівських квитків продано на 4555 р. Найбільший прибуток отримано від Пушкінської лінії – 28720 р. 36 к.

409. Губернское и уездное земства. – 1914. – 5 февр.

Губернські збори виділили Харківському повітовому земству 28078 р. 24 к. на шкільне будівництво, 1645 р. – на придбання наукових посібників, 400 р. – на забезпечення чотирьох нових бібліотек, а також деяку суму на поповнення 130 вже функціонуючих. На допомогу повіту для проведення додаткових та недільних занять з дорослим населенням виділено близько 1500 р. Дозволено відрядити з Харківського повіту на літні учительські курси 27 учителів, на педагогічні курси навчального округу – 10 осіб.

410. Харьковское земство и второй съезд по народному образованию. – 1914. – 5 февр.

Управа ухвалила члена управи В. С. Сиром'ятникова своїм представником на попередній нараді зі скликання 2-го з'їзду народної освіти.

411. Лотерея-аллегри «Скорой помощи». – 1914. – 5 февр.

У магазинах Альшванга виставлено різні виграші в кількості 5 тис. штук, що розігруються на користь «Швидкої допомоги».

412. Грандиозный дом Общества «Саламандра». – 1914. – 5 февр.

Товариство придбало місце Сочави на Сумській вулиці, а також суміжний будинок Ландсберга за 85 тис. р. для подовження фасаду. Лише земля обійшлася товариству в 435 тис. р. Проектується кілька приміщень, і всі шість поверхів по обидві вулиці – Сумську і Римарську. У будинку на Сумській буде величезний синематограф, магазини по обидва боки.

413. «Джерело». – 1914. – 5 февр.

У залі Громадської бібліотеки відбулися збори членів товариства селища Джерело. Кошторис витрат з управління справами затверджено в сумі 2026 р.

414. В ветеринарном институте. – 1914. – 5 февр.

Відбулося засідання комітету Товариства допомоги нужденним студентам ветеринарного інституту. Було повідомлено про грошові пожертвування на користь товариства. Ухвалили видати короткострокові позички 6 особам в розмірі 20–25 р. на придбання книг і навчальних посібників.

415. Разгром квартиры попечителя учебного округа П. Э. Соколовского. – 1914. – 5 февр.

Піклувальник виїхав до Петербурга у службових справах. У будинку знаходилась челядь. Злодії проникли через чорний хід і вкрали срібні речі, шовк, 4 ікони з срібними ризами. Що ще вкрадено і на яку суму – служкам невідомо. Викликано поліцію.

416. Школьно-педагогический комитет. – 1914. – 5 февр.

На засіданні ухвалили зібрати кошти для пам'ятника на могилі відомого громадського діяча і педагога М. О. Корфа. Обговорювалися тези доповіді міських учителів, відряджених на 1-й з'їзд народної освіти.

417. [Концерт]. – 1914. – 5 февр.

У залі Громадської бібліотеки відбувся концерт О. М. Курганова. Програма складена цікаво та різноманітно. Усі виконавці досягли успіху.

418. Перед виборами. – 1914. – 6, 11, 23 февр.

Мають бути вибори нової Думи на чотириріччя 1914–1917 рр. Визначилися три групи, які об'єднують виборців: під керівництвом гласного П. П. Рижова, об'єднує правих елементів Харкова; група, керована гласним І. В. Семененком, гуртує так званих незадоволених виборців; прогресивна група єднає прогресивних виборців. До останньої входить багато гласних Думи чинного складу. З'явилися нові виборчі групи: українська і трудова.

419. Приостановление думского постановления о чествовании Т. Г. Шевченко. – 1914. – 6 февр.

Начальник губернії призупинив постанову міської Думи про організацію урочистого вшанування Т. Г. Шевченка з нагоди 100-річчя від дня його народження. Рішення мотивовано особливою думкою, що надійшла від гласного професора А. С. Вязигіна. Призупинена постанова виноситься на розгляд державної установи. Програма вшанування складалася з таких заходів: організація спільного урочистого засідання історико-філологічного товариства і міського управління, влаштування літературно-музичного вечора в одному з театрів міста, панахида в кафедральному соборі. Збір з вечора має надійти до фонду на спорудження пам'ятника Т. Г. Шевченку. Крім того, бажано роздавання учням у міських школах ілюстрованого видання вибраних творів поета. Училищна комісія пропонує також заснувати при 4-му вищому початковому училищі 10 стипендій імені Т. Г. Шевченка в розмірі 15 р. кожна. Харківське міське управління вже не вперше виступає з проєктом відзначення імені Т. Г. Шевченка. У 1911 р. з нагоди 50-річчя від дня смерті поета Думою ухвалено постанови про найменування Шевченківської вулиці, присвоєння 2-му міському училищу імені Шевченка, заснування стипендії у 2-му реальному училищі, виділення 300 р. Громадській бібліотеці на український відділ, встановлення бюста-обеліска.

420. Похорони В. К. Маслянниковой. – 1914. – 6 февр.

Померла учителька російської мови гімназії Черняковської. З нагоди похорону в гімназії відмінено заняття, за гробом йшли численні учениці, рідні, друзі, товариші по службі.

421. Приветствие Горькому. – 1914. – 6 февр.

Письменнику Максиму Горькому, який повернувся на батьківщину, 140 працівників друкарні «Адольф Дарре» надіслали вітальну телеграму.

422. Ординатор. – 1914. – 6 февр.

Лікар міської Миколаївської лікарні М. Б. Першин, який довгий час перебував на міській службі, звільняється за станом здоров'я після перенесеного ним висипного тифу в 1910 р.

423. Новые ординаторы. – 1914. – 6 февр.

На посади ординаторів терапевтичного відділення міської Миколаївської лікарні обрано К. І. Стецкевича та жінку-лікарку Є. О. Гаген-Торн (уроджену Ліницьку).

424. Ограничения для кондукторов конки. – 1914. – 6 февр.

Адміністрація конки оприлюднила наказ, що забороняє кондукторам і вагоновозитим користуватися безкоштовним проїздом конкою у вільний від служби час, якщо на них немає форменого одягу. Підмітальники ж конки повинні мати в руках мітлу.

425. Непроходимая улица. – 1914. – 6 февр.

З настанням весняної пори Петінська вулиця перетворюється в непролазне болото.

426. Женщины путешественницы. – 1914. – 6 февр.

Дві місцеві жительки, Р. В. Михайлова і Е. Т. Гудан, виходять з Харкова з метою за певний час обійти пішки всю Росію.

427. Бал студентов-юристов. – 1914. – 6 февр.

Ухвалено програму вечора: оперета «Химери пристрастей», великий концерт за участю кращих артистів харківських театрів. Серед учасників – духовий оркестр студентів університету. Студентський хор під керуванням Туроверова виконає гімн студентів та інші пісні.

428. В беговом Обществе. – 1914. – 6 февр.

Складено проєкт програми перегонів на 1914 р. За 24 перегонні дні передбачається розіграти 80 тис. р.

429. Первый выпуск из Харьковского женск. медиц. института. – 1914. – 6 февр.

240 слухачок було допущено до іспитів, і всі їх витримали, причому більше половини закінчили з відзнакою. Урочистості випуску відбулися в приміщенні медичного Товариства. Випускниці склали присягу лікаря. Були присутні всі члени екзаменаційної комісії на чолі з головою професором Чижем, відомим психіатром, професори інституту, члени медичного Товариства. Випускниць привітали професор Чиж, директор інституту С. О. Попов, голова медичного Товариства приват-доцент О. П. Браунштейн. Староста курсів Яковлева оголосила текст присяги, а також виступила з промовою, зачитала вітальні телеграми.

430. Годовщина смерти И. И. Белянкина. – 1914. – 6 февр.

До цього часу не з'ясована причина смерті молодого професора. Затримана кухарка померла у в'язниці, під вартою утримується помічник інспектора технологічного інституту Мороз. Йому не висунуто ніяких обвинувачень.

431. Годичное собрание Общественной библиотеки. – 1914. – 6 февр.

Розглянуто звіт бібліотеки за 27-й рік її існування. Відзначено інтенсивний розвиток діяльності та значне зростання книжкового майна. Баланс на 1 жовтня 1913 р. затверджено з дефіцитом на суму 260 р. порушено питання про необхідність матеріального покращення службовців. В обговоренні звіту взяли участь О. А. Дідріхсон, Л. Б. Хавкіна, О. М. Габель. Звіт затверджено.

432. **Общее** собрание членов литерат.-худож. кружка. – 1914. – 6 февр.

Відбулися надзвичайні загальні збори, на яких були присутні 32 дійсні члени гуртка. О. О. Ніколаєв прочитав звіт про діяльність правління за першу половину поточного року. Скарбник А. Г. Коренєв доповів про баланс гуртка станом на 1 лютого 1914 р. Фінансове становище цілком задовільне. Ухвалені інструкція літературного відділу та проект змін до статуту. Відбулися вибори нових членів гуртка.

433. **Горовиц, А.** Пианист-композитор Н. Метнер в сьогоднішнем камерном собрании ИРМО. – 1914. – 6 февр.

434. **Мельников, Ф.** Городской театр : «Я так хочу», комедия в 3-х д. Могама: бенефис С. В. Юрєнева / Ф. М. – 1914. – 6 февр.

435. **[Бенефис Е. Л. Наровской]**. – 1914. – 6 февр.

Відбувся в театрі Комерційного клубу. Поставлено «Веселу вдову».

436. **Театр Грикке / В. Б.** – 1914. – 6 февр.

Українська трупа О. Л. Суходольського поставила історичну драму «Степовий гість». Добре зіграли Занегін, Островський, Юркевич, Ольгіна, Вірина, Волошина.

437. **Гастроли** Маттіа Баттістїні. – 1914. – 6 февр.

«Перший баритон світу» приїздить до Харкова на чотири вистави в Новій опері.

438. **Древняя** церковь. – 1914. – 6 февр.

У селі Черкаський Бишкін Зміївського повіту є пам'ятка стародавньої дерев'яної церковної архітектури України – храм на честь Святої Трійці.

439. **Проф. Эрлих** в гостях у Мечникова : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11879. – 1914. – 6 февр.

440. **А. Ф. Кони:** (по поводу 70-летия со дня рождения) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11879. – 1914. – 6 февр.

441. **Прив.-доц. Харьковского ветеринарного института Р. В. Куницкий,** избранный ординарным профессором во Львовскую сельскохозяйственную академию (в Австрии) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11879. – 1914. – 6 февр.

442. **Экстраординарный** профессор Харьковского ветеринарного института М. Ф. Иванов, избранный адъюнкт-профессором в Московский сельскохозяйственный институт (бывш. Петровско-Разумовская академия) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11879. – 1914. – 6 февр.

443. **Новые** трибуны харьк. О-ва поощр. рысистого коннозаводства : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11879. – 1914. – 6 февр.

444. **Проф. Н. А. Богословский.** – 1914. – 7 февр.

Повідомлення про смерть в Єгипті після тривалої хвороби професора Миколи Андрійовича Богословського. У Харківському університеті викладав з 1906 до

листопада 1913 р., коли за власним проханням через хворобу пішов у відставку. Народився в 1862 р. 1887 р. закінчив курс фізико-математичного факультету Казанського університету. Вивчав геологію.

445. Заседание губернского присутствия. – 1914. – 7 февр.; 12 марта.

На засіданні розглянуто 20 справ, на наступному – 33.

446. Двинский, И. Перед выборами. – 1914. – 7 февр.

У квітні мають відбутися вибори нової Міської думи. Харкову потрібна прогресивна ділова Дума, яка змогла б провадити благоустрій міста, розвивати міські корисні починання.

447. В училищной комиссии. – 1914. – 7 февр.

На засіданні комісії розглядалися поточні питання розвитку народної освіти в Харкові. Ухвалено список стрічок для шкільного кінематографа, вирішено клопотати перед міською управою про передання «Історії міста Харкова...» у бібліотеки міських училищ тощо.

448. Холодногорская амбулатория. – 1914. – 7 февр.

До Міської думи надіслано доповідь про будівництво міської дільничної амбулаторії на Холодній горі. Її кошторис складає 24856 р. Однак цієї суми у витратній частині міського бюджету не знайшлося.

449. Переплетный труд в городских школах. – 1914. – 7 февр.

У 8-му міському Тургенівському училищі, першому з харківських, запроваджено викладання палітурної майстерності. Діти мають велике зацікавлення до цієї роботи.

450. Трамвайный контроль. – 1914. – 7 февр.

Пільговим проїздом на міському трамваї користуються учителі та учні державних, міських, приватних і благодійних закладів. Міська управа встановила правила проїзду за пільговим тарифом: пасажирам у формі не обов'язково мати посвідчення, а пасажирам без форменого одягу треба обов'язково показати посвідчення.

451. На лекциях Г. С. Петрова. – 1914. – 7 февр.

Лекції в зібранні прикажчиків мали великий успіх та стали цілковитим тріумфом для лектора. Присутні півтори тисячі осіб. Депутація учнівської молоді вручила лектору букет білих троянд.

452. Летний театр в саду Коммерческого клуба. – 1914. – 7 февр.

Загальні збори членів клубу ухвалили побудувати літній театр, виділивши на будівництвovід 35 до 40 тис. р. Оголошений радою старшин конкурс на складання плану такого театру виявився безрезультатним, оскільки подані проєкти розраховані на 60–80 тис. р. Вирішено використати дані конкурсних проєктів для розробки проєкту будівлі в межах виділеної суми.

453. Валентинов, Н. «Выколачивание долгов»: (должники Общества пособия нуждающимся студентам). – 1914. – 7 февр.

Багато років товариство надає допомогу нужденним студентам університету у важкий для них час. Його діяльність могла б бути ширшою, якби не проблема неповернення боргів особами, які давно закінчили університет і почасти цілком матеріально забезпечені. Сума боргу (2800 боржників) на 1 серпня 1913 р. склала 117337 р. 17 к. Переважна частина боргу припадає на тих, хто давно вже мав його віддати. 99% боржників не повідомляють про своє місце проживання, тому спеціальна боргова комісія на чолі з секретарем товариства Т. Г. маяцьким взялася за встановлення їхнього місця проживання. Після цього надсилають нагадування про борг. Почасти до товариства надходять відписки. З 1 серпня 1913 р. до 1 січня 1914 р. після нагадувань повернуто 3047 р. 75 к. Боргова комісія готує 20 судових позовів до боржників.

454. Высшие сельскохозяйственные курсы. – 1914. – 7 февр.

Курси відкриває харківське сільськогосподарське Товариство після ліквідації сільськогосподарських курсів Н. Невіандт. Розроблені план і програма занять за участю професорів.

455. Первый выпуск слушательниц женского медицинского института. – 1914. – 7, 8 февр.

Після випускних іспитів звання лікаря удостоєні 242 курсистки. Подано персональний перелік випускниць.

456. Духовный концерт в немецкой церкви. – 1914. – 7 февр.

У новій євангелістсько-лютеранській церкві пройде духовний концерт на користь будівельного фонду храму. У ньому візьмуть участь співачка Елла Бардт-Вітрок, яка приїхала з Москви, К. К. Горський та А. Фей.

457. Бахметьевское почтовое отделение Изюмского уезда. – 1914. – 7 февр.

З 1 лютого працює як поштово-телеграфне з прийманням внутрішніх телеграм.

458. Богодухов: перед городскими выборами. – 1914. – 7 февр.

На майбутні вибори проходять кандидати двох партій: купців і чиновників. Новій Думі доведеться вирішувати питання підвищення прибутковості міських підприємств.

459. Городской благотворительный совет. – 1914. – 8 февр.

Створюється в Харкові, проте необхідно застерегти, що заснування ради не позбавляє автономії і не стримує ініціативи окремих благодійних організацій.

460. Морг в Харькове. – 1914. – 8 февр.

Професор М. С. Бокаріус подав до міської управи клопотання про спорудження в Харкові моргу. Його підтримав старший міський лікар А. М. Миронов. Морг необхідний, зокрема, для опізнавання невідомих небіжчиків, яких за рік буває до 150 осіб.

461. Школьный кинематограф. – 1914. – 8 февр.

Місто придбуває у фірми «Бр. Пате» апарат вартістю 1750 р. і серію стрічок географічної та природничо-історичної тематики. Усього 2350 м.

462. Больничная касса рабочих и служащих типографий. – 1914. – 8, 10 февр.

Завершується організація каси. Розроблений статут ухвалено старшим фабричним інспектором. Відбулося засідання власників друкарень, на якому обрано членів правління медичної каси від власників. Обраними стали І. М. Зільберберг, Сергєєв, Давидов, Коган і Дрейшпуль. Скарбником обрали І. М. Зільберберга.

463. Новое изобретение. – 1914. – 8 февр.

Студент технологічного інституту А. І. Кірквиз винайшов прилад для визначення на відстані температури або тиску за допомогою електричного струму.

464. Заседание совета университета. – 1914. – 8 февр.

Крім розгляду поточних питань, проведено вибори членів професорського дисциплінарного суду. Професор С. М. Кульбакін відмовився від звання редактора «Университетских записок».

465. Лечение городских рабочих. – 1914. – 8 февр.

Відбулося об'єднане засідання міської управи, опікунських рад міських лікарень і лікарів за участю старшого фабричного інспектора О. Н. Опацького і міського повіреного В. М. Познанського. Обговорювалося питання обов'язкового лікування в міських лікарнях робітників фабрик і заводів та їх сімей за встановленою такою.

466. В литературно-художественном кружке. – 1914. – 8 февр.

Останній «літературний четвер» був присвячений доповіді Б. П. Верховського «Криза чи революція?» (творчість Л. Андрєєва). У дебатах виступили Ю. С. Соколовська, Аківісон, Рижков.

467. Горовиц, А. Clavier-Abend Н. К. Метнера : музыкальные заметки. – 1914. – 8 февр.

Композитор і музикант виступив з концертом у Харкові.

468. Театр Грикке: бенефис А. Л. Суходольского. – 1914. – 8 февр.

На бенефісі режисера й актора української трупи поставлена п'єса І. Карпенка-Карого «Житєйське море». Гідними партнерами бенефіціанта були Дикова, Занєгін і Юркевич.

469. Мельников, Ф. Спектакль учеников студии П. И. Ильина / Ф. М. – 1914. – 8, 9 февр.

Нову школу з назвою «Сценічна студія» восени 1913 р. відкрив П. І. Ільїн. Відбувся учнівський спектакль, глядачами якого були родичі та знайомі учнів, а також журналісти. З успіхом зіграні уривки з різних спектаклів. Театральна школа О. М. Маслової розташована на цій самій вулиці. Григор'єва і Баров викладають в обох школах.

470. Валки: пенсионные права народных учителей. – 1914. – 8 февр.

Це питання залишається в повіті не з'ясованим.

471. **Сумцов, Н. Ф.** Киевский Софийский собор. – 1914. – 8 февр.

472. **Оштрафование** «Южного края». – 1914. – 9 февр.

Харківський губернатор оштрафував головного редактора газети М. П. Дриженка на 500 р. за публікацію статей «Кн. Мещерский и П. Л. Барк» і «Солдатская словесность» з петербурзького видання «Речь». На його думку, статті містили відомості, що викликають вороже ставлення до військових частин і урядовців.

473. **Город** на съезде по общественному призрению. – 1914. – 9 февр.

Міська управа відряджає на з'їзд О. Ю. Вегнера та О. Я. Краснова.

474. **Отчет** отдела городских предприятий. – 1914. – 9 февр.

Протягом 1913 р. відділом подано до управи 1364 доповіді. Крім поточної роботи, ним організовано продаж вугілля найбіднішому населенню, вдалося зменшити розмір премій за страхування майна міських підприємств за підвищеної страхової оцінки. У 1912 р. місто платило за страхування 6495 р. 37 к., у 1914 р. йому доведеться заплатити всього 3614 р. 21 к.

475. **Научно-богословские** чтения. – 1914. – 9 февр.

Організовує рада Озерянського братства в залі Міської думи за участі церковних хорів. Лектор, законовчитель гімназії І. Захаржевський, прочитає лекцію на тему «Три спокуси нашого часу».

476. **Мельников-Разведенков, Н. Ф.** К донскому вечеру : (письмо в редакцию). – 1914. – 9 февр.

У зібранні прикажчиків на Чоботарській вулиці відбудеться вечір на користь студентів Харківського університету – уродженців Донської Області. У програмі донські пісні у виконанні донського студентського хору під керуванням І. М. Туроверова.

477. **Заседание** медицинского Общества. – 1914. – 9 февр.

Зачитано багато вітальних телеграм у зв'язку з першим випуском у Жіночому медичному інституті. Зачитано доповіді лікарів В. Е. Держинського, Д. М. Натанзона і Л. Л. Кандиби. Почесним членом медичного Товариства обрано І. І. Моллесона, який пропрацював земським лікарем близько 50 років.

478. **Общее** собрание членов Общественной библиотеки. – 1914. – 9 февр.

Проведено вибори нових членів бібліотеки. Обговорювалися кошторис періодичних видань на 1914 р., питання оплати службовцям. Збільшено кількість членів правління до 18 осіб. Членами правління обрані Д. І. Багалій, К. А. Медерський, Г. Г. Григор, К. Д. Полюта, професор Ф. І. Шміт, М. І. Румницька, Л. Б. Хавкіна, В. І. Рапп.

479. **Чествование** Лермонтовского юбилея в Харькове. – 1914. – 9 февр.

До 100-річчя від дня народження М. Ю. Лермонтова міська управа розробила проєкт заходів вшанування поета. Ще у вересні 1891 р. до 50-річчя від дня його смерті Міська дума ухвалила щорічно виділяти по 500 р. для надання допомоги приватним

школам, сквер на Гімназійній набережній назвати Лермонтовським, клопотати про дозвіл започаткувати серед жителів Харкова передплату на встановлення бюста в місті. На виконання згаданої постанови Лермонтовському фонду щорічно виділяється по 500 р., у 1894 р. отримано дозвіл на назву сквера, а в 1903 р. – на встановлення бюста. Оскільки передплати на встановлення бюста поета не було, то Дума в проєкті заходів до 100-річного ювілею пропонує провести її; виділити на його встановлення 3500 р.; комісії зі спорудження пам'ятників Шевченку, Квітці-Основ'яненку і Лисенку розробити проєкт бюста Лермонтова. У день ювілею, 3 жовтня, управа пропонує організувати читання в школах, 5 жовтня – ювілейний спектакль у міському театрі. Також пропонується присвоїти одному з міських училищ ім'я «Лермонтовського».

480. Лотерея-аллегри «Скорой помощи». – 1914. – 9, 10, 14 февр.

Влаштована в театрі «Акваріум». Речі в кількості 5 тис. виграшів розміщені в трьох величезних вітринах. Особливо гарні сервізи і щит з кишенькових годинників. Для продажу квитків облаштовано три майданчики. Під час алеґрії грала музика, організовано буфет. Валовий прибуток склав приблизно 20 тис. р. Кінцева сума з пожертвами склала 21433 р. Чистий прибуток визначено в 14 тис. р.

481. Мельников, Ф. Городской театр: бенефис Е. В. Чарусской / Ф. М. – 1914. – 9 февр.

Поставлено комедію В. І. Немировича-Данченка «Золото». Взяли участь артисти Колобов, Рунич, Вересанов, Баров, артистки Калантар, Кареліна-Раїч, Анцева. Збір був повним. Бенефіціантку закидали квітами, в антрактах вона отримала кілька цінних подарунків і квіткових кошиків. Зачитано адрес. Артистка залишає харківську сцену.

482. Первая гастроль М. Баттистини. – 1914. – 9 февр.

Співак виступив в опері «Ріголетто». Після вистави артиста викликали понад 15 разів, йому подарували величезний кошик квітів.

483. Сборник юристов «Фемида» / Б. – 1914. – 9 февр.

Укладений студентами юридичного факультету, буде продаватися на студентському вечорі.

484. Валки: ранняя весна. – 1914. – 9 февр.

Сніг розтанув, температура близька до нуля. Озимі звільнилися з-під снігу, однак селяни побоюються морозів.

485. Председатель 2 уголовного департамента Харьковской судебной палаты А. И. Короткий: (к назначению старшим председателем Ташкентской судебной палаты) : [фото] / фот. А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 11885. – 1914. – 9 февр.

486. Кончина А. А. Жолниренко. – 1914. – 10 февр.

Помер 32-річний чоловік начальниці гімназії, викладач.

487. Пожертвование. – 1914. – 10 февр.

Н. М. Філонова пожертвувала 2 тис. р. для заснування в харківському дитячому притулку імператриці Марії власної іменної стипендії «Надіїнська» («Надеждинская»).

488. **3-е Общество** взаимного кредита. – 1914. – 10, 24 февр.; 3, 4 марта.

На річних зборах прочитано доповіді правління, висновки ревізійної комісії на звіт товариства. Усі документи ведуться правильно. Є зауваження до юрисконсультської частини. Після дебатов вирішено створити спеціальну комісію для її ревізії. Звіт за 1913 р. затверджено після обговорення. Збитки товариства в 1913 р. склали 29 тис. р. Проведено вибори.

489. **Общее** собрание ссудо-сберегательного т-ва мастеровых. – 1914. – 10 февр.

Затверджено звіт правління ощадно-позичкового Товариства за 1913 р. Зачитано доповідь ради про його діяльність. За звітний період рада розглянула 682 заяви про бажання отримати позичку на суму 74517 р. Задоволено клопотання на 70202 р. Надійшло 418 заяв на вступ до товариства, 81 – відмовлено. Згідно зі звітом загальна сума надходжень становить 106202 р. 80 к., витрат – 40678 р. 99 к. На 1 січня 1914 р. залишок 65523 р. 81 к. Товариство налічує 688 членів. Проведено вибори членів правління. Обраними стали Саблін, Демченко і Ковшиков. Проведено розподіл прибутку, нагородних службовцям, відрахування на користь товариства «Будинок братньої дружини». Прибутково-витратний кошторис на 1914 р. з управління справами товариства визначено в 4015 р.

490. **Общее** собрание членов О-ва взаимопомощи служащих по сельскому хозяйству. – 1914. – 10 февр.

Заслухано звіт за 1911–1913 рр. У товаристві 228 членів, за звітний період прийнято 245. Загальна сума надходжень становить 7540 р. На 1 жовтня 1913 р. актив товариства 1620 р. Робота ускладнювалася залишенням посад членами правління у різний час. Зачитаний звіт викликав тривале обговорення. Ухвалено резолюцію про створення ревізійної комісії для перевірення достовірності даних звіту. Кошторис на 1914 р. обрахований в 2145 р. Розглядалися інші питання, проведено вибори. Головою правління обрано О. С. Львова, товаришем голови О. А. Янату, скарбником П. Д. Максимова.

491. **[Духовный концерт]**. – 1914. – 10 февр.

Відбувся в новій німецькій церкві. Виступала співачка Елла Бардт-Віттрок. Грали К. К. Горський, на органі – Фей.

492. **Школьный** кинематограф. – 1914. – 11 февр.

Останнє засідання Товариства любителів природи присвячене науковій і шкільній кінематографії. А. М. Ільяшевич прочитав доповідь «Спроба організації освітнього кінематографа за кордоном і у нас». Наголосив на відсутності освітніх фільмів, пристосованих для школи.

493. **Выборы** церковного старосты. – 1914. – 11 февр.

У Христо-Воздвиженській церкві Харкова відбулися вибори нового церковного старости. Переобрано Д. Ф. Офіцєрова, який перебуває на цій посаді з 1904 р.

494. **Телефон** страховых обществ. – 1914. – 11 февр.

Страхові товариства Харкова пропонують створити окрему телефонну мережу, через яку вони були б з'єднані з Харківською пожежною командою. За необхідності страхові товариства могли б відряджати на пожежу своїх агентів для вживання заходів з охорони майна погорільців. Витрати на організацію та обладнання телефонної лінії протяжністю 18 верст складають 3500 р., щорічне утримання мережі, двох телефоністів при пожежній команді і одного наглядача за справним станом лінії – 1500 р. Усі витрати за рахунок страхових товариств.

495. **Вопрос** о переносе таможни. – 1914. – 11 февр.

У міській управі відбулася нарада про перенесення Харківської митниці. Нині до місця розташування митниці немає ніяких під'їзних шляхів. Пропонується перенести її до Карповського саду.

496. **Высшие** сельскохозяйственные курсы. – 1914. – 11 февр.

На засіданні особливої комісії, обраної сільськогосподарським Товариством з питання створення Вищих сільськогосподарських курсів, розглянуто їх кошторис і окреслено план навчальних занять. На перший рік кошторис обраховано на суму 45 тис. р.: 20 тис. р. на обладнання і 25 тис. р. на утримання курсів. Курси Н. Невіандт ліквідовано. На цей час у Міністерстві землеробства знаходиться два клопотання на дозвіл відкриття Вищих сільськогосподарських курсів: від групи викладачів сільськогосподарських курсів, заснованих Невіандт, і від сільськогосподарського Товариства.

497. **У** торговопромышленников. – 1914. – 11 февр.

На екстрених зборах членів Товариства взаємного кредиту торговопромисловців розглянуто і затверджено проект правил щодо вибору його уповноважених. Ухвалено проект статуту ощадно-позичкової каси службовців правління.

498. **Морг** в Харькове. – 1914. – 11 февр.

На засіданні Міської думи вирішується питання про будівництво моргу в Харкові. Ініціював питання директор судово-медичного інституту університету професор М. С. Бокаріус. Вартість цього будівництва, за розрахунками міського архітектора Павловського, складе 15 тис. р., але міська санітарна комісія вважає це будівництво другорядним завданням. Насамперед, на думку її членів, необхідно впорядкувати нічліжні будинки, організувати ізоляційний притулок і центральну дезінфекційну камеру. Будівництво моргу та його облаштування обійдеться місту в 35 тис. р., щорічно на його утримання потрібно буде 2 тис. р. Наразі фінансове становище міста не дозволяє такі витрати. Міська управа підтримала висновок санітарної комісії.

499. **К** бенефису П. Г. Баратова. – 1914. – 11 февр.

Це прощальний бенефіс артиста, оскільки він з наступного сезону служитиме в Києві. Баратов пробув на харківській сцені чотири сезони поспіль, зіграв багато різних ролей.

500. **[Новая опера]**. – 1914. – 11, 13 февр.

Відбулися другі гастролі М. Баттістіні. Крім дивовижного співу (король баритонів), він показав себе першокласним драматичним актором.

501. **[Концерт Белоусова и Горовица в Общественной библиотеке]**. – 1914. – 11 февр.

Пройшов з успіхом, музикантам довелося багато грати на біс. Їм подаровано квіти, Горовицю ще й цінний подарунок.

502. **[Концерт скрипача Марто в зале Дворянского собрания]**. – 1914. – 11 февр.

503. **В литературно-художественном кружке**. – 1914. – 11 февр.

Вдало пройшов сімейний вечір. У концертному відділенні взяли участь Красовська і Смирнов (декламація), Галицький (мелодекламація), Вербицька, Вартанов, Курганов, Мокренський, Наровський (спів). Усі виконавці мали великий успіх. Відбулося кабаре.

504. **Концерт-вечер**. – 1914. – 11 февр.

Відбувся на користь нужденних слухачів Харківських вищих комерційних курсів в приміщенні комерційного училища. Отримано хороший матеріальний результат.

505. **Дело об убийстве профессора Белянкина**. – 1914. – 12 февр.

Професор Мухачов надіслав клопотання про звільнення з-під варті доглядача технологічного інституту Мороза, підозрюваного в співучасті в отруєнні професора Белянкина.

506. **Научный кинематограф**. – 1914. – 12 февр.

При харківському Товаристві любителів природи створено комісію з питань наукової і шкільної кінематографії. Крім збирання літератури, складання списків стрічок, що заслуговують на увагу, комісія передбачає демонстрацію кінематографічних стрічок наукового змісту з поясненнями.

507. **Карповский сад и таможня**. – 1914. – 12 февр.

Сад перейшов у власність міста в 1869 р. згідно з купчою від Ф. С. і К. С. Карпових. Немає ніяких умов щодо подальшої долі саду, про призначення цього місця винятково під парк. У 1870 р. місто відчужило частину саду для прокладення залізниці. Місто нічим не обмежене в питанні щодо розпорядження долею саду.

508. **В Обществе взаимопомощи служащих по сельскому хозяйству**. – 1914. – 12 февр.

На засіданні товариства головою правління обрано О. С. Львова, товаришем голови О. А. Янату, скарбником П. Д. Максимова. Обрано також членів правління.

509. **В отделении садоводства и огородничества**. – 1914. – 12 февр.

На загальних зборах заслухано доповідь про шкідливих комаху 1913 р. і про очікувану їх появу в 1914 р.

510. Собрание. – 1914. – 12 февр.

У приміщенні Громадської бібліотеки відбулися загальні збори харківського Товариства заохочення рисистого конярства. Віцепрезидентом обрано М. Ф. Попова, скарбником К. М. Доманського. Затверджено звіт товариства за 1913 р., а також кошторис на 1914 р.

511. В финансовой комиссии. – 1914. – 12 февр.

Засідання комісії присвячене остаточному узгодженню міського кошторису на 1914 р. Проте збалансувати кошторис не вдалося через внесення нової прибуткової статті: шостої частини суми державного 6%-го податку з нерухомого майна Харкова. Прибутковий кошторис виявився збільшеним на 88 тис. р.

512. Мельников-Разведенков, Н. Ф. Медицинская вспомогательная касса. – 1914. – 12 февр.

Допоміжна медична каса імені Чистовича, заснована майже 50 років тому з благодійною метою, надає допомогу лише своїм членам та їхнім сім'ям. Тим, хто допустився до гострих нестатків, видається пенсія 400 р. на рік. Для членів каси обов'язковий щорічний 10-рублевий внесок. Незважаючи на те, що Харківське відділення за кількістю учасників і за капіталами посідає перше місце в Росії після столичних, воно нині не процвітає. Невелика група учасників харківської каси групується навколо її голови Л. Л. Гіршмана. Річні збори малолюдні. Спостерігається байдужість лікарів. Загальні збори обрали спеціальну комісію для залучення до каси нових членів.

513. Школьно-педагогический комитет. – 1914. – 12 февр.

На засіданні заслухано доповідь А. З. Рабиновича про діяльність IV секції (медично-педагогічні питання) 1-го з'їзду з народної освіти. На секції приділено увагу організації шкільно-санітарного нагляду, розмежуванню функцій лікаря-педагога і лікаря з дитячих хвороб.

514. В Общественной библиотеке. – 1914. – 12 февр.

Відбулося продовження річних зборів членів бібліотеки. Заслухано доповідь Л. Б. Гамбургер-Хавкіної «Дитячі читальні-бібліотеки і сучасні бібліотечні ідеали». Обговорювалася пропозиція ревізійної комісії про порушення клопотання перед Головним управлінням у справах друку про безкоштовне надсилання всіх книг, що друкуються в Росії. Більшість учасників зборів відхилила цю пропозицію. Ухвалено пропозицію Л. Б. Хавкіної про створення дитячого відділу при бібліотеці. Правління запропонувало клопотати перед Головним управлінням пошти і телеграфу про надання бібліотеці права безкоштовно розсилати свою кореспонденцію. Це зекономить 100 р.

515. Мельников, Ф. Городской театр / Ф. М. – 1914. – 12 февр.

У бенефісі касинок театру поставлена п'єса «Блискуча кар'єра». У ролях Вересанов, Певцов, Баратов, Савельєв, Рунич, Мельникова, Анцева, Гриньова, Медведєва, Кареліна-Раїч.

516. Бабецкий, Е. М. Вторая гастроль Баттистини / Е. Эмбе. – 1914. – 12 февр.

Артист виступає в театрі Нової опери, співав в опері «Бал-маскарад».

517. **[Бенефис В. М. Петипа: городской театр]**. – 1914. – 12 февр.

518. **Назначение**. – 1914. – 13 февр.

На посаду настоятельки богодухівського Свято-Троїцького жіночого монастиря призначено скарбникинню черницю Лідію з переведенням її в сан ігумені. У чернецтві перебуває 20 років.

519. **Юбилей А. В. Быковой**. – 1914. – 13 февр.

Анна Володимирівна Бикова 25 років служить на посаді завідувачки міського художньо-промислового музею. Міська музейна комісія клопоче про видачу їй золотого жетона.

520. **Летний театр Коммерческого клуба**. – 1914. – 13 февр.

Комісія техніків й інженерів визначилася з будівництвом приміщення легкого типу в один ярус з кількістю місць, достатньою для збору 900 р. за невисокими цінами. Частина бічних стін і задня частина театру будуть відкриті. Сцена – без підйомника для декорацій. Декорації і меблі можуть використовуватися з оперного (зимового) театру.

521. **В отделении попечительства о глухонемых**. – 1914. – 13 февр.

На 1 січня 1914 р. перебуває 107 учнів (65 хлопчиків і 42 дівчинки) від 8 до 17 років. У пансіоні училища 75 осіб. За віросповіданням поділяються на православних, католиків та іудеїв (5). Серед учнів більшість діти селян – 62. За 16 років існування училища вибуло 202, з них більшість влаштувалася на місцях і мають постійний заробіток. Глухонімі навчаються столярному, токарному, кошиковому, шевському ремеслам, шиттю на машині і крою одягу, кресленню, в'язанню панчо на машині, малюванню і живопису. У 1913 р. надійшло 44620 р., витрачено 35690 р. 12 к. Залишок 8930 р. 39 к. Кошторис прибутку і витрат складений в сумі 27500 р. Голова відділення М. М. Алексєнко, піклувальниця училища Н. Г. Ващенко.

522. **В техническом Обществе**. – 1914. – 13 февр.

Відбулося об'єднане засідання харківського математичного і технічного Товариств. З доповіддю виступив М. Ф. фон Дітмар.

523. **Обследование школ Южных железных дорог**. – 1914. – 13 февр.

Дослідження проводилося шляхом анкетування. Вказано, що більшість сімей службовців залізниці перебуває в тяжких матеріальних умовах. Через дорожнечу продуктів і житла багато сімей живуть за 12–30 верст від місця служби. Їхня платня складає 200–700 р. на рік. Сім'ї багатодітні. На 1000 школярів припадає 563 сім'ї, у яких налічується 7 і більше осіб. У питанні про розповсюдження алкоголю серед учнів анкета показує, що з 3220 школярів знайомими зі спиртними напоями виявилися 2212 (68%), причому в окремих школах кількість таких коливається від 51 до 90%.

524. **Охотничья выставка**. – 1914. – 13 февр.

У квітні в приміщенні Харківської повітової земської управи організовується третя виставка Товариства правильного полювання.

525. **У эсперантистов**. – 1914. – 13 февр.

На зборах Товариства есперантистів прочитано звіт про діяльність у 1913 р. Бібліотека збільшилася вдвічі, кількість підписників становить 70 осіб. Зачитано

доповідь ревізійної комісії, проведено вибори членів комітету. Головою обрано В. Г. Соболева.

526. Лекція. – 1914. – 13 февр.

У Громадській бібліотеці М. А. Ваменська читає лекцію «З країни чудес» про враження від дворічного перебування в Індії.

527. Попудный сбор. – 1914. – 13 февр.

Товариство сільського господарства надало висновки з приводу запровадження в Харкові попудного збору. Висловлено побажання про замощення конкретних вулиць за рахунок цього збору.

528. Наш трамвай. – 1914. – 13 февр.

Трамваю не відпускають достатньої кількості енергії, у результаті чого трапляються збої руху. Незважаючи на скорочення кількості вагонів, щоденний прибуток трамвая за лютий 1914 р. перевищив дохід за 1913 р. на 19,8%.

529. Жалоба на городскую управу. – 1914. – 13 февр.

Харківське Товариство заохочення рисистого конярства подало до Міської думи заяву-протест проти дій міської управи, яка порушила умови угоди про оренду товариством ділянок міської землі.

530. В Совете Съезда горнопромышленников юга России. – 1914. – 13 февр.

У Раді ухвалили скликати екстрений з'їзд з питань мита на імпортне мінеральне паливо, стану перевезень палива.

531. Бабецкий, Е. М. Неувядаемый талант / Е. Эмбе. – 1914. – 13 февр.

У Харкові гастролює італійський співак Маттіа Баттістіні. Він римлянин, належить до знатного роду. Артист числиться генералом муніципальної гвардії, є кавалером ордена св. Аннунціати I ступеня. Має величезні статки, одружений, але не має дітей. Під час концертів дотримується суворих умов режиму.

532. Мельников, Ф. Бенефис П. Г. Баратова: городской театр / Ф. М. – 1914. – 13 февр.

Поставлена п'єса В. І. Немировича-Данченка «Нова справа». Брала участь артисти Вересанов, Чаруська, Нерадовська, Гриньова.

533. Н. А. Богословский, ординарный профессор Харьковского университета : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11892. – 1914. – 13 февр.

534. Финансы гор. Харькова. – 1914. – 14 февр.

Бухгалтерія міської управи склала нарис міських фінансів для огляду сучасного господарства Харкова, що видається управою. Розвиток міського бюджету визначено в три етапи. Період до 1871 р. характеризується слабким його розвитком, зверненням переважно на обов'язкові для міста витрати. З введенням у 1871 р. містового положення міське самоврядування прийняло в спадок великий дефіцит, виснажений запасний капітал і борги. Прибутки у 1876 р. склали 555643 р., витрати 566706 р., або

на 1 жителя 6 р. 20 к. З 1891 р. міський бюджет постійно зростає. У 1894 р. він перевищує 1 млн р., у 1901 – понад 2 млн р., у 1909 р. досяг 3 млн р. Виникають і розширюються міські підприємства. Новий період міського бюджету починається 1911 р. Ріст прибутків Харкова за 1910–1914 рр. виражається в цифрах: 1910 р. – 3474749 р., 1911 р. – 4262761 р., 1912 р. – 5174214 р., 1913 р. – 5954145 р., 1914 р. (згідно з кошторисом) – 7346200 р. Центральне місце в прибутках міста посідають муніципальні підприємства. Збільшився оцінний збір з нерухомого майна. Лікарняний збір у 1910 р. склав 46 тис. р., у 1914 р. – 54 тис. р. Прибутки з міського майна за 10 років зросли вдвічі: з 549 тис. р. у 1904 р. до 1105000 р. у 1914 р.; з міських будівель за чотирьохріччя зросли вдвічі: з 524137 р. у 1910 р. – до 818511 р. у 1914 р.

535. Приезд К. Д. Бальмонта. – 1914. – 14 февр.

Поет приїжджає до Харкова для читання лекцій «Поезія і чарівність» та «Океанія».

536. Покупка дома банком. – 1914. – 14 февр.

Будинок М. М. Салтикова на розі Вірменського провулку і Павловської площі, де розміщуються Вищі жіночі курси Товариства працюючих жінок, куплено для Товариства взаємного кредиту гірничопромисловців за 215 тис. р. Будинок буде перебудовано.

537. Закрытие ночлежки. – 1914. – 14 февр.

Міська управа зачиняє нічліжний притулок при готелі «Київський Двір» у будинку благодійного Товариства на Клочківській вулиці за антисанітарію.

538. Плотность населения в Харькове. – 1914. – 14 февр.

Середня густота населення на відстані від центру (Павловська площа) до 200 саж. – на 1 жителя припадає 14,4 кв. саж. площі; на відстані від 200 до 400 саж. – 10,4 кв. саж.; на відстані від 400 до 600 саж. – 9,8 кв. саж.; на відстані 600 – 1200 саж. – 16,6 кв. саж.; більше 1200 саж. – 18,4, 22,4, 26,4 і 37,2 кв. саж. площі. Таким чином, найбільша густота населення в Харкові спостерігається в колі, що знаходиться від центру на відстані від 400 до 600 саж. Густота населення в центрі посідає третє місце, оскільки тут найбільша кількість торгово-промислових закладів і менша кількість квартир. Друге місце належить першій смузі за центром.

539. Музыкальный вечер. – 1914. – 14 февр.

Фельдшери та акушерки в залі Громадської бібліотеки влаштовують вокально-музичний вечір, збір з якого піде на користь нічних чергувань харківського фельдшерсько-акушерського Товариства. Чергування, започатковані восени 1912 р., стали необхідними для жителів Харкова, особливо бідних. Виклик чергових часто припадає на околиці міста. Товариство має незначний бюджет, що формується переважно з відрахувань з гонорару чергових.

540. Железнодорожный концерт. – 1914. – 14 февр.

У Громадській бібліотеці влаштовується сімейний вечір, організований Харківським залізничним клубом. На концерті виступає залізничний хор, оркестр мандоліністів зі службовців залізниці.

541. В трамвайно-осветительной комиссии. – 1914. – 14 февр.

Комісія зібралася з питання будівельної програми 1914 р. Першим обговорювалося питання будівництва електричної станції, далі – вуличного освітлення, будівництва Кузнецького мосту, який знаходиться поблизу електричної станції. Для розширення ліній трамвая необхідно розробити план трамвайної мережі.

542. Юбилей А. В. Быковой. – 1914. – 14 февр.

Відбулося вшанування завідувачки міського художньо-промислового музею з нагоди 25-річчя її служіння місту на цій посаді. За участі А. В. Бикової організовані й блискуче пройшли численні виставки картин. Під час вшанування головою вілейної комісії С. О. Раєвський, професор М. Ф. Сумцов, художники Федоров і Урбанов відзначили великі заслуги ювілярки. Отримано багато вітальних телеграм, цінних подарунків і квітів. Місто нагородило А. В. Бикову золотим жетоном.

543. Беседа с С. Н. Литаревым: (шоссе в уезде. Губернское и уездные земства). – 1914. – 14 февр.

544. Жалоба на мирового судью Ф. Ф. фон-дер Лауница. – 1914. – 14 февр.

Щодо оренди його будинку.

545. Мельников, Ф. Бенефис В. М. Петипа: городской театр / Ф. М. – 1914. – 14 февр.

Поставлено дві п'єси, в яких також брали участь Кареліна-Раїч, Мельникова, Анцева, Савельєв.

546. Бабецкий, Е. М. М. Баттистини в «Демоне» / Е. Эмбе. – 1914. – 14 февр.

547. Выход В. И. Пионтковской. – 1914. – 14, 15, 16 февр.

Затримка спектаклю в театрі Комерційного клубу сталася через те, що артистка прибула до театру просто з поїзда, що прибув із запізненням.

548. [Общедоступный театр в Доме рабочих]. – 1914. – 14, 16 февр.

Сезон закінчується бенефісом артиста й режисера И. А. Морєва.

549. Эпизоотия. – 1914. – 14 февр.

У с. Непокритому Харківського повіту у великої рогатої худоби з'явилася сибірка, у Валківському повіті лютує холера курей.

550. Валки: в земстве. – 1914. – 14 февр.

На 1914 р. земський кошторис Валківського повіту не збалансований. На чергових зборах зафіксована сума 793173 р. 20 к., але після обговорення запропоновано переглянути прибуткову і витратну частини.

551. Изюм: открытие водопровода. – 1914. – 14 февр.

12 лютого почала діяти міська водогінна мережа. Живильні джерела водогону знаходяться за три версти від міста, питна вода відмінної якості. У різних частинах міста встановлено 4 водорозбірні будки.

552. Новая история с профессором Гиммелем. – 1914. – 15 февр.

Між студентами 4 і 5 курсів медичного факультету Харківського університету та професором-дерматологом Гиммелем виник конфлікт щодо дисципліни. Професор, не знаючи про страйк студентів 24 січня, призначив передавання хворих 16 студентам, але більшість з них не з'явилася. У відповідь на репресивні заходи Гиммеля студенти перестали відвідувати його лекції, але професор продовжив їх читання і заявив про незарахування піврічних заліків. Це загострило ситуацію. Факультет прийняв рішення про незаконність порушення студентами розкладу занять.

553. Дело Мороза. – 1914. – 15 февр.

Доглядач Харківського технологічного інституту, притягнутий до справи щодо отруєння професора Белянкіна як обвинувачений, викликався слідчим для ознайомлення з матеріалами слідства.

554. Женское ремесленное училище Общества пособия бедным евреям г. Харькова. – 1914. – 15 февр.

Училище, що знаходиться на Миколаївській вулиці № 16 у найманому будинку, давно клопоче про придбання власного і з цією метою створило невеликий фонд. Голова правління В. М. Бергер вважає можливим перевести жіноче училище до будинку Бураса (вул. Куликівська, 12), пожертвованого товариству. Установи товариства зможуть розміститися в цьому будинку: у підвальному приміщенні – мацопекарня і житимуть слуги; на першому поверсі – богадільня і контора товариства; на другому – їдальня і жіноче училище; на третьому – чоловіче училище з бібліотекою і музеєм для обох училищ.

555. У автомобилистов. Вечер у автомобилистов. – 1914. – 15, 17 февр.

У Південноросійському автомобільному клубі влаштовується вечір «Проводи широкої масниці в старовину». У програмі скоморохи, петрушки, блазні та ін. Одна з кімнат перетворена на старовинну корчму. Приміщення Польського будинку декоровані художником І. А. Суворовим.

556. Вечер женской гимназии В. А. Шекун. – 1914. – 15 февр.

Поставлено п'єсу «Азбука» Савинова, розіграну ученицями. Хор під керуванням В. В. Кузнецова виконав народні пісні. Цікава літературна частина вечора.

557. Больничная касса рабочих типографий. – 1914. – 15 февр.

На першому засіданні членів правління каси головою правління обрано Романенка, товаришами голови – Морозова і Маликіна, секретарем – Грачова. Правління має розглянути статут, відрахування з платні робітників до каси тощо.

558. Двинский, И. Наш трамвай. – 1914. – 15 февр.

Критична замітка.

559. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни / Журналист. – 1914. – 15 февр.

Про підробку квитків під час розіграшу лотереї на користь Товариства швидкої допомоги.

560. Гастроль тенора Зиновьева. – 1914. – 15 февр.

561. **Бенефис** М. Д. Диковой / В. В. – 1914. – 15 февр.

У театрі Грікке на бенефісі артистки поставлена п'єса «Маруся Богуславка». Гідною партнеркою була Ольгіна.

562. **«Царь Берендей»**. – 1914. – 15 февр.

Учні початкового училища в Григорівці грають п'єсу-казку в приміщенні вовномийного закладу товариства В. Алексєєва при станції Нова Баварія. Постановкою керує брат артиста Московського художнього театру К. С. Станіславського – Г. С. Алексєєв.

563. **Сумцов, Н. Ф.** Религиозность Т. Г. Шевченко. – 1914. – 16 февр.

564. **Юбилей** театрального врача. – 1914. – 16 февр.

Артисти Нової опери вшанували М. С. Акименка з нагоди 30-річчя його діяльності як лікаря артистів оперних театрів.

565. **Вечер** городских служащих. – 1914. – 16 февр.

Організовано в приміщенні міської управи. Усі виконавці виступали з успіхом. Свято відвідали члени управи В. Є. Мороховець, В. М. Дем'яненко і О. Я. Краснов.

566. **Духовный** концерт. – 1914. – 16 февр.

У будинку Дворянського зібрання влаштовується концерт харківського хору архієрейських півчих під керуванням М. С. Ведринського за участі протодіякона кафедрального собору В. Д. Вербицького та солістки І. І. Харківської.

567. **Вечер** гимназии Витте. – 1914. – 16 февр.

Учнівський вечір гімназії баронеси Н. М. Вітте відбувся в театрі зібрання прикажчиків. Гімназисти були виконавцями, грав їхній духовий оркестр, співав дитячий хор, демонструвалися сокольські вправи, український гопак.

568. **Вечер** в мужской гимназии С. Г. Денченко. – 1914. – 16 февр.

У залі Дворянського зібрання відбувся літературно-вокально-танцювальний вечір гімназистів. Крім учнів, у концерті взяли участь артистки оперного театру Стеценко-Мезенцева, Темникова, баронеса Вітте, артист драматичного театру Баров, аматори. Грав учнівський оркестр балаласчників. На концерті був присутній піклувальник Харківського навчального округу.

569. **Ученические** вечера. – 1914. – 16 февр.

У чоловічій гімназії лікаря О. Малишенка відбувся музично-вокальний і літературний вечір. Під керуванням викладачів учнями розіграно кілька сценок. Хор під диригуванням Ф. Корсуна виконав кілька номерів. Усі роботи з оформлення декорацій, сцени виконані учнями старших класів під керівництвом викладачів ручної праці й художниці В. І. Галицької.

570. **Двинский, И.** Перед выборами. – 1914. – 16, 25, 26 февр.

571. **Бабецкий, Е. М.** Мелочи жизни / Журналист. – 1914. – 16 февр.

Підсумки театрального сезону.

572. **Бабецкий, Е. М.** М. Баттистини в «Эрнани» / Е. Эмбе. – 1914. – 16 февр.

573. **Вторая** гастроль Л. Б. Зиновьева. – 1914. – 16 февр.

Після успішного виступу артист залишає Росію і планує повністю присвятити себе закордонній кар'єрі.

574. **В сценической** студии П. И. Ильина : урок пластики / фот. Б. Перлина // Юж. край : ил. прибавление к № 11897. – 1914. – 16 февр.

575. **Лекция** Ю. И. Айхенвальда. – 1914. – 17, 18 февр.

Лекція на тему «Краса і сумління: (творчість Оскара Уайльда)» влаштовується в Громадській бібліотеці. Лектор має велику популярність як оригінальний та цікавий літературний критик, автор багатьох праць, блискучий оратор.

576. **Масляничные** развлечения. – 1914. – 17 февр.

Сімейні вечори організовані в багатьох установах.

577. **[Закрытие сезона в харьковских театрах]**. – 1914. – 17 февр.

Відбулося при переповнених зібраннях. Особливо щиро прощалася публіка з артистами драматичного театру, яким було вручено велику кількість квітів.

578. **Последняя** гастроль М. Баттистини. – 1914. – 17 февр.

579. **Мирский, А.** Заметки репортера. – 1914. – 17 февр.

Про спекулювання в Харкові театральними квитками.

580. **Масленичная** выручка. – 1914. – 18 февр.

За чотири святкові дні міський трамвай отримав 12 201 р. 59 к.

581. **Статистика** населения. – 1914. – 18 февр.

Статистичний відділ міської управи переймається питаннями покращення статистики руху населення. Для достеменності відомостей про смертність необхідно отримувати інформацію від причту міських церков.

582. **Школа** вагоновожатых. – 1914. – 18 февр.

З 1 січня 1914 р. офіційно розпочала діяльність школа вагоновожатих міського трамвая. У школі на розібраній моделі вагона демонструють його будову, знайомлять з правилами нескладного ремонту. Для випускників запроваджено іспит, до якого внесено й креслення. Іспит витримали і розпочали роботу вже 6 вагоновожатих. За час існування школи тут навчалася 191 особа.

583. **Школьное** строительство 1914 года. – 1914. – 18 февр.

У поточному році в місті мають побудувати дві шкільні 16-комплектні будівлі на Холодній горі і в районі Павлової дачі. План і кошторис будівництва ухвалені. Очікується від Міністерства народної освіти безповоротна субсидія по 18 тис. р. і по 133 тис. р. безвідсоткової позики (на 40 років) для будівництва кожної з будівель.

584. **Чествование** педагогов. – 1914. – 18 февр.

У Журавлівській земській народній школі жителями передмістя Журавлівки і Тюриної дачі відбулося вшанування Г. І. Софронової і Є. М. Софронова за їхню корисну педагогічну і громадську діяльність. Г. І. Софронова прослужила в Харківському повіті 21 рік і понад 4 роки – у Старобільському. Є. М. Софронів прослуживу Харківському земстві 23 роки. На Журавлівці вони учителюють 5 років. У колі їхньої діяльності також вечірні курси, народні читання, бібліотека, санітарне

пiклування, Петропавлiвське пiклування про бiдних. Ювiлярам подарували образ Божої Матері у срібній ризі, адрес, чайний сервіз, письмове приладдя і багато інших подарунків.

585. В церковно-певческом Обществе. – 1914. – 18, 19 февр.

Товариство в останні кілька років бездіяльне. Звітність не контролюється, не відбуваються загальні збори, позички пороздавані, а назад не повертаються. Губернатор після отримання скарги доручив поліцмейстеру провести розслідування.

586. Деятельность больницы. – 1914. – 18 февр.

У січні в міській Миколаївській лікарні прийнято 563 стаціонарних хворих, з них 334 чоловіки і 229 жінок. Виписано з лікарні 246 чоловіків і 186 жінок. Померло 29 чоловіків і 13 жінок. На 1 лютого залишилося 456 хворих, з них 309 чоловіків і 147 жінок. У лікарні Гельферіх на 1 лютого перебувало 42 хворих.

587. Заболеваемость. – 1914. – 18 февр.

За першу половину лютого міський санітарний відділ зареєстрував 363 захворювання епідемічними хворобами: 4 натуральною віспою, 7 кіром, 64 скарлатиною, 35 дизентерією, 9 черевним тифом, 5 висипним, 12 поворотним, 2 дифтерією, 138 грипом, 44 кашлюком, 22 завушницею, 4 крупозним запаленням легень, 17 бешихою.

588. Горовиц, А. Итоги сезона: музыкальные заметки. – 1914. – 18 февр.

Автор зробив критичну оцінку оперних спектаклів Нової опери. Концертне життя міста було наповнене талантами: виступав оркестр Кусевицького, відбулися вечори композиторів-піаністів Рахманінова, Скрябіна, Метнера. Місцева дирекція музичного Товариства організувала п'ять історичних концертів піаніста Гальстона, гастролі інших музикантів, виступи харківських виконавців.

589. Мельников, Ф. Итоги сезона / Ф. М. – 1914. – 18, 20 февр.

Протягом драматичного сезону жодна п'єса не залишила глибокого сліду. У репертуарі лідером був комедійний жанр. Окраса сезону – «Ревнощі» Арцибашева і «Молодь» Дрейєра. Минулий сезон вирізняється великою кількістю бенефісних спектаклів, які не завжди відповідали репертуару серйозного театру. М. М. Синельников, взявши київський театр, не міг цілком віддаватися харківському, а режисер О. Й. Тарський помер у розпал сезону. Щодо репертуару, то він невитриманий, безмістовний. Серед артистів мали успіх Баратов, Медведєва, Строева-Сокольська, Колобов, Вересанов, Баров, Мельникова, Гриньова та ін.

590. Новый товарищ председателя окружного суда. – 1914. – 19 февр.

Призначено товариша голови Херсонського окружного суду О. І. Ковальова, діяльність якого проходила в Харкові. Він виступав майже на всіх відомих процесах.

591. Сведение городской сметы. – 1914. – 19 февр.

Міська фінансова комісія розглянула кошторис Харкова на 1914 р., збалансований в сумі 7317386 р. 49 к. із перевищенням прибутків над витратами на

85876 р. Комісія розглянула питання про використання цього залишку. Вирішено 65 тис. р. передати в запасний капітал міста, 20 тис. р. – на ремонт бруківки.

592. Оштрафование шофферов. – 1914. – 19 февр.

Згідно з резолюцією харківського губернатора водії автомобілів Ф. Булгаков і М. Кочетов за порушення обов'язкових постанов про безпеку руху на вулицях Харкова оштрафовані відповідно на 300 р. або арештом на 90 днів і на 100 р. із заміною арештом на 35 днів.

593. В техническом Обществе. – 1914. – 19 февр.

Розглядалося питання про дозвіл влаштування в Харкові першої електротехнічної виставки. Для неї місто виділило 500 кв. саж. землі. Відповідальним розпорядником виставки призначений член відділу, директор 2-го реального училища Д. А. Кутневич. Рада технічного Товариства виділила 1 тис. р. на організацію виставки.

594. Общее собрание членов южнорусского Общества технологов. – 1914. – 19 февр.

На зборах, що відбулися в приміщенні Громадської бібліотеки, були присутні 30 осіб, які затвердили звіт за 1913 р. та розглянули питання спорудження будинку товариства. Схвалено пропозицію щодо розроблення угоди з іншими харківськими товариствами, які потребують постійного і зручного приміщення, для зведення будівлі на взаємовигідних умовах. Приділено увагу необхідності впорядкування бібліотеки, яка щорічно отримує 77 періодичних технічних видань і нові книги. Проведено вибори. Головою правління знову обрано І. Є. Трескіна, товаришем голови – П. С. Степанова.

595. Инцидент среди студентов-медиков. – 1914. – 19 февр.

18 лютого після лекції доктора медицини П. Х. Хажинського студенти V курсу оточили студента С. Арутюнянца, якому було оголошено бойкот за складення заліка професору Гімелю. Пролунали вигуки, лемент. Викликана поліція арештувала до 20 студентів. Студент С. Арутюнянц доправлений до лікарні медичного Товариства, стан його здоров'я задовільний.

596. Городская канализация. – 1914. – 19 февр.

Сприятливі умови зими дозволили провадити роботи зі спорудження каналізації майже без перерви. Виконавчий кошторис на роботи 1913 р. закінчується, відбувається розрахунок з підрядчиками. Розроблюються робочі креслення на 1914 р. Детальна програма робіт на 1914 р. буде обговорюватися найближчим часом.

597. Валки: народное образование. – 1914. – 19 февр.

Земська народна освіта Валківського повіту має недоліки. Навчання здійснюється за застарілими міністерськими програмами, у народних школах – короткий навчальний рік. Більшу частину року школи не діють. Відсутній санітарний нагляд. З 206 учениць місцевої жіночої гімназії діти селян, міщан і цеховиків складають 80% (170 осіб). Валківське земство щорічно витрачає 5 тис. р. на стипендії учням – уродженцям повіту. У 1913 р. стипендії на загальну суму 5278 р. отримували 66 осіб.

598. В лечебнице имени Л. Л. Гиршмана. – 1914. – 20 февр.

У зв'язку з прогресивно зростаючою діяльністю лікарні вирішено збільшити кількість лікарського персоналу ще на одного лікаря та одного фельдшера.

599. Погребение праха Л. М. Рубинштейна. – 1914. – 20 февр.

Леон Мусійович Рубінштейн був похований 14 років тому на віденському єврейському цвинтарі. Кілька днів тому прах небіжчика перевезено до Харкова для перепоховання на єврейському цвинтарі. Колишній харківський рабин Н. Е. Сегаль і нинішній Ш. Б. Епштейн виголосили зворушливі промови. Син небіжчика Д. Л. Рубінштейн зробив великі пожертвування на будівництво хоральної синагоги і на місцеві єврейські благодійні установи.

600. Приюты малолетних преступников. – 1914. – 20 февр.

Мировий суддя у справах малолітніх Е. Ф. Файст подав до міської управи заяву про недостатність виділеної містом землі – 2000 кв. саж. на будівництво двох виховних притулків. Можливе місце для притулків – земля за Миколаївською лікарнею.

601. Лекция Г. Я. Полонского. – 1914. – 20, 22, 23 февр.

Доктор філософії Мюнхенського університету прочитав в Громадській бібліотеці лекцію «Право на материнство».

602. Арест студентов. – 1914. – 20 февр.

У зв'язку з інцидентом у дворі акушерської клініки, пов'язаним зі студентом С. Арутюнянцем.

603. Валки: ж.-д. ветка Ковяги–Валки. – 1914. – 20 февр.

Надійшла приватна пропозиція з'єднати два населені пункти, оскільки цією гілкою рухається велика кількість вантажів. Питання буде розглядатися на екстрених земських зборах.

604. Городская дума. – 1914. – 21 февр.

Розглядалися поточні питання, а також щодо переоцінки міського майна, виділення ділянки для будівництва Холодногірської гімназії. Міському ломбарду виділено 500 тис. р. кредиту для підсилення оборотних засобів, задоволено клопотання піклувальної ради Вищих комерційних курсів про виділення субсидії в розмірі 75 тис. р. протягом 5 років.

605. К юбилею Т. Г. Шевченко. – 1914. – 21 февр.

Харківське єпархіальне духовенство і духовно-навчальні заклади не будуть брати участь в святкуванні 100-річчя від дня народження поета. Питання про відзначення ювілею в навчальних закладах Харківського навчального округу не з'ясоване.

606. Признательность прихожан. – 1914. – 21 февр.

Духовний концерт Харківського архієрейського хору під керуванням М. С. Ведринського влаштовується в залі Дворянського зібрання. Парафіяни кафедрального Успенського собору на чолі з соборним старостою С. М. Голевим висловлюють учаснику хору протодіякону В. Д. Вербицькому свою вдячність і підготували цінний подарунок.

607. Канализационная поездка. – 1914. – 21 февр.

Голова міської каналізаційної комісії, член управи З. Ю. Харманський і помічник головного будівельника каналізації інженер В. М. Матросов виїхали до Києва для ознайомлення з правилами експлуатації київської каналізації.

608. Харьковское земство на съезде общественного призрения. – 1914. – 21 февр.

Губернське земство направляє до Петербурга на з'їзд з питань громадської опіки з доповідями про опікування дітей члена губернської управи В. С. Сиром'ятникова, лікаря-психіатра А. З. Рабиновича та лікарку земського притулку підкидьків Т. П. Пономарьову.

609. Понижение собачьего налога. – 1914. – 21 февр.

На засіданні міської санітарно-ветеринарної комісії розглядалися обов'язкові постанови з утримання собак. Вирішили зменшити податок за собаку до 25 к. в усіх частинах міста, оскільки до цього в центрі він складав 1 р., на околицях – 50 к. Ухвалили також не випускати собак на вулицю без намордників. Обов'язкові постанови доповнили пунктом про боротьбу зі сказом.

610. В отделении садоводства и огородничества. – 1914. – 21 февр.; 6 марта.

На загальних зборах членів відділення заслухані доповіді Боргарда «Хлороз рослин» і Рабиновича «Як закласти невеликий присадибний плодовий сад». Проведено вибори нових членів відділення.

611. Федоровский, Н. К вопросу об организации секции методики естествознания при Обществе любителей природы. – 1914. – 21 февр.

Діяльність секції припинилася в 1914 р. через зайнятість членів бюро. Планується знову організувати секцію методики природознавства, оскільки відчувається потреба в об'єднанні викладачів природознавства.

612. Новое назначение профессора в Харьковский университет. – 1914. – 21 февр.

На кафедру російської історії в Харківському університеті призначено приват-доцента Петербурзького університету М. В. Ключкова. На цю посаду було два кандидати: приват-доцент Харківського університету В. І. Веретенников і М. В. Ключков. Хоча на засіданні ради університету було обрано В. І. Веретенникова, його кандидатура не пройшла затвердження в міністерстві.

613. Двинский, И. Почему молчат?. – 1914. – 21 февр.

Про майбутні вибори в Харкові.

614. Горовиц, А. К 1-ому симфоническому собранию ИРМО. – 1914. – 21 февр.

Оркестром диригує І. І. Слатін, соліст – піаніст О. К. Боровський.

615. Циркуляр о евреях. – 1914. – 22 февр.

Губернатор зробив розпорядження по губернському правлінню про питання щодо євреїв, які потребують медичної допомоги, а також абітурієнтів Харківського університету.

616. Городская дума. – 1914. – 22 февр.

Думське засідання розпочалося з обговорення доповіді комісії про відзначення 100-літнього ювілею Т. Г. Шевченка. З доповіддю виступав М. І. Міхновський. Комісія

розробила план вшанування поета, що передбачало панахиду в кафедральному соборі, спільне урочисте засідання Міської думи та історико-філологічного Товариства, організацію спектаклю в одному з театрів, збір з якого мав надійти до фонду на спорудження пам'ятника Кобзареві, заснування в Вищому міському початковому училищі 10 стипендій імені Т. Г. Шевченка, кожна по 15 р. Але прозвучала відмова від спільного засідання, панахиду служити заборонено. Решту пропозицій комісії ухвалено.

617. Расширение осветительной части. – 1914. – 22 февр.

Міська управа здійснила замовлення на 300 тис. р. для розширення мережі електричного освітлення. Замовлено міді на 106 тис. р., кабелю низьковольтного для центру міста на 113 тис. р., кабелю високовольтного на 66 тис. р., стовпів на 12 тис. р.

618. Общество торговцев харьковских рынков. – 1914. – 22 февр.

Група торговців базарів, переважно Благовіщенського, клопоче про затвердження статуту нового товариства. Воно об'єднує купців, торговців і промисловців з метою досягнення умов, сприятливих для розвитку і благоустрою харківських ринків, та надання його членам підтримки у виробництві й торгівлі. Товариство має намір видавати свій спеціальний орган.

619. Анкета г. Генуи. – 1914. – 22 февр.

Генуезське міське управління звернулося до Харківської управи з анкетною, що охоплює всі аспекти міського життя. Таке анкетування здійснено в усіх великих містах Європи.

620. Новый городской юрисконсульт. – 1914. – 22 февр.

Новим юрисконсультом міської управи обрано В. М. Познанського.

621. Пожарный бюджет. – 1914. – 22 февр.

У 1913 р. утримання особового складу становило 100200 р. 77 к., купівля і утримання коней 26340 р. 38 к., ремонт і утримання обозу 14900 р. 57 к., догляд приміщень 10898 р. 81 к., дрібні витрати 1759 р. 98 к., утримання пожежної сигналізації 4622 р. 77 к. і пожежного інвалідного будинку 1388 р. 68 к. Усього 160111 р. 96 к. Прибутки: за гру пожежного оркестру і театральне вбрання пожежників 23536 р.; інші прибутки 1742 р. 25 к. Усього 25278 р. 25 к. Таким чином, міське управління витратило на утримання міської пожежної команди 194833 р. 71 к. Кожний виїзд пожежної команди для гасіння пожеж обійшовся місту в 789 р. 67 к.

622. Новый увеселительный сад. – 1914. – 22 февр.

У Харкові відкривається новий розважальний сад, орендований Тарвердовим на розі Москалівської і Заїківської вулиць. Сад має велику територію, буде обладнаний різними пристроями для розваг.

623. В пользу лечебницы приказчиков. – 1914. – 22 февр.

У залі Міського будинку влаштовується науково-популярна лекція лікаря В. О. Меркур'єва «Статеві хвороби і шлюб». Збір з лекції надійде на користь лікарні приказчиків Харкова.

624. Вечер в пользу курсисток. – 1914. – 22 февр.

У театрі Комерційного клубу влаштовується дуже цікавий вечір. Крім артистів місцевих театрів, виступають заслужена артистка імператорських театрів О. О. Преображенська, відомий румунський мандолініст Сімічел. Чистий збір призначений на користь нужденних слухачок Вищих жіночих курсів Товариства працюючих жінок.

625. Заседание училищной комиссии. – 1914. – 22 февр.

На засіданні комісії визнано необхідним відкриття в Харкові найближчим часом 5-ї державної класичної гімназії. Ухвалили запровадити викладання палітурного ремесла в 8-му міському приходському училищі. Відхилено клопотання директора 1-го реального училища щодо прирізання до садиби закладу ділянки прилеглого скверу.

626. Вечер памяти Н. К. Михайловского. – 1914. – 22 февр.

Засідання літературно-художнього гуртка, присвячене пам'яті вченого-філософа М. К. Михайловського, приурочене до 10-річчя від дня його смерті.

627. Высшая агрономическая школа в Харькове. – 1914. – 22 февр.

Харківське Товариство сільського господарства клопоче перед головним управлінням землеробства і землеустрою про дозвіл йому відкрити з осені 1914 р. в Харкові Вищих сільськогосподарських курсів. Міське управління може пожертвувати для Вищої агрономічної школи до 50 дес. міської землі.

628. Бюджет гор. Харькова. – 1914. – 23 февр.

Прибутки і витрати міста обчислені на суму 7346200 р. Розглянуто більшість прибуткових і витратних статей.

629. Проводы Н. М. Федоровского. – 1914. – 23 февр.

Колишній голова 1-го цивільного департаменту Харківської судової палати призначений до присутності в Правлячому Сенаті.

630. Дамский комитет Общества скорой медицинской помощи. – 1914. – 23 февр.

На засіданні комітету заслухано звіт про організацію лотереї-алегрі, яка при валовому зборі 21832 р. принесла чистого прибутку 15279 р. 15 к.

631. Меры против наводнения. – 1914. – 23 февр.

На засіданні протипаводкової комісії вирішено вжити найнеобхідніші заходи. Місто поділили на 8 загрозливих районів, було призначено завідувачів ними та їхніх помічників. Боротьбу з паводком доручено очолити міському інженеру Б. А. Кустерському. Його помічниками призначені технік Руденко і доглядач за освітленням Вишетравський.

632. Педагогический отдел историко-филологического Общества. – 1914. – 23 февр.

На засіданні відділу П. М. Щукін виступив з доповіддю «Із щоденника інспектора народних училищ». Професор О. Л. Погодін зробив розбір історичного посібника «Альбом-підручник Верма».

633. **Новый** начальник электрической станции. – 1914. – 23 февр.

Міська управа обрала на цю посаду інженера-технолога Д. І. Руденка.

634. **Осмотр** городского санитарного отделения. – 1914. – 23 февр.

Санітарна комісія разом з членами міської управи оглянула приміщення і визнала його тісним, темним і вологим. Необхідно перевести відділення в інше приміщення.

635. **Арка** на Торговой площади. – 1914. – 23 февр.

Страхове товариство «Росія» і товариство Г. О. Гольберга подали заяву до міської управи про знесення своїх будівель і будівництво на їхньому місці нових. Але в такому випадку арка, якою закінчується Горяїновський провулок, завалиться, тому заявники просять дозволу її розібрати. Управа дозволила, оскільки, згідно з довідкою, арка не є пам'яткою старовини, вона зведена після 1822 р.

636. **Болезнь** доктора С. Я. Чеботарева. – 1914. – 23, 25 февр.

Завідувачу міської Миколаївської лікарні зробили серйозну операцію. Стан хворого дуже тяжкий.

637. **В О-ве** психиатров и невропатологов. – 1914. – 23 февр.

На річних зборах членів товариства розглянуто і затверджено звіт про діяльність за 1913 р. Обрано новий склад правління. Його головою обрано лікаря І. Я. Платонова, товаришем голови С. М. Давиденкова, секретарями Л. І. Андреса і К. І. Платонова, скарбником і бібліотекарем В. М. Гаккебуша.

638. **Больничная** касса рабочих и служащих типографий. – 1914. – 23 февр.

Правління каси розіслало власникам друкарень опитувальні листки щодо кількості робітників, місячної платні. Відомості потрібні для складання кошторису.

639. **Постройка** моста. – 1914. – 23 февр.

Розпочалося будівництво мосту над полотном залізниці від Карповського саду до Шпигелівського шосе.

640. **Лекция** В. Е. Жаботинского. – 1914. – 23 февр.

Журналіст виступає в міському драматичному театрі з лекцією на тему «Асиміляція народностей». Лектор – відомий у Харкові оратор.

641. **Новое** педагогическое Общество. – 1914. – 23 февр.

Організовується харківське педагогічне Товариство для сприяння справі виховання. Воно має широку програму, що передбачає об'єднання педагогів і батьків у цій царині.

642. **Заседание** медицинского Общества. – 1914. – 23 февр.

Збори розглянули проєкт інструкції для відрядження членів товариства на наукові з'їзди. Скарбником обрано лікаря М. М. Миронова, який виконує ці обов'язки з 1912 р.

643. **Расширение** лечебницы и больницы медицинского Общества. – 1914. – 23 февр.

Правління і господарча комісія товариства обрали спеціальну комісію з 11 осіб для розробки проєкту реорганізації лазарету й лікарні.

644. **Двинский, И.** Заговорили. – 1914. – 23 февр.

Про майбутні вибори.

645. **Харьковское** педагогическое Общество для содействия делу воспитания. – 1914. – 24 февр.

На установчих зборах товариства були присутні 300 осіб. Перша спроба створення учительського товариства здійснена в 1894 р., безуспішними виявилися й наступні в 1896, 1898 і 1906 рр. І лише 18 березня 1913 р. після затвердження статуту товариство отримало право на існування. Проведено вибори членів ради.

646. **Присвоение** ветеринарному институту титула императорский. – 1914. – 24 февр.

Харківський ветеринарний інститут тепер називається Харківський ветеринарний інститут імператора Миколи I.

647. **Обед** деятелей Скорой помощи. – 1914. – 24 февр.

На обіді на квартирі Оболенських були присутні більше 40 осіб. У центрі уваги був жіночий комітет, діяльність якого є успішною з огляду на енергійність та матеріальне становище. За 1910 р. через нього надійшло 12765 р., у 1911 р. – 13455 р., у 1912 р. – 13970 р., у 1913 р. – 20918 р. Нинішнього року одна лотерея-алегрі принесла 15279 р. Жіночий комітет передав товариству 76389 р.

648. **В техническом** Обществе. – 1914. – 24 февр.

У приміщенні Ради з'їзду гірничопромисловців відбулося об'єднане засідання гірничого і залізничного відділів. З доповіддю «Про взяття проби вугілля» виступив гірничий інженер Л. О. Еберлін.

649. **Фотографический** вечер. – 1914. – 24 февр.

На вечорі демонструвалися діапозитиви роботи членів відділу і фотографічної секції студентів технологічного інституту. Шедеври кольорової фотографії показав М. Я. Лещинський. На завершення демонструвалися картини сінематографа.

650. **Столетие** со дня рождения Т. Г. Шевченко : [статьи]. – 1914. – 25 февр.: портр. – Зміст: Памяти Т. Г. Шевченка / С. Яковлев ; Т. Г. Шевченко, 1814 – 25/II – 1914 / А. Станкевич ; Этюды о Шевченке / Н. Ф. Сумцов ; Тарас Шевченко / Н. Михновский.

651. **В университете:** беседа П. Э. Соколовского с медиками. – 1914. – 25 февр.

Відбулася бесіда піклувальника навчального округу зі студентами в зв'язку з подіями в університеті. Піклувальник закликав студентів розпочати заняття.

652. **Лаборатория.** – 1914. – 25 февр.

Професорам університету О. В. Репреву і Я. Я. Постоеву разом із магістром фармації О. В. Бурнашевим дозволено облаштувати в Харкові лабораторію для приготування з науковою метою і на продаж речовин тваринного походження для лікування. Передбачене приготування спиртоводних і водно-гліцеринових витяжок з органів. Завідувати лабораторією буде О. В. Репрев.

653. Лекция проф. Ф. И. Шмита. – 1914. – 25 февр.

Відбулася в приміщенні 2-ї чоловічої гімназії за темою «Що таке мистецтво?». Присутні – учні старших класів чоловічих гімназій.

654. Общее собрание членов ссудо-сберегательной кассы служащих управления Южных ж. д. – 1914. – 25 февр.

Заслухано звіт про діяльність каси за 1913 р. Прибуток каси за минулий рік складає 20030 р., витрати – 19864 р. Чистий прибуток – 1264 р. Вирішено членам каси відрахувати 6% дивідендів, виділити гроші на виготовлення ювілейних жетонів для нинішнього складу правління і ревізійної комісії на честь 30-річної діяльності каси. Проведено вибори. Головою правління обрано М. В. Миронова, товаришем голови – Почка.

655. Горовиц, А. Духовный концерт. К концерту А. М. Зорохович. – 1914. – 25 февр.

Концерт відбувся в будинку Дворянського зібрання в переповненій залі. Регент М. В. Ведринський мав великий успіх. Інтерес до концерту підвищила участь протодіякона В. Д. Вербицького, співачки Харківської.

У залі Громадської бібліотеки планується концерт місцевої піаністки А. М. Зорохович. Вона закінчила Петербурзьку консерваторію по класу Бенуа, потім навчалась у відомого професора А. В. Єдлічки та піаністки Терези Карренію. У концерті бере участь співак Є. І. Долинін.

656. [Концерт в помещении литературно-художественного кружка]. – 1914. – 25 февр.

Уперше в Харкові виступав лауреат Празької консерваторії Сімічел. Музикант чудово виконав музичні твори на мандоліні.

657. Изюм: курсы для крестьян. – 1914. – 25 февр.

Повітове земство започатковує цілу низку курсів з садівництва, городництва і виноградарства в різних слободах під керівництвом повітового інструктора І. М. Безпаленка.

658. Бабецкий, Е. М. Н. П. Пассек / Е. М. Б. – 1914. – 26 февр.

Помер російський генеральний консул в Барселоні (Іспанія) Микола Помпейович Пассек. Походив зі старовинного дворянського роду Харківської губернії. Народився в 1851 р. в родовому маєтку Пассеків, отримав блискучу домашню освіту, після закінчення Московського університету поступив на службу по Міністерству закордонних справ. Прослужив у міністерстві недовго, переїхав до Харкова, одружився з дочкою золотопромисловця П. І. Кузнецова і зайнявся в своєму маєтку сільським господарством. Багато років був уповноваженим Санкт-Петербурзького Поземельного кредиту, керував його відділенням у Харкові. Кілька триріч обирався почесним мировим суддею, займався громадською діяльністю, служив у земстві, Товаристві взаємного кредиту. Наприкінці 1880-х рр. повернувся на службу до Міністерства закордонних справ. Обіймав консульські посади в різних країнах. Протягом консульської служби написав багато літературних, наукових та економічних праць. Вивчав російську торгівлю в Персії, підготував про це багатотомну працю.

У Харківському міському музеї є вітрина, подарована Пассеком місту, де зібрані речі з Персії. Багато цінних книг подарував Громадській та університетській бібліотекам. Читав лекції зі сходознавства.

659. В університете. – 1914. – 26 февр.

Пройшла сходка студентів з нагоди інциденту на медичному факультеті. Зустріч делегатів від різних факультетів з піклувальником навчального округу П. Е. Соколовським не відбулася. Студенти-медики вирішили почати заняття.

660. Телеграммы в день юбилея Шевченко. – 1914. – 26 февр.

Редакція «Южного края» і літературно-художній гурток надіслали телеграми в Москву Шевченківському комітету.

661. П. С. Гончаров. – 1914. – 26 февр.

Після тривалої хвороби помер купець, один з головних будівничих Олександрівської церкви і Олександрівських шкіл, член багатьох благодійних і просвітницьких установ. Багато років перебував церковним старостою Олександрівської церкви, вніс на її користь значні пожертвування. Останнім часом небіжчик обіймав посаду старости Костянтинівської церкви при дитячому притулку.

662. Пожертвование на школьный храм. – 1914. – 26 февр.

Харківська єпархіальна училищна рада пожертвувала 300 р. на облаштування храму при Олександрівських школах на згадку про 300-річчя царствування Дому Романових.

663. Пятая мужская гимназия. – 1914. – 26 февр.

Директор народних училищ запропонував міській управі клопотати перед Міністерством народної освіти про відкриття 5-ї чоловічої гімназії в Харкові.

664. Чествование В. П. Кулакова. – 1914. – 26 февр.

Члени постійної комісії технічного Товариства вшанували інженера В. П. Кулакова з нагоди його переміщення по службі. Він залишає посаду голови постійної комісії.

665. В товариществе по сбыту молочных продуктов. – 1914. – 26 февр.

На засіданні правління за участі завідувача Міського санітарного відділення В. В. Фавра і завідувача лабораторії Товариства сільського господарства О. П. Ситникова розглядалося питання врегулювання торгівлі молочними продуктами в Харкові.

666. Подозрительный случай смерти. – 1914. – 26 февр.

У Харкові померла молодша донька відомого раніше в місті фотографа Марія Федецька. Напередодні ввечері її оглянув лікар Ю. П. Войнич-Сяножецький. Ймовірна причина смерті – порок серця, на який небіжчиця страждала багато років. Їй було 23 роки. Розтин здійснював професор М. С. Бокаріус у присутності чинів судового відомства. Результати розтину зберігаються в найсуворішій таємниці. Похована в сімейному склепі на римсько-католицькому цвинтарі після відспівування в костелі.

667. **Горовиц, А.** 1-ое симфоническое собрание ИРМО. – 1914. – 26 февр.

Взяв участь піаніст О. К. Боровський, оркестром диригував І. І. Слатін.

668. **Памяти Т. Шевченко / И. Д.** – 1914. – 26 февр.

Товариство українських артистів під керівництвом Суходольського поставило спектакль до 100-річчя поета.

669. **[Театр Коммерческого клуба].** – 1914. – 26 февр.

Влаштується балет-спектакль «Марна обережність». Головну роль виконує заслужена артистка імператорських театрів О. О. Преображенська за участі балетмейстера Київської опери А. Романовського та артиста імператорських театрів Мартова. Спочатку йде балет «Зачарований ліс» за участі учениць Н. О. Тальйорі. Збір від спектаклю призначений на користь Товариства допомоги нужденним вихованкам Інституту шляхетних дівчат.

670. **К приезду К. А. Варламова.** – 1914. – 26 февр.

Заслуженого артиста імператорських театрів запрошено на гастролі до Харкова протягом весняного сезону.

671. **В университете.** – 1914. – 27 февр.

26 лютого в університеті було неспокійно. Студенти університету і технологічного інституту з нагоди річниці смерті Т. Шевченка співали «вічну пам'ять», натовп з 200–250 осіб вирушив по Сумській. Поліція не дала можливості провести захід. На лекціях була присутня невелика кількість слухачів. В інших навчальних закладах заняття пройшли нормально.

672. **Погребение П. С. Гончарова.** – 1914. – 27 февр.

Похований на міському цвинтарі. Вдова небіжчика, О. С. Гончарова, пожертвувала 200 р. на поминки дітям притулку відомства установ імператриці Марії Федорівни.

673. **Городской инвалидный дом.** – 1914. – 27 февр.

На будівництво інвалідного будинку міських пожежників витрачено 2043 р. без врахування безкоштовної праці пожежників, що оцінюється в 2500 р. Загальна сума витрат 16866 р. 67 к.

674. **35-летия служба городу.** – 1914. – 27 февр.

М. І. Робуш 35 років прослужив в міському Купецькому банку у відділі обліку векселів.

675. **Возобновление водопроводных работ.** – 1914. – 27 февр.

На Малинівській станції здійснюється штукатурка й обробка зведених будівель. Влітку розпочнеться будівництво залізобетонного мосту через р. Немишлю, у товщі якого буде прокладено труби. На Жандармській площі йдуть роботи з облаштування колодязя насосами. У Богомолівському яру закінчуються свердловини.

676. **Лекции.** – 1914. – 27 февр.

А. Корсіні розпочинає свої лекції в Громадській бібліотеці.

677. Двигатели внутреннего сгорания. – 1914. – 27 февр.

Організаційний комітет виставки-випробування двигунів внутрішнього згоряння при Товаристві сільського господарства закінчує підготовчі роботи. Організаційний комітет очолює професор Г. О. Латишев.

678. Земское фитопатологическое бюро. – 1914. – 27 февр.

Засновується при Харківському губернському земстві. Його завдання – розробка заходів боротьби з хворобами сільськогосподарських рослин.

679. Железнодорожный дом. – 1914. – 27 февр.

У Харкові службовці Південних залізниць організували низку громадських установ: залізничний банк, Товариство допомоги учням, Товариство споживачів службовців, кілька ощадних кас, залізничний клуб. Усі вони знаходяться в різних частинах міста, а зручніше було б їх розмістити в одній будівлі.

680. Еще о смерти М. Федецкой. – 1914. – 27 февр.

Зауважено, що, маючи в Харкові родичів, М. Федецька зупинилася не в них, як раніше, а в готелі «Метрополь». Нещодавно вона отримала свою частку спадку на суму в кілька десятків тисяч рублів. Будинок її двох сестер було продано за 265 тис. р. Лікар Войнич-Сяножецький, який оглянув Марію ввечері, прописав ліки і порекомендував запросити на ніч доглядальницю. Наступного дня лікар, зайшовши відвідати хвору, знайшов її мертвою. За його висновком, смерть настала від паралічу серця.

681. Городское кредитное Общество. – 1914. – 27 февр.

Відбулися річні збори уповноважених. Ухвалено доповідь правління про діяльність з 1 липня 1912 р. до 31 грудня 1913 р. Звітний період приніс 36647 р. чистого прибутку. Затверджено кошторис витрат на 1914 р. у розмірі 43570 р., прибутків – 54938 р. 49 к. Оборот 2,5 млн р. Проведено вибори. Директорами правління обрано М. М. Мойсеєнка на 3 роки і М. М. Бутова на 2 роки.

682. Мельников, Ф. Городской театр: «Дон-Жуан», комедия Мольера / Ф. М. – 1914. – 27 февр.

У виставі взяли участь Радін, Кузнецов, Баров, Бартеньєв, артистки Лисенко, Шатрова.

683. [Литературно-художественный кружок]. – 1914. – 27 февр.

Організовано музичний вечір пам'яті Т. Г. Шевченка. У програмі твори поета, покладені на музику. З успіхом співали Вербицька, Горбатенко, Ніколаєва, Чемезов, Мокренський, Макєєв та ін.

684. Валки: экстренное собрание. – 1914. – 27 февр.

На зборах розглянуто кошторис земства на 1914 р.

685. 100-летие со дня рождения Т. Г. Шевченко // Юж. край : ил. прибавление к № 11917. – 1914. – 27 февр. – Зміст: Тарас Григорьевич Шевченко : [портрет] ; Избранные стихотворения Т. Г. Шевченко ; [Репродукции картин и автопортретов ; Фото видов с. Кирилówki, группы родственников и односельчан, актеров, изображающих поэта, литературных героев, проектов скульптур и памятных знаков ; шарж].

686. Городская дума. – 1914. – 28 февр.; 1 марта.

На засіданні вшанували пам'ять Т. Г. Шевченка та розглянули низку дрібних питань. Основну увагу приділено обговоренню проєкту інструкції для проведення оцінок нерухомого майна в Харкові.

687. Юбилей. – 1914. – 28 февр.

Виповнюється 25-річчя педагогічної діяльності інспектора класів інституту імператриці Марії Федорівни М. Г. Савинова.

688. Архитектурно-художественная выставка. – 1914. – 28 февр.

Організовує український архітектурно-художній відділ літературно-художнього гуртка в приміщенні міського музею. У виставці беруть участь не лише члени гуртка, але й іногородні та закордонні архітектори та художники.

689. В училищной комиссии. – 1914. – 28 февр.

На засіданні комісії ухвалили оголосити конкурс на заміщення посади завідувача школи друкарської справи, що відкривається містом, клопотати про відкриття при 4-му вищому початковому училищі додаткового курсу з бухгалтерії.

690. Больничная касса рабочих типографий. – 1914. – 28 февр.

На зборах правління каси подано анкети про сімейний та майновий стан усіх учасників каси. Обрано комісію для розробки питання про діловодство.

691. Бал в пользу туберкулезной лиги. – 1914. – 28 февр.; 2, 4 марта.

Організовується в залах Комерційного клубу. Упродовж короткого часу харківський відділ зумів заснувати санаторій на власній землі, налагодити лікування хворих на туберкульоз у найкращих умовах. На користь відділу відраховується 3500 р.

692. Результаты вскрытия тела Марии Федецкой. – 1914. – 28 февр.

Знайдено рідкісне переродження судин: у небіжчиці виявився артеріосклероз, надзвичайно дивний для її молодого віку. Змінені сонна артерія, серце і судини зношені й виснажені. Дослідження продовжується, оскільки зазначені патології не визначають причини смерті.

693. Койка имени Г. Г. Блекки. – 1914. – 28 февр.

У міській Миколаївській лікарні засновується ліжко імені покійного директора правління товариства Гельферіх-Саде.

694. Арестант – изобретатель машины. – 1914. – 28 февр.

У Харківській губернській в'язниці арештант А. Капустянський винайшов машину для масового виробництва паперових мішків. Машину оглянув і надав висновок директор технологічного інституту. Результатом цього стало асигнування адміністрацією в'язниці необхідних засобів на повне облаштування машини і підготовки клопотання про видачу Капустянському відповідного патента. Ув'язнений перебуває у в'язниці з 16 років, відбуваючи 12-річне тюремне ув'язнення згідно з вироком тимчасового суду в Харкові за участь в експропріації.

695. Двинский, И. Переоценка городских имуществ. – 1914. – 28 февр.

696. **Съезд врачей.** – 1914. – 28 февр.; 1, 2, 3 марта.

У Харкові відбувся перший дорадчий з'їзд лікарів Південних залізниць. Взяли участь 30 лікарів і представники служб руху, тяги, колії і зборів, начальник Південних залізниць Б. Д. Воскресенський.

697. **Горовиц, А.** Концерт А. М. Зорохович. – 1914. – 28 февр.

Піаністка виступила в залі Громадської бібліотеки.

Березень / Март

698. **Город и духовенство.** – 1914. – 1 марта.

Міські священники залучені до подання до міського статистичного відділу відомостей про кількість померлих жителів міста, а також про їхній сімейний і майновий стан, причину смерті тощо. Таким чином забезпечується більша точність статистичних даних про рух населення Харкова. За кожний листок про смерть місто платить духовенству по 5 к.

699. **В финансовой комиссии.** – 1914. – 1 марта.

Розглядалася доповідь управи про відкриття в Харкові 5-ї чоловічої гімназії. Комісія ухвалила виділити 12 тис. р. на винаймання будівлі на 1915 р. Обговорювалися також фінансові питання Вищих жіночих курсів.

700. **Экзамен на нотариуса.** – 1914. – 1 марта.

Іспит, який складали 19 осіб, пройшли лише двоє: секретар духовної консисторії І. О. Самойлович і товариш прокурора окружного суду Вошинін.

701. **В Николаевской больнице.** – 1914. – 1 марта.

Піклувальна рада лікарні помітила недоліки в машинах прального корпусу, встановлених рік тому за великі гроші.

702. **Пожар на холодногорском базаре.** – 1914. – 1 марта.

Вночі на Катеринославській вулиці, у дворі будинку № 105, загорівся флігель з 8 кімнат, у якому містилася майстерня для виготовлення бісквітів П. Є. Невського. Знищено цінні машини, інструмент, багато бісквітів, різні есенції тощо. Збитків завдано на 6 тис. р. Майстерня і частина бісквітів виявилися застрахованими на 3,6 тис. р. Згорілий флігель належав домовласнику П. Я. Герасимову, його вартість 5 тис. р.

703. **В медицинском Обществе.** – 1914. – 1 марта.

З доповідями про окремі хвороби і про питання медичної таємниці виступили лікарі Р. А. Єдигор'янц і Л. Л. Рохлін.

704. **Заявление гласных о высшей с.-х. школе в Харькове.** – 1914. – 1 марта.

Підтримання ініціативи відкриття школи.

705. **Заседание совета университета.** – 1914. – 1 марта.

Розглядалися пропозиції про наукові відрядження професорів, доповнення положення про стипендії Похвистнева, питання реорганізації «Университетских записок». Проведено вибори на вакантні викладацькі посади.

706. В литературно-художественном кружке. – 1914. – 1 марта.

Останній літературний четвер було присвячено доповіді Б. П. Верховського про танго – не просто як про танець, а «модну хворобу», суспільне явище. Доповідачу опонували С. О. Губер, Рижков, М. Б. Грейденберг, Брустін.

707. Мельников, Ф. Городской театр / Ф. М. – 1914. – 1 марта.

Поставлена з успіхом «Казка про вовка» Ф. Мольнара. Добре зіграли Радін, Кузнецов, Смирнов, Незнамов, артистки Лисенко, Єлагіна, Маслова, Гаврилова.

708. Вечер харьковского Общества любителей спорта. – 1914. – 1 марта.

У річницю діяльності товариства влаштовується вечір у залах зібрання прикажчиків, збір з якого надійде на збільшення оборотних засобів.

709. Эпидемии. – 1914. – 1 марта.

У районі станції Люботин і прилеглих селищах спостерігаються численні випадки захворювання на кір. Особливо багато хворих серед учнів гімназії люботинського товариства «Просвіта», де припинено заняття.

710. Валки: новые дворянские выборы. – 1914. – 1 марта.

Недавно обрані повітовий предводитель дворянства Олексій Миколайович Яхонтов, кандидат Микола Олексійович Яхонтов, помічник предводителя князь М. С. Святополк-Мирський відмовилися від своїх посад. Посаду предводителя дворянства Валківського повіту виконує М. О. фон Циглер. Будуть проведені нові вибори.

711. [Сватова Лучка]. – 1914. – 1 марта.

Виповнюється 60-річчя священництва протоієрея Андріївської церкви слободи Сватова Лучка Куп'янського повіту 84-річного Михайла Андрійовича Чернявського. Його стараннями споруджено храми в с. Свистунівка і Сватовій Лучці, каплиця і паломницький будинок у селищі Кочеток. Він ініціатор і учасник створення 7 церковно-парафіяльних і земських шкіл у Сватовій Лучці. Першу школу, де він був і учителем, і законовчителем, відкрито в 1857 р. у його квартирі. Протягом 35 років протоієрей був виборним благочинним, 10 разів обирався головою єпархіальних з'їздів і понад 40 років головою окружних з'їздів духовенства. Має нагороди.

712. Экстренное губернское земское собрание. – 1914. – 2 марта.

На розгляд зборів управа подала 18 доповідей. Серед них: утворення спеціальної комісії для складання історичного огляду діяльності Харківського губернського земства за 50 років, переселенські питання, допомога Харківському комерційному інституту, губернській земській лікарні тощо.

713. Из студентов во священники. – 1914. – 2 марта.

Студент медичного факультету Харківського університету А. П. Шерманов звернувся до Харківського архієпископа з клопотанням про посвячення його в сан священника. До університету він виховувався в Петровській класичній гімназії. Архієпископ у клопотанні відмовив через наявну значну кількість кандидатів на священницькі місця.

714. **Отъезд** А. Н. Дунина. – 1914. – 2 марта.

Колишній уповноважений жителів Холодної та Лисої гори, який обстоював інтереси цих околиць, ротмістр О. М. Дунін призначений начальником відділення на новій лінії Моздокської залізниці.

715. **На станции** «Скорой помощи». – 1914. – 2 марта.

Нове приміщення станції відчинене для всіх охочих. Його урочисте відкриття відбудеться в квітні. Дехто з відвідувачів станції зробили пожертвування: С. Я. Толкачев прислав 500 р., Л. П. Попова – 100 р.

716. **Мельников, Ф.** [Городской театр] / Ф. М. – 1914. – 2 марта.

717. **Балетный** спектакль. – 1914. – 2 марта.

Влаштовано в театрі Комерційного клубу Н. О. Тальйорі. У спектаклі взяла участь О. О. Преображенська.

718. **Ринальдо** Ариоданте, малолетний дирижер, приглашенный в Харьков дирижировать симфоническим концертом : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11923. – 1914. – 2 марта.

719. **Студенческий** оркестр харьк. технологического института: (по поводу 10-летнего юбилея) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11923. – 1914. – 2 марта.

720. **«Итоги»** сезона в харьковских театрах : [кариатура] / рис. М. Грея // Юж. край : ил. прибавление к № 11923. – 1914. – 2 марта.

721. **Торжество** в ветеринарном институте. – 1914. – 3 марта.

Інституту присвоєно титул імператора Миколи І. На урочистостях були присутні піклувальник навчального округу П. Е. Соколовський, професори та викладачі інституту, інших навчальних закладів, ветеринарні лікарі, студенти. Директор інституту Г. І. Гумілевський ознайомив з короткою історією навчального закладу. 12 квітня 1850 р. діюча при університеті практична ветеринарна школа стала самостійним ветеринарним училищем, яке в 1873 р. реорганізоване у ветеринарний інститут. Імператор Микола І при відвідуванні Харкова в 1851 р. особисто схвалив місце для будівлі інституту і залишив запис в інститутській книзі для почесних гостей. Отримано багато вітальних телеграм.

722. **Юбилей.** – 1914. – 3 марта.

Виповнюється 25-річчя службової діяльності окружного інспектора Харківського навчального округу Д. Ю. Архангельського.

723. **В Обществе** взаимопомощи наборщиков. – 1914. – 3 марта.

Розглянуто питання про видачу безповоротних і тимчасових позик членам товариства. У питанні боротьби з боржниками ухвалено вилучати їх з числа членів. Розглянуто та затверджено статут.

724. **Авиация** в Харькове. – 1914. – 3 марта.

Відбулися збори членів аеросекції студентського технічного Товариства при технологічному інституті. Головою секції обрано ад'юнкт-професора Г. Ф. Проскуру. Обрано також членів бюро.

725. Грандиозный концерт учащихся. – 1914. – 3 марта.

У театрі Муссурі влаштовується концерт на користь лікарні для нужденних студентів. Беруть участь хори гімназій, реальних училищ, ветеринарного інституту, інших навчальних закладів, у складі яких 700 учасників. Грають оркестри з загальною кількістю 400 осіб. У програмі 27 номерів. Розпорядником музичної частини призначено інспектора 4-ї чоловічої гімназії М. Я. Постоева, концертної – директора державних гімназій і реальних училищ.

726. Лекция проф. Р. Ф. Брандта. – 1914. – 3 марта.

В актовій залі університету відбулася лекція професора Московського університету Р. Ф. Брандта на тему «Про міжнародну допоміжну мову есперанто».

727. Новая игра – ручной мяч. – 1914. – 3 марта.

Викладач гімнастики сокіл Е. Ф. Мали запропонував нову гру – ручний м'яч. За своєю захопливістю і жвавістю вона не відрізняється від футболу, але безпечніша.

728. Вечер в технологическом институте. – 1914. – 3 марта.

Відбувся ювілейний концерт музичного гуртка студентів-технологів. Оркестром диригував М. А. Караваєв-Каравайчук. У центрі програми – твори студента технологічного інституту Б. Биховського.

729. Юбилей доктора С. Н. Игумнова. – 1914. – 3 марта.

Виповнилось 25 років лікарської діяльності завідувача санітарного бюро Харківського губернського земства. Народився в 1864 р. у Тамбовській губернії. Після закінчення 1-ї Московської гімназії вступив до медичного факультету Московського університету і, здобувши звання лікаря, посів місце земського лікаря в Тамбовській губернії, де пропрацював 10 років. Брав участь в боротьбі з холерою в 1892 р. і голодом 1891 р. З 1900 р. почав працювати в Херсонському земстві на посаді санітарного лікаря. З 1904 р. перейшов на службу до Харківської губернії. Крім заслуг в галузі лікарської діяльності, С. М. Ігумнов має визнання в громадському житті. Він є членом медичного Товариства, Товариства грамотності, працює в багатьох часописах.

730. Общее собрание Об-ва взаимн. кр. горнопр. Юга России. – 1914. – 3 марта.

Зі звіту про діяльність в 1913 р. видно, що в товаристві 798 членів, оборотний капітал 219324 р., поточний рахунок 1151208 р. і т. п. Чистий прибуток склав 11309 р. Ухвалено кошторис на 1914 р.

731. Общее собрание О-ва взаимопомощи ремесленников. – 1914. – 3 марта.

Баланс товариства за 1913 р. зведено в сумі 32472 р. 89 к. Ухвалено кошторис на 1914 р. На витрати виділяється 950 р. Зачитано доповідь правління за 1913 р. У 1913 р. при товаристві створено бібліотеку. Невдало працювали відділ з пошуку вакансій для безробітних, курси крою і шиття. Надавалась медична допомога членам товариства, діти користувалися знижкою при оплаті навчання в деяких приватних гімназіях. Товариство брало участь у всеросійській виставці в Києві. Його почесним членом обрана К. М. Ханайченко, яка зробила велике пожертвування, відмовившись від

застави на будинок, і подарувала товариству разом з заставою вже підготовлений виконавчий лист. Розглянуто питання про зміни в статуті.

732. Грейденберг, М. XVII-ая выставка Т-ва харьковских художников / М. Грей. – 1914. – 3 марта.

Критичні нотатки про творчість харківських художників. Виставка вражає своєю безликістю, відсутністю натхнення, широких задумів, глибоких ідей. Представлено понад 300 картин. Відзначені роботи Каменєва, які могли б прикрасити будь-яку виставку. Позитивного відгуку також заслуговують ескізи Андріяшева, офорти Єрмилова, акварелі Дашкевича, пастелі Косарева, мініатюри Симонова.

733. Мельников, Ф. Городской театр: «Обрыв», инсценир. романа И. А. Гончарова / Ф. М. – 1914. – 3 марта.

У головних ролях Полевицька і Гардін, також взяли участь Шатрова, Кузнецов, Медведєва, Мельникова, Смирнов та ін.

734. [Городской театр] / Ан. С. – 1914. – 3 марта.

Поставлена «Остання жертва». У головній ролі О. О. Полевицька, яка покидає Харків.

735. [Любительский спектакль]. – 1914. – 3 марта.

У Південноросійському автомобільному клубі режисер Ф. І. Кремльовський поставив комедію «Чудовий тесть» силами аматорів драматичного мистецтва.

736. Театр Вольчини / Ал. Н-ській. – 1914. – 3 марта.

Трупю театру поставлено спектакль «3 рук в руки». У ролях Смоляков, Стронський, Інсарська, Смоліна, Креолов та ін.

737. Балаклея, Змиев. у.: оспа. – 1914. – 3 марта.

738. Экстренное губернское земское собрание. – 1914. – 4, 5 марта.

Розглядалися питання земської діяльності, зокрема звіт губернської каси дрібного кредиту за 1913 р.

739. Выставка. – 1914. – 4, 8 марта.

У залах міського музею розпочинає роботу виставка українського живопису, скульптури і архітектури, організована українським художньо-архітектурним відділом Харківського літературно-художнього гуртка. Виставка містить 300 різних експонатів, серед яких цікава колекція архітектора Леонтовича. Є роботи, надіслані з-за кордону.

740. Лекция С. Яблоновского. – 1914. – 4 марта.

У залі Громадської бібліотеки з успіхом пройшла лекція на тему «Право ненароджених: до питання про плодови́гнання». Було багато публіки.

741. Дело об отравлении проф. Белянкина. – 1914. – 4 марта.

Колишній доглядач технологічного інституту Мороз, обвинувачений в отруєнні професора, знаходиться в губернській в'язниці. Прокурорський нагляд складає звинувачувальний акт.

742. В Обществе любителей природы. – 1914. – 4 марта.

Засідання товариства присвячене питанням шкільної та наукової кінематографії.

743. **Горовиц, А.** Ко 2-му симфоническому собранию ИРМО : музыкальные заметки. – 1914. – 4 марта.

Оркестром диригує Ю. М. Померанцев. Солістка – піаністка В. Тіманова.

744. **Спектакль** театрального Общества. – 1914. – 4 марта.

Спектакль «Обрив» в театрі Муссурі йде на користь благодійних установ російського театрального Товариства – притулку імені імператора Олександра III для сценічних діячів похилого віку і притулку для сиріт. У виставі бере участь О. О. Полевицька.

745. **В литературно-художественном кружке.** – 1914. – 4 марта.

Відбувся сімейний вечір. У концертному відділенні взяли участь співачка Гулько, співаки Вартанов і Востоков, віолончеліст Віташкін, з декламацією і оповідками виступили артистка Дулькевич і артисти Смирнов і А. Б. Данаров.

746. **[Народный дом]**. – 1914. – 4 марта.

Відбувся концерт об'єднаних сил членів Товариства «Просвітницьке дозвілля» і артистів Народного будинку.

747. **Городская дума.** – 1914. – 5 марта.

Розглядалося питання необережної їзди автомобілів містом з порушенням обов'язкових постанов та про вживання заходів поліцією до водіїв-порушників. Гласні розглянули питання про нову короткострокову позику Харкову 3,5 млн р., обрання почесним громадянином міста лікаря-гуманіста Л. Л. Гіршмана.

748. **Пособие** на оборудование агрономических участков. – 1914. – 5 марта.

Департамент землеробства виділив Харківському повітовому земству 800 р. на агрономічні потреби.

749. **Лекция** Г. И. Россолимо. – 1914. – 5, 12 марта.

Читається в Громадській бібліотеці на тему «Розумові недоліки учнів, їхнє визначення, дослідження розумових недоліків і його значення для педагогіки». Чистий прибуток призначений для організації в школах Товариства грамотності амбулаторного лікування учнів цих шкіл.

750. **Юбилей** церковного певчего. – 1914. – 5 марта.

Виповнюється 40 років діяльності півчого Озерянської (на Холодній горі) церкви Н. М. Шарбура. Він вступив 1874 р. півчим до хору Літинського і з того часу співає в харківських церквах.

751. **Обложение** мотоциклетов. – 1914. – 5 марта.

Податок з мотоциклетів складає 3 р., з велосипеда – 1 р. 50 к.

752. **Эпидемические** заболевания за полмесяца. – 1914. – 5 марта.

У другій половині лютого в Харкові зареєстровано 378 епідемічних захворювань. З них: грип 137, кашлюк 44, дифтерія 42, скарлатина 40, заушниця 36.

753. Общее собрание уполномоченных ссудо-сберегательного товарищества. – 1914. – 5 марта.

Звіт про діяльність товариства в 1913 р. збори ухвалили. Розподілено чистий прибуток 9135 р. 34 к. Затверджено кошторис в сумі 33033 р. До ради обрані А. О. Постний і Ф. А. Бем, до правління – Г. М. Пшеничний.

754. Евреи на ярмарках: (заявление купцов). – 1914. – 5 марта.

До міської управи надійшла заява, підписана 63 особами, про утиски євреїв, які приїжджають на Водохрещенський ярмарок до Харкова. Заявники просять про полегшення приїзду євреїв-торговців.

755. Горовиц, А. Итальянская опера г. Гонсалец : музыкальные заметки. – 1914. – 5 марта.

Італійська трупа Гонсалець показала оперу «Трубадур». Взяли участь співачки Родане, Еррера, співаки Даграді, Скамуцці.

756. Валки: из жизни народной школы. – 1914. – 5 марта.

У Валківському 2-класному міському парафіяльному училищі накопичився досвід з продажу учням ошадних марок. Продаж розпочато в 1903 р. За 10 років діти купили марок на 1098 р. Шкільна каса нині має близько 120 вкладів на суму 414 р. 72 к. Учитель отримує всього 1%, зате діти мають свої заощадження для придбання взуття, одягу, книг.

757. П. Я. Бурас : (некролог) / Б. – 1914. – 6 марта.

5 березня на 70 році життя після тяжкої хвороби помер Петро Якович Бурас, один з найбільших тютюнових фабрикантів Росії і найбільший на Півдні. У Харкові прожив понад 45 років. Починав з простого розкришувача тютюну, потім на фабриці Капона став старшим майстром і завідувачем. Згодом разом із Максимовим заснував свою фабрику. Наприкінці 1880-х рр. його статки досягли великих розмірів, нині вони становлять 4–5 млн р. П. Я. Бурас був щедрим благодійником: подарував єврейській громаді будинок на Куликівській вулиці, спеціально побудований для розміщення в ньому всіх місцевих єврейських благодійних установ. Це майно оцінюється в 300 тис. р. Крім того, асигнував капітал на облаштування й утримання єврейської лікарні, утримував 2-гу молитовню. У покійного залишилася велика сім'я: троє синів, які продовжують його справу, і троє дочок, одружених з лікарями.

758. Задолженность г. Харькова. – 1914. – 6 марта.

Борги міста на 1 січня 1904 р. становили 3820260 р., на 1 січня 1910 р. – 5557733 р., 1913 р. – 14194495 р., 1914 р. – 15118346 р. Із загальної суми боргів короткострокові позики складають 3026000 р.

759. К результатам деятельности коммер. банков за прошл. год. – 1914. – 6 марта.

За даними опублікованих звітів, діяльність більшості кредитних установ виявилася продуктивною та прибутковою порівняно з 1912 р.

760. Курси скорой медицинской помощи. – 1914. – 6 марта.

Відкриваються для студентів медиків останніх семестрів. Особовий персонал станції становить понад 40 осіб.

761. Комитет лесоводства. – 1914. – 6 марта.

Засновується при харківському Товаристві сільського господарства. Його завданням є сприяння обговоренню питань лісового господарства та лісової промисловості.

762. Муниципальные пожелания. – 1914. – 6 марта.

Фінансова комісія внесла до кошторису м. Харкова на 1914 р. низку побажань. Управа надала свої пояснення щодо них. Зокрема, вона вважає передчасним обговорення питання про експлуатацію земель вгорі Сумської вулиці, неможливість розроблення загальних норм споживання палива міськими установами, зниження цін на воду тощо.

763. Программа мостильных работ текущего сезона. – 1914. – 6 марта.

Подано перелік вулиць, що потребують ремонту бруківки. Загальна вартість робіт 128665 р. 8 к. На облаштування нової бруківок виділяється 50018 р., на перезамощення – 41885 р. Ухвалено постанову про залучення домовласників до мостильних робіт. На частковий ремонт бруківки виділено 30 тис. р.

764. Рост городских расходов. – 1914. – 6 марта.

Міська управа склала нарис зростання міських витрат за 1910–1914 рр. Обов'язкові для міста витрати збільшилися за останнє десятиліття з 642827 р. у 1904 р. до 2646706 р. у 1914 р. Витрати на загальнодержавні потреби зросли більше, ніж вдвічі, а їхнє значення в міському бюджеті знизилось. Утримання міської поліції збільшилося з 124904 р. до 224388 р. Витрати на військову квартиру повинні збільшилися на 115%, на культурно-громадські потреби – з 1202474 р. до 3012161 р., на народну освіту – вдвічі, на медичну, санітарну і ветеринарну частини – на 103,5%, на благоустрій міста – на 91%, на утримання міського управління і сирітського суду – на 18% щорічно. Чистий прибуток міських підприємств збільшився вдвоє, причому щорічний дохід виріс до 130 тис. р.

765. Бабецкий, Е. М. Итальянская опера / Е. Эмбе. – 1914. – 6 марта.

Трупа Гонсалець поставила дві італійські опери «Сільська честь» і «Паяци». Автор дає критичну оцінку виступам артистів.

766. [Театр Муссури]. – 1914. – 6 марта.

Театр був переповнений. Виступав митрополичий Чудовський хор під керуванням регента В. М. Златницького. У хорі 45 осіб, один із солістів – протодиякон К. В. Розов.

767. К спектаклю в пользу театрального Общества. – 1914. – 6 марта.

Серед благодійних установ товариства – притулок для сценічних діячів літнього віку, притулок для дітей сценічних діячів і пансіон для хлопчиків шкільного віку. У притулку доглядаються понад 40 артисток і артистів, у дитячому – більше 60 дітей, у

пансіоні — до 30 хлопчиків. Для цих установ необхідно 40 тис р. щорічно. Крім цього, товариство надає ще допомогу та стипендії інвалідам сцени і сиротам, оплачуючи їхню освіту в навчальних закладах. У Харкові є кілька таких інвалідів і сиріт-пенсіонерів театрального Товариства. Увесь збір зі спектаклю «Обрив» у театрі Муссурі М. М. Синельников передає на їх користь.

768. Пианистка В. Тиманова: (к участию во 2-м симфоническом собрании 7 марта) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11930. — 1914. — 6 марта.

769. Дирижер имп. моск. театров Ю. Н. Померанцев: (к участию во 2-м симфоническом собрании 7 марта) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11930. — 1914. — 6 марта.

770. 25-летний юбилей. — 1914. — 7 марта.

Виповнюється 25-річчя навчальної діяльності ректора Харківської духовної семінарії протоієрея Олексія Юшкова.

771. Перемены среди городского духовенства. — 1914. — 7 марта.

Настоятеля Троїцької церкви м. Харкова протоієрея Миколу Гутникова звільнено за штат через хворобу, на посаду настоятеля призначено священника цієї ж церкви Павла Тимофєєва.

772. 75-летие Л. Л. Гиршмана. — 1914. — 7 марта.

До дня народження професора 48 гласних Міської думи звернулися до виконуючого обов'язки міського голови з пропозицією обрати Л. Л. Гіршмана почесним громадянином м. Харкова. Почесними громадянами міста обрані граф О. К. Сіверс (1865 р.), П. П. Дурново (1867 р.), граф М. Т. Лоріс-Меліков (1880 р.), князь О. М. Дондуков-Корсаков (1884 р.), О. М. Бурнашев і генерал Є. В. Богданович (1890 р.), В. А. Франковський (1892 р.), О. І. Петров (1895 р.), Г. А. Тобізен (1902 р.).

773. Преобразование харьковского коммерческого училища. — 1914. — 7 марта.

Училище реорганізовано з семикласного на восьмикласне. Повний курс навчання триватиме 9 років з розподілом на 9 класів, зокрема один підготовчий, 6 загальних і 2 спеціальні.

774. Почетное звание. — 1914. — 7 марта.

Почесними членами історико-філологічного Товариства при Новоросійському університеті обрано професорів Харківського університету М. Ф. Сумцова та В. П. Бузескула.

775. Похороны П. Я. Бураса. — 1914. — 7 марта.

Поховано на єврейському цвинтарі на Холодній горі.

776. Новая амбулатория. — 1914. — 7 марта.

У будинку З'їзду гірничопромисловців Півдня Росії відкрито амбулаторію для хворих — службовців ради. За перший місяць діяльності амбулаторію відвідали 50 осіб. Завідувач М. І. Ретивов.

777. **Городской** водопровод. – 1914. – 7 марта.

У 1913 р. прибуток водогону склав 519066 р. 42 к. Витрати на експлуатацію становлять 365515 р. 92 к. Чистого прибутку отримано 153550 р. 50 к.

778. **Покупка** дома харьковским ремесленным Обществом. – 1914. – 7 марта.

Товариство купило будинок Стрельникова на Старомосковській вулиці за 58 тис. р.

779. **В Обществе** сельского хозяйства. – 1914. – 7 марта.

На загальних зборах обговорювалися доповіді щодо законопроекту про переслідування фальсифікації землеудобрювальних туків.

780. **Пробеги** автомобилистов. – 1914. – 7, 8 марта.

Затверджено розклад прогулянок автомобілістів. У списку поїздки до Москви, Білгорода, Катеринослава, Сум, Вовчанська та інших міст.

781. **К десятилетию** Общества взаимопомощи трудящихся женщин. – 1914. – 7 марта.

Діяльність товариства почалася 9 березня 1903 р. з ініціативи залізничної службовиці А. М. Кроміної. Першою очільницею була Л. Г. Єфимович. Товариство розпочало діяльність у двох маленьких кімнатах, без коштів, існуючи лише на членські внески. При ньому було бюро для пошуку роботи, бібліотека, дитячий садок. Влаштовувалися лекції з юридичних і громадських питань. 1905 р. товариство зазнало матеріальних збитків, його діяльність на деякий час було призупинено. Ревoluційний рух 1905 р. мав для нього велике значення. З 1907 р. розпочинається систематична робота: засновується гімназія виняткового типу – для хлопчиків і дівчаток, відкрито Вищі жіночі курси. Разом з духовним зростанням кращав і матеріальний добробут. Кількість членів товариства виросла до тисячі осіб. Завдяки діяльності голови О. М. Десятової в 1910 р. вдалося придбати власне приміщення з концертною залю, гімназією, їдальнею і бібліотекою.

782. **Бабецкий, Е. М.** Духовный концерт / Е. Эмбе. – 1914. – 7 марта.

У театрі Муссурі відбувся концерт хору під керуванням В. М. Златницького, у якому взяли участь 45 осіб. Концерт прикрасив протодиякон К. В. Розов.

783. **[Гуцульский** вечер в Общественной библиотеке]. – 1914. – 7 марта.

784. **[Гастроли** театра Е. Потопчиной и К. Грекова в Харькове в городском драматическом театре]. – 1914. – 7 марта.

785. **[Гастроли** артистов Малого театра под управлением В. А. Блюменталь-Тамарина в харьковском городском театре]. – 1914. – 7 марта.

786. **Двинский, И. Д.** Г. Андреади. – 1914. – 8 марта.

Загинув Дмитро Георгійович Андреаді. Народився в родині греків. Молодим потрапив на південь Росії, прийняв російське підданство і вступив до Одеського юнкерського училища, після якого служив офіцером на Кавказ, звідки був переведений

до сімферопольського полку. Вступив до військової повітроплавної школи в Севастополі. Першим почав здійснювати польоти до Ялти і в околицях Севастополя. Андреаді самостійно вивчився літати на новому апараті системи Ньюпор. Для випробування нових апаратів Дибовського послали до Харкова, Андреаді — до Одеси. Прилетівши до Одеси, він отримав наказ летіти до Харкова. 12 червня 1912 р. прибув до Харкова, зазнавши аварії в Кременчуці і Монастирі. Його не злякали жахи перельоту, навпаки, він рвався літати далі.

787. Городская дума. — 1914. — 8 марта.

Розглянуто кошторис м. Харкова на 1914 р. Після обговорення ухвалено суму 7251506 р. 31 к.

788. Юбилей инженера Фесенко. — 1914. — 8 марта.

Виповнилося 35 років службової діяльності начальника Кременчуцької ділянки служби тяги Південних залізниць. Службу на Харківсько-Миколаївській дорозі розпочав 1 березня 1879 р. Ювіляр отримав багато привітань.

789. Февральская выручка трамвая. — 1914. — 8 марта.

Виторг денного руху трамвайних вагонів склав 67255 р. 98 к., загальний — 76690 р. 57 к.

790. Административное и дисциплинарное взыскания. — 1914. — 8 марта.

Під час духовного концерту в театрі Муссурі потомствений почесний громадянин О. Р. Захар'єв дозволив собі недоречні вигуки і зауваження стосовно хору, за що отримав двомісячний арешт. Чини поліції, які перебували в залі і дозволили подібну витівку, арештовані на 5 днів кожний.

791. В холодильной секции технического Общества. — 1914. — 8 марта.

На першому засіданні голова секції викладач технологічного інституту Г. Г. Скворцов прочитав доповідь «Вступ до теорії холодильних машин».

792. Искусственная резина. — 1914. — 8 марта.

І. І. Левицький, власник фабрики вогнетривких фарб власного винаходу, відкрив спосіб виготовлення штучної гуми і отримав на свій винахід патент.

793. Городские налоги и сборы. — 1914. — 8 марта.

Протягом 1913 р. надійшло 561818 р. 33 к. оцінного збору, 125164 р. 68 к. збору з закладів трактирного промислу. У 1913 р. функціонувало 412 таких закладів і 98 пивних з гарячими закусками. Сума збору з них склала 1125 р. 30 к. З коней і екіпажів приватних осіб надійшло 7702 р. 50 к., за автомобілі — 4489 р. 50 к. Слабкий розвиток велосипедного руху в Харкові пояснюється незадовільним станом бруківки. З візницького промислу отримано 54035 р. 20 к.

794. Городская канализация. — 1914. — 8 марта.

Розпочався завершальний етап робіт з укладання головного каналізаційного колектора, що веде до станції біологічної очистки. Водночас укладаються гончарні труби, проводяться інші роботи. Очікується перевитрата коштів проти запланованого кошторису на 500 тис. р.

795. **Мирский, А.** Гибель героя-летчика : (памяти кап. Андреади). – 1914. – 8 марта.

796. **В литературно-художественном кружке.** – 1914. – 8 марта.

Останнє засідання присвячене доповіді С. Губера «Множинність краси». В обговоренні доповіді взяли участь Ю. Соколовська, Рижков, В. Шарков.

797. **Горовиц, А.** «Лоэнгрин» в итальянской опере. – 1914. – 8 марта.
Про гастролі Гонсалець.

798. **Гастроль балерины Е. В. Гельцер.** – 1914. – 8 марта.

Відбудуться в театрі Комерційного клубу. Разом з балериною виступають В. І. Мосолова і В. В. Свобода (балет), піаніст О. П. Рахманов і оркестр.

799. **Ковалевский, Н.** Переселение за океан: (бедствия крестьян-эмигрантов). – 1914. – 8 марта.

Родини селян, які 1910–1912 рр. виїхали з Харківської губернії до Бразилії, опинилися у важких природних і економічних умовах.

800. **Сумцов, Н. Ф.** Волшебник поэзии: (к приезду в Харьков Бальмонта). – 1914. – 9 марта.

801. **10-летний юбилей Общества трудящихся женщин: 1902 – 15/XII.1912.** – 1914. – 9 марта.

Створення товариства обумовлене не лише матеріальною взаємодопомогою, але й духовною потребою. Його засновницею стала А. М. Кроміна, в становленні взяли участь співпрацівниця Товариства грамотності Л. Г. Єфимович і докторка історії О. Я. Єфименко. До складу першого комітету, обраного в грудні 1902 р., увійшли Л. Г. Єфимович (голова), товариш голови О. Я. Єфименко, члени комітету Х. Д. Алчевська, В. М. Білоконська, К. М. Гулькевич, Є. С. Дрентельн, М. П. Казина, О. В. Котельникова, В. В. Котельникова, С. Ф. Кошелєва, А. М. Кроміна, Н. В. Кропивницька, Н. Ф. Латишева, Олександра Миколаївна Новицька, Антоніна Миколаївна Новицька, С. І. Путята і М. Д. Раєвська. Спочатку товариство не мало свого кутка і з вдячністю пристало на пропозицію Г. П. Ф'єрфора вечорами використовувати безкоштовно приміщення його контори «Труд». У лютому 1903 р. організоване бюро товариства. Комітет енергійно працював над пошуком коштів. Від організованих вечорів і лекцій за 4 місяці існування отримано 1,5 тис. р. 1 серпня було найнято квартиру в будівлі медичного Товариства, 21 вересня відкрито їдальню та дитячий садок. Порушувалися питання виховання й освіти жінок і дітей. 1911 р. товариство придбало право спільного навчання в усіх класах. У 1913 р. купили власний будинок. 1903 р. організовано бібліотеку, 1904 р. піднято клопотання про відкриття Вищих жіночих курсів. У 1905 р. за клопотанням комітету товариства до Харківського університету було прийнято 50 вільних слухачок. У квітні 1907 р. отримано дозвіл на відкриття з осені Вищих жіночих курсів, які спочаку були вечірніми, потім денними. Нині курси мають два факультети з 800 слухачками в найманому приміщенні, інші установи містяться у власній будівлі. Товариство має гімназію для дівчаток та хлопчиків, садок і школу, бібліотеку з відділом дитячих книг, кабінет для читання,

бюро для пошуку роботи, їдальню, гурток, який влаштовує лекції, реферати, концерти, вечори. У дачній місцевості неподалік Харкова розташована дитяча літня колонія. Першим головою бюро праці була В. М. Білоконська. Діяльність бюро розвивалась, до 1912 р. попит на роботу в бюро досяг 202 заяв. Головними організаторками їдальні, відкритої ще в 1903 р., є Н. Ф. Латишева і В. М. Лідова. За 1912 р. видано 40 тис. обідів з кількістю обідаючих понад 3,5 тис. осіб. Першою завідувачкою дитячого садка, відкритого в перший рік існування товариства, була М. Д. Раєвська. Через рік при ньому започатковано першу підготовчу школу, у 1911 р. – другу. Бюджет товариства виріс з 5541 р. у 1903 р. до 121941 р. у 1912. Товариство підтримує широкі та різносторонні ініціативи своїх членів.

802. [Приют «Ясли»]. – 1914. – 9 марта.

Притулок, що перебуває у віданні Преображенського піклування, останнім часом страждає від нестачі коштів.

803. Городское школьное строительство. – 1914. – 9 марта.

На засіданні міської училищної комісії розглядалося питання шкільного будівництва. У 1915 р. заплановано побудувати особливу будівлю для ремісничої майстерні при Пушкінському училищі, будівлю складного училища на 16 комплектів, будівлю для одного Вищого початкового училища, розширити будівлю Ільїнського початкового училища, відкривши при ньому майстерню рукоділля для дівчаток.

804. Памяти П. Я. Бураса. – 1914. – 9 марта.

Правління 2-ї харківської молитовні на засіданні, присвяченому небіжчику, ухвалило низку постанов зі вшанування його пам'яті.

805. В аэросекции имени Л. М. Мациевича. – 1914. – 9 марта.

В аеросекції студентського технічного Товариства при технологічному інституті відбувся розподіл посад. Секретарем знову обрано Г. Л. Окулич-Козаріна, бібліотекарем Г. О. Воронцова, скарбником В. К. Плавинського і завідувачем музею В. В. Серебрякова.

806. В Обществе грамотности. – 1914. – 9 марта.

Загальні збори розглянули питання про пожертвування В. В. Артюхом 1 тис. р. Серед інших розглядалися питання привітання Товариства працюючих жінок з 10-річчям діяльності та професора Л. Л. Гіршмана з 75-річчям від дня народження. Л. Л. Гіршмана обрано почесним членом товариства.

807. Комитет лесоводства и лесной мелиорации. – 1914. – 9 марта.

Заснований при харківському Товаристві сільського господарства. На установчих зборах головою комітету обрано барона Р. Ю. Будберга.

808. Горовиц, А. Симфоническое собрание ИРМО : музыкальные заметки. – 1914. – 9 марта.

Диригував Ю. Померанцев, солістка – піаністка В. В. Тіманова.

809. Последний спектакль киевской труппы. – 1914. – 9 марта.

Спектакль «Обрыв» на користь благодійних установ театального Товариства зіграний кийівською драматичною трупю М. М. Синельникова. Відзначилися Полевицька, Шатрова, Кузнецова, Баров. Збір склав 1840 р., витрати 600 р.

810. **[Харьковский** архиерейский хор под управлением М. С. Ведринского]. – 1914. – 9 марта.

Їде до Москви для організації духовного концерту. Запрошуються також протодиякон кафедрального собору В. Д. Вербицький і солістка І. І. Харківська.

811. **Г. Романовский, О. О. Преображенская, г-жа Серикова** в балете «Тщетная предосторожность», поставленном в пользу О-ва пособия недостаточным ученицам харьковского института императрицы Марии Федоровны : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11936. – 1914. – 9 марта.

812. **Приветствие** Обществу трудящихся женщин. – 1914. – 10 марта.

Від редакції «Южного края».

813. **Новый** банк. – 1914. – 10 марта.

У Харкові відкривається Об'єднаний банк, головою правління якого є граф В. С. Татищев. Це одна з найбільших фінансових установ Росії. Має 75 відділень в імперії та 4 за кордоном.

814. **Пожертвования** лечебнице приказчиков. – 1914. – 10 марта.

Сума пожертвувань складає 64485 р. 33 к.

815. **Чествование** С. П. Ковалевского. – 1914. – 10 марта.

Секретаря Харківської судової палати призначено членом Катеринославського окружного суду.

816. **В мещанском** Обществе. – 1914. – 10 марта.

Протягом двох місяців у міщан не було громадських зборів. Відсутнє рішення губернського управління про затвердження чи незатвердження міщанським старостою М. І. Середицького.

817. **Педагогическое** Общество содействия воспитанию. – 1914. – 10 марта.

Продовжуються установчі збори. Членами ради обрані І. Г. Ковалевський, В. І. Крегер, К. Ф. Рожанська. Обрано також ревізійну комісію. Розглядалися плани найближчої діяльності товариства.

818. **Деятельность** скорой помощи. – 1914. – 10 марта.

У лютому було 155 виїзних випадків, зареєстровано 130 відмов. Серед відмов 83 випадки не відповідали завданням швидкої допомоги, 45 – за виїздом карети і 2 – внаслідок знаходження місця події поза районом діяльності станції. З 155 випадків марними виявилися 17, інші 138 випадків: 33 травматичні ушкодження, 9 отруєнь, 6 абортів, 3 наслідки отруєння чадом, 4 симуляції, 4 опіки, 47 різних захворювань, 32 самогубства.

819. **Необходимое** исправление. – 1914. – 10 марта.

На пам'ятнику-бюсті О. С. Пушкіну стерлися прізвище поета та ювілейні дати.

820. В пользу Общества грамотности. – 1914. – 10 марта.

У Громадській бібліотеці влаштовується лекція доктора медицини Г. І. Россолімо.

821. Благой почин. – 1914. – 10 марта.

На Сумській вулиці відкрився новий іноземний книжковий магазин, який належить гуртку представників інтелігентних професій.

822. В Обществе взаимного вспоможения приказчиков. – 1914. – 10, 11 марта.

На загальних зборах затверджено звіт за 1913 р., кошторис на 1914 р., пропозиції правління щодо допомоги на 1914 р., про відрахування з оборотного капіталу коштів на передплату журналів і газет, покупку і ремонт книг бібліотеки і на оплату нового каталогу, що вийшов друком. Зачитано звіт про діяльність торговельної школи. Збори одностайно підтримали пропозицію про привітання професора Л. Л. Гіршмана з 75-річчям. До піклувальної ради лікарні приказчиків від товариства обрано В. П. Підпального, до ревізійної комісії тієї же лікарні – І. Є. Уса.

823. Бабецкий, Е. М. Перестройка городского театра / Тавридов И. – 1914. – 10 марта.

Будівля міського театру мало відповідає своєму призначенню: вона невпорядкована і маломістка. Голова театральної комісії О. М. Коритін після вивчення недоліків будівлі театру звернувся до московського архітектора Барка, який має досвід перебудови таких об'єктів, з проханням можливої реконструкції харківського театру. Барк побував у Харкові, вивчив будівлю, надав позитивний висновок. Сума перебудови складає 150 тис. р.

824. Пьянство и его последствия / Б. – 1914. – 10 марта.

Картина з такою назвою демонструється в театрі «Модерн». Її підготовлено московським лікарем Дворецьким за участі кількох професорів і лаборантів. Картина доступна розумінню глядачів різного рівня освіченості, має профілактичне спрямування.

825. Культурный праздник: юбилейное заседание О-ва трудящихся женщин. – 1914. – 11 марта.

На урочистому засіданні з нарисом історії товариства виступила О. М. Десятова. Цікавою була доповідь А. В. Тиркової «Жінка і творчість». Вітали: від міської управи О. Я. Краснов, від губернської земської – барон Р. Ю. Будберг, професор С. М. Кульбакін – від ради професорів Вищих жіночих курсів. Прозвучало багато привітань.

826. Перемены среди духовенства. – 1914. – 11 марта.

На посаду священника Троїцької церкви Харкова призначено настоятеля Іоанно-Предтеченської церкви с. Основи Харківського повіту Мусія Петрова, священником Основ'янської церкви – благочинного 1-го округу Ізюмського повіту священника Успенської церкви с. Савинці Михайла Воскобойникова.

827. Юбилей С. Н. Игумнова. – 1914. – 11 марта.

Виповнилося 25-річчя лікарської і громадської діяльності завідувача санітарного бюро губернського земства. У вшануванні ювіляра взяли участь земські діячі, представники різних громадських організацій.

828. Приезд графа И. Л. Толстого в Харьков. – 1914. – 11 марта.

Ілля Львович Толстой мандрує по Росії з метою читання лекцій про творчість його покійного батька.

829. Участие Харькова в лионской выставке. – 1914. – 11 марта.

У Ліоні влаштовується виставка щодо благоустрою міст Європи. Харківське міське самоврядування ухвалило послати на виставку матеріали про стан Харкова в 90-х рр. і матеріали, що стосуються його нинішнього стану. Крім того, надано фотографії видів міста та відомості статистичного відділу про зростання міського населення.

830. Городской ассенизационный обоз. – 1914. – 11 марта.

У 1913 р. прибуток асенізаційного міського обозу становив суму 59095 р. 09 к., витрати – 58496 р. 07 к. Сума витрат перевищує кошторисні припущення на 5000 р.

831. День розового цветка. – 1914. – 11 марта.

У квітні харківський відділ боротьби з дитячою смертністю влаштовує день рожевої квітки. Сума карнавального збору має суттєве значення для товариства. Відкривається власний будинок Інституту допомоги материнству і дитинству, в якому розміщується «Крапля молока», а також перша в Харкові лікарня для немовлят.

832. Лекция доктора Г. И. Россолимо. – 1914. – 11 марта.

У Громадській бібліотеці прочитано лекцію на користь Товариства грамотності на тему «Розумові вади учнів, їх визначення, дослідження розумових вад і його значення для педагогіки». Лекція мала успіх, більшість слухачів були з педагогічного середовища.

833. В женской гимназии В. К. Левковец. – 1914. – 11 марта.

Здійснюється реконструкція будівлі. Заняття відбуваються, незважаючи на ремонтні роботи.

834. Выставка охраны природы. – 1914. – 11 марта.

У Києві відкрилася виставка харківського Товариства любителів природи. Вона діятиме протягом місяця. Товариство організовує екскурсію до Києва для відвідування виставки та огляду міста.

835. Железнодорожный клуб. – 1914. – 11 марта.

Клуб переходить до нового приміщення на вулиці Коцарській. Будинок двоповерховий, у ньому поміщаються 300–400 осіб. Тут буде організовано вітальню, читальню-бібліотеку, яка отримує в подарунок від О. О. фон Верта понад 2 тис. примірників книг. Газети і журнали передплачує клуб.

836. У ремесленников. – 1914. – 11 марта.

Відбувся загальний ремісничий сход. Заслухано доповідь про придбання ремісничим Товариством будинку Стрельникова, суміжного з будинком, де міститься реміснича управа. Будинок придбано за 58 тис. р. Він необхідний для відкриття

торговельної школи, для організації якої отримано дозвіл на довгострокову позику 100 тис. р. Ремісничє Товариство також має будинок на вулиці Старомосковській, де розміщувалася реміснича управа, куплений поруч будинок і будинок на Холодній горі, в якій міститься богадільня. Борги товариства досягають 80 тис. р.

837. Общество любителей природы. – 1914. – 11 марта.

Доповіді прочитали В. Г. Аверін «Нарис тваринного світу степів» і Б. С. Виноградов «У степах Старобільського повіту».

838. Выставка Литературно-художественного кружка: (архитектурно-художественного отдела) / А. – 1914. – 11 марта.

Взяли участь художники Беркос, Васильківський, Самокиш, Ткаченко, Уваров, Щербов, Фавр, Чупруненко, Кульчицька і Троценко; архітектори Галицький, Жуков, Тимошенко, Леонтович, Дяченко, Соколов, О. М. Варяницин, Линник, скульптор Г. Ріх, а також представники Полтавського і Лохвицького повітових земств. Виставка складається з двох відділів: живопис та архітектура. У відділі живопису Васильківський виставив цікаву колекцію старовинних українських церков і єврейську синагогу в українському стилі (на Волині). О. М. Іваницький показав кілька фотографій, пейзажів і портрет М. Лисенка. На виставці вже продано 10 творів.

839. Духовный концерт И. М. Туроверова / З. – 1914. – 11 марта.

Відбувся з успіхом в театрі Комерційного клубу. У програмі 12 номерів.

840. Гибель Д. Г. Андреади. – 1914. – 11 марта.

841. Лозовая: продажа поселка. – 1914. – 11 марта.

Селище Лозова з однойменною станцією продане за 1,2 млн р. землевласнику Полтавської губернії Бразолу, який планує побудувати там цукрово-рафінадний завод.

842. Проф. Л. Л. Гиршман, избранный вчера почетным гражданином г. Харькова. 13 марта Л. Л. исполняется 75 лет : [фото] / фот. А. М. Иваницкого. – 1914. – 12 марта.

843. Городская дума. – 1914. – 12, 14, 15, 19 марта.

Частина засідання присвячена привітанням професору Л. Л. Гіршману з 75-річчям і обранням почесним громадянином м. Харкова. Розглядалися пропозиції фінансової комісії щодо зниження тарифів на воду та електрику, оскільки зі зростанням числа абонентів з малою кількістю лампочок виторг зростає швидше за кошторисні прогнози; про впорядкування роботи скотобоєнь. Відбулася полеміка про утримання пожежної команди та трамвайні зупинки. Обговорювалася доповідь про заснування в Харкові з осені 1914 р. Вищих сільськогосподарських курсів. Дума підтримала пропозицію відкриття курсів, але питання виділення землі і субсидії відкладено до найближчої сесії. Тривалий час йшла полеміка про виділення землі для жіночої гімназії холодногірського осередку «Просвіта». Вирішено питання виділення 28500 р. на будівництво міської дільничної амбулаторії для 2-ї медичної дільниці в 1915 р. Заслухано доповідь щодо розширення міської водогінної мережі. Для цих робіт у 1914 р. необхідно витратити 425390 р.

844. Приезд. – 1914. – 12 марта.

До Харкова прибув товариш головного керуючого землеустроєм і землеробством О. О. Ріттих для огляду міської землі Чугуєва і казенної ділянки Мохначанського лісництва, призначених для навчальної майстерні, що організовується з метою підготовки майстрів – фахівців сільського вогнестійкого будівництва.

845. Деятельность адресного стола. – 1914. – 12 марта.

Начальник Харківського адресного столу Б. І. Сизов надав міській статистичній комісії відомості про свою діяльність. Протягом січня до закладу надійшло 28547 адресних листків про прибулих і 23481 – про вибулих; у лютому відповідно 28547 і 20875. Усічні видано 10818 платних довідок і 24854 безкоштовних, у лютому – 9737 і 25470.

846. Симфонический оркестр в городском парке. – 1914. – 12 марта.

Капельмейстери М. Гіттер і С. Дворін подали до міської управи заяву про організацію симфонічного оркестру з 40 осіб для гри в міському парку. Усі витрати вони зобов'язуються виконати самостійно, але просять дозволу брати по 5 к. з особи за вхід до парку. Ймовірно, міська управа не дозволить, так як вважає, що вхід до парку має бути безкоштовним.

847. Нововведение на трамвае. – 1914. – 12 марта.

Адміністрація міського електричного трамвая забезпечила всі вагони особливими книгами, до яких вагоновожаті заносять всі помічені по дорозі несправності механізмів. Уночі технічний догляд оглядає їх та усуває дефекти.

848. Оркестр трамвайных служащих. – 1914. – 12 марта.

Сформовано оркестр з 120 осіб. Для навчання музиці запрошено капельмейстера пожежної команди М. І. Ракитянського, який уже розпочав заняття з учасниками оркестру. Не вистачає музичних інструментів на всіх. Для членів оркестру розроблена спеціальна інструкція.

849. Больничная помощь служащим фабрики «Жорж Борман». – 1914. – 12 марта.

Товариство «Жорж Борман» самостійно надає першу медичну допомогу і амбулаторне лікування хворим працівникам. При фабриці є амбулаторія, приймальний покій і аптека. Для лікування стаціонарних хворих працівників фабрики повірений товариства звернувся до міської управи з заявою про надання їм права платного лікування в міських лікарнях. Вартість лікування оплачуватиме фабрика.

850. В медицинском Обществе. – 1914. – 12 марта.

Відбулося публічне засідання секції громадської медицини і гігієни. Крім привітання лікаря С. М. Ігумнова з 25-річчям його наукової і громадської діяльності і доповіді лікаря І. Т. Васильєва про діяльність лабораторії в Заальбрюкені з вивчення черевного тифу та про заходи боротьби з епідемією, заслухано коротку доповідь лікаря Л. Л. Рохліна «Підсумки діяльності секції громадської медицини, гігієни і демографії харківського медичного Товариства за 1907–1913 рр.». Секція існує 6 років. Крім доповідей і річних звітів бюро, заслухало 56 повідомлень від 30 доповідачів.

851. К юбилею О-ва трудящихся женщин. – 1914. – 12 марта.

Серед численних привітань, отриманих товариством, особливо виділяється адрес від Товариства взаємодопомоги робітників. Наведено текст адреса.

852. Лекция М. И. Пономарева. – 1914. – 12 марта.

У залі Ради з'їзду гірничопромисловців Півдня Росії прочитано доповідь про холодильники, яка супроводжувалася ілюстрованими знімками на екрані.

853. К лекции П. К. Козлова. – 1914. – 12 марта.

В оперному театрі Комерційного клубу видатний російський мандрівник і дослідник Центральної Азії полковник Петро Кузьмич Козлов читає лекцію про свою останню подорож до Монголії та Тибету в 1904–1909 рр. З 1883 р. він брав участь в експедиціях М. М. Пржевальського. Усього здійснив 5 подорожей.

854. [Театр Муссури]. – 1914. – 12 марта.

Видатні артисти Олександринського театру два дні виступають в Харкові. Беруть участь К. О. Варламов, В. М. Давидов, В. В. Стрельська, артист імператорських театрів Ю. В. Корвин-Круковський.

855. Сумцов, Н. Ф. Л. Л. Гиршман. – 1914. – 13 марта.

Леонард Леопольдович Гіршман народився 13 березня 1839 р. Після здобуття освіти в Харківському університеті довгий час працював у знаменитих закордонних вчених Гельмгольца, Грефе та ін. Близько 40 років читав лекції в Харківському університеті. Має широке визнання як перший окуліст півдня Росії. У Харкові офтальмолог заснував кафедру очних хвороб, створив очну клініку і підготував цілу школу учнів. Має великий авторитет і повагу фахівців. У грудні 1913 р. на Всеросійському з'їзді офтальмологів був обраний головою. Харківське міське управління відзначило свою повагу до Л. Л. Гіршмана влаштуванням лікарні його імені і обранням почесним громадянином міста. Зусиллями приватних пожертвувань в лікарні встановлено мармуровий бюст професора роботи художника Беклемішева.

856. Бабецкий, Е. М. Гений света [Л. Л. Гиршман]. – 1914. – 13 марта.

857. Проф. Л. Л. Гиршман и медицинское Общество. – 1914. – 13 марта.

Ювіляр є почесним членом товариства, засновані спеціальні премії його імені.

858. В профессиональном Обществе приказчиков. – 1914. – 13 марта.

Правління ухвалило постанову надіслати вітальну телеграму Л. Л. Гіршману. Наведено її текст.

859. В Доме трудолюбия. – 1914. – 13 марта.

При Будинку з Великодня влаштовується нічліжний притулок для жінок і інтернат для слуг і ремісників.

860. Школьный кинематограф. – 1914. – 13 марта.

У залі думських засідань відбулася демонстрація шкільного кінематографа. Були присутні майже всі учителі міських шкіл. Пробний сеанс вдавсь блискуче: багатий вибір картин, чіткість зображень на екрані.

861. Перестройка оперного театра. – 1914. – 13 марта.

Рада старшин Комерційного клубу вирішила збільшити кількість дешевих місць на 500, для цього потрібно зробити надбудову ще одного ярусу. До наступного сезону театр буде перебудовано, а кількість місць доведено до 1650.

862. Бесплатная зубная амбулатория. – 1914. – 13 марта.

Амбулаторія для учнів початкових шкіл існує два роки. За другий рік лікувалися 1203 школярі, які здійснили 6529 повторних відвідувань. Запломбовано 779 зубів, видалено 693.

863. В попечительстве детских приютов. – 1914. – 13 марта.

На засіданні харківського сільського піклування дитячих притулків затверджено звіт за 1913 р. Кошторис на 1914 р. обрахований в сумі 5675 р. прибутку і 5462 р. 41 к. витрат.

864. Новый Народный дом. – 1914. – 13 марта.

Основ'янському Товариству благоустрою дозволено влаштування Народного будинку на Основі. Голова товариства власник чавуноливарного заводу Г. О. Берлізов надає безкоштовно на 10 років велике місце під будівництво. Відчувається нестача коштів на облаштування будинку.

865. Основянское ссудо-сберегательное товарищество. – 1914. – 13 марта.

Товариство, що існує з 1908 р., нараховує 607 членів. Основний і пайовий капітал становить 13626 р., має вкладів на суму 43310 р., членам товариства видано позичок на 56433 р. 1913 р. закінчився з прибутком 2077 р. На загальних зборах ухвалені річний звіт, доповіді правління, ради і ревізійної комісії. Розподілено чистий прибуток, проведено вибори.

866. Высшие сельскохозяйственные курсы: (общее собрание сельск.-хоз. О-ва). – 1914. – 13 марта.

На загальних зборах сільськогосподарського Товариства виступив голова С. М. Кузнецов з проєктом організації Вищих сільськогосподарських курсів. Згідно з проєктом, засновниками курсів крім Товариства є губернське земство і міське управління. Піклувальна рада має складатися з представників усіх засновників.

867. Во втором Обществе взаимного кредита: годичное собрание. – 1914. – 13 марта.

За 1913 р. загальний обіг товариства досяг 275 млн р. Чистий прибуток виражений сумою 32482 р. Звіт за 1913 р. затверджено, розподілено чистий прибуток. Минулого року сталася сумна подія: за фальшивим чеком видано 8700 р. Розглянуто кошторис на 1914 р. Ухвалено постанову про виділення по 500 р. на користь сімей, що постраждали від урагану на півдні Росії, і Вищих комерційних курсів купецького Товариства.

868. Расширение водопровода. – 1914. – 13 марта.

Міська управа розробила проєкт розширення водогону вартістю 425390 р. Названо вулиці, на яких мають прокласти водні магістралі.

869. Губернское санитарное совещание. – 1914. – 13 марта.

Обговорювалося питання передачі боротьби з епідеміями повітовим земствам. У поданій лікарем С. М. Ігумновим доповіді пропонувалося залишити цю справу в розпорядженні губернського земства. Ухвалено інструкцію для санітарно-бактеріологічних лабораторій. Заслухано доповідь лікаря М. А. Хворостянського про спільну діяльність земських лікарів і антитуберкульозної ліги.

870. Конфликт между земством и Сев.-Донецкой ж. д. – 1914. – 13 марта.

Щодо оцінювання нерухомого майна.

871. Горовиц, А. Музыкальные заметки. – 1914. – 13 марта.

Відзначено успіхи співака Гуляєва, учня Ф. А. Бугамеллі, стипендіата музичного училища. Він уклав контракт з Дягілєвим на участь в російських концертах у Лондоні і Парижі, у яких візьме участь диригент Л. П. Штейнберг.

872. [Театр Синельникова]. – 1914. – 13 марта.

М. М. Синельников передав 500 р. до фонду театрального Товариства на утримання ліжка свого імені в притулку для сценічних діячів похилого віку. З майбутнього сезону він зобов'язався відраховувати до цього фонду по одній копійці за кожний проданий квиток в орендованих ним театрах Харкова і Києва до суми 6 тис. р.

873. [Опереточная труппа Евелинова]. – 1914. – 13 марта.

До Харкова з Тифліса прибула опереткова трупа Євєлінова на чолі з Є. В. Потопчиною. Репетиції відбуваються в міському театрі.

874. Руководитель севастопольской офицерской воздухоплавательной школы штабс-капитан Д. Г. Андреади со своим механиком. 7 марта Д. Г. Андреади во время полета на «Ньюпоре» упал с высоты 100 метров и разбился на смерть : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11943. – 1914. – 13 марта.

875. Известный путешественник П. К. Козлов: (к его лекции в Харькове) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11943. – 1914. – 13 марта.

876. У Л. Л. Гиршмана. – 1914. – 14 марта.

Ювіляр отримав багато кошиків квітів, вітальних телеграм, поздоровлень від державних і громадських організацій, студентів.

877. Приезд В. Ф. Джунковского. – 1914. – 14 марта.

До Харкова прибув товариш міністра внутрішніх справ, командир окремого корпусу жандармів генерал-майор В. Ф. Джунковський. Провів бесіду з представниками губернського жандармського управління.

878. Завещание П. Я. Бураса. – 1914. – 14 марта.

Нещодавно померлий тютюновий фабрикант заповів своїм спадкоємцям оформити дар, зроблений ним на користь Товариства допомоги нужденним євреям м. Харкова, що складається з величезного будинку на Куликівській вулиці. У цій будівлі зосереджені благодійні установи євреїв. Також небіжчик заповів частину великого порожнього місця на цій вулиці під будинок для дешевих квартир службовців тютюнової фабрики і складів. У день його смерті щорічно роздавати 500 р. біднякам Харкова, з них одну половину євреям, другу – біднякам інших віросповідань.

879. Карта Харьковской губернии. – 1914. – 14 марта.

Професора морської академії Ю. М. Шокальського запрошено губернським земством для керівництва складанням гіпсометричної карти Харківської губернії.

880. «Весь Харьков». – 1914. – 14 марта.

Вийшла з друку довідкова книга на поточний рік, видана О. С. Елькіним. З кожним роком книга вдосконалюється. Видання має 500 сторінок, крім оголошень містить кольоровий план міста.

881. Расширение сада «Тиволи». – 1914. – 14 марта.

Власниця величезної садиби на Благовіщенській, Дмитрівській і Коцарській вулицях, на якій розташований сад «Тіволі», купила в суміжного власника спадкоємця Гершковича частину саду розміром 1 тис. кв. саж. для розширення території «Тіволі». Відкритий театр буде перенесено, розшириться місце для гулянь. Театр будуватиметься заново, біля його майданчика будуть прокладені нові алеї.

882. В духовной семинарии. – 1914. – 14 марта.

Семінаристи виступили проти позашкільного нагляду, реформи семінарії.

883. Съезд инженеров. – 1914. – 14 марта.

У Харкові відбувся з'їзд начальників головних майстерень Південних залізниць для обговорення питань способів оплати праці робітників.

884. Во II-ом Обществе взаимного кредита. – 1914. – 14, 19 марта.

Відбулися річні збори. Серед розглянутих питань – доповідь про будівництво будинку товариства. Два роки тому товариство купило за 165 тис. р. старий будинок Азовсько-Донського банку на Миколаївській площі. Цього літа Азовсько-Донський банк переходить до свого нового приміщення, а в старому оселиться Товариство взаємного кредиту. Необхідна реконструкція будівлі, на яку виділено 66 тис. р. і 15% понад цієї суми на непередбачувані витрати. Проведено вибори посадових осіб.

885. Харьковский Земельный банк. – 1914. – 14 марта.

Зі звіту банку: протягом 1913 р. довгострокових позик видано на 17456000 р. Сплатення боргу склало 7020100 р. Короткострокових позик готівкою видано 624900 р., сплачено за рік 657700 р. У звітному році в судових установах провадилася 51 справа, пов'язана з інтересами банку. 45 з них – справи з минулих років. Валовий прибуток склав 2985318 р. 63 к.

886. Бабецкий, Е. М. Ужасы жизни / Е. М. Б. – 1914. – 14 марта.

Про дитячу проституцію.

887. **Горовиц, А.** К 3-му симфоническому собранию ИРМО. – 1914. – 14 марта.

Третій концерт присвячено видатним французьким композиторам. Вперше в Харкові диригує М. А. Малько. Соліст – новий викладач Харківського музичного училища А. О. Борисяк.

888. **Валки:** среди природы и народа. – 1914. – 14 марта.

Про погодні умови та весняні турботи селян.

889. **Пребывание** товарища министра В. Ф. Джунковского в Харькове. – 1914. – 15 марта.

Відвідав віцегубернатора Масальського-Кошуро (нині виконуючого обов'язки губернатора), начальника Південних залізниць Б. Д. Воскресенського та інших осіб.

890. **Новый** городской мировой судья. – 1914. – 15 марта.

Головою міського з'їзду мирових суддів обрано К. О. Перешивайлова.

891. **История** Общества трудящихся женщин. – 1914. – 15 марта.

Комітет ухвалив видати короткий нарис життя товариства за минуле 10-річчя.

892. **Юбилей** церковного певчего. – 1914. – 15 марта.

Виповнилося 40 років церковно-співочої діяльності Н. М. Шарбура у церкві Всіх святих.

893. **Пасхальный** базар. – 1914. – 15 марта.

Правління товариства «Трудова допомога» влаштовує у вестибюлі міської управи базар готових речей, виготовлених бідняками, які отримали роботу від товариства.

894. **В профессиональном** Обществе приказчиков. – 1914. – 15 марта.

На засіданні правління заслухано звіт про діяльність відділу з пошуку роботи за 1913 р. Всього налічувалося 972 безробітні. Через відділ знайшли постійні і тимчасові місця 234 особи, самостійно 137. Вилучено зі списку безробітних з різних причин 490 осіб. На 1 січня 1914 р. у відділі залишається 111 безробітних. Протягом року було надіслано довідок про безробітних: господарям – 775, прикажчикам – 603; отримано відповіді від господарів 415, від прикажчиків – 303. Отримано відомості про наявність вакантних місць: 109 від господарів, 317 від прикажчиків, 214 іногородніх. З них задоволено 234.

895. **Лекция.** – 1914. – 15 марта.

У залі технологічного інституту на користь студентської бібліотеки імені Л. М. Толстого професор О. М. Щукарев читає лекцію «Пізнання та мислення».

896. **Третье** очередное заседание по санитарии, эпидемиологии и бактериологии. – 1914. – 15 марта.

У Харкові в квітні скликається чергова нарада з санітарії, епідеміології і бактеріології. Членами наради можуть бути лікарі, ветеринари, особи, які закінчили природничий факультет університету, інші зацікавлені особи.

897. **О-во** взаимного кредита торговопромышленников. – 1914. – 15, 17 марта.

Зі звіту товариства за одинадцятий рік існування: кількість членів 4923, оборотний капітал 330550 р., чистий прибуток 30360 р. 56 к. Загальний баланс 3523800 р. Відбувся розподіл прибутку, розраховано кошторис витрат на 1914 р.

898. **Бабецкий, Е. М.** Новая больница Южных жел. дорог / Е. М. Б. – 1914. – 15 марта.

Роздуми автора про вибір місця для залізничної лікарні.

899. **Валки:** моторный трамвай. – 1914. – 15 марта.

Серед депутатів Валківського повітового земства з'явилась ідея прокладання рейкової колії між станціями Валки і Ков'яги. Створена комісія працює над розробленням облаштування цього під'їзного шляху.

900. **Приезд** главного военно-ветеринарного инспектора. – 1914. – 16, 17 марта.

До Харкова прибув А. М. Руденко. Відвідав ветеринарний інститут, почесним членом якого він є. Планує відвідати пункт «Гальтимора» і сироваткове відділення медичного Товариства.

901. **Сколько** в Харькове жителей. – 1914. – 16 марта.

На 8 грудня 1912 р. в Харкові проживало 240008 осіб.

902. **Изобретение** арестантов. – 1914. – 16 марта.

На з'їзді тюремних діячів у Петербурзі харківський губернський тюремний інспектор М. І. Рябінін доповідав про кип'ятильник-холодильник, винайдений ув'язненими Харківської губернської в'язниці. За цей винахід в'язниця удостоєна великої срібної медалі на Всеросійській виставці в Києві в 1913 р. Кип'ятильники цієї системи застосовуються не лише в тюремному відомстві, але й у військових частинах, земських і міських установах, готелях тощо.

903. **В парке.** – 1914. – 16 марта.

Парк після зими упорядковується. Школярів водять сюди на екскурсії, спостерігається багато тих, хто прогулюється.

904. **Изобретатель.** – 1914. – 16 марта.

У Харкові живе селянин Орловської губернії, який вдосконалив апарат для кінематографа, що робить швидку перестановку фотографій на стрічці. Після огляду пристрою спеціальна комісія схвалила його.

905. **Высшие** коммерческие курсы. – 1914. – 16 марта.

З початком будівельного сезону піклувальна рада курсів розпочинає будівництво власної будівлі. Його вартість разом з обладнанням складає 450 тис. р. Піклувальна рада заклопотана збором коштів. Деякі товариства і приватні особи вже пожертвували певні суми на будівництво.

906. Заседание медицинского Общества. – 1914. – 16 марта.

Розглядалися поточні питання, доповідь про видання наукового збірника на честь професора М. Ф. Мельникова-Разведенкова з нагоди 25-річчя науково-викладацької діяльності, виділивши на це 1500 р.; звіти про діяльність товариства за 1910–1912 рр.

907. Больничная касса рабочих и служащих типографий. – 1914. – 16, 17 марта.

Засідання власників місцевих друкарень присвячене питанню організації лікарської допомоги робітникам і службовцям. Ухвалили провести перемовини з будь-якою медичною установою з цього питання. У Харкові налічується 1125 робітників і службовців друкарень, які є членами медичної каси. Отримувані ними щорічно кошти складають суму 405 тис. р.

908. Двинский, И. Перед выборами. – 1914. – 16 марта.

909. В. В. Рюмин: по поводу 50-летия научно-литературной деятельности. – 1914. – 16 марта.

Народився в 1848 р. у старовинній дворянській сім'ї. Після закінчення середнього навчального закладу вступив до Петербурзького технологічного інституту. Перший науково-популярний фейлетон написав у 1864 р. Його статті друкуються в багатьох журналах. Обіймає посаду віцеголови місцевого відділу технічного Товариства і завідує гірничопромисловим музеєм.

910. Ферхмин, П. Р. Памяти доктора М. И. Грабовского. – 1914. – 16 марта.

Помер лікар Михайло Іванович Грабовський – уродженець Харківської губернії. Закінчив курс Харківського університету. Після служби військовим лікарем під час турецької війни обіймав посаду завідувача фельдшерської школи Харківського губернського земства, потім перейшов на посаду ординатора терапевтичного і інфекційного відділень губернської земської лікарні. Всього на Сабуровій дачі пропрацював 27 років. Останні 7 років займався приватною практикою. Його шанували й любили колеги та пацієнти.

911. Мирский, Ан. Город и детский суд. – 1914. – 16 марта.

У Харкові кілька років існує дитячий суд, але до цього часу немає добре облаштованих притулків. Губернське і повітові земства внесли 20 тис. р. на облаштування притулків, місто ж не виділяє ніяких коштів. Міське управління виділило ділянку землі деє за Сабуровою дачею, куди неможливо дістатися.

912. В пустынях Центральной Азии: (лекция П. К. Козлова). – 1914. – 16 марта.

Прочитав у приміщенні оперного театру Комерційного клубу.

913. Диспут о театре. – 1914. – 16 марта.

Влаштовано в літературно-художньому гурткові. З доповіддю виступив Б. П. Куликов. Йому опонували В. В. Шарков, С. О. Губер, М. Б. Грейденберг та ін.

914. **[Гастроли]**. – 1914. – 16 марта.

До Харкова прибули К. О. Варламов, В. М. Давидов, В. В. Стрельська, Ю. В. Корвин-Круковский. Їх зустрічав імпресаріо Л. Д. Леонідов.

915. **К предстоящему скаковому сезону / Биг-Бой**. – 1914. – 16 марта; 6 апр.

916. **Постройка** школы повышенного типа. – 1914. – 16 марта.

Громада селян слободи Вільшани Харківського повіту вирішила просити земство виділити кошти на будівництво в слободі школи підвищеного типу. Під школу громада виділяє землю.

917. **Заслуженный** артист императорских театров К. А. Варламов. Заслуженный артист императорских театров В. Н. Давыдов. Артист императорских театров Ю. В. Корвин-Крюковский: к спектаклям 16 и 17 марта : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11949. – 1914. – 16 марта.

918. **Капельмейстер** Мариинской оперы Н. А. Малько, дирижер 3-го симфонического собрания ХО ИРМО 17 марта : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11949. – 1914. – 16 марта.

919. **В. В. Рюмин**: по поводу 50-летия научно-популяризаторской деятельности : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11949. – 1914. – 16 марта.

920. **В общем** собрании уполномоченных харьковского железнодорожного банка. – 1914. – 17, 18 марта.

Проведено вибори ради, члена правління, ревізійної комісії. Членом правління обрано Г. М. Линтварьова, до ради – С. С. Сафроньєва, К. М. Салунського, І. Г. Котомкіна, М. В. Миронова. Заслухано доповідь і звіт про діяльність в 1913 р.

921. **В профессиональном** Обществе конфетчиков. – 1914. – 17 марта.

На зборах заслухано звіт ревізійної комісії за 1913 р. і доповідь правління. Ухвалили організувати в різних частинах міста читання для робітників з питань страхування. Обрано членів правління і ревізійної комісії.

922. **Заседание** биржевого Общества. – 1914. – 17 марта.

На зборах ухвалено короткий огляд діяльності комітету за 1913 р., фінансовий звіт. За 1913 р. прибуток товариства склав 15415 р. 94 к., витрати – 8183 р. Затверджено кошторис на 1914 р. з прибутком 10288 р. і витратами 9385 р. Проведено вибори посадових осіб. Головою біржового комітету переобрано П. П. Рижова.

923. **Собрание** акционеров Харьковского Земельного банка. – 1914. – 17 марта.

Відбулося 42-ге чергове засідання акціонерів банку. Була присутня 91 особа. Чистий прибуток за 1913 р. склав 2339894 р. 53 к. Кошторис банку на 1914 р. – 390 тис. р. На комерційний інститут виділено 3 тис. р. Проведено вибори.

924. **Горовиц, А.** К фортепианным дуэтам Е. Ф. Нибура и С. А. Брикнера : музыкальные заметки. – 1914. – 17 марта.

925. **[Театр Муссури]**. – 1914. – 17 марта.

Відбувся спектакль за участі артистів Олександринського театру. У «Весіллі Кречинського» грали В. В. Стрельська, К. О. Варламов, В. М. Давидов, Корвин-Крюковський, Кузнецов, Баров, Данаров, Линецька.

926. **[Оперетта Евелинова]**. – 1914. – 17 марта.

Зіграна оперета «Пупсик». Режисер Греков, у ролях Потопчина, Єлисаветський, Фокін.

927. **В женской** гимназии В. К. Левковец. – 1914. – 18 марта.

Здійснюється ремонт приміщення та даху, що почав протікати внаслідок дощів. У молодших класах через те не відбулися заняття. Надбудовується третій поверх.

928. **Воздухоплавание.** – 1914. – 18 марта.

У Харкові влаштовується публічний політ, збір з якого призначений для організації в місті школи авіації. Політ здійснює член повітроплавного відділу технічного Товариства Зіменс. Він закінчив школу авіації в Йоганстоні (США) і придбав апарат системи Kampler-Taube з 100-сильним мотором.

929. **Больничная** касса рабочих паровозостроительного завода. – 1914. – 18 марта.

На загальних зборах уповноважених медичної каси ухвалили відраховувати до каси 1% від зарплатні робітників та про надання медичної допомоги їхнім сім'ям. Каса розпочинає діяти з 1 квітня 1914 р.

930. **В беговом** Обществе. – 1914. – 18 марта.

Головне управління конярства затвердило на посаді віцепрезидента М. Ф. Попова і скарбника К. М. Доманського. Затверджено програму бігів на майбутній сезон. У програмі передбачається розіграш призів на суму 100 тис. р.

931. **В ветеринарном** институте. – 1914. – 18 марта.

Відбулося засідання комітету Товариства допомоги нужденним студентам інституту. Переобрано в повному складі колишнє правління. Надійшло 80 прохань про позички на суму 2 тис. р.

932. **Экстренный** съезд горнопромышл. юга России. – 1914. – 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 27 марта.

Розглядалися проект положення про З'їзди гірничопромисловців Півдня Росії, мита на ввезене в Росію мінеральне паливо, стан перевезень палива Донецького басейну, пропускна та провізна здатність залізниць.

933. **Собрание** журавлевских домовладельцев. – 1914. – 18 марта.

Збори присвячені впорядкуванню території, зокрема брукуванню тротуарів і зведенню мостів через ріку Харків. Ухвалили заснувати Товариство благоустрою Журавлівки.

934. Валентинов, Н. Народный дом на Основе. – 1914. – 18 марта.

Основ'янське Товариство благоустрою вирішило влаштувати Народний будинок. Голова товариства Г. О. Берлізов безкоштовно передав у його розпорядження великий будинок на 10 років. Комітет і будівельна комісія розглянули план і кошторис, складені техніком І. М. Гуленком. Згідно з планом будівля має довжину 65 аршин, по фасаду – 20. Глядацька зала розрахована на 350 місць. У Народному будинку буде розміщуватися існуюча нині бібліотека-читальня. Витрати на влаштування Народного будинку розраховані на суму 7 тис. р.

935. Мельников, Ф. Гастроли корифеев. – 1914. – 18 марта.

У театрі Муссурі поставлено п'єсу Сухово-Кобиліна «Весілля Кречинського» за участі В. В. Стрельської, В. М. Давидова, К. О. Варламова, Корвина-Круковського та інших артистів, а також п'єсу О. Островського «На всякого мудреця досить простоти». Крім гастролерів, у спектаклях взяли участь Линецька, Медведєв, Кузнецов, Строева-Сокольська, Медведєва, Баров, Данаров.

936. [Вечер мелодекламации артиста П. В. Самойлова в зале Дворянского собрания]. – 1914. – 18 марта.

937. [Женская гимназия Е. Н. Драшковской]. – 1914. – 18 марта.

У гімназії відбувся учнівський вокально-музичний вечір. Успіхом користувалися уривки з драматичних творів, хоровий спів.

938. На гуцульском вечере : [стаття]. – 1914. – 19 марта. – Авт.: Н. Ф. Сумцов, Х. Д. Алчевска. – (Так в оригіналі. – *Уклад.*)

Вечір відбувся в залі Громадської бібліотеки. Організатор Г. Хоткевич.

939. Вступление в должность. – 1914. – 19 марта.

Помічник поліцмейстера І. І. Шостенко розпочав виконувати обов'язки харківського поліцмейстера.

940. Осмотр беговых трибун. – 1914. – 19 марта.

Особлива комісія оглянула трибуни для публіки на іподромі. Будівництво закінчено начорно. Трибуни побудовані міцно, хоча є відхилення від затвердженого плану. Після остаточних робіт перед початком бігового сезону комісія знову буде оглядати трибуни.

941. В 1-ом реальном училище. – 1914. – 19 марта.

У будівлі училища необхідне перевлаштування системи опалення, оскільки через його несправність відбувається отруєння учнів.

942. В Обществе просвещения евреев. – 1914. – 19 марта.

Харківському відділенню дозволено відкрити курси єврейської історії і мови за умови, щоб вивчення всіх предметів велося російською мовою.

943. В литературно-художественном кружке. – 1914. – 19 марта.

Відбувся сімейний вечір. Програма концерту була різноманітною та цікавою. Інше засідання гуртка було присвячене місцевим поетам.

944. Последствия ливней. – 1914. – 19 марта.

Вода з'явилася в деяких льохах і підвальних поверхах району Торгової площі, Торгового і Банного провулків, на Молочній та Петінській вулицях, інших місцях. Два насоси Харківської пожежної команди відкачували воду із залитих приміщень, у результаті чого були зіпсовані через відкачування брудної води.

945. У ремесленников. – 1914. – 19 марта.

На громадському сході ремісничого Товариства Г. Г. Купчинського обрано уповноваженим ремісників у виборі гласних Міської думи. Піклувальником торгової школи став Лабинцев. Придбаний товариством будинок Стрельникова потребує ремонту.

946. Пожар аптекарского магазина. – 1914. – 19 марта.

Будівля розташована на розі Московської і Рибної вулиць. Пожежа, ймовірно, сталася від необережного поводження з вогнем. Усередині магазину все знищено. Нанесено збитків на 20 тис. р.

947. Собрание фабрикантов и заводчиков. – 1914. – 19 марта.

Збори присвячені обговоренню заходів щодо втілення положень закону про страхування робітників. Капіталісти мають лікувати робітників протягом 4 місяців від дня захворювання. Фабричний інспектор О. Н. Опацький запропонував обговорити питання спорудження для фабрик Харківського району, крім паровозобудівного заводу, який має свою лікарню, однієї загальної лікарні винятково для потреб робітників. Лікарня необхідна на 100 ліжок з окремим медичним персоналом і повним обладнанням. Її вартість 250–300 тис. р. Присутні погодилися з даною пропозицією, вибрали комісію для розробки плану лікарні.

948. Горовиц, А. 3-е симфоническое собрание ИРМО. – 1914. – 19 марта.

Оркестром диригував Малько. Викладач музичного училища віолончеліст А. Борисяк уперше здійснив сольний виступ.

949. [Городской театр]. – 1914. – 19, 22 марта.

У театрі йдуть вистави трупи Грекова. Поставлені оперети «Пупсик» з Потопчиною в головній ролі, «Сузі».

950. Бабецкий, Е. М. Памятник М. Л. Кропивницького. – 1914. – 20 марта.

Після смерті режисера, актора та драматурга були спроби встановити йому пам'ятник. При першому заклику грошей зібрано мало, друга спроба теж була невдалою. Бюст планували встановити в сквері перед Народним будинком Товариства грамотності на Кінній площі. Нині питання щодо надмогильного пам'ятника М. Л. Кропивницькому вирішено сім'єю небіжчика, яка взяла на себе клопіт і витрати з встановлення бюста на могилі. Бюст, виготовлений київським художником-скульптором Ф. П. Балавинським, відлитий з бронзи на одному зі спеціальних заводів Петербурга. Камінь для постаменту із лабратора Радомського повіту Київської губернії важить 500 пудів. Загальна вартість пам'ятника – півтори тисячі рублів без доставки та встановлення.

951. Чествование А. М. Линицкого. – 1914. – 20, 23 марта.

Старшого нотаріуса Харківського окружного суду призначено членом окружного суду.

952. Заболеваемость. – 1914. – 20 марта.

У першій половині березня зареєстровано 387 випадків інфекційних захворювань. Найбільше на грип – 128, на кір 51, кашлюк 48, дифтерію 36, скарлатину 31 та ін.

953. Последствия ливней. – 1914. – 20 марта.

Зливи затопили Попову леваду на Старомосковській вулиці. У деяких дворах залиті льохи, хліви і сади.

954. Духовный концерт. – 1914. – 20 марта.

В актовій залі 2-ї Харківської чоловічої гімназії відбудеться концерт об'єднаного хору Озерянської і Кладовищенської церков та учнів 2-ї гімназії під управлінням Ф. К. Корсуна. Концерт влаштовується на користь Товариства допомоги нужденним учням 2-ї гімназії. Учні також прочитають релігійні твори в супроводі хору.

955. Эпидемия оспы. – 1914. – 20 марта.

У Харкові почастішало захворювання на віспу. У січні було 9 випадків, у лютому 13, у березні вже зареєстровано 20. Найбільше захворювань в районі паровозобудівного заводу. Кілька випадків було на Катеринославській і Чоботарській вулицях. Є випадки по всьому місту. Хворі на віспу розміщуються в Миколаївській лікарні. У будинках, де була віспа, усім зроблено щеплення.

956. Выставка ученических работ в женской профессиональной школе В. П. Трифилевой. – 1914. – 20 марта.

На виставці учнівських робіт представлені численні предмети рукоділля, виготовлені ученицями: одяг, білизна, витончені роботи. Це третя виставка в приміщенні школи, не враховуючи участі школи в виставці Харківського повітового земства, де школа отримала золоту медаль, і в окружній педагогічній в 1913 р. Нинішня виставка приурочена до 10-річчя навчального закладу, яке відбулося в серпні 1913 р. На минулих виставках кількість відвідувачів сягала до 3 тис. осіб. Тут же в окремому приміщенні демонструються роботи учениць 2-ї такої ж професійної школи В. П. Трифільєвої, утримуваної в слободі Сватова Лучка Куп'янського повіту.

957. Немецкий вечер. – 1914. – 20 марта.

Влаштовується в театрі Комерційного клубу на користь фонду для заснування школи для хлопчиків.

958. 25-летний юбилей. – 1914. – 20 марта.

К. К. Авраменко служить чверть віку діловодом головної бухгалтерії Південних доріг. Ювіляру вручено адрес і подарунки.

959. Деятельность Общества вспомоществования учащимся детям служащих Южных железных дорог. – 1914. – 20 марта.

У 1913 р. видано 7950 р. стипендій, 2605 р. одноразової грошової допомоги для плати за право навчання, на придбання підручників та одягу. Гарячих сніданків

виготовлено на 1136 р., на утримання харківського гуртожитку для учнів чоловічих навчальних закладів витрачено 3708 р., комітету дитячих колоній видано 1000 р., на оплату притулку Товариства захисту дітей за утримання сиріт службовців – 225 р.

960. Горовиц, А. К 4-му симфоническому собранию ИРМО. – 1914. – 20 марта.

Концерт присвячений виконанню творів композитора С. Н. Василенка. Бере участь скрипаль Й. Ю. Ахрон.

961. Оперетта Моск. Никитского театра / Б. – 1914. – 20 марта.

Труппу очолює Є. В. Потопчина. Особливий успіх мала оперета «Пупсик».

962. Доктор М. И. Грабовский : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11956. – 1914. – 20 марта.

963. С. Н. Василенко, дирижер 4-го симфонического собрания ХО ИРМО 21 марта : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11956. – 1914. – 20 марта.

964. Прима-балерина московского театра Е. Гельцер: к гастролям 22 марта : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11956. – 1914. – 20 марта.

965. Е. Д. Школяренко. – 1914. – 21 марта.

20 березня помер потомственный почесний громадянин Юхим Данилович Школяренко. Він народився 20 січня 1843 р. у Конотопі Чернігівської губернії. Освіту здобув в повітовому училищі. Після його закінчення зайнявся комерційною діяльністю. Останні 40 років жив у Харкові. На батьківщині у с. Вирівка Конотопського повіту своїм коштом побудував трипрестольну церкву, двокласну чоловічу школу з гуртожитком на 40 осіб, з 3 квартирами для учителів, а також жіночу школу та лікарню для бідняків. Був почесним піклувальником Конотопського комерційного училища, почесним членом Харківського дитячого притулку, почесним піклувальником школи і членом ради харківського благодійного Товариства, членом товариств: рятування на водах, піклування малолітніх і безпритульних сиріт, виправного притулку малолітніх злочинців та багатьох інших. За свою просвітницько-благодійну діяльність нагороджений орденами, отримав найвищий подарунок (коштовний перстень) і найвищу прихильність за роботу членом ради благодійного Товариства. Протягом багатьох років був церковним старостою в церкві Інституту шляхетних дівчат, останнім часом – старостою церкви Спасового скиту.

966. Школьный кинематограф. – 1914. – 21 марта.

Організований нещодавно шкільний кінематограф використовується в навчальному процесі. Сеанси кінематографа, що супроводжуються поясненнями, відбулися в ремісничій школі та 2-му Вищому початковому училищі.

967. Центральный музей наглядных пособий. – 1914. – 21 марта.

Музей відкривається при відділі народної освіти міської управи в Міському будинку на Миколаївській площі, у приміщенні, де раніше розміщувався міський архів. Музей створено для обслуговування всіх харківських шкіл.

968. Вечер в гимназии Д. Д. Оболенской. – 1914. – 21 марта.

Організовано дитяче свято. У програмі уривки з драматичних творів, гімнастичні вправи, танці. На вечорі були присутні батьки учнів та учні.

969. Выставка украинского художественно-архитектурного отдела литературно-художественного кружка. – 1914. – 21 марта.

Виставка відвідується публікою. Нещодавно її поповнили нові експонати – картини М. А. Беркоса.

970. Театральная студия. – 1914. – 21 марта.

Театральні курси О. М. Маслової будуть реорганізовані. Крім театральної школи для професіоналів, запроваджується низка курсів для широкої публіки: ритмічної гімнастики, виразного читання та ін. В організації студії бере участь Г. С. Алексєєв, брат К. С. Станіславського.

971. Южные железные дороги. – 1914. – 21 марта.

На засіданні ради управління дороги розглянуто проєкт прибуткового кошторису з експлуатації доріг на 1915 р. Згідно з кошторисом очікується перевезення 22 млн пасажирів, 8 млн пудів багажу, 1,83 млн пудів вантажів малої швидкості. Надходження очікуються відповідно 20 млн 520 тис. р., 55 млн 632 тис. р., 2,22 млн р.

972. Ревизия отчета городской управы. – 1914. – 21 марта.

До міської управи надійшла доповідь ревізійної комісії з ревізування звіту міської управи за 1911 р. Зі звіту випливає, що більше половини своїх прибутків місто отримує як приватноправовий господар, маючи прибуток з підприємств, будинків, крамниць, землі, і лише 39% припадає на податки і збори. Більша частина витрат йде на загальнодержавні потреби, благоустрій міста, народну освіту.

973. Наказ Городской думы. – 1914. – 21 марта.

Міський юрисконсульт В. М. Познанський склав проєкт наказу Міської думи: порядок обрання голови Думи, міського секретаря, комісій, черговість засідань тощо.

974. Переустройство зимнего театра Коммерческого клуба. – 1914. – 21 марта.

На загальних зборах членів клубу обговорювалося питання реконструкції зимового театру. Запропонований план перебудови, в результаті якого збільшиться кількість місць на 400. Автор проєкту архітектор Янкелевич. Загальна вартість 15 тис. р. Витрати покладає на себе нинішній орендар клубу Вількер, який як компенсацію продовжує оренду ще на 5 років з колишньою орендною платою 28 тис. р. на рік.

975. Инфекционный вагинит в Харькове. – 1914. – 21 марта.

Нова хвороба великої рогатої худоби.

976. Приют имени ксэндза Вагнера. – 1914. – 22 марта.

Притулок засновано 1906 р. задля вшанування популярної в Харкові людини, ксьондза Вагнера, який став жертвою вбивства з метою грабунку. У притулку 10 хлопчиків. Один з вихованців навчається в 2-й гімназії, другий – у реальному училищі, ще один в торговому, інші 7 – у школі. Щорічний бюджет притулку, що

досягає 2 тис. р., складається з пожертвувань. 21 березня Правлячий Сенат скасував постанову харківської губернської державної установи про реєстрацію піклувальної ради притулку. Залишаються питання існування самого притулку.

977. О завещании Е. Д. Школяренко. – 1914. – 22 марта.

Небіжчик не мав дітей. Усе майно заповів дружині у довічне володіння з тим, щоб після її смерті всі капітали надійшли на благодійні цілі: частина харківському благодійному Товариству та установам на його батьківщині в Чернігівській губернії. Після нього залишилося 650 тис. р. готівкою і відсотковими паперами.

978. Постройка церкви-школы. – 1914. – 22 марта.

Тимчасово-будівельний комітет у селищі Високий розпочинає будівництво церкви-школи. План затверджено, кошторис складено в розмірі 27 тис. р. Комітет звернувся до Святійшого Синоду з клопотанням про надання допомоги.

979. Чествование А. Н. Дунина. – 1914. – 22 марта.

Уповноважений Холодної і Лисої гір та Новоселівки залишає Харків. У його вшануванні взяли участь представники холодногірського товариства «Просвіта», піклувальна рада жіночої гімназії. Зачитано адрес.

980. Канализационная командировка. – 1914. – 22 марта.

Із закордонного відрядження повернувся Д. С. Черкес. В Англії відвідав 8 великих міських біологічних станцій, у Німеччині оглянуто сміттєспалювальні печі, у Франції – очищення стічних вод рибними ставками.

981. Е. Д. Школяренко: [скончався 20 марта : фото]. – 1914. – 22 марта.

982. В Обществе ветеринарных врачей. – 1914. – 22 марта.

На засіданні заслухано доповідь і реферат приват-доцента університету М. П. Красовського та професора О. В. Дедюліна.

983. Пособие учащимся. – 1914. – 22 марта.

Товариству надання допомоги учням дітям службовців Південних залізниць передано 465 р. від службовців служби тяги, зібрані в зв'язку зі звільненням інженера Скупецького. Кошти призначено для видачі допомоги учням.

984. Базар вещей. – 1914. – 22 марта.

Товариство «Трудова допомога» в вестибюлі міської управи відкрило передсвятковий базар речей, виробів бідняків, які отримали роботу від товариства. В асортименті білизна, витончене рукоділля, ляльки тощо. У 1913 р. роботу отримали 54 особи.

985. Педагогическое Общество. – 1914. – 22 марта.

На організаційному засіданні ради харківського педагогічного Товариства головою ради обрано професора В. М. Арнольд, товаришем голови М. П. Дашевського, скарбником А. О. Мартинову, секретарями С. П. Прядилову і Л. Б. Голубовського. Скликана педагогічна комісія для обговорення плану діяльності. Тимчасовим головою комісії обрано М. К. Кнічера.

986. В Обществе взаимного страхования имуществ от огня. – 1914. – 22 марта.

Прибуток за 1913 р. виражений сумою 283961 р. 55 к., чистий прибуток склав 148316 р. 73 к. На 1 січня 1914 р. запасний капітал – 3598848 р. 18 к. У товаристві налічується 6004 особи з загальною сумою ризику 60190926 р. Крім того, є капітал імені імператора Олександра II – 34598 р. 35 к. для видачі покаліченим пожежникам з відсотків пенсій і допомоги. Ухвалено кошторис на 1914 р.

987. Открытие института помощи материнству и младенчеству. – 1914. – 22 марта.

23 березня в Харкові відкривається перший в Росії інститут допомоги немовлятам. У 1904 р. було затверджено статут Спілки боротьби з дитячою смертністю. У 1906 р. його відділення створено в Харкові. У 1913 р. під найвищим заступництвом імператриці Олександри Федорівни створено Всеросійське піклування з охорони материнства і дитинства. Харківський відділ побудував власний будинок, надав йому статус інституту. Будівля кам'яна, розташована на ділянці землі розміром 456 кв. саж., безкоштовно відведеною міським самоврядуванням. На 1-му поверсі розміщена молочна кухня, на 2-му – амбулаторія, на 3-му – лікарня для немовлят на 20 ліжок. Вартість будинку 33163 р. 29 к., надвірних споруд 5641 р. 79 к., обладнання 5443 р. 30 к. Усього 44248 р. 38 к., зібраних шляхом благодійності. Почин поклало пожертвування О. К. Гельферіх – 5 тис. р.

988. В финансовой комиссии. – 1914. – 22 марта.

Розглядалося питання про субсидію міста в організацію проєктованих Вищих сільськогосподарських курсів, які мають відкритися восени 1914 р. Вирішили виділити 50 десятин землі на час існування курсів, субсидію видавати протягом трьох років по 5000 р. Розглядалося також питання щодо заснування при 4-му Вищому міському початковому училищі однорічних бухгалтерських курсів.

989. Лекция проф. Н. Ф. Белоусова. – 1914. – 22 марта.

Відбулася в актовій залі університету, називалася «Про вегетаріанство». Харківське вегетаріанське Товариство планує видати її окремою брошурою.

990. [Бал в Общественной библиотеке]. – 1914. – 22 марта.

Збір з балу призначений на користь безкоштовної амбулаторії Товариства допомоги нужденним євреям м. Харкова. У концертному відділенні виступили С. І. Гулько, Ф. Г. Шепеленко, І. А. Вартанов, О. М. Чичерін і артист А. Б. Данаров. Прекрасно акомпонувала А. М. Гершкович.

991. Турский, И. 45-летие харьковского Общества грамотности. – 1914. – 23 марта.

24 березня 1869 р. затверджено статут товариства, 28 травня скликано перші загальні збори. На перших зборах ухвалили відкрити в Харкові дві школи: одну постійну, другу – недільну жіночу. На других зборах визнали за необхідне відкриття, крім щоденної школи і двох недільних, народної бібліотеки Ізюмського повітового комітету товариства, народного театру і учительського з'їзду. Далі створюються

комітети для дослідження стану письменності, складання списків кращих книг, добору учителів. Ті, що існували та існують філії та установи товариства: 1-ша і 2-га щоденні школи, Дергачівська школа, Новопавлівська ім. В. М. Гаршина, школа ім. Ж. Гельферіх, жіноча ремісничая, декоративна імені Бородаєвського, міські і Новопавлівські недільні школи, шкільно-педагогічний і довідково-педагогічний комітети, шкільний музей, санітарний комітет і комітет шкільних літніх колоній, 5 міських безкоштовних бібліотек, книжковий склад, комітет сільських бібліотек, який відкрив 425 бібліотек, видавничий комітет, комісія з видання «Народної енциклопедії», комісія народних читань, Народний будинок, 7 повітових відділень (ліквідованих згідно з новим статутом). Крім того, Товариство організувало в 1870 р. перший в Харківській губернії з'їзд учителів народних шкіл, у 1910 р. до 40-річчя діяльності – спеціальну виставку. У діяльності товариства брали участь академік М. М. Бекетов, колишній голова Харківської губернської земської управи З. І. Бекарюков, професори А. П. Шимков, П. Т. Степанов, В. Я. Данилевський, М. П. Чубинський, В. М. Козлов, барон Р. Ю. Будберг, С. О. Раєвський.

992. К кончине Е. Д. Школяренко. – 1914. – 23 марта.

На похорон благодійника прибув священник Коробенецький з села Вирівка Конотопського повіту, рідного для небіжчика.

993. Пожертвование Н. А. Шахова. – 1914. – 23 марта.

Слухачки Жіночого медичного інституту, які не заплатили за навчання через брак коштів і підлягають виключенню, відправили депутацію до Москви до М. А. Шахова з проханням їм допомогти. М. А. Шахов пожертвував 4 тис. р. для оплати за слухання лекцій тим слухачкам, які могли бути відрізані.

994. Глазная больница имени проф. Л. Л. Гиршмана. – 1914. – 23 марта.

Кількість хворих збільшується. Відчувається необхідність в надбудові третього поверху. За місяць кількість хворих становить щоденно 75–80 осіб. Прибуток за лютий склав 2493 р. 50 к.

995. Городская ревизия. – 1914. – 23 марта.

У наданій Думі доповіді міської ревізійної комісії за звітом управи за 1911 р. є низка цікавих вказівок щодо окремих установ. Комісія наполягає на інвентаризації міського майна. Вказано на дефекти в лікарняному зборі.

996. Городская училищная комиссия. – 1914. – 23 марта.

Обговорювалося питання відкриття кравецької майстерні. Комісія доручила І. Г. Сергєєву розробити план і кошторис витрат. Вирішено використовувати нову геллеріхівську будівлю для 7 комплектів учнів протягом 10 років з оплатою 3 тис. р. на рік. Розглядалися кандидатури на посаду завідувача школи друкарської справи. З 92 кандидатур відібрано 28.

997. Лотерея-аллегри. – 1914. – 23 марта.

Лотерея влаштовується на користь Товариства виправних притулків. Загалом розігрується 3 тис. виграшів.

998. Кругосветный путешественник. – 1914. – 23 марта.

Міську управу відвідав навколосвітній мандрівник болгарин Ніколай Александров. Він мандрує за призначенням Софійського спортивного гуртка, який оголосив премію в 250 тис. франків тому, хто протягом 6 років без грошей, живучи з продажу лише своїх фотографій, обійде всю земну кулю. За освітою він інженер-агроном, крім того, має чин відставного поручика, був учасником останньої Балканської війни. Під час подорожі вивчає культуру країн, якими проходить. Н. Александров – спортсмен, призер 6 велосипедних перегонів.

999. В техническом Обществе. – 1914. – 23 марта.

На засіданні товариства розглядалося питання організації польоту члена відділення Зіменса. Відповідальними розпорядниками призначені В. С. Мороховець, В. П. Ришков. Політ, що організовується, – публічний, весь збір призначається на користь повітроплавного відділу.

1000. Заседание медицинского Общества. – 1914. – 23 марта.

Заслухано наукові медичні доповіді, розглянуто заяви лікарів М. О. Ширяєва і П. П. Прокопенка про відмову від посад відповідно члена господарської комісії і бібліотекаря товариства.

1001. В педагогическом отделе историко-филологического Общества. – 1914. – 23 марта.

На засіданні виступили викладач гімназії М. М. Пароконний з доповіддю «Методика зразкового уроку історії в середньому навчальному закладі», професор В. П. Бузескул з повідомленням про твір з історії професора Ростовцева, Д. Г. Гальперін з доповіддю з мовознавства.

1002. Площадки для детских игр. – 1914. – 23 марта.

Депутат Міської думи професор М. Ф. Сумцов надіслав листа до міської управи з пропозицією організувати дитячі майданчики в різних частинах міста з метою сприяння фізичному розвитку дітей.

1003. Горовиц, А. 4-е симфоническое собрание ИРМО. – 1914. – 23 марта.

Виступ композитора і музиканта С. Н. Василенка в Харкові. У концерті дебютував скрипаль Й. Ю. Ахрон.

1004. Бабецкий, Е. М. Танцы Е. В. Гельцер / Е. Эмбе. – 1914. – 23 марта.

Прима-балерина Московського балету мала великий успіх у харківської публіки. Виступили також Мосолова, танцівник Свобода. Оркестром диригував Рахманов.

1005. [Семейный вечер в Литературно-художественном кружке]. – 1914. – 23 марта.

Відбувся перший в сезоні концерт-кабаре. Виступали артисти-вокалісти, музиканти. У програмі – гумористичні номери, куплети на злобу дня.

1006. Футбол. – 1914. – 23 марта.

Відбуваються матчі на першість Харкова. Кандидатом на перше місце залишається команда «М. Г.-С.», перейменована в «Саде-футбол-клуб».

1007. К предстоящему автомобильному пробегу. – 1914. – 23 марта.

Комітет російського автомобільного Товариства планує здійснити міжнародний автопробіг на Кавказ. Маршрут проходитиме через Харків. Очільник Харківської губернії розпорядився привести до ладу дороги в Харківському, Зміївському і Ізюмському повітах, забезпечити порядок.

1008. Против вечерниц. – 1914. – 23 марта.

Безлюдівське санітарне піклування, вияснивши, що основним джерелом поширення тифу є вечорниці, де поширене пияцтво, азартні ігри, антисанітарія, просить губернатора їх заборонити.

1009. Изюм: частичная отмена земских выборов. – 1914. – 23 марта.

Вибори земських гласних в Ізюмському повіті частково були оскаржені в Сенаті. Вирішено провести додаткові вибори по перших виборчих зборах.

1010. К. Д. Бальмонт: (к его лекции в Харькове 25 марта) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11962. – 1914. – 23 марта.

1011. Корифеи русской сцены в Харькове: (к гастролям В. Н. Давыдова, К. А. Варламова, В. В. Стрельской и Ю. В. Корвина-Круковского) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11962. – 1914. – 23 марта.

На фото учасники спектаклів: «На всякого мудреца досить простоты»: К. О. Варламов, С. Т. Строева-Сокольська, Ю. В. Корвин-Круковский, імпресаріо Л. Д. Леонідов, С. Л. Кузнецов, В. М. Давидов, пані Линецька, Данаров, Галицький; «Весілля Кречинського»: К. О. Варламов, С. Л. Кузнецов, А. Б. Данаров, пані Линецька, Ю. В. Корвин-Круковский, В. М. Давидов, В. В. Стрельська.

1012. Сумцов, Н. Ф. Труды А. А. Мазона по русскому языку и литературе. – 1914. – 24 марта.

У 1905 р. лектором французької мови Харківського університету був Андре (Андрій Альбінович) Мазон. Через три роки він переїхав з Харкова до Парижа, де обійняв посаду вченого секретаря в Інституті східних мов. Нещодавно видав дві праці: дослідження про російські дієслова та І. О. Гончарова.

1013. Новое благотворительное учреждение в Харькове. – 1914. – 24 марта.

«Краплю молока» відкрито в Харкові в 1906 р. Харківський відділ є третім в імперії. За 8 років діяльності допомогу надано більше ніж 6 тис. дітям, які здійснили 40 тис. відвідувань. Матерям для дітей видано 1 млн пляшечок молока і поживної суміші. 23 березня відбулося відкриття власного будинку установи на Мороховецькій набережній. Допомога материнству і дитинству розширена до розмірів інституту. На будівництво будинку витрачено 45 тис. р., 44 тис. р. з яких зібрано спеціальними

пожертвуваннями. Ініціатором створення «Краплі молока» та зведення будівлі була жінка-лікар А. М. Салтикова.

1014. Похорони Е. Д. Школяренко. – 1914. – 24 марта.

1015. Депутация. – 1914. – 24 марта.

На похорон Ю. Д. Школяренка прибула депутація з Конотопа, яка повідомила Олену Юхимівну Школяренко, що вона обрана почесною піклувальницею Конотопського комерційного училища, почесною членкинею Товариства розповсюдження комерційної освіти.

1016. В медицинском Обществе. – 1914. – 24 марта.

На засіданні членів товариства проведено вибори посадових осіб. Членами правління обрані А. М. Мамутов, С. Ф. Афанасьєв, до господарської комісії – О. К. Ган.

1017. Приезд К. Д. Бальмонта. – 1914. – 24 марта.

Поет у театрі Комерційного клубу прочитає лекцію «Чарівність поезії».

1018. Лекция доктора Д. Я. Петровского. – 1914. – 24, 25 марта.

Відбулася в театрі зібрання прикажчиків за темою «Російська держава, суспільство, медицина і лікарі 300 років тому». Збір від лекції призначений на користь лікарні прикажчиків.

1019. В Обществе «Взаимопомощь 1893 года». – 1914. – 24 марта.

На загальних зборах затверджено звіт про операції товариства за 1913 р. Кошторис витрат на 1914 р. ухвалений в сумі 21855 р. Обрано членів правління та ревізійної комісії.

1020. Собрание О-ва помощи больным учащимся. – 1914. – 24 марта.

На зборах професора Л. Л. Гіршмана одностайно обрано почесним членом.

1021. Юбилей. – 1914. – 24 марта.

Виповнилося 25 років службової діяльності агента управління служби тяги Південних залізниць О. І. Носачова.

1022. Железнодорожный вечер. – 1914. – 24 марта.

У концертному відділенні з успіхом виступили вокалісти С. Г. Чернишова, Уральський, Вербицька, Петров і Сериков, декламатори Михайлова, Пасечников. Після танців відбулося кабаре.

1023. Вести с окраин. – 1914. – 24 марта.

На Журавлівці відбулися збори уповноважених з питань водопостачання і благоустрою території.

1024. Общественное собрание мещан. – 1914. – 24 марта.

Вирішувалися питання прийняття до товариства нових членів, передання в оренду будинку на Торговій площі, виборів членів ревізійної комісії.

1025. Мелодекламация П. В. Самойлова. – 1914. – 24 марта.

Вечір артиста з успіхом відбувся в залі Дворянського зібрання в музичному супроводі скрипальки Сари Макстман.

1026. Павильоны у городского парка. – 1914. – 25 марта.

На виставці Літературно-художнього гуртка експонується проєкт павільйонних об'єктів, виконаний міським архітектором О. І. Линником. За пропозицією садової комісії проєкт перероблений на скромніший у зв'язку з нестачею коштів.

1027. Блезнь К. И. Бессонова. – 1914. – 25 марта.

Колишній харківський поліцеймейстер до Харкова був гласним Думи і ревизором міського банку в Херсоні, поліцеймейстером в Єлисаветграді. Почесний член Всеросійського пожежного з'їзду. Під час замаху на життя харківського губернатора князя Оболенського був поранений, вийшов у відставку з обмеженою пенсією і опинився у великій скруті. Хворий і забутий старий живе з хворою дружиною на 5 р. 60 к. на день. Йому призначена невелика допомога. Княгиня О. М. Оболенська, вдова покійного губернатора, взяла участь в долі колишнього поліцеймейстера. Його навідувають також артисти, які зберегли до нього свою приязнь.

1028. На новой электрической станции. – 1914. – 25 марта.

Наразі числиться 4003 абоненти, на 1 березня 1913 р. їх було 2314.

1029. Новая лечебница Общины Красного Креста. – 1914. – 25 марта.

Дорадчий орган лікарського відділення розглянув проєктний план стаціонарної лікарні. Висунуто певні умови її облаштування: наявність по 4 куб. сажні повітря на кожного хворого, вентиляції, ізольованих палат, окремого приміщення для моргу.

1030. В Петропавловском попечительстве. – 1914. – 25 марта.

На загальних зборах затверджено звіт за 1913 р. і кошторис витрат на 1914 р. Проведено вибори посадових осіб. В. К. Трепке обрано почесним членом піклування. Витрати на утримання богадільні в 1913 р. склали 2612 р. 70 к., на видачу допомоги – 377 р.

1031. В техническом Обществе. – 1914. – 25 марта.

Розглядалося питання вшанування відеголови харківського відділення В. В. Рюміна з нагоди 50-річчя його науково-літературної діяльності. Заслухано доповідь інженера П. Г. Ковалевського «Коротка характеристика стану професійної освіти в Росії».

1032. Собрание О-ва помощи больным студентам. – 1914. – 25 марта.

Професора Л. Л. Гіршмана обрано почесним членом товариства як одного з його засновників. Прийнято дар від Віденмейсера – ділянку землі 330 кв. саж. біля Севастополя. Збільшено утримання зубного лікаря до 600 р. на рік, асигнування на найм квартири для амбулаторії. Розглядалися різні поточні питання.

1033. В Обществе любителей природы. – 1914. – 25 марта.

На зборах крім демонстрації природничих дослідів, показано кольорові фотографії природи.

1034. Двинский, И. На окраинах. – 1914. – 25 марта.

Кілька років тому селище Журавлівка складалося з однієї вулиці. Тепер це величезна околиця, що налічує десятки тисяч жителів. Тут вже є власний ринок, багато

магазинів, вирує промислове життя. Організовано Товариство благоустрою Журавлівки. Нині у зв'язку з прокладанням каналізації виникло багато проблем з бруківками, водопостачанням. З громадської ініціативи побудовано двоповерхову будівлю Петропавлівського піклування про бідняків, яке 1913 р. надало допомогу 143 особам. Працюють ясла та богадільня.

1035. с. Новая Водолага, Валковского уезда: крестьянская жизнь. – 1914. – 25 марта.

Селяни перебувають у скрутному становищі через погану погоду: дороги розмиті, зупинено польові роботи. Допомагають вижити дії місцевої кооперації і повітової каси дрібного кредиту.

1036. Юбилей Д. Е. Архангельского. – 1914. – 27 марта.

Виповнюється 25-річчя служби Дмитра Юхимовича Архангельського на посаді окружного інспектора Харківського навчального округу. Після закінчення класичного відділення історико-філологічного факультету Харківського університету в 1878 р. з ступенем кандидата був призначений учителем стародавніх мов Червонослобідської прогімназії. Восени того ж року після спеціального іспиту удостоєний звання учителя і вихователя гімназій і прогімназій, а в грудні затверджений на посаді викладача згаданого навчального закладу. З серпня 1878 р. до 8 лютого 1880 р. також був учителем російської мови. У лютому 1894 р. затверджений зі ступенем кандидата історико-філологічного факультету. 27 березня 1889 р. призначений окружним інспектором Харківського навчального округу. Має нагороди, з 1 січня 1880 р. – чин дійсного статського радника. Ювіляру 59 років.

1037. Избирательная платформа прогрессивной группы избирателей. – 1914. – 27 марта.

Складається з двох частин: звіту про роботу за 1910–1914 рр. і планів на наступне чотириріччя.

1038. Список кандидатов в гласные Городской думы на четырехлетие 1914–1917 гг.: (прогрессивный список). – 1914. – 27 марта.

1039. Городская дума. – 1914. – 27, 28 марта.

На черговому засіданні були присутні всього 27 депутатів. Розглядалися поточні питання міського життя. Ухвалили перейменувати Проектну вулицю (колишню Нову Мало-Сумську) на вулицю В. М. Гаршина.

1040. Реализация 6-миллионного займа. – 1914. – 27 марта.

Чистий прибуток від реалізації склав 5505768 р. 12 к., або 88,8% його номінальної вартості. На будівництво трамвая і каналізацію виділено по 1785673 р., на розширення електричної станції – 446418 р., водогону – 1116046 р., влаштування критого ринку – 223209 р., на сплату недоплати скарбниці з утримання поліції – 148746 р.

1041. Капля молока. – 1914. – 27 марта.

На користь інституту надходять пожертвування від установ та фізичних осіб. Прибуток склав всього 45562 р. 25 к.

1042. Перестройка оперного театру. – 1914. – 27 марта.

У Комерційному клубі плануються роботи з реконструкції театру всередині будівлі та зовні. Кількість глядацьких місць має збільшитися до півтори тисячі, що дає можливість підвищити збір до 1800 р. за звичайними цінами.

1043. Новая лечебница. – 1914. – 27 марта.

Затверджено статут заснованої в Харкові лікарем Ніссенбаумом приватної амбулаторної світлоелектролікарні.

1044. Лекция. – 1914. – 27 марта.

У театрі зібрання прикажчиків О. О. Станкевич прочитав лекцію про жіночі типи в сучасній літературі.

1045. В Обществе взаимопомощи труд. женщин. – 1914. – 27 марта.

До 10-річчя організації відбулися вечір з концертом для старших класів гімназії, дитяче свято для дітей молодших класів, дитячого садка і підготовчої школи. Проведено сеанс кінематографа.

1046. Выставка профессиональной школы В. П. Трифилевой. – 1914. – 27 марта.

Найцікавішим є відділ наочних посібників. Випускниці школи вдосконалюються настільки, що виходять цілком підготовленими ремісницями-художницями. Відділ білизни та одягу представлений цікавими речами, що вирізняються витонченістю і дешевиною. Ціни доступні. Майже всі речі розпродано. Виставку відвідали 700 осіб.

1047. Новый приват-доцент Ветеринарного института. – 1914. – 27 марта.

Н. А. Покшишевський прочитав другу пробну лекцію на тему «Чума рогатої худоби».

1048. День красного яичка. – 1914. – 27 марта.

Збір від продажу червоного яєчка призначено 5 товариствам: боротьби з жебрацтвом дітей, піклування про хворих дітей, Ольгинського дитячого притулку працелюбства, безкоштовних дитячих їдалень та притулку захисту дітей.

1049. В сельскохозяйственном Обществе. – 1914. – 27 марта.

Голова товариства С. М. Кузнецов доповів про діяльність в 1913 р. Особливу увагу приділено організації в Харкові Вищих сільськогосподарських курсів. Розроблено статут центрального сільськогосподарського Товариства, поліпшено систему рахівництва. Прибутково-витратний кошторис на 1914 р. розраховано в сумі 81863 р.

1050. Турский, И. На лекции К. Д. Бальмонта. – 1914. – 27 марта.

1051. Горовиц, А. Концерты: Е. Ф. Нибур и С. А. Брикнера; ученической школы А. Ю. Иентш; соединенных хоров учащихся. – 1914. – 27 марта.

1052. [Бенефис Е. В. Потопчиной]. – 1914. – 27 марта.

Поставлено оперету «Двигун кохання». Брав участь Греков.

1053. [Театр Коммерческого клуба]. – 1914. – 27 марта.

Розпочинаються гастролі трупи драматурга С. О. Гаріна. У складі трупи М. С. Димова, К. П. Мельгунова, Е. А. Делорм, Л. А. Судковська, В. О. Бороздін, А. І. Волжин, А. В. Дьяконов, Трояновський, Трепльов, Зарубін, Шатерник, Мельников, Рубан та ін. Режисер – Дьяконов, художник – Суворов.

1054. Съезд футболистов. – 1914. – 27 марта.

Всеросійський з'їзд відбувся у Харкові. Головне в його роботі – обрання представників до правління Всеросійської футбольної спілки. Головою правління обрано Р. Ф. Фульда (Москва), товаришем голови М. О. Ареф'єва (Харків). Заслухано проєкт статуту Південноросійської футбольної ліги.

1055. Об устройстве художественной школы и музея имени И. Е. Репина в г. Чугуеве. – 1914. – 27 марта.

Роботу зі створення школи і музею розпочато в 1913 р. Не вирішене питання передання однієї з будівель військового відомства для влаштування освітніх закладів.

1056. Пианист Эмиль Фрей, проф. московской консерватории: (к участию в 5-м симфоническом собрании ХО ИРМО 28 марта) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11967. – 1914. – 27 марта.

1057. Дирижер 5-го симфонического собрания ХО ИРМО И. И. Слатин [мл.], преподаватель Московской консерватории : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11967. – 1914. – 27 марта.

1058. Народнонаселение Харьковской губ. – 1914. – 28 марта.

У 1913 р. у губернії проживали 1466134 чоловіки і 1406343 жінки. Народилися 78999 хлопчиків і 74311 дівчаток. Померло 46389 чоловіків і 40847 жінок. Зареєстровано 30949 шлюбів, з них у м. Харкові 1481 і 2842 у Харківському повіті. Найбільша кількість шлюбів (5268) у Старобільському повіті.

1059. Избрание председателя постоянной комиссии по техническому образованию. – 1914. – 28 марта.

Обрано ревізора служби тяги Південних залізниць П. С. Степанова, який протягом кількох років брав участь в роботі комісії з організації курсів для робітників і лекцій.

1060. Бактериологические курсы. – 1914. – 28 марта.

Закінчилися заняття на бактеріологічній станції ветеринарного інституту. Брили участь 13 ветеринарних лікарів, переважно земських. Курсами завідував приват-доцент Д. Ф. Конєв.

1061. Съезд техников огнестойкого строительства. – 1914. – 28 марта.

Розпочав роботу в Харкові 25 березня в окремих секціях.

1062. Об оспе в Харькове. – 1914. – 28 марта.

За три місяці з початку року в Харкові зареєстровано 45 випадків захворювання: з них 36 – міські жителі, 7 з околиць, 1 приїжджий і 1 невідомий. 41 особа лікувалася в

стаціонарі, 4 залишалися вдома. Проводиться вакцинація і ревакцинація. За такий самий період у попередні роки спостерігалось: у 1907 р. – 55 хворих, 1908 – 53, 1909 – 62, 1910 – 48, 1911 – 36, 1912 – 93, 1913 – 14.

1063. Старинные храмы украинского характера: на выставке Украинского арх. отд. Лит.-худ. кружка в городском музее / –я. – 1914. – 28 марта.

Подані зображення церков, побудованих у трьох стилях. Перший напрям представлений головним чином колекцією Волинського єпархіального архітектора, інженера В. Г Леонтовича. Тут зібрано 66 фотографій старовинних дерев'яних храмів з 12 повітів Волинської губернії. Архітектурний характер дерев'яних церков України на виставці продемонстрував С. А. Таранушенко. Своєрідні храми бойків зображені в колоритних етюдах С. І. Васильківського.

1064. Горовиц, А. К 5-му симфоническому собранию ИРМО. – 1914. – 28 марта.

1065. [Бенефис Грекова]. – 1914. – 28 марта.

Поставлено оперету «Веселий рогоносець». Успішно провели свої ролі також Потопчина, Єлисаветський, Лабунська, Щетиніна.

1066. Сумцов, Н. Ф. По поводу лекции К. Д. Бальмонта [«Поэзия как волшебство»]. – 1914. – 29 марта.

1067. Вниманию избирателей. – 1914. – 29 марта.

Згідно з розпорядженням губернської адміністрації опубліковано остаточні списки виборців з виборів гласних Міської думи на 1914–1917 рр.

1068. Отчет городской пожарной команды. – 1914. – 29 марта.

Протягом 1913 р. сталося 226 пожеж, за місяць приблизно від 14 до 21. На утримання команди витрачено 164838 р. 13 к. Минулого року збудовано дві нові пожежні частини, розширено обоз, збільшено кількість інструментів.

1069. Городской ночлежный дом. – 1914. – 29 марта.

У 1913 р. усього перебувало 86349 нічліжників, з них 65692 чоловіки, 324 дитини. У середньому за місяць бувало 7195 відвідувачів. Виторг від нічліжників складає 4317 р. 45 к. Витрати на утримання особового складу виражені сумою 2631 р. 50 к. Залишок 1685 р. 95 к.

1070. Лекция проф. К. И. Арабажина. – 1914. – 29 марта.

Відбулася в актовій залі університету за темою «Кохання і шлюб в сучасній літературі і жіноче питання». Збір з лекції надходить на користь нужденних слухачок Вищих жіночих курсів Товариства працюючих жінок.

1071. Педагогическое Общество. – 1914. – 29 марта.

На організаційному засіданні комісії з організації вчительського клубу і зведення будинку художнього виховання і дитячого театру та лекційної обговорювалися питання розробки статуту клубу, читання лекцій тощо. Головою клубної комісії обрано А. П. Шаверневу, комісії художнього виховання – Є. А. Фаусек, тимчасовим головою лекційної комісії – Л. Б. Голубовського.

1072. **В горнопромышленном музее.** – 1914. – 29 марта.

Музей отримав колекцію покійного А. М. Глебова, що складається зі золотовмісного кварцу та срібносвинцевої руди з ріки Нагольної Області Війська Донського.

1073. **Предвыборное собрание москалевцев.** – 1914. – 29 марта.

1074. **Ремесленный сход.** – 1914. – 29 марта.

Розглянуто низку клопотань про надання допомоги.

Квітень / Апрель

1075. **Конфликт** на электрической станции. – 1914. – 4 апр.

Член управи О. Ю. Вегнер подав заяву до управи з пропозицією усунути професора М. А. Артем'єва з посади головного будівничого станції. Заяву було надруковано в газеті «Утро». На засіданні міської управи розглядалися обидві заяви. Управа наполягає на тому, щоб професор завершив будівництво електричної станції.

1076. **Об учреждении** должности товарища городского головы. – 1914. – 4 апр.

До міської управи входять міський голова та члени управи. Для доцільної організації міського господарства необхідно заснувати посаду товариша міського голови.

1077. **Открытие** надмогильного памятника М. Л. Кропивницкого. – 1914. – 4 апр.

Передбачалося на 9 квітня, у день річниці смерті театрального діяча, проте вчасно не доставлено п'єдестал для бюста.

1078. **Выручка** «Красного яичка». – 1914. – 4 апр.

П'ять благодійних товариств 29 та 30 березня організували збір коштів. Зібрано по 900 р. кожному товариству.

1079. **Отчеты** городских предприятий. – 1914. – 4 апр.

Вперше вийшли друком як додаток до «Известий Харьковской городской думы» зброшуровані в один том звіти міських підприємств за 1912 р.

1080. **Первое** присоединение к канализации. – 1914. – 4 апр.

Проведено по Каплунівському провулку володіння В. В. Хрустальова. Домовласники енергійно проводять комунікації в будинках, щоб до початку роботи каналізації мати можливість користуватися нею.

1081. **Разработка** переписи. – 1914. – 4 апр.

Під час обробки даних грудневого 1913 р. перепису населення Харкова виявлено, що письменність на старих околицях нижча, ніж у центрі. На новоутворених околицях письменність зростає. Чисельність жінок у центрі більша, ніж на периферії.

1082. **Постройка** нового театра в Харькове. – 1914. – 4 апр.

Затверджено статут акціонерного товариства для будівництва театрів, призначених для драматичних, оперних і балетних вистав. Засновниками товариства є

Литягін і академік архітектури О. М. Бекетов. Основний капітал визначено в півтора мільйона рублів.

1083. Выставка картин. – 1914. – 4 апр.

Відкрита в 1-му Харківському реальному училищі, подані роботи учнів-аматорів.

1084. «Бедный студент». – 1914. – 4 апр.

У 1912 р. професор ветеринарного інституту М. І. Петропавловський видав на правах рукопису збірку рецептів, застосовуваних у терапевтичній клініці інституту під назвою «Бідний студент». Чистий прибуток з цього видання пішов на користь нужденних студентів-ветеринарів. Наразі видання збірки окуплене (950 р. 25 к.). Професор М. І. Петропавловський з чистого прибутку передав 103 р. до каси Товариства допомоги нужденним студентам ветеринарного інституту.

1085. Скульптурное отделение в художественном училище. – 1914. – 4 апр.

На засіданні піклувального комітету училища обговорювалося питання відкриття скульптурного відділення. До Академії мистецтв надіслано клопотання з цього питання, а також про виділення субсидії в 5 тис. р. Скульптурний клас може бути відкритий восени.

1086. Биологическая станция на С. Донце. – 1914. – 4 апр.

Харківське Товариство дослідників природи клопоче перед головним управлінням землеробства і землеустрою про відведення ділянки землі на березі Сіверського Дінця для будівництва біологічної станції та організації дослідної ділянки. Завдання станції – вивчення місцевої фауни і флори, життя водойм, складу води тощо.

1087. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни / Журналист. – 1914. – 4 апр.

Про боротьбу з порушниками-автомобілістами й алкоголізмом у Харкові.

1088. Порядок городских выборов. – 1914. – 5 апр.

Міська дума ухвалила інструкцію про порядок проведення виборів гласних на 1914–1917 рр.

1089. Избрание почетных членов. – 1914. – 5 апр.

Рада професорів Харківського ветеринарного інституту обрала почесними членами інституту військового міністра генерала-ад'ютанта В. О. Сухомлинова і намісника на Кавказі графа І. І. Воронцова-Дашкова.

1090. «Скорая помощь». – 1914. – 5 апр.

У березні здійснено 166 виїздів карети, 142 відмови. З 166 випадків 11 виявилися марними, з решти 155: 49 – травматичні пошкодження, 59 – різні захворювання, 10 отруєнь, 5 – від чаду і 28 самогубств. Серед найпоширеніших способів самогубства: отруєння (22), ножові поранення (3), вогнепальні (2) та повішення (1).

1091. Пособие на взнос платы за правоучение. – 1914. – 5 апр.

На відзначення присвоєння Харківському ветеринарному інституту титула імператора Миколи І рада професорів виділила допомогу в повному розмірі всім студентам, які подали клопотання.

1092. Продажа львов зоологическим садом. – 1914. – 5 апр.

Зоологічний сад південноросійського Товариства акліматизації продав двох левів, трьох ведмедів і одного вовка утримувачу звіринця і комісіонеру з продажу і купівлі диких тварин з Одеси. За партію тварин вторговано півтори тисячі рублів. Кошти передбачається витратити на придбання інших видів тварин, яких нині немає в зоологічному саду.

1093. Наши прачечные. – 1914. – 5 апр.

Робота харківських пралень ніким не контролюється. Спостерігається застосування порошків, що роз'їдають тканину, та таких способів прання, при яких білизна розривається на шмаття. Контроль за роботою пралень має здійснювати реміснича управа.

1094. Автомобильный пробег. – 1914. – 6 апр.

В автопробігу Харків–Москва–Харків, організованому Харківським автомобільним клубом, беруть участь 21 автомобіль з 60 пасажирами; багато пань. Командори пробігу О. П. Акименко і Т. І. Пок. Дорогою автомобілісти відвідають Ясну Поляну.

1095. [Городской театр]. – 1914. – 6 апр.

Розпочинаються гастролі трупи московських артистів В. О. Блюменталь-Тамаріна. У складі трупи – артистки імператорського Малого театру, зокрема Смирнова і В. М. Пашенна.

1096. [Театр Коммерческого клуба]. – 1914. – 6 апр.

Розпочинається показ вистав спеціальної трупи письменника С. Гаріна. Серед виконавців Бороздін і Димова.

1097. [Драматическая труппа Н. Н. Синельникова]. – 1914. – 6 апр.

Формується склад на майбутній сезон. У ньому артистки Астрова, Анцева, Гриньова, Дар'ял, Заварова, Кросевич, Лещинська, Мельникова, Медведева, Стросва-Сокольська, Стругіна, Скульська, Юзницька, Янова; артисти Баров, Булатов, Колобов, Коновалов, Незнамов, В. Петіпа, Пельтцер, Певцов, Руніч, Стефанов, Терехов, Хлебников. Режисери, крім Синельникова, Зонов і Пельтцер, помічник режисера Сенницький.

1098. Бабецкий, Е. М. Еще о памятнике М. Л. Кропивницкому. – 1914. – 9 апр.

1099. Военный праздник. – 1914. – 9 апр.

1-й Оренбурзький козачий полк відсвяткував акт найвищого дарування йому шефства спадкоємця-цесаревича Великого Князя Олексія Миколайовича.

1100. Беседа с П. Э. Соколовским. – 1914. – 9 апр.

Піклувальник Харківського навчального округу спростував чутки про його переведення на посаду піклувальника Петербурзького навчального округу. Він порушив клопотання перед міністерством про дозвіл складати іспити екстерном звільненим студентам за участь у страйках. З приводу вступу до Жіночого медичного інституту, то як приватний навчальний заклад він не має обмежень щодо прийому євреїв.

1101. Отставка С. С. Иванова. – 1914. – 9 апр.

Начальник поштово-телеграфного округу вийшов у відставку в зв'язку з ускладненнями в службовій діяльності. Посаду начальника округу виконує помічник – інженер Д. Ф. Горський.

1102. Открытие здания станции «скорой помощи». – 1914. – 9 апр.

На Конторській вулиці збудовано власний будинок Товариства швидкої допомоги.

1103. Выставка художественно-ремесленной мастерской. – 1914. – 9 апр.

Майстерня заснована Товариством грамотності. Показані роботи учнів з декоративного живопису: ліплення, малюнки олівцем, ескізи масляними фарбами. У перший день виставку відвідали 100 осіб.

1104. Вечер. – 1914. – 9 апр.

У приміщенні курсів для робітників організовується вокально-музичний і танцювальний вечір на користь допоміжного фонду ощадно-позичкової каси службовців Харківської міської електричної станції і трамвая. Беруть участь хор під керуванням регента І. М. Туроверова, артисти.

1105. Семейный вечер служащих Сев.-Дон. жел. дор. – 1914. – 9 апр.

7 квітня відбувся сімейний вечір в управлінні Північно-Донецької залізниці. У концертному відділенні виступали хор службовців і аматорів: співаків, декламаторів та піаністів. Усім сподобався балет.

1106. [Гастроли труппы Блюменталь-Тамарина]. – 1914. – 9 апр.

Поставлено п'єси «Без вини винуваті» О. Островського, «Дні нашого життя» Л. Андрєєва. Добре зіграли Смирнова, Сашин, Балакіреєв, Тарханов.

1107. Автомобильный пробег Харьков–Москва–Харьков. – 1914. – 9, 12 апр.

У пробігу беруть участь 20 машин, пасажирами їдуть 20 пань, 41 чоловік і 20 шоферів. Старт біля приміщення автомобільного клубу. Автомобілі прикрашені квітами, зеленими гілками, кольоровими стрічками, значками Південноросійського автомобільного клубу. Очолює колону командор О. П. Акименко, супроводжує лікар Патліс. З Харкова виїхали 6 квітня об 11.00, до Москви прибули 8 квітня о 16.00.

1108. Учительский съезд. – 1914. – 10, 11, 12, 13 апр.

У Харкові в будівлі повітової земської управи відкрився з'їзд учителів 2-ї дільниці Харківського повіту. Бере участь в роботі і головує інспектор народних училищ Харківського повіту П. Г. Ковалевський. Подано перелік доповідей.

1109. Праздник трезвости в Харькове. – 1914. – 10 апр.

По місту були розклеєні різні плакати і звернення протиалкогольного змісту. Зранку продавалися значки, брошури, листівки, прапорці на користь відділу боротьби з пияцтвом. Казенні винні крамниці були зачинені за розпорядженням адміністрації.

Відбулося кілька невеликих хресних ходів та читань про вплив алкоголю на здоров'я і психіку тих, хто зловживає ним.

1110. Лекция гр. И. Л. Толстого. – 1914. – 10, 15, 16 апр.

У театрі Муссурі І. Л. Толстой прочитає лекцію про життя Лева Миколайовича Толстого.

1111. Проводская ярмарка. – 1914. – 10, 11, 12, 15, 26 апр.

Відкрилася на Кінній площі і кінно-пригінному дворі. Торгують кіньми і рогатою худобою. Надійшло поки що 126 коней, 263 бики, 122 корови, 33 бузівки, 38 телят. За один день продано 21 коня. Торгівля набрала обертів. На площі розміщується близько 900 голів худоби. Ціни на коней високі.

1112. Посещение зоологического сада. – 1914. – 10 апр.

Зоологічний сад Південноросійського товариства акліматизації за три дні Великодня відвідало 6200 осіб, з них 2400 – за дитячими квитками.

1113. Экскурсия студентов-ветеринаров. – 1914. – 10, 12 апр.

72 студенти ветеринарного інституту вирушають на екскурсію до Дергачів для огляду середньої сільськогосподарської школи і знайомства з зоотехнічною організацією в ній. Їх супроводжують прозектор Д. П. Поручиков та асистент А. І. Лопухін. Директор школи С. О. Ляпідевський прочитає кілька лекцій з молокознавства і зоотехнії.

1114. Мельников, Ф. Театр Коммерческого клуба: «Моряки», пьеса в 5 д. С. Гарина / Ф. М. – 1914. – 10 апр.

Критична нотатка щодо вистави. Ролі виконували Бороздін, Волжин, Дьяконов, Борисов-Соловцовський, Димова.

1115. [Городской театр]. – 1914. – 10 апр.

Поставлено комедію «Маленька шоколадниця» П. Гаво. У ролях Блюменталь-Тамарін, Сашин, Балакірев, Галіна.

1116. Скачки. – 1914. – 10, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 23, 24, 27, 28 апр.; 1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15 мая.

1117. А. И. Цеткин : (некролог) / А. К. – 1914. – 10 апр.

В Єлисаветграді 9 квітня на 50-му році життя помер колишній редактор-видавець катеринославського «Вестника Юга» Олександр Йосипович Цеткін. За освітою юрист. Проживав у Харкові взимку 1911 р., був присяжним повіреним.

1118. М. П. Знаменский. – 1914. – 11 апр.

Повідомлення про смерть колишнього директора 1-ї харківської гімназії, який помер 5 квітня на 65-му році життя. Останні 7 років був директором Таганрозької гімназії. Розпочав службу в 1874 р. на Дону спочатку в Новочеркаській, а потім в Усть-Медведицькій гімназії. 1888 року переведений до Харкова. Всього прослужив 40 років, з них директором 32. Родом з Владимирської губернії, навчався в духовній семінарії, потім в історико-філологічному інституті, викладав стародавні мови та російську літературу.

1119. **Правительственная** ревизия городского управления. – 1914. – 11 апр.

М. П. Шипін повернувся до Харкова, і відновилася ревзія. Познайомився зі справами господарського відділення управи.

1120. **Выручка** трамвая за праздники. – 1914. – 11 апр.

За перші три дні Великодня отримано 12164 р., що більше минулорічного виторгу на 1300 р.

1121. **Погибающее** Общество. – 1914. – 11 апр.

Заступництва тварин через брак коштів.

1122. **Футбол** в парке. – 1914. – 11 апр.

Спостерігається захоплення футболом дітей та дорослих. Необхідно облаштувати спеціальні майданчики, щоб парк залишався місцем для прогулянок містян.

1123. **Больничная** касса рабочих и служащих типографий. – 1914. – 11 апр.

Розпочала функціонувати. Організацію медичної допомоги робітникам покладено на власників друкарень.

1124. **Гришенко, И.** Высшие сельскохозяйственные курсы в Харькове: (особое мнение гласного И. К. Грищенко). – 1914. – 11 апр.

Гласний пропонує ще переглянути положення про курси, навчальні плани, обговорити питання про виділену землю.

1125. **У ремесленников.** – 1914. – 11 апр.

На сході відбулися вибори старшин і товаришів старшин. Збори супроводжувалися шумом, відзначено неорганізованість.

1126. **«Торговый дом»** / Н. Д. – 1914. – 11, 22 апр.

П'єсу І. Сургучова поставила трупа Блюменталь-Тамаріна. У виставі взяли участь Балакірев, Тарханов, Волін.

1127. **Мельников, Ф.** «Хозяева жизни», пьеса в 4 д. Сергея Гарина / Ф. М. – 1914. – 11 апр.

Критична нотатка про п'єсу. У ролях Бороздін, Димова.

1128. **Велосипед.** – 1914. – 11 апр.

У Товаристві любителів спорту розіграні перші в сезоні велосипедні перегони для новачків. Першим прибув Дадукевич.

1129. **с. Новая** Водолага, Валков. уезда: выставки. – 1914. – 11 апр.

Влаштовується кілька виставок: рільництва, птахівництва, тваринництва, плідівництва, бджолярства і гончарних виробів. Кошти на їх організацію дають повітове земство, губернська управа і департамент землеробства.

1130. **Замощение** городских улиц. – 1914. – 12 апр.

На роботах з лагодження бруківки щодня працює 100 осіб.

1131. Канализационные работы. – 1914. – 12 апр.

Розпочали роботи з прокладання каналізаційних труб вулицями міста. Наразі укладання труб здійснюється в Мордвинівському провулку.

1132. Праздник трезвости. – 1914. – 12 апр.

На користь Харківського відділу Всеросійської спілки християн-непитущих зібрано 1321 р. 65 к. Рада відділу планує на зібрані кошти організувати безкоштовну народну бібліотеку-читальню в районі Петінської вулиці, а також придбати ліхтар для народних читань і лекцій.

1133. Экскурсия железнодорожников. – 1914. – 12 апр.

Службовці Південних залізниць побували на екскурсії в Севастополі, Ялті, Гурзуфі.

1134. «Сокольский вечер». – 1914. – 12 апр.

Вечір організовується в залі Товариства працюючих жінок на користь нужденних учениць гімназії В. А. Шекун.

1135. Выставка охраны природы в Киеве. – 1914. – 12 апр.

Бере участь харківське Товариство любителів природи. Протягом місяця виставку відвідало 10 тис. осіб.

1136. Оспа. – 1914. – 12 апр.

У Харкові зареєстровано 4 захворювання. Для запобігання епідемії в місті встановлено щоденні чергування санітарних лікарів.

1137. Подземные галереи Харькова. – 1914. – 12 апр.

Для дослідження підземних ходів міста в 1913 р. організована спеціальна комісія на чолі з членом управи З. Ю. Харманським. В її роботі взяли участь працівники Харківського університету: професор В. І. Савва, завідувач історичного архіву Є. М. Іванов, завідувач геологічного кабінету О. С. Федоровський. Комісія не змогла повністю оглянути і скласти план підземних споруджень, оскільки ходи засипані землею і сміттям. Особливий інтерес становлять ходи в районі Римарської вулиці. Вони мають три напрямки: один – вниз до річки, другий – до будівлі управління поліцмейстера і третій – до Ветеринарної вулиці. Усі підземні споруди являють собою низку галерей з численними відгалуженнями і глухими кутами. Стіни і звід кам'яні. У стінах є ніші, стеля сильно закопчена, ймовірно, від ліхтарів. На думку професора В. І. Савви, будівництво підземель належить до XVII ст. і слугували жителям шляхом до втечі від татарських набігів. Численні відгалуження ходів дозволяють висловити припущення про можливість існування цілої низки лабіринтів, призначених для введення ворога в оману. Для дослідження історичної пам'ятки потрібні кошти. Міська дума виділила всього 700 р. У міській управі є проєкт організації нової спеціальної комісії із залученням вчених для дослідження підземного Харкова.

1138. Горовиц, А. Концерт Н. Г. Гуляева. – 1914. – 12 апр.

У залі Товариства працюючих жінок відбувся концерт співака М. Г. Гуляєва. Його партнерами виступили Ф. Г. Шепеленко і І. І. Анурін, фортепіано – пані Тоболькевич.

1139. **Мельников, Ф.** Городской театр: «Первая любовь»: инсценированный рассказ И. С. Тургенева / Ф. М. – 1914. – 12 апр.

Вистава у виконанні трупи Блюменталь-Тамаріна. У ролях Галіна, Волжська, Кондорова, Тарханов, Горич.

1140. **Барон В. А.** Розен. – 1914. – 13 апр.

Повідомлення про смерть в Курську 65-річного присяжного повіреного. Був членом стану харківських присяжних повірених, входив до його ради.

1141. **Харьковское** латышское Общество. – 1914. – 13 апр.

Про організацію музично-драматичного вечора.

1142. **Заседание** владельцев типографий. – 1914. – 13 апр.

Обговорювалося питання організації амбулаторної допомоги робітникам друкарень. Присутні 15 осіб.

1143. **Двинский, И.** У ремесленников. – 1914. – 13 апр.

Про вибори посадових осіб ремісничого управління.

1144. **Мельников, Ф.** Городской театр / Ф. М. – 1914. – 13 апр.

Трупа Блюменталь-Тамаріна поставила комедію «Милий Жорж». Відзначені артисти Галіна, Балакірев, Горич, Бершадська, Кондорова, Сашина.

1145. **[Театр Коммерческого клуба]**. – 1914. – 13 апр.

Влаштовується бенефіс В. О. Бороздіна. Йде п'єса С. Гаріна «Моряки». Цією виставою трупа Гаріна закінчує свої виступи.

1146. **[Гастроли «Кривого зеркала» в Харькове]**. – 1914. – 13 апр.

У міському театрі відбудуться вистави трупи З. В. Холмської, що користуються великим успіхом.

1147. **[Гастроли труппы С. Ф. Сабурова в театре Коммерческого клуба]**. – 1914. – 13 апр.

У трупі виступає талановита О. М. Грановська.

1148. **[Общественная библиотека]**. – 1914. – 13 апр.

Відбувся концерт відомої виконавиці циганських романсів Сербської, артиста імператорських театрів Аміраджана, імітатора Валентинова та ін.

1149. **Автомобильный** пробег Харьков–Москва–Харьков: участники пробега перед отъездом : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11994. – 1914. – 13 апр.

1150. **Ф. П. Иванов.** – 1914. – 14 апр.

Повідомлення про смерть купця Федора Павловича Иванова, якому було більше 75 років. Був одним із перших купців, які здобули вищу освіту. Обирався гласним Міської думи, членом благодійного товариства.

1151. **В Общине** сестер милосердия Красного Креста. – 1914. – 14 апр.

На річних загальних зборах серед інших обговорювалося питання щодо внесення до витрат амбулаторної і стаціонарної лікарні річної вартості їхніх

приміщень. Затверджено кошторис прибутків і витрат на суму 39672 р. 24 к. Заслухано доповідь про будівництво нової будівлі хірургічної лікарні, на яку виділено 135 тис. р.

1152. А. С. Жолниренко. – 1914. – 14 апр.

Повідомлення про смерть очільниці приватної гімназії Анни Самійлівни Жолніренко, яка прийняла велику дозу отрути і померла в своїй спальні. Вона залишила розпорядження щодо утримання своїх дітей і гімназії. Керувати гімназією доручила сестрі свого чоловіка Н. О. Богомолівій, учительці географії і головній її помічниці. Матеріальна частина і всі грошові рахунки передані матері покійного чоловіка, якій доручено і догляд за дітьми.

1153. Отчет о состоянии и деятельности Харьковского ветеринарного института за 1913 год. – 1914. – 14 апр.

Вийшов з друку звіт інституту за 1913 р. У звітному році здійснено ремонт і будівництво нових інститутських будівель. Почало діяти Товариство допомоги нужденним студентам. У 1913 р. в інституті було 36 почесних членів, 2 члени-кореспонденти, 5 ординарних професорів, 5 екстраординарних, 5 доцентів, приват-доцентів і прозекторів, 10 викладачів за наймом, 2 штатні асистенти, 9 надштатних, 3 лаборанти, 2 консерватори кабінетів, 2 викладачі фельдшерської школи за наймом. Налічувалося 500 осіб студентів, з них 470 православних, 3 вірмено-григоріанського сповідання, 2 католики і 25 іудеїв. У ветеринарно-фельдшерській школі числилося 55 учнів. Студентам видано стипендій на суму 9975 р., допомоги 1735 р. 48 к. Товариство допомоги надало коротко- і довгострокових позичок на суму 679 р. У клініках інституту тваринам надавалася допомога: амбулаторно прийнято 962 тварини, стаціонарно 507. Бактеріологічна станція при інституті виготовила і відправила до різних місцевостей 187410 грамів вакцин сибірки, 68052 дози вакцин бешихи свиней, 118200 доз овини і 14630 доз каприни. Здійснено 258 діагностичних досліджень. На повторні курси при станції відряджено 11 ветеринарних лікарів. Витрати на утримання інституту склали 161803 р. 43 к. У звітному році в будівлях інституту проходив III Всеросійський з'їзд ветеринарних лікарів, на ньому організовано велику виставку.

1154. Мельников, Ф. Городской театр / Ф. М. – 1914. – 14 апр.

У театрі поставлено дві вистави: ранкова і вечірня. Вранці йшла драма М. Горького «На дні», ввечері — французька мелодрама «Джек». Добре грали Галіна, Блюменталь-Тамарін, Балакірєв, Мендельсон, Горич, Тарханов.

1155. Еще о самоубийстве А. С. Жолниренко. – 1914. – 15 апр.

Небіжчиці було 34 роки. У неї залишилося двоє дітей і свекруха, яка проживає на дачі в Покотилівці. Наведено текст передсмертного листа.

1156. Чествование. – 1914. – 15 апр.

В основ'янській Іоанно-Предтеченській церкві вшанували колишнього настоятеля священника М. Петрова з нагоди його переходу до Троїцької церкви. Парафіяни піднесли йому ікону Казанської Божої Матері.

1157. К замощению Холодной горы. – 1914. – 15 апр.

До мостильної комісії Харківської міської думи надіслано клопотання мешканців Холодної гори з проханням щодо здійснення мостильних робіт. Надано перелік вулиць, які потребують першочергового впорядкування.

1158. В зубоврачебном Обществе. – 1914. – 15 апр.

На зборах приват-доцент Московського університету Г. І. Вільга прочитає лекції «Становище питання про зуболікарську освіту та про права зубних лікарів...» і «Всеросійська ліга громадської гігієни зубів і порожнини рота...».

1159. Экскурсия студентов-ветеринаров. – 1914. – 15, 16 апр.

Під керівництвом професора бактеріології і м'ясознавства О. В. Дедюліна студенти IV курсу оглянуть міські скотобійні, холодильний склад на ковбасній фабриці С. М. Жевержєєва.

1160. XVIII-ая очередная сессия харьковского порайонного комитета. – 1914. – 15, 16, 17, 18 апр.

1161. В Обществе покровительства животным. – 1914. – 15 апр.

На загальних зборах заслухано і затверджено звіти про діяльність за 1911–1913 рр. У товариства була лікарня для тварин, у якій протягом трьох звітних років надана допомога 4358 хворим тваринам, здійснено 7288 відвідувань. Значного розвитку набула також кузня товариства. Кошторис прибутку і витрат на 1914 р. збалансовано в сумі 4200 р. До правління обрано Запорожця, Іпогорського, Блюмович, Мессерле. Для поповнення коштів товариства вирішено організувати день продажу «колосу вівса».

1162. К кончине А. С. Жолниренко. – 1914. – 16 апр.

Похована на міському цвинтарі. Наведено повний текст передсмертного листа.

1163. Приезд В. К. Саблера. – 1914. – 16 апр.

Обер-прокурор Святійшого Синоду відвідає кафедральний собор, Покровський монастир, духовну семінарію, Олександрівсько-Невські двокласні школи, де він є почесним піклувальником, єпархіальне жіноче училище, єпархіальний будинок, духовне училище та духовну консисторію.

1164. Правительственная ревизия. – 1914. – 16 апр.

Після ревізії в Олександрівській лікарні ревізор перейшов до Миколаївської. Здійснюється огляд установ, білизни, продуктів харчування тощо.

1165. Перераспределение управских портфелей. – 1914. – 16 апр.

Після тривалого обговорення завідування електричною станцією доручено О. М. Коритіну, квартирним відділенням – В. Є. Мороховцю.

1166. Городской кирпичный завод. – 1914. – 16 апр.

Після зимової перерви відновив роботу. Має збільшити виробництво цегли, зокрема будівельної. За 1913 р. завод отримав великий чистий прибуток.

1167. Железнодорожный банк. – 1914. – 16 апр.

Оборотний капітал банку на 1 квітня 1914 р. досяг 80831 р., вкладів налічувалося 440901 р., готівка каси – 75000 р., баланс – 542008 р.

1168. Призрение покинутых детей. – 1914. – 16 апр.

Лікарка Харківського притулку покинутих дітей Т. Пономарьова подала до губернської земської управи доповідь, у якій вказала на недоліки організації санітарного утримання дітей.

1169. Отделение аэроклуба. – 1914. – 16 апр.

Про його організацію в Харкові.

1170. Юбилей Ф. Г. Каратаева. – 1914. – 16 апр.

Відбулося вшанування 25-річної співпраці Федора Григоровича Каратаєва з торговим домом Назаренка та Ігнатова. Незважаючи на відмову від офіційного вшанування, ювіляр отримав багатих адресів та подарунків.

1171. Горовиц, А. Концерт В. Н. Петровой-Званцевой и А. В. Смирнова. – 1914. – 16 апр.

Відбувся в залі Комерційного клубу. Акомпонував піаніст Рабинович.

1172. Открытие спектаклей труппы Сабурова / Б. – 1914. – 16 апр.

У театрі Комерційного клубу першого дня поставлено фарс «Ліжко Наполеона», комедію «Прийшов, побачив, переміг». У ролях С. Ф. Сабуров, Бураковська, О. М. Грановська, Надєждін та ін.

1173. Пособие на школы. – 1914. – 16 апр.

Міністерство народної освіти внаслідок клопотання Харківського повітового земства призначило йому постійну допомогу 10,2 тис. р. на утримання одного комплексу других класів двокласних училищ та разову допомогу 19 тис. р. на шкільно-будівельні роботи.

1174. Змиев: земский телефон. – 1914. – 16 апр.

Повітове земство обмежилося встановленням доступу до телефонної мережі лише волосним правлінням, установам земства та повітовій адміністрації. Населення також потребує телефонного зв'язку.

1175. Болезнь архиепископа Арсения. – 1914. – 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 апр.

1176. Волин, Ю. Мечта Репина. – 1914. – 17, 18 апр.

До 70-річного ювілею художник хотів би заснувати в Чугуєві школу-майстерню «Діловий двір мистецтв».

1177. Перед выборами. – 1914. – 17, 24 апр.

Пожвавлюється виборча кампанія в гласні Міської думи на 1914–1917 рр. Серед пропонованих кандидатів нових осіб немає.

1178. Правительственная ревизия городского управления. – 1914. – 17, 18, 20, 27 апр.; 1, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 17, 18, 19, 20, 24, 28, 29, 30 мая.

М. П. Шипін оглянув лікарні міста в супроводі губернського лікарського інспектора М. Д. Стрельникова. Проводиться ревізія відділу народної освіти, міського господарства, міської залізниці, звітності будівництва критого ринку тощо.

1179. Осмотр «Скорой помощи». – 1914. – 17 апр.

Нова будівля станції розташована на Конторській вулиці. При ній є лікарня.

1180. **Новые** железные дороги в Харьковской губернии. – 1914. – 17 апр.

Харківське губернське земське зібрання клопоче про будівництво залізничної лінії Суми–Київ і Полтава–Опішне–Зіньків.

1181. **Линия** «Мерефа–Херсон» и интересы хлебопромышленников. – 1914. – 17 апр.

1182. **Большой** пожар. – 1914. – 17 апр.

На Купецькому узвозі в магазині мануфактурних і ватних товарів фабриканта О. А. Дроздова сталася пожежа, яка знищила більшу частину товару верхнього відділення магазину. Товари застраховані на суму 60 тис. р. Збиток поки що не з'ясовано. Кілька пожежників дістали опіки.

1183. **В Обществе** взаимного кредита горнопромышленников юга России. – 1914. – 17 апр.

Головне питання зборів – придбання нерухомого майна в м. Харкові для потреб товариства. При голосуванні пропозицію не прийнято більшістю голосів.

1184. **III Охотничья** выставка. – 1914. – 17, 19, 21, 23 апр.

Відкривається в саду Тіволі харківським відділом Товариства правильного полювання. Виставка складається з 10 розділів: 1) тварини, пристосовані до полювання; 2) об'єкти полювання; 3) зброя і предмети спорядження; 4) приладдя мисливського вжитку; 5) садивний відділ; 6) ветеринарний відділ; 7) мисливська література; 8) художній відділ; 9) рибальство та рибництво; 10) оптичний та інструментальний. Крім того, Пузанов експонує роги та шкіри диких тварин Африки, де він полював протягом двох років. Добре продаються опудала тварин.

1185. **Бабецкий, Е. М.** М. Г. Савина: к 40-летию пребывания на императорской сцене / И. Тавридов // Юж. край : ил. прибавление к № 12001. – 1914. – 17 апр.: фото.

1186. **«Кривое** зеркало»: (к гастролям в Харькове) : [портреты] // Юж. край : ил. прибавление к № 12001. – 1914. – 17 апр.

Зображено: З. В. Холмська «Стилізоване відділення департаменту очікувань», Г. Лебединський «Кухня сміху».

1187. **Новый** инженер трамвая. – 1914. – 18 апр.

На посаду завідувача службою рухомого складу міської залізниці запрошено інженера О. М. Богатирьова.

1188. **Проводы** Е. И. Родевича. – 1914. – 18 апр.

Помічника головного контролера Південних залізниць Євстахія Івановича Родевича переведено на таку саму посаду Миколаївської залізниці. Він – вихованець духовної академії, у місцевому контролі служить з 1912 р.

1189. **«Господа** Мейеры», комедия Фридмана / Б. – 1914. – 18 апр.

Поставила трупа Сабурова. Разом з новинкою йшла комедія-фарс «Нічний метелик». Відзначилися артисти Грановська, Надсждін, Казанський, Брошель.

1190. **Мельников, Ф.** Гастроли «Кривого зеркала» / Ф. М. – 1914. – 18 апр.

Відбулася перша вистава трупи. Збір був повний. Поставлені «Кухня сміху», «Під владою пана» та «Утопія».

1191. **Изм:** библиотека. – 1914. – 18 апр.

Правління місцевої громадської бібліотеки випустило звіт за 18-й рік її існування. У бібліотеці понад 8 тис. томів. У 1913 р. було 352 підписники, з них 108 – службовці земства за наймом. Повітове земство виділяє 300 р., щоб земські службовці користувалися книгами безкоштовно. Головним доходом бібліотеки є прибуток від наявного при ній книжкового складу. За 17 років існування складу прибуток склав 14 тис. р. При бібліотеці ще є безкоштовна народна бібліотека-читальня, субсидована міським управлінням сумою 100 р. У ній налічується 4,6 тис. томів і передплачується 14 періодичних видань, переважно для дітей. У звітному році був 161 підписник. Громадська бібліотека отримує 30 журналів і 5 назв газет.

1192. **Городская дума.** – 1914. – 19 апр.

Перед засіданням Думи відбулися приватні наради з питання розподілу посад між членами управи: О. Ю. Вегнер залишився завідувачем експлуатації електричної станції, професор М. А. Артем'єв – очільником будівництва нової станції. На засіданні Думи ухвалено інструкцію про порядок проведення виборів.

1193. **Результаты переписи г. Харькова.** – 1914. – 19 апр.

Перепис населення Харкова відбувся 8 грудня 1912 р. Статистичне бюро опрацьовує дані, що стосуються околиць міста. На Журавлівці проживає 3546 жителів, з них 62% письменних; на Пісках – 6353, письменних 65%; на Холодній горі – 24533, письменних 57%; на Новоселівці – 1432, 50% письменних. Детально розроблено відомості щодо околиць, що входять до 1-ї поліцейської частини міста. На Москалівці 15258 жителів, у т. ч. чоловіків 8299, письменних 10850. Всього по 1 частині виявилось 117912 жителів, з них чоловіків 64878, письменних 75007. На околицях 1 частини жителів 62086, чоловіків 33801, письменних 39534.

1194. **Школа в уезде.** – 1914. – 19 апр.

На засіданні шкільної комісії повітового земства розглядався проєкт запровадження професійного навчання в повіті. Вирішено заснувати при школах професійні училища, куди приймали б і доросле населення.

1195. **В ночлежном приюте Дома трудолюбия.** – 1914. – 19, 22 апр.

Відкривається відділення для жінок на 50 місць, що складається з двох кімнат. Одна кімната призначена для жінок, які шукають роботу, інша – для бідних і жінок-жебрачок. У притулку є їдальня та чайна за здешевленою ціною. Жертводавцями влаштовуються безкоштовні обіди, для обліку яких роздаються особливі книжки. Відкрито майстерні для тих, хто шукає трудову допомогу.

1196. **В пользу Петропавловского попечительства.** – 1914. – 19 апр.

У синематографі «Мішель» демонструються картини. У фое влаштовано цікавий базар, організовано продаж квітів. Піклування розташоване на Журавлівці, обслуговує одну з найбідніших околиць Харкова.

1197. **Мельников, Ф.** Гастроли театра «Кривое зеркало» / Ф. М. – 1914. – 19 апр.

Відзначено вдалий вибір і постановку вистав, гру артистів.

1198. **Спектакли** труппы Сабурова / Б. – 1914. – 19 апр.

Відбуваються в театрі Комерційного клубу. Головна увага приділяється артистці О. М. Грановській, як талановитому явищі на сцені. Великої похвали заслуговують її партнери Надєждін, Казанський, Брошель, Вронський, Светлов і Степанов.

1199. **Шестая** областная выставка племенного рогатого скота и свиней в Харькове. – 1914. – 19, 20, 21 апр.

Організовує відділення тваринництва Товариства сільського господарства 20–25 квітня. Обрано розпорядчий комітет та експертну комісію.

1200. **Валки:** весенние думы. – 1914. – 19 апр.

Про посіви ярини, шкідників садів.

1201. **Чудов, Н. А.** «Обновление» : маленький фельетон / Танкредь. – 1914. – 19 апр.

1202. **Сумцов, Н. Ф.** Новое о Тарасе Шевченке, как художнике. – 1914. – 20 апр.

1203. **Новый** Кузнечный мост. – 1914. – 20 апр.; 18 мая.

На засіданні Міської технічної ради розглядався проєкт нового залізобетонного Кузнечного мосту. Більшість проєктів виявилися не цілком відповідними до завдань управи. Вартість будівництва приблизно 80–90 тис. р. Джерело фінансування – попудний збір. Міська управа закінчила розгляд проєктів, прийнявши до реалізації проєкт інженерів Беггрова і Беякова. На його виконання найменшу суму 83905 р. 80 к. заявила Артіль російських інженерів. До цієї суми не входить влаштування перил, архітектурна обробка, замощення.

1204. **Канализационные** сооружения. – 1914. – 20 апр.

До каналізаційного бюро надходить багато проєктів влаштування приєднань дворових ділянок до каналізаційної мережі. Тривають роботи з прокладання труб, на біологічній станції – із завантаження фільтрів шлаком. Каналізаційне бюро розробило фінансовий план каналізаційних споруд на 1914, 1915, 1916 рр.

1205. **Экскурсия** учителей городских школ. – 1914. – 20, 26 апр.

Педагогічне Товариство організовує цикл екскурсій для вчителів місцевих початкових училищ з метою ознайомлення з природою околиць Харкова. Перша екскурсія присвячена геології, її проводить лаборант геологічного інституту О. С. Федоровський.

1206. **В Обществе** трудящихся женщин. – 1914. – 20 апр.

На засіданні організаційної комісії з будівництва квартир у Харкові і дачі в селищі Високий вирішили будівництво дачі розпочати восени поточного року. Для цього є 1400 р.

1207. **Заседание** историко-филологического Общества. – 1914. – 20 апр.

Розглядалися поточні питання: пропозиція правління університету щодо вжиття заходів щодо видання творів покійного почесного члена Харківського університету Є. С. Гордєєнка, прийняття пожертви за духовним заповітом Леваковського на премію за твори з педагогіки і філантропії та ін. Членами товариства обрано О. Я. Кракова, П. М. Пиневича, М. М. Пиневича, М. П. Базарова. Професор М. Ф. Сумцов доповів про сучасний стан археології в Болгарії.

1208. **Двинский, И.** Перед выборами. – 1914. – 20 апр.

У виборах беруть участь кандидати від різних груп: «прогресистів», правих, «ділових людей», оновленської.

1209. **Городские** перерасходы. – 1914. – 20 апр.

За результатами виконання кошторису Харкова виявилось недобору 5136 р. 63 к. та перевитрат 25901 р. 5 к. Загалом недобір і перевитрата складають 31037 р. 68 к. Управа просить Думу покрити витрати із запасного капіталу.

1210. **Чудов, Н. А.** Сердце Харькова: (из «Риголетто. Навеяно предстоящим сегодня концертом Собинова») : маленький фельетон / Танкредъ. – 1914. – 20 апр.

1211. **[Театр Муссури]**. – 1914. – 20 апр.

У театрі організовується єдиний концерт артиста імператорських театрів Леоніда Собінова. У концерті візьмуть участь також артистка московських імператорських театрів Є. О. Попелло-Давидова (сопрано), артист і режисер Санкт-Петербурзької музичної драми В. Андога (баритон) і вільний художник М. Якобсон, автор багатьох популярних романсів.

1212. **К концерту 20-го апреля** : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12007. – 1914. – 20 апр.

На фото артист «Музичної драми» В. Андога, соліст його величності Леонід Собінов, вільний художник М. І. Якобсон.

1213. **«Кривое зеркало»** : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12007. – 1914. – 20 апр.

Сцени зі спектаклів «Кухня сміху» Дейкаханова, Лихмарського, «Ковбаса з метеликів» М. Мальшета.

1214. **На харьковском городском кладбище 15 апреля.** «Поминают» : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12007. – 1914. – 20 апр.

1215. **Бабецкий, Е. М.** День розового цветка / Е. М. Б. – 1914. – 21 апр.

У Харкові одинадцятий рік існує Інститут материнства і допомоги дітям. У ньому є лікарня. «Крапля молока» зробила багато для населення, потребує коштів.

1216. **Памятник** М. Л. Кропивницькому. – 1914. – 21 апр.

Пам'ятник виконано, 23 квітня відбудеться його освячення. У Харкові наразі перебувають вдова письменника, лікарка Н. В. Кропивницька, та деякі члени родини.

1217. **Памяти** А. В. Бурышкина. – 1914. – 21 апр.

У лікарні прикажчиків на кошти службовців Харківського відділення товариства О. В. Буришкіна засновано ліжко його імені.

1218. **Лекция** поета Н. М. Минского. – 1914. – 21, 27 апр.

На тему «Любов до предметів і любов до людей» пройшла в Громадській бібліотеці.

1219. **В Обществе** взаимного вспоможения занимающихся ремесленным трудом. – 1914. – 21 апр.

Засідання присвячене виборам членів правління і ревізійної комісії. Заслухано питання про заснування при товаристві середньої технічної школи.

1220. **Вечер** сонат. – 1914. – 21 апр.

Відбувся в залі літературно-художнього гуртка. Взяли участь О. Я. Белоусов та О. І. Горовиць.

1221. **Мельников, Ф.** Гастроли театра «Кривое зеркало» / Ф. М. – 1914. – 21 апр.

Поставлена вистава «Жовта кофта» не викликала загального захоплення. Добре зіграли свої ролі Лукін, Фенін, Наумов, Антимонов, Підгорний.

1222. **Концерт** Л. Собинова. – 1914. – 21 апр.

Відбувся в театрі Муссурі. Збір перевищив 5,5 тис. рублів. Публіка приймала співака із захопленням.

1223. **Бенефис** Е. М. Грановской. – 1914. – 21, 22 апр.

Трупа Сабурова закінчує свої гастролі і від'їжджає на літній сезон до Москви. На бенефісі артистка виступає в двох п'єсах: «Прийшла, побачила, перемогла» та «Незабутня ніч».

1224. **[Городской театр]**. – 1914. – 21 апр.

У травні відбудуться гастролі артистів імператорського Московського Малого театру В. В. Максимова за участі балерини Великого театру В. О. Караллі.

1225. **Городская дума**. – 1914. – 22 апр.

Обговорювалося питання щодо перекриття даху ринку.

1226. **К открытию** памятника М. Л. Кропивницькому. – 1914. – 22 апр.

Наведено текст заяви гласного М. І. Міхновського до міської управи щодо увічнення пам'яті драматурга й артиста. Автор листа пропонує перейменувати вулицю Конторську на вулицю Марка Кропивницького.

1227. **Чествование** прот. А. Юшкова. – 1914. – 22 апр.

Виповнилось 25 років педагогічної діяльності ректора Харківської духовної семінарії. Крім привітань від духовенства і семінаристів, Товариство допомоги

нужденним семінаристам заснувало стипендію імені ювіляра 1 тис. р. Отримано багато вітальних телеграм.

1228. Заведующий городской школой печатников. – 1914. – 22 апр.

Художника ужиткового мистецтва В. О. Апухтіна призначено завідувачем школи друкарської справи. Нині він служить викладачем художньо-ремісничої майстерні зі срібної справи в с. Красне Костромської губернії.

1229. Курсы для санитарных врачей. – 1914. – 22 апр.

Уперше в Харкові в Жіночому медичному інституті відкрилися курси з практичної санітарії для лікарів. Крім лекцій проводяться практичні заняття в міській лабораторії. Керівник курсів міський санітарний лікар приват-доцент В. В. Фавр. Серед викладачів професор О. В. Дедюлін, лікарі К. М. Гамалій, С. Ф. Афанасьєв, М. А. Хворостянський, М. О. Ширяєв, міські хіміки Я. М. Зільбер і О. Е. Дрейер.

1230. Что мы едим. – 1914. – 22 апр.

Внаслідок огляду всіх ринків, м'ясних та рибних складів міський санітарний і ветеринарний нагляд знищив 109 пудів непридатного м'яса і 162 пуди риби.

1231. День «розового цветка». – 1914. – 22 апр.

У Харкові проводився продаж «рожевої квітки» на користь харківського відділу Спілки для боротьби з дитячою смертністю. Триває підрахунок зібраних коштів.

1232. Горовиц, А. Концерт Л. Собинова. – 1914. – 22 апр.

1233. Сумцов, Н. Ф. К постановке памятника М. Л. Кропивницкому. – 1914. – 23 апр.

1234. Предвыборное собрание. – 1914. – 23 апр.

Скликано прогресивною групою виборців. С. О. Раєвський зробив доповідь про стан народної освіти в Харкові. До запровадження містового положення (1872 р.) у місті було всього 3 початкових училища. На 1000 жителів припадало 14 учнів. До 1902 р. відкрито 16 училищ, або 40 класів. До 1910 р. – ще 40 комплектів. Останніми роками проведено збільшення на 41 комплект. У 1911 р. Думою розроблено детальний план запровадження загальної початкової освіти, розрахований на 10 років. Персонал учителів поповнюється конкурсним шляхом. Будівництво шкільних будівель здійснюється за проектами, ретельно підготовленими з врахуванням усіх вимог сучасної техніки та гігієни. Шкільно-санітарний нагляд ще не є досконалим. Але щорічно влаштовуються літні колонії школярів, гарячі сніданки в школах. Відбулося обговорення доповіді, поставлено питання, зокрема щодо бюджету міста, стану бруківки.

1235. Перенесение иконы. – 1914. – 23 апр.

Відбулося урочисте перенесення Озерянської ікони Божої Матері з харківського Покровського монастиря до курязького Спасо-Преображенського.

1236. Конфискация «Южного края». – 1914. – 23 апр.

Число газети 12010 конфісковане за публікацію статті О. Немировського «Під молотом». Редактор М. П. Дриженко притягується до кримінальної відповідальності.

1237. **Чествование** М. О. Короткой. – 1914. – 23 апр.

Піклувальниця притулку Товариства боротьби з жебрацтвом дітей виїжджає з Харкова.

1238. **Коммерческий** институт. – 1914. – 23 апр.

Розглядається план і кошторис будівництва будівлі Вищих комерційних курсів. Вже надійшло 91600 р. пожертвувань, а також 50 тис. штук цегли.

1239. **Сбор** от продажи «Розового цветка». – 1914. – 23 апр.

Харківським відділом Спілки для боротьби з дитячою смертністю в обіг було запущено 400 карнавок. Зібрано 5579 р. 92 к. Сума може збільшитися, оскільки ще не всі продавчині здали карнавки.

1240. **Открытие** шестой областной выставки племенного рогатого скота и свиней. – 1914. – 23 апр.

На виставку доправлено 105 свиней і 174 голови великої рогатої худоби. Серед різних порід тварин найбільшу увагу привертає сіра степова українська худоба.

1241. **[Театр Коммерческого клуба]**. – 1914. – 23, 24 апр.

Організовується концерт співачки Д. Е. Батшавер-Димшиць, виконавиці єврейських духовних співів разом з хором місцевої хоральної синагоги.

1242. **Открытие** памятника М. Л. Кропивницкому. – 1914. – 24 апр.

На міському цвинтарі відбулося урочисте відкриття надмогильного пам'ятника діячеві українського театру і літератури. Були присутні рідні, друзі, представники міського управління, працівники періодичних видань.

1243. **Постройка** Кузнечного моста. – 1914. – 24 апр.

Проект будівництва залізобетонного Кузнечного мосту розробили архітектори Беггров і Беляков. Підряд на будівництво доручено Артїлі російських інженерів, яка розрахувала кошторис на суму 85 тис. р.

1244. **Юбилей**. – 1914. – 24 апр.

А. О. Шевченко 25 років прослужив у повітовій земській управі. Ювіляру подарували золотий годинник та адрес.

1245. **В Обществе** ветеринарных врачей. – 1914. – 24 апр.

Засідання присвячене пам'яті професора В. А. Мостинського. Професор М. В. Рязанцев виступив з повідомленням «Короткий нарис наукових праць проф. В. А. Мостинського», зачитано доповідь магістра П. М. Андрєєва «Проф. В. А. Мостинський як засновник біохімічного відділення лабораторії ветеринарного управління МВС», надіслану з Петербурга.

1246. **Мельников, Ф.** Гастроли театра «Кривое зеркало» / Ф. М. – 1914. – 24 апр.

Вистави театру мають матеріальний і художній успіх. Добре виконують свої ролі Фенін і Холмська.

1247. **[Городской театр]**. – 1914. – 24 апр.

М. М. Синельников замовив для фое театру великий портрет М. Л. Кропивницького, який виступав тут при антрепризі Дюкової, потім у 1881 р.

1248. Городская дума. – 1914. – 25 апр.

Заслухано доповідь управи про виконання кошторису за 1913 р. У результаті виявлено недобір та перевитрату кошторису на загальну суму 31037 р. 68 к. Головна сума перевитрат вийшла по трамваю – 53036 р. 29 к. всього і несплаченого 30240 р. 43 к. Дума ухвалила сплатити перевитрати 31037 р. 68 к. із запасного капіталу.

1249. Отделение городского ломбарда в холодногорском районе. – 1914. – 25 апр.

У зв'язку з розширенням операцій міського ломбарду до Міської думи надіслано пропозицію відкрити відділення в кінці Катеринославської вулиці.

1250. Новое Общество благоустройства. – 1914. – 25 апр.

Затверджено статут Товариства взаємодопомоги з благоустрою селища Іванівка Харківського повіту. Головою особливого комітету обрано В. Я. Гливенка. Завданнями товариства є брукування вулиць, тротуарів, влаштування електричного освітлення, базару, лікарень, шкіл, бібліотеки тощо.

1251. Чествование доктора К. И. Стецкевича. – 1914. – 25 апр.

Завідувач туберкульозної лікарні переходить на службу до Миколаївської лікарні.

1252. Число приходящих больных. – 1914. – 25 апр.

У Миколаївській лікарні збільшилася кількість амбулаторних хворих. У 1911 р. кількість їхніх відвідувань становила 5915, у 1912 р. – 12453, у 1913 р. – 19467.

1253. Отравление в школе благотворительного Общества. – 1914. – 25, 26 апр.

19 вихованок школи крою та шиття отримали харчове отруєння. Їх оглянув лікарський інспектор М. Д. Стрельников. Кілька разів на день здійснює огляд та призначає відповідні ліки лікар притулку Піснячевський.

1254. Ревизия отчета ломбарда. – 1914. – 25 апр.

Ревізійна комісія, обрана Думою для перевірки звіту міського ломбарду за 1912 р., закінчила свою роботу. Звіт та документи оформлено правильно. Обіг каси в 1912 р. досяг 2094599 р. 69 к.

1255. Осмотр канализационных сооружений. – 1914. – 26 апр.

Здійснювала група лікарів, слухачів санітарних курсів, з раннього ранку до п'ятої години вечора. У каналізаційному бюро пояснення давав головний будівельник каналізації Д. С. Черкес, на місцях огляду – інженер В. М. Матросов.

1256. Скарлатина в Павловском приюте. – 1914. – 26 апр.

У притулку утримуються 16 дівчаток і 11 хлопчиків. Харківський лікарський інспектор М. Д. Стрельников здійснив санітарний огляд. Притулок міститься у власній будівлі, просторій і доволі світлій. Хворих дітей відправлено до міської дитячої лікарні. Інспектор визнав необхідність дезінфекції всього приміщення.

1257. Юбилей. – 1914. – 26 апр.

Виповнилося 30-річчя службової діяльності завідувача головного складу станції Харків Я. І. Черноусова. Ювіляр вступив на службу 20 квітня 1884 р. на посаду

конторника колишньої Харково-Миколаївської залізниці, потім поступово отримав підвищення по службі, обіймаючи посади старшого рахівника, доглядача Миколаївського матеріального складу. З 1 липня 1909 р. призначений на нинішню посаду. Член кількох товариств та установ, один із засновників Залізничного банку, старшина Харківського залізничного клубу.

1258. Товарищество харьковских художников. – 1914. – 26 апр.

При товаристві започатковується постійна виставка-продаж творів та бюро для приймання замовлень на художні роботи.

1259. Ассигновки сельскохозяйственному Обществу. – 1914. – 26 апр.

Департамент землеробства і землеустрою виділив на видання вістей сільськогосподарської агентури в поточному році 2 тис. р. та на видання «Южнорусской газеты» 3 тис. р.

1260. В техническом Обществе. – 1914. – 26 апр.

На загальних зборах інженер Г. М. Хоткевич зробив доповідь про кустарний промисел гуцулів. Тут же демонструвалися вироби їхньої місцевої колонії.

1261. Приют для малолетних преступников. – 1914. – 26 апр.

Гласний І. П. Харинський подав заяву виконуючому обов'язки голови Харкова з приводу виділення ділянки на зведення будівлі виховно-виправного притулку для малолітніх злочинців. На його думку, Товариство виправних притулків для малолітніх злочинців має поблизу станції Дергачі власну землю, на якій побудовано майстерні, кам'яні корпуси, служби, інші споруди. Він пропонує розширити наявний там притулок, а не будувати його в Харкові.

1262. Заседание совета университета. – 1914. – 26 апр.

Проведено вибори викладачів, професора С. Є. Сабініна обрано головою професорського дисциплінарного суду, розподілено кошти на відрядження тощо.

1263. Весенние и летние экскурсии харьковского Общества любителей природы. – 1914. – 26 апр.

Експерсії проводяться по Харківській губернії, а також заплановано поїздки до заповідника «Асканія-Нова», на Кавказ та Урал.

1264. Двинский, И. Перед выборами: «обновленческий список». – 1914. – 26, 27 апр.

1265. с. Новая Водолага, Валковского уезда: постановление схода. – 1914. – 26 апр.

На сільському сході ухвалили закрити казенні монополії, ресторан і пивні, яких в селищі налічується не менше 15.

1266. К торжеству открытия здания станции «Скорой помощи» в Харькове : [фото] / фот. отд. техн. О-ва. – 1914. – 27 апр.

На фото нова будівля станції, повернення чергових карет, персонал станції: лікарі, санітари, кучери.

1267. **Бабецкий, Е. М.** Новоселье «Скорой помощи» / Е. М. Б. — 1914. — 27 апр.

Відкриття «Швидкої допомоги» відбулося 1910 року. Олександрівська лікарня надала приміщення для станції. Тепер збудовано нову власну будівлю за свої кошти за невеликої субсидії міста. Бюджет товариства за 4 роки сягнув 27 тис. р.

1268. **Список** гласных прогрессивного направления: на четырехлетие 1914–1917 годов предлагаются в состав Харьковской городской думы. — 1914. — 27 апр.

У списку 80 кандидатів.

1269. **Осмотр** Конного базара. — 1914. — 27 апр.

Лікарський інспектор М. Д. Стрельников за участі завідувача санітарного бюро лікаря В. В. Фавра, члена міської управи О. Я. Краснова, помічника поліцмейстера І. Ф. Сизова здійснили огляд базару в зв'язку зі скаргами на погане прибирання. Виявлено незадовільне утримання території: калюжі з брудною водою, гній, нерівності, відсутність замощення тощо. Вирішено вжити заходи щодо очищення базару.

1270. **На паровозостроительном** заводе. — 1914. — 27 апр.

Після арешту трьох членів правління лікарняної каси серед робітників сталися заворушення. Була спроба страйку. Після обіцянки директора поклопотати щодо звільнення арештованих робітники розпочали роботу.

1271. **Отчет** Общества скорой помощи. — 1914. — 27 апр.

У 1913 р. у товаристві було 8 почесних членів, 31 довічний, 380 дійсних. Капітал складає 17307 р. 40 к., запасний капітал 8006 р., платня лікарям 5241 р. 50 к., молодшому персоналу 2045 р. 15 к., продовольство 971 р. 96 к., обмундирування 497 р. 53 к., купівля коней 200 р., їх утримання 1667 р. 57 к., ремонт екіпажів і упряжі 1611 р. 87 к., аптека 730 р. 80 к. На будівництво будинку для станції та її облаштування витрачено 57620 р. 74 к. Членські внески 2400 р., пожертвування 11853 р. 13 к. Жіночий комітет зібрав 20918 р. 95 к., прибуток від видань 618 р. 21 к., з перевезення хворих в окремій платній кареті 3360 р., прибуток від будинку товариства 10000 р., карнаковий збір 256 р. 23 к. Усього було 2185 виїздів, з них пошкоджень 756, захворювань 872, самогубств 325, марних виїздів 232. Серед самогубств: отруєнь 260, вогнепальних поранень 24, холодною зброєю 19, повішень 16. Місця випадків: квартира 1016, вулиця 786, установи 248, двори 96. Викликали карету приватні особи в 1599 випадках, поліція — у 248, установи — у 264 і лікарі — 35. Відмов у виїзді було 1292: за невідповідністю цілям станції 705 випадків, виїздом карети 552, поза районом 35. За захворюваннями: різні захворювання 235, випадкові отруєння 155, істерія та епілепсія 133, чад 48, аборти 39, серцеві напади 60. Кошторис прибутків на 1914 р. визначено в 41 тис. р. і витрату 29 тис. р. Серед прибутків визначене надходження 10 тис. р., решта є непостійними. На станції працюють старший лікар, 4 штатних, 11 кандидатів, 3 кучери, 7 санітарів, кухар та двірник. Правління протягом року засідало 8 разів.

1272. В Обществе трудящихся женщин. – 1914. – 27 апр.

Відбулося засідання комісії з будівництва будинку для членів товариства. Архітектор М. Ф. Піскунов розрахував кошторис на проєктований будинок на суму 45 тис. р. У ньому 36 кімнат, кожна з платою від 8 до 20 р. на місяць з використанням ванни, з опаленням та спільною вітальнею. Передбачається запропонувати членам товариства придбати кімнати для довічного користування.

1273. Потребление молока. – 1914. – 27 апр.

З опитування 45 лікувальних закладів Харкова, з'ясувалося, що лікарні щорічно використовують 40 тис. відер молока, у зимові та весняні місяці по 115 відер щодня, у літні скорочується до 30 відер. На частку міських лікарень припадає 20800 відер на рік, або по 58 відер щодня. Міські і земські лікарні витрачають на молоко 32 тис. р. на рік. Витрати на молоко всіх лікувальних закладів сягає до 50 тис. р. Молоко до них, крім однієї дитячої лікарні, доставляється в сирому вигляді. Лише в одному з них є свій стерилізатор. Контроль якості молока здійснюється в 10 закладах, з них лише в 5 регулярно.

1274. Спор из-за упраздненного переулка. – 1914. – 27 апр.

У 1894 р. Дума передала безоплатно Жуковський провулок причту Воскресенської церкви за умови утримання його частини в порядку. Проте кріпосний акт не видано до цього часу. Під час огляду місця виявилось, що провулок утримується недбало. Управа ухвалила відкласти здійснення кріпосних актів до з'ясування можливості придбання цієї частини провулка іншими сусідами, які заявили про це ще в 1900 р.

1275. Столовая почтового ведомства. – 1914. – 27 апр.

Розташована на Вознесенській площі у віданні Т. О. Горбачової. Під час обідів чергують два поштові чиновники, які слідкують за якістю продуктів. В їдальні щодня обідає 100 осіб.

1276. Цифры. – 1914. – 27 апр.

За п'ять років діяльності амбулаторії Товариства допомоги нужденним євреям з 1908 до 1913 р. у ній зареєстровано перебування 28601 хворого, які здійснили 133689 відвідувань. Хворих неєвреїв було 6279. За п'ятиріччя видано 81067 рецептів, зроблено 4897 аналізів, стаціонарних хворих – 1402. За звітний період у ній працювало 138 лікарів.

1277. В горнопромышленном музее. – 1914. – 27 апр.

Для відвідувачів оформлено нову колекцію мінералів, зібраних у Нагірному Кряжі. Цей округ багатий на копалини, особливо на свинцево-срібну руду.

1278. Заседание губернского присутствия. – 1914. – 27 апр.

1279. Заседание членов Общества грамотности. – 1914. – 27 апр.

Проведено вибори членів правління замість вибулих. Професора Л. Л. Гіршмана обрано почесним членом товариства. Розглядалося питання щодо добудови будинку літніх колоній.

1280. Заседание медицинского Общества. – 1914. – 27 апр.

Заслухано доповідь лікарки Р. Д. Рохліної «До питання про сексуальне виховання». Відбулося бурхливе обговорення.

1281. Больничная касса при харьковском паровозостроительном заводе. – 1914. – 27 апр.

Перебуває в процесі організації. Обговорюються розмір внеску, взаємостосунки з лікарями та аптеками, питання самоуправління.

1282. Институт экономического изучения России. – 1914. – 27 апр.

З осені 1914 р. відкривається в Харкові. На Вищих комерційних курсах купецького Товариства є однойменна кафедра на чолі з приват-доцентом П. І. Фоміним.

1283. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни / Журналист. – 1914. – 27 апр.

Про вибори міського голови.

1284. Против пьянства. – 1914. – 27 апр.

Бабаївський сільський сход Харківського повіту ухвалив закрити казенну винну крамницю, що міститься в Бабаях, з метою викорінення пияцтва.

1285. Предвыборное собрание. – 1914. – 28 апр.

У Міському будинку відбулися другі збори виборців з питання щодо виборів гласних Міської думи на майбутнє чотириріччя 1914–1917 рр. У передвиборчій кампанії простежується боротьба двох груп: прогресивної та оновленської.

1286. Открытие здания станции «Скорой помощи». – 1914. – 28 апр.

Будівля розташована на вулиці Конторській, 41. На відкритті були присутні посадові особи, представники товариств. Після молебню і вітальної промови товариша голови Товариства швидкої допомоги М. Х. Орда з доповіддю про діяльність за 4 роки виступив старший лікар М. О. Молохов. Отримано багато вітальних телеграм. Під час зборів було два виклики карети на нещасні випадки.

1287. Пожалование юбилейного знака. – 1914. – 28 апр.

Государиня імператриця Марія Федорівна дозволила як знак дарування права носіння ювілейного знака на честь 100-річчя Інституту шляхетних дівчат у 1912 р. колишнім вихованкам інституту, які закінчили курс до ювілею.

1288. В Обществе грамотности. – 1914. – 28 апр.

До правління до 1916 р. обрані С. О. Раєвський, С. С. Жилкін, М. Д. Лінда, І. П. Харинський і М. О. Штейфон. До 1917 р. членами правління обрані І. Г. Коркушко, В. В. Рославлева, А. А. Кнюпфер, В. І. Сливицький, А. М. Ільяшевич.

1289. Расширение лечебницы приказчиков. – 1914. – 28 апр.

У лікарні запроваджується прийом хворих за двома додатковими лікарськими спеціальностями: з очних (лікар О. А. Пospelовський) і зубних (лікар О. І. Кузнецов) хвороб. Здійснено огляд ділянок землі для будівництва лікарні приказчиків.

1290. День «белой ромашки». – 1914. – 28 апр.

Благодійну акцію призначено на 3 травня. Для збору пожертвувань місто умовно поділене на 27 районів. Буде 400 продавчинь.

1291. Гулянье в саду Коммерческого клуба. – 1914. – 28 апр.

Комітет лютеранського притулку влаштовує дитяче гуляння, збір з якого призначається на користь притулку і богадільні. Програму складено обдуману, для маленької публіки буде багато різноманітного та цікавого.

1292. Бабецкий, Е. М. 8174 / Е. М. Б. – 1914. – 28 апр.

Це число виїздів карети швидкої допомоги за період чотирирічної діяльності. Ідея створення Товариства швидкої допомоги належить професору Івану Миколайовичу Оболенському. Його помічницею у цій справі була Д. Д. Оболенська. Жіночий комітет, очолюваний нею, за чотири роки залучив до каси товариства 60 тис. р.

1293. Валки: после 34 лет административной ссылки. – 1914. – 28 апр.

Селянина Валківського повіту Д. Макаренка було засуджено за крадіжку, а потім вигнано сільським сходом зі свого поселення. 34 роки він поневірявся в Сибіру. Нині громада вирішила прийняти його назад.

1294. Лозовая: похороны Н. Н. Журавлева. – 1914. – 28 апр.

24 квітня в Павлограді помер громадський діяч *Н. Н. Журавльов*, який обіймав посаду земського начальника протягом багатьох років.

1295. Болезнь и кончина архиепископа Харьковского Арсения. – 1914. – 29 апр.

1296. Петропавловский, К. Высокопреосвященный Арсений, архиепископ Харьковский и Ахтырский. – 1914. – 29 апр.

Архієпископ Арсеній – син бідного дядька Смоленської єпархії, у миру Олександр Дмитрович Брянцев, народився 27 серпня 1839 р. у с. Волста-П'ятниці Юхновського повіту. Початкову освіту здобув у Смоленському духовному училищі, середню – у Смоленській семінарії, закінчивши курс 1863 р. Не мав коштів для здобуття вищої освіти в Київській духовній академії, але в Смоленську кафедральний протоієрей Жданов, який знав Брянцева як обдарованого і допитливого юнака, забезпечив його коштами для поїздки в академію волонтером. Як кращий студент був прийнятий за казенний кошт. Після закінчення курсу в академії вступив законовчителем гімназії в м. Біла Церква Київської губернії. 4 лютого 1868 р. висвячений на священника гімназійної церкви. Через рік переведений до Києва настоятелем Києво-Печерської Воскресенської церкви і призначений законовчителем кількох навчальних закладів. У 1872 р. призначений законовчителем Інституту шляхетних дівчат у Києві. Тоді ж у нього померла дружина невдовзі після народження доньки Анни. У 1873 р. призначений ректором Таврійської духовної семінарії, що відкрилася в Сімферополі. Прийняв чернецтво в квітні 1875 р. з іменем Арсеній. У 1882 р. призначений вікарієм Петербурзької митрополії і ректором столичної академії. У 1887 р. отримав самостійну Ризьку кафедру. Прослужив там до 1897 р., далі на Казанській кафедрі (1897–1903 рр.). На Харківську кафедру преосвященний Арсеній вступив у віці 64 років у 1903 р. За час його перебування в Харкові в 1903–1914 рр. було засновано релігійно-просвітницьке братство Озерянської

ікони Божої Матері, церковні бібліотеки при парафіяльних храмах, а при братстві особливу місіонерсько-богословську єпархіальну бібліотеку, на яку пожертвував понад 1000 книг, влаштовувалися науково-богословські читання. В єпархії відкрито багато самостійних парафій, вдовині та сирітські притулки при монастирях, церковно-археологічний музей, засновано церковно-археологічне Товариство, похоронну касу для надання допомоги осиротілим сім'ям духовенства, розширено діяльність єпархіального піклування. За його ініціативи побудовано єпархіальний будинок, у ньому міститься єпархіальна бібліотека, облаштована друкарня.

1297. Порядок перенесення тела в Бозе почившего высоко-преосвященнейшего архиепископа Арсения из Крестовой церкви в Озерянскую церковь Покровского монастыря. – 1914. – 29 апр.

1298. В Обществе любителей природы. – 1914. – 29 апр.

Приват-доцент В. І. Талієв зробив доповідь про відомий акліматизаційний парк «Асканія Нова» та його значення в справі охорони природи.

1299. Кинематограф и садоводство. – 1914. – 29 апр.

О. К. Любичький під керівництвом губернського садівника П. С. Філіпішина підготував дві кінематографічні стрічки з садівництва: упорядкування занедбаного саду до ладу та омолодження плодового саду.

1300. Летняя детская площадка. – 1914. – 29 апр.

Відділ фізичного виховання харківського Товариства фізичного виховання і захисту дітей відкрив перший літній дитячий майданчик біля Будинку робітників на Петінській вулиці. Першого дня на майданчик записалося понад 50 дітей.

1301. Железнодорожные курсы. – 1914. – 29 апр.

Закінчилися іспити 7-ї групи слухачів Вищих залізничних курсів. З 43 осіб лише чотирьом іспити відкладені. Відбулося відкриття занять 8-ї групи слухачів.

1302. Школа пения А. А. Таларико / У. – 1914. – 29 апр.

У Польському будинку відбувся концерт-іспит учнів. Серед співачок звернула на себе увагу Ада Таларіко, яка закінчила школу цього року. З успіхом виступили Чернишова, співак-аматор Мокренський та ін. Концерт відвідало багато публіки.

1303. Почетный гражданин г. Чугуева. – 1914. – 29 апр.

За найвищим наказом дозволено присвоїти дійсному члену імператорської Академії мистецтв, професору живопису І. Ю. Рєпіну звання почесного громадянина міста Чугуєва відповідно до клопотання Чугуївської міської думи на знак вшанування художника як місцевого уродженця.

1304. Городская дума. – 1914. – 30 апр.

Засідання перервано і перенесено на інший день у зв'язку зі смертю архієпископа Арсенія.

1305. К кончине архиепископа Арсения. – 1914. – 30 апр.; 1 мая.

1306. О приемнике усопшего архиепископа. – 1914. – 30 апр.

Кандидатами на Харківську кафедру є варшавський архієпископ Миколай, курський Стефан і чернігівський єпископ Василій.

1307. Траурная процессия. – 1914. – 30 апр.

На станцію Харків прибув вагон з тілом померлого мічмана Чорноморського флоту барона Дістерло. Похований на міському цвинтарі.

1308. Попечительство об охране материнства. – 1914. – 30 апр.

Харківським губернській земській і міській управам запропоновано стати членами Всеросійського піклування про охорону материнства і дитинства. У віданні піклування центральний інститут для практичного і теоретичного вивчення догляду за немовлятами.

1309. Освещение городского парка. – 1914. – 30 апр.

Міськео світлювальне бюро розпочало влаштування електричного освітлення в парку. Освітлення проводиться поки що на головній алеї, де встановлюється 16 лампочок по 100 свічок.

1310. Почтово-телеграфная центральная контора. – 1914. – 30 апр.

Ремонт і прибудову великого корпусу на два поверхи закінчено. Незважаючи на те, що приміщення значно розширене, воно не в змозі задовольнити потреби центрального телеграфу.

1311. На водопроводе. – 1914. – 30 апр.

У березні подано та витрачено 18376784 відра води. Середня добова витрата склала 592799 відер. За воду нараховано 36355 р. 79 к. Протягом місяця здійснено 7 нових приєднань, на 1 квітня їх всього 2296. Крім того, є 137 водогонів.

1312. Музей охраны природы. – 1914. – 30 апр.

Організовується постійний музей при Товаристві любителів природи. Вирішено присвоїти йому ім'я Фрідріха Едуардовича Фальц-Фейна.

1313. Грандиозная постройка. – 1914. – 30 апр.

У літньому сезоні фабрика Жоржа Бормана зведе новий грандіозний корпус на 800 саж. на Коцарській і Дмитрівській вулицях, який приєднається до існуючої фабрики. Фабрика займе 1,3 десятини землі в центрі міста. У 1913 р. фабрика не виконала 30% замовлень внаслідок неможливості випустити на ринок необхідної кількості товару. Спеціальне відділення, яке заплановано побудувати, розраховане випікати за день 350 пудів одних бісквітів. Новий корпус планується на 4 поверхи із залізобетону. Підряд здається закордонній фірмі. Передбачено звести будівлю за 4 місяці, починаючи з 15 травня. Машини вже замовлено в Англії.

1314. Новое здание для курсов. – 1914. – 30 апр.

За пропозицією харківського губернатора заснована особлива комісія з будівництва будівлі курсів сільського вогнестійкого будівництва при технологічному інституті. Здійснено огляд місця будівництва, проведено земляні роботи. Діловодом комісії призначено помічника діловода технологічного інституту К. А. Пономарьова.

1315. Подложное получение 8800 рублей. – 1914. – 30 апр.; 1 мая.

З Міжнародного банку.

1316. Освещение Холодной горы. – 1914. – 30 апр.

На засіданні міської управи розглядалося клопотання жителів Холодної гори щодо продовження електричного освітлення. Після розгляду та обговорення питання

вирішено розглянути клопотання під час розробки загального плану вуличного освітлення з новою станцією.

1317. Турский, И. На лекции Н. М. Минского. – 1914. – 30 апр.; 1 мая.

1318. [Городской театр]. – 1914. – 30 апр.

До складу трупи М. М. Синельникова запрошено молоду перспективну акторку Барановську та Смурського, який буде одним із режисерів трупи.

1319. Ссуда г. Богодухову. – 1914. – 30 апр.

Каса міського і земського кредиту видала місту позику 74300 р. на 35 років на сплату боргів зі спорудження електричної станції.

Травень / Май

1320. Городская дума. – 1914. – 1 мая.

Розглядалися питання про пенсії та допомогу колишнім міським службовцям, доповідь ревізійної комісії з обривізування звіту міської управи за 1911 р.

1321. Памяти архиепископа Арсения. – 1914. – 1 мая.

Член Святійшого Синоду Волинський архієпископ Антоній є учнем архієпископа Арсенія. Під час його навчання в Петербурзькій академії арх. Арсеній був ректором. Він же звів Антонія в чернечий сан. Архієпископ Антоній відслужив звечора в Озерянській церкві Покровського монастиря, де стоїть труна з тілом небіжчика.

1322. Из завещания архиепископа Арсения. – 1914. – 1 мая.

Чотирьом духовним академіям – Петербурзькій, Московській, Київській і Казанській – заповідано по 5 тис. р. кожній.

1323. Здоровье М. М. Алексеенко. – 1914. – 1 мая.

Зміцнівши, він виходить на невеликі прогулянки, але з Харкова виїхати і працювати над державними справами поки не можна.

1324. Болезнь Н. Н. Моисеенко. – 1914. – 1 мая.

Гласний Міської думи, директор кредитного Товариства серйозно хворий. Колишня недуга ускладнилася новою хворобою – тифом.

1325. Пожарные караулы. – 1914. – 1 мая.

Начальник губернії затвердив постанову для театрів, цирків і кінематографів про створення пожежних варт. У всіх приміщеннях мають встановити сигналізацію.

1326. Расследование отравления в Александровском приюте. – 1914. – 1 мая.

У зв'язку з масовим отруєнням дітей в притулку благодійного Товариства (у матеріалі допущено помилку – отруєння сталося в школі благодійного Товариства. – *Упоряд.*), проведено бактеріологічне дослідження харчових продуктів. Хвороботворних бактерій в їжі не виявлено. Санітарний нагляд здійснив огляд кухні, комори, магазинів, де притулок забирав продукти. Щодо санітарного стану результати позитивні.

1327. Канализационные сооружения. – 1914. – 1 мая.

Інтенсивно здійснюється прокладання труб, облаштування біологічної очисної станції. На насосній станції розпочалося встановлення отриманого обладнання.

1328. Бесплатная койка имени В. М. Парманина. – 1914. – 1 мая.

Існує з 1904 р. у Миколаївській лікарні для безплатного лікування осіб за вказівкою духівників жертводавця. Духівники вирішили заснувати ще одне ліжко імені В. М. Парманіна в цій самій лікарні (або інших міських) для жінок бідного стану православного віросповідання, які страждають негінекологічними хронічними хворобами. Для таких хворих є безкоштовна лікарня імені Гельферіх-Саде.

1329. Консультантом [на Славянские минеральные воды по ушным и горловым болезням приглашен доктор медицины С. Г. Сурукчи]. – 1914. – 1 мая.

1330. В училищной комиссии. – 1914. – 1 мая.

Розглянуто доповідь відділу народної освіти про розподіл новостворених 15 комплектів в різних частинах міста. Вирішено організувати виставку учнівських робіт з рукоділля та малювання в Миколаївському училищі для учителів, піклувальників і депутатів Думи; відкрити два нові літні дитячі майданчики.

1331. Пожары в апреле. – 1914. – 1 мая.

Протягом місяця в Харкові сталися 22 пожежі, що заподіяли збитків на суму 35 тис. р.

1332. Еще об «американском жителе»: экстренное собрание Общества взаимного страхования имущества от огня. – 1914. – 1 мая.

Збори розглядали вибори до уповноважених товариства Ахтирського, які визнали недійсними.

1333. Третья противотуберкулезная выставка в Харькове. – 1914. – 1 мая.

Організовується в приміщенні Ради з'їзду гірничопромисловців Півдня Росії. На виставці демонструються дані щодо захворювань на туберкульоз людей і тварин, його поширення та заходів боротьби з недугою. Вдало складена програма виставки. Виставлені відділи нормальної анатомії і фізіології, патологічної анатомії та бактеріології, статистичний. У різних відділах представлено колекції професорів А. Г. Зоммера, В. Я. Данилевського, В. П. Воробйова, Д. Ф. Конєва, М. Ф. Мельникова-Разведенкова, приват-доцента К. Ф. Єленевського.

1334. Совещание о линии Мерефа–Херсон. – 1914. – 1 мая.

1335. [Сад Коммерческого клуба]. – 1914. – 1 мая.

Баронеса Л. С. Шмідт фон дер Лауніц (Л. С. Правдич) винайняла сад Комерційного клубу і театр у Будинку робітників. Запрошено солідну трупу, яка буде щодня грати в саду та двічі на тиждень у театрі Будинку робітників. Представником дирекції запрошено А. Н. Кутепова, головним режисером і завідувачем художньої частини – актора М. І. Уралова-Сафонова.

1336. **Высокопреосвященнейший** Арсений, архиепископ Харьковский и Ахтырский. Скончался 28 апреля : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12026. – 1914. – 1 мая.

1337. **«Скорая помощь»** в Харькове: проф. И. Н. Оболенский, основатель О-ва скорой помощи в Харькове. Музей «Скорой помощи» : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12026. – 1914. – 1 мая.

1338. **Охотничья** выставка ХО ИОПО : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12026. – 1914. – 1 мая.

1339. **Двинский, И.** Перед выборами. – 1914. – 2, 3 мая.

1340. **Погребение** архиепископа Арсения. – 1914. – 2 мая.

1341. **Отъезд** волынского архиепископа. – 1914. – 2 мая.

Волинський архієпископ Антоній здійснив чин поховання архієпископа Арсенія. Звечора відвідав єпархіальний музей церковних старожитностей, де є спеціальний «Арсенієвський» відділ. Екскурсію провів голова археологічного Товариства протоієрей П. Фомін.

1342. **Выручка** трамвая. – 1914. – 2 мая.

У квітні склала 101500 р.

1343. **Городское** строительство. – 1914. – 2 мая.

У квітні міська управа видала 46 дозволів на нові споруди. Будівництво поточного року є менш інтенсивним, порівняно з минулим. У 1913 р. на 1 травня дозволено 262 проекти, у 1914 р. – 255.

1344. **Забастовки** по случаю 1-го мая. – 1914. – 2 мая.

Страйкували робітники заводів паровозобудівного і Гельферіх-Саде. На паровозобудівному працює понад 3 тис. осіб. Уранці робітники розбилися на групи і роботу не розпочали, а незабаром залишили цехи і попрямували додому. Так само вчинили і на заводі Гельферіх-Саде. Ніяких інцидентів не було.

1345. **Осмотр** мясных продуктов на Благовещенском базаре. – 1914. – 2 мая.

Харківський губернський ветеринарний інспектор за участі помічника пристава та міських ветеринарних лікарів оглянули всі м'ясні продукти, що привозяться на продаж. Виявлено багато бракованого м'яса, антисанітарні умови торгівлі.

1346. **Описание** общин Харьковской губернии. – 1914. – 2 мая.

Статистичні групи виїжджають до повітів для дослідження великих господарств та приватних володінь Харківської губернії. Здійснюється також економічний опис доріг.

1347. **В больничной** кассе «Друг». – 1914. – 2 мая.

На заводі І. Є. Ігнатищева відбулися збори лікарняної каси харківських пивоварень та хімічних заводів. Встановлено розмір допомоги на лікування, поховання та членам правління.

1348. Заседание. – 1914. – 2 мая.

Члени правління харківського професійного Товариства власників аптекарських магазинів розглянули питання створення центрального складу аптекарських товарів, кредитної установи.

1349. Мельников, Ф. Спектакль учеников студии П. И. Ильина / Ф. М. – 1914. – 2 мая.

Вистава відбулася в міському театрі. Розіграні окремі акти з п'єс. Учні студії справили гарне враження.

1350. Мельников, Ф. Гастроли театра «Летучая мышь» / Ф. М. – 1914. – 2, 3, 4, 6 мая.

Перша вистава трупи подарувала естетичну насолоду, а також викликала багато сміху. Картинка «Сміявся весело зелений травень» сповнена поетичності. Відзначені акторка Месхієва, конферансьє Балієв.

1351. Бабецкий, Е. М. День белой ромашки / Е. М. Б. – 1914. – 3 мая.

Організовує Харківська секція Всеросійської ліги для боротьби з туберкульозом. Однією з важливих установ відділу ліги в Харкові є санаторій «Ріпки».

1352. Москов, Е. А. Белый цветок. – 1914. – 3 мая.

1353. Дневник и письма архиепископа. – 1914. – 3 мая.

Після смерті Харківського архієпископа Арсенія залишився цінний щоденник, у якому він протягом своєї служби відзначав усі визначні події в церковно-державному житті Росії, а також листи, серед яких від відомого оберпрокурора Свят. Синоду К. П. Победоносцева. Листи мають глибокий історичний інтерес. Справжній щоденник залишається в доньки архієпископа А. О. Кривцової. Копію щоденника, згідно з волею небіжчика, буде відправлено до Київської духовної академії. Туди ж будуть передані й оригінали листів Победоносцева та інших осіб.

1354. «Ромашка». – 1914. – 3 мая.

З такою назвою вийшов журнал, виданий Харківським відділом Всеросійської ліги для боротьби з туберкульозом. Журнал містить статті лікарів різних спеціальностей, які трактують хворобу з різних точок зору. Надруковано також звіт про прибутки і витрати за період з 1 листопада 1911 р. до 1 січня 1914 р.

1355. Состав избирательной комиссии. – 1914. – 3 мая.

До комісії для приймання та підрахунку виборчих бюлетенів на міських виборах запрошено 12 осіб: С. О. Раєвського, М. М. Харіна, Л. Я. Таубера, М. І. Іваницького, І. М. Бич-Лубенського, С. Д. Ільїна, В. В. Іванчина, П. М. Джунковського, І. К. Велитченка, С. М. Жевержєєва, А. М. Кузяєва, І. А. Стахорського. Голова комісії – виконувач обов'язки міського голови М. Є. Дорофєєв.

1356. Рост потребления воды. – 1914. – 3 мая.

За один з останніх днів міський водогін подав понад 800 тис. відер води. Нормальна добова витрата – 500 тис. відер. Максимальна потужність джерел – 850 тис. відер на добу.

1357. Апрельская выручка трамвая. – 1914. – 3 мая.

Склала 101645 р. Головним чином збільшення прибутковості припало на лінію Пушкінська–Кладовищенська. У 2,5 рази збільшився виторг нічного руху вагонів.

1358. Предвыборное собрание. – 1914. – 3 мая.

Взяли участь представники всіх чотирьох великих груп виборців: прогресивної, оновленської, незалежної та околичної. Власне це був суд об'єднаної правої групи над прогресистами.

1359. Новое кредитное Общество. – 1914. – 3 мая.

У Харкові планується організація кредитної установи, яка об'єднає осіб, пов'язаних з охороною здоров'я жителів Харківської губернії.

1360. Бабецкий, Е. М. А. Ф. Попов. – 1914. – 4 мая.

Повідомлення про смерть на 47 році життя колишнього працівника і головного коректора «Южного края» Андрія Федоровича Попова. До газети вступив молодим студентом-юристом Харківського університету. Протягом 15 років був діяльним і відданим працівником. Невиліковна форма психічного захворювання відірвала його від улюбленої справи. Після довготривалого утримання в харківських психіатричних закладах його редакцією було перевезено до станиці Федосіївська Облaсті Війська Донського, де влаштовано до родинного кола. Прохворів понад 5 років.

1361. Двинский, И. Городские выборы. – 1914. – 4 мая.

1362. Заседание медицинского Общества. – 1914. – 4 мая.

Заслухано доповіді лікарів Г. С. Трамбицького і Л. М. Бегама щодо звітів відповідно про 3-й з'їзд отоларингологів у Києві та закордонне відрядження. К. М. Гамалій зробив висновок про ювілейний збірник, присвячений 50-річчю товариства, виданий за редакцією С. М. Ігумнова.

1363. Результаты дня «розового цветка». – 1914. – 4 мая.

Чистий прибуток склав 3707 р. 57 к. З нього виділено на користь постраждалих від буревію 370 р. 75 к. Для «Краплі молока» лишилося 3336 р. 82 к.

1364. Экскурсия учеников коммерческого училища. – 1914. – 4 мая.

Учні під керівництвом директора М. М. Дубяги, інспектора О. Г. Запорожця та майже всього викладацького складу під звуки учнівського духового оркестру пішки вирушили на дачу П. П. Рижова до станції Рижов.

1365. День «белого цветка». – 1914. – 4 мая.

Місто було прикрашене, висіли плакати, роз'їжджали автомобілі та коляски, оздоблені білими квітами. Перехожі купували квіти. Зібрано значну суму.

1366. На очереди у Думы / Дельта. – 1914. – 4 мая.

Про розроблення обов'язкових постанов з будівельної частини.

1367. Чудов, Н. А. Он и его друзья: (на собрании 2 мая) / Танкредъ. – 1914. – 4 мая.

Гумористичні вірші про засідання Міської думи.

1368. **Гофунг, Е.** Памяти товарища. – 1914. – 4 мая.

2 травня після нетривалої, але тяжкої хвороби помер зубний лікар Д. А. Костюковський. Уся його діяльність пройшла в Харкові. Після закінчення 1-ї Харківської зуболікарської школи працював понад 10 років. Був одним із діяльних членів зуболікарського Товариства.

1369. **В Обществе** пособия бедным евреям г. Харькова. – 1914. – 4 мая.

Надруковано звіт за 1913 р. Кількість членів досягає 2 тис., збільшено бюджет до 103727 р. Але виріс і дефіцит: у чоловічому училищі 3832 р., в амбулаторії 1464 р. тощо. При амбулаторії відкрилася літня колонія для слабогрудих, у якій перебувало 20 осіб. У дешевій їдальні відпущено 63 тис. обідів, в училищах навчалося 257 дітей, у богадільні проживає 39 осіб. В амбулаторії кількість відвідувань налічувала 23 тис., видано 14 тис. рецептів.

1370. **Гастроль** Е. В. Гельцер. – 1914. – 4 мая.

Прима-балерина московського балету виступала в театрі Комерційного клубу.

1371. **Кончина** высокопреосвященного Арсения, архиепископа Харьковского и Ахтырского: архиепископ в гробу, вынос гроба из Крестовой церкви Покровского монастыря в Озерянскую церковь : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12032. – 1914. – 4 мая.

1372. **Торжество** открытия здания станции «Скорой помощи» в Харькове : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12032. – 1914. – 4 мая.

На фото: присутні на урочистостях оглядають карету швидкої допомоги, група запрошених на урочистості відкриття.

1373. **Выпуск** харьковской метеорологической станцией шаров для исследования высших слоев воздуха : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12032. – 1914. – 4 мая.

На фото: наповнення кулі газом, завідувач станції Д. К. Педаєв оглядає пристрій для вимірювання температури повітря, що прикріплюється до кулі, пристрій готовий, куля в полі перед моментом запуску, запускай!, спостереження за польотом кулі.

1374. **Городские выборы.** – 1914. – 5 мая.

4 травня відбулися вибори гласних Міської думи на 1914–1917 рр. Дотримано зразкового порядку, вибори пройшли спокійно.

1375. **Харьковские** подземелья. – 1914. – 5 мая; 25 июня.

Міська дума виділила 700 р. на дослідження підземелля. Харківські катакомби становлять великий історичний інтерес.

1376. **Результаты** продажи «ромашки». – 1914. – 5 мая.

В обіг було видано 441 карнавку. Вони надали 9296 р. 89,5 к. валового збору. Під час підрахунку виявлено іноземні монети, поштові марки, гудзики, невелику

кількість фальшивих грошей. Члени правління Харківського відділу Ліги вручили золотий знак, прикрашений рубінами, секретарці відділу О. М. Бекетовій, уродженій Авдаковій, за бездоганну трирічну службу.

1377. Новое почтово-телеграфное отделение. – 1914. – 5 мая.

Відкрите в с. Старовірівка Куп'янського повіту.

1378. Двинский, И. Городские выборы. – 1914. – 6 мая.

Всього подано 1014 бюлетенів, з них 13 недійсних. Найбільшу кількість голосів набрали «прогресисти», «оновленці» та «незалежні».

1379. С. Я. Чеботарев. – 1914. – 6 мая.

Повідомлення про смерть старшого лікаря Миколаївської міської лікарні Семена Яковича Чеботарьова. Уродженець Харкова, випускник Харківського університету 1887 р. У 1912 р. відсвяткував 25-річчя лікарської діяльності. 15 років тому посів місце старшого ординатора, а потім і старшого лікаря в Миколаївській лікарні, створив у ній зразковий порядок. Йому був 51 рік. У небіжчика залишилися дружина і донька.

1380. Новый харьковский архиепископ. – 1914. – 6 мая.

У Харкові отримано неофіційні відомості про те, що Святійший Синод призначив на Харківську кафедру доктора богословських наук, архієпископа Волинського і Житомирського Антонія (Олексія Храповицького). Архієпископ Антоній є учнем покійного архієпископа Арсенія, від якого отримав чернечий постриг. Є великою політичною фігурою, приєднується до правого табору.

1381. В ссудо-сберегательной кассе чинов консистории. – 1914. – 6 мая.

У 1913 р. прибуток каси склав 8876 р. 97 к. Протягом року видано позичок на суму 9327 р. 31 к. На річних зборах проведено вибори. Скарбником і головою правління каси обрано П. Д. Козловського, членами правління П. О. Косьміна та Я. П. Решетняка.

1382. Общее собрание членов Общества пособия бедным евреям. – 1914. – 6 мая.

На зборах були присутні 142 особи. Затверджено звіт за 1913 р. та ухвалено кошторис на 1914 р. Проведено вибори.

1383. Ливень. – 1914. – 6 мая.

У Харкові та околицях пройшла сильна злива. Потоки води на Сумській вулиці неслися стрімко, проникли до всіх підвальних приміщень і перших поверхів. Злива супроводжувалася вітром, багато лиха в садах, парках, скверах.

1384. В Обществе грамотности. – 1914. – 6 мая.

С. О. Раєвського одностайно переобрано головою правління товариства. Розглянуто кошторис на 1914 р.

1385. Чудов, Н. А. Маленький фельетон: о деньгах / Танкредь. – 1914. – 6 мая.

1386. Горовиц, А. К концерту г-жи Батшавер-Дымшиц. – 1914. – 6 мая. Виконавиця єврейських молитов виступає в Комерційному клубі.

1387. Праздник в Григоровке. – 1914. – 6 мая.

На паровій мийці товариства «Володимир Алексєєв» відсвяткували 25-річчя служби в ньому Георгія Сергійовича Алексєєва (брат К. С. Станіславського). На свято запрошено 200 осіб службовців та 170 учнів. При мийці діють зразкова лікарня і школа. На ній давно заведено три зміни робітників, є багато пенсіонерів, які отримують половину своєї колишньої платні. Г. С. Алексєєв влаштовує в Григорівці вистави.

1388. [Драматический театр]. – 1914. – 6 мая.

У театрі відбудуться оригінальні вистави, в яких беруть участь актори Московського Малого театру В. В. Максимов, відомий мелодекламатор, балерина Великого театру К. П. Маклецова, піаніст І. Н. Збайков. Особливу увагу звертає на себе виконання скетчу «танець серед мечів» – драма з сучасного московського життя. Автор Lolo (Л. Г. Мунштейн).

1389. Валки: в народных школах. – 1914. – 6 мая.

Тривають випускні іспити. На думку кореспондента, у народних школах навчають лише читати, рахувати і писати. Необхідно запровадити курси інших предметів, які давали б широкі знання, зокрема країнознавство.

1390. Городские выборы. – 1914. – 7, 8, 9, 11, 12, 19, 20, 23 мая.

Працює комісія з підрахунку бюлетенів. Участь у виборах взяло лише 29% домовласників, які мають на це право.

1391. Последствия ливней. – 1914. – 7 мая.

Минула злива принесла багато лиха. Особливо дуже постраждали роботи зі спорудження каналізації. Стався обвал бруківки в Мордвинівському провулку.

1392. Постановка врачебной помощи семьям участников больницы кассы при паровозостроительном заводе. – 1914. – 7 мая.

Правління каси уклало угоду з лікарями різних спеціальностей, які надають амбулаторну допомогу сім'ям учасників. В аптеках за рецептами лікарів хворим відпускають ліки за рахунок каси. Самі учасники каси опинилися в незavidному становищі, оскільки їх має лікувати власник підприємства. На 3700 учасників каси є лише один лікар.

1393. Награды духовенству. – 1914. – 7, 9, 10 мая.

Харківське єпархіальне духовенство нагородило священників скуфіями і набедренниками. Оpubліковано список нагороджених.

1394. [Театр Муссури]. – 1914. – 7, 8 мая.

У театрі влаштовуються дві балетні вистави імператорського Петербурзького балету на чолі з О. О. Преображенською.

1395. [Театр Коммерческого клуба]. – 1914. – 7 мая.

До Харкова приїхав В. В. Каневський, який сформував товариство оперних артистів на майбутній сезон для театру Комерційного клубу. До трупи запрошено диригентів Штейнберга, Голінкіна.

1396. Экскурсия городских учителей. – 1914. – 8 мая.

У Покотилівку, Хорошевський монастир.

1397. Летние площадки. – 1914. – 8 мая.

Міські літні майданчики відкриваються в Карповському та Університетському садах, на Лисій горі, Москалівці. Керівництво ними передано педагогічному Товариству та Товариству фізичного розвитку дітей.

1398. Попечительство об охране материнства. – 1914. – 8 мая.

Губернська земська управа вступила до складу Всеросійського піклування про охорону материнства і дитинства. В. С. Сиром'ятникова призначено представником управи в піклуванні.

1399. На старом кладбище. – 1914. – 8 мая.

Під час ремонту водогону на Вознесенській вулиці знайдено кілька скелетів. До прибуття комісії роботи призупинені. Скелети видніються і з інших траншей. Знахідки вказують на те, що на цьому місці був цвинтар.

1400. Совещание по улучшению сельского хозяйства в Харьковской губ. – 1914. – 8 мая.

Розглядалися дві групи заходів: здійснювані земством за підтримки департаменту землеробства та сільськогосподарськими товариствами за матеріального сприяння земств і департаменту землеробства. Виділено кошти.

1401. Сооружение зернохранилищ в Харьковской губернии. – 1914. – 8 мая.

Заплановано будівництво 5 елеваторів загальною місткістю 3,2 млн пудів.

1402. [Могилы артистов]. – 1914. – 8 мая.

На харківських цвинтарях багато акторських могил, що перебувають у запустінні. На міському цвинтарі в порядку утримуються могили Шувалова, Пісоцького, Глюске-Добровольського. Відремонтовано пам'ятник Дубровиній. Зроблено це М. М. Синельниковим за свої кошти. Дуже занедбана могила Ф. Ф. Козловської, хоч її діти є заможними людьми. На могилі Виноградової донька споруджує пам'ятник. Поховання Дранше і Соленика знайти дуже важко.

1403. Критическое положение спортивных клубов. – 1914. – 8 мая.

Харківське освітнє начальство заборонило учням участь у платних матчах.

1404. Погребение архиепископа Харьковского и Ахтырского Арсения: перенесение тела архиепископа Арсения из Озерянской церкви в склеп в нижней церкви : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12039. – 1914. – 8 мая.

1405. Арсений, архиепископ Харьковский и Ахтырский. Духовное завещание архиепископа Арсения пастве. – 1914. – 9 мая.

1406. Помилование Ага-Бекова. – 1914. – 9 мая.

У 1908 р. присяжний повірений В. О. Ага-Беков військовим судом у Харкові був засуджений до 8-річної каторги за належність до с.-р. партії. Відбуваючи покарання, важко захворів на туберкульоз. Каторгу замінили 12-річною в'язницею. Останнім часом перебував у Харківській губернській в'язниці. Помилований, звільнений з-під варти.

1407. **Работы** по сооружению городской канализации. – 1914. – 9 мая.

Проводяться інтенсивно. Планується відкриття в серпні поточного року.

1408. **Выставка** канализационных приборов. – 1914. – 9 мая.

На початку серпня адміністрація каналізації влаштовує в приміщенні міської управи виставку каналізаційних приладів, будинкових пристроїв та зразкових проєктів приєднаної мережі окремих володінь.

1409. **Библиотека** Народного дома. – 1914. – 9 мая.

Збільшується кількість відвідувачів бібліотеки-читальні ім. О. С. Пушкіна. У 1912 р. їх було 1105, а в 1913 р. – 2025.

1410. **Врачебная** помощь рабочим. – 1914. – 9 мая.

На фабриці товариства «Жорж Борман» реорганізована амбулаторна допомога робітникам. Крім приват-доцента Шарецького (хірург), фабричними лікарями запрошено А. П. Корхова (внутрішні хвороби) та Цинкіна (хвороби вуха, горла, носа). Усі ліки виготовляються в фабричній амбулаторії і видаються безкоштовно всім хворим. Такої організації лікарської допомоги робітникам у Харкові більше ніде немає.

1411. **Юбилейная** выставка курсов учительниц рукоделия и 4-классн. проф. уч. заведения А. Н. Ильашевой-Менчиц. – 1914. – 9 мая.

Курсам та училищу виповнюється 20 років. На виставку подані високохудожні роботи, що заслуговують на увагу фахівців та широкої публіки.

1412. **Публичное** собрание фабрикантов и заводчиков Харьковской губ. – 1914. – 9 мая.

Розглядається питання про страхування робітників під час нещасних випадків і хвороб.

1413. **Чудов, Н. А.** Публичное собрание / Танкредъ. – 1914. – 9 мая.
Сатиричні вірші.

1414. **Бабецкий, Е. М.** Из воспоминаний старого театрала : А. А. Ляров. – 1914. – 9 мая.

Помер Олександр Андрійович Ляров, відомий у 1870–80-х рр. бас, оперний артист, який мав велику популярність на півдні Росії, зокрема в Харкові, а також у Петербурзі.

1415. **Бабецкий, Е. М.** Гастроль императорского балета / Е. Эмбе. – 1914. – 9 мая.

О. О. Преображенська виступала з частиною трупи петербурзького балету в театрі Муссурі. Чудовим партнером виявився Семенов, Чекригін грав з комізмом.

1416. **Двинский, И.** Городские выборы. – 1914. – 10 мая.

1417. **Н. А. Чернолуцкий.** – 1914. – 10 мая.

Повідомлення про смерть одного з найстаріших агентів Південних залізниць. Прослужив понад 30 років, обіймав посади старшого рахівника головних майстерень, бухгалтера матеріальної служби Курсько–Харково–Севастопольської залізниці.

1418. Выставка работ учащихся начальных училищ. – 1914. – 10 мая.

Відкрита в приміщенні Миколаївського складного училища (Михайлівський провулок, 10). Подано роботи з рукоділля і малювання.

1419. В правлении О-ва пособия бедным евреям г. Харькова. – 1914. – 10 мая.

Проведено вибори. Головою правління обрано В. М. Бергера, скарбником – Л. Й. Гофмана, секретарем – М. І. Ліфшиця.

1420. Выборы уполномоченных в страховое товарищество. – 1914. – 10, 11 мая.

До складу товариства входять підприємці двох галузей промисловості: гірничопромислової і фабрично-заводської. Відповідно мають 139 уповноважених і 31 кандидата та 62 уповноважених і 21 кандидата.

1421. Праздник гельфериховцев. – 1914. – 10 мая.

Добровільна пожежна дружина, заснована на заводі М. Х. Гельферіх-Саде, відзначила 5-й рік свого існування.

1422. Ария избирателя : маленький фельетон / Резонер. – 1914. – 10 мая.

1423. [Литературно-художественный кружок]. – 1914. – 10 мая.

Відбувся концерт М. В. Чеславського за участі П. В. Голубєва, П. І. Ільїна, С. І. Гулька, Ф. Г. Шепеленко. За роялем М. П. Самохвалов.

1424. [Сад при вилле Жаткина]. – 1914. – 10 мая.

В. В. Жаткін створив новий розважальний захід «Петербурзький образ». Цікава програма відкритої сцени. Виступають польський балет, акробати «Ковбой», імітаторка Маргарита Гове та ін.

1425. Брюшной тиф среди крестьян. – 1914. – 10, 13 мая.

У с. Довжик Харківського повіту зареєстровано багато захворювань на черевний тиф. Було кілька смертей. Медична допомога організована дуже погано.

1426. Заседание медицинского Общества. – 1914. – 11, 18 мая.

Після доповіді лікаря Ф. Ю. Розе розглянуто кошторис прибутків і витрат на 1914 р.

1427. Осмотр извозчиков. – 1914. – 11 мая.

Під час огляду 120 дрозок встановлено багато порушень: візники їздять на чужих виїздах, багато несправних возів, у деяких коні без пломб тощо.

1428. Новый детский приют. – 1914. – 11 мая.

У Товаристві допомоги учням дітям службовців Південних залізниць розглядалося питання про заснування в Харкові притулку для дітей-сиріт службовців залізниць.

1429. Избрание М. Е. Тайцлина. – 1914. – 11 мая.

Голову правління Товариства взаємного кредиту гірничопромисловців Півдня Росії обрано членом правління Центрального банку Товариства взаємного кредиту в Петербурзі.

1430. Выставка рукоделия. – 1914. – 11, 12, 13 мая.

У приміщенні Миколаївського міського училища відкрито виставку робіт учнів 38 міських шкіл. 14-та школа представила відділ ручної праці. Це єдина школа, в якій як експеримент введено ручну працю. Заняття проводить С. І. Борисенко. Подано витончені рами, випалювання по дереву, етажерки, шафи для картин та лави. Міський літній дитячий майданчик на Лисій горі надав фребелівські роботи, відділ рукоділля, пошиття взуття. Виставкою зацікавилася харківська громада. Її відвідали С. О. Раєвський, М. Ф. Сумцов, урядовий ревізор міського управління М. П. Шипін, окружний інспектор М. Д. Арбеков, інспектор міських училищ А. П. Сильченко, директор училищ М. Г. Жаворонков. Працює експертна комісія. Виставку відвідали багато педагогів і груп учнів.

1431. В Коммерческом клубе. – 1914. – 11 мая.

Відбулися загальні збори з питання переобладнання кухні. Ухвалили асигнувати 20 тис. р., обумовивши, що ця сума є граничною, перевитрата неприпустима. Раді старшин доручено здійснити огляд рухомого майна клубу.

1432. В Обществе «Капля молока». – 1914. – 11 мая.

Розглянуто звіт про діяльність товариства в 1913 р. Прибуток склав 12523 р. 36 к., витрати 10053 р. 89 к. Збори ухвалили кошторис на 1914 р. Прибуток заплановано 15096 р., витрати 19438 р. Дефіцит 3342 р. не є неминучим, можна очікувати збільшення доходу. Заслухано доповідь лікаря дитячої лікарні Ямпольського. Щодня 146 немовлят отримували близько 800 пляшечок молока. Лікарі надавали поради породіллям щодо догляду за новонародженими. Заплановано нові завдання товариства: організація курсів для матерів, навчання початковому догляду за дітьми, підготовка няньок тощо. Почесним членом товариства обрана Є. Д. Парманіна.

1433. Общее собрание членов Харьковской каменноугольной и железоторговой биржи. – 1914. – 11 мая.

Затверджено звіт за 1913 р. Розглядався бюджет на 1914 р. Загальний баланс зведено в сумі 10629 р.

1434. Больничная касса при паровозостроительном заводе / Д. – 1914. – 11 мая.

Продовжується вирішення організаційних питань, вибори правління та його голови.

1435. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни / Журналист. – 1914. – 11 мая.

Про порядки в медико-механічному інституті та діяльності К. Ф. Вегнера.

1436. Бабецкий, Е. М. Вторая гастроль императорского балета / Е. Эмбе. – 1914. – 11 мая.

Поставлено «Лебедине озеро». О. О. Преображенська в ролі Одетти зачарувала публіку. Великого успіху досягли Семенов, Сергєєв, Бочаров, Макарова, Соболева і Баранович.

1437. Мельников, Ф. «Пляска среди мечей», пьеса Lolo (Мунштейна) / Ф. М. – 1914. – 11 мая.

Критичні нотатки про постановку п'єси.

1438. **А. Ф. Попов**, бывший долголетний сотрудник «Южного края» : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12044. – 1914. – 11 мая.

1439. **День ромашки в Харькове**, 3 мая : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12044. – 1914. – 11 мая.

На фото: юні продавчині ромашки, група організаторів Дня ромашки.

1440. **Торжественная закладка корпуса Красного Креста**. – 1914. – 12 мая.

Планується звести будівлю на Воскресенській площі для стаціонарної лікарні.

1441. **Чествование А. Г. Чабута**. – 1914. – 12 мая.

Колишній корпусний ветеринарний лікар переходить до Одеси військовим окружним ветеринарним інспектором.

1442. **Пожертвования лечебнице приказчиков**. – 1914. – 12 мая.

Акціонерне товариство шовкових фабрик К. О. Жиро сини та торгово-промислове товариство братів Левінсон, відкривши відділення в Харкові, передали на користь лікарні відповідно 200 і 300 р.

1443. **Общее собрание**. – 1914. – 12, 13 мая.

На зборах Харківського відділення Товариства розповсюдження освіти між євреями обговорювали звіт комітету. Низка промовців критикували за бездіяльність. Проведено вибори правління.

1444. **Приезд чинов землеустройства центрального района в Харьковскую губернию**. – 1914. – 12 мая.

Чини прибули для знайомства з організацією сільського вогнестійкого будівництва.

1445. **Чудов, Н. А. Победители / Танкредъ**. – 1914. – 12 мая.

Сатиричні вірші про міські вибори.

1446. **Чествование проф. Л. Л. Гиршмана**. – 1914. – 13 мая.

Л. Л. Гіршмана відвідала делегація Товариства допомоги хворим нужденним студентам вищих навчальних закладів з нагоди його обрання почесним членом. Зачитано адрес.

1447. **Болезнь харьковского губернатора**. – 1914. – 13 мая.

У М. К. Катеринича стався серцевий напад. Його лікують професор І. М. Оболенський та лікар О. О. Фінкельштейн.

1448. **Чествование сослуживца**. – 1914. – 13 мая.

Старший помічник бухгалтера губернської земської лікарні А. І. Долгодуш переходить на службу до губернської управи.

1449. **Экзамены в городских школах**. – 1914. – 13 мая.

Розпочалися випускні іспити. Більшість випускників переходить до 4-го відділення, що відкривається в Миколаївському училищі. В Ільїнській жіночій школі

курс закінчили 33 учениці, у 12-му – 27, у 29-му – 22. Багато випускників удостоєні нагород.

1450. Открытие аптеки «Скорой помощи». – 1914. – 13 мая.

Відкривається на Заїківській вулиці в будинку № 30. Одне із завдань аптеки – допомагати найменш забезпеченій частині населення шляхом надання ліків за зниженою ціною.

1451. Общее собрание членов сберегательной и ссудо-сберегательной кассы служащих в типографии газеты «Южный край». – 1914. – 13 мая.

Збори ухвалили звіт не затверджувати, а доручити новій ревізійній комісії перевірити його та надати на затвердження. Розроблення статуту каси має здійснювати нове правління.

1452. Новое Общество взаимного кредита. – 1914. – 13 мая.

Організовується групою медичних працівників – лікарів і фармацевтів.

1453. На фребелевских курсах. – 1914. – 13 мая.

Курс закінчили кілька членів Товариства працюючих жінок. Деякі з них отримали посади завідувачок літніми дитячими майданчиками. Це перший випуск. Курси розпочали функціонувати 1 січня 1914 р. У програмі лекції з природознавства, гігієни та анатомії.

1454. Прошение москалевцев. – 1914. – 13 мая.

Про облаштування освітлення.

1455. Велосипед. – 1914. – 13 мая.

Відбулося відкриття велосипедних перегонів на 25 км, організованих Товариством любителів спорту. Переможцем став С. Павлов.

1456. Список гласных новой Думы. – 1914. – 14 мая.

81 гласний і 16 кандидатів.

1457. Эпидемия тифа в губернии. – 1914. – 14 мая.

У різних місцевостях Харківської губернії спостерігаються захворювання на висипний і черевний тиф. Профілактичні заходи проводилися несвоєчасно.

1458. Приют-лечебница. – 1914. – 14 мая.

Правління харківського медичного Товариства клопоче про заснування притулку-лікарні для хронічних хворих імені лікаря В. А. Франковського та затвердження на посаді керівника приват-доцента лікаря М. М. Філіпова. Будівлю для притулку побудовано медичним Товариством на Старомосковській вулиці, 103 на пожертвування. На його утримання є капітали імені кількох благодійників.

1459. К прилету поручика Шумского. – 1914. – 14 мая.

Військовий льотчик Севастопольської авіаційної школи має намір здійснити політ Севастополь–Петербург через Харків.

1460. Новый городской ветеринарный врач. – 1914. – 14 мая.

Про призначення М. М. Приходькова.

1461. Осмотр сада «Шато-де-флер». – 1914. – 14 мая.

Розташований на Катеринославській вулиці. Оглянуто кінематографічну будку та окремо влаштований на алеї екран з метою протипожежної безпеки. Встановлено, що електрична проводка в будці потребує впорядкування. Є також інші зауваження, які необхідно усунути за тиждень.

1462. Праздник весны. – 1914. – 14 мая.

Товариство «Просвіта» в селищі Зелений Гай влаштовує ігри, розваги для дітей, концерт і танці для дорослих. Іграми дітей керують фребелічки.

1463. В техническом Обществе. – 1914. – 14 мая.

На загальних зборах заслухано доповіді інженера В. В. Старостіна про очистку питної води за допомогою озону, а також директора реального училища Д. А. Кутневича про життя покійного першого виборного ректора Петербурзького університету І. І. Боргмана.

1464. Чудов, Н. А. Monverre / Танкредъ. – 1914. – 14 мая.

Про міські вибори.

1465. Двинский, И. По поводу. – 1914. – 14 мая.

Міських виборів.

1466. ст. Люботин, Южн. ж. дор.: в Обществе просвещения. – 1914. – 14 мая.

На річних зборах заслухано звіт про діяльність товариства в 1913 р. Воно існує з 9 грудня 1912 р., налічує 198 членів. Головне в його діяльності – організація в станційному селищі гімназії для дітей обох статей. Членськими внесками, концертами, пожертвуваннями, платою за навчання зібрано 7106 р. У гімназії два підготовчі та один перший клас. З наступного року відкривається 2-й клас. Усього навчається 80 учнів. Витрати в 1914 р. на гімназію обраховані в сумі 5785 р. Закладено фундамент для власної будівлі гімназії. Її вартість 48 тис. р.

1467. Открытие аптеки «Скорой помощи». – 1914. – 15 мая.

Розташована на Заїківці, на лінії трамвая. Здійснено освячення, відслужено молебень. Аптека розпочала роботу, вона обладнана устаткуванням вартістю 10 тис. р.

1468. IX-й международный конгресс по прикладной химии. – 1914. – 15 мая.

Відбудеться в Петербурзі влітку 1915 р. Крім організаційного комітету конгресу, створюються місцеві. У Харкові головою комітету є директор Вищих комерційних курсів професор В. Ф. Тимофєєв, секретарем – віцеголова технічного Товариства В. В. Рюмін.

1469. Постройка сложного училища. – 1914. – 15 мая.

15-комплектне училище імені цесаревича Олексія Миколайовича будується на Холодній горі. Будівництвом керує архітектор О. І. Линник.

1470. А. А. Кобец. – 1914. – 15 мая.

Повідомлення про раптову смерть рахівника міської управи. Йому було 33 роки.

1471. **Новая** детская площадка. – 1914. – 15 мая.

Відкривається педагогічним Товариством в Університетському саду за матеріальної підтримки міського самоврядування. Дитячими іграми і заняттями керують фребелічки.

1472. **Чудов, Н. А.** По поводу выборов / Танкредъ. – 1914. – 15 мая.

1473. **Изюм:** изюмское земство. – 1914. – 15 мая.

Про необхідність його реформування.

1474. **Суражский, А.** Кн. П. Д. Святополк-Мирский: (политический портрет). – 1914. – 17 мая.

До кончини колишнього міністра внутрішніх справ.

1475. **Новая** Дума. – 1914. – 17 мая.

Подано список гласних, що складається з 81 особи, а також список кандидатів (15). Усього балотувалося 311 осіб.

1476. **Кончина** князя П. Д. Святополк-Мирского. – 1914. – 17 мая.

Буде похований у родинному маєтку в Гиївці.

1477. **Новое** обогащение городского художественного музея. – 1914. – 17 мая.

Правління Товариства імені А. І. Куїнджі ухвалило подарувати Харківському художньому музею на прохання голови музейної комісії С. О. Раєвського три твори художника: «Весна» (ескіз), ескіз до картини «Веселка» та «Місячна ніч».

1478. **Президиум** зубо-врачебного Общества. – 1914. – 17 мая.

Головою правління обрано Ю. М. Гофунга, товаришем голови – П. Г. Вальтера, секретарем – Ю. М. Розовського, скарбником і завідувачем лабораторії – М. А. Ландсберга, завідувачем амбулаторії – І. А. Баранова.

1479. **Экзамен** в школе глухонемых. – 1914. – 17 мая.

Для складання іспитів вихованці школи виїжджали до колонії глухонімих у с. Кочеток. Після іспиту вони провели час в іграх та прогулянці.

1480. **Ольгинский** детский приют. – 1914. – 17 мая.

Існує 15 років. Розташований в Некрасовському будинку. Його субсидують міське управління та земства Харківської губернії. Керує притулком група осіб на чолі з А. В. Падеревською. На 1 січня 1914 р. доглядалося 39 дівчаток віком від 7 до 13 років; міських стипендіаток – 6. Деякі з них після закінчення школи крою та шиття притулку влаштувалися як самостійні ремісники. Загальні витрати на утримання притулку 5602 р., прибуток 6870 р. Чистий прибуток Некрасовського будинку становить 279 р., недоторканий капітал Хлопової досяг 14066 р. У піклувальному Товаристві Ольгинського дитячого притулку 89 осіб.

1481. **Выставка** собак. – 1914. – 17 мая.

Організовує в Петербурзі Товариство заохочення застосування собак до поліцейської та сторожової служби. Від харківського розплідника поліцейських собак виїхали завідувач розплідника помічник пристава В. М. Стельмах з провідниками та двома відомими собаками Тель і Трико.

1482. В Обществе благоустройства с. Основы. – 1914. – 17 мая.

На річних зборах затверджено звіт за 1913 р. Членами комітету обрано М. О. Тихомирова, Є. М. Попова, Д. Ф. Овсянникова.

1483. Агрономическое совещание. – 1914. – 17 мая.

У губернській земській управі завершилася нарада з питання колективних дослідів центрального району Харківської губернії. Визнали бажаними досліди із застосуванням мінеральних добрив.

1484. Чудов, Н. А. После «подсчета» : рифмы / Танкредъ. – 1914. – 17 мая.

1485. Концерт учеников П. В. Голубева. – 1914. – 17 мая.

У літературно-художньому гуртку відбувся перший учнівський концерт викладача співу як підсумок трирічної діяльності. Поза програмою сам П. В. Голубев заспівав серенаду та колискову. Акомпонувала Ж. А. Голубева.

1486. Футбол / Бомъ. – 1914. – 17 мая.

Відбувся футбольний матч між харківськими командами «Штандарт» і «Фенікс». Були присутні 5 тис. публіки. Виграв «Фенікс», забивши супернику три сухих голи.

1487. В. И. Крутько. – 1914. – 17 мая.

Повідомлення про смерть у с. Довжик Харківського повіту виховання Одноробівського сільськогосподарського училища, одного з організаторів у селі гуртка любителів сценічного мистецтва. Він був і режисером, і артистом відкритого літнього театру князя С. Д. Голіцина. На похованні були присутні родина князів Голіциних та багато селян.

1488. Крестьяне и медицинская помощь. – 1914. – 17 мая.

У с. Довжик відсутня медична допомога. Спеціального епідемічного приміщення немає, а було кілька смертних випадків від тифу. Лишилося багато сиріт. Для боротьби з епідемією тифу до села прибула фельдшерка. Сільський сход вирішив просити Харківську повітову земську управу вжити заходів щодо поліпшення медичної допомоги та надіслати лікаря Д. І. Крутька.

1489. Люботин: освящение здания для гимназии. – 1914. – 17 мая.

Нещодавно освятили місце, пожертвуване під гімназію князями Святополк-Мирськими. 16 травня закладено фундамент. Були присутні князь з княгинею, члени товариства «Просвіта», багато публіки. Відслужено молебень. Для збільшення коштів на будівництво влаштовується гуляння в парку Святополк-Мирських.

1490. Суражский, А. Памяти джентльмена. – 1914. – 18 мая.

Про П. Д. Святополк-Мирського.

1491. Толиев, А. Из воспоминаний о кн. П. Д. Святополк-Мирском. – 1914. – 18 мая.

Щоліта приїжджав до Гиївки, багато зробив для мешканців села.

1492. Бабецкий, Е. М. «Гиевский князь» / Е. М. Б. – 1914. – 18 мая.

Так селяни називали Петра Дмитровича Святополк-Мирського відтоді, як він оселився в Гиївці і зацікавився сільським господарством. Це було наприкінці 1880-х рр. Князь народився 1859 р., дитинство пройшло в Тифлісі. Вихованець Пажеського корпусу, загальну освіту здобув за кордоном. У 1892 р. став повітовим предводителем дворянства. Не дослуживши свого строку, отримав призначення на посаду пензенського губернатора і залишив Харків, але часто приїжджав до Гиївки у відпустку. Був гласним губернського і повітового земств Харківської губернії. За його допомогою сільську школу в Гиївці було реорганізовано в училище. Облаштовано пункт з лікарем і фельдшерською допомогою, з безкоштовною роздачею ліків.

1493. Приезд епархиального миссионера. – 1914. – 18 мая.

Новий харківський єпархіальний місіонер протоієрей Костянтин Селивановський, який прибув до Харкова, приступив до виконання своїх обов'язків.

1494. Большой театр в Харькове. – 1914. – 18 мая.

Організовано акціонерне товариство для спорудження великого театру з низкою прибуткових статей при ньому: ресторану, мебльованих кімнат, квартир, магазинів тощо. Затверджено статут, його засновниками є харківський домовласник В. Г. Литягін та академік архітектури О. М. Бекетов.

1495. А. А. Логвинович. – 1914. – 18 мая.

Повідомлення про смерть одного з найстаріших залізничних службовців, старшого рахівника служби тяги Південних залізниць, який прослужив 35 років.

1496. Летние курсы для народных учителей при учебном округе. – 1914. – 18 мая.

Місячні курси розпочинаються на початку червня. Лекції читають: з історії професор В. І. Савва, історії літератури – Ф. Г. Пактовський, психології та педагогіки – В. Л. Тихомиров, математики – приват-доцент М. П. Беляєв, фізики – Д. А. Кутневич, природознавства – М. К. Кнічер, методики російської мови – М. П. Дашевський. Для учасників курсів організовано екскурсії.

1497. Из деятельности больничной кассы при паровозостроительном заводе. – 1914. – 18 мая.

У квітні захворіло 48 учасників каси. Їм надано допомоги 558 р. 14 к. Організована амбулаторна медична допомога членам їхніх сімей.

1498. Летние детские площадки. – 1914. – 18 мая.

До відкритих дитячих майданчиків в Карповському та Університетському садах першого дня записалося відповідно 200 і 250 дітей.

1499. Благотворительный вечер. – 1914. – 18 мая.

Влаштовується на користь бібліотеки-читальні професійного Товариства прикажчиків в саду харківського зібрання прикажчиків. Ставиться комедія І. Карпенка-Карого «Суєта» з концертним відділенням.

1500. В училищной комиссии. – 1914. – 18 мая.

Розглядалося питання про надання нічлігу учням, які приїжджають на гімнастичні змагання. Ухвалено умови прийому дітей до міських початкових училищ у 1914 р.

1501. Мелкие торговопромышленники. – 1914. – 18 мая.

У зборах представників середньої і малої промисловості і торгівлі взяли участь 60–70 осіб. З доповідями з історії цього питання виступили Єлецький та професор М. М. Соболев.

1502. Уход проф. Артемьева. – 1914. – 18 мая.

Завідувач спорудження центральної електричної станції і мережі професор М. А. Артем'єв подав заяву до Харківської міської управи з проханням звільнити його від обов'язків завідувача. У заяві причиною звільнення вказана його незгода з діями управи.

1503. Чрезвычайное губернское дворянское собрание. – 1914. – 19 мая.

Розглядалося питання про заповіт сенатора Булгакова дворянському зібранню 20 тис. р., які згідно з волею жертводавця мають бути переведені на стипендії в середніх навчальних закладах імені батька, матері, дружини і сина жертводавця. Обговорювалися доповіді про будівництво пансіонного притулку Товариства допомоги нужденним та старим дворянам, заснування дворянської каси взаємодопомоги.

1504. Назначение арх. Антония Волынского на харьковскую кафедру. – 1914. – 19 мая.

1505. Погребение князя П. Д. Святополк-Мирского. – 1914. – 19 мая.

Похований у родинному склепі в огорожі церкви с. Гіївка.

1506. Собрание пайщиков товарищества А. А. Иозефовича «Южный край». – 1914. – 19 мая.

Взяли участь 19 осіб з 191 голосом. Розглянуто та затверджено кошторис прибутку і витрат на 1914 р. Членом ревізійної комісії обрано О. В. Анисимова.

1507. Общее собрание «Скорой помощи». – 1914. – 19 мая.

Затверджено звіти правління, фінансовий і кошторис. Почесним членом товариства обрано інженера В. Є. Мороховця. На будівництво та облаштування будівлі станції витрачено 59,9 тис. р., усе нове майно із землею та всіма спорудами обійшлося в 90 тис. р. Жіночий комітет у 1913 р. залучив до каси товариства 23 тис. р. У травні відкрито аптеку на Заїківці, на облаштування та обладнання якої витрачено 8,6 тис. р.

1508. Заседание О-ва «Дома братской дружины». – 1914. – 19 мая.

Заслухано доповідь піклувальної ради за період 1912–1914 рр. Збільшилася кількість вихованців притулку. Баланс зведено в сумі 88255 р. 27 к., з якої 62378 р. 50 к. припадає на будівництво будинку. Борг за будинок становить 33328 р. Губернатор призначив ревізію справ товариства через порушення в фінансових документах. У звіті ревізійної комісії вказано, що фінансові документи перебувають у безладі, виявлено відсутність ведення бухгалтерських книг.

1509. Гиевка: в имении князя П. Д. Святополк-Мирского. – 1914. – 19 мая.

У маєтку триває підготовка до похорону. Сім'я князя – дружина, дві доньки і двоє синів – перебуває в Петербурзі. Гийвський маєток придбаний ще дідом. У князя та його сім'ї склалися добрі стосунки з селянами.

1510. Архиепископ Антоний / П. Н. П-скій. – 1914. – 20 мая.

Архієпископ Антоній, в миру Олексій Павлович Храповицький, син новгородського поміщика-дворянина, народився 17 березня 1863 р. Середню освіту здобув в одній з петербурзьких гімназій, вищу – у Петербурзькій духовній академії, після закінчення курсу якої в 1885 р. прийняв чернецтво. Розпочав службу на посаді помічника інспектора академії, далі обіймав різні посади. 7 вересня 1897 р. хіротонізований на єпископа Чебоксарського, вікарія Казанської єпархії, у 1900 р. призначений на самостійну кафедру Уфимської єпархії, у 1902 р. переведений на кафедру Волинської єпархії з призначенням священно-архімандритом Почаївської лаври. У 1906 зведений у сан архієпископа. У 1906–1907 рр. був членом Державної Ради, 1912 р. став членом Св. Синоду. У 1888 р. здобув ступінь магістра богослов'я, з 1911 р. – доктор богослов'я. Преосвященний Антоній відомий не лише як вчений-богослов, але і як видатний оратор та церковний проповідник. Ще в Казані 1900 р. видано зібрання його творів у 3-х томах.

1511. Выставка ученических работ. – 1914. – 20 мая.

Відкривається в жіночій ремісничій школі Товариства допомоги нужденним євреям.

1512. В 3-ем О-ве взаимного кредита. – 1914. – 20 мая.

На надзвичайних зборах заслухано доповідь комісії з в'яснення причин дефіциту та щодо заходів з його ліквідації.

1513. Съезд представителей учреждений мелкого кредита Харьковской губернии. – 1914. – 20, 21, 22, 23, 24, 25 мая.

1514. У ремесленников. – 1914. – 20, 21 мая; 5 июня.

Відбувся сход складного ювелірно-годинникового цеху, на якому старшиною обрано Разуваєва. На сході кравецького цеху старшиною став Кутов.

1515. Встреча тела князя П. Д. Святополк-Мирского в Харькове. – 1914. – 21 мая.

1516. В Люботине и Гиевке. – 1914. – 21 мая.

1517. Н. А. Петров. – 1914. – 21 мая.

Повідомлення про смерть у Петербурзі сенатора Миколи Олександровича Петрова, колишнього голови департаменту Харківської судової палати у 1900–1913 рр.

1518. Уход проф. Артемьева. – 1914. – 21 мая.

Міська управа ухвалила організувати дві комісії для прийняття справ від професора Артем'єва.

1519. Ходатайство О-ва «Просвещение». – 1914. – 21 мая.

Холодногірське Товариство звернулося до повітового земства з проханням збільшити субсидію на гімназію з 1915 р. У 1914 р. відкривається 4-й клас, що спричинить збільшення витрат.

1520. Дело об отравлении профессора И. И. Белянкина. – 1914. – 21 мая.

Звинувачується доглядач технологічного інституту Мороз.

1521. Изменение плана г. Харькова. – 1914. – 21 мая.

Міська управа подала губернатору відомості щодо приєднання до Харкова ділянки С. Я. Толкачова та зміни плану міста в зв'язку зі збільшенням його заселеної площі. Ділянка розташована за Лермонтовською вулицею до лютеранського цвинтаря.

1522. Годичное собрание Общества. – 1914. – 21 мая.

Товариство допомоги колишнім вихованкам Харківського інституту імператриці Марії Федорівни обрало почесним членом за нове щедre пожертвування Степаниду Євгенівну Тамбовцеву, яка побудувала гуртожиток власним коштом у подарованій частині парку Квіток.

1523. П. А. Гордеев. – 1914. – 21 мая.

На Холодній горі поховано заслуженого професора Харківського ветеринарного інституту. Небіжчик з 1879 р. був екстраординарним професором. Мав 35 самостійних наукових праць, 25 перекладних посібників і статей. Вийшло 15 наукових робіт його учнів. У 1876 р. після смерті професора І. В. Забеліна затверджений відповідальним редактором журналу «Современный лечебник». У 1882 р. зробив спробу видання власного журналу «Ветеринарный вестник». Прослужив на професорському ветеринарному терені 37 років. Восени 1909 р. вийшов у відставку. Перебував у різний час гласним Харківської повітової і губерньської земських управ та Міської думи.

1524. Постройка школьных зданий. – 1914. – 22 мая.

Будуються нові великі будівлі на Холодній горі і на ділянці Павлової дачі. Кожна будівля матиме 16 класних приміщень, велику залу, учительські кімнати. Будівництво передбачається завершити в поточному році, повне облаштування – до початку 1915/16 навчального року.

1525. Гимнастический праздник. – 1914. – 22, 23, 24 мая.

На свято з повітових та інших міст Харківського навчального округу прибуло 800 осіб, зупинилися в технологічному інституті і міських школах. Частина учнів з учителями обідають в інституті, інша – у Товаристві працюючих жінок. Тренувальні гімнастичні вправи учні виконують на майданчику реального училища.

1526. Городские ночлежные приюты. – 1914. – 22 мая.

У березні міська ревізійна комісія здійснила огляд фінансових книг нічліжних притулків, стан яких вимагає прийняття невідкладних заходів. У них антисанітарія, з 5 вентиляторів 3 не діють, на 50% більше за норму переповнені нічліжниками, які займають місця не лише на полицях для сну, але і сходи між першим і другим поверхами, плити кам'яного під'їзду тощо. Не дотримується пожежна безпека.

1527. **В школе** кондукторов. – 1914. – 22 мая.

У Харківській залізничній школі кондукторів відбувся 20-й випуск. Закінчило школу 49 осіб.

1528. **Летние** учительские курсы. – 1914. – 22, 29 мая.

Програма курсів складається з низки педагогічних і загальноосвітніх предметів. Формується склад лекторів. Курсистів 245 з усієї губернії коштом губернського земства, коштом повітових земств або власним – 300–350 осіб. Курси працюють п'ятий рік.

1529. **Гришенко, И.** К уходу проф. Артемьева. – 1914. – 22 мая.

1530. **Фельдш.-акушерское** Общество. – 1914. – 22 мая.

Заслухано доповіді про II з'їзд з реформи фельдшерсько-акушерської освіти, інші. Особливий інтерес викликала доповідь щодо перспектив діяльності товариства та відкриття філіальних відділень у повітах. Найстарішого та активного працівника обрано почесним членом товариства. Проведено вибори. Головою правління обрано М. М. Литвинова, товаришем голови – Г. М. Молошнікова.

1531. **Заседание** Общества вспомоществования нуждающимся студентам Харьковского технологического института. – 1914. – 22 мая.

За 1913 р. подано 287 клопотань. Допомога надана 243 студентам на суму 5437 р. Валовий дохід їдальні товариства 35233 р. 06 к. Прибуток 1540 р. 38 к. Загальний баланс сягає 90862 р. 76 к., борг – 24250 р. 94 к. Після затвердження звіту збори розглянули питання реорганізації звітності в їдальні. Почесними членами обрано Д. А. Хмельницького і Ю. Л. Кеніга, товаришем голови – Е. М. Борисенка.

1532. **Чудов, Н. А.** Вегнер–Артемьев / Танкредь. – 1914. – 22, 25, 30, 31 мая.

Про інцидент між членом управи та професором.

1533. **Бабецкий, Е. М.** Мелочи жизни / Журналист. – 1914. – 22 мая.

Про збори Товариства Будинку братської дружини.

1534. **Суд:** дело Мороза. – 1914. – 22, 23, 24, 25 мая.

1535. **Гиевка:** погребение князя П. Д. Святополк-Мирского. – 1914. – 22 мая.

1536. **с. Высокополье,** Валковского уезда: культурный уголок. – 1914. – 22 мая.

У селі понад 1000 дворів. Розвинений кооперативний рух, активно працює сільськогосподарське Товариство. Його голова – учитель місцевої земської школи І. А. Левенко, організатор усіх кооперативів. На балансі кредитного товариства 37571 р., у ньому 885 членів, залучено 14069 приватних вкладів. Сільськогосподарське Товариство організоване в 1912 р. Його річний баланс 2106 р. При товаристві існує склад сільськогосподарських машин і знарядь, прокатний та зерноочисний пункт. Орендується хутір площею 43 десятини, на якому заведені показові поле та пасіка, що складається з 30 вуликів. 18 травня відкрито бджолярський музей з продажем необхідних приладь для бджільництва.

1537. **Генерал-адъютант** генерал от кавалерии князь П. Д. Святополк-Мирский, бывший министр внутренних дел (скончался 16-го мая 1914) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12062. – 1914. – 22 мая.

1538. **Профессор** Харьковского технологического института И. И. Белянкин, в отравлении которого обвиняется смотритель института Мороз: (к процессу Мороза в судебной палате) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12062. – 1914. – 22 мая.

1539. **Дело** проф. Артемьева. – 1914. – 23 мая.

Вирішено прийняти від нього будівництво станції та все діловодство. Питання про відставку в управі не вирішували.

1540. **Коммерческий** институт: (экстренное заседание купцов). – 1914. – 23 мая.

Виникнення Комерційного інституту в Харкові зобов'язане купецькому Товариству. У ньому буде одне відділення – комерційно-економічне. Вирішувалося питання спорудження будівлі. Уже пожертвовано 143 тис. р. Раніше створено піклувальну раду. Ухвалено побажання щодо збільшення учнів-євреїв до 10%. Затверджено план будівництва будівлі на площі 2580 кв. саженив вартістю 525 тис. р.

1541. **Заседание** сельскохозяйственного Общества. – 1914. – 23 мая.

На зборах, що пройшли в залі Громадської бібліотеки, розглянуто низку доповідей щодо організації при товаристві центрального сільськогосподарського об'єднання.

1542. **Чудов, Н. А.** Торжество «победителей» / Танкредъ. – 1914. – 23 мая.

Підсумки проведення міських виборів.

1543. **Эпидемия.** – 1914. – 23 мая.

У слободі Котовка Вовчанського повіту виявлено 17 випадків захворювання на черевний тиф, а на хуторі Біляївка – 13 хворих на висипний. Туди відряджені санітарний лікар, фельдшери. У слободі Котовка відкрито інфекційний барак.

1544. **Бабецкий, Е. М.** Евреи-торговцы в Харькове / Е. М. Б. – 1914. – 24 мая.

У Харкові євреї з'явилися давно, уже у XVIII ст. існував окремий єврейський цвинтар. При цьому з боку корінного населення спостерігалось недружнє ставлення до них. На прохання харківців Сенат дозволив євреям лише тимчасове перебування в Харкові на ярмарках, а «Положення» 1804 р. зробило Харків недоступним для євреїв. Попри це, вони тут мали і тимчасове, і постійне проживання. У 1809 р. Міська дума скаржилася, що євреї займаються різними промислами на підриєв місцевому купецтву. Євреї знайшли захисника в особі тодішнього поліцеймейстера. Наступний виступ проти них був 1823 року. У 1830 р. стали надходити пропозиції від харківської громади про скасування обмежень для євреїв. На початку XX ст. у Харкові євреї були не лише

тимчасовими жителями, але й постійними. У 1904 р. у місцевому гарнізоні служило до 500 осіб євреїв. Дозвіл євреям-купцям приїжджати до Харкова надано в 1858 р. До 1898 р. належить виникнення «єврейського торгового ряду» в будинку Паценка-Тряпкіна. Причинами швидкого зростання єврейського населення Харкова стали торговельний, промисловий і культурний розвиток міста. На 1914 р. купці-євреї становлять 75% всієї кількості купців.

1545. Городская дума. – 1914. – 24 мая.

Розглядалося питання звільнення професора М. А. Артем'єва з посади завідувача будівництва міської електричної станції.

1546. Могила барона Н. А. Корфа. – 1914. – 24 мая.

Міська управа привела до належного вигляду могилу відомого діяча народної освіти, встановивши гранітний обеліск.

1547. Летние школьные колонии. – 1914. – 24 мая.

У розпорядженні міста є три колонії: на Основі для дівчаток, у Гийвіці – для хлопчиків, у Кочетку – для дівчаток та хлопчиків позмінно. Кількість місць у колоніях обмежена.

1548. Заседание совета университета. – 1914. – 24, 31 мая.

Розглядалися питання призначення на викладання різних предметів, схвалено проєкт огляду викладання на 1914/15 навчальний рік тощо.

1549. Наши мостовые. – 1914. – 24 мая.

Міська управа надала Думі план мостильних робіт на 1914 р. Доповідь починається визнанням незадовільного стану харківських бруківок та розглядом його причин. Довжина всіх вулиць міста – 191 верста, замощено 101. Для брукування вулиць необхідна значна сума коштів.

1550. О коммерческом институте. – 1914. – 24 мая.

У Харкові створення Комерційного інституту ініціювало купецьке Товариство. На його засіданні розглянуто та схвалено проєкт статуту, затверджені кошторис і план спорудження будівлі, виділено 50 тис. р. на будівництво.

1551. Григорьев, И. Могила Каразина. – 1914. – 25 мая.

Похований у Миколаєві. Могила занедбана, забута. Капличка над могилою тріснула, стіни давно не білені. Харківському університету належало б упорядкувати поховання.

1552. Оставление заведующим городскими школами А. Н. Ильяшевичем должности. – 1914. – 25 мая.

Призначений на посаду директора громадського училища в Пермі.

1553. Расширение водопровода. – 1914. – 25 мая.

На розширення водогону з 1 січня 1910 р. до 1 травня 1914 р. Дума асигнувала 1394117 р. 88 к. Після виконання робіт вільний залишок становив 122503 р. 66 к. Ця сума більша за передбачувані перевитрати на 33578 р. 5 к. Управа просить Думу виділити додатково з сум надзвичайного кредиту 72026 р. 16 к. для сплати відсотків за позиками.

1554. **В финансовой** комиссии. – 1914. – 25 мая.

Ухвалили рекомендувати Думі придбати дворове місце В. І. Кравцова на Греківській вулиці за 38 тис. р. для 3-го поліцейського відділку і військових частин. Вирішили взяти 6 тис. р. з капіталу В. І. Пащенко-Тряпкіна на облаштування школи друкарської справи.

1555. **Троицкая ярмарка.** – 1914. – 25 мая.

1556. **В медицинском Обществе.** – 1914. – 25 мая.

Після доповіді лікаря К. Ф. Єленевського про 1-й Всеросійський з'їзд з питань боротьби з раковими захворюваннями продовжився розгляд кошторису прибутків і витрат на 1914 р.

1557. **Новые** пожарные части. – 1914. – 25 мая.

Одна побудована на вулиці Тараса Шевченка, інша, на Петінській, закінчена начорно.

1558. **«Современное хозяйство города Харькова».** – 1914. – 25 мая.

Вийшов друком другий випуск, у якому вміщено статті про ринки, пожежну справу, замощення вулиць тощо.

1559. **Заседание** историко-филологического Общества. – 1914. – 25 мая.

Зчитано повідомлення про смерть бібліографа С. І. Пономарьова на 87 році життя, про вихід у світ праці покійного професора С. В. Соловйова, реферат про вивчення Єгипту.

1560. **Программа** мощения. – 1914. – 25 мая.

Міська управа розробила план мостильних робіт на 1914 р. Вартість нового брукування 51975 р. 75 к., перезамощення деяких вулиць 36169 р. 65 к. Усього місто має витратити 106884 р.

1561. **Телеграфное** справочное бюро. – 1914. – 25 мая.

Бюро надає довідки про телеграми до запитання, що зберігаються в різних поштово-телеграфних установах Харкова, і щодня друкує відомості про них у газетах.

1562. **Бабецкий, Е. М.** Мороз оправдан – кто обвинен? / Журналист. – 1914. – 25 мая.

1563. **[Музыкальное училище].** – 1914. – 25 мая.

Крім викладача по класу навчання гри на скрипці Й. Ю. Ахрона, запрошено вільного художника В. І. Слатіна, який закінчив училище в 1910 р.

1564. **Высокопреосвященный** Антоний, новый харьковский архиепископ : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12068. – 1914. – 25 мая.

1565. **Погребение** кн. П. Д. Святополк-Мирского : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12068. – 1914. – 25 мая.

1566. Освящение нового дома летних колоний. – 1914. – 27 мая.

На хуторі Відрадному поблизу Помірок освячено новий будинок дитячих літніх колоній Товариства грамотності.

1567. Ревизия Дома братской дружины. – 1914. – 27 мая; 5 июня.

Ревізію здійснює радник губернського правління В. В. Філонов, який розпочав перевірку документів і звітності товариства.

1568. Харьковское вегетарианское Общество. – 1914. – 27 мая.

Товариство існує рік, з 17 березня 1913 р. У ньому 52 члени. Планує в серпні відкрити вегетаріанську їдальню з харчуванням на строго наукових засадах. Почесним членом і головою ради обрано професора М. Ф. Белоусова, новими членами — О. І. Гурова і П. П. Голованова. Завідувачкою господарської частини їдальні запрошена Е. Ф. Радомська.

1569. В садах. – 1914. – 27 мая.

Сприятливі види на врожай яблук, груш, дещо менші слив та вишень. Збільшуються плантації винограду у Валківському повіті. У Куп'янському, у маєтку «Вишневий сад» Рабиновича, подвоюється виробництво фруктових і овочевих консервів. Яблучне і сливове повидло користується особливим попитом в Англії, куди його експортують.

1570. Гимнастические упражнения. – 1914. – 27 мая.

У святі гімнастів учнів середніх закладів Харківського навчального округу, що відбулося на іподромі, взяли участь понад 400 осіб. Публіки було до 6 тис.

1571. Два пожара в технологическом институте. – 1914. – 27, 28 мая.

Загорілося горище в житловому корпусі над квартирою професора Лідова. На пожежу прибули офіційні особи губернії, начальник пожежної команди В. К. Любичський, поліція. Пожежу незабаром було локалізовано. Потім загорівся головний корпус. Причини пожежі не встановлені.

1572. Высшие женские курсы О-ва трудящихся женщин. – 1914. – 27 мая.

На засіданні піклувального комітету заслухано доповідь про повне обладнання зведеного будинку курсів. На це потрібно 48 тис. р. На зведення будівлі вже витрачено 28 тис. р., для його закінчення ще треба 63 тис. р. Усе будівництво вимагає 345 тис. р.

1573. Футбол / Бомъ. – 1914. – 27 мая.

Харківські футболісти в матчах із петербурзькими гостями зазнали поразки.

1574. Валки: виды на урожай. – 1914. – 27 мая.

Кращим хлібом є озимий, спостерігається засміченість ярових, у садах багато шкідників — яблучної молі.

1575. Городская дума. – 1914. – 28 мая.

Засідання, присвячене розгляду земельних справ, вимагає 40-членного кворуму, але були присутні 27 гласних. Обговорювалися питання щодо клопотання перед Міністерством внутрішніх справ про надання права проживання в Харкові купцям-євреям, які приїжджають на ярмарки, звіт ломбарду, про смерть старшого лікаря

міської Миколаївської лікарні С. Я. Чоботарьова та призначення допомоги його дружині й доньці.

1576. В Пушкинском училище. – 1914. – 28 мая.

У поточному році III відділення закінчили 316 осіб: 100 хлопчиків і 216 дівчаток, IV відділення – 13 хлопчиків і 13 дівчаток. Відбулася прогулянка з оркестром.

1577. Курсы для санитарных врачей. – 1914. – 28 мая.

Пройшли під керівництвом міського санітарного лікаря приват-доцента В. В. Фавра в гігієнічній лабораторії Жіночого медичного інституту. Прочитано 14 лекцій, оглянуто 17 установ. Курси закінчили 15 санітарних міських і земських лікарів.

1578. В Обществе трудящихся женщин. – 1914. – 28 мая.

На зборах обговорювався кошторис на 1914–1915 р. Після розподілу сум витрат за різними статтями виявлено дефіцит в 5796 р.

1579. Новое кредитное Общество. – 1914. – 28, 29 мая.

Організовано лікарсько-фармацевтичне Товариство взаємного кредиту. Зачитано проект статуту.

1580. Благоустройство Ивановки. – 1914. – 28 мая; 2 июня.

На засіданні комітету Товариства благоустрою ухвалено програму впорядкування околиці: заощення вулиць, влаштування тротуарів, забезпечення протипожежної безпеки, водопостачання, освітлення тощо.

1581. Двинский, И. Скрамный юбилей. – 1914. – 28 мая.

Виповнилося 20 років діяльності 2-ї безкоштовної народної бібліотеки-читальні Товариства грамотності. Вона обслуговує населення Панасівки, Холодної і Лисої гори, Пісків. Першим головою комітету 2-ї бібліотеки-читальні був П. Т. Степанов, першою завідувачкою – О. П. Брандт. За 20 років видано 600 тис. книг і журналів. На утримання бібліотеки витрачено 27 тис. р. З 1904 р. збір коштів став скрутним. У 1910–1911 рр. комітет бібліотеки створив фонд для спорудження будівлі. Бібліотека перебуває у скрутному матеріальному становищі, але її діяльність розвивається. Відвідуваність зросла до 50 тис. на рік.

1582. Чудов, Н. А. К «дуэли»/ Танкредъ. – 1914. – 28 мая.

Сатиричні вірші.

1583. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни / Журналист. – 1914. – 28 мая.

Про пожежу в технологічному інституті.

1584. Дело об уходе проф. Н. А. Артемьева в Городской думе. – 1914. – 29, 30, 31 мая; 4 июня.

1585. Интересная находка. – 1914. – 29 мая.

При переході міського сирітського суду до нового приміщення в його архіві знайдена книга справ «Харківського міського магістрату» 1784 р. Книга добре збереглася, читається без труднощів.

1586. **Музей** наглядных пособий при учительских курсах. – 1914. – 29 мая.

У приміщенні казарм Воронізького полку книжковий склад губернського земства організував виставку. Показано книги з рекомендованого списку, а також новітні посібники з методики та педагогіки.

1587. **Рукодельная** мастерская Пушкинского училища. – 1914. – 29 мая.

У 1914 р. був перший випуск. Навчальну майстерню закінчили 17 дівчаток віком 16–17 років. Всього прийнято 36 осіб, за 4 роки 19 вибуло. Навчальна майстерня має спеціальний штат викладачів з 12 осіб і лікаря. Крім шиття, крою, вишивки, викладають російську мову та арифметику, у старших класах – малювання, товарознавство, рахівництво та гігієну. За 3 роки майстерня виконала різні замовлення білизни, одягу, лише за 1913–1914 рр. 410 замовлень. У ній є своя бібліотека і навчальні посібники. Міське управління виділяє до 5 тис. р. допомоги. Навчання безкоштовне. Протягом навчального року учениці отримують гарячі сніданки і чай, за що платять 2 р. 50 к. на рік. Найбідніших учениць від плати звільнено. Нині налічується 130 учениць, причому до першого відділення прийнято 50 дівчаток, через брак приміщення 52 дівчаткам відмовлено.

1588. **Успех** харьковских сыскных собак. – 1914. – 29 мая.

На виставці службових собак у Петербурзі харківський відділ застосування собак у поліцейській службі отримав третій приз.

1589. **Бабецкий, Е. М.** Мелочи жизни / Журналист. – 1914. – 29 мая.

Про міські вибори.

1590. **[Сад Жаткина]**. – 1914. – 29 мая.

Популярний завдяки своїй цікавій програмі. У саду грає оркестр Пензенського полку, капельмейстер Левшаков. Виступають Маргарита Гове, Мінйон, Фраскіт, Фужер та ін.

1591. **К погребению** кн. П. Д. Святополк-Мирского (в Гиевке) : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12073. – 1914. – 29 мая.

На фото: Могила кн. П. Д. Святополк-Мирського, Могили князів Святополк-Мирських, Церква в Гіївці, в огорожі якої поховано кн. П. Д. Святополк-Мирського, і де він протягом 24 років був старостою, Палац кн. П. Д. Святополк-Мирського.

1592. **Назначение.** – 1914. – 30 мая.

На посаду начальника Харківського поштово-телеграфного округу призначено Роберта Юлійовича Зонненбурга.

1593. **Архиерейский** хор. – 1914. – 30 мая.

Архієпископ Антоній запропонував регенту хору М. С. Ведринському видалити з хору всіх жінок, як невідповідних для участі в архієрейському хорі, видавши кожній по місячному окладу.

1594. **Новый** городской ветеринарный врач. – 1914. – 30 мая.

Призначено М. М. Приходькова, буде завідувати міським утилізаційним заводом.

1595. **На учительских** курсах. – 1914. – 30, 31 мая; 1 июня.

Кількість слухачів 400. Представником від усіх повітових старост обрано валківського учителя Решетняка.

1596. **Постройка** железнодорожного училища. – 1914. – 30 мая.

На засіданні управління Південних залізниць обговорювалося питання спорудження будівлі для залізничних училищ. Встановлена сума 84020 р. на виконання робіт.

1597. **Искусственный** лед. – 1914. – 30 мая.

Закінчується будівництво криголамного заводу. Завозять і встановлюють машини.

1598. **Пожар** на заводе Мельгозе. – 1914. – 30 мая; 5 июня.

29 травня загорівся завод землеробних машин і знарядь. Пожежа почалася в столярній майстерні, усі нутрощі якої вигоріли. Обгоріли і частково знищені токарні верстати. У гасінні пожежі взяли участь службовці Михайлівської пожежної частини. Завдано збитків на 16,5 тис. р.

1599. **Из беседы** с Е. А. Морозом. – 1914. – 30 мая.

Виправданий судом у справі отруєння професора Белянкіна.

1600. **Чугуев:** к приезду И. Е. Репина. – 1914. – 30 мая.

Міський голова П. І. Лизогуб і гласний Міської думи В. А. Маслов відвідали художника на дачі в Куаккало. І. Ю. Репін збирається до Чугуєва для організації «Ділового двору».

1601. **Выпускные** экзамены в ветеринарном институте. – 1914. – 31 мая; 1 июня.

Інститут закінчили 114 осіб. Усі мають запрошення від різних земств. 10 осіб вступають на III курс медичних факультетів для продовження навчання, 8 стипендіатів надходять у розпорядження ветеринарного управління Міністерства внутрішніх справ, 65 належить відбутися військову повинність.

1602. **Чугуев:** городские дела. – 1914. – 31 мая.

Повернувшись з Петербурга, міський голова П. І. Лизогуб доповів про долю клопотань, порушених міським управлінням. Питання перенесення військового піхотного училища, будівництва нової будівлі гімназії, дозволу попудного збору не обговорювалися на засіданнях відповідних органів.

Червень / Іюнь

1603. **Приезд** архієпископа Антонія. – 1914. – 1 іюня.

1604. **Назначение** Г. П. Павловского. – 1914. – 1 іюня.

Міський архітектор призначений губернським архітектором Астрахані.

1605. **В училищной** комиссии. – 1914. – 1 іюня.

На засіданні заслухано висновок експертної комісії про виставку рукодільних робіт учнів міських шкіл, окреслено завдання для зведення нової будівлі для Вищого початкового училища на Петінській вулиці та для будівлі рукодільної майстерні при Пушкінському училищі тощо.

1606. **Прием** студентов-технологов. – 1914. – 1 іюня.

На перший курс технологічного інституту прийнято 300 осіб: на хімічне відділення – 60, 240 – на механічне. Для євреїв встановлено десятивідсоткову норму.

1607. **Акт** в інституте імператриці Марии Федоровны. – 1914. – 1 іюня.

Відбувся випуск вихованок. Серед них: 9 осіб закінчили курс наук з правом на золоту медаль, 4 – на срібну.

1608. **Заседание** медицинского Общества. – 1914. – 1 іюня.

Розглядався проєкт кошторису Жіночого медичного інституту на 1914/15 н. р. Незважаючи на перевищення надходжень у 1913/14 н. р. над витратами, кошторис складено з великою обережністю. Враховано можливість складання додаткових іспитів, майбутнє будівництво власної будівлі сприятиме збереженню частини надходжень. У поточному навчальному році в інституті налічувалося 1450 слухачок. Вибувають 215, які закінчили курс, та 100 осіб, які не заплатили за навчання. Наступного навчального року передбачувана кількість слухачок 1315. Після обговорення кошторис ухвалено в сумі: прибуток 234900 р., витрати 234509 р. Заслухано заяву лікаря В. І. Недригайлова про його відмову від посади завідувача бактеріологічного інституту.

1609. **Мертвые** петли в Харькове. – 1914. – 1 іюня.

У Харкові на біговому іподромі демонструє молодой авіатор Є. Р. Шпіцберг. Йому 25 років, літати вчився в Парижі.

1610. **Чудов, Н. А.** О прогрессистах: (на заседании 25 мая) / Танкредъ. – 1914. – 1 іюня.

Сатиричні вірші.

1611. **Открытие** окружных педагогических курсов в Харькове. – 1914. – 2 іюня.

Організовує Харківський навчальний округ з метою вдосконалення методики викладання. Земства відрядили на курси 110 осіб. Заняття проходять у приміщенні університету.

1612. **Проводы** заведующего фабрикой. – 1914. – 2 іюня.

Ф. А. Коперський прослужив 16 років на шпагатній фабриці південноросійського Товариства при станції Нова Баварія.

1613. Большой пожар ремесленного училища. – 1914. – 2 июня.

Причину пожежі не встановлено. Вогонь знищив дах будівлі і всю столярну майстерню, обвалилася стеля. Збитки величезні. Під час гасіння пожежі постраждало понад 20 пожежників.

1614. Хаджопуло, М. В Обществе трудящихся женщин. – 1914. – 2 июня.

На загальних зборах вирішили організувати кооперативні установи з метою покриття дефіциту бюджету.

1615. Тиволийская оперетка / Б. – 1914. – 2 июня.

У театрі саду «Тіволі» виступає опереткова трупа Якушева і Борисова. Перша вистава «У хвилях пристрастей» пройшла з успіхом. Взяли участь артистки Воронцевич, Орель, Марусина. В опереті «Граф Люксембург» талановито грав Михайлов.

1616. Прием у архиепископа Антония. – 1914. – 3 июня.

Харківському архієпископу були відрекомендовані керівники і викладачі духовних навчальних закладів, міське духовенство, члени духовної консисторії. Архієпископ відвідав єпархіальне піклування про бідних духовного звання, 1-ше реальне училище.

1617. Земские учительские курсы. – 1914. – 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27 июня.

У Народному будинку довідково-педагогічне бюро Товариства грамотності організувало книжкову виставку. Демонструються кращі посібники, підручники з педагогіки, методики, довідники та бібліографічні посібники. У чоловічому гуртожитку проводяться досліди з фізики під керівництвом лаборанта Харківського університету Д. С. Штейнберга. Він також проводить практичні заняття з електрики. Здійснюються екскурсії до ботанічного саду, іподрому, зоологічного музею. Розпочалося викладання нового предмету— бібліотекознавства. Його читає О. А. Дідріхсон. М. К. Кнічер читає лекції з методики викладання, О. Ф. Лазурський – з педагогічної та загальної психології. Продовжуються заняття з хімії, шкільної статистики. У приміщенні Народного будинку відбуваються бесіди Є. О. Єлачіча про дитячу літературу. При сільських школах діють земські народні бібліотеки, якими користуються як учні, так і доросле населення. Вони є єдиними просвітницькими закладами в селах. Земство хоче підняти на вищий рівень стан звітності та бібліотечної статистики. Зазвичай бібліотеками завідують учителі, отримуючи мізерну платню.

1618. Ремонт здания духовной консистории. – 1914. – 3 июня.

Розпочалися роботи з влаштування парового опалення, настилання паркетної підлоги, внутрішнього оздоблення.

1619. Школьный синемотограф. – 1914. – 3 июня.

У синемотографі «Модерн» демонструється картина про іспити в народних училищах Харківського повіту. У ній показано приїзд піклувальника П. Е. Соколовського, училищну комісію, власне іспити, відпочинок після іспитів, сніданок у Народному будинку.

1620. **Общее** собрание Общества взаимопомощи трудящихся женщин. – 1914. – 3 июня.

О. М. Десятова доповіла про свою поїздку на жіночий конгрес до Риму. Обговорювався кошторис гімназії.

1621. **К открытию** городской канализации. – 1914. – 3 июня.

У серпні передбачається відкриття каналізації, спорудження якої розпочалося в 1912 р. Нині є станція біологічної очистки води, при ній три штучних ставки, обладнана насосна станція, головний колектор, Журавлівський і Клочківський цегляні колектори 2-го порядку та ціла мережа гончарних магістралей. На потреби каналізаційного облаштування виділено 4,5 млн р., витрачено 3 млн.

1622. **Бабецкий, Е. М.** Жилищная нужда в Харькове / Е. М. Б. – 1914. – 3 июня.

У місті високо піднялася плата за квартири. Багато городян пішли за межі міста або селяться на околицях. Міська нерухомість закладена на суму 70 млн р.

1623. **Спорт.** – 1914. – 3 июня.

Відбулися велосипедні перегони на 50 верст. Першим прийшов К. Ізвеков.

1624. **Посещение** архиепископом духовной семинарии. – 1914. – 4 июня.

Архієпископ Антоній зустрівся з ректором протоієреєм О. М. Юшковим, інспектором М. М. Страховим, викладачами та семінаристами. Був присутній на випускних іспитах з богословських предметів.

1625. **Исследование** подземных ходов г. Харькова. – 1914. – 4 июня; 11, 17 июля.

Для дослідження організовано спеціальну комісію, у складі якої будуть представники харківської професури.

1626. **Ход** мостильных работ. – 1914. – 4 июня.

Закінчено роботи із замощення Благовіщенського та Холодногірського ринків, розпочали роботи на Чернишевській вулиці, Василівському і Дроздовському провулках. Роботи виконуються повільно.

1627. **Выставка** ученических работ. – 1914. – 4 июня.

У 2-му вищому початковому училищі виставлено учнівські роботи з малювання, російської мови та природознавства.

1628. **На трамвае.** – 1914. – 4 июня.

На міському електричному трамваї встановлено дві зміни чергувань старших агентів трамвайної адміністрації. За травень перевезено 1897666 пасажирів, виторг становить 97127 р. 58 к.

1629. **Экстренное** собрание харьковского собрания приказчиков. – 1914. – 4 июня.

Основним розглянутим питанням був аналіз діяльності лікарні приказчиків. У 1902 р. створено харківське зібрання приказчиків. За його ініціативою в 1912 р. засновані амбулаторія і стаціонарна лікарня для місцевих громад приказчиків. Лікарня

розпочала працювати 30 липня 1913 р. У торговельному центрі на Ярославській вулиці відкрито амбулаторію. Також відкрито аптеку, хімічно-мікроскопічний кабінет для проведення аналізів. За цей час в амбулаторії було 5498 відвідувань, видано 3120 рецептів. Затверджено кошторис витрат на 1914 р.

1630. Новый дом страхового О-ва «Россия». – 1914. – 4 июня.

Відбулося закладення нового будинку в Горяїновському провулку. Новий будинок становить собою величезну будівлю, за проектом має 6 поверхів. Будуватиметься за останнім словом техніки. Нижній поверх призначений для магазинів. Автор проекту – петербурзький архітектор І. О. Претро.

1631. Артемьев, Н. А. Открытое письмо Н. А. Артемьева Харьковской городской думе. – 1914. – 5 июня.

1632. М. Д. Драчев. – 1914. – 5 июня.

Повідомлення про смерть службовця матеріальної частини Південних залізниць, який пропрацював понад 30 років. Був одним із перших поселенців селища Високий, брав участь в його розвитку та перетворенні на культурний куточок.

1633. Переполнение Сабуровой дачи. – 1914. – 5 июня.

У губернській земській лікарні утримується 1630 психічно хворих, з них 41 – статейні арештанти, яких управа розміщує по окружних лікарнях.

1634. Полеты А. Васильева и А. А. Кузьминского. – 1914. – 5, 12, 16 июня.

Пілоти демонструють «мертві петлі» та школу вищого пілотажу.

1635. Назначение Н. Х. Орда в Киев. – 1914. – 5 июня.

Керуючого Харківською конторою Державного банку переведено на таку саму посаду в Києві. Ця контора вважається другою за своїми оборотами після Московської. У Харкові пробув 4 роки. Микола Харисимович брав участь у громадському житті міста: був членом правління, потім товаришем голови правління Товариства швидкої медичної допомоги.

1636. В Обществе скорой помощи. – 1914. – 5 июня.

На засіданні правління вшанували пам'ять архієпископа Арсенія, який підтримував товариство. Після смерті архіпастиря його зять В. І. Кривцов передав 100 р. на установу. Обговорювалися поточні справи.

1637. Мертвые петли в Харькове. – 1914. – 5 июня.

Польоти здійснив Є. Р. Шпіцберг. Були присутні 50 тис. глядачів.

1638. Чудов, Н. А. Финал / Танкредъ. – 1914. – 5 июня.

Про засідання Думи у справі професора М. А. Артем'єва.

1639. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни / Журналист. – 1914. – 5 июня.

Про проблеми утримання Будинку робітників Товариства взаємодопомоги ремісників.

1640. **«Горец»:** спорт. – 1914. – 5 юня.

У Харкові засновано нове спортивне товариство, мета якого сприяння розвитку таким видам спорту, як велосипед, ковзани, лижі, рухливі ігри. Головою правління обрано А. П. Молоткова.

1641. **пос. Лозовая:** день «белой ромашки». – 1914. – 5 юня.

1 червня відбувся день «білої ромашки». Зібрані кошти підуть на влаштування санаторію для туберкульозних хворих у Павлоградському повіті. Пройшов досить мляво, продаж квітки здійснювався слабо. Коштів зібрано набагато менше, ніж у 1912 р.

1642. **Ликвидация** дела об уходе проф. Н. А. Артемьева: (заседание Городской думы). – 1914. – 7 юня.

1643. **В Доме рабочих.** – 1914. – 7 юня.

Справи йдуть погано. Будинок виставлений до продажу з аукціону за несплату відсотків Земельному банку, де він закладений під заставу.

1644. **В профессиональном** Обществе приказчиков. – 1914. – 7 юня.

На засіданні правління заслухано звіт відділу з пошуку занять. На 1 квітня зареєстровано 85 безробітних, у квітні – 62, усього 147. З них отримали місця 19 осіб, 26 вилучені зі списку безробітних з різних причин. На 1 травня лишилося 102 особи. З фінансового звіту товариства випливає, що на 1 червня в касі є 3057 р. 41 к. готівкою.

1645. **Земские** доходы. – 1914. – 7 юня.

Площа земель і лісів у Харківській губернії становить 4642304 десятини землі. Їхня прибутковість складає 10389530 р. З них нараховано губернського земського збору 1945686 р. 70 к. Прибутковість торговельно-промислових закладів становить 2881005 р., збір з них 638850 р. 71 к. З міського нерухомого майна за прибутковості 3697147 р. збору взято 631882 р. 3 к. Загальна прибутковість усіх володінь губернії – 17137682 р. Губернський збір 3216419 р. 44 к.

1646. **Шпицберг, Е. Р.** «Мертвая петля» : доклад Е. Р. Шпицберга в техническом О-ве. – 1914. – 7 юня.

1647. **У мещан.** – 1914. – 7 юня.

У звіті ревізійної комісії міщанського Товариства про справи за 1912 і 1913 рр. значиться багато порушень у фінансових документах. Витрати здійснювалися, не керуючись кошторисом, у більшості випадків із перебільшенням.

1648. **[Поселок Зеленый Гай].** – 1914. – 7 юня.

Товариство працівників драматичного гуртка під управлінням А. І. Азова відкриває другий літній сезон у театрі селища. У програмі мініатюри, шаржі, пародії, концерти-кабаре тощо.

1649. **Пособие** пожарным. – 1914. – 8 юня.

При гасінні пожежі будівлі контори Державного банку на Вознесенській площі в березні цього року травмувалися кілька пожежників. З коштів Державного банку їм дозволено видачу допомоги на лікування.

1650. Новые полеты. – 1914. – 8 июня.

Пілоти О. О. Васильєв і О. О. Кузьмінський влаштовують польоти в Харкові з демонстрацією різних способів перебування в повітряних хвилях. Обидва льотчики мають вищу освіту, закінчили курс університету. О. О. Васильєв служив секретарем у Казанській судовій палаті. У грудні 1913 р. здійснив подвійну повітряну подорож Петербург–Москва. О. О. Кузьмінський – син першоприсутнього сенатора О. М. Кузьмінського, небіж Л. М. Толстого.

1651. А. П. Куксин. – 1914. – 8 июня.

Повідомлення про смерть харківського довгожителю Андрія Петровича Куксіна, який був членом правління Торговельного банку, у 1850–70-х рр. – мануфактуристом, тривалий час служив у Г. А. Коренєва довіреним, потім перейшов до Торгового банку.

1652. Технический осмотр Большой Московской гостиницы в Харькове. – 1914. – 8 июня.

Здійснювала спеціальна комісія. Знайдено багато дефектів: на всіх трьох поверхах у капітальних стінах є тріщини, стелі осіли, підлоги відійшли від стін, ніяких протипожежних пристроїв тощо. Комісія ухвалила негайно звільнити приміщення від заселення до усунення всіх недоліків.

1653. Улучшения в харьковском почт.-тел. округе. – 1914. – 8 июня.

Нововведення стосуються приміщень контор повітових міст, у 12 конторах влаштовується електричне освітлення і вентиляція, встановлюються пирососи. Запроваджується автоматичне штемпелювання, обладнуються 152 автоматичні поштові скриньки. Вартість усіх робіт 15820 р.

1654. Држевецкий, И. Детский уголок. – 1914. – 8 июня.

Виповнилося 10 років від дня заснування дитячого літнього майданчика в Карповському саду. У 1904 р. записалося 63 особи, у 1913 р. – 652. За 10 років його відвідало 4 тис. дітей, зростає їх кількість. У 1904 р. на дитину випадало 40 відвідувань, у 1913 р. – 60. Головний контингент відвідувачів становлять мешканці Рубанівки, Новоселівки, Основи, Гончарівки, зустрічаються мешканці Москалівки, Великої Панасівки, Катеринославської вулиці. Вік дітей від 2 до 9–10 років. У різних вікових групах проводяться відповідні заняття. Для дітей встановлено різні гімнастичні пристрої, гойдалки, гігантські кроки, сухопутний «Титанік». Діти сліdkують за порядком, прибирають майданчик, обкопують дерева, поливають квіти, доглядають тварин, беруть участь в облаштуванні будиночка та басейну. Автор статті пропонує перетворити майданчик на постійно функціонуючу установу – дитячий Народний будинок.

1655. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни / Журналист. – 1914. – 8 июня.

Про харківських модниць.

1656. Редкий юбилей. – 1914. – 8 июня.

Виповнилося 35 років роботи на ниві народної освіти земської учительки с. Пісочин Т. П. Бутковської. У 1878 р. вона почала працювати в с. Довжик, потім у Вільшані, останні 25 років у Пісочині.

1657. **Валки:** народное бедствие. – 1914. – 8 июня.

У центральній частині повіту 4 червня пройшла сильна злива, що супроводжувалася тривалим і великим градом. Збитки величезні та ще не всі враховані. Особливо постраждали с. Ков'яги та навколишні хутори.

1658. **Дело** подпоручика Михайлова // Юж. край : ил прибавление к № 12092. – 1914. – 8 июня: фото.

Підпоручик Михайлов звинувачений у вбивстві своєї дружини з корисливою метою. На фото: А. М. Михайлова, уроджена Депрерадович, підпоручик 121 піхотного Пензенського полку Михайлов.

1659. **Проф.** Н. А. Артемьев : [фото] // Юж. край : ил прибавление к № 12092. – 1914. – 8 июня: фото.

1660. **Школьные** летние колонии: 25 мая состоялось освящение собственного здания школьных летних колоний харьковского Общества грамотности на хуторе Отрадном : [фото] // Юж. край : ил прибавление к № 12092. – 1914. – 8 июня.

На фото: будівля шкільних літніх колоній, дортуар, група осіб, присутніх під час освячення.

1661. **Пожар** харьковского ремесленного училища 1-го июня : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил прибавление к № 12092. – 1914. – 8 июня.

На фото: вигляд пожежі з даху одного з найвищих будинків у Харкові – Харитонова (Сумська, 5), головний фасад палаючої будівлі, гасіння пожежі з двору ремісничого училища.

1662. **Учебные** заведения. – 1914. – 9, 10, 12, 13, 14 июня.

Подано списки випускників харківських гімназій: 4-ї чоловічої, 2-го реального училища, гімназій К. М. Драшковської, Н. Я. Грегорцевич, Р. Я. Орловської, Є. М. Голубниченко та ін.

1663. **Из практики** больничной кассы при паровозостроительном заводе. – 1914. – 9, 12 июня.

Діяльність каси почалася 1 квітня 1914 р. Прибуток за цей час становить 5582 р. 66 к., витрати – 3588 р. 55 к. Кількість хворих – 131 особа, їм видано 2436 р. 30 к. допомоги. Крім хворих, було три випадки смерті учасників каси, сім'ям яких видано 121 р. 40 к. Зростає кількість звертань членів родин учасників каси до лікарів. За півтора місяця видано 600 марок для відвідування лікарів.

1664. **Ремесленный** сход. – 1914. – 9 июня.

Обговорювалися питання надання допомоги, переходу ремісничої управи до нової будівлі, розгляду клопотань піклувальної ради торгової школи щодо асигнування 300 р. на організацію конкурсу зі складання плану і кошторису нової будівлі школи.

1665. Чугуев: бедствие. – 1914. – 9 июня.

4 та 5 червня на околицях Чугуєва пройшла сильна злива з градом, який часом був розміром з голубине яйце. Вода йшла суцільною масою. Дінець вийшов з берегів, водою несло колоди, солому, вбиту градом птицю, вимитий з корінням хліб, овочі, чагарники. Збитки величезні.

1666. Сумцов, Н. Ф. О памятниках. – 1914. – 10 июня.

Про заходи університету щодо утримання могильних пам'ятників померлих професорів, у т. ч. В. Н. Каразіна в Миколаєві.

1667. Высочайшие награды. – 1914. – 10 июня.

Утримувачам буфетів на станції Харків Південних доріг особистому почесному громадянину Мухамету Ганею Саадієву Тугєєву і селянину Абдулі Фаткуллову Біошеву пожалувано відповідно звання потомственного почесного громадянина та особистого почесного громадянина.

1668. Ликвидация артемьевского инцидента. – 1914. – 10 июня.

Для найближчого нагляду за будівництвом електричної станції запрошено інженера П. І. Пилкова.

1669. В губернском земстве. – 1914. – 10 июня.

Новий член губернської земської управи П. В. Власенко отримав завідування відділами технічним і народного здоров'я.

1670. Новая детская площадка. – 1914. – 10 июня.

Відкрито педагогічним Товариством у дворі Олександрівського жіночого училища (вул. Зміївська, 11).

1671. В техническом Обществе. – 1914. – 10 июня.

Відбулося засідання членів електротехнічного відділу. Інженер Г. А. Есманський прочитав доповідь «Про трамвайні електричні підстанції в Петербурзі і Москві».

1672. Дом рабочих. – 1914. – 10 июня.

1 листопада 1910 р. ухвалено постанову про закриття Товариства взаємної допомоги осіб, зайнятих ремісничою працею. Причина – виявлення в бібліотеці заборонених книг. Товариство мало 100 тис. р. боргу на нерухоме майно – Будинок робітників. У 1911 р. створене нове Товариство взаємодопомоги осіб, зайнятих ремісничою працею. На цей час призначено продаж Будинку робітників. Певною мірою нове товариство стало його власником. Будинок виставляли неодноразово на продаж. На екстрених зборах правління спробувало не допустити цього.

1673. Открытие новой пожарной части. – 1914. – 10 июня.

Пожежна частина названа Шевченківською, розміщується на однойменній вулиці. Призначена для охорони нагорної частини міста.

1674. К полетам Е. Р. Шпицберга. – 1914. – 10, 11 июня.

1675. Чудов, Н. А. Васильев и Кузьминский / Танкредь. – 1914. – 10 июня.

Про польоти авіаторів у Самарі та Батумі.

1676. Чугуев: квартирний вопрос. – 1914. – 10 июня.

Проблема виплати квартирних грошей між сільським товариством і міським самоуправлінням.

1677. Городская дума. – 1914. – 11, 13, 18 июня.

Через відсутність кворуму обговорювалися поточні питання міського життя замість питань про позики та придбання земельних ділянок. Розглядалися розклад земських зборів, плани мостильних робіт тощо.

1678. К приезду И. Е. Репина. – 1914. – 11 июня.

Майбутній переїзд художника до Чугуєва на постійне місце проживання навів на думку про обрання його першим почесним членом літературно-художнього гуртка.

1679. Высшие сельскохозяйственные курсы. – 1914. – 11 июня.

Відкриття в Харкові курсів схвалено департаментом землеробства та землеустрою. Можлива видача субсидії 20 тис. р.

1680. В финансовой комиссии. – 1914. – 11 июня.

Розглядали питання про перевитрати під час будівництва нових пожежних частин (Шевченківської та Петінської). Загальна сума перевитрат 18173 р. 40 к. Доповіли про пропозицію піклувальника 8-го міського Тургенєвського училища провести ремонт і розширити будівлі за свої кошти.

1681. Проводы Е. И. Оскнер. – 1914. – 11 июня.

Службовиця служби тяги Південних залізниць переведена до Омська. Прослужила 17 років.

1682. Заседание медицинского Общества. – 1914. – 11 июня.

Лікар В. В. Фавр прочитав доповідь про боротьбу з малярією. Обговорювалося питання про відмову лікаря В. І. Недригайлова від посади завідувача бактеріологічного інституту. На його думку, очільник інституту не має самостійності. В. І. Недригайлов від'їжджає до Петербурга в Жіночий медичний інститут. Вирішили обрати його почесним членом товариства, консультантом бактеріологічного інституту, повісити портрети в будівлі інституту і товариства. Обов'язки завідувача бактеріологічного інституту будуть виконувати по черзі асистенти, до 1 вересня – професор С. В. Коршунов.

1683. Дело подпоручика Михайлова. – 1914. – 11, 12, 13, 14, 15 июня.

Який вбив свою дружину.

1684. Редкий юбилей. – 1914. – 11 июня.

У с. Пісочин земська учителька Т. П. Бутковська відзначила 35-річчя педагогічної діяльності.

1685. Увековечение памяти русских воинов. – 1914. – 12 июня.

За розпорядженням харківського єпархіального начальства в усіх парафіяльних церквах встановлюють особливі дошки з іменами парафіян, загиблих під час російсько-японської війни.

1686. Абрамов, И. Мои впечатления. – 1914. – 12 июня.

Про політ.

1687. Харьковское Т-во для страхования рабочих от несчастных случаев. – 1914. – 12 июня.

Є одним із найбільших товариств, об'єднує півтори тисячі підприємств, на яких зайнято 350 тис. робітників. У 1912 р. робітникам виплачено 150 млн р. Число нещасних випадків 65–70 тис. на рік. Загальна сума внесків усіх підприємств округу в касу товариства становить 600 тис. р. на рік. Товариство складається з двох самостійних відділів: гірничопромислового і фабрично-заводського.

1688. Курорт Славянск-минеральные воды. – 1914. – 12 июня.

Після огляду курорту керуючий губернією П. М. Масальський-Кошуро зробив кілька суттєвих зауважень: завищені ціни на чай, ванни для небагатих, не дотримуються санітарні норми під час ввезення і вивезення лікувальної грязі.

1689. Чугуев: в ожидании Е. И. Репина. – 1914. – 12 июня.

Спостерігається нетерпляче очікування серед мешканців, родичів, представників місцевого самоврядування. Підшукується відповідна квартира для проживання художника. До Чугуєва починають прибувати самоучки з простого люду: художники, різьбярі по дереву і металу, скульптори та ін.

1690. Н. А. Шахов, к которому отправляется депутация от харьковского О-ва рабочих с просьбой о субсидии Дому рабочих, назначенному к продаже за неуплату процентов Земельному банку : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12099. – 1914. – 12 июня.

1691. Харьковский «Дом О-ва рабочих», о субсидии которому ходатайствуется перед Н. А. Шаховым : [фото] / снимок для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12099. – 1914. – 12 июня.

1692. Полеты Е. Р. Шпицберга в Харькове : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12099. – 1914. – 12 июня.

1693. Приезд начальника почтово-телеграфного округа. – 1914. – 13 июня.

Призначено Р. Ю. Зонненбурга.

1694. Оставление в должности. – 1914. – 13 июня.

Миколу Михайловича Дубягу залишено на посаді директора Харківського комерційного училища ще на три роки.

1695. Новый приют-лечебница харьковского медицинского Общества. – 1914. – 13 июня.

Затверджено статут притулку-лікарні для хронічних хворих імені лікаря В. А. Франковського.

1696. Кандидаты в городские головы. – 1914. – 13 июня.

Є три кандидатури на цю посаду: І. О. Степанов, представник фірми Нобеля, Д. І. Багалій та І. М. Бич-Лубенський.

1697. Заседание санитарной комиссии. – 1914. – 13 июня.

Розглядалося питання про перегляд обов'язкових постанов про стан вигрібних ям у зв'язку з відкриттям каналізації.

1698. Трамвай и полеты. – 1914. – 13 июня.

У день польотів авіаторів Васильєва і Кузьмінського виторг трамвая становив 3750 р. Перевезено 80 тис. пасажирів.

1699. Учительские курсы при округе. – 1914. – 13, 18, 22 июня.

Курси відвідують сільські та міські учителі, викладачі середньої школи. При курсах відкрито бібліотеку з методики, педагогіки та психології із загальноосвітнім відділом. Організовано виставку робіт учнів нижчих шкіл Харкова і Харківського повіту. Почалися заняття з ручної праці, які проводить учитель жіночої гімназії І. Я. Циркуленко.

1700. Прощальные полеты Е. Р. Шпицберга. – 1914. – 13 июня.

1701. Расширение театра Коммерческого клуба. – 1914. – 13 июня.

За висновком техніків і санітарного лікаря В. В. Фавра, дозволено реконструкцію театру. Збільшиться кількість місць, покращиться вентиляція.

1702. В О-ве правильной охоты. – 1914. – 13 июня.

Відбулося засідання комісії для розробки правил відділу кровного собаківництва та поліпшення підрушничних собак, що відкривається при товаристві. Головою комісії обрано О. М. Васильєва.

1703. Вооруженное нападение на квартиру Хариных. – 1914. – 13 июня.

1704. Страховое товарищество. – 1914. – 13 июня.

Створено Харківське окружне страхове товариство. Скликаються перші загальні збори для розгляду суттєвих питань: розробки статуту, про лікарську допомогу, діяльність медико-механічного інституту тощо.

1705. Новая городская ветеринарная организация. – 1914. – 13 июня.

При міській управі створене ветеринарне бюро. У ньому засновуються посади завідувача, діловода і помічника діловода. Міською бойнею керують член управи, лікар і керуючий. Усе місто для нагляду за ветеринарно-санітарним станом поділене на ділянки. Це зафіксовано в інструкції ветеринарного нагляду міського управління.

1706. Совещание инструкторов садоводства. – 1914. – 13 июня.

Одним із важливих питань, що розглядалися, було питання про збут продуктів плодівництва і городництва, про влаштування показових садів і городів у селах.

1707. Упразднение харьковской таможни. – 1914. – 13 июня.

Митниця розташована віддалено від залізничних пакгаузів, що є незручним для отримання громіздких вантажів. Якщо місто не знайде можливості наблизити митницю до залізничної лінії, її буде ліквідовано.

1708. с. Кочеток, Змиевского уезда: дачный сезон. – 1914. – 13 июня.

Незважаючи на розпал дачного сезону, дачників мало через неблагоустрій села, відсутність хороших шляхів сполучення і дорожнечу проживання.

1709. **Валки:** после общины. – 1914. – 13 июня.

На зміну громаді вводиться одноосібне господарство.

1710. **Детская** площадка. – 1914. – 14 июня.

На Лисій горі Товариством фізичного виховання дітей було відкрито дитячий майданчик, на яке прийшло 500 осіб. Діти гралися, виконували гімнастичні вправи тощо. За кілька днів запис дітей, досягнувши кількості 800 осіб, було припинено.

1711. **Земский** кинематограф. – 1914. – 14 июня.

Губернська земська управа купує два кінематографічні апарати з метою поширення сільськогосподарських знань.

1712. **В лечебнице** приказчиков. – 1914. – 14 июня.

На засіданні піклувальної ради лікар С. Л. Звенигородський зробив доповідь про захворювання немовлят членів амбулаторії у зв'язку з неправильним вигодовуванням. Запропоновано при лікарні раз на тиждень організувати консультацію для огляду дітей і надання матерям порад щодо правильного вигодовування немовлят.

1713. **К вооруженному** нападению на квартиру Хариных. – 1914. – 14, 19 июня.

1714. **Собрание** уполномоченных харьковского окружного страхового товарищества. – 1914. – 14, 15, 16 июня.

1715. **Соединенное** совещание агрономов и инструкторов садоводства. – 1914. – 14 июня.

1716. **Школьный** вопрос на Южных железных дорогах. – 1914. – 14 июня.

Функціонують 15 двокласних і 14 однокласних училищ, розташованих переважно на вузлових станціях. Шкільні будівлі тісні та мало пристосовані. На будівництво нових і розширення існуючих шкільний відділ розрахував кредит на 542250 р.

1717. **Полеты** Е. Р. Шпицберга. – 1914. – 14 июня.

1718. **Чудов, Н. А.** Впечатления: в Городской думе. На полете Шпицберга / Танкредъ. – 1914. – 14 июня.

1719. **П. И. Харитоненко.** – 1914. – 14 июня.

Повідомлення про смерть відомого промисловця і благодійника, який помер у ніч з 12 на 13 червня в маєтку Наталівка. Йому було 62 роки. Залишилася сім'я: дружина, дві заміжні доньки і син-студент. Покійному належало 14 великих цукрових заводів, близько 50 економій у Харківській і Курській губерніях. Цукрові заводи успадкував від батька, Івана Герасимовича, водночас, наслідуючи його приклад, багато жертвував на благодійні та культурні потреби. У Харкові на кошти Харитоненка збудовано величезну будівлю студентського гуртожитку. Був членом багатьох просвітницьких і благодійних товариств, головою Сумського відділення харківського Товариства грамотності.

1720. **Чугуєв:** судьба военного училища. Городские дела. – 1914. – 14 июня.

Військове піхотне училище вирішено залишити в Чугуєві, розширивши будівлі та побудувавши нову. Необхідний кредит може потрапити лише до кошторису 1916 р. Місту дозволено стягувати попудний збір.

1721. **слоб. Лозовенька** Змиевского уезда: борьба с пьянством. – 1914. – 14 июня.

На сільському сході порушено питання про закриття казенної винної крамниці. Селяни проти її закриття, проте тих, хто займається таємним продажем горілки, вирішено штрафувати на 50 р. із заміною неспроможності плати тюремним ув'язненням.

1722. **Село** Гавриловка Харьковского уезда: борьба с пьянством. – 1914. – 14 июня.

У селі збільшилася кількість непитущих, проте сільський сход ухвалив клопотати про закриття винної крамниці, наглядати за таємним продажем вина в селі.

1723. **С. И. Гусев-Оренбургский** в Харькове. – 1914. – 15 июня.

Письменник проїхав півднем Росії, Дніпром, об'їздив Путивльський і Рильський повіти Курської губернії. Цікавився старовиною. «Южный край» придбав у нього права на публікацію оповідання «Таємничий диякон» та повісті «Гедеонов».

1724. **Уход** из городской управы А. Ю. Вегнера. – 1914. – 15, 17 июня.

У зв'язку з обранням О. Ю. Вегнера членом правління Харківського окружного страхового товариства, він не може обіймати інші посади.

1725. **Осмотр** завода Мельгозе. – 1914. – 15 июня.

Спеціальна комісія під час огляду відремонтованого після пожежі заводу знайшла багато дефектів, зокрема порушення протипожежної безпеки.

1726. **Юбилей.** – 1914. – 15 июня.

Виповнилося 30 років служби помічника начальника ст. Харків-Пас. Михайла Павловича Глаголева. Усі роки він служив тільки на цій станції.

1727. **План** части города Харькова с показанием сети канализационных труб, которые будут уложены к концу 1914 года. – 1914. – 15 июня.

1728. **Канализационные** сооружения. – 1914. – 15 июня.

У серпні відкривається робота міської каналізації. З моменту виникнення першого проєкту минуло 20 років. Принциповий дозвіл Міської думи на влаштування каналізації отримано в 1910 р. Було складено плани і кошториси, виконувалися роботи з укладання вуличної мережі магістралей у різних районах міста.

1729. **Заседание** театральной комиссии. – 1914. – 15 июня.

Присвячене питанню здачі в оренду міського театру на нове п'ятиріччя, починаючи з сезону 1915/16 рр.

1730. Отчет городской управы за 1913 год. – 1914. – 15 июня.

Кошторис доходів і витрат на 1913 р. було прийнято в розмірі 5954145 р. 82 к. Результатом виконання виявилось доходів 5949009 р. 19 к., витрат 5980046 р. 87 к. Витрат виявилось більше на 31037 р. 68 к. Сума була покрита із запасного капіталу. Надано докладний числовий звіт доходів і витрат міських підприємств.

1731. Борьба с пьянством. – 1914. – 15 июня.

У Харкові стали енергійно проводити заходи щодо попередження пияцтва. Обмежено продаж кількості пляшок горілки одному покупцеві. Крім того, продавчиням ввірено в обов'язок записувати ім'я покупця. Частішими стали обшуки крамниць.

1732. В холодногорском О-ве просвещения. – 1914. – 15 июня.

Першою турботою товариства стало заснування жіночої гімназії. Начальницею гімназії було запрошено Є. М. Якубович, головою педагогічної ради обрано вчителя О. Д. Крупенка. Але незабаром між ними, з одного боку, і правлінням та опікунською радою товариства з'явилися розбіжності. Загальні збори просять піклувальника навчального округу вжити відповідних заходів.

1733. О-во правильной охоты. – 1914. – 15 июня.

Існує 12 рік. У ньому 250 осіб. Відділ орендує 35 угідь у Харківській і Курській губерніях. Скрізь є приміщення для відпочинку та ночівлі мисливців. Відділ має власний збройовий магазин, існує тир. Влаштовуються мисливські виставки. Відкривається відділ чистокровного собаківництва.

1734. Чудов, Н. А. А. А. Кузьминский: (ко вчерашним полетам) : маленький фельетон / Танкредъ. – 1914. – 16 июня.

1735. Валки: лето. – 1914. – 16 июня.

Минулі зливи та град завдали величезних збитків населенню. Особливо сильно постраждали сінокоси та городи в низинах. Наразі погода налагодилася. Розпочався сінокіс, поновилися роботи на городах.

1736. Н. А. Шахов о рабочей депутации и депутация о нем. – 1914. – 17 июня.

Депутація харківського Будинку робітників прибула до Москви і відвідала благодійника М. А. Шахова. Він вручив їм 12 тис. р. для сплати боргів по Будинку. На знак подяки робітники вирішили повісити портрет Шахова в Будинку робітників.

1737. Городская ревизия. – 1914. – 17 июня.

Закінчується ревізія діяльності міського управління за 1912 р. Уже перевірено розпорядче, технічне відділення, електричне освітлення, водогін, Миколаївську та дитячу лікарні.

1738. В Совете съезда горнопромышленников юга России. – 1914. – 17 июня.

1739. Сатин, Н. П. И. Харитоненко. – 1914. – 17 июня.

1740. Чугуев: положение евреев. – 1914. – 17 июня.

Місцевою поліцією ухвалено розпорядження, за яким євреям заборонено збиратися групами біля своїх будинків.

1741. Годишное собрание купеческого Общества. – 1914. – 18 июня.

Заслухано звіти купецького старости, комерційного училища, Вищих комерційних курсів, торговельних класів. Детально обговорювалися умови позики з сум купецького Товариства опікунській раді Вищих комерційних курсів 50 тис. р. на будівництво будівлі. Ухвалено виділити 600 р. для щорічного друкування списків купців і промисловців Харкова.

1742. Кто будет купеческим старостой?. – 1914. – 18 июня.

У поточному році закінчується термін повноважень купецького старости Г. О. Гольберга. Надалі він категорично відмовляється виставляти свою кандидатуру в старости. Серед купців можливими кандидатами називають С. М. Жевержеева та І. Є. Ігнатищева.

1743. Агрономическое совещание. – 1914. – 18, 19 июня.

Розглядалися результати діяльності агрономічних організацій у 1913 р., питання про агрономічні та інші наради фахівців з надання допомоги населенню.

1744. Полеты Зименса. – 1914. – 19 июня.

У Харкові перебуває льотчик Зіменс, який вранці здійснить пробні польоти.

1745. Совещание о «Большой Московской гостинице». – 1914. – 19 июня.

Комісія, яка проводила огляд готелю, визнала його стан небезпечним. Ухвалено виселити всіх мешканців до проведення капітального ремонту. Створено особливу комісію для ремонту, яку очолив інженер П. П. Рудавський. До неї увійшло 12 архітекторів.

1746. В Доме рабочих. – 1914. – 19 июня.

Діяльність Товариства взаємодопомоги осіб, зайнятих ремісничою працею, поживалася у зв'язку з щедрим даром М. А. Шахова на погашення боргу. Вирішено заснувати середнє технічне училище, а М. А. Шахова обрати почесним членом.

1747. В коммерческом училище. – 1914. – 19 июня.

Училище отримало право відкрити 8-й клас з 1916 р.

1748. Чудов, Н. А. Замощение Харькова / Танкредъ. – 1914. – 19 июня.

1749. Двинский, И. У купцов. – 1914. – 19 июня.

1750. Оперетта А. П. Гарина / А. – 1914. – 19 июня.

У театрі «Тіволі» поставлено оперету В. Валентинова «Жриця вогню». Вирізнялися артистки Орель, Воронцевич, з чоловічого персоналу – Михайлов, Любин.

1751. П. И. Харитоненко : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12112. – 1914. – 19 июня.

1752. Проект харьковского Большого театра, усадьба Литягина на Екатеринославской улице, где будет воздвигнут Большой театр. Основной капитал О-ва Большого театра – 1500000 р. : [фото] / снимок для «Южного

края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12112. – 1914. – 19 июня.

1753. **Дом** А. Г. Хариной, на ограбление квартиры которой было совершено исключительное по своей обстановке покушение : [фото] / снимок для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12112. – 1914. – 19 июня.

1754. **Полеты** в Харькове : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12112. – 1914. – 19 июня.

На фото: авіатор Є. Р. Шпідберг та голова авіаційного відділу технічного Товариства В. Є. Мороховець, авіатор О. О. Васильєв перед польотом, авіатор О. О. Кузьмінський зі своєю пасажиркою Шапошниковою перед польотом, апарати О. О. Васильєва та О. О. Кузьмінського на іподромі.

1755. **Игры** на «карповской детской летней площадке»: (по поводу 10-летия ее функционирования) : [фото] / снимок для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12112. – 1914. – 19 июня.

1756. **Власов, В.** Архiep. Стефан. – 1914. – 20 июня.

Помер Стефан, архієпископ Курський і Обоянський. Кілька років служив вікарієм Харківської єпархії.

1757. **Пожертвование** архиепископа. – 1914. – 20 июня.

Архієпископ Харківський Антоній пожертвував 400 р. Товариству допомоги нужденним вихованцям Харківської духовної семінарії і 200 р. відділенню Петербурзького братства імені святителя Іоасафа, що відкривається в Харкові.

1758. **В музейной** комиссии. – 1914. – 20 июня.

На засіданні комісії зачитано доповідь про перше видання детального друкованого каталогу картин міського музею, укладеного Д. М. Лашенком. Ухвалено кошторис музею на 1915 р. у сумі 3710 р.

1759. **В училищной** комиссии. – 1914. – 20 июня.

Розглядали відповідь Міністерства торгівлі та промисловості про затвердження статуту міської школи друкарської справи. Розпочато розгляд кошторису по відділу народної освіти на 1915 р.

1760. **Финансовый** план эксплуатации канализации. – 1914. – 20 июня.

Каналізаційне бюро накреслило план перших років експлуатації каналізації. Згідно з планом до кінця 1916 р. очікується приєднання 1800 володінь. З 1917 р. експлуатація каналізації має вестися без дефіциту. Наведено розрахунки.

1761. **Харьковская** таможня. – 1914. – 20 июня.

На засіданні міської управи розглядали справу про переведення митниці ближче до вокзалу. Уперше про перенесення будівлі йшлося в 1912 р. Розглянуто кілька варіантів. Питання залишилося невирішеним.

1762. сл. В.-Писаревка Волчан. уезда: учительские курсы. – 1914. – 20 июня.

Відкрилися літні вчительські курси для народних учителів Вовчанського повіту. Це другий рік їхнього існування. Читання лекцій та проведення практичних занять сприяють поповненню педагогічних знань. На курсах 58 учительок і 8 учителів.

1763. Доклад попечителя харьковского учебного округа. – 1914. – 21 июня.

П. Е. Соколовський приїхав до міністра народної освіти Кассо з доповіддю про стан справ в окрузі. У доповіді є докладні дані про пожежу і ревізію в технологічному інституті, про необхідність будівництва нових будівель університету

1764. Н. Н. Моисеенко. – 1914. – 21 июня.

Повідомлення про смерть громадського діяча, гласного Миської думи, кандидата в міські голови. Йому було 30 років. Вихованець 3-ї гімназії та Харківського університету. Після закінчення юридичного факультету вступив у стан адвокатури. Ще зі студентських років цікавився міським господарством, вивчав його, став корисним працівником у галузі міського самоврядування. Був директором міського кредитного Товариства, членом багатьох міських комісій.

1765. Открытие Иоасафовского братства. – 1914. – 21 июня.

У Єпархіальному жіночому училищі відбулася нарада духовенства під головуванням архієпископа Антонія з приводу відкриття в Харківській єпархії Іоасафівського братства. Обрано комісію для розробки його статуту.

1766. Картины Куинджи в городском музее. – 1914. – 21 июня.

До Харкова прибули три картини: «Ніч», «Весна», «Веселка», пожертвовані Товариством імені А. І. Куїнджі.

1767. В Общественной библиотеке. – 1914. – 21 июня.

Через зникнення газет зі столів у залі читачам видаються газети за їхньою усною вимогою, але бібліотекар фіксує кількість виданих номерів.

1768. Телефон в Покотиловке. – 1914. – 21 июня.

У поштовому відділенні селища встановлено телефон. Очікується надання телефону для приватних перемовин.

1769. Новый Кузнечный мост. – 1914. – 21, 27 июня; 10 июля.

На засіданні фінансової комісії розглядалося питання будівництва мосту. За її рекомендацією Дума має виділити 83905 р. і закласти в кошторис на 1915 і 1916 рр. Необхідний проєкт і кошторис на додаткові роботи. Міська технічна комісія також розглядала питання будівництва мосту.

1770. Железнодорожный переход. – 1914. – 21 июня.

Гласний Думи професор М. Ф. Сумцов виступив із заявою про незручності вокзального переходу на шляху сполучення.

1771. **Новая** Водолага, Валковского уезда: в пользу погорельцев. – 1914. – 21 июня.

Відбувся аматорський спектакль, 78 р. з якого передано комітету зі збору пожертвувань погорільцям Старої Водолаги. Пожежа почалася через пустощі дітей і знищила 18 дворів з усіма будівлями та господарським начинням.

1772. **Памяти** Н. Н. Моисеенко : [статті]. – 1914. – 22 июня. – Зміст: Городскому деятелю / Б. П. Куликов ; Товарищу / Е. А. Москов ; Ушедшему соратнику / С. М. Кузнецов.

1773. **Вынос** тела усопшего Н. Н. Моисеенко. – 1914. – 22 июня.

1774. **Избрание** в почетные члены. – 1914. – 22 июня.

Харківського архієпископа Антонія обрано почесним членом Харківського союзу російського народу.

1775. **В училищной** комиссии. – 1914. – 22 июня.

Розглянуто кошторис на 1915 р. Загальна сума витрат на народну освіту становить 1017000 р. Прибуток зведений до 383355 р.

1776. **Призыв** к бойкоту харьковской «Южной Газеты-Копейки». – 1914. – 22 июня.

Видає товариство газети «Утро», є офіційним органом соціал-демократів (більшовиків).

1777. **На воздушный** флот. – 1914. – 22 июня.

На двох польотах Є. Р. Шпіцберга на користь відділу повітряного флоту виторговано 356 р. 48 к.

1778. **Еще** о «Большой Московской гостинице». – 1914. – 22 июня; 5 июля.

На нараді комісії, яка оглядала готель, вирішено дати можливість власнику Боженку протягом поточного будівельного сезону здійснити ремонт будівлі.

1779. **Нужда** в электрическом освещении. – 1914. – 22 июня.

Жителі Лисої гори зазнають багато незручностей: відсутність поліцейських постів, бруківки, освітлення, важке сполучення з містом.

1780. **Прилет** авиаторов. – 1914. – 22, 27 июня.

До Харкова прибувають льотчики В. В. Дибовський та О. Є. Жуков, які змагаються за Лазаревський приз, що передбачає переліт за одну добу з Петербурга до Севастополя або назад із зупинками тільки в Харкові та Москві.

1781. **Подземные** ходы / Б. – 1914. – 22 июня.

Дослідження проводилися в 1913 р., але через відсутність коштів були припинені. За словами довгожителів, підземні ходи мають вихід у районі Курязького монастиря, проходячи під руслом річки. Печери в монастирі становлять собою підземні галереї, схожі на харківські підземелля. Стіни вкриті старовинним живописом із зображенням учнів Ісуса Христа і смерті християнських мучеників. Коридори заплутані, закінчуються глухими кутами, обриваються вниз і засипані глиною. За характером будівництва і матеріалом можна припустити час їх зведення до XVII ст.

Катакомби на Римарській вулиці, Соборній, Жандармській площах свідчать про те, що Харків збудований на підземних галереях. Міське самоврядування виділило 700 р. на їх дослідження.

1782. В почтово-телеграфном округе. – 1914. – 22 июня.

Начальником управління Харківського поштово-телеграфного округу призначено Р. Ю. Зоннебурга. У його планах: розширення мережі поштових і телеграфних контор, їхня перебудова, поліпшення і прискорення доставки, збільшення штату службовців та їхньої платні, увага до розвитку телефонного зв'язку.

1783. Погребение Н. Н. Моисеенко. – 1914. – 23 июня.

Поховано на міському цвинтарі.

1784. Памяти Н. Н. Моисеенко. – 1914. – 23, 24 июня.

Гласні С. М. Кузнецов, О. А. Піддубний, Б. П. Куликов зробили заяву до Міської думи з пропозицією заснувати стипендію імені покійного для учнів, які закінчили міську школу.

1785. Общество взаимопомощи служащих по сельскому хозяйству. – 1914. – 23 июня.

Головним на зборах був перегляд проекту статуту, згідно з яким ліквідовується поділ членів товариства на розряди, усі мають бути рівноправними. Мета діяльності товариства – сприяння інтелектуальному і матеріальному розвитку членів, захист їх правових і професійних потреб.

1786. Перелет Севастополь–Петербург. – 1914. – 23, 24 июня.

Приліт до Харкова лейтенанта В. В. Дибовського і підпоручника О. Є. Жукова очікувався 22 червня. Проте через деякі причини політ не відбувся. Сподіваються, що він пройде 24 червня.

1787. В холодногорском Обществе «Просвещение». – 1914. – 23 июня.

З'ясувалися деталі виборів голови педагогічної ради гімназії О. Д. Крупенка. На цю посаду висувалися два кандидати: професор Й. О. Бродович і О. Д. Крупенко. Обидва кандидати отримали по 3 голоси. Протягом доби мала обговоритися ситуація, проте О. Д. Крупенко наступного дня надав затвердження його на посаді голови ради від управління навчального округу.

1788. В Обществе «Дома Братской дружины». – 1914. – 23 июня.

Загальні збори членів товариства справили гнітюче враження. У перші роки існування воно мало популярність, проте «владна» рука О. П. Тяміна розладнала матеріальний статок товариства та його діяльність, викликавши чвари серед членів та адміністративну ревізію всіх фінансових документів. Збори розглянули звіти за 1911, 1912, 1913 рр. Особливу увагу приділено становищу дитячого притулку. Більшість членів піклувальної ради вийшли з його складу, не надають йому матеріальну і моральну підтримку. Коштів на утримання притулку немає вже давно, отримувати в борг провізію для харчування дітей все важче. Надійшла пропозиція закрити палітурну майстерню, проте збори її відхилили. Вибори членів піклувальної ради відкладено.

1789. Общественное собрание мещан. – 1914. – 23 июня.

Без обговорення відбувалося звільнення деяких осіб із товариства та прийняття нових членів. Настрій присутніх пожвавився під час обговорення доповіді ревізійної комісії про перевірку діяльності колишнього старости церкви при міщанському управлінні А. І. Ткаченка. У 1912 р. він захворів і передав справи розпоряднику товариства А. Ф. Беляніну. Невдовзі пішли чутки про неправильне використання церковних коштів. Після ретельної перевірки виявлена добросовісність А. І. Ткаченка, а розтрата сталася під час завідування церковними справами міщанськими старостами Герасименком і Беляніним. Заслухано доповідь ревізійної комісії за 1912 і 1913 рр., у якій вказано на зловживання колишнього міщанського старости Беляніна і нинішнього виконувача обов'язків Середицького.

1790. Чугуев: бедствие. – 1914. – 23 июня.

Поблизу Чугуєва 20 та 21 червня пройшла сильна злива з громом, бурею і градом. В багатьох селах хліб прибитий до землі, сильно постраждали сади. Деякі плодови дерева викорчовані з корінням, місцями змиті городи або занесені мулом. Дінець теж місцями затопив низини, луки. Дороги розмиті, сполучення ускладнено. У деяких селах зірвані дахи, особливо постраждали вітряні млини, худоба, птиця, сталися нещастя і з людьми. Населення зазнало великих збитків.

1791. Назначение. – 1914. – 24 июня.

Полковник Базаревський призначений виконувачем обов'язків начальника Куп'янського відділення Харківського жандармського управління.

1792. Провал мостовой на Дегтярной улице. – 1914. – 24, 26 июня.

Через сильні зливи виник провал глибиною 4 аршини. Бруківка провалилась майже вздовж усієї вулиці, у місцях, де відбувається прокладання водогінних труб. Це загрожує безпеці будинків. Потрібна значна сума коштів для виправлення провалу. Здійснюються інтенсивні роботи з ліквідації провалу за рахунок водогону (понад 1 тис. р.)

1793. Симпатичное начинание. – 1914. – 24 июня.

Товариство на паях Ш. Б. Липовського передало 100 р. правлінню Товариства швидкої допомоги для придбання автомобіля. У багатьох містах такі обладнані карети-автомобілі вже є. Харкову теж необхідно його придбати.

1794. Вечерние для обоего пола курсы харьковского отделения Общества распространения просвещения между евреями в России. – 1914. – 24 июня.

Згідно зі затвердженим планом курси дворічні, на них мають навчати закону єврейського вірування в зв'язку з біблією та історією. Вартість навчання 20 р. на рік. Слухачами можуть бути особи різної статі віком до 20 р., але заняття для юнаків і дівчат проходять у різних приміщеннях. Початок навчання – середина серпня.

1795. Ссудо-сберегательная касса городских служащих. – 1914. – 24 июня.

Заслухано звіт правління каси за минулий рік. Кількість членів збільшилася з 133 до 250. Обіг каси становить 894642 р. 83 к., валовий прибуток 2576 р. 39 к., чистий –

1714 р. 52 к. Затверджено кошторис на 1914 р. У результаті проведених виборів членами правління стали В. В. Медер, *Н. А. Соломонов* і В. І. Богданов-Гайдуков, скарбником *А. І. Шаров*.

1796. Сдача город. театра Н. Н. Синельникову. – 1914. – 24 июня.

На засіданні театральної комісії вирішували питання здавання міського театру на наступне п'ятиріччя, починаючи з сезону 1915/16 рр. Було три претенденти: М. М. Синельников, О. П. Зарайська і Полонський. Члени комісії віддали перевагу М. М. Синельникову.

1797. Театр. – 1914. – 24 июня.

У закритому театрі «Тіволі» розпочинаються вистави української трупи Л. Р. Сабініна. Жіночий склад трупи: Вишневецька, Борозна, Сабініна, Бутенко, Карпинська, Черновська, Долина, Ластівка та ін.; чоловічий: Сабінін, Василенко, Любимов, Сагайдачний, Соколовський, Бунчук, Тарасенко, Хралов та ін. За останній рік репертуар театру значно розширився. Особливої уваги заслуговує трагедія М. Старицького «Оборона Буші», яка тривалий час була заборонена і дозволена недавно на прохання його дочки, Л. М. Старицької. У репертуарі також нова вистава «Закоханий пан Цуцик».

1798. Валки: переселение в Закавказье. – 1914. – 24 июня.

Із сіл Валківського повіту переселяються до Бакинської губернії близько тисячі осіб. Часто селяни мають доволі туманне уявлення про край, куди переїжджають. Врешті-решт багато з них розоряються і гинуть.

1799. Чугуев: будущий художественный уголок. – 1914. – 24 июня.

Днями до Чугуєва приїжджає художник О. М. Виезжев, який проживає в Петербурзі. Він уже оглядав місце, відведене містом для «Ділового двору» та художнього музею імені І. Ю. Рєпіна. Хочє придбати собі ділянку землі по сусідству для влаштування студії.

1800. В статистическом отделе. – 1914. – 25 июня.

У міській управі закінчилася робота з видання результатів перепису м. Харкова, проведеного в грудні 1912 р. Поки що видаються таблиці з основних питань: статі, віку, освіти тощо. Детальна розробка даних перепису затягнеться ще надовго.

1801. Учительские курсы при округе. – 1914. – 25 июня.

Слухачі курсів відвідали фабрики Ж. Бормана і Кромського, міський художньо-промисловий музей, фізичний кабінет і кабінет практичної механіки. Розпочалися практичні заняття з природознавства під керівництвом Н. К. Кнічера. Після закінчення курсів плануються дві екскурсії – одна в Крим і на Кавказ, інша – до Москви та Петербурга.

1802. Скромное чествование. – 1914. – 25 июня.

У міській управі вшанували кур'єра І. Т. Щербака, який прослужив 34 р. і вийшов у відставку. Йому подарували ікону Озерянської Божої Матері. Старий настільки звик до своєї служби, що і на пенсії щодня приходить до управи і виконує свої обов'язки.

1803. Демонстрирование пожарного автомобиля. – 1914. – 25 июня.

Автомобіль компанії «Büssing» було показано в районі заводу Гельферіх-Саде за скороченою програмою, у присутності кількох гласних Думи, членів пожежної команди, нечисленної публіки.

1804. Новые здания городских училищ. – 1914. – 25 июня.

Інтенсивно будуються училища на Холодній горі та Павловій дачі. На Холодногірському училищі вже зводять другий поверх.

1805. К. Д. Афанасьев. – 1914. – 25 июня.

Помер один із залізничних службових агентів після операції апендициту. Він завідував складом палива станції Харків. Небіжчик порівняно молода людина – йому близько 40 років. Похований на міському цвинтарі.

1806. Прогулка. – 1914. – 25 июня.

Діти Батуринського майданчика Товариства фізичного виховання здійснили пішохідну прогулянку до Основ'янського бору. Було 200 дітей віком від 5 до 12 років, які в бору співали та гралися. Незважаючи на значну відстань, діти ніскільки не втомилися.

1807. Прилет А. Е. Жукова. – 1914. – 25 июня.

Військовий льотчик планував здійснити призовий переліт Севастополь–Харків–Москва–Петербург. Проте через несправності апарата ще до Харкова йому прийшлося тричі опускатися. У Харкові пілот пробуде два дні і полетить назад.

1808. Канализационная такса. – 1914. – 25 июня.

Каналізаційна комісія розглянула питання норми і способу оплати послуг каналізації. За підрахунками витрати на експлуатацію становитимуть 143986 р. Бездефіцитно каналізація існуватиме з 1917 р.

1809. Двинский, И. «Новые люди». – 1914. – 25 июня.

Про негативну роль міщанського старости в діяльності Товариства Будинку братньої дружини.

1810. Н. Н. Моисеенко, видный харьковский общественный деятель, гласный Городской думы : [фото] / фот. А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 12125. – 1914. – 26 июня.

1811. Новый дом высших женских курсов О-ва трудящихся женщин. Постройка дома почти закончена. Новое здание Харьковского художественного училища. Новая пожарная, Шевченковская, часть : [фото] / снимок для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12125. – 1914. – 26 июня.

1812. Проект дома страхового Т-ва «Саламандра» // Юж. край : ил. прибавление к № 12125. – 1914. – 26 июня.

Будинок будуватиметься на купленому місці Сочави на Сумській вулиці за проектом цивільного інженера-художника-архітектора М. М. Верьовкіна. Об'єм будівлі 9720 куб. саж., вартість згідно з кошторисом – 1,1 млн р.

1813. **25-летний юбилей.** – 1914. – 26 июня.

Професор богослов'я Харківського університету і Жіночого медичного інституту, протоієрей Микола Стеллецький відзначає чвертьвіковий ювілей пастирського служіння. Освіту здобув у Київській духовній академії зі ступенем кандидата богослов'я. Службову діяльність розпочав у сані священника київської Подільської церкви. У Києві він також був законоучителем середніх навчальних закладів і членом багатьох благодійних та просвітницьких організацій. У 1893 р. захистив дисертацію та був затверджений в ступені магістра богослов'я. Ще в 1891 р. призначений до Софійського собору, а в 1903 р. став цензором журналу «Западная русская народная школа». У 1909 р. ювіляр перейшов на службу до Харкова і був призначений професором богослов'я університету, а згодом і Жіночого медичного інституту та комерційних курсів. Протягом кількох років обіймав посаду голови ради єпархіального жіночого училища.

1814. **Новые обязательные постановления.** – 1914. – 26 июня.

Для жителів Харкова та губернії опубліковані обов'язкові постанови губернатора щодо охорони державного порядку та громадського спокою.

1815. **Перемещение.** – 1914. – 26 июня.

За чутками, харківський поліцмейстер О. М. Каленський призначається на посаду ялтинського справника.

1816. **Канализационные работы.** – 1914. – 26 июня.

Закінчилися робота з укладання головного колектора та будівництво насосної станції. Бюро каналізації зайняте організацією експлуатаційних ділянок.

1817. **Военные летчики.** – 1914. – 26 июня.

Підпоручник О. Є. Жуков перебуває в Харкові, очікує на приліт В. В. Дибовського, потім повернеться до Севастополя.

1818. **Новые городские училища.** – 1914. – 26 июня.

З осені цього року до шкільної мережі міста приєднуються два нових складних училища – імені імператора Миколи II в Михайлівському провулку та імені Жозефіни Гельферіх-Саде в кінці Старомосковської вулиці за Народним будинком. Перше розраховане на 16 комплектів і до нього увійдуть 12, 21, 24, 29 училища. Друге, побудоване Товариством грамотності на кошти, виділені товариством Гельферіх-Саде (26 тис. р.) та за допомоги від Міністерства народної освіти (5 тис. р.) – лише на 5 комплектів із 7. Інші кімнати будуть передані під дитячий садок.

1819. **Новые казармы.** – 1914. – 26 июня.

У поточному році міська управа розпочинає будівництво нових військових приміщень. Дума виділила на будівництво та ремонт старих казарм 30 тис. р.

1820. **План грандиозной постройки.** – 1914. – 26 июня.

До міської управи надійшов для затвердження план будівництва будинку «Саламандра». Створений у звичайному масштабі, план має велику площу довжиною близько 4 саж. Як вже зазначалося, керуватиме будівництвом архітектор Верьовкін.

1821. Новый поселок. – 1914. – 26 июня.

Службовцями міського управління, переважно трамвая, на землі Рубінштейна в сосновому бору по Григорівському шосе, за Озерянською церквою, засновується нове селище. Розраховане на півтори тисячі дворових місць.

1822. Отчет городской управы. – 1914. – 26 июня.

За 1913 р. місто отримало 5549009 р. 19 к. валого прибутку, чистого – 2759923 р. 17 к.

1823. Состояние хлебов в Харьковской губ. – 1914. – 26 июня.

Враховуючи погодні умови, очікується хороший урожай озимих, ярових – нижче за середній.

1824. Полувековой юбилей. – 1914. – 27 июня.

Виповнюється 50-річчя пастирської діяльності настоятеля Спиридонівської церкви при харківській міській Клеменівській богадільні священника Іоанна Мантуліна. Освіту здобув у місцевій духовній семінарії. Службу розпочав у сані священника Старобільського собору. У церкві при богадільні служить з 1891 р.

1825. Судьба аэроплана. – 1914. – 27 июня.

Харківська авіаційна школа втратила апарат, оскільки Зіменс подарував його німецьким льотчикам. Польотам Зіменса чинив перешкоди Коренєв.

1826. На водопроводе. – 1914. – 27 июня.

Дохід за травень становив 51026 р. 99 к. На початку місяця було 44 нові приєднання до водогону.

1827. Новый пассаж. – 1914. – 27 июня.

У недалекому майбутньому на приватні кошти П. Т. Огурцова буде споруджено новий грандіозний пасаж, що займе простір між магазином Жоржа Бормана і міською управою. Один фасад буде виходити на Миколаївську площу, інший – на Горяїновський провулок. Наразі проект перебуває в міській управі на затвердженні.

1828. В беговом О-ве. – 1914. – 27 июня.

Ухвалили освятити 5 липня будівлі нових трибун. Відбудеться парад приведених для участі в перегонах 150 коней з оркестром військової музики.

1829. Приемка канализационных сооружений. – 1914. – 27 июня.

Каналізаційна комісія провела огляд головного цегляного колектора, будівель приймального резервуара, насосної станції та жолобів. Усі об'єкти визнано задовільними. Відкриття каналізації передбачається в серпні поточного року.

1830. Ревизия городского ночлежного приюта. – 1914. – 27 июня.

Притулок розташований на Благовіщенському базарі в двоповерховій будівлі. Результати огляду кричущі. Під час огляду будівлі, розрахованої на 160 осіб, їх виявилось 247, і відвідувачі продовжували прибувати. Електричні вентилятори не діяли, повітря жакливе. Відсутня дезінфекція нічліжників та їхнього одягу. Тютюновий дим остаточно погіршує повітря. Зайняті не тільки тапчани, а й проміжки між ними. Нічліжники валялися і на кам'яній підлозі на вході до будівлі, і на сходах на другий поверх, у підвалі просто на підлозі. Спостерігаються вогкість, бруд, антисанітарія. Лахміття нічліжників висить на баку з водою. Питна вода знаходиться у відкритому

відрі з одним загальним кухлем. Є одна палата, відносно вільна, оскільки там перебувають злодії та інша темна публіка. Тим часом, комісія відзначає перевищення доходу над видатковою частиною притулку. Висловлено зауваження і побажання: стан нічліжного притулку незадовільний, створюється постійний осередок для зараження всього міста, поганий нагляд за вентиляцією і санітарним станом. Комісія рекомендує на зиму 1914/15 р. винайняти додаткове приміщення. Питання про реорганізацію піклування бідноти в нічліжних притулках віднести до невідкладних питань міського господарства.

1831. Городской трамвай. – 1914. – 27 июня.

Трамвай є одним з болісних проблем міського господарства. У 1913 р. перевитрата на його влаштування склала 53036 р. 29 к. Збитковими виявилися ранковий і нічний рух.

Липень / Июль

1832. Новые городские архитекторы. – 1914. – 5 июля.

Надійшло 40 заяв на дві посади міських архітекторів. Управа зупинила свій вибір на архітекторі В. Д. Кациці і цивільному інженерові О. Г. Молокіну.

1833. Доходы трамвая и конки. – 1914. – 5 июля.

У 1913 р. трамвай зробив 3116252 вагоноверсти, перевезено 17385492 пасажирів, за квитки вторговано 877529 р. 5 к. Конка зробила 18029 вагоноднів і 2123149 вагоноверст. Перевезено 15279228 пасажирів, отримано 769590 р. 85 к.

1834. Потребление алкоголя в Харькове. – 1914. – 5 июля.

Протягом 1913 р. продано пиття 484550 відер на суму 4048962 р. 73 к. Порівняно з 1912 р. споживання спиртного зросло: тоді було продано 460790 відер на суму 3887762 р. 35 к. У поточному році споживання алкоголю знижується.

1835. «Семья охотников». – 1914. – 5 июля.

На екстрених зборах товариства обрано дійсними членами Б. О. Манца, М. Ф. Пороховникова, Д. В. Чотчикова, Г. Г. Гейльмана, членами-змагальниками— Н. А. Большакова та О. І. Малишенка.

1836. Театр «Фантош». – 1914. – 5 июля.

Дає свої вистави в Університетському саду. Автоматами виконуються фєєрії, жарти, фарси, водевілі. Театр цікавий не лише дітям, а й дорослим.

1837. Мелиорационный съезд в Харькове. – 1914. – 5 июля.

Нарада в губернській земській управі розробила положення про з'їзд, що скликається в 1915 р. З'їзд проходитиме протягом 7 днів, організовується виставка з питань меліорації, є програма. Його кошторис складено в сумі 10200 р.

1838. Освящение трибун бегового О-ва. – 1914. – 5 июля.

Після молебню та вітального слова О. Липського відбувся парад коней. Особливо вирізнялися коні графа О. В. Капніста. Товариство отримало багато вітальних телеграм.

1839. **Хутор** Васильевка Купянского уезда: еще о вооруженном нападении на имение Розальон-Сошальских. – 1914. – 5 июля.

Масток знаходиться на відстані версти від станції Моначинівка. Власники маєтку М. В. і В. І. Розаліон-Сошальські перебували у від'їзді. У момент пограбування на господарстві залишалися лише жінки похилого віку, мати і сестра Розаліон-Сошальських, обслуга і дівчинка – донька садівника. Проводяться пошуки злочинців.

1840. **Отголоски** событий на Путиловском заводе. – 1914. – 6 июля.

Страйкували 4 тис. робітників паровозобудівного заводу. Страйк мирний, жодних виступів та ексцесів не було. Взяли участь також робітники нічної зміни.

1841. **Несчастные** случаи на Южных железных дорогах. – 1914. – 6 июля.

Протягом 1913 р. під час залізничного руху вбито 179 осіб (46 службовців, 18 пасажирів, 115 сторонніх). Поза залізничним рухом загинуло 7 осіб, поранено 382. Раптово померло 7 осіб, наклало на себе руки 71. Усього нещасних випадків було 1196. Зареєстровано 530 випадків технічного характеру.

1842. **Отчет** городского водопровода. – 1914. – 6 июля.

Баланс підприємства на 1 січня 1914 р. становить 4346017 р. 37 к. Дохід за 1913 р. 519066 р. 42 к., витрати 365515 р. 92 к. Прибуток виражається сумою 153550 р. 50 к. Заборгованість абонентів на 1 січня 1914 р. становить 48858 р. 10 к.

1843. **Закрытие** летних педагогических курсов для народных учителей при учебном округе. – 1914. – 6 июля.

Після молебню перед курсистами виступили інспектор народних училищ М. Арбеков та піклувальник навчального округу.

1844. **[Театр «Тиволи»]**. – 1914. – 6, 10 июля.

Трупа Л. Р. Сабініна ставить комедію «Закоханий пан Цуцик». Центральні ролі в руках самого режисера, Василенка та Вишневецької.

1845. **[Музыкально-драматический кружок в поселке Зеленый Гай]**. – 1914. – 6, 8, 13, 17 июля.

Ставить виставу, присвячену пам'яті А. П. Чехова. Перед початком вистави Н. П. Пушкова виконає жалобний марш Ф. Шопена. У селищі налагоджуються музичні четверги. Для завідування музичною частиною запрошено скрипаль І. О. Букініка. До участі у вечорах покликали багато вихованців музичного училища.

1846. **Скачки** [бега]. – 1914. – 6, 7, 10, 11, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 23, 27, 31 июля; 3, 4, 6, 8, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 21, 22, 24, 27, 28, 29, 31 авг.; 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 21, 25 сент.; 9, 10, 12, 13, 16, 17, 19, 21, 22 окт.

1847. **Состав** населения г. Харькова. – 1914. – 7 июля.

За даними перепису 1912 р., центр та нагірна частина заселені переважно прибулим елементом. Тут народжені не в Харкові становлять 74–78%. На околицях прибулі становлять 34%. Чоловіки у складі харківського населення переважають: 52,5%. При цьому в нагірній і центральній частинах вони поступаються жінкам, там

чоловіків всього 44–46%. На околицях повне переважання чоловічої статі – 65%. Середня письменність по Харкову становить 66%, підвищуючись у нагірній і центральній частинах до 75–77% і знижуючись на Новоселівці, Лисій горі та в районі Сабурової дачі до 40–49%.

1848. Предание суду мещанского старосты. – 1914. – 7 июля.

Міщанський староста А. Ф. Белянін і голова ревізійної комісії міщанського Товариства Іванов, посварившись, написали один на одного донос. У результаті Белянін притягується до кримінальної відповідальності.

1849. Чугуев: городское благоустройство; оздоровительные мероприятия. – 1914. – 7 июля.

Міське самоврядування опікується питаннями заможності бруківок, влаштування водопостачання, заснування міського санітарного піклування.

1850. Л. В. Илляшевич. – 1914. – 8 июля.

Повідомлення про смерть найстарішого працівника газети «Южный край» Льва Васильовича Ілляшевича. Походив з дворян Зміївського повіту. Після закінчення морського кадетського корпусу в 1855 р. йому надано звання гардемарина, він був призначений до 1-го флотського його імператорської високості генерал-адмірала екіпажу. У 1865 р. переведений в мічмани, потім звільнений на комерційні судна. Перебуваючи на флоті, був у навколосвітньому плаванні, багато бачив і знав, мав літературний талант, писав статті та оповідання. Свої твори розміщував у «Кронштадском вестнике», журналі «Литературные вечера», що видавала М. Ф. Ростовська, у морському збірнику «Маяк», редактором якого був, «Новороссийских ведомостях», «Новороссийском телеграфе», тижневику Красівського «Голос». У 1878 р. отримав у спадок досить великий маєток у Зміївському повіті, вийшов у відставку і зайнявся господарством. У 1880 р. обраний почесним мировим суддею, у 1883 р. – предводителем дворянства Зміївського повіту. На обох посадах пробував до 1888 р. Крім того, у 1885 р. призначений керуючим Харківського відділення Державного земельного банку, обіймав цю посаду близько трьох років. У газеті «Южный край» працював 16 років. Розміщував свої «Нариси сибірського заслання», писав статті із земських питань, про флот, завідував провінційним відділом. З виданих робіт йому належать «Короткий нарис історії харківського дворянства» (1885), «Зміївський повіт» (1887), брошура «Харківська акціонерна компанія з торгівлі вовною». Помер на 69 році життя від загального склерозу судин.

1851. Осмотр пивоваренного завода Игнатищева. – 1914. – 8 июля.

Особлива комісія оглянула заводський двір, який виявився забрудненим рештками і солодом, брудними пивними пляшками.

1852. Экскурсии народных учителей Харьковской губернии. – 1914. – 8 июля.

Дві групи екскурсантів з числа слухачів педагогічних курсів при навчальному окрузі виїхали 7 липня. Одна група (66 осіб і 4 керівники) відвідають Крим протягом

12 днів, інша — 38 осіб і 2 керівники — вирушать до Москви, Петербурга, Іматри. Тривалість поїздки 10 днів. Кошти на поїздку надає Міністерство народної освіти.

1853. Двинский, И. В Обществе Дома братской дружины. — 1914. — 8 июля.

У притулку товариства все занепадає. У ньому перебуває 100 дітей. Харчування дуже убоге. Службовці вже три місяці не отримують платні. У правлінні товариства залишилося всього 2–3 особи. Будинок братської дружини стоїть безлюдний, будівля йде з торгів.

1854. В. В. Ягунов. — 1914. — 9, 12 июля.

Повідомлення про смерть члена правління банку прикажчиків. З'ясовується: це був нещасний випадок чи навмисна смерть. Почав службу конторщиком на залізниці, потім перейшов на службу до торгового дому товариства Гюбпера, обирався членом правління банку прикажчиків. Після смерті доньки в нього розвинулася в сильній стадії неврастенія, від якої він лікувався останнім часом.

1855. Городской ломбард. — 1914. — 9 июля.

На 1 липня є прийнятих вкладів 83259 номерів і виданих під них позик 787516 р. Застав, які не продані з аукціону і перейшли у власність ломбарду, — на 3091 р. Заборгованість ломбарду міському банку 490 тис. р., іншим кредиторам 42321 р.

1856. Двинский, И. В смешанной комиссии. — 1914. — 9 июля.

1857. Л. В. Илляшевич, долголетний сотрудник «Южного края», скончавшийся 7-го июля т. м. : [фото]. — 1914. — 10 июля.

1858. Выставка сельского огнестойкого строительства Харьковской губернии. — 1914. — 10 июля.

Влаштується у вересні. Це друга, перша пройшла в Куп'янську в 1913 р. Міська управа виділила місце для виставки за Сабуровою дачею.

1859. Призраки холеры. — 1914. — 10 июля.

Керуючий губернією П. М. Масальський-Кошуро у супроводі губернського лікарського інспектора відвідав Миколаївську лікарню, де спостерігається пацієнт з ознаками холери. Оглянули також крамниці в районі Петінської і Корсиківської вулиць, виявили багато санітарних порушень. Покищо в Харкові є двоє хворих із підозрами на холеру, під час минулих епідемій захворювання не мало широкого розповсюдження. Так, у 1910 р. хворих було 188 осіб, причому половина з них доставлені з залізниці. На випадок холери в місті є барак на 60 осіб при Миколаївській лікарні.

1860. Совещание по борьбе с грызунами. — 1914. — 10 июля.

Відбулося в губернській земській управі у зв'язку з навалою на Харківську губернію ховрахів, щурів і мишей, що становлять серйозну небезпеку в господарському і санітарному відношеннях. Губернський ентомолог В. Г. Аверін намалював загальну картину становища. Після обговорення вирішено влаштувати досліди з бактеріологічним знищенням гризунів, санітарному бюро організувати лабораторію для дослідження гризунів з санітарною метою. Ухвалено резолюцію про необхідність скликання в Харкові обласного з'їзду з питань боротьби з гризунами.

1861. **Купянск:** еще о вооруженном нападении на имение Розальон-Сошальских. – 1914. – 10 июля.

1862. **Погребение** Л. В. Иллышевича. – 1914. – 11 июля.

Похований на міському цвинтарі.

1863. **М. И. Кузьев.** – 1914. – 11 июля.

Повідомлення про смерть на 82-му році життя одного з найстаріших харківських купців. Тринадцятирічним хлопчиком прибув з Білгорода до Харкова, вступив до фірми Добичина. Чесною і невтомною працею виходив у люди. У 1885 р. під час заснування пасажу Пащенка-Тряпкіна відкрив у ньому галантерейний магазин. Був суворо безпартійний.

1864. **Назначение** П. А. Голубниченко. – 1914. – 11 июля.

Уповноваженого комітету із землевпорядних справ Південного району призначено головним інспектором вогнестійкого сільського будівництва в імперії. Нова посада заснована навесні поточного року.

1865. **Городское** строительство. – 1914. – 11 июля.

За червень міська управа видала 110 дозволів на будівництво будівель. Усього від початку року видано 435 дозволів. За увесь 1913 р. – 692.

1866. **Приемка** канализационных сооружений. – 1914. – 11 июля.

Каналізаційна комісія прийняла каналізаційні споруди в урочищі Сахари. Оглянуто відвідний канал, пристосування для спуску води в річку, очисну станцію тощо.

1867. **Памяти** проф. Ф. М. Опенховского. – 1914. – 11 июля.

Присвячене останнє число «Харьковского медицинского журнала». У ньому вміщено портрет ученого, праці його учнів та колег з терапевтичної клініки.

1868. **В ожидании** холеры. – 1914. – 11, 12 июля.

Губернський лікарський інспектор М. Д. Стрельников інформував про можливу холерну епідемію в Харкові. Поки що виявлено 2 захворювання, підозрілі на холеру. Обидва хворі були в Олександрівській лікарні, один помер. Проведено дезінфекцію його садиби. У місті вживаються заходи щодо запобігання епідемії.

1869. **Статистика** движения населения. – 1914. – 11 июля.

Статистика населення складається з обліку народжуваності, шлюбності, смертності. Відповідно до обов'язкових постанов для жителів Харкова, затверджених губернатором, тіла померлих забороняється ховати без попереднього пред'явлення лікарського свідоцтва про смерть. Свідоцтва мають бути видані на особливих бланках. Ці бланки і надходять до міської адміністрації.

1870. **Совещание** санитарных врачей. – 1914. – 11 июля.

Розглядалися річні звіти санітарних лікарів у повітах, санітарних лабораторій губернського земства. Спостерігаються несприятливі умови: відсутність лікарів, завідувачів лабораторій, лаборантів. Обговорювалося питання заснування спеціальної протичумної лабораторії, яка б опікувалася й іншими санітарно-бактеріологічними потребами. Доцільніше відкрити такі лабораторії в Куп'янську та Ізюмі.

1871. Состав населения гор. Харькова: (результаты однодневной переписи). – 1914. – 12июля.

Перепис відбувся 8 грудня 1912 р. Загальна кількість населення в місті 239904 осіб. За даними перепису 1897 р., Харків з передмістями за кількістю жителів посідав 8 місце серед великих міст імперії. Це місце зберігається і за підсумками перепису 1912 р. Матеріали попередніх харківських переписів показують чисельне зростання населення міста. За 1866–1873 рр. населення збільшилося на 35%. Це пов'язано з прокладенням залізниці та значним збільшенням Харківського гарнізону. За наступні 6 років (1873–1879 рр.) населення зросло на 24%. З 1879 до 1912 р. – на 135%. Зростання чисельності населення Харкова відбувається головним чином внаслідок міграційного припливу ззовні. Одноденний перепис 1873 р. показав, що із загальної кількості його жителів 45% – уродженці інших губерній. За даними перепису 1897 р., уродженцями Харкова та його повітів було лише 32%. Переважна більшість 67,5% харківських жителів є прибулими. Останній перепис виявив, що в Харкові налічувалося 126000 осіб чоловічої статі і 113875 – жіночої. З 1879 р. спостерігається тенденція до вирівнювання статей. На 1000 чоловіків припадає 904 жінки, але серед корінних жителів переважають жінки. Письменні обох статей становили 66,6%, причому серед чоловічого населення їх 74,2%, серед жінок лише 58,6%. Відсоток письменності серед народжених у Харкові становить 58%, поза Харковом – 70,9%. Відповідно серед чоловіків 60%, жінок 56%, а серед мешканців, народжених поза Харковом, 80% і 60%. Це пояснюється відмінністю вікового складу населення, а також тим фактом, що Харків притягує до себе велику кількість торгового люду та учнів.

1872. Назначение А. Н. Каленского. – 1914. – 12 июля.

Харківський поліцмейстер призначений ялтинським справником. Кандидатами на його посаду є читинський поліцмейстер О. М. Грузинов, а також нинішній помічник поліцмейстера І. І. Шостенко, інші особи.

1873. Переход в акционерное Общество завода И. Е. Игнатищева. – 1914. – 12 июля.

Пивоварний і завод мінеральних вод «Росія» переходить в акціонерне товариство з основним капіталом у півтора мільйона рублів, розділених на 3000 паїв по 500 р. кожний. Проект статуту подано для затвердження до Ради міністрів.

1874. Земское призрение подкидышей и липковатовская школа имени П. А. Столыпина. – 1914. – 12 июля.

Притулків-шкіл для дітей-сиріт сільського населення у віданні губернського земства немає, але воно опікується покинутими дітьми від грудного віку до 18 років включно. На 1 січня 1914 р. таких дітей було 2750, з них від немовлят до 2 років 700, від 2 до 12 років 1696 і старшого віку 354. Для немовлят у Харкові є притулок, що утримується на земські кошти. З притулку дітей віддають у села, а після досягнення шкільного віку – у народні школи, перебуваючи в сім'ях своїх вихователів. Для нагляду за цими дітьми є спеціальний медичний персонал, а також відділення «Краплі молока». Після закінчення школи частина хлопчиків 12–13 років вступає до

Липкуватівського сільськогосподарського імені П. А. Столипін училища, яке знаходиться в селі Бірки. Тих, які не задовольняють вимогам школи і не всиновлюються своїми вихователями, віддають на місця як обслугову або ремісничих учнів до приватних майстерень. На 1 січня 1914 р. 93 вихованці навчаються в школі, решта 91 перебувають у господарів. Земство виділяє кошти лише на харчування та утримання дітей. Для раціональної організації справи необхідно, щоб усі вони здобули професійну освіту. Загальні витрати земства на утримання вихованців, без витрат на Липкуватівську школу, у 1913 р. склали 190863 р. 79 к. Нині губернська земська управа клопоче про субсидію Романовського комітету для школи.

1875. [Драматическая школа И. И. Ильина]. – 1914. – 12 июля.

Організувала драматичну трупу, до якої увійшли випускники школи та частина артистів: Іванова, Чернишова, Муратов та ін.

1876. Хлеба в Изюмском уезде. – 1914. – 12 июля.

Закінчилося збирання хлібів. Урожай на селянських і поміщицьких полях хороший. Зерно велике, важке, чисте.

1877. Сумы: проводы доктора А. И. Мещанинова. – 1914. – 12 июля.

О. І. Мещанінов пропрацював у Сумському земстві 2,5 роки, зарекомендував себе чудовим хірургом. Але з новим складом земської управи з'явилися перешкоди в діяльності. Лікар поїхав до нового місця служби в Харківській губернії.

1878. На борьбу с холерой. – 1914. – 13 июля.

Відбулася особлива нарада під головуванням очільника губернії П. М. Масальського-Кошуро за участі лікарського інспектора, представників міста, губернського земства, голів усіх земських повітових управ, начальників і старших лікарів залізниці та ін. Обговорювалися питання можливості епідемії холери в Харкові та заходи щодо її запобігання.

1879. Новая городская должность. – 1914. – 13 июля.

Міська управа затвердила посаду помічника завідувача електричної мережі, на яку призначила інженера І. В. Камінського.

1880. Ремонт Вознесенского моста. – 1914. – 13 июля.

Вартість ремонту 8425 р. 76 к. За кошторисом асигновано 5828 р., не вистачає 2597 р. 76 к. За рапортом міського інженера Кустерського міська управа на придбання матеріалів виділила суму, якої не вистачає, за рахунок сплати за них у 1915 р.

1881. Куряжская дорога. – 1914. – 13 июля.

Складається з суцільних ям і вибоїн, а під час дощів стає непрохідною.

1882. Ливень. – 1914. – 13 июля.

12 липня в місті пройшла сильна злива, що супроводжувалася грозовицею і градом. Занесено багато вулиць, каналізаційних траншей, трамвайних колій. У районі Греківської вулиці вода проникла в підвальні приміщення будинків.

1883. К открытию канализации. – 1914. – 13, 15 июля.

До цього часу свої ділянки каналізували лише деякі домовласники. Більшість з них відкладають роботи на серпень. Наприкінці червня відбулися випробування і прийом головного колектора. Його загальна протяжність понад 900 саж. Прийнято

будівлю насосної станції (начорно). В урочищі Сахари на біологічній очисній станції все готове до відкриття каналізації.

1884. Управление городским трамваем. – 1914. – 13 июля.

Міська управа призначила одного зі своїх членів для здійснення періодичних доповідей про стан справ на трамваї. Головний інженер та його помічник під головуванням члена управи становлять нараду.

1885. Результаты переписи г. Харькова. – 1914. – 13 июля.

Обробка даних перепису дозволяє скласти характеристики окремих частин міста. Рікою Лопань та її притокою Харків місто ділиться на три місцевості, що збігаються з кордонами поліцейських частин. Наразі адміністративного поділу на поліцейські ділянки не існує, але ці місцевості зберегли стару назву, порядкову нумерацію. Перша частина охоплює район, обмежений з півночі річкою Харків, із заходу Лопанню, і займає східний, південно-східний і південний боки міста. Друга частина, що представляє вододіл цих річок, розташована в північному напрямку. Із заходу прилягає третя частина, її межею є р. Лопань. Найширшою є перша частина. Тут проживають 117912 осіб – майже половина всього харківського населення (49%). У другій частині – 59558 жителів (25%), у третій – 62437 (26%). За останнє 17-річчя спостерігається зростання населення другої частини, а також інтенсивність росту чисельності жителів першої. Приріст населення Харкова відбувається головним чином у південно-східному, південному та північно-західному секторах міста. У відсотках до числа жителів кожної статі в межах частини картина така: народжених поза Харковом чоловіків у 2-й частині 75%, жінок 73%, у 1-й частині – 71% і 61%, у 3-й – 64% і 58%. Серед корінних жителів міста на всіх ділянках, крім першої, статевий склад гомологічний.

1886. Захаров, П. И. Е. Репин и его «Деловой двор». – 1914. – 13 июля.

До Чугуєва приїхав І. Ю. Репін. Він хоче створити художньо-освітній комплекс «Діловий двір», у якому будуть художня майстерня, майстерні для учнів різних ремесел, музей художника тощо. Для навчання в Діловому дворі не буде ні станових обмежень, ні вікових.

1887. Торжество освящения новых трибун харьк. О-ва поощ. рысистого коннозаводства : снимки для «Южного края» : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12157. – 1914. – 13 июля.

На фото: освячення, обід в залі-фое, нові трибуни, парад коней.

1888. Канализационные сооружения в Харькове : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12157. – 1914. – 13 июля.

На фото: головний колектор (зовнішній вигляд), внутрішній вигляд загнивача біологічної станції в урочищі «Сахара», головний колектор (внутрішній вигляд), біологічна станція на «Сахарі», окислювачі, приймальний резервуар насосної станції.

1889. Крупные убытки от ливня. – 1914. – 14 июля.

Під час зливи 12 липня вода проникла в нижній поверх і підвал будинку на Катеринославській вулиці. Аптекарський товар, що знаходився там, підмочений і зіпсований. Усього завдано збитку на 15 тис. р.

1890. Экстренное собрание членов профессионального Общества конторщиков и бухгалтеров. – 1914. – 14 июля.

Заслухали доповідь про діяльність правління за 4 місяці існування товариства. Відбулися вибори відсутніх 7 членів правління. Розглянуто доповідь про діяльність змішаної комісії.

1891. Преобразование Благовещенской церкви в собор. – 1914. – 15 июля; 20 авг.

Харків, що має до 300 тис. православного населення, обслуговується 22 парафіяльними храмами, серед яких тільки один собор. Архієпископ Антоній звернувся до Святійшого Синоду з клопотанням про перетворення Благовіщенської церкви на міський собор.

1892. Назначение. – 1914. – 15 июля.

Настоятеля Мироносицької церкви протоієрея М. Любарського тимчасово призначено членом Харківської духовної консисторії.

1893. В. Е. Андреев. – 1914. – 15, 16 июля.

Повідомлення про смерть секретаря губернської земської управи. Останнім часом він жив у Криму, де перебував на лікуванні. Тіло покійного буде перевезене до Харкова.

1894. Австро-сербский конфликт и городской заем. – 1914. – 15 июля.

Міські фінанси потрапляють у залежність від зовнішніх загострень. Через конфлікт затримується реалізація дозволеної місту 12-мільйонної позики.

1895. Деятельность переселенческого управления. – 1914. – 15 июля.

При переселенському пункті організують спеціальне інформаційне бюро для надання різних довідок з питань колонізації та переселення до Сибіру і Туркестану. Влаштовуються постійний переселенський музей і вагон-виставка з аудиторією для демонстрації кінематографічних фільмів з поясненнями лектора.

1896. Турецкая экскурсия харьковского Общества любителей природы. – 1914. – 15 июля.

У зв'язку зі зміною маршруту вартість екскурсії перевищила передбачувану кошторисом суму і досягла 98 р. 5 к. 25 екскурсантів оглянули Одесу, Константинополь, Смірну, Афіни, Пірей. Суттєвою статтею витрат виявився паспортний збір, сума якого становила 427 р.

1897. Грамотность харьковского населения. – 1914. – 15 июля.

За даними одноденного перепису, найбільшою кількістю письменних обох статей вирізняється Нагірний район і наступний за ним Центральний. Потім, за

ступенем письменності населення виокремлюється місцевість, до якої входять райони Катеринославсько-Благовіщенський, Гончарівка, Москалівський, Нетеченсько-Воскресенський, Старомосковсько-Михайлівський. Тут письменних жителів 69,3–73,9%. У наступних за цими районами відсоток письменності 62,4–66,6%, Чугуївський район та паровозобудівного заводу, Заїківка – 57,7–59,4%. Найменше письменних на околицях: Лиса гора і Новоселівка 40,5–51%, Качанівка 41%. Приблизно так само поширюється і рівень письменності чоловічого населення. Пропорція письменних жінок особливо велика в Нагірному районі. Вища за середню по місту жіноча письменність спостерігається в межах 63,1–64,7% у районах Катеринославсько-Благовіщенському, Москалівському, Нетеченсько-Воскресенському та Старомосковсько-Михайлівському. Наступне місце за письменністю посідає жіноче населення в районах паровозобудівного заводу, Чугуївському та Павлової дачі. На Лисій горі, Уральському районі письменних жінок 41,5–43,8%. Мінімальний відсоток письменності серед жінок спостерігається на Новоселівці, Сабуровій дачі, Качанівці. Особливо високим відсотком письменних чоловіків серед прибулого населення вирізняються Нагірний і Гончарівський та суміжні з ними райони – 85,2–85,4%. До наступної групи входять Панасівка та Лиса гора. Мінімальний відсоток письменних припадає на Качанівку.

1898. Преобразование Покровского монастыря. – 1914. – 16 июля.

Монастир засновано в 1726 р. єпископом Білгородським Єпіфанієм. Харківський архієпископ Антоній клопоче перед Святійшим Синодом про його перетворення на першокласний монастир.

1899. К упразднению харьковской таможни. – 1914. – 16 июля.

Місцеве купецтво у зв'язку з рішенням ліквідації Харківської митниці та прибуттям до Харкова директора департаменту митних зборів має намір створити особливу депутацію для передання клопотання про залишення митниці.

1900. Разрешение займов уездным земствам. – 1914. – 16 июля.

Міністерство внутрішніх справ затвердило постанову губернських земських зборів про дозвіл позики з пенсійного капіталу службовців у земстві Харківської губернії в сумі до 1066000 р. для видачі позик повітовим земствам. Усі позики з відсотків не нижче 5,5 річних на термін до 10 років.

1901. К постройке коммерческого института. – 1914. – 16 июля.

Затверджено проєкт будівлі на Єпархіяльній вулиці.

1902. Водный голод в поселке Южный. – 1914. – 16 июля.

Внаслідок псування водогінних труб жителі селища три-чотири дні не мають достатньої кількості питної води.

1903. [Оперный театр Коммерческого клуба]. – 1914. – 16 июля.

Закінчуються роботи з перебудови театру, розпочаті власним коштом його директором І. Ю. Вількером. Додано третій ярус, закінчено капітальну частину робіт, триває оздоблення. У доданому проміжному ярусі розміщено 24 ложі, 200 місць амфітеатру. Третій ярус пристосований під дешеві місця, має окремий хід із вулиці та самостійне фое. У зв'язку зі збільшенням місць дирекція театру передбачає знизити

ціну на квитки на 15–20%. Відомий оперний диригент Л. П. Штейнберг проїздом відвідав Харків. Він підписав контракт із харківським оперним Товариством на зимовий сезон.

1904. Борьба с пьянством. – 1914. – 17 июля.

Керуючий акцизними зборами Харківської губернії Ф. Я. Несмелов з метою вивчення результатів боротьби з пияцтвом відвідав багато сіл 4 повітів. Запропонував перелік заходів з цього питання.

1905. Сдача городского театра. – 1914. – 17 июля.

На засіданні міської управи остаточно затверджено проєкт угоди з М. М. Синельниковим на оренду ним міського театру. За угодою міська управа є повним господарем театру.

1906. Арест А. С. Игнатенко. – 1914. – 17 июля.

Помічника бухгалтера Харківської повітової каси дрібного кредиту заарештовано за те, що під час головування на загальних зборах конторщиків і бухгалтерів він оголосив подану йому резолюцію вшанувати пам'ять убитих робітників Путилівського заводу вставанням. Його вислано з Харкова до м. Валки. Він багато працював у кооперації, був головою Товариства споживачів селища Південне, нині є головою його ревізійної комісії. Брав активну участь в комітеті влаштування та благоустрою селища, був першим кандидатом на посаду голови цього комітету.

1907. Заболеваемость. – 1914. – 17 июля.

У першій половині липня міське санітарне бюро зареєструвало епідемічні захворювання: на кір 65, скарлатину 73, дифтерію 39, черевний тиф 22, висипний 5, поворотний 7, дизентерію 16, дитячу холеру 7, грип 56, кашлюк 26, завушницю 7, крупозне запалення легенів 1, бешиху 16, сибірську виразку 1. Усього 341.

1908. Изобретение П. М. Ткаченко. – 1914. – 17 июля.

Механік-самоучка, який мешкає на Москалівці на вулиці Батуринська, 26, винайшов газово-антрацитову піч, що складається з чавунного глечика і придатна для нагрівання й висушування житлових приміщень, а особливо зручна тим, що замінює кухню. Перевага винаходу — портативність та економність. Ткаченко має намір розпочати випуск печей для продажу.

1909. Пожар. – 1914. – 17 июля.

У Плетньовському провулку в будинку № 10 у друкарні Дрейшпуля після залишення робітниками спалахнула пожежа, яка знищила весь верхній поверх з майном. Завдано збитків на 50 тис. р. Будинок застраховано у взаємному страховому Товаристві на 26 тис. р., а друкарню — у російському страховому Товаристві на 75 тис. р.

1910. Упразднение харьковской таможни. – 1914. – 17 июля.

Харківська митниця створена в лютому 1870 р. з умовою побудувати свою будівлю і пакгаузи для зберігання товарів. Але з того часу протягом 44 років харківське міське управління не виконує своїх зобов'язань. Товари доводиться підвозити на підводах. Планувалися ділянки для будівництва, але місто не виділило кошти для його здійснення. Наразі питання поставлено рішуче: якщо не буде проведено під'їзної колії,

або митницю не буде переведено в інше місце, буде вжито остаточних заходів щодо її ліквідації.

1911. Држевецкий, И. Пятилетие земских учительских курсов. – 1914. – 17 июля.

Курси відкрито 1910 р., відтоді вони стали щорічними. Земство розробило програму, що комбінує педагогічні науки із загальноосвітніми. З 1912 р. загальноосвітні науки поділено на дві групи: гуманітарні та природничо-історичні, що чергуються щорічно. До участі в курсах запрошено професорів харківських навчальних закладів, лекторів з інших університетів. При курсах щорічно функціонувала виставка наочних посібників. Практичні заняття та пробні уроки доповнювали теоретичні знання. Постійно працювали комісії зі слухачів курсів, влаштовувалися екскурсії, українські вистави та вечори в Народному будинку. За ці роки слухачами курсів були 2800 народних учителів, з них 600 осіб з інших губерній. Губернське земство витратило 90 тис. р. без урахування коштів повітових земств.

1912. Захаров, П. «Деловой двор» И. Е. Репина. – 1914. – 17 июля.

Художник докладно розповів про свій «Діловий двір», його будівлю, майстерні, школу із загальноосвітніми предметами, абіссінський колодязь тощо. «Палац» буде оточений парком. За задумом І. Ю. Рєпіна, «Діловий двір» має бути широко відкритим закладом для вивчення мистецтв і різних ремесел для осіб усіх вікових категорій, національностей, станів і місця в суспільстві.

1913. Поступление араба в духовную семинарию. – 1914. – 18 июля.

Архієпископ Антоній клопоче перед Святійшим Синодом про дозвіл прийняти на казенну стипендію до Харківської духовної семінарії араба Сіммі Хурі, який здобув освіту в школі імператорського православного Товариства в Палестині. Він є сином священника Ісат Хурі.

1914. Школьное дело на Южных железных дорогах. – 1914. – 18 июля.

Протягом минулого року на Південних залізничних шляхах функціонувало 15 двокласних і 14 однокласних училищ, де відповідно навчалось 5981 і 1529 осіб. На утримання училищ витрачено 189247 р., утримання одного учня в двокласному училищі становило 23 р. 68 к., в однокласному – 31 р. 37 к.

1915. Манифестация в Харькове. – 1914. – 18 июля.

17 липня о 10 годині вечора відбулася маніфестація співчуття слов'янам. Участь взяли кілька тисяч осіб. Попрямували до великобританського консульства, далі до будівлі австрійського віцеконсульства, але там їх зустрів наряд поліції на чолі з поліцмейстером О. М. Каленським. Потім підійшли до будинку керуючого губернією П. М. Масальського-Кошуро, який висловив подяку маніфестантам від імені уряду. Учасники маніфесту співали гімн, побували біля французького консульства, Покровського монастиря.

1916. Городские предприятия. – 1914. – 18 июля.

У поточному році скорочуються мостильні роботи в місті. Мостильна комісія встигла провести ремонт у нагірній частині міста, укладання нових на

Благовіщенському та Холодногірському ринках, на вулицях Москалівського району. Лиса гора буде без бруківок ще рік. Скорочено рух трамвая через звільнення 35% службовців. Щоденний збиток від скорочення руху становить 1500 р.

1917. Люботин: и пришел ветер от пустыни и унес все... – 1914. – 18 июля.

Прошли сильна буря і град. Шматки падаючого льоду пробивали дахи, скло. Постраждало багато людей і тварин. Де пройшов град, там знищено все: сади, хліба, городи. Багато перебито птиці.

1918. Харьковский Покровский монастырь / П. Н. П-ский. – 1914. – 19 июля.

Монастир отримав свою назву від головного храму на честь Покрови Божої Матері, побудованого в другій половині XVII ст. та освяченого в 1689 р. митрополитом Білгородським і Обоянським Авраамом (Юхновим 1684–1702 рр.). Спочатку храм був парафіяльним, а у 1729 р. перетворений на монастир. У 1721 р. у Білгороді ухвалою духовного регламенту єпископ Білгородський Єпіфаній Тихорський (1722–1731 рр.) заснував для навчання дітей священнослужителів навчальний заклад – семінарію. Через 5 років (1726 р.) семінарія була переведена до Харкова, який був резиденцією головнокеруючого слобідського українського князя Голіцина, після чого отримала назву слов'яно-греко-латинської школи. Приміщення для закладу було куплене єпископом Єпіфанієм за власні кошти – кам'яний двоповерховий будинок з великим двором у полковника Лаврентія Шидловського за 500 р., а також приєднано й сусідню кам'яну двопрестольну парафіяльну Покровську церкву. Цю церкву єпископ перетворив на монастир, назвавши його училищним Покровським монастирем. Святійший Синод у 1729 р. затвердив таке розпорядження єпархіального архієрея. Покровський монастир існує в Харкові 185 років (з 1729 р.), а Покровська церква – 225 років (з 1689 р.). У 1731 р. за клопотанням князя Голіцина слов'яно-греко-латинській школі надано особливі привілеї і змінено назву на колегіум, оскільки в ньому навчалися діти духовного і дворянського чину. У 1841 р. колегіум перейменували на духовну семінарію. Покровський храм було відремонтовано та оновлено. Ректор колегіуму був і настоятелем Покровського монастиря. Спочатку не тільки ректор, а й майже всі професори були ченці. Вихованці ходили в чернечих підрясниках. Відносини між колегіумом і монастирем були тісними. З відкриттям у Харкові самостійної кафедри (16 жовтня 1799 р.) Покровський училищний монастир призначено для перебування в ньому єпархіального архієрея і ченців, що були за штатом при архієреї. Покровський монастир був перетворений на архієрейський будинок. До відкриття єпархії міським собором був Успенський, таким він залишився, але кафедральним собором призначено Покровський. При ньому засновано особливий штат. У 1850 р. колегіум (духовна семінарія) переведений у нові будівлі на Холодну гору, а вивільнену будівлю зайняла духовна консисторія. У 1890 р. цей будинок розібрали, а на його місці звели новий. У 1846 р. за клопотанням архієпископа Інокентія (Борисова) архієрейська кафедра з Покровського собору перенесена до Успенського, який з цього часу вважається кафедральним, а Покровський собор залишився головним храмом архієрейського монастиря. У 1896 р. трудами харківського

архієпископа Амвросія в монастирі влаштовано новий храм на честь Озерянської ікони Божої Матері. Цю ікону з 1843 р. щорічно 30 вересня урочисто переносять з Курязького монастиря до Харкова, а 22 квітня – назад до Куряжа. До будівництва Озерянського храму ікона перебувала в Покровському храмі, з 1896 р. – в Озерянському. Покровський храм побудований на 2 поверхи. Під склепіннями нижнього поверху знаходиться усипальниця, де покійся харківські архіпастирі Христофор Сулима (18 травня 1813 р.), Аполлос Терешкевич (19 січня 1817 р.), Інокентій Александров (31 березня 1869 р.), Нектарій Надєждін (7 вересня 1874 р.), а також колишній єпископ Катеринославський Феофіл, багато зі знатних прізвищ Слобідської України. Тут же спочивав архієпископ Мелетій Леонтович (20 січня 1840 р.), але за розпорядженням архієпископа Амвросія його гробницю перенесено в усипальницю під Озерянським храмом. У цій усипальниці поховані Амвросій Ключарев (3 вересня 1901 р.) і покійний архієпископ Арсеній Брянцев (28 квітня 1914 р.). З особливого дозволу Святійшого Синоду також похований Ю. Д. Школяренко (20 березня 1914 р.). Таким чином, харківський Покровський монастир вступає в 4-й період свого існування: перший – парафіяльний храм, 2-й – училищний монастир, 3-й – Покровський архієрейський монастир і 4-й – самостійний першокласний монастир. Настоятель – єпархіальний архієрей (священноархімандрит), а безпосереднє управління буде покладено на архімандрита з титулом «намісник».

1919. Манифестації. – 1914. – 19, 21 июля.

У Харкові відбулося кілька манифестацій співчуття Сербії. Робітники паровозобудівного заводу, Трепке, інших фабрик не працювали. Проїшли до консульства Франції, до консульства Австрії поліція не допустила.

1920. Призыв ратников ополчения. – 1914. – 19 июля.

За найвищим повелінням на військову службу призвані ті, хто підлягає призову, а також добровольці, які бажають вступити на службу.

1921. Похороны Г. П. Кривоpusкова. – 1914. – 19 июля.

На міському цвинтарі поховали голову Валківського з'їзду мирових суддів.

1922. Торговля в крытом рынке. – 1914. – 19 июля.

На засіданні базарної комісії обговорювалося питання про розміщення різного роду торгівлі в критому ринку. Річна прибутковість ринку розрахована на суму 85–90 тис. р.

1923. Плотность населения г. Харькова. – 1914. – 19 июля.

Загальна площа Харкова 26,8 кв. верст, або 2791,7 десятини. На 1 десятині проживає 85,9 осіб. На 1 жителя припадає 15,5 кв. саж. Найбільша густота населення у Нетеченсько-Воскресенському районі, центрі міста. Найбільш розріджене – у районі паровозобудівного заводу, а також на Качанівці. У місті зареєстровано 8803 заселені садибні місця. За 20 років їх кількість зросла на 35%. У середньому на одну таку садибу припадає 27 жителів.

1924. Бабецкий, Е. М. Памяти Л. В. Иллышевича. – 1914. – 20 июля.

1925. Г. П. Кривоусков. – 1914. – 20 июля.

Помер голова Валківського з'їзду мирових суддів Григорій Петрович Кривоусков. У 1906 р. він був мировим суддею на 5-й ділянці Харкова. Йому було 40 років.

1926. Новый холодногорский базар. – 1914. – 20 июля.

На засіданні базарної комісії затверджено план розміщення рундуків для торгівлі та крамниць. З моменту зведення орендарями торговельних приміщень вони переходять у власність міського самоврядування.

1927. Осмотр подземных ходов. – 1914. – 20 июля.

Комісія з дослідження підземель провела огляд підземних галерей, розташованих під Пасажем. В огляді взяли участь завідувач історичного архіву університету Є. М. Іванов, міський інженер Б. А. Кустерський, кілька студентів-філологів та ін. Вхід до підземелля починається з підвалу Пасажу, підлога земляної стіни викладена старою цеглою, вкрита вогкістю. Висота близько 4 аршин, ширина – 6. Напрямок підземель – до Миколаївської пожежної частини. Комісії вдалося пройти приблизно 8 сажнів галерей. Далі хід закритий глухою стіною з цегли. Крім цього, проведено також огляд галерей на Театральній площі. Досліджені підземелля були споруджені одночасно.

1928. Освящение «Делового двора» : [фото] / фот. Я. Герасимова // Юж. край : ил. прибавление к № 12170. – 1914. – 20 июля.

Під час перебування в Чугуєві І. Ю. Рєпіна в його присутності відбулося освячення місця, відведеного містом під «Діловий двір».

1929. Харьковское «дно» : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12170. – 1914. – 20 июля.

1930. Молебствие. – 1914. – 21, 22, 25, 28, 29, 31 июля; 25 авг.

З нагоди останніх воєнних подій перед чудотворним образом Єлецької Божої Матері на Соборній площі здійснено всенародний молебен. Були присутні губурнатор, віце-губурнатор, керівні особи різних установ і маса народу. Молебні відбуваються постійно.

1931. Монахини – сестры милосердия. – 1914. – 21 июля.

Група черниць Хорошівського Воскресенського, Верхо-Харківського Миколаївського і Фомівського Успенсько-Серафимського монастирів вирішила вирушити на театр воєнних дій як сестри-жалібниці. Багато хто з них закінчив курси при харківській громаді Червоного Хреста з догляду за пораненими і хворими.

1932. Из Харькова в Киев на велосипеде. – 1914. – 21 июля.

Спортсмен-велосипедист Шишкін здійснив подорож на велосипеді з Харкова до Києва (450 верст). Він виїхав 10 липня і прибув до Києва 16-го. Один день довелося витратити на ремонт велосипеда. Подорож була ускладнена поганим станом сільських доріг.

1933. Обеспечение семей запасных. – 1914. – 22 июля.

Член управи Ф. І. Ширяєв подав заяву до управи про призначення допомоги сім'ям призваних до війська робітників, інженерів та ін., про збереження за ними місць служби після повернення тощо.

1934. Перевезение Почаевской святыни в Харьков. – 1914. – 22 июля.

Архієпископ Харківський Антоній порушив питання про перевезення з м. Житомира чудотворної ікони Почаївської Божої Матері у зв'язку з її перебуванням поблизу австрійського кордону. Для перевезення Почаївської святині необхідний дозвіл Святійшого Синоду.

1935. Приготовление в Красном Кресте. – 1914. – 22 июля.

У харківській громаді Червоного Хреста триває підготовка до формування шпиталю на 200 ліжок і рухомого лазарету на 50 місць. Персонал уже запрошено. Очолюватиме шпиталь лікар О. М. Нікитський. З ним 4 молодших лікарі, 16 сестер-жалібниць та 35 санітарів. Старшим лікарем лазарету запрошено лікаря Ю. А. Мілевського. Крім того, на війну відряджаються молодший лікар, 6 сестер-жалібниць та 10 санітарів. До громади на користь заgonу почали надходити пожертвування.

1936. Жертвам войны. – 1914. – 23 июля.

У редакції «Южного края» відкрито прийом грошових пожертвувань на користь поранених і покалічених воїнів та їхніх родин.

1937. Поступление священника в действительную армию. – 1914. – 23 июля.

Священник Георгіївської церкви с. Велика Данилівка Харківського повіту Сергій Левандовський подав клопотання про прийняття його до армії військовим священником.

1938. В собрании приказчиков. – 1914. – 23 июля.

Рада старшин ухвалила низку постанов про благодійну допомогу службовцям, призваним до армії, їхнім родинам.

1939. Л. Н. Ковалевская. – 1914. – 23 июля.

Повідомлення про смерть після тривалої і важкої хвороби однієї з найстаріших учительок міських шкіл, яка прослужила 25 років.

1940. К открытию канализационных сооружений. – 1914. – 23 июля.

Проведено огляд каналізаційних споруд. Комісія відзначила своєчасне та якісне виконання робіт. Відкриття каналізації передбачається в перших числах серпня.

1941. В Совете съезда горнопромышленников юга России. – 1914. – 23, 25, 27 июля; 4, 8, 10, 13, 14, 17, 21, 23, 26, 29, 30 авг.; 2, 12, 16, 21 сент.

1942. Уездное земство и война. – 1914. – 23 июля.

Відбулася лікарська нарада Харківського повітового земства. Вирішували питання поповнення посад лікарів і фельдшерів жінками-лікарками і фельдшерками,

оскільки багато лікарів призвані на військову службу. Обговорювалися інші питання, пов'язані з наданням допомоги зі збору врожаю, сім'ям запасних чинів тощо.

1943. Городская дума. – 1914. – 24 июля.

На засіданні ухвалено постанову про квартирне забезпечення сімей запасних. Дума визнала за необхідне встановити фіксовані ціни на хліб і м'ясо.

1944. Сбор пожертвованный в пользу раненых и увечных воинов и их семейств в войну 1914 года. – 1914. – 24 июля.

1945. Торжественное богослужение в еврейской синагоге. – 1914. – 24 июля.

Храм був переповнений тими, хто молився. Місцевий громадський рабин Ш. Епштейн виголосив проникливу промову.

1946. Ходатайство слушательниц медицинского института. – 1914. – 24 июля.

80 слухачок, які отримали випускні свідоцтва, попросили про відстрочку державних іспитів. Вони готові виконувати роботу як медичний персонал там, де необхідно.

1947. Помощь семьям запасных. – 1914. – 24, 27 июля; 31 авг.; 4, 13 сент.

Подано перелік установ, які розпочали виконання зобов'язань щодо допомоги родинам запасних.

1948. Пожарные-добровольцы. – 1914. – 24 июля.

Кілька службовців Харківської пожежної команди виявили бажання вступити до лав діючої армії.

1949. В Павловском приюте. – 1914. – 24 июля.

3 ініціативи піклувальниці М. В. Добросельської відбулася нарада про розширення притулку для сиріт 3–8 років, які можуть залишитися після війни. Планується розміщення 100 дітей.

1950. Другая вывеска. – 1914. – 24 июля.

У Харкові протягом 30 років існував ресторан «Циммерман», за прізвищем його засновника, німця, колишнього майстра-зброяра, який відкрив ресторан для дружини, щоб створити їй власну справу. Тепер ресторан, що перейшов у четверті руки, перейменований новим власником, німецьким підданим К. К. Клеккером, у ресторан «Ведмідь».

1951. В губернской земской управе. – 1914. – 25 июля.

У залі губернської управи відбувся урочистий молебень про дарування перемоги російському війнству. Після невеликої перерви скликано нараду, на якій розроблено заходи щодо надання допомоги сім'ям запасних, призваних на війну. Збори також ухвалили взяти участь у загальноземській організації допомоги пораненим і хворим воїнам у розмірі 300 тис. р., а також допомогти воїнам, евакуйованим до Харкова і окремих пунктів Харківської губернії.

1952. **В городской управе.** – 1914. – 25 июля.

Здійснено остаточний підрахунок службовців міського громадського управління, призваних на військову службу. Їхня щомісячна платня становить 23 тис. р. За постановою Думи, сім'ї тих, хто пішов на службу, отримуватимуть допомогу.

1953. **На помощь** запасным. – 1914. – 25 июля.

Робітники слюсарної майстерні «Труд» вирішили під час війни відраховувати 2% від свого заробітку на користь родин запасних.

1954. **В помощь** товарищам. – 1914. – 25 июля.

Група службовців Харківської губернської земської управи запропонувала посильну допомогу сім'ям призваних до армії.

1955. **Предложение.** – 1914. – 25 июля.

Харківський домовласник В. А. Плещеев, який володіє будинком з 22 кімнат, запропонував використовувати його безоплатно як шпиталь. Його дружина Н. О. Плещеева подала аналогічну заяву про надання квартири з 6 кімнат на вулиці Черноглазівській з такою ж метою.

1956. **В Обществе** пособия бедным евреям г. Харькова. – 1914. – 25 июля.

Товариство клопоче про дозвіл організувати при правлінні комітет для надання допомоги сім'ям запасних і ратників із євреїв, прийнятих до армії.

1957. **Похороны** Л. Н. Ковалевской. – 1914. – 25 июля.

Учительку поховали на міському цвинтарі.

1958. **Передача** гимназии доктора Малышенко. – 1914. – 25 июля.

У зв'язку з від'їздом лікаря на війну гімназія переходить у відання групи викладачів.

1959. **Эпидемия** скарлатины. – 1914. – 25 июля.

Посилюється в місті.

1960. **В О-ве** взаимного вспоможения приказчиков г. Харькова. – 1914. – 25 июля.

На екстреному засіданні правління комітету уповноважених і ревізійної комісії ухвалено постанови про допомогусім'ям запасних, призваних до армії.

1961. **Валки:** на войну. – 1914. – 25 июля.

Спостерігається великий інтерес до нинішніх воєнних подій. Ніде немає п'яних. Селяни, які раніше не цікавилися газетами, тепер намагаються їх передплатити, виходять на станції за свіжими новинами.

1962. **Торжественное** богослужение. – 1914. – 26 июля.

Пройшло в Харківській соборній магометанській мечеті.

1963. **Казенный** паск. – 1914. – 26 июля.

Міська управа заклопотана обстеженням сімей осіб, призваних на військову службу. Для цього створено загін з 25 міських службовців під керівництвом О. С. Філіна.

1964. Помощь населению. – 1914. – 26 июля.

У повітовому земстві відбулася нарада управи з питань, пов'язаних з війною. Ухвалено низку рішень про допомогу сім'ям воїнів.

1965. [Отчисления на военные нужды]. – 1914. – 26 июля.

Взяли участь харківське Товариство друкарів і літографів, відділ сільського вогнестійкого будівництва, Товариство Будинку братньої дружини.

1966. Принятие русского подданства. – 1914. – 26 июля.

К. К. Клеккер, власник ресторану «Ведмідь», звернувся до харківського губернатора з проханням надати йому російське підданство. Він живе в Росії 20 років, придбав у Харкові нерухомість.

1967. Заседание губернского комитета. – 1914. – 26 июля.

Розглянуто низку положень щодо організації роботи самого комітету. Обговорювалися питання щодо кола осіб, якими опікується комітет, способів збору пожертвувань.

1968. Приготовление Красного Креста. – 1914. – 26 июля.

Харківський відділ Червоного Хреста формує шпиталь, розрахований на 200 поранених, пересувний лазарет на 50 осіб і загони сестер-жалібниць. Місце шпиталю поки не визначено. Лікарський персонал складається з 5 лікарів, фармацевта, 16 сестер-жалібниць та 35 санітарів. У складі пересувного шпиталю 2 лікарі, 6 сестер-жалібниць і 16 санітарів. В обозі лазарету буде 16 коней.

1969. Комиссия по призрению семей запасных, призванных на войну. – 1914. – 27 июля.

Розпочався збір відомостей, необхідних для розподілу казенної допомоги. З цією метою місто поділене на 12 діляниць. У кожній з них працюють 1–2 реєстратори, які складають картки, що характеризують майновий стан сімей запасних. Далі будуть розроблені заходи щодо розподілу 30 тис. р., асигнованих Думою цим родинам.

1970. Мобилизация бельгийцев. – 1914. – 27 июля.

У Харкові бельгійський консул оголосив мобілізацію бельгійців. Мобілізація пройшла блискуче. З'явилися всі запасні, серед них є добровольці. Найближчим часом вони виїжджають до Одеси, звідти пароплавом через Константинополь–Марсель до Бельгії.

1971. Приспособление городских школ под лазареты. – 1914. – 27 июля.

Міське управління намітило для шпиталів міські училища: Миколаївське, Пушкінське, Батуринське, Гельферіхівське, ремісниче.

1972. Заседание медицинского Общества. – 1914. – 27 июля.

Обговорювали питання у зв'язку з призовом на військову службу членів правління, а також службовців установ товариства. Визначено допомогу сім'ям осіб, які пішли на війну. Вирішено розгорнути лікарню товариства на 20 ліжок для допомоги пораненим, організувати короточасні лікарсько-санітарні курси.

1973. Организация помощи раненым. – 1914. – 27 июля.

На запрошення голови Харківської повітової земської управи С. М. Литарева збираються жіночий персонал службовців, дружини службовців і охочі допомогти в заготівлі білизни на випадок евакуації поранених і хворих воїнів. Беруть участь також члени Товариства працюючих жінок. Під шпиталі пристосовуються приміщення Холодногірського та Іванівського училищ, Жихорська лікарня. Земство терміново замовило фургони з ношами для перевезення поранених. Вартість кожного фургона 600 р.

1974. Экстренное заседание совета старшин собрания служащих Южных ж. д. – 1914. – 27 июля.

На засіданні вирішено організувати при клубі жіночий комітет з надання допомоги військовим шляхом виготовлення білизни тощо.

1975. Гор. ломбард. – 1914. – 27 июля.

Надає пільги щодо прострочених позик. Приймає на зберігання кошики, скрині, тюки від запасних.

1976. Высшие коммерческие курсы. – 1914. – 27 июля.

Подано понад 140 заяв про зарахування слухачами курсів. 5 слухачів призвано на військову службу. Роботи з будівництва будівлі, що сповільнилися під час мобілізації, знову тривають посиленими темпами.

1977. Сибирская язва. – 1914. – 27 июля.

У деяких повітах Харківської губернії в худоби з'явилася сибірка. Захворювання особливо поширене в Охтирському повіті, де захворіли та загинули 215 овець, 13 голів рогатої худоби і кілька коней.

1978. Общее собрание Коммерческого клуба. – 1914. – 27 июля.

Ухвалено пропозицію ради старшин про виділення 10 тис. р. на потреби війни. П. П. Рижов і Покровський заявили про надання своїх дач для поранених солдатів.

1979. Квартирный вопрос в г. Харькове: (итоги переписи). – 1914. – 27 июля.

У Харкові налічується 42022 квартири, з яких 1683 на момент перепису були порожніми. У середньому по місту на одне володіння припадає 48 квартир. За переписом 1879 р., на одну садибу приходилося 2,5 квартири. Найбільша кількість порожніх квартир у районі паровозобудівного заводу, Іскринському, на Качанівці, Сабуровій дачі, Журавлівці, Пісках, Заїківці та Новоселівці. Найвища середня кількість квартир на садибу припадає на Центральний і суміжний із ним Нетеченсько-Воскресенський райони. На одну зайняту квартиру припадає в середньому 6 осіб. По місту житлова квартира має 20 куб. саж. внутрішнього обсягу, на 1 жителя припадає 3,4 куб. саж.

1980. Г. П. Кривоусков, председатель валковского съезда мировых судей : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12183. – 1914. – 27 июля.

1981. От харьковского губернатора. – 1914. – 28 июля.

Подано відомості про пожертви на допомогу нужденним сім'ям призваних на війну.

1982. Общее собрание приказчиков. – 1914. – 28 июля.

Розглядалися питання організації допомоги сім'ям воїнів.

1983. Почаевская икона Божией Матери / Н. П-ский. – 1914. – 29 июля.

Отримано схвалення Святійшого Синоду про перенесення у зв'язку з воєнними подіями чудотворного образу Почаївської ікони Божої Матері з Житомира до Харкова. Цю ікону привезено з Царгорода 1559 р. Постійно перебуває в соборній Успенській церкві Почаївської лаври. Вважається великою святинею Волині, її вшановують як православні, так і уніати й католики в Росії та за кордоном.

1984. П. Г. Пушкин. – 1914. – 29 июля.

Повідомлення про смерть на дачі в Пісочині одного з найстаріших присяжних повірених Харківського судового округу Павла Григоровича Пушкина. Практикував 40 років. Навчався в Харкові, тут же була зосереджена його адвокатська діяльність. Довгі роки був юрисконсультom місцевого відділення Державного банку, старшиною шляхетного зібрання. Йому було 65 років.

1985. Дамский комитет. – 1914. – 29 июля.

З ініціативи дружини начальника Південних залізниць Воскресенської за участю дружини директора Північно-Донецької залізниці Єнакієвої та голови харківського порайонного комітету на Південних дорогах створюють особливий жіночий комітет з надання допомоги воїнам шляхом виготовлення білизни.

1986. Общество правильной охоты. – 1914. – 29 июля.

На загальних зборах ухвалено рішення видалити з числа членів товариства австрійських і німецьких підданих. Затверджено звіт за 1913 р. збройового магазину «Спорт», що належить товариству. Внесено кошти на користь сімей осіб, призваних на війну.

1987. Оживление улиц. – 1914. – 29 июля.

Життя в місті не по сезону гучне. На вулицях багато людей, які гуляють, сади і літні театри переповнені публікою. Пожвавилися комерційні справи.

1988. Повышение цен на газеты. – 1914. – 29 июля.

Усі газети Росії відчують паперовий голод через відсутність постачань. У зв'язку з підвищенням цін на папір, виросла й ціна газет. Більшість провінційних газет змушені зменшити формат і кількість сторінок.

1989. Земство и война. – 1914. – 29 июля; 1 авг.

Екстрена земська нарада присвячена обговоренню питань щодо об'єднання діяльності земств у зв'язку з війною. Вирішено взяти участь у допомозі хворим і пораненим воїнам, яких можна розміщувати в земських школах. Ухвалено також розширити діяльність дитячих притулків для допомоги дітям загиблих воїнів, збільшити постачання продовольства для потреб армії.

1990. **Конфискация** автомобилей. – 1914. – 30 июля.

Що належали німецьким підданам.

1991. **Поселок** Зеленый Гай. – 1914. – 30 июля.

Господарський комітет селища ухвалив надати в розпорядження Червоного Хреста громадську будівлю, що складається з 5 кімнат, і обладнати 10 ліжок.

1992. **В литературно-художественном** кружке. – 1914. – 30 июля.

На загальних зборах членів гуртка під головуванням Ю. М. Бабецького ухвалено рішення винайняти нову будівлю на Московській вулиці, здійснювати відрахування 5% з ігор і штрафів на користь сімей запасних, організувати благодійний вечір. Почесним членом гуртка обрано І. Ю. Репіна.

1993. **К открытию** канализации. – 1914. – 30 июля.

Закінчено прийом останніх каналізаційних споруд. На 4 серпня призначено відкриття міської каналізації. Планувалося спочатку приєднати до загальної мережі в поточному році 400 володінь, але з'ясувалося, що вдасться лише 200.

1994. **Автомобильная** катастрофа: на автомобиле Самойлова, студент Пиотровский убит, помещик Яценко тяжело ранен. – 1914. – 30 июля.

1995. **К конкурсу** в технологический институт. – 1914. – 30 июля.

Надійшло 450 прохань, з них 130 – від осіб іудейського віросповідання.

1996. **Увольнение** студентов австро-венгерских и германских подданных. – 1914. – 30 июля.

За розпорядженням директора технологічного інституту звільнено всіх студентів (9 осіб), підданих країн, що воюють з Росією. У прийомі заяв на конкурс відмовлено 20.

1997. **Арест** 183 германских и австрийских подданных. – 1914. – 30 июля.

Усі німецькі та австрійські піддані, які проживають у Харкові, вважаються військовополоненими. 183 особи відправлені до Москалівських казарм Пензенського полку. Їхнє майно вважається секвестрованим до закінчення війни. Багато з них подали клопотання про надання їм російського підданства.

1998. **Совещание** при земской управе. – 1914. – 30 июля.

Розглядалися питання постачання продуктів для потреб армії та флоту, допомоги сім'ям запасних.

1999. **Молебствие** и освящение нового здания управления Южных ж. д. – 1914. – 31 июля.

Відбулося 30 липня. Були присутні до 2 тис. залізничних службовців, начальник дороги Б. Д. Воскресенський.

2000. **Открытие** деятельности ж.-д. комитета по оказанию помощи воинам. – 1914. – 31 июля.

Комітет організований за ініціативою М. М. Воскресенської. Залізничний клуб надає приміщення для комітету та сприяє його діяльності.

2001. **В Обществе** взаимопомощи трудящихся женщин. – 1914. – 31 июля.

На засіданні комітету ухвалено постанову про участь у роботі комісії Харківської міської думи з організації допомоги сім'ям запасних, призваних на війну, а також про надання в розпорядження комісії приміщення дитячої колонії в селищі Високий для притулку 40–50 дітей. При товаристві створено комісію з організації пошиву білизни для поранених.

2002. **Арест 79** австрийско и германско-подданных. – 1914. – 31 июля.

Крім арештованих 183 осіб, затримано ще 79 і направлено до казарм Пензенського полку.

2003. **Конфискация** автомобилей. – 1914. – 31 июля.

Поліція конфіскувала автомобілі, що належать німецьким підданам. Загалом конфісковано 20 автомобілів, переважно зі складу Людвіга Яффе.

2004. **У купцов.** – 1914. – 31 июля.

Відбулося об'єднане засідання членів біржового Товариства купців, торговців і промисловців для обговорення надання допомоги сім'ям поранених і призваних на війну. Були присутні лише 16 осіб. Ухвалено пропозицію про організацію та обладнання шпиталю на 50 хворих. Створено комітет із 38 осіб для виконання ухвалених постанов.

2005. **Группа** офицеров 122 пех. Тамбовского полка во главе с командиром полка полковником Молчановым : [фото] / фот. А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 12190. – 1914. – 31 июля.

2006. **Манифестации** в Харькове : [фото] / снимок для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12190. – 1914. – 31 июля.

Серпень / Август

2007. **Призыв** о помощи воинам. – 1914. – 1 авг.

Начальник Південних залізниць розіслав по лінії циркуляр з проханням про різнобічну допомогу воїнам та їхнім родинам.

2008. **В профессиональном** Обществе приказчиков. – 1914. – 1 авг.

На засіданні правління обрано комітет для допомоги сім'ям запасних, ухвалено з'ясувати кількість членів товариства, які пішли на війну.

2009. **Курсы** по уходу за ранеными. – 1914. – 1, 2, 5, 10 авг.; 20 сент.

Створюються при медичному Товаристві. Спеціальна комісія розробила положення про курси.

2010. **Кончина** Л. Н. Афанасьева. – 1914. – 2 авг.

Помер голова 4-го цивільного департаменту Харківської судової палати.

2011. **Заявление**. – 1914. – 2 авг.

В. В. Семененко і О. Я. Немеровський звернулися до губернатора із заявою про надання своїх дачних садиб для використання військовою владою.

2012. **Женский** медиц. институт. – 1914. – 2 авг.

Правління інституту ухвалило надати для потреб військового відомства ліжка в терапевтичній та хірургічній клініках. Викладачі будуть відраховувати 5% утримання сім'ям воїнів.

2013. **Семьям** воинов. – 1914. – 2 авг.

Службовці каналізаційного бюро міської управи ухвалили на час воєнних дій відраховувати 2% із платні на користь сімей запасних воїнів.

2014. **В уездном** земстве. – 1914. – 2 авг.

Проводяться роботи з підготовки бараків для прийому поранених. Три головні шпиталі (Холодногірський, Жихорівський і Дергачівський) обладнано, для них сформовано медичний персонал.

2015. **Новый** отдел при губернской земской управе. – 1914. – 2 авг.

Почав функціонувати військовий відділ на чолі з головою губернської земської управи В. В. Акішевим. Відділ наглядатиме за всіма земськими шпиталями, зарахуванням медичного персоналу. Покищо зараховано 50 лікарів і стільки ж сестер-жалібниць та фельдшерів.

2016. **В Обществе** Дома братской дружины. – 1914. – 2 авг.

На засіданні піклувальної ради проведено вибори посадових осіб. Головою обрано О. П. Тяміна, товаришем голови – Телятнікова, скарбником – Колосова.

2017. **К конфискации** автомобилей. – 1914. – 2, 19 авг.

У Харкові секвестровано 29 автомобілів, що належали німецьким підданам. До особливого розпорядження вони будуть описані та розміщені у військових казармах.

2018. **Юбилей**. – 1914. – 2 авг.

35 років службової діяльності відзначили діловод управління Південних залізниць С. І. Самойленко та його помічник М. М. Слободянинов.

2019. **Ветхий** мост. – 1914. – 2 авг.

Дмитрівський міст став непридатним. На полотні мосту в кількох місцях є наскрізні дірки.

2020. **Пожары** в июле. – 1914. – 2 авг.

У Харкові сталися 22 пожежі, що завдали збитків на 40 тис. р.

2021. **Война** и город. – 1914. – 2 авг.

На засіданні міської санітарної комісії розглянуто питання про піклування поранених. Для них запропоновано обладнати 350 ліжок, розподіливши по лікарнях: 150 – в Олександрівській і по 100 – у Миколаївській та школі імені Ж. Гельферіх. На обладнання ліжок необхідно асигнувати 100 тис. р. Розглянуто також пропозиції

щодо використання будівель інших навчальних закладів з військово-медичною метою. Поручено питання про виписування медикаментів і перев'язувальних матеріалів, оскільки до цього часу їх постачали німецькі фірми.

2022. Ремесленный сход. – 1914. – 2 авг.

Ухвалено рішення про допомогу сім'ям ремісників, які опинилися у скрутному становищі, без різниці віросповідання.

2023. Отделение Красного Креста в Богодухове. – 1914. – 2 авг.

Відкрите 28 липня. Головою відділення обрано графа Клейнміхеля. Дружина предводителя повітового дворянства організувала жіночий комітет для заготівлі білизни для поранених. Підписка на Червоний Хрест за короткий час дала 2500 р. Землевласник Кеніг у своїх маєтках влаштовує шпиталь на 60 ліжок для поранених і 40 ліжок для тих, хто не потребує шпитального лікування.

2024. Чрезвычайное губернское земское собрание. – 1914. – 3, 4 авг.

Після прочитання доповіді губернської земської управи про участь земства у вирішенні потреб, спричинених воєнними подіями, відбулося обговорення резолюцій доповіді. Ухвалено всі резолюції з невеликими редакторськими поправками. Усього 24 резолюції для вирішення проблем, викликаних війною.

2025. Аресты германских и австрийских подданных. – 1914. – 3, 5 авг.

Арештовано 150 осіб, які проживали в повітах Харківської губернії. З них 91 особу оголошено військовополоненими і відправлено до казарм Пензенського полку, 59 осіб, вік яких перевищує 45 років, звільнені з-під арешту.

2026. Пособия на школы. – 1914. – 3 авг.

Міністерство народної освіти виділило конкретні суми для будівництва будівель шкіл у повітах Харківської губернії.

2027. [На] помощь. – 1914. – 3, 10, 15 авг.

До Харківської міської управи надійшла заява 11 вірмен – власників пекарень з пропозицією видавати хліб безкоштовно 30 родинам запасних, а власниця молочної ферми Л. О. Єзерська запропонувала постачати безоплатно молоко 10 немовлятам з таких самих родин.

2028. Помощь железнодорожников. – 1914. – 3 авг.

При залізничному клубі організовується філіальне відділення комітету з надання допомоги воїнам шляхом виготовлення білизни. Також відкривається відділення жіночого комітету з такою ж метою.

2029. Изготовление белья больным и раненым воинам. – 1914. – 3 авг.

Почесний піклувальник Харківського виправного притулку, мировий суддя для малолітніх Е. Ф. Файст надіслав до Харківської повітової земської управи 25–35 дівчаток, які опікуються в притулку, для виготовлення спідньої та постільної білизни хворим і пораненим воїнам. Вони працюють на швейних машинах, добре підготовлені до ручної праці.

2030. **Эпидемия** скарлатины в Харькове. – 1914. – 3, 12, 19 авг.; 7, 12 сент.

Міське санітарне бюро, опрацювавши статистичні дані щодо захворювання на скарлатину за 13 років, зробило висновок, що найбільша кількість хворих припадає на осінь. За даними 1914 р., у червні в місті було 136 захворювань, у липні – 143. У 1913 р. у місті зареєстровано 1445 випадків захворювання. Епідемія посилюється. У міській дитячій лікарні перебуває 150 хворих дітей.

2031. **Большой** пожар в с. Васищево Харьковского уезда. – 1914. – 3 авг.

Вогонь знищив 9 селянських дворів. Крім будівель, хліба, сіна і домашнього начиння згоріло багато птиці та дрібної худоби.

2032. **Берлинский** корреспондент «Южного края» И. М. Троцкий, арестованный берлинскими властями, как русский подданный : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12196. – 1914. – 3 авг.

2033. **Помощь** семьям запасных. – 1914. – 4 авг.

На загальних зборах членів Товариства допомоги зайнятих ремісничою працею обговорювали питання надання матеріальної допомоги сім'ям осіб, призваних на війну. Московського благодійника М. А. Шахова обрано почесним членом товариства. Він пожертвував 12 тис. р. на користь Будинку робітників, чим врятував його від ліквідації, дав кошти для подальшого існування.

2034. **Помощь** семействам запасных. – 1914. – 4 авг.

Святійший Синод доручив архієпископу Харківському Антонію зробити розпорядження про організацію в кожній парафії особливих опікунських рад із духовенства і парафіян для надання допомоги родинам запасних.

2035. **Детская** молитва. – 1914. – 5 авг.

Молебень відслужили на дитячому літньому майданчику Карповського саду. Зібралось понад 600 дітей.

2036. **Военный** отдел при губернской управе. – 1914. – 5 авг.

Для керівництва відділом обрано комітет, до якого увійшли губернський предводитель дворянства М. О. Ребіндер, голова губернської земської управи, а також Б. І. Каразін, С. М. Литарев та В. Г. Колокольников.

2037. **В Обществе** взаимного вспоможения приказчиков. – 1914. – 5 авг.

На зборах уповноважених і ревізійної комісії ухвалено рішення про приєднання до комітету з надання допомоги сім'ям запасних і ополченців.

2038. **Июльская** выручка трамвая. – 1914. – 5 авг.

За місяць отримано 80765 р. Зросли прибутки від нічного руху.

2039. **Открытие** канализации. – 1914. – 5, 8 авг.

4 серпня закінчилися роботи зі спорудження міської каналізації, відбулося перше приєднання дворової ділянки до загальної мережі. Ідея оздоровлення міста шляхом влаштування каналізації серед громадських діячів Харкова зародилася 20 років

тому. Першим володінням, приєднаним до каналізаційної мережі, стала очна лікарня Л. Л. Гіршмана. Близько 50 дворових володінь закінчили облаштування каналізаційних споруд і скоро будуть приєднані до загальної мережі. До кінця року каналізація має обслуговувати 200 дворових ділянок. Місто витратило на це 5 млн р.

2040. Мельников-Разведенков, Н. Ф. О курсах по уходу за больными и ранеными воинами. – 1914. – 5 авг.

Організовані медичним Товариством курси розраховані на місячний термін навчання. Проводяться теоретичні та практичні заняття. Набрано 300 слухачок. Однак практичні заняття можуть проходити тільки 150 осіб: 30 на Сабуровій дачі і по 60 в Олександрівській і Миколаївській лікарнях.

2041. Погребение Н. В. Алексеева. – 1914. – 6 авг.

Капітан 31-го піхотного запасного батальйону загинув внаслідок самосуду. Похований на міському цвинтарі.

2042. Помощь духовенства. – 1914. – 6, 12 авг.

Релігійно-просвітницьке братство Озерянської Божої Матері запропонувало духовенству асигнувати 20 тис. р. з коштів єпархіального свічкового заводу на користь сімей запасних. Архієпископ Антоній пожертвував з цієї метою 500 р. Святогірський Успенський монастир обладнав у лікарняному монастирському хуторі шпиталь на 50 поранених воїнів.

2043. В пользу раненых. – 1914. – 6 авг.

Службовці харківської міської пожежної команди ухвалили щомісяця відраховувати з платні 2% на користь поранених і сімей запасних.

2044. Дамский ж.-д. комитет. – 1914. – 6 авг.

Ухвалено постанову про обладнання насамперед санітарного поїзда, спорудженого на кошти залізничних службовців.

2045. Харьковское еврейское ссудо-сберегательное товарищество и война. – 1914. – 6 авг.

Рада і правління товариства на користь сімей запасних ухвалили виділити одноразово 500 р., відраховувати 2% з усіх відсотків, одержуваних товариством за видаваними позиками, і 5% з усіх відсотків за вкладами, а також по 1% від платні службовців.

2046. Благотворная мера. – 1914. – 6 авг.

Тимчасове припинення торгівлі спиртними напоями позитивно вплинуло на життя місцевого населення. На вулицях спостерігається спокій і повний порядок. Немає п'яних бійок і неприємностей. Майже припинилися злочини.

2047. Благостройство Университетского сада. – 1914. – 6 авг.

Адміністрація вирішила влаштувати в частині саду різні пристосування для дитячих ігор: гімнастичне містечко, форма з піском і стовпи для лазіння, сходи тощо. Встановлено кілька лавок.

2048. Железнодорожный банк. – 1914. – 6 авг.

Касова готівка становить 80 тис. р., оборотний капітал 90 тис. р., значилося вкладів 431 тис. р. Налічувалося 1185 членів.

2049. **Урожай** в Харьковской губернии. – 1914. – 6 авг.

Урожай озимих можна вважати задовільним. Ярові дали малий, інші культури – середній та вищий за середній.

2050. **Арбеков, Н. Д.** Учебные занятия и война : беседа с и. д. попечителя учебного округа Н. Д. Арбековым / записал Н. Г. – 1914. – 6 авг.

Заняття в навчальних закладах, не зайнятих для військових потреб, можуть розпочатися своєчасно. Інші питання вирішуються з Міністерством народної освіти.

2051. **Городская** помощь. – 1914. – 6 авг.

Організація допомоги сім'ям запасних, призваних на війну, виявилася важкою через дрібниці канцелярського характеру і нестачу робочих рук. Представники Товариств працюючих жінок і вчительок погодилися надати посильну допомогу.

2052. **Группа** офицеров Изюмского пехотного полка во главе с командиром полковником Медером : [фото] / фот. А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 12202. – 1914. – 7 авг.

2053. **1-й отряд** харьковской Общины Красного Креста : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12202. – 1914. – 7 авг.

На фото: спільна група, лікарі загону, сестри.

2054. **Военные** корреспонденты «Южного края» : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12202. – 1914. – 7 авг.

На фото: О. О. Станкевич (Росія), Н. Яворський (Франція), А. Львович (Росія), В. В. Шарков – В. Власов (Росія).

2055. **Открытие** курсов по уходу за ранеными. – 1914. – 8 авг.

У залі медичного Товариства відбулося урочисте відкриття курсів. Слухачок привітали священник І. Гончаревський, В. В. Фавр, вступну лекцію з анатомії та фізіології прочитав лікар П. І. Кравцов.

2056. **Пример**, достойный подражания. – 1914. – 8 авг.

Духовенство с. Куньє Ізюмського повіту вирішило 10% церковного доходу відраховувати на користь родин запасних, призваних до війська.

2057. **Помощь** раненым и семьям запасных. – 1914. – 8 авг.

Курязький Спасо-Преображенський монастир вирішив надати хворим і пораненим воїнам два нові величезні корпуси, що знаходяться в монастирському саду. Єпископ Сумський Феодор пожертвував 100 р. на користь запасних.

2058. **В евангело-лютеранской** общине. – 1914. – 8 авг.

Під час зборів ухвалено відкрити й утримувати шпиталь для поранених на 10 ліжок.

2059. **Отчисление.** – 1914. – 8 авг.

Службовці харківського відділення товариства «Невська ниткова мануфактура» вирішили відраховувати 2% з платні на користь сімей тих, хто пішов на війну.

2060. В Обществе трудящихся женщин. – 1914. – 8 авг.

Товариство одним із перших відгукнулося на заклик міського управління посприяти в організації допомоги сім'ям запасних. Організовано особливу комісію для обстеження на місцях становища сімей запасних. Головою комісії обрано А. Т. Маштакову.

2061. Отделение дамского ж.-д. комитета. – 1914. – 8 авг.

На засіданні комітету прибуло 30 пань, охочих працювати в майстерні клубу з виготовлення білизни для санітарних поїздів. Обрано бюро, яке очолила О. О. Грасицька.

2062. Среди «военнопленных». – 1914. – 8, 10 авг.

Губернська адміністрація розглянула документи німецьких і австрійських підданих із числа жителів Харкова. Визнала тих, що підлягають звільненню, звільнених від військової повинності на своїй батьківщині, а також за станом здоров'я і взятих на поруки. Під арештом залишається небагато осіб.

2063. Наплыв кандидатов. – 1914. – 8 авг.

На вчительські місця в церковних школах Харківського повіту претендує велика кількість семінаристів, єпархіалок, гімназисток. Вакансій немає.

2064. Новая учительская семинария. – 1914. – 8 авг.

Губернська земська управа клопоче перед міністерством народної освіти про відкриття в Харківському повіті вчительської семінарії. Нині 50% учительських вакансій зайнято особами, які раніше не працювали в школах.

2065. Урожай фруктов. – 1914. – 8 авг.

Нинішнього року зібрано рясний урожай фруктів. На деяких деревах поламалися гілки. Плоди великі й чисті, ціни на них низькі.

2066. Футбол. – 1914. – 8 авг.

Відбувся матч між харківськими командами «Штандарт» і «Саде-Ф. Клуб», збір з якого надійде на користь сімей запасних. Матч закінчився повною поразкою «Штандарту» 0:3.

2067. Местные отделы Красного Креста. – 1914. – 8 авг.

Відділення відкрилося в слободі Нова Водолага Валківського повіту. Місцеве населення відгукнулося на добру справу, й одразу записалося в дійсні члени 54 особи. Головою обрано княгиню К. М. Голіцину, товаришем голови земського лікаря Р. В. Клейнедберга. Передбачається, що сюди буде направлено 200 поранених. Відділення планує відкрити самостійно шпиталь на 10–12 ліжок. Зібрано 400 р. пожертвувань.

2068. Држевецкий, И. Солнечное затмение в Харькове. – 1914. – 9 авг.

У місті була несприятлива погода, найцікавіший момент пройшов для більшості спостерігачів непоміченим.

2069. **Экстренное** заседание Городской думы. – 1914. – 9 авг.

Засідання присвячене питанням, пов'язаним з воєнними діями. Зачитано доповідь про опіку над пораненими і хворими воїнами. Олександрівська та Миколаївська лікарні мають надати для них 250 ліжок. Дума також ухвалила постанову про обладнання шпиталю на 100 ліжок в одному з будинків міста. Міська управа виділяє 100 тис. р. на піклування про поранених.

2070. **Бывший** харьковский полицмейстер А. Н. Каленский. – 1914. – 9 авг.

Призначений ялтинським справником. Здав канцелярію поліцмейстера в.о. І. І. Шостенку.

2071. **А. М. Петрова.** – 1914. – 9 авг.

Повідомлення про смерть вдови священника с. Матвіївка Харківської губернії, яка лікувалася в Німеччині та померла від розриву серця. Вона була свідком звірств німців над мирними жителями. Сиротами залишилися 6 дітей. Більшість з них виховуються в навчальних закладах.

2072. **Новый** ж.-д. комитет. – 1914. – 9, 12, 15 авг.; 2 сент.

На Південних залізницях створено новий комітет зі збору пожертвувань від залізничних службовців для надання допомоги хворим і пораненим воїнам. Голова комітету – начальник доріг Б. Д. Воскресенський.

2073. **Дамский** комитет. – 1914. – 9 авг.

Організовано Харківським повітовим земством для виготовлення білизни і всього необхідного для поранених.

2074. **В беговом** О-ве. – 1914. – 9 авг.

Від дня оголошення мобілізації справи товариства похитнулися. За 10 днів сезону завдано 762 р. збитку. Вирішено сезон не припиняти, але поставлено умови утримання 20% з виграшу кожного власника.

2075. **Мельников-Разведенков, Н. Ф.** О правах и обязанностях учредителей и учащихся на женских курсах по уходу за больными и ранеными воинами. – 1914. – 9 авг.

2076. **Общественная** уборка хлебов. – 1914. – 10 авг.

У зв'язку з призовом запасних на війну, у багатьох повітах Харківської губернії земські управи організовують збирання хлібів. Харківське Товариство сільського господарства також бере участь у цьому шляхом надання сільськогосподарських машин.

2077. **Оборудование** новой пож. части. – 1914. – 10 авг.

Міський пожежний комітет ухвалив рішення обладнати будівлю нової Петінської пожежної частини відділенням пожежного обозу з відповідним штатом.

2078. **У типографов.** – 1914. – 10 авг.

На загальних зборах обговорювали питання надання лікарської допомоги робітникам, про нестачу паперу на харківському ринку.

2079. В фармацевтическом Обществе. – 1914. – 10 авг.

На засіданні заслухали питання про підвищення гуртових цін на продаж аптекарських товарів. Збори ухвалили пожертвувати сім'ям запасних 100 р., організувати при товаристві бюро з надання фармацевтичної допомоги шпиталям.

2080. [Харьковский железнодорожный клуб]. – 1914. – 10 авг.

Влаштовується концерт на користь залізничного жіночого комітету з надання допомоги воїнам, у якому візьмуть участь артисти, оркестр балалаєчників-мандоліністів, російсько-український хор під керуванням Коломійцева.

2081. [Изюм]. – 1914. – 10 авг.

У будівлі Народного будинку організовують концерт на користь родин запасних за участю артиста Александринського театру Ходотова, артистів Московської опери Рахманінової та Арбеніна, харківського викладача співу Голубєва.

2082. Возвратясь в Харьков. – 1914. – 11 авг.

Із закордонних поневірянь до Харкова повернувся хірург М. Б. Фабрикант. Він встиг виїхати з Німеччини до Франції, далі до Лондона і Швеції, потім залізницею приїхав до Росії. Він готує в своїй лікарні невеликий шпиталь на 5 ліжок для безкоштовного лікування поранених воїнів.

2083. Закрытие мужской гимназии. – 1914. – 11 авг.

У зв'язку з перебуванням на війні лікаря Малишенка, закривається його гімназія. 118 учнів-євреїв переводяться до відкритої єврейської гімназії, а росіяни та іногородці будуть розподілені по відповідних класах середніх навчальних закладів Харкова.

2084. У наборщиков. – 1914. – 11 авг.

На загальних зборах розглянуто звіт про діяльність у 1913 р. Проведено вибори посадових осіб. Затверджено кошторис на 1914 р. у сумі 883 р.

2085. Проводы Красного Креста. – 1914. – 11 авг.

З Харкова вирушив перший шпиталь Червоного Хреста.

2086. Общественное собрание мещан. – 1914. – 11 авг.

Обговорювалося питання про виділення коштів на потреби війни та допомогу сім'ям запасних. Крім відрахування грошових коштів, ухвалили рішення надати приміщення на 20 ліжок при міщанській богадільні для поранених воїнів.

2087. Мельников-Разведенков, Н. Ф. Состав слушательниц на курсах по уходу за ранеными. – 1914. – 11 авг.

На курси прийнято 350 слухачок, з них штатних 172 і кандидаток до них 178. За віком штатні розподіляються так: 19 років – 30, 20 років – 14, 21 рік – 20, 22 роки – 16, 23 роки – 12, 24 – 13, 25 – 7, 26 – 12, 27 – 7, 28 – 6, 29 – 3, 30 – 10. Від 30 до 40 років 13 і 50 років тільки 2. За освітнім цензом гімназисток 82, закінчили інститут 8, прогімназію – 11, 6 класів – 6, з домашньою освітою 7, з університетською – 5, курсисток 32, з них медицинь 17. Серед слухачок – дружини і доньки військових, лікарів, учительки.

2088. Ф. Р. Фертнер. – 1914. – 12 авг.

Повідомлення про смерть видатного діяча гірничопромислової та гірничозаводської справи Фоми Романовича Фертнера. Йому було близько 50 років. Уродженець Царства Польського, закінчив Санкт-Петербурзький технологічний інститут. До Харкова прибув у середині 1890-х рр., де вступив до Олексіївського гірничопромислового Товариства. У ньому прослужив понад 10 років. Був представником Ради з'їзду гірничопромисловців. Став жертвою закордонного переїзду, повертаючись з Німеччини. Залишилася сім'я без коштів.

2089. Помощь ушедшим на войну. – 1914. – 12 авг.

Адміністрація харківської конки вирішила видавати допомогу сім'ям кондукторів і вагоновожатих, які пішли на війну.

2090. На помощь раненым. – 1914. – 12 авг.

Голова Товариства швидкої медичної допомоги професор І. М. Оболенський опікується питанням пристосування приміщень швидкої допомоги під шпиталь для поранених. При станції є приймальний pokій та амбулаторія, а також велика зала і кілька кімнат на 1-му і 2-му поверхах, які можуть бути пристосовані під шпиталь.

2091. В Об-ве «Помощь роженицам». – 1914. – 12 авг.

На надзвичайних загальних зборах запропоновано завідувачем лікарні призначити лікаря С. Н. Каплана, місце другого лікаря надати Р. В. Георгієвській. Вирішено відкрити й утримувати коштом товариства 10 ліжок для поранених. З 10 безкоштовних ліжок для породіль 5 надати дружинам призваних до армії.

2092. Занятия в начальных городских училищах. – 1914. – 12 авг.

Відкрито прийом учнів у всі відділення. 9 приміщень училищ відведено під шпиталі, тому в деяких училищах заняття будуть вестися в дві зміни, решту переведено до інших будівель за новими адресами.

2093. Х. Н. Василевский. – 1914. – 12 авг.

Повідомлення про смерть ревизора матеріальної служби Південних залізниць. (У назві помилка, справжнє ім'я Христіян Спиридонович Василевський. – *Уклад.*)

2094. Больницы г. Харькова. – 1914. – 12 авг.

Місто на своїй території має численні лікарняні заклади. Їх можна поділити на групи: 1. Міські лікарні: Олександрівська, 240 штатних ліжок, при розширенні може мати до 400; Миколаївська – 300 ліжок, при розширенні – 450; Гельферіхівська – 35 ліжок; дитяча – 60, очна – 75. Усього при повному розширенні можуть дати 710 ліжок. 2. Губернська земська лікарня – психічне відділення 1000 ліжок і соматичне – 180. 3. Клініки: університетські – 270 ліжок; Жіночого медичного інституту – 100 ліжок; фельдшерської школи Ряснянського – 20 ліжок. 4. Лікарні тюремного відомства містять всього 282 ліжка. 5. Лікарні середніх навчальних закладів – 16 на 175 ліжок. 6. Лікарні товариств: медичного – 10 ліжок; допомоги хворим дітям – 60; боротьби з дитячою смертністю – 20; Ради з'їзду гірничопромисловців – 65. 7. Лікарні Південних залізниць – 60 ліжок; Північно-Донецької дороги – 20. 8. Лікарні технічних підприємств: при паровозобудівному заводі – 25 ліжок. 9. Лікарні приватних лікарів:

30 лікарень із агальним числом ліжок 476. Всього в Харкові налічується 3473 ліжка в різних лікувальних закладах.

2095. У ремесленников. – 1914. – 12, 15 авг.

Головним предметом обговорення був кошторис на 1914 р. Суперечки й безладні дебати не дали можливості його розглянути.

2096. [Оперный театр Коммерческого клуба]. – 1914. – 12 авг.

Закінчується перебудова будівлі. Кількість місць збільшено до 1700. Для верхнього ярусу буде окрема гардеробна і два виходи.

2097. На помощь. – 1914. – 13 авг.

На засіданні спеціальної комісії, обраної Міською думою для піклування про сім'ї запасних, розглянуто план майбутніх робіт. Місто вирішено розбити на 18 районів, у кожному з яких опікунський комітет має вести спостереження за становищем сімей запасних. Опікунства завідують видачею ордерів на отримання з каси міської управи допомоги, а також до їхніх обов'язків належить піклування про дітей-сиріт. Районні піклування прийматимуть пожертвування і розподілятимуть між нужденними сім'ями запасних.

2098. Помощь семействам запасных. – 1914. – 13 авг.

Архієпископ Антоній ініціював відкриття спеціальних парафіяльних опікунських рад для надання допомоги жертвам війни. Розроблено план їхньої роботи. Для організації роботи обрано спеціальну комісію у складі протоієрея П. Фоміна (голова), І. О. Самойловича, протоієрея К. Селивановського, Д. Попова та священника О. Сокольського.

2099. Отъезд врачей. – 1914. – 13 авг.

40 осіб поїхали на війну.

2100. Раненые. – 1914. – 13 авг.

З місця бойових дій мали прибути поранені воїни, але прибули 11 нижніх чинів, які не брали участі в бою, а захворіли на шляху до армії. Вони розміщені в будівлі Пушкінського училища. Ще прибуває 47 хворих воїнів.

2101. Собрание пивоваров. – 1914. – 13 авг.

Обговорювалося питання про час відкриття продажу пива з пивних заводів. Передбачено відкрити продаж 1 вересня.

2102. Заседание. – 1914. – 13 авг.

У Товаристві взаємної допомоги зайнятих ремісничою працею на засіданні правління відбувся розподіл посад. Головою правління призначено Н. Т. Яхновського, товаришем Н. В. Зверева. Розглянуто також питання щодо школи крою та шиття при товаристві, про постановку вистав у Робітничому будинку.

2103. Инцидент на паровозостроительном заводе. – 1914. – 13, 14 авг.

Начальником збірного цеху, що налічує 800 робітників, є австрійський підданий Ф. Ф. Тремль. Незважаючи на те, що він клопотав про надання йому російського підданства, робітники припинили роботу з вимогою звільнити його зі служби. Вимогу

робітників задоволено. Таке ж питання порушено щодо ще трьох німецьких підданих. При цьому роботи не припинялися.

2104. По поводу губернской земской больницы : (письмо в редакцию). – 1914. – 13 авг.

Лист надіслано на захист старшого лікаря П. Р. Ферхміна.

2105. Нетушил, И. В. Университетские дела : беседа с ректором университета И. В. Нетушилом / записал Н. И. – 1914. – 13 авг.

Під шпиталь відведено приміщення щойно зведених будівель хімічного інституту та дитячої клініки. За необхідності можна пристосувати для цієї мети актову залу. Збільшилася кількість тих, хто вступив до університету в 1914 р. Не прийнято жодного єврея, крім іноземних. Два студенти добровольцями пішли на війну.

2106. Ф. Г. Пактовский. – 1914. – 13 авг.

Виповнилося 30-річчя служби директора 2-ї Харківської гімназії Феодора Григоровича Пактовського, видатного педагога і громадського діяча, відомого всьому Харкову.

2107. В губернском земстве. – 1914. – 13, 14 авг.

На засіданні військової комісії Харківського губернського земства ухвалено постанову про відкриття при земській управі збору пожертв на допомогу хворим і пораненим воїнам, обладнання земських вагонів для перевезення поранених, земського шпиталю на 1000 ліжок тощо.

2108. [Изюм]. – 1914. – 13, 17 авг.

У Народному будинку відбувся концерт на користь сімей запасних. Взяли участь артистка Александринського імператорського театру Є. І. Тіме, автор-декламатор Ходотов, артисти Московської опери Рахманінова та Арбенін. Чистий збір становив 400 р.

2109. Районные попечительства. – 1914. – 14 авг.

Місто поділене на 18 дільниць. Наведено адреси знаходження піклувань.

2110. Борьба с пьянством. – 1914. – 14 авг.

До вирішення питання боротьби з пияцтвом залучено єпархіальне духовенство, яке має переконувати парафіян проводити всі заходи без вживання алкоголю, створювати товариства тверезості при церквах, вести бесіди про шкоду пияцтва.

2111. Евреи и война. – 1914. – 14, 15 авг.

Мордко Дувидович Баренбург, директор-розпорядник Харківського рафінадного заводу, взявся власним коштом на час війни утримувати сім'ї запасних шести навколишніх сіл. На його утриманні перебуває 1380 осіб. Кожній родині відпускаються продукти, а також по 4 р. на місяць. Своїм же коштом він обробляє поля, ініціював влаштування шпиталю.

2112. В местной чешской колонии. – 1914. – 14, 15 авг.

Відбулися велелюдні зібрання, присвячені воєнним подіям. Формується чеський загін добровольців-дружинників.

2113. Новый старообрядческий храм. – 1914. – 14 авг.

Храм, розрахований на 500 вірян, побудований на Ярославській вулиці. Вартість будівництва 20 тис. р. У церкві багато світла, прекрасна акустика, освітлення електричне, опалення парове. Має 5 куполів, влаштована на честь Успіння Пресвятої Богородиці. Побудована цілком на приватні пожертви. При церкві буде відкрито бібліотеку і школу для дітей старообрядців.

2114. Проводы П. А. Голубниченко. – 1914. – 15 авг.

Уповноважений комітету із землевпорядних справ Південного району призначений до Петербурга у відділ сільського вогнестійкого будівництва при головному управлінні землевпорядкування та землеробства.

2115. Назначения. – 1914. – 15 авг.

Представником від харківського міського духовенства до Міської думи призначено протоієрея Архангело-Михайлівської церкви Петра Скубачевського, до Харківської повітової училищної ради – протоієрея Мироносицької церкви Миколу Любарського, до губернських земських зборів – єпархіального наглядача духовних шкіл протоієрея В. Ф. Давиденка.

2116. В южнорусском автомобильном клубе. – 1914. – 15, 17 авг.

Правління клубу запропонувало допомогу в перевезенні поранених, заготівлі білизни.

2117. Открытое письмо конференции врачей Сабуровой дачи к священнику о. Михаилу Слуцкому. – 1914. – 15 авг. – Підпис: за председателя конференции Н. Рахманинов, секретарь Ф. Добромыслов.

Щодо переслідування старшого лікаря П. Р. Ферхміна.

2118. Мельников-Разведенков, Н. Ф. Организация курсов по уходу за больными и ранеными воинами в харьковском медицинском Обществе. – 1914. – 15 авг.

2119. Госпиталь в технологическом институте. – 1914. – 16, 21 авг.; 3 сент.

Триповерховий креслярський корпус виділено під шпиталь на 500 ліжок.

2120. В Обществе «Скорая помощь». – 1914. – 16 авг.

Правління планує організацію при станції курсів з догляду за хворими і пораненими та відкриття шпиталю на 15–20 ліжок. Кошти на це буде взято із запасного капіталу.

2121. На фабрике т-ва «Жорж Борман». – 1914. – 16 авг.

Директор-розпорядник фабрики Г. М. Борман розпорядився про збереження платні робітникам у разі їхнього скорочення, виплату допомоги сім'ям робітників, призваних до армії.

2122. Закрытие летней площадки. – 1914. – 16 авг.

В Університетському саду відбулося закриття дитячих майданчиків харківського педагогічного Товариства. Дітям роздавали фрукти та солодощі. Серед дорослих проведено збір коштів на користь сімей запасних.

2123. Военный госпиталь в новом доме Южных жел. дорог. – 1914. – 17 авг.

2124. Военные земские госпитали. – 1914. – 17 авг.

Харківське губернське земство влаштує шпиталі для поранених і хворих воїнів на 2 тис. ліжок у різних пунктах губернії, переважно біля залізничних станцій.

2125. На помощь. – 1914. – 17 авг.

Князь С. Д. Голіцин запропонував обладнати власним коштом у своєму маєтку Довжик шпиталь на 10 ліжок для поранених і хворих воїнів. С. О. Раєвський надає при станції Гаврилівка свій будинок на 12 кімнат під шпиталь. М. М. Ковалевський у маєтку Рябушки Лебединського повіту дає приміщення для обладнання власним коштом шпиталю на 30 ліжок.

2126. Городские заводы. – 1914. – 17 авг.

Роботи на міському цегельному заводі останнім часом значно скоротилися, але завод встиг виготовити майже норму. За літо 1914 р. передбачалося випустити 3 млн цегли. Приблизно таку ж кількість і випущено.

2127. Городская канализация. – 1914. – 17 авг.

Приєднання дворових ділянок до загальної каналізаційної мережі йде успішно. Останнім часом їх включено 26. До каналізаційного бюро надійшло 310 проєктів каналізаційних облаштувань дворових ділянок. Усі установки каналізації працюють нормально.

2128. В городской управе. – 1914. – 17 авг.

На спільному засіданні опікунської ради міської Миколаївської лікарні та міської санітарної комісії обговорювали питання про вибори старшого лікаря. Із 10 кандидатів залишилося два: тимчасовий виконувач обов'язків старшого лікаря Миколаївської лікарні М. М. Трофимов та член міської управи лікар О. Я. Краснов. Також розглядалося питання про епідемію скарлатини. За серпень уже зареєстровано 124 випадки. Рекомендовано Миколаївській лікарні розпочати будівництво барака легкого типу на 100 ліжок.

2129. Открытие приходского попечительства. – 1914. – 17, 18, 19, 20, 21, 26, 28, 31 авг.; 3, 4 сент.

Відбулося в Каплунівській парафії 15 серпня. Комітет очолив І. М. Брусиловський. 17 серпня відкрилось Олександрівське піклування. У Вознесенській церкві створено особливу раду. В усіх храмах організовано парафіяльні піклування.

2130. Панихида по павшим в бою офіцерам. – 1914. – 18 авг.

Загинули військові чини зі складу Харківського гарнізону Микола Венедиктович Алтабашев 1886 р. н. та Автоном Гаврилович Нечеухін 1878 р. н.

2131. Лазарет для раненых на частные средства. – 1914. – 18 авг.

Відкривається при університетській хірургічній клініці з дозволу міністра народної освіти під керівництвом директора клініки професора М. П. Трінклера. Жертводавиця М. П. Карпова взяла на себе обладнання та утримання 10 ліжок. Передбачається до 15 ліжок для поранених додати ще 25.

2132. **Выпуск** врачей. – 1914. – 18 авг.

У Харкові в університеті та Жіночому медичному інституті проводиться прискорений випуск 300 лікарів.

2133. **Помощь** семействам запасных. – 1914. – 18, 22, 23 авг.

У с. Довжик Харківського повіту під головуванням князя С. Д. Голіцина створено комітет із надання допомоги родинам запасних. У роботі комітету беруть участь княгині М. О. та З. М. Голіцини, князівна Є. Д. Голіцина, представники селян.

2134. **Выборы** членов попечительного совета. – 1914. – 18 авг.

У приході Озерянської церкви головою ради обрано почесного парафіянина Д. Г. Фігуровського. Здійснюється збір пожертвувань.

2135. **В фармацевтическом** Обществе. – 1914. – 18 авг.

Для вирішення питання пошуку коштів і способів виписування медикаментів для потреб Харкова створено особливу комісію.

2136. **«Скорая помощь»** на помощь раненым. – 1914. – 18 авг.

На засіданні членів правління і жіночого комітету були присутні 20 осіб. Ухвалили організувати при станції курси з догляду за хворими і пораненими, надати дві карети для перевезення поранених, кошти для курсів узяти із запасного капіталу, відкрити шпиталь на 22 ліжка.

2137. **Лазарет** М. П. Карповой. – 1914. – 18 авг.

Благодійниця і домовласниця надала розкішно оздоблений будинок-масток на Пушкінській вулиці під шпиталь на 35 ліжок. Буде утримувати на свої кошти.

2138. **Напрасная** тревога. – 1914. – 18 авг.

У ніч на 17 серпня увагу жителів Харкова та його околиць привернуло яскраве світло на небосхилі. Професор університету, магістр астрономії М. М. Євдокимов пояснив явище: у цей час спостерігаються дві великі планети – Венера і Юпітер, світло від яких у багатьох місцях сприймали за світло прожектора аероплана.

2139. **Назначение.** – 1914. – 19 авг.

Комендантом Харкова призначено начальника харківської конвойної команди підполковника М. А. Третьякова.

2140. **Монахини** – сестры милосердия. – 1914. – 19 авг.

За розпорядженням архієпископа Антонія 15 черниць Хорошівського Вознесенського, Верхо-Харківського Миколаївського та Богодухівського Свято-Троїцького жіночих монастирів відряджено на організовані громадою Червоного Хреста курси для навчання сестер-жалібниць лікарській справі.

2141. **Монастырский** лазарет. – 1914. – 19 авг.

Святогірський Успенський монастир організував шпиталь на 50 ліжок на монастирському хуторі. Обладнав його перев'язувальними засобами і медикаментами та забезпечив фельдшерським персоналом за власні кошти.

2142. **Педагогический** комитет. – 1914. – 19 авг.

Організовано в Харкові для надання допомоги сім'ям запасних і поранених воїнів. Дружини і доньки багатьох професорів і викладачів харківських навчальних

закладів зайняті приготуванням білизни для поранених. Вирішено відкрити в Харкові та Ростові шпиталі по 50 ліжок у кожному. Харківські професори безоплатно працюють у них.

2143. Помощь запасным. – 1914. – 19 авг.

Збори дергачівського Товариства сільського господарства ухвалили рішення про надання допомоги сім'ям запасних шляхом оранки землі та засіву, постачання палива, одягу, оплати квартири.

2144. Закрытие карповской детской площадки. – 1914. – 19 авг.

Були присутні 400 дітей, а також дорослі. Діти виконували гімнастичні вправи, співали хором. Засновниця майданчика А. О. Мартинова розповіла про історію створення дитячого садка. Дітям роздано фрукти та солодощі. Під час свята зібрано 25 р. на користь сімей запасних.

2145. Заболеваемость за август. – 1914. – 19 авг.

У першій половині серпня міське санітарне бюро зареєструвало випадки захворювань: кір 27, дифтерія 57, скарлатина 124, тиф черевний 24, поворотний 2, нез'ясований 3, дизентерія 31, грип 74, кашлюк 36, завушниця 9, дитяча холера 4, крупозне запалення легенів 7, бешиха 11, сибірська виразка 1.

2146. В женских гимназиях. – 1914. – 19 авг.

У чоловічих гімназіях запроваджено відсоткову норму, яку вимагає статут, щодо учнів-євреїв. У жіночих спостерігається низка градацій: деякі ввели 10% норму для євреїв, інші зовсім не приймають євреюк, є заклади, які не вважають за потрібне вводити обмеження. Управління Харківського навчального округу не проти скасування обмежень для єврейських дівчат.

2147. Заседание медицинского Общества. – 1914. – 19 авг.

Присвячено питанню відношення товариства до проблем війни.

2148. На местах. – 1914. – 19 авг.

Харківська губернська земська управа відрядила до повітів завідувача губернським санітарним бюро лікаря С. М. Ігумнова для обстеження і підготовчих заходів щодо влаштування шпиталів у повітах. Усі повітові земські діячі зайняті обладнанням шпиталів, пошуком приміщень.

2149. Валки: снабжение армии продовольствием. – 1914. – 19 авг.

2150. с. Новая Водолага, Валковского уезда: помощь семьям запасных. – 1914. – 19 авг.

2151. [Лозовая]. – 1914. – 19 авг.

Організовано комітет із надання допомоги сім'ям призваних до діючої армії. Комітет зібрав 1500 р. і вже половину роздав цим сім'ям.

2152. Обращение к гражданам гор. Харькова исполнительной комиссии Харьковской городской думы по призрению семейств нижних воинских чинов, призванных в ряды армии, флота и государственного ополчения. – 1914. – 20 авг.

2153. Помещение для раненых. – 1914. – 20 авг.

Будівля Холодногірського училища ім. М. О. Некрасова виділяється під шпиталь. Заняття учнів проходитимуть у лисогірському складному училищі.

2154. Назначение полицмейстера. – 1914. – 20 авг.

Харківським полицмейстером призначено читинського О. М. Грузинова.

2155. Открытие сезона. – 1914. – 20 авг.

У харківському залізничному клубі сезон відкрився концертом. Збір призначений на посилення коштів жіночого залізничного гуртка з надання допомоги пораненим воїнам. Взяли участь Мокренський, Востоков, Волков, Павленко та заслужений артист придворного оркестру віолончеліст Зуєв, який спеціально приїхав до Харкова для участі в концерті. З успіхом виступив хор Коломійцева.

2156. Первые раненые в Харькове. – 1914. – 20 авг.

19 серпня до Харкова прибув військово-санітарний поїзд з першим ешеленом евакуйованих поранених у складі 327 нижніх чинів та 5 офіцерів. Усіх поранених розміщено в шпиталях.

2157. Губернское совещание. – 1914. – 20 авг.

У нараді, присвяченій питанням війни, взяли участь представники губернського і повітових земств, сільськогосподарських і кредитних кооперацій.

2158. Бабецкий, Е. М. В лазарете М. П. Карповой / Е. М. Б. – 1914. – 20 авг.

У шпиталі Марії Петрівни Карпової справу поставлено ідеально. У ньому є все необхідне для поранених. У великому маєтку облаштовані 35 ліжок, операційна і перев'язувальна, три ванні кімнати, інші необхідні приміщення, великий запас перев'язувального матеріалу, медикаменти, інструменти. Шпиталем завідує лікар Г. Ю. Дариво.

2159. Изюм: чрезвычайное земское собрание. – 1914. – 20 авг.

Доповіді зборів присвячені заходам повітового земства, пов'язаним із війною. Управа рекомендувала відкрити в повіті 3 шпиталі на 50 ліжок кожен, 65 ліжок для поранених надати у земських лікарнях. Розглядалося питання надання допомоги сім'ям запасних, про видачу позик на весняні польові роботи. Відбулися вибори. Головою управи обрано М. С. Сумцова, членами П. Г. Арцибашева та селянина Х. П. Романова.

2160. Сумцов, Н. Ф. Вторые учебные очереди. – 1914. – 21 авг.

Про навчальні заклади Харкова.

2161. Известная благотворительница М. П. Карпова. – 1914. – 21 авг.

Своїм коштом виховує в Харківському училищі сліпих доньку донського козака, призваного на війну. Вона також обладнала при училищі кравецьку майстерню і забезпечує незрячих дівчат роботою для потреб поранених.

2162. Назначение. – 1914. – 21 авг.

Завідувачем військового шпиталю в с. Гийівка призначено лікаря В. Г. Соболева.

2163. Лазарет обществ взаимного кредита. – 1914. – 21 авг.

Представники харківських товариств взаємного кредиту вирішили об'єднати свої зусилля на допомогу воїнам. Ухвалено відкрити шпиталь на 20 ліжок у будинку на Миколаївській площі й утримувати його.

2164. Помещение для больных и раненых воинов. – 1914. – 21 авг.

Сім'я Альєвих надає в розпорядження Харківської повітової управи для розміщення хворих і поранених воїнів свій будинок на 8 кімнат, флігель та інші приміщення в селищі Драгомирівка Харківського повіту.

2165. Оборудование харьковского госпиталя имени Совета съезда. – 1914. – 21 авг.

Спеціальна комісія під керівництвом О. І. Феніна працює над організацією та облаштуванням у Харкові шпиталю на 200 ліжок. Уже є приміщення, закуплено медикаменти, перев'язувальні матеріали та інструменти.

2166. Заседание школьной комиссии. – 1914. – 21 авг.

Комісія ухвалила постанову про введення двозмінних занять у навчальних закладах Харкова, оскільки більшість шкільних приміщень передано під шпиталі. Для дітей запасних і солдатів вирішено організувати безоплатну видачу допомоги та гарячих сніданків.

2167. Прием в городские школы. – 1914. – 21 авг.

Охочих вступити до перших відділень було 2975 осіб, 194 особи витримали іспит для вступу до других відділень і 35 – до третіх. Вільні місця зайняті дітьми, які витримали іспит.

2168. Новое городское высшее училище. – 1914. – 21 авг.

Відкривається 5-те Вище початкове училище, що знаходиться в найманому приміщенні на вулиці Кінній, 6.

2169. Раненые в Харькове. – 1914. – 21 авг.

До Харкова прибули 12 поранених офіцерів і 20 солдатів. Зустрічати героїв прийшло багато народу.

2170. Временный перевод Ново-Александрийского, Люблинской губернии, института сельского хозяйства и лесоводства в Харьков. – 1914. – 21, 24, 28 авг.

У трьох окремих вагонах прибули навчальний і службовий персонал інституту, загалом 148 осіб, зокрема директор професор І. І. Калугін, помічник директора професор О. О. Алов. Раніше перевезені майно та канцелярія розміщені в Дергачівському землеробському училищі. Прийом нових студентів проводитиметься в Харкові. Передбачається прийняти 100 осіб. Ще в липні до Харкова евакуйовано сім'ї службовців. Більшу частину майна інституту і службовців залишено в Новій-Олександрії і здано на зберігання бургомістру. Залишено і цінну бібліотеку, що складається з 80 тисяч томів книг. Директор інституту звертається до харківського сільськогосподарського Товариства з пропозицією організації в Харкові сільськогосподарського інституту, тим більше, що навчальний персонал Ново-

Олександрійського інституту прибув у повному складі. Оскільки Департамент землеробства відмовив у цьому проханні, інститут тимчасово знаходиться в Дергачах.

2171. Городская военная комиссия. – 1914. – 21 авг.; 5, 13, 27 сент.

На засіданні комісії з піклування сімей нижніх чинів ухвалено низку постанов про надання їм допомоги. Вирішено влаштувати «день прапора», ярмарок рукоділля на користь родин запасних.

2172. Необходимость частной помощи раненым. – 1914. – 21 авг.

У приміщеннях факультетської хірургічної клініки на пожертвуванні кошти влаштовується шпиталь під керівництвом професора М. П. Трінклера для поранених та тяжкохворих, які потребують спеціального лікування. М. П. Карпова пожертвувала шпиталю М. П. Трінклера 15 тис. р. Пожертвування надходять також від фірм та корпорацій.

2173. Канализация. – 1914. – 21 авг.

На засіданні каналізаційної комісії ухвалено рішення про необхідність створення санітарно-технічної наради для спостереження за біологічною установкою.

2174. [Синематограф сада «Буфф»]. – 1914. – 21 авг.

Перед демонстрацією картин виступає єврейський хор Харківської хоральної синагоги під керуванням М. Б. Ліхтенштейна за участі Ш. Рабиця. Збір надходить на користь сиріт і дітей-жебраків, якими опікується Будинок братньої дружини.

2175. Раненые офицеры в Харькове. – 1914. – 22 авг.

На Привокзальній площі зібрався натовп, що зустрічав поїзд з 7 пораненими офіцерами. Важкопоранених серед них не було. Тільки один поранений в ногу не міг йти без сторонньої допомоги. Офіцерів відправили до шпиталю Червоного Хреста.

2176. Покровский монастырь. – 1914. – 22 авг.

Відновлений у значенні самостійного першокласного монастиря. Настоятелем Св. Синод призначив архієпископа Антонія, намісником – архімандрита Рафаїла.

2177. Размещение раненых воинов. – 1914. – 22 авг.

2178. Эвакуирование раненых в Воронеж. – 1914. – 22 авг.

327 нижніх чинів зі шпиталю при Пушкінському училищі перевезено до Воронежа.

2179. Курсы по уходу за ранеными. – 1914. – 22, 25 авг.

Організуються при станції швидкої допомоги тривалістю 4–6 тижнів. Курси безоплатні для осіб, не молодших 18 років і з освітою не нижче 6 класів гімназії.

2180. Судьба гимназии М. А. Малышенко. – 1914. – 22, 23 авг.

Припинила своє існування у зв'язку з від'їздом засновника на війну. Дітей мали розподілити до інших навчальних закладів. На засіданні батьків учнів ухвалено рішення клопотати перед піклувальником навчального округу про дозвіл відкрити гімназію викладачеві технологічного інституту А. К. Щербакову.

2181. **Университет и война:** (заседание совета университета). – 1914. – 22 авг.

Вирішено відраховувати щомісяця 3% від платні професорів на потреби війни. Служителі університету теж вносять пожертви. Заслухано повідомлення про професорів, які залишилися за кордоном, і можливості їхнього повернення.

2182. **Прием в городские училища в 1914 г.** – 1914. – 22 авг.

Міська управа організувала при відділі народної освіти тимчасову комісію для прийому та розподілу дітей, які записалися до міських початкових училищ. Комісія вирішила дітей розділити на дві групи: письменні і неписьменні. При розподілі по училищах зважати на місце їхнього проживання. У перші відділення прийнято 2341 особу. Відмовлено в прийомі 634.

2183. **Совещание.** – 1914. – 22 авг.

У міській управі відбулася нарада вчителів щодо ставлення до поточних подій. Ухвалили надавати допомогу сім'ям запасних, більше уваги приділяти їхнім дітям, організувати в селах кравецькі гуртки.

2184. **Губернское земство и война.** – 1914. – 22 авг.

На засіданні військової комісії розглядали заяви приватних осіб про надання своїх приміщень для шпиталів, влаштування шпиталів для тяжкопоранених.

2185. **Мельников-Разведенков, Н. Ф.** Соединенный педагогический Комитет для помощи больным и раненым воинам. – 1914. – 22 авг.

2186. **Манифестация в Харькове.** – 1914. – 23 авг.

Присвячена взяттю російськими військами Львова.

2187. **Выдача казенного пайка.** – 1914. – 23 авг.

Міське громадське управління почало видавати пайки сім'ям запасних у розмірі 2 р. 32 к.

2188. **Приезд профессора А. Н. Краснова.** – 1914. – 23 авг.

З Франції приїхав колишній професор Харківського університету, який має намір повернутися до Батумського ботанічного саду.

2189. **Содержание духовенства.** – 1914. – 23 авг.

Зі скарбниці асигновано 50 тис. р. Утримання священника визначено в 300 р., диякона 200 р. і псаломщика 100 р. на рік. У Харкові є багато причтів, які не отримують коштів.

2190. **Лазарет на 1000 человек.** – 1914. – 23 авг.

Облаштовується в новій будівлі Управління Південних залізниць.

2191. **Пожарные части под раненых.** – 1914. – 23 авг.

Міська управа вирішила нові будівлі частин на вулицях Петінській та Шевченка виділити під шпиталі.

2192. **На помощь раненым.** – 1914. – 23, 26, 27, 28, 30 авг.; 1, 2, 3, 5, 6, 7, 25 сент.

2193. **«Ясли»** для детей запасных. – 1914. – 23 авг.

Парафіяльне Пантелеймонівське піклування відкриває притулок-ясла. Ф. І. Філіпов для 30 дітей надає приміщення та вирішив постачати частину продуктів. П. С. Саакіянець буде забезпечувати ясла чорним та білим хлібом.

2194. **Осмотры** театров. – 1914. – 23 авг.

Технічно-будівельна комісія оглядає театри та синематограф на предмет їхньої безпеки для публіки.

2195. **В читальне** Общественной библиотеки. – 1914. – 23 авг.

На початку мобілізації помітно зменшилася кількість читачів. На цю пору їх багато, як у зимові місяці. Бібліотека отримує велику кількість щоденних газет, усі випуски телеграм «Южного края». До послуг відвідувачів велика карта театру воєнних дій.

2196. **Прибытие** раненых в Харьков. – 1914. – 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31 авг.; 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 18, 26 сент.

2197. **Прибытие** пленных австрийцев. – 1914. – 23 авг.

Прибуло 430 осіб, майже всі поранені. Ворожого настрою щодо них не спостерігалось.

2198. **Реквизиция** лошадей и упряжи у германских и австрийских подданных. – 1914. – 23 авг.

2199. **Канализация.** – 1914. – 23, 26 авг.

Посиленими темпами тривають роботи з приєднання приватних володінь до мережі. Для успішного здійснення робіт каналізаційне бюро організувало спеціальну артіль. Технічні труднощі уповільнюють темп робіт.

2200. **Чрезвычайное** дворянское собрание. – 1914. – 24 авг.

Ухвалено рішення про влаштування рухомого шпиталю на 50 ліжок імені дворян Харківської губернії та виділити для цього із запасного капіталу 46 тис. р. Завідувачем господарської частини створюваного шпиталю обрано охтирського повітового предводителя дворянства Б. В. Золотницького.

2201. **Д. Ф. Сукачев.** – 1914. – 24 авг.

Повідомлення про смерть офіцера Харківського гарнізону Дмитра Федоровича Сукачова, який загинув у бою на австрійському кордоні. Уродженець Харківської губернії, син харківського повітового справника Ф. М. Сукачова. Навчався в одній із харківських гімназій, Чугуївському юнкерському училищі. Брав участь в японській війні, мав 7 нагород. Любитель коней, був членом бігового Товариства, мав кілька призових коней. Йому не було й 42 років. У покійного залишилися дружина та двоє дітей.

2202. **В исполнительном** бюро губернского комитета. – 1914. – 24 авг.

Ухвалено рішення розподіляти допомогу сім'ям запасних на місцях, влаштувати день продажу прапорів на їхню користь.

2203. Лазареты в монастырях. – 1914. – 24, 25 авг.

Хорошівський Вознесенський монастир вирішив відкрити шпиталь для 43 офіцерів і 6 нижніх чинів. Догляд за пораненими покладається на сестер обителі. Спасів монастир теж відкриває шпиталь на 5 ліжок. Святогірський Успенський монастир відкрив у лікарняному монастирському хуторі шпиталь на 50 ліжок.

2204. Лазареты Н. М. Филоновой и Роттермунда. – 1914. – 24 авг.

Відома благодійниця відкриває у своїй садибі при станції Веселе шпиталь на 60 ліжок. Також Роттермунд, який придбав маєток Веселе у Н. М. Філонової, відкриває свій шпиталь на 40 ліжок.

2205. Перевозка раненых. – 1914. – 24, 26 авг.

У міській управі порушене питання про екстрене прокладання трамвайної гілки від Панасівського трамвая до полотна Південних залізниць. Трамвайні вагони спеціально мають бути обладнані для перевезення поранених. Подібні санітарні вагони організовує й адміністрація бельгійської конки.

2206. Эвакуация пленных австрийцев. – 1914. – 24 авг.

Із 430 прибулих до Харкова полонених евакуйовано 409. Решта тяжкопоранених залишаються в місті.

2207. О евреях-беженцах в Харьковской губернии. – 1914. – 24 авг.

Харківський рабин Ш. Б. Епштейн клопоче перед губернатором про дозвіл тимчасового перебування євреїв-біженців із території бойових дій у родичів, які постійно мешкають в Харківській губернії.

2208. Лекция проф. К. И. Арабажина. – 1914. – 24, 28, 29, 31 авг.

Відбулася в Громадській бібліотеці.

2209. Ясли для детей. – 1914. – 24 авг.

Харківська міська управа влаштувала в інвалідному будинку для втративших працездатність і літніх служителів пожежної команди, який ще не зайнятий, притулок-ясла для дітей запасних нижніх чинів, призваних на війну. Притулок розташований на Холодній горі, може вмістити 35–40 дітей. Дітям видаватимуть гарячу їжу та надаватимуть нічліг.

2210. Общее собрание Общества вз. труд. женщин. – 1914. – 24 авг.

Розглядали питання допомоги пораненим та сім'ям запасних, організації притулку в селищі Високий для 30 дітей запасних. Кошти для обладнання притулку мають надійти з 10-копійчаного щомісячного оподаткування членів товариства. Це принесе 80 р. на місяць. В. М. Лідова доповідала про становище їдалень. Їдальня в Петровському провулку дала 1188 р. доходу, на Садово-Куликівській – 1097 р. Надійшла пропозиція про відкриття таких їдалень в інших районах міста. Збори ухвалили також організувати бібліотеку для поранених. Під час засідання зібрано 85 р. 50 к. на відкриття притулку у Високому.

2211. [Театр сада Тиволи]. – 1914. – 24, 27, 30 авг.; 3, 15 сент.

Трупа Л. Р. Сабініна влаштовує виставу на користь поранених, у якій візьмуть участь кращі актори трупи.

2212. **Погибшие** харьковцы: убитый в бою подьесаул А. Г. Нечеухин, убитый в бою подьесаул Н. В. Алтабашев : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12233. – 1914. – 24 авг.

2213. **Экстренное** общее собрание членов Скорой помощи. – 1914. – 25 авг.

На зборах присутні 48 осіб. Затверджено організацію курсів при станції та відкриття шпиталю на 22 ліжка, для якого є 6 тис. р. пожертвувачів членів товариства. За необхідності можна буде запозичити кошти із запасного капіталу.

2214. **Чрезвычайное** заседание Городской думы. – 1914. – 26, 27 авг.

Заслухано доповіді про необхідність вступу Харкова до Всеросійської спілки міст, про надання допомоги хворим і пораненим воїнам. Створено комісію для піклування про поранених, розроблено звернення до громадян міста про надання їм будь-якої допомоги.

2215. **Лазареты** для раненых. – 1914. – 26 авг.; 1 сент.

Приміщення Харківського духовного училища відведено під шпиталь. Управління Південних залізниць працює над облаштуванням шпиталів.

2216. **Вынос** тела Н. Ф. Латышевой. – 1914. – 26 авг.

Померла членкиня комітету Товариства допомоги нужденним студентам, дружина професора технологічного інституту.

2217. **Помощь** семьям торговых служащих, призванных на войну. – 1914. – 26 авг.

Місцеві товариства прикажчиків об'єдналися для надання допомоги сім'ям призваних на війну. У розпорядженні обраного комітету є 6 тис. р.

2218. **Высылка** из Харькова германских и австрийских подданных. – 1914. – 26, 27, 30 авг.; 6, 20 сент.

77 осіб вислано до Оренбурзької губернії. Відправляють також до Уральської області.

2219. **Лазареты** для раненых. – 1914. – 27, 28, 30 авг.

Харківське духовне училище пристосовує своє приміщення для 520 поранених воїнів. Проведено ремонт, кухня облаштована новим обладнанням. Шпиталі влаштовують у монастирях, школах.

2220. **В холодногорском** Обществе просвещения. – 1914. – 27 авг.

На засіданні правління ухвалено пожертвувати на користь сімей воїнів 100 р., а також 100 р. на оплату навчання учениць гімназії–дітей воїнів. Організуються благодійні лекції.

2221. **Заседание** совета харьковского благотворительного Общества. – 1914. – 27 авг.

Обговорювалося питання про відкриття шпиталю для поранених на 45 ліжок. Серед присутніх за підписним листом зібрано 1117 р. Член товариства С. М. Голев зобов'язався утримувати власним коштом 10 ліжок на весь період війни. Лікарі

Ф. В. Піснячевський та І. М. Дракін погодилися надавати медичну допомогу безоплатно.

2222. Организация чтения газет раненым в лазаретах. – 1914. – 27 авг.

Міське санітарне бюро взялося за організацію постачання газет до шпиталів.

2223. Необычное явление. – 1914. – 27 авг.

У міському ломбарді протягом 22 років у серпні переважав попит на грошові позики. У 1914 р. – зворотнє явище: посилений викуп застав. На аукціоні з призначених 150 закладів не продано тільки один. Прибуток становив 2600 р. Подібне явище залежить від припинення продажу спиртних напоїв і як результат – підняття добробуту незалежного міського населення.

2224. Общественная помощь. – 1914. – 27 авг.

У справі розміщення поранених та надання їм допомоги.

2225. Заседание губернского присутствия. – 1914. – 27 авг.

2226. Еще о выборе старшего врача Никол. гор. больницы. – 1914. – 27 авг.

Після смерті С. Я. Чоботарьова, завідувача Миколаївської лікарні, його обов'язки став виконувати лікар М. М. Трофимов. Було оголошено конкурс на посаду старшого лікаря. Після розгляду всіх 10 заяв залишилося два кандидати: М. М. Трофимов та О. Я. Краснов, який згодом зняв свою кандидатуру. Однак міська управа поки не затвердила нового завідувача.

2227. Больничная касса типографов. – 1914. – 27 авг.

Не користується успіхом через недостатність відрахувань у капітал каси. За 5 місяців існування надійшло лише 2404 р. На збори уповноважених винесено питання про вихід зі скрутного становища.

2228. На помощь. – 1914. – 28 авг.

На засіданні військово-медичної комісії розглядалися питання розміщення поранених і забезпечення їх медичною допомогою та всім необхідним.

2229. За первый день. – 1914. – 28 авг.

Після звернення до громадян Харкова про допомогу до управи надійшло понад 50 ліжок, 40 матраців, 30 подушок, 30 простирал, 36 сорочок і кальсонів, 33 пари шкарпеток, 15 рушників, багато полотна для білизни та ін.

2230. Городские начальные училища в 1913–14 учебном году. – 1914. – 28 авг.

Наприкінці 1913/14 навчального року до переведення і випуску перебувало в перших відділеннях 1139 хлопчиків і 1242 дівчинки, у других відділеннях – 987 хлопчиків і 928 дівчаток, у третіх – 565 хлопчиків і 499 дівчаток, у четвертих – 28 хлопчиків і 43 дівчинки. Загалом до кінця року значився в міських училищах 5431 учень. Трирічний курс закінчили 522 хлопчики і 439 дівчаток, чотирирічний – 28 хлопчиків і 43 дівчинки. Усього закінчили 1032 особи. Після перевірних і випускних іспитів розподіл учнів по відділеннях такий: у перших відділеннях 768 учнів, у других

2369, у третіх 1496 і в четвертих 52 учні. Загальна кількість учнів 4399 осіб (2169 хлопчиків і 2230 дівчаток). Для цих школярів у місті є 35 шкіл із 47 першими відділеннями, 43 – з другими, 36 – з третіми і 3 – з четвертими. Усього в 35 школах було 129 відділень.

2231. Городской кирпичный завод. – 1914. – 28 авг.

За сезон виготовлено 3 млн цегли. Крім того, завод випускав тротуарну плитку.

2232. Бабецкий, Е. М. Вопросы дня / Журналист. – 1914. – 28 авг.

Про допомогу населення Харкова пораненим.

2233. Бабецкий, Е. М. А. Л. Орлицкий / Е. М. Б. – 1914. – 29 авг.

13 серпня на передових позиціях загинув капітан Альфред Людвигович Орлицкий. Родом з дворян Владимирської губернії. Освіту здобув у кадетському корпусі та Київському військовому училищі. Офіцером став 1894 р. У Харкові служив з 1896 р. Брав участь у японській кампанії, мав бойові відзнаки. На війну вирушив за власним бажанням, командував ротою. За кілька днів до загибелі отримав у командування батальйон із представленням до звання підполковника. Користувався повагою серед колег. У бою, в якому загинув А. Л. Орлицкий, був поранений у голову його молодший брат Євген. У діючій армії перебуває ще один брат, московський лікар. У покійного залишилася вдова.

2234. Госпитали для раненых в уездах. – 1914. – 29 авг.

Відкрито 15–20 шпиталів для поранених на 2 тис. ліжок.

2235. Жертвованные кровати в лазарете Скорой помощи. – 1914. – 29 авг.

Уже є 27 оплачених ліжок, на 5 більше, ніж могло утримувати товариство. Кількість ліжок збільшено, оскільки є ще жертводавці. Про своє бажання їх утримувати заявили В. Є. Гордеєнко та гірський інженер П. П. Козакевич, який передав 3200 р.

2236. Лазарет на Основе. – 1914. – 29 авг.

Влаштовано нову лікарню на 100 ліжок. Обладнується за рахунок пожертвувань залізничних службовців.

2237. Предложение. – 1914. – 29 авг.

Власник чавунно-механічних майстерень та чавуноливарного заводу в с. Основа Харківського повіту Г. О. Берлізов надає в розпорядження повітової управи теплі приміщення при заводі на 15 ліжок для хворих і поранених воїнів. Їхнє утримання він здійснюватиме власним коштом.

2238. Старший врач гор. Николаевской больницы. – 1914. – 29 авг.

На засіданні міської управи одноголосно обрано лікаря М. М. Трофимова.

2239. Чешский комитет. – 1914. – 29 авг.

Розпочав діяльність у Харкові. Його завданням є набір добровольців у чеські дружини, допомога сім'ям добровольців. Голова комітету професор І. В. Нетушил, його заступники – художник Л. І. Тракал та В. Я. Чижек.

2240. В губернском земстве. – 1914. – 29 авг.; 6 сент.

Чергове засідання військової комісії, присвячене допомозі пораненим воїнам.

2241. **Фарс** Смолякова / Н. – 1914. – 29 авг.

У театрі Є. Е. Машель розпочалися вистави фарсу І. О. Смолякова. Склад трупи підібрано вдало.

2242. **[Главный** капельмейстер харьковской оперы]. – 1914. – 29 авг.

Л. П. Штейнберг прибуває до Харкова, розпочинаються репетиції.

2243. **Нужда** в лазаретах для раненых. – 1914. – 30 авг.

До Харкова з кожним днем прибуває дедалі більше поранених, невдовзі їхня кількість сягне 20 тис. осіб. Наразі їх 6 тис. На засіданні виконавчого бюро губернського комітету з піклування сімей запасних ухвалили не тільки не припиняти збір пожертвувань, а й організувати заходи зі збору коштів.

2244. **Постройка** школ. – 1914. – 30 авг.

У 1914 р. Харківське повітове земство побудувало дві будівлі народних шкіл: ремісниче училище в с. Пересічне і велику будівлю трикомплектної народної школи в с. Васищево.

2245. **Эвакуирование** раненых из Харькова. – 1914. – 30 авг.; 1, 6, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 27, 28 сент.; 7, 11, 16, 18, 31 окт.; 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30 нояб.; 1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28 дек.

З харківських шпиталів відправлено понад півтори тисячі поранених до Таганрога, Сум, інших міст.

2246. **Харьковские** воины : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12246. – 1914. – 30 авг.

2247. **Новый** храм старообрядцев. – 1914. – 31 авг.

Храм споруджено на честь Успіння Пресвятої Богоматері на Ярославській вулиці. Побудований протягом двох років на пожертвуванні кошти. Проект архітектора Б. М. Корнієнка, який відмовився від будь-якої винагороди за свою працю. Іконопис храму виконали художники-старообрдці з Владимирської губернії, орнаментні прикраси – харківський художник П. Є. Котенко. Привертає увагу майоліковий іконостас, пожертвований товариством М. С. Кузнецова. На освячення храму запрошено старообрядницького єпископа з Москви. Будівля розрахована на 200–250 осіб.

2248. **Расширение** лазарета в доме управления Южных дорог. – 1914. – 31 авг.

Облаштовано 3-й та 4-й поверхи, розміщено кілька сот поранених. У будівлі управління передбачається встановити 3 тис. ліжок. У дворі влаштована кухня для приготування їжі.

2249. **Новый** лазарет. – 1914. – 31 авг.

Службовці Ради з'їзду гірничопромисловців запропонували використати нижню залу в гірничопромисловому музеї під шпиталь на 20–30 ліжок та відрахувувати кошти з платні.

2250. **Газета** для раненых воинов. – 1914. – 31 авг.

Віцеконсул Великої Британії в Харкові Ч. Блекі придбав своїм коштом 50 примірників ранкового видання газети «Южный край» для доправлення їх у шпиталі. Абонемент зроблено на 4 місяці до кінця року.

2251. **Скромный юбилей**. – 1914. – 31 авг.

Виповнилося 30 років служіння в друкарні «Южного края» нічного метранпажа Мойсея Львовича Кловського. Ювіляр вступив хлопчиком до друкарні в липні 1884 р. Від співробітників отримав адрес, причому надлишок зібраних грошей передав на обіди для поранених.

2252. **Предложение** молока для раненых. – 1914. – 31 авг.

Власник молочної ферми ветеринарний лікар С. А. Левиков виявив бажання жертвувати молоко для поранених до 1200 кухлів на день.

2253. **Пожертвования** на лазареты. – 1914. – 31 авг.

2254. **В комиссии** по оказанию помощи больным и раненым воинам. – 1914. – 31 авг.

2255. **В страховом** товариществе. – 1914. – 31 авг.

Обговорювалося питання відтермінування відкриття діяльності товариства зі страхування робітників до 1 січня 1915 р. Вирішено розділити Харківський страховий округ на 28 районів, кожний з яких має очолювати уповноважений агент. Агентів буде 30 (2 запасні). Розглядалося подальше функціонування медико-механічного інституту.

2256. **[Городской театр]**. – 1914. – 31 авг.

Відбулося відкриття театру виставою «Ревізор». Збір був повний.

Вересень / Сентябрь

2257. **Освящение** лазарета «Скорая помощь». – 1914. – 1 сент.

Молебень служив протоієрей В. М. Добровольський. Поки що є 20 добре облаштованих ліжок.

2258. **Пожертвование** драматического театра. – 1914. – 1 сент.

Дохід з вистави 30 серпня 1495 р. 78 к. На користь родин запасних пожертвовано 894 р. 91 к. До цієї суми додається ще пожертвування артистів 412 р. 10 к. Усього 1307 р. 01 к.

2259. **Преобразование** архиерейского дома в монастырь. – 1914. – 1 сент.

Покровський монастир, заснований 1726 р., з відкриттям у Харкові архієрейської кафедри (1799 р.) був перетворений на архієрейський будинок. Нині зведений у першокласний монастир. Титул харківського архієрея тепер священноархімандрит. Намісник монастиря – колишній економ архієрейського будинку Рафаїл. Церковні служби будуть здійснюватися суворо за монастирським статутом.

2260. **Освящение** нового храма старообрядцев. – 1914. – 1 сент.

2261. Гулянье в университетском саду. – 1914. – 1 сент.

Гуляння влаштував жіночий комітет зі збору пожертвувань на шпиталі для поранених. Програма гулянь складена цікаво й різноманітно. Продано всі квитки для дорослих і дітей. Грали оркестри, влаштовано ігри для дітей. Виступали артисти трупи Сабініна.

2262. Мельников, Ф. Городской театр / Ф. М. – 1914. – 1 сент.

На думку критика, спектакль поставлений погано. Невдало виконали свої ролі артисти Стефанов, Петіпа, Баров, Смурський, Певцов та ін.

2263. Первое заседание новой Думы. – 1914. – 2 сент.

Присутні 65 депутатів. Після молебня і складення гласними присяги головою Думи обрано С. О. Раєвського. Одне з перших її завдань – вибори міського голови.

2264. Заем г. Харькову 100000 р. – 1914. – 2 сент.

Міністерство внутрішніх справ затвердило постанову Харківської міської думи про короткострокову позику зазначеної суми на обладнання та утримання 350 ліжок для поранених.

2265. Открытие епархиального лазарета. – 1914. – 2 сент.

Рада братства Озерянської Божої Матері ухвалила відкрити шпиталь на 25 ліжок у приміщенні духовного училища та просити єпархіальний з'їзд духовенства виділити 5 тис. р. на його утримання. У розпорядженні братства є 3 тис. р.

2266. Харьковская Община сестер милосердия Красного Креста. – 1914. – 2 сент.

Організовано 2 лікувальні заклади для діючої армії, шпиталь на 200 ліжок та етапний лазарет на 50 ліжок, для яких, окрім належного штату лікарів і санітарів, мобілізовано 22 сестри-жалібниці. 53 інші сестри склали 6 особливих загонів для військово-лікувальних закладів на війні. У Харкові в приміщенні амбулаторії громади влаштовано шпиталь для поранених офіцерів.

2267. Новый лазарет для раненых. – 1914. – 2 сент.

Міщанське Товариство виділило та облаштувало приміщення для 20 поранених.

2268. Помощь зубных врачей. – 1914. – 2 сент.

Створено мобільний («летучий») загін зубних лікарів для надання стоматологічної допомоги пораненим воїнам. За добу надано допомогу 12 пацієнтам.

2269. Председателем харьковского отдела всероссийского союза христиан-трезвенников избран Н. П. Савицкий. – 1914. – 2 сент.

2270. Конкурс на должность городских учителей. – 1914. – 2 сент.

З 85 конкурсантів до викладання допущено 27 осіб.

2271. Первый гражданин гор. Харькова. – 1914. – 2 сент.

Перед Думою постало гостре питання виборів міського голови. Серед кандидатів: Д. І. Багалій, І. М. Бич-Лубенський і О. М. Коритін.

2272. Епархиальный съезд духовенства. – 1914. – 2, 3, 4, 5 сент.

Відкрився XXVIII з'їзд харківського єпархіального духовенства. На порядку денному питання про надання допомоги пораненим воїнам і родинам запасних.

З доповіді правління єпархіального свічкового заводу видно, що в 1913 р. продано свічок 20941 пуд 17 фунтів. Чистого прибутку отримано 132585 р. 22 к. З них відраховано на духовно-навчальні заклади 80 тис. р., 20 тис. р. – на будівництво в Харкові другого єпархіального жіночого училища, 2 тис. р. на покриття дефіциту з утримання Амвросіївського єпархіального сирітського притулку. Голові правління Миколі Соколовському з нагоди 30-річчя його служби на свічковому заводі ухвалили видати премію 200 р., бухгалтеру заводу П. Логінову вирішено збільшити утримання на 120 р. на рік. Заслухано доповіді комітету Амвросіївського єпархіального сирітського притулку. На 117 вихованців на рік витрачається 19 тис. р. Ухвалено рішення перетворити притулок винятково на дитячий. Розглянуто доповіді та звіти ради єпархіального жіночого училища. З деяких питань пояснення надавали голова ради протоієрей Іоанн Знаменський і начальниця училища Є. М. Гейциг. З'їзд ухвалив відкрити в училищі 7 і 8 класи на кошти єпархіального духовенства, виділити 5 тис. р. на влаштування каналізації та 4 тис. р. на проведення електричного освітлення. Вирішено підвищити плату за навчання, відкрити три єпархіальні класи в 1-му відділенні.

2273. В профессиональном Обществе приказчиков. – 1914. – 2 сент.

На річних загальних зборах затверджено звіт правління про діяльність за 1913 р. Збори відзначили слабкий розвиток професійної діяльності. Заслухано доповідь про лікарню приказчиків. До опікунської ради переобрано І. Ф. Бортникова.

2274. Мельников, Ф. Городской театр: «Старый закал», пьеса кн. А. И. Сумбатова / Ф. М. – 1914. – 2 сент.

Відзначилися артистки Барановська, Астрова, Мельникова, артисти Рунич, Колобов, Стефанов, Певцов.

2275. Е. В. Богданович. – 1914. – 3 сент.

Повідомлення про смерть в Ялті генерала від інфантерії, члена ради Міністерства внутрішніх справ, почесного громадянина м. Харкова Євгена Васильовича Богдановича. Народився 1829 р. До Харкова прибув наприкінці 1860-х рр., був ініціатором створення Товариства взаємного страхування майна від вогню, за що був обраний почесним громадянином міста.

2276. Кандидаты в городские головы г. Харькова: частное совещание гласных. – 1914. – 3 сент.

Кандидатури С. М. Жевержеевата О. М. Коритіна відразу були зняті через їхню категоричну відмову. Кандидатура князя О. Д. Голіцина відпала через відсутність у нього майнового цензу в Харкові. Залишилися дві кандидатури: Д. І. Багалія і І. М. Бич-Лубенського. У результаті балотування переважною більшістю голосів (35 проти 20) першим кандидатом нарадою призначено Д. І. Багалія. Обговорювалося питання і про платню міського голови. Більшість гласних визначають її в 12 тис. р. на рік.

2277. Пожертвование местных евреев. – 1914. – 3 сент.

Рабин Ш. Б. Епштейн вніс 5065 р., зібраних у єврейському Товаристві, на піклування сімей запасних і поранених.

2278. **Лазарет.** – 1914. – 3 сент.; 3 окт.

У селищі Липовий Гай відкривається шпиталь для поранених воїнів, яким завідує лікар Робак.

2279. **Лечебница** приказчиков. – 1914. – 3 сент.

Відкрито амбулаторний прийом хворих і поранених воїнів. При лікарні організовано жіночий комітет із приймання білизни. Опікунська рада на особисті кошти обладнає і буде утримувати два ліжка для тяжкопоранених у хірургічній клініці професора М. П. Трінклера.

2280. **В Свято-Духовском** приходе. – 1914. – 3 сент.

Організовано опікунську раду допомоги жертвам війни, куди почали надходити пожертви грошима, речами. Є пропозиції допомоги особистою працею.

2281. **Публичные** лекции. – 1914. – 3 сент.

Товариство любителів природи організовує низку лекцій для ознайомлення публіки з природою і населенням тих місцевостей, де відбуваються воєнні дії.

2282. **Т-во** харьковских художников. – 1914. – 3 сент.

На екстрених зборах ухвалили організувати художню виставку із продажем картин, пожертвованих членами товариства на користь родин воїнів.

2283. **От харьковского** губернского комитета по сбору пожертвованных и призрению нуждающихся семейств лиц, призванных в войска. – 1914. – 3, 6, 20 сент.

Подано перелік осіб та організацій, які надали пожертви.

2284. **Освящение** лазарета дамского комитета. – 1914. – 3 сент.

Жіночий комітет очолює дружина губернатора О. М. Катеринич. Чин освячення здійснив протоієрей М. Любарський.

2285. **Заседание** медицинского Общества. – 1914. – 3, 5, 11 сент.

Після розгляду доповідей ухвалили заснувати перев'язувальний лікарський пункт на вокзалі. Про курси сестер-жалібниць виступив професор М. Ф. Мельников-Разведенков, про забезпечення персоналом бактеріологічного інституту – професор С. В. Коршун. Створено комісію для надання допомоги хворим і пораненим воїнам.

2286. **С поля** брани. – 1914. – 3 сент.

До Харкова повернувся міський землемір Бранднер, який отримав поранення в бою біля Рави-Руської.

2287. **Мельников, Ф.** Городской театр: «Волки и овцы», пьеса А. Н. Островского / Ф. М. – 1914. – 3 сент.

Відзначено не зовсім вдалу постановку вистави, надано критичну оцінку гри акторів. У ролях Медведєва, Астрова, Лещинська, Пєвцов, Баров, Колобов, Смурський, Івановський.

2288. **Лазареты** для раненых. – 1914. – 4, 5 сент.

Частину корпусу єпархіального жіночого училища і кілька його флігелів відведено під шпиталі для поранених воїнів. Дмитрівське піклування про бідних м. Харкова відкрило при власному притулку шпиталь на 15 поранених. При

харківському благодійному Товаристві влаштовано шпиталь на 50 поранених. Опікунська рада про жертв війни при Троїцькій парафії влаштувала шпиталь на 15 ліжок у церковно-парафіяльній школі.

2289. Прибытие «беженцев». – 1914. – 4 сент.

2290. Похороны героев. – 1914. – 4 сент.

У с. Відрадне Куп'янського повіту відбувся похорон юнаків-офіцерів О. С. і Д. С. Курченінових, синів колишнього губернського предводителя дворянства С. Курченінова, які загинули в бою.

2291. Харьковская польская колония. – 1914. – 4 сент.

Бере участь у наданні допомоги пораненим воїнам і сім'ям запасних. В Єленінській лікарні Товариства допомоги нужденним дітям у шпиталі для поранених відкрито 10 ліжок коштом колонії, деякі поляки влаштували в себе вдома поранених. Надається допомога у вигляді збору грошей, речей, продуктів. Жіночий комітет організовує ясла для дітей запасних.

2292. К аресту немцев. – 1914. – 4 сент.

Багато німецьких і австрійських підданих, які проживали в Харкові, а з початком війни були заарештовані як військовополонені, порушили перед урядом клопотання про надання їм російського підданства. Серед них був і Клеккер, власник ресторану «Циммерман». Однак поширено чутки про збір деякими харківськими німцями пожертвувань на потреби німецької армії та флоту. Проведено арешти, виявлено підписні листи і квитанційні книжки для збору пожертвувань для німецьких військ.

2293. Назначение. – 1914. – 4 сент.

Лікарем шпиталю с. Гиївка Харківського повіту призначено лікарку Н. С. Богатирьову.

2294. Театр бр. Боммер. – 1914. – 4 сент.

Комісія оглянула будівлю кінематографа, виявила порушення пожежної безпеки.

2295. Освящение лазарета харьковских купцов. – 1914. – 4 сент.

Шпиталь, влаштований покищо на 118 ліжок, розміщено на двох поверхах у 50 кімнатах. Добре обладнаний, має операційну та 2 перев'язувальні. За необхідності кількість ліжок можна збільшити до 200 і 300. У штаті 2 лікарі, 25 санітарів і сестер-жалібниць.

2296. В О-ве поощрения рысистого коннозаводства. – 1914. – 4 сент.

Після доповіді про поточні справи вирішували питання про надання приміщення трибун під шпиталь для поранених. Крім того, ухвалили надати приміщення іподрому педагогічному комітету з надання допомоги пораненим і хворим воїнам та сім'ям запасних для організації публічного гуляння. Розглядали питання про увічнення пам'яті полковника Д. Ф. Сукачова.

2297. Мельников, Ф. Городской театр: «Цена жизни», пьеса Вл. И. Немировича-Данченко / Ф. М. – 1914. – 4 сент.

Ролі виконували Смурський, Незнамов, Певцов, Мельникова, Астрова, Дар'ял.

2298. **Театр** Сарматова / Н. – 1914. – 4, 6 сент.

У поточному сезоні поліпшено склад труп, є ансамбль. Поставлено перші вистави. Відзначені Баскакова, Курихін, Данилов.

2299. **Изм:** дела помощи. – 1914. – 4 сент.

Місцеве відділення Товариства Червоного Хреста обладнало на свої кошти шпиталь на 20 ліжок, зібрано пожертви.

2300. **Сбор** пожертвований в пользу раненых и увечных воинов и их семейств. – 1914. – 5 сент.

2301. **Городской** голова не избран: (заседание Городской думы 4-го сентября). – 1914. – 5 сент.

2302. **Собрание** духовенства. – 1914. – 5 сент.

На з'їзді єпархіального духовенства Харкова обговорили питання церковного життя: про сектантів, реформу церковної парафії, церковний збір тощо.

2303. **Пастырские** товарищеские суды. – 1914. – 5 сент.

З ініціативи єпархіального місіонера протоієрея К. Селивановського планується заснування пастирських товариських судів.

2304. **Назначение** в продажу имущества В. В. Жаткина. – 1914. – 5 сент.

Літній сезон у кафе-шантані «Вілла Жаткіна» завершився з великим дефіцитом. Майно В. В. Жаткіна описане, призначена дата його продажу.

2305. **Мельников, Ф.** Городской театр: «Идиот», драма по роману Ф. М. Достоевского / Ф. М. – 1914. – 5 сент.

У ролях Баров, Стефанов, Колобов, артистка Дар'ял та ін.

2306. **Кончина** героя-солдата. – 1914. – 6, 7 сент.

У лазареті М. П. Карпової помер поранений солдат С. Лисенко, уродженець Харкова. Похований на Холодногірському цвинтарі.

2307. **Реквизиция** автомобилей у австрийцев. – 1914. – 6 сент.

2308. **Новый** лазарет на средства железнодорожных служащих. – 1914. – 6, 7 сент.

Шпиталь на 20 ліжок відкривається при майстернях у приміщенні їдальні. Службовці та майстрові всі витрати на обладнання та утримання беруть на свій кошт. Облаштовується шпиталь на 150 ліжок у будинку Земельного банку на кошти службовців залізниць. Завідують шпиталем піклувальники О. П. Лутохін і І. С. Курочкін. Планується його розширення до 250–300 поранених.

2309. **Новый** лазарет в Харькове. – 1914. – 6 сент.

Харківське Товариство взаємного страхування майна від вогню відкриває в своїй новій будівлі шпиталь на 40–50 ліжок. Товариство обладнає та буде утримувати шпиталь своїм коштом.

2310. **Канализация.** – 1914. – 6, 10, 11, 16, 21 сент.

На початок вересня було всього 105 каналізаційних приєднань із загальним заселенням цих володінь у 3500 осіб. Загалом у поточному році планується приєднати 350 домоволодінь.

2311. 45-летний юбилей. – 1914. – 6 сент.

Старший рахівник служби тяги Південних залізниць А. П. Домбровський відзначив 45-річчя службової діяльності.

2312. Внешкольное образование. – 1914. – 6 сент.

Вовчанські повітові збори в 1914 р. на розвиток позашкільної освіти запланували виділити 75 тис. р. Оскільки земство не має такої суми, то подано клопотання перед Міністерством народної освіти.

2313. У зубних врачей. – 1914. – 6 сент.

Мобільний загін зубних лікарів надає допомогу пораненим у шпиталях. Пломбувальні матеріали, інструменти придбано коштом учасників загону. Бормашини вирішено позичати в харківських лікарів.

2314. Приезд д. т. с. А. Я. Евдокимова. – 1914. – 6 сент.

До Харкова прибув головний військово-санітарний інспектор, почесний лейб-медик, який відвідав головний військовий шпиталь, розподільний евакуаційний пункт, шпиталь для нижніх чинів при Пушкінському училищі, інші установи. Відзначив зразковий порядок утримання поранених, шпиталів.

2315. Лазарет «Мерефа–Херсон». – 1914. – 7, 14 сент.

Відбулося освячення шпиталю на 35 ліжок для поранених, обладнаного коштом службовців залізничної лінії, що будується. Приміщення безоплатно надано братами Фадеїчевими. У маєтку 10 кімнат з усіма необхідними службами. Обладнанням шпиталю опікуються старший лікар Є. І. Попов і дільничний лікар О. О. Хмелевський. Білизну пошито дружинами і родичами службовців, а також домовласника П. В. Фадеїчева. З ініціативи дружини начальника 2-ї дільниці С. В. Кулакової зібрано 700 р. Організовано комітет для збору коштів, який уже має у своєму розпорядженні 5 тис. р. Крім щомісячних відрахувань від платні, здійснюються одноразові пожертвування окремих контрагентів.

2316. Выпуск женщин-врачей. – 1914. – 7 сент.

Курс Жіночого медичного інституту закінчили 268 осіб. Частину з них призначено на службу до земських шпиталів і лікарень. 30 записалися кандидатами на міську службу в разі відкриття містом нових медичних закладів.

2317. Частный еврейский лазарет. – 1914. – 7 сент.

Група єврейських жінок влаштовує своїм коштом шпиталь на 20 ліжок.

2318. Публичная лекция в пользу раненых. – 1914. – 7 сент.

Товариство любителів природи в актовій залі університету влаштовує лекцію професора А. М. Краснова на користь поранених.

2319. Грандиозное празднество. – 1914. – 7 сент.

Об'єднаний педагогічний комітет організовує свято на біговому іподромі. Збір з нього і відрахування з тоталізатора надійдуть у фонд комітету на обладнання та утримання шпиталю.

2320. **Из студентов** в монахи. – 1914. – 7 сент.

Колишній студент історико-філологічного факультету Харківського університету В. І. Васильєв вступив до числа братії Спасового монастиря і приймає чернецтво. Він син священника м. Щигрова Курської губернії.

2321. **Мельников, Ф.** Городской театр / Ф. М. – 1914. – 7 сент.

Поставлено п'єси «Мамзель Фіфі» Г. Мопассана, «Під час перемир'я», «Ворог» С. Мамонтова, «Ветеран і новобранець» Писемського. Відзначені артисти Стефанов, Коновалов, Певцов, Мельникова, Дар'ял та ін.

2322. **[Оперный театр]**. – 1914. – 7 сент.

Після реконструкції будівля готова до відкриття спектаклів. У театрі 3 яруси, 1650 місць.

2323. **Прибытие** в Харьков раненых : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12259. – 1914. – 7 сент.

2324. **Подвижной** лазарет № 14 харьковской Общины Красного Креста : [фото] / фот. А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 12259. – 1914. – 7 сент.

2325. **Полковник** Д. Ф. Сукачев, павший в бою 13 августа / фот. А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 12259. – 1914. – 7 сент.

2326. **Капитан** А. Л. Орлицкий, доброволец японской войны, павший в бою 13 августа : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12259. – 1914. – 7 сент.

2327. **День** флажков. – 1914. – 8 сент.

Жіночий комітет під головуванням О. М. Катеринич організовує продаж прапорців. Усе місто поділено на 40 районів. Для кожного району запрошено щонайменше 10 продавчинь, видано 500 карнавок. Вторговані гроші надійдуть на влаштування та утримання шпиталів Харківського жіночого комітету. У будинку Флота вже існує шпиталь на 50 ліжок. Комітет передбачає відкрити ще один на 200–250 ліжок у будівлі дитячого притулку.

2328. **Лазарет**. – 1914. – 8 сент.

Жіночий гурток під головуванням М. О. Сіверс відкрив на платформі Хвилика Південних залізниць шпиталь на 20 ліжок. Приміщення під нього надала О. Ф. Бредюкова-Гортубанська, завідує шпиталем хірург Д. Я. Шишман.

2329. **Новый** лазарет служащих уездной земской управы. – 1914. – 8 сент.

Відкривається в новій будівлі земства на Кінній вулиці. Обладнання шпиталю на 15–20 ліжок та утримання хворих беруть на себе службовці повітової управи на капітал зі щомісячних відрахувань з платні.

2330. Разрешение полетов князю Эристову. — 1914. — 8 сент.

Управитель маєтку дворян С. К. Борткевич князь В. М. Ерістов має власний аероплан. Він передає його до військового відомства і вступає на військову службу льотчиком.

2331. Аэроплан техника Гризодубова. — 1914. — 8 сент.

Винахідник аероплана власної конструкції після не зовсім вдалих польотів залишив його в садібі Кривошеєва. Через чутки про появу поблизу міста загадкових аеропланів поліція виявила аероплан Гризодубова, якому довелося давати пояснення.

2332. В зубоврачебном Обществе. — 1914. — 8 сент.

Заслухано доповідь про вогнепальні поранення щелеп під час війни. Збори обговорювали участь товариства в допомозі пораненим і хворим воїнам. Ухвалили відкрити шпиталь, надавати стоматологічну допомогу.

2333. Для лазаретов соединенного педагогического комитета. — 1914. — 9 сент.

Будівлю єпархіального училища вирішено передати під шпиталь для тяжкопоранених. Директором терапевтичного відділення буде П. І. Шатілов, завідувачкою — К. М. Гулькевич. Надалі комітет має намір відкрити шпиталь для офіцерів на 60 ліжок у будівлі нових трибун бігового Товариства. Майже всі ліжка будуть утримуватися коштом середніх навчальних закладів.

2334. Лазарет адвокатов. — 1914. — 9 сент.

Присяжна адвокатура влаштовує шпиталь для поранених на кошти стану на весь час війни.

2335. Н. И. Игнатищев. — 1914. — 9 сент.

На австрійському кордоні 27 серпня загинув 32-річний прапорщик запасу Микола Іванович Ігнатищев, син відомого заводчика. Він закінчив комерційне училище, юридичний факультет Харківського університету. Брав участь у справах свого батька, у громадському житті міста. Був членом опікунської ради комерційного училища, членом правління Товариства швидкої допомоги та інших благодійних і просвітницьких організацій. Після нього залишилися вдова та дитина. Його батько, перебуваючи на лікуванні в Наугеймі з хворобою серця, не знає, що син пішов на війну.

2336. Новый лазарет. — 1914. — 9 сент.

На нараді службовців Міжнародного банку вирішено організувати шпиталь для 20–25 тяжкопоранених воїнів. Його обладнання та утримання поранених службовці банку беруть на свій кошт.

2337. Народное гулянье в городском парке. — 1914. — 9 сент.

Гуляння влаштовано на користь сімей запасних. Вхідних квитків продано на 1 тис. р. Прибуток від базару, продажу квітів та ін. має скласти велику суму.

2338. Еврейский новый год. — 1914. — 9 сент.

У хоральній та інших синагогах зібралося багато поранених воїнів-євреїв. Виконано релігійні обряди. Брала участь члени Товариства допомоги нужденним євреям.

2339. **Лекция** А. Н. Краснова / Т. – 1914. – 9 сент.

Збір від лекції призначений на користь поранених.

2340. **Пожертвования** санитарному поезду. – 1914. – 10 сент.

Від імені залізничних службовців тяги Південних залізниць подаровано до церкви південного військово-санітарного поїзда ікону Богоматері. Дружина предводителя дворянства Є. П. Ребіндер пожертвувала ікону Спасителя.

2341. **Назначение.** – 1914. – 10 сент.

Священника Мироносицької церкви М. Енеїдова призначено виконуючим обов'язки священника в Харківському військовому шпиталі.

2342. **Освящение.** – 1914. – 10 сент.

Освячено церковно-парафіяльну школу Троїцької церкви, відведену під шпиталь. Передбачається його розширення до 40 ліжок. Господарською частиною завідує опікунська рада на чолі з настоятелем храму П. Тимофєєвим, медичну допомогу надає лікар І. М. Дракін.

2343. **Окрытие** лазаретов. – 1914. – 10, 12 сент.

Шпиталі відкрито в притулку імені Франковського та Гельферіхівській школі, інших місцях.

2344. **Юный** доброволец. – 1914. – 10 сент.

Дванадцятирічний хлопчик, уродженець с. Високопілля Валківського повіту брав участь в боях у Галичині. Зарахований до одного з піхотних полків, він подавав патрони солдатам. Приїхав на відпочинок додому, після якого повертається в місце розташування полку.

2345. **Трамвайная** выручка за август тек. года. – 1914. – 10 сент.

Склала 85294 р. 91 к. За прибутковістю перше місце посідає Пушкінсько-Кладовищенська лінія.

2346. **Гимнастический** праздник. – 1914. – 10 сент.

На іподромі бігового Товариства відбулися перегони на користь шпиталю, що засновується харківським педагогічним Товариством. Перед перегонами влаштовано гімнастичне свято під керівництвом М. Ф. Вільгальма. На всіх заходах зібрано 1500 р.

2347. **Лазарет** Международного банка. – 1914. – 10, 24 сент.

Створений на 20 ліжок для тяжкопоранених воїнів, розміщений на 2-му поверсі будинку, зайнятого банком. Обладнання та утримання шпиталю взято на кошт дирекції. Для завідування запрошені хірург М. Б. Фабрикант та терапевт О. О. Фінкельштейн. Сприяння обіцяли й інші лікарі: Сурукчі, Скрипт, Мамутов і Цукерман. Також запрошено 2 фельдшерки, 3 сестри-жалібниці, 4 доглядальниці, 2 санітари. Виявили бажання доглядати за хворими дружини службовців банку, а також дівчата-службовці. Обладнання коштує 5 тис. р. Турботи з господарської частини взяла на себе В. А. Вургафт.

2348. **Красногородский, А.** Экстраординарные меры для размещения раненых. – 1914. – 10 сент.

2349. **День** флагов на ж. д. – 1914. – 10 сент.

Комітет Південних залізниць влаштовує день продажу прапорів з метою збору пожертвувань.

2350. **Гришенко, И.** По вопросу об избрании городского головы. – 1914. – 10 сент.

На посаду міського голови було два кандидати: Д. І. Багалій та І. М. Бич-Лубенський.

2351. **Первые** трофеи в Харькове. – 1914. – 11 сент.

До Харкова прибули трофеї, здобуті під час одного з боїв під Львовом: мідна тридюймова гармата, багато гвинтівок, пристрої до них і трое коней.

2352. **Лазарет** О-ва пособия бедным евреям. – 1914. – 11 сент.

Відкривається в будинку на Садово-Куликівській вулиці. Під шпиталь відведено 8 кімнат, влаштовано 20 ліжок. Завідує лікар Б. С. Грейденберг, лікар-хірург Б. М. Фабрикант, палатні лікарі-хірурги Г. Д. Патліс, В. І. Цукерман. Запрошені інші лікарі для консультацій. Лікарем-інтерном буде жінка-лікар Д. Г. Бурас.

2353. **Привлечение** военнопленных к казенным и общественным работам. – 1914. – 11 сент.

Можлива організація робіт для будівництва шосе між Харковом і Сімферополем.

2354. **Фельдшерская** школа. – 1914. – 11 сент.

Розпочалися заняття в школі лікаря М. П. Ряснянського. Порядок занять змінено у зв'язку з вимогами поточного часу. Старший клас працюватиме в шпиталі нервової клініки.

2355. **Юбилей** учителей. – 1914. – 11 сент.

В Основ'янській школі імені Г. Квітки-Основ'яненка учителі М. О. Тихомиров та І. С. Токарев прослужили відповідно 25 і 15 років. Разом зі службою в інших школах І. С. Токарев має 30 років учительського стажу

2356. **Накануне** дня продажи флажков. – 1914. – 11, 12 сент.

Жіночий комітет зайнятий підготовкою проведення продажу прапорців. Розклеєно афіші на вулицях, роздано 1 тис. штук карнавок районним представницям.

2357. **От военной** комиссии губернского земства. – 1914. – 11 сент.

На черговому засіданні комісії розглянуто план військового відомства з евакуації поранених, питання збільшення кількості ліжок у шпиталях тощо.

2358. **Посещение.** – 1914. – 12 сент.

Єпископ Сумський Феодор відвідав шпиталі в будівлях 1-го реального училища, 4-ї чоловічої гімназії та Пушкінського училища, роздав пораненим св. Євангелія та брошури релігійно-морального змісту.

2359. **Наборщик**-доброволец. – 1914. – 12 сент.

18-річний юнак А. В. Корсунський, який служив у друкарні «Южного края», записався добровольцем в діючу армію. Брав участь боях, був поранений, перебуває в Харкові. Після лікування збирається повернутися до армії.

2360. Книги для раненых. – 1914. – 12 сент.

Перша безплатна народна бібліотека Товариства грамотності відправила до повітової земської управи понад 100 книг для читання пораненим.

2361. Осмотр биологической и насосной станции. – 1914. – 12 сент.

Огляд провела каналізаційна комісія. Особливу увагу приділено роботі відстійників і фільтрів біологічної станції.

2362. С завода Гельферих-Саде. – 1914. – 12 сент.

Завод майже призупинив свою діяльність. Із 2500 робітників залишилося всього 300–400 осіб, які працюють 4 дні на тиждень. Відрядну роботу ліквідовано, робітники отримують тільки поденну плату.

2363. Освящение лазарета. – 1914. – 12 сент.

Відбулося освячення шпиталю на 35 ліжок Товариства працюючих жінок. Під шпиталь, призначений для тяжкопоранених, відведено просторе приміщення на верхньому поверсі будинку товариства. Добре обладнана операційна. Завідує шпиталем лікар Кедровський. Є іменні ліжка.

2364. Смерть добровольца-студента. – 1914. – 12 сент.

У Льєжі загинув російський студент Рувим Якович Арончик, 21 року, доброволець бельгійської армії. Арончик – харківець, син колишнього військового капельмейстера. Два його брати теж знаходяться в діючій армії. Небіжчик закінчив у Харкові 1-ше реальне училище, два роки тому поїхав до Бельгії для продовження навчання.

2365. Памяти П. В. Эйснера. – 1914. – 12 сент.

35-річний інженер помер у Петрограді 7 вересня. Уродженець Орловщини, закінчив у Харкові технологічний інститут і служив інспектором страхового Товариства. Свого часу був товаришем голови Харківського літературно-художнього гуртка та активним його членом.

2366. Мельников, Ф. Городской театр: «Герои 20-го числа», пьеса в 4 д. В. А. Рышкова / Ф. М. – 1914. – 12 сент.

П'єса у виконанні трупи театру шаржована. У ролях Смурський, Баров, Руніч, Юзницька, Мельникова, Астрова.

2367. В «маленьких» театрах / Н. – 1914. – 12 сент.

Вистави в театрах Сарматова і Смолякова пройшли успішно. Зіграні мініатюри «Весняне», «Митродора», фарс «Шури-мури».

2368. Чрезвычайное заседание Городской думы. – 1914. – 13 сент.

На закритому засіданні заслухано доповідь з питань, пов'язаних з військовими діями. Щодо них ухвалено постанови.

2369. Продажа флажков. – 1914. – 13 сент.

Організована жіночим комітетом з метою влаштування шпиталів для поранених. Загалом роздано 1097 карнавок для збору пожертв. Містяни брали активну участь в акції.

2370. Н. Н. Гвоздиков. – 1914. – 13 сент.

Повідомлення про смерть підполковника Миколи Миколайовича Гвоздикова, який загинув у бою під Рогатином. Уродженець Охтирки, закінчив одну з харківських гімназій, на військову службу вступив 1885 р., учасник японської війни, 1906 р. отримав звання підполковника.

2371. В Обществе взаимного вспоможения служащих и лиц свободных профессий. – 1914. – 13 сент.

На загальних зборах ухвалено відкрити курси бухгалтерії, бюро навчання на друкарських машинах тощо. Вирішено виділити з коштів товариства 50 р. на допомогу хворим і пораненим воїнам.

2372. Помощь раненым медицинского Общества. – 1914. – 13 сент.

На засіданні правління ухвалено рішення відкрити шпиталь на 100 ліжок у новій будівлі товариства на 3-му поверсі. Утримання одного ліжка обійдеться до 50 р. на місяць. Відкривається прийом пожертвувань. Медичну допомогу члени товариства надаватимуть безкоштовно. Товариство взяло на себе доставку до армії антидезинтерійної та інших сироваток.

2373. Общестуденческий госпиталь. – 1914. – 13 сент.

Харківське студентство, яке налічує 10 тис. осіб, вирішило організувати шпиталь для поранених воїнів на 20 ліжок на кошти учнів вищих навчальних закладів.

2374. Заседание совета университета. – 1914. – 13 сент.

Розглянуто питання створення фінансової комісії для обговорення проєкту кошторису спеціальних коштів університету на 1915 р., викладання окремих курсів, поповнення комісії з витрачання військових коштів.

2375. Судьба евреев-конкурсантов. – 1914. – 13 сент.

У технологічному інституті було 209 євреїв-конкурсантів, з них 167 задовільно склали іспити. Однак через відсоткову норму до числа студентів прийнято лише 15 осіб. Делегація євреїв-конкурсантів виїхала до Петрограда, але їхнє прохання не задовольнили.

2376. Заседание попечительного совета художественного училища. – 1914. – 13 сент.

У зв'язку з воєнними діями крім поточних питань розглядалося рішення про виділення першого поверху училища під шпиталь.

2377. Театр Сарматова / Н. – 1914. – 13 сент.

У театрі мініатюр виступає артистка Баскакова, її партнером був Максимов.

2378. [Богодухов]. – 1914. – 13 сент.

До міста прибуло 140 поранених. Вони розміщені в шпиталях Червоного хреста на 40 ліжок і земства на 100 ліжок. Є також шпиталь на 20 ліжок, обладнаний Богодухівською опікунською радою Озерянського братства та утримуваний субсидією повітового земства. Туди поранені прибули днем раніше.

2379. Епархиальный лазарет. – 1914. – 14 сент.

На екстрених зборах ради братства Озерянської Божої Матері вирішено відкрити шпиталь імені харківського єпархіального духовенства на 50–60 ліжок у лікарняному корпусі єпархіального жіночого училища. Братство також відкриває шпиталі в Богодухові, Сумах і Чугуєві.

2380. Разрешение займа. – 1914. – 14 сент.

Міністерство внутрішніх справ ухвалило постанову Харківської міської думи про позику 70 тис. р. на допомогу сім'ям запасних.

2381. Духовный концерт. – 1914. – 14 сент.

Концерти під управлінням А. Т. Житникова влаштовуються на користь сімей запасних і поранених.

2382. С. И. Михайлец. – 1914. – 14 сент.

Повідомлення про смерть під час бою з австрійцями прапорщика запасу, студента Харківського університету Сергія Івановича Михайлеца. Син священника, народився 1890 року в Зіньківському повіті Полтавської губернії, закінчив Полтавську гімназію, вступив до Харківського університету на природниче відділення фізико-математичного факультету. Мав музичні здібності, керував хором студентів.

2383. Лазарет имени кредитного товарищества. – 1914. – 14 сент.

Відкрито на 20 ліжок у с. Дергачі.

2384. Вопрос о ночлежных приютах. – 1914. – 14 сент.

Найбільший нічліжний притулок у Харкові в Будинку працьовитості, розрахований на 187 осіб, зайнятий для потреб воєнного часу. З настанням зими відсутність нічліжного притулку загрожує місту великими ускладненнями. Міське санітарне бюро пропонує міському управлінню звільнити Будинок працьовитості.

2385. Земельный банк. – 1914. – 14 сент.

Правління банку ухвалило виділяти щомісяця 1 тис. р. на утримання 20 ліжок свого імені в шпиталі благодійного Товариства і 1,5 тис. р. – для 30 ліжок у будівлі губернського піклування дитячих притулків.

2386. Парикмахеры. – 1914. – 14 сент.

Багато перукарів безкоштовно стрижуть і голять поранених. Щодня їхніми послугами користується понад 150 поранених нижніх чинів.

2387. У мещан. – 1914. – 14 сент.

За результатами перевірки ревізійною комісією фінансового стану міщанського Товариства знайдено багато дефектів.

2388. В Обществе типографов и литографов. – 1914. – 14 сент.

На загальних зборах ухвалено заснувати на час війни 3 ліжка для поранених. Зібрано вже 340 р.

2389. Второй день флагов. – 1914. – 14 сент.

Продавчиням роздано близько 1400 карнавок. У середньому в кожній карнавці містилося 30 р. Надійшло відрахування від синематографів у сумі 697 р. 60 к.

Є пропозиції від 42 осіб утримувати власним коштом іменні ліжка для поранених, тобто сплачувати по 50 р. щомісяця.

2390. Двинский, И. Трудный вопрос. – 1914. – 14 сент.

Про вибори міського голови. Після провалу Д. І. Багалія виникла складна ситуація з кандидатами на цю посаду. Найбільш прийнятним кандидатом є П. П. Добросельський.

2391. Сестры-добровольцы : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12271. – 1914. – 14 сент.

На фото: член Харківського автомобільного клубу С В. Федорова, уроджена Плещеева, яка виїхала зі своїм чоловіком як шофер на двох своїх автомобілях на передові позиції, та сестра-жалібниця А. В. Дексбах (уроджена Плещеева).

2392. Убитые в бою братья Курчениновы : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12271. – 1914. – 14 сент.

На фото: корнет Д. С. Курченинов та поручик О. С. Курченинов. Загиблі брати, сини колишнього харківського губернського предводителя дворянства, поховані у родовому маєтку в с. Відрадне Куп'янського повіту.

2393. Раненые в Харькове : [фото] / снимки для «Южного края» фот. «Идеал» // Юж. край : ил. прибавление к № 12271. – 1914. – 14 сент.

2394. Теплое белье. – 1914. – 15 сент.

Відчувається потреба в теплій білизні для солдатів, які одужують. До шпиталю швидкої допомоги від В. Є. Гордеєнка надійшло 20 комплектів.

2395. Лазарет в детском приюте. – 1914. – 15 сент.

Директором шпиталю на 200–250 ліжок обрано О. Р. Шустова, завідувачами господарством Є. Д. Парманіну і О. І. Темницького. Організацією медичної частини опікується М. М. Філіпов. Вже забезпечено утримання 140 іменних ліжок.

2396. Пожертвование цветами. – 1914. – 15 сент.

Власник готелю «Гранд-Готель» Луї Боннот влаштовує базар квітів. Збір призначений на користь шпиталів жіночого комітету.

2397. Дамский ж.-д. кружок. – 1914. – 15 сент.

Засідання гуртка присвячене питанню організації на залізниці продажу прапорців на користь поранених.

2398. Лекция А. К. Смирнова. – 1914. – 15 сент.

Відбулася для студентів в актовій залі університету. Збір призначений сім'ям воїнів.

2399. Результаты дня «флагов». – 1914. – 15 сент.

Для підрахунку понад 900 карнавок запрошено 20 лічильників з державного банку. Усі карнавки, крім церковних, дали 30945 р. 47 к., а також цінні речі, чеки тощо. Від продажу стрічок вторговано 200 р.

2400. Освящение лазарета Общества пособия бедным евреям. – 1914. – 15 сент.

У будівлі Бураса, призначеної для потреб єврейських благодійних організацій, відбулося урочисте відкриття шпиталю для поранених. Освячення здійснював громадський рабин Ш. Б. Епштейн. Палати на 20 ліжок світлі, високі, добре обладнані, є операційна, великі ванни, стерилізаційна камера тощо. У шпиталі працюють старший лікар, два ординатори, 2 фельдшерки, 4 доглядальниці, санітар та інша обслуга. Господарський нагляд перебрали на себе пані, члени товариства.

2401. На лазарет имени Серафима Саровского. – 1914. – 16 сент.

На засіданні членів ощадно-позичкової каси службовців Харківської духовної семінарії та духовного училища вирішено відрاهувати з дивідендів 42 р. на користь поранених. Гроші відправляють до Петрограда на утримання шпиталю імені преподобного Серафима Саровського.

2402. Назначение. – 1914. – 16 сент.

Настоятелем Покровського собору в м. Куп'янськ призначено законоучителя чоловічої гімназії в м. Бендери Бессарабської губернії священника Стефана Бакараджієва зі зведенням його в сан протоієрея.

2403. Лазарет имени служащих уездного земства. – 1914. – 16 сент.

Шпиталь на 15 ліжок відкривається в новій будівлі повітового земства на Кінній вулиці на кошти, створені з відрхувань від щомісячної платні службовців. Запрошено 2 фельдшери, ухвалили просити лікарів холодногірської земської лікарні, лікарні «Зелений берег» та ін. відвідувати лазарет по черзі. Медикаменти будуть надходити від земства.

2404. Сбор пожертвованный. – 1914. – 16 сент.

У технологіченому інституті на облаштування загальностудентського шпиталю зібрано понад 500 р.

2405. Земские лазареты. – 1914. – 16 сент.

Харківська земська управа за допомогою губернського земства заготовила 300 залізних ліжок для шпиталів у селищах Харківського повіту.

2406. Лазарет имени Обществ взаимного кредита. – 1914. – 16 сент.

Товариствами зібрано 12711 р. 07 к., з них 10 тис. р. пожертвувано 2-м Товариством взаємного кредиту.

2407. Лазарет на ст. Люботин. – 1914. – 16 сент.

Шпиталь може розміститися в приміщенні 4-комплектного училища та прийняти 75 поранених. Завідувачем призначено В. Г. Соболева.

2408. Кровать имени Н. П. Тринклера. – 1914. – 16 сент.

Зарубіжні доктори медицини і група тих, хто складав іспити в Київській екзаменаційній медичній комісії під головуванням М. П. Трінклера, зібрали 500 р. для хірургічної клініки Харківського університету на утримання ліжка імені відомого професора.

2409. Конфискация оружия. – 1914. – 16 сент.

У німецьких та австрійських підданих Яффе, Гетцера, Брейтігама та Герліха, які проживають у Харкові, конфісковано зброю.

2410. Новые городские учителя. – 1914. – 16 сент.

Із 85 кандидатів, які подали заяви на посаду вчителів міських шкіл, іспит склали лише 27. На усних іспитах відсіялося ще 15. Лише 12 особам вдалося здобути успіх. Такий результат пояснюється занадто суворими вимогами з боку членів екзаменаційної комісії.

2411. Приют-ясли. – 1914. – 16 сент.

Товариство працюючих жінок вирішило влаштувати притулок-ясла для дітей дошкільного віку від 2 до 9 років із сімей запасних, призваних на війну. Притулок розрахований на 50 дітей. На утримання притулку щомісяця потрібно 350 р.

2412. Больничная касса типографов. – 1914. – 16 сент.

Зазнає фінансових труднощів. На проведених зборах не прийнято єдиного рішення щодо суми відрахувань до каси з платні робітників.

2413. Двинский, Н. Выборы городского головы и «обновленцы». – 1914. – 16 сент.

2414. Горовиц, А. К началу оперного сезона. – 1914. – 16 сент.

Сезон відкривається оперою «Життя за царя». Дві ложі бель-поверху відведено для поранених. Кілька місць буде виділено пораненим офіцерам.

2415. Богодухов: на помощь раненым. – 1914. – 16 сент.

У місті відкрито шпиталі Червоним Хрестом, загальноземською спілкою і духовенством. Викладачі місцевих навчальних закладів відраховували по 2% від платні на потреби війни. Учні шують білизну. Викладач Ф. М. Панкрат'єв із гімназистів старших класів організував загін для допомоги санітарам при перенесенні та перевезенні важкопоранених. Він також влаштував концерт на користь місцевого управління Червоного Хреста, в якому взяли участь харківські артисти: співачка С. І. Гулько, піаністка О. Є. Ястремська, скрипаль І. О. Букінік, а також викладач музики в місцевій гімназії П. П. Гапон.

2416. Щедрое пожертвование. – 1914. – 17, 18 сент.

Директор-розпорядник фірми «Жорж Борман» передав прибуток магазину на Миколаївській площі на користь громади Червоного Хреста. Службовці магазину також жертвують заробіток цього дня громаді. Прибуток склав 1788 р. 75 к.

2417. Военно-автомобильная повинность. – 1914. – 17 сент.

У Харкові на здавальний пункт до бігового іподрому доправили понад 200 машин з приладдям і запасними частинами. Огляд автомобілів здійснювала приймальна комісія. Протягом дня прийнято 25 пасажирських автомобілів.

2418. Открытие нового лазарета. – 1914. – 17 сент.

Об'єднаний педагогічний комітет Харківського навчального округу відкриває на Технологічній вулиці перший шпиталь.

2419. Лазарет ремесленного Общества. – 1914. – 17 сент.

Завершено обладнання шпиталю на 10 ліжок. Ремісничє Товариство взяло на свій кошт його обладнання та утримання.

2420. Помощь на местах. – 1914. – 17 сент.

Землевласники Харківського повіту Є. А. і Є. П. Хрущови подали заяву харківському губернатору про бажання відкрити в м. Золочеві шпиталь на 10 ліжок для легкопоранених. Землевласниця Зміївського повіту С. Є. Тамбовцева пропонує приміщення для поранених у двох своїх будинках.

2421. Заболеваемость в Харькове. – 1914. – 17 сент.

За першу половину вересня зареєстровано в місті епідеміологічні захворювання: на натуральну віспу 1, кір 29, скарлатину 191, дифтерію 53, тифи: черевний 23, поворотний 1, висипний 2, нез'ясований 1, дизентерію 13, грип 56, кашлюк 30, заушницю 8, крупозне запалення легенів 2 і бешиху 10. Усього 420 випадків.

2422. В исполнительном бюро губернского комитета. – 1914. – 17 сент.

Заслухано питання про постачання шпиталів перев'язувальним матеріалом. Міське піклування про поранених передало 1307 р. 07 к., пожертвувані М. М. Синельниковим. Розглядали клопотання Товариства працюючих жінок про виділення 100 р. на обладнання притулку для дітей запасних.

2423. Лазарет Совета съезда горнопромышленников юга России. – 1914. – 17 сент.

Шпиталь, відкритий у будинку Файнберга на Катеринославській вулиці, розрахований на 205 ліжок. Кількість ліжок може бути збільшена до 300. 40 ліжок призначено для офіцерів. Помічниками до Вегнера запрошені лікарі Недохлебов, Кясаманський, Атанов і Попов. Середній медичний персонал складається з 4-х студентів-медиків V курсу, 6 фельдшерок і 16 сестер-жалібниць. Шпиталь призначений лише для тяжкопоранених. Є добре обладнані операційні, 4 ванних приміщення та рентгенівський кабінет. На час освячення в шпиталі вже перебували 50 тяжкопоранених солдатів.

2424. Бабецкий, Е. М. Вопросы дня / Журналист. – 1914. – 17 сент.

Про театри Харкова.

2425. [Открытие оперного сезона]. – 1914. – 17 сент.

Перед початком вистави «Життя за царя» виконується гімн «Боже, царя храни!», а також гімни союзних держав. В опері співають Є. Є. Єгоров, Н. В. Таліна, Н. П. Долженкова, В. К. Муравйов. Диригує Л. П. Штейнберг. 30% збору призначено на влаштування жіночим комітетом шпиталю для поранених.

2426. Освящение лазарета соединенного педагогического комитета. – 1914. – 18 сент.

Шпиталь, розрахований на 50 ліжок, розміщується на Технологічній вулиці у двоповерховій будівлі.

2427. Заседание попечительного совета. – 1914. – 18 сент.

На засіданні заслухано доповіді членів ради при Благовіщенському соборі про відвідування ними сімей запасних. Обстежено 60 сімей. Збираються пожертви.

2428. Лазареты. – 1914. – 18 сент.

Влаштовано в приміщенні акцизного управління під керівництвом доктора медицини З. М. Несмелової, безоплатно працюють лікарі Я. І. Периханян і С. П. Григорович. Інший – при станції Нова Баварія на кошти південноросійського товариства прядивної та канатної промисловості під керівництвом дружини директора Е. І. Фальк.

2429. Лазарет сельскохозяйственного Общества. – 1914. – 18 сент.

Організований в будинку голови С. М. Кузнецова на 10 ліжок. Завідує шпиталем жінка-лікарка Проскура.

2430. На помощь раненым. – 1914. – 18 сент.

Учениці жіночої гімназії В. О. Нікуліної в день ангела своєї вчительки замість квітів зібрали 87 р. 85 к. на користь поранених. Нікуліна додала 25 р., отримана сума достатня для обладнання та утримання одного ліжка в Єленінській дитячій лікарні. Викладацький персонал вирішив і надалі утримувати ліжко, відраховуючи зі своєї платні по 2%. Гімназистки теж долучилися до цього, вирішивши щомісяця робити пожертви.

2431. Помощь. – 1914. – 18 сент.

Лікар С. П. Григор'єв облаштував у своєму будинку шпиталь для поранених.

2432. Число госпиталей в Харьковской губернии. – 1914. – 18 сент.

У губернії влаштовано 32 шпиталі на 3500 ліжок. Найближчим часом відкривається ще 25 шпиталів на 3015 ліжок. Є також 3 команди на 1350 осіб і частина розподільних пунктів на 1100, що розгортаються до 1300 ліжок.

2433. Приезд харьковского полицмейстера. – 1914. – 18 сент.

З Чити до Харкова прибув новопризначений поліцмейстер ротмістр О. М. Грузинов.

2434. Назначение П. А. Филиппова. – 1914. – 18 сент.

Голову Харківського окружного суду призначено головою цивільного департаменту Петроградської судової палати. На його місце призначено товариша прокурора Одеської судової палати І. А. Москальського.

2435. Согласование подземных работ. – 1914. – 18 сент.

Спеціальна комісія взялася за розроблення нормальної схеми розташування підземних споруд Харкова.

2436. Приезд т.с. Д. П. Козырева. – 1914. – 18 сент.

До Харкова прибув голова інженерної ради Міністерства шляхів сполучення, який оглянув сортувальну станцію, брикетний завод, залізничний шпиталь і пункт харчування.

2437. Холодильный комитет. – 1914. – 18 сент.

На зборах членів комітету ухвалено рішення відкласти до закінчення війни будівництво дослідних холодильників і повернути губернській земській управі 400 р.

субсидії. На допомогу пораненим комітет асигнував 150 р. на утримання іменного ліжка в шпиталі сільськогосподарського Товариства.

2438. Полицейские собаки. – 1914. – 18, 21 сент.

На біговому іподромі влаштовують публічні вправи з поліцейськими собаками-шукачами. Половину чистого збору призначено жіночому комітету з улаштування шпиталів для поранених нижніх чинів. Загальний збір склав 1493 р. 80 к.

2439. Эпидемия скарлатины прекращается. – 1914. – 18 сент.

На початку вересня зареєстровано 63 випадки захворювання, останніми днями – 53.

2440. Война и город. – 1914. – 18 сент.

Відбулися чергові збори комісії з піклування родин запасних, на яких обговорювали питання надання їм допомоги.

2441. Двинский, Н. Выборы гор. головы. – 1914. – 18 сент.

Єдиним кандидатом на посаду міського голови є І. М. Бич-Лубенський. Він хороший мировий суддя, але не має досвіду господарської роботи. Негативно ставиться до ідеї муніципальних установ, видачі субсидій громадським організаціям, лікарням тощо.

2442. Мельников, Ф. Городской театр: «Кукольный дом» (Нора). Пьеса в 3 д. Ибсена / Ф. М. – 1914. – 18 сент.

У ролях Юренєва, Пєвцов, Баров та ін.

2443. Бабецкий, Е. М. Торжественный спектакль в опере / Е. Эмбе. – 1914. – 18 сент.

Відбулося відкриття сезону в театрі Комерційного клубу. Перед виставою було виконано гімни російський, а також французький, англійський, сербський, чорногорський, бельгійський. Диригував Л. П. Штейнберг. В антракті продавали квіти на користь поранених. Були присутні поранені офіцери.

2444. Выборы гор. головы: избран И. М. Бич-Лубенский. – 1914. – 19 сент.

2445. Иван Михайлович Бич-Лубенский, председатель харьковского уездного съезда мировых судей, избранный вчера харьковским городским головой : [фото] / фот. А. М. Иваницкого. – 1914. – 19 сент.

2446. И. М. Бич-Лубенский. – 1914. – 19 сент.

Обраному міському голові 47 років. Він дворянин Ізюмського повіту села Курулька. Середню освіту здобув у кадетському корпусі, після закінчення якого перебував на військовій службі. Вийшовши у відставку, недовго служив в Ізюмському повіті по Міністерству внутрішніх справ. Потім став постійним жителем м. Харкова. Протягом 6-ти триріч служить за виборами мировим суддею, а з 1908 р. посідає місце голови Харківського повітового з'їзду мирових суддів. У 1913 р. екстерном склав державний іспит у Харківському університеті на юридичному факультеті, отримавши диплом 1-го ступеня. Обирається третє 4-річчя гласним Харківської міської думи і третє 3-річчя гласним Харківського губерньського земства.

2447. Редкое явление. – 1914. – 19 сент.

Священник церкви с. Корбині Івани Богодухівського повіту Афанасій Дюков зняв із себе сан священника і вступив на курси з вогнестійкого будівництва при Харківському технологічному інституті. Його син Ол. Дюков, який закінчив у поточному році духовну семінарію, прийняв сан священника і призначений у с. Колпакове Старобільського повіту.

2448. Помощь. – 1914. – 19 сент.

Харківський відділ Товариства повсюдної допомоги постраждалим на війні солдатам та їхнім сім'ям відправив на позиції 10-го армійського корпусу для поранених воїнів 1020 шт. білизни. Крім того, до шпиталів пожертвовано 434 шт. білизни, 40 халатів, обладнано шпиталь жіночого гуртка на 20 осіб біля платформи Хвилинка.

2449. Открытие епархиального лазарета. – 1914. – 19, 20 сент.

На 60 ліжок.

2450. Помощь раненым. – 1914. – 19 сент.

На зборах харківського Товариства взаємного кредиту торговопромисловців ухвалили взяти участь у влаштуванні шпиталю імені харківського Товариства взаємного кредиту, виділивши 3 тис. р. одноразово і ще 500 р. у розпорядження правління на потреби, пов'язані з війною. Службовці також будуть відраховувати 1% від щомісячної платні на час війни.

2451. Лазарет. – 1914. – 19 сент.

Харківське повітове піклування дитячих притулків розпочало ремонт і розширення будівлі дитячого притулку, у якому розмістяться поранені. Дітей, які там перебували, тимчасово переведено до будинку на Павлівці, найнятого в приватної особи.

2452. Общество пособия бедным евреям. – 1914. – 19 сент.

У шпиталях для поранених воїнів-євреїв облаштовано молитовні.

2453. Осмотр синагоги. – 1914. – 19 сент.

Технічна комісія оглянула будівлю 3-ї харківської єврейської молитовні «Ашкеназим», спорудженої в Мордвинівському провулку, 15. Будівля велика, місткістю до 500 осіб, вирізняється красою внутрішнього оздоблення. Комісія визнала, що будівля цілком відповідає всім технічним і протипожежним вимогам.

2454. Горовиц, А. «Жизнь за царя» Глинка. – 1914. – 19 сент.

Партвії виконали Муравйов, Таліна, Єгоров, Долженкова.

2455. В закрытом заседании Гор. думы. – 1914. – 20 сент.

Розглядалося питання про дозвіл міській управі кредиту в 100 тис. р. для будівництва міських шпиталів.

2456. Реквизиция. – 1914. – 20 сент.

Особлива комісія в магазинах відібрала речі (взуття, одяг), зробила їхню оцінку. Після пакування всі предмети відправляють до управління військового начальника.

2457. В лазарете Петроградского банка. – 1914. – 20 сент.

У Харківському відділенні банку влаштовують шпиталь для поранених на кошти службового персоналу.

2458. **Раненые** и польское Общество. – 1914. – 20 сент.

Харківська польська колонія заснувала при міській Єленінській лікарні палату для поранених на 9 ліжок. Члени колонії, особливо жінки, взяли гарячу участь у створенні для поранених якомога більших зручностей.

2459. **Дар** крестьянок. – 1914. – 20 сент.

До губернської земської управи від селянок села Семенівка Зміївського повіту надіслано посилку з корпією.

2460. **В Обществе** «Просветительный досуг». – 1914. – 20 сент.

Відновилися заняття з мистецьких предметів. Готуються концерти, зокрема учнів класу співу викладача П. В. Голубєва.

2461. **Областное** энтомологическое совещание. – 1914. – 20 сент.

Працює в губернській земській управі. Основні питання: пошук нових ринків для придбання речовин для боротьби зі шкідниками.

2462. **И. А. Алчевский**. – 1914. – 20 сент.

Наразі тенор перебуває в Харкові. Йому насилу вдалося пробратися в Росію з Парижа, де він мав великий успіх в опері «Шемо».

2463. **Убежище** для детей. – 1914. – 20 сент.

Харківське педагогічне Товариство налічує понад 300 членів. На загальному засіданні ухвалено рішення про організацію притулку для дітей осіб, мобілізованих на війну. На перший час передбачається обладнати заклад на 70–80 осіб. Завідувати притулком доручено А. О. Мартиновій. Керувати заняттями запрошено двох платних співробітниць і цілий гурт фребелічок, які погодилися працювати безоплатно.

2464. **У купцов**. – 1914. – 20 сент.

На засіданні вирішено виділити 5 тис. р. із коштів товариства на потреби війни. Розглядалося питання про Вищі комерційні курси. Купецьким старостою обрано Г. О. Гольберга.

2465. **Горовиц, А.** «Кармен» Бизе. – 1914. – 20 сент.

Ролі виконали Месняєв, Ленська, Порецька, танцювали Середницька і Лисецький, диригував Рейнард.

2466. **Театр** Сарматова / А. М-ский. – 1914. – 20 сент.

Мініатюри проходять з успіхом. Відзначені артисти Баскакова, Чегодаєва, Башилов, Курихін, Циганко.

2467. **Дамский** комитет губернского земства. – 1914. – 21 сент.

Завдання комітету – забезпечення поранених, які виходять зі шпиталю, білизною. Його кошти складаються з субсидії громадської спілки і пожертвувань. Голова комітету – О. М. Акішева.

2468. **На Южных** железных дорогах. – 1914. – 21 сент.

Жіночий залізничний комітет влаштовує продаж прапорців на залізницях на користь поранених. 150 осіб задіяно для обслуговування буфетів.

2469. **В засіданні** комісії по призненню семейств запасных нижних воинских чинов. – 1914. – 21, 24, 28 сент.

Ухвалено рішення видавати допомогу сім'ям у піклуваннях, дозволити приймати дітей із нужденних багатодітних родин до притулку на Холодній горі.

2470. **Лазарет** в детском приюте. – 1914. – 21 сент.

Шпиталь влаштований жіночим комітетом під головуванням О. М. Катеринич та губернським опікунством дитячого притулку. Розрахований на 200 ліжок, з яких 30 утримуватимуться на пожертви та кошти, отримані від продажу прапорців. А решта 170 – іменні, утримуватимуться на приватні кошти. Завідувати шпиталем погодився приват-доцент М. М. Філіпов. Є добре обладнана операційна. Керівництво хірургічною частиною доручено доктору медицини М. Б. Фабриканту. Лікарями запрошені А. Б. Йозефович, І. В. Попандопуло, В. О. Меркур'єв, О. О. Вайсберг, С. М. Ганшеєв, М. О. Голубниченко. Серед лікарського персоналу є дві фельдшерки, дві їхні помічниці, декілька сестер. Господарську комісію очолив О. Р. Шустов.

2471. **Марки** в пользу раненых. – 1914. – 21 сент.

Жіночий комітет під головуванням О. М. Катеринич випустив у продаж благодійні марки по 5 к. Увесь збір надходить на користь шпиталів для поранених.

2472. **Собрание** представителей торговли. – 1914. – 21 сент.

Взяли участь члени купецького та біржового товариств. Торгово-промисловий комітет витратив 8570 р. на допомогу пораненим. Шпиталь комітету на 250 ліжок обладнано приватними особами, ними утримується 113 ліжок. У ньому 14 палат, працює 4 лікарів, 8 сестер-жалібниць, 8 санітарів, 20 осіб молодшого персоналу. За час його існування було 110 поранених. Не всі ліжка повністю обладнані.

2473. **Горовиц, А.** «Аида» Верди. – 1914. – 21 сент.

Відзначено успіх Милової та Липецького у виконанні своїх партій. Серед інших учасників вистави – Каневський, Больська.

2474. **Мельников, Ф.** Городской театр: «Лабиринт», пьеса С. Л. Полякова / Ф. М. – 1914. – 21 сент.

У ролях Юренєва, Петіпа, Рунич, Незнамов, Лещинська.

2475. **Железнодорожный** комитет. – 1914. – 22, 26 сент.

На засіданні комітету розглядалися організаційні питання щодо продажу прапорців. На лінію розіслано 500 тис. прапорців і 1,5 тис. карнавок. Організовано штат продавчинь. Вирішено також надсилати до шпиталів діючої армії необхідні речі: білизну, продукти, тютюн тощо.

2476. **1-е харьковское** Общество взаимного кредита. – 1914. – 22 сент.

Надзвичайні збори ухвалили асигнувати 3 тис. р. на влаштування та обладнання особливого шпиталю для поранених, що відкривається у вільному приміщенні клініки нервових та душевних хвороб професора Анфімова на об'єднані кошти 7 Товариств взаємного кредиту та ощадно-позичкового Товариства. Розрахований на 80 ліжок.

2477. Освящение лазарета в детском приюте. – 1914. – 22 сент.

Чин освячення здійснив архієпископ Антоній. Шпиталь розрахований на 200 ліжок, добре обладнаних. Усі лікарі і консультанти, а також студенти-медики та курсистки погодились працювати безоплатно.

2478. Выпуск сестер по уходу за больными и ранеными воинами. – 1914. – 22 сент.

У медичному Товаристві відбувся перший випуск 180 сестер з догляду за хворими та пораненими воїнами. Звіт про роботу курсів прочитав М. Ф. Мельников-Разведенков. Частина сестер уже запрошені до шпиталів, декілька поїхали до земських.

2479. День флажков на Южных ж.-д. – 1914. – 22, 23 сент.

Одноденний продаж прапорців відбувається по всій Росії. На вокзалі Харків організовано також буфети, кіоски з фруктами, квітами, листівками.

2480. Большой пожар на Ключковском переулке. – 1914. – 22 сент.

Пожежа сталася в садибі І. І. Ващенко. Вона забудована великими та малими повітками для тяглових та візничних коней, господарі яких живуть у будинках Ващенко. Загинуло 16 коней, їхня вартість визначається 5 тис. р.

2481. Городская дума. – 1914. – 23 сент.

На засіданні Думи заслухано доповідь Д. І. Багалія на Всеросійський з'їзд представників спілки міст. Харків отримав 150 тис. р. від загальноміської спілки і тепер має облаштувати шпиталі на 1500 ліжок. Поки що обладнано 400 ліжок 300 приватними особами.

2482. Пребывание в Харькове его императорского высочества принца Ольденбургского. – 1914. – 23 сент.

Принц є верховним начальником санітарної евакуаційної частини. Відвідав залізничні та інші шпиталі.

2483. Освящение епархиального училища. – 1914. – 23, 24 сент.

Новий корпус 2-го Харківського епархіального жіночого училища закладено в липні 1913 р. На його будівництво витрачено 400 тис. р. Училище має тепер простору будівлю, в ньому є їдальня, 6 нових класів, зала, кімната для фізичного кабінету, учительська і квартири для службовців.

2484. Именные кровати. – 1914. – 23 сент.

У шпиталі № 2 Жіночого комітету О. М. Катеринич містяться окрема палата на 30 ліжок імені Земельного банку, 10 ліжок імені казенної палати, 5 караїмського Товариства, 6 поштово-телеграфного відомства, 4 судової палати, 6 імені О. О. Йозефовича, 5 імені А. А. Голевої та ін.

2485. Новый лазарет. – 1914. – 23 сент.

Правління Південноросійського товариства конопляної та канатної промисловості відкриває в своєму приміщенні при фабриці шпиталь на 15 ліжок.

2486. Городское строительство за август. – 1914. – 23 сент.

У серпні зареєстровано 35 дозволів нових приватних будівель. Порівняно з 1913 р. (58) це набагато менше.

2487. Ясли. – 1914. – 23 сент.

Піклування 4-го району відкрило на Петінській вулиці ясла для дітей запасних, призваних на війну. Діти отримують 4-разове харчування. Члени піклування чергують протягом дня, няньки доглядають за дітьми. Утримання однієї дитини обходиться в 6 р. 50 к. на місяць.

2488. Помощь на местах. – 1914. – 23 сент.

В с. Олексіївка Валківського повіту рада Покровської церкви облаштувала в приміщенні народного училища шпиталь на 20 ліжок для легкопоранених воїнів.

2489. Перемены по полиции. – 1914. – 23 сент.

Помічник пристава 3-ї ділянки м. Харкова Біркін призначений помічником пристава технічного відділення міської управи. Ця посада заснована для спостереження за дотриманням технічних правил будівництва. На місце Біркіна призначено околородного наглядача Великородова.

2490. К кончине подполковника Н. Н. Гвоздикова. – 1914. – 23, 24, 25 сент.

Підполковник загинув у бою під Галичем 16 серпня. Народився в Охтирці в 1868 р. Після закінчення Охтирської прогімназії і 2-ї Харківської гімназії зарахований вільнопризначенцем до Пензенського полку, потім вступив до Чугуївського юнкерського училища. Після його закінчення призначений підпоручиком у Ставропольський полк. У чині капітана добровільно брав участь в японській війні. Мав кілька відзнак і нагород.

2491. Погребение Н. И. Игнатищева. – 1914. – 23 сент.

Прапорщик, який загинув на австрійському фронті, похований на міському цвинтарі. Його батько, відомий промисловець І. Є. Ігнатищев, повернувшись із-за кордону і перенісши тяжкі випробування аж до арешту, захворів і не зміг бути на похованні сина. Похоронна процесія була багатолюдною.

2492. Држевецкий, И. В Обществе любителей природы. – 1914. – 23 сент.

Товариство поновило роботу після літніх канікул. Приват-доцент О. М. Покровський зробив доповідь про природу Східної Пруссії.

2493. Горовиц, А. «Демон» Рубинштейна. – 1914. – 23 сент.

У головних ролях – співачка Меннер та співак Ярославський, інші партії виконали Державін, Чигін, Долженкова. Диригував Рейнард. Гарно виконав лезгінку Лисецький.

2494. Вымышленный слух. – 1914. – 23 сент.

У газетах з'явилися повідомлення про те, що М. М. Синельников припиняє антрепризи в харківському міському театрі. Однак збори з вистав збільшуються. Останній збір сягнув 1250 р.

2495. Посещение принцем А. П. Ольденбургским лазарета в доме детского приюта. – 1914. – 24 сент.

22 вересня принц Олександр Петрович Ольденбургський, верховний начальник евакуаційної та санітарної частин, відвідав шпиталь піклування дитячих притулків та

харківського Жіночого комітету. Оглянув приміщення, операційну, перев'язувальні, облаштування ліжок, обладнання.

2496. На войну. – 1914. – 24 сент.

Священник Георгієвської церкви с. Велика Данилівка Харківського повіту Сергій Левандовський просить прийняти його до діючої армії на передові позиції військовим священником. Він прекрасно володіє німецькою мовою.

2497. Дом рабочих. – 1914. – 24 сент.

Товариство взаємодопомоги зайнятих ремісничою працею має організовану труп, яка ставить в Будинку робітників українські та російські п'єси. Виділило 600 р. на влаштування благодійної вистави та пожертву білизни.

2498. Детский приют харьковского педагогического Общества. – 1914. – 24 сент.

Розташовується в будинку-садибі В. Семененка і О. Немеровського на вулиці Семінарській. Має 5 упорядкованих кімнат з усіма необхідними службами. Доглядається 70 дітей.

2499. [Бенефис В. М. Петипа]. – 1914. – 24 сент.

Відбувся в міському театрі. Поставлено комедію «Навколо кохання».

2500. Госпитали харьковского уездного земства. – 1914. – 25 сент.

Їх кількість зросла, додано 930 ліжок.

2501. Бабецкий, Е. М. «Пиковая дама», оп. Чайковского / Е. Эмбе. – 1914. – 25 сент.

У ролях Дубровін, Милова, Больська, Темникова, Єфимова, Ярославський, Садиков, Чигнев. Диригент Рейнард.

2502. Лазареты в монастырях. – 1914. – 26 сент.

Влаштовуються у Святогірській пустині на 50 ліжок, у Ряснянському – на 40, утримуються коштом монастирів. У Святогірському монастирі можна надати приміщення під шпиталі на 300 ліжок.

2503. Похороны. – 1914. – 26 сент.

Гімназиста 2-го класу гімназії Вітте Георгія Кубрака задавили конкою 22 вересня. Похований на Основ'янському цвинтарі.

2504. Лазарет на ст. Купянск. – 1914. – 26 сент.

20 ліжок утримуються на кошти службовців та жителів станції.

2505. Археологическая экскурсия педагогического Общества в Донецкое городище (в Карачевке). – 1914. – 26 сент.

Керівник екскурсії І. К. Држевецький.

2506. Юбилей Ф. Г. Пактовского. – 1914. – 26 сент.

У 2-й чоловічій гімназії вшанували 30-річчя педагогічної діяльності директора. Від імені батьків Д. Г. Фігуровський прочитав адрес та вручив 1 тис. р. на користь капіталу нужденних учнів імені Ф. Г. Пактовського. Від викладачів, крім слів подяки, вручено 300 р. до фонду імені ювіляра для надання допомоги нужденним учням. Виступив професор В. П. Бузескул як колишній учень 2-ї гімназії.

2507. Увеличение «казенного пайка». – 1914. – 26 сент.

На засіданні губернської державної установи з піклування сімей запасних за участю членів губернської земської та міської управ ухвалено постанову про збільшення «казенного пайка» на жовтень до 3 р.

2508. Лазарет Харьковского университета: (заседание совета университета). – 1914. – 26 сент.

Засідання присвячене питанню про форми надання допомоги пораненим. Рада вирішила щомісячні відрахування в сумі 600 р. спрямовувати на університетський шпиталь. Створено нову комісію ради, головою якої став професор В. Ф. Левитський.

2509. Лазарет служащих и рабочих Южн. жел. дор. – 1914. – 26 сент.

Відкривається новий шпиталь на 150–200 ліжок, спеціально обладнаний для тяжкопоранених, які потребують оперативного лікування. Завідує хірург А. М. Гарньє. Розташований на 2-му і 3-му поверхах московського Купецького банку на Миколаївській площі. Адміністративною та господарською частиною завідує начальник матеріальної служби Південних залізниць О. П. Лутохін. При шпиталі обладнано операційну та рентгенівський кабінет, спостереження за яким доручено лікарці М. І. Митровій. Також тут міститься іменна палата на 14 ліжок, яку утримує харківський відділ Товариства правильного полювання.

2510. Пожарная охрана гор. Харькова. – 1914. – 26 сент.

Побудовано дві нові пожежні частини. Місто поділене в пожежному плані на 7 районів за кількістю пожежних частин.

2511. Горовиц, А. «Князь Игорь» Бородина. – 1914. – 26 сент.

Відзначено хорошу постановку опери. Партії виконали Милова, Єгоров, Державін, Ярославський, Долинін, Темникова. Яскраве враження справив Лисецький, який виконав половецький танець.

2512. Мельников, Ф. Городской театр: «Каждый день» («Ню») трагед. в 4 д. Ос. Дымова / Ф. М. – 1914. – 26 сент.

У ролях артисти Пєвцов, Петіпа, Коновалов, артистки Юренєва, Медведєва, Юзвиська, Пельтцер.

2513. В «маленьких» театрах / –ский. – 1914. – 26 сент.

Публіка охоче відвідує театри Смолякова і Сарматова. У постановках водевілі, фарси, невеликі п'єси.

2514. Возвращение из немецкого пленения. – 1914. – 27 сент.

Декан харківського медичного факультету професор-хірург Ю. Р. Пенський до початку війни перебував на одному з німецьких курортів, нині повернувся до Харкова.

2515. Против Гауптмана. – 1914. – 27 сент.

Член театральної комісії М. Ф. Сумцов запропонував відмовитися від постановки п'єс письменника на харківській сцені в зв'язку з його виступами на захист німецького вандалізму і скоєних німцями звірств.

2516. Расширение лазарета. – 1914. – 27 сент.

Товариство працюючих жінок, відкривши шпиталь на 35 ліжок, завдяки правлінню Жіночого медичного інституту, отримало можливість розширити його вдвічі. Товариству надано квартиру з 8 кімнат на вулиці Московській, 8. Приміщення розраховане на 35 ліжок, з них 10 імені губернських земських службовців. Вартість обладнання ліжка 35 р., його утримання 30 р. на місяць.

2517. Реквизиция. – 1914. – 27 сент.

Особлива комісія в мануфактурних і суконних магазинах провела реквізицію військового обмундирування.

2518. Приют для детей запасных харьковского педагогического Общества. – 1914. – 27 сент.

Притулок розпочинає діяльність з 1 жовтня. Приймаються діти 4–11 років. Для завідування притулком обрано А. О. Мартинову, І. І. Скоркіна, З. А. Ширяєва, Е. А. Сільман, І. С. Веркіна і К. Ф. Рожанську.

2519. Лекция П. С. Когана. – 1914. – 27 сент.

Читається в Громадській бібліотеці. Частина збору призначена комітету з надання допомоги сім'ям осіб, призваних на війну.

2520. Освящение лазарета Южн. жел. дор. – 1914. – 27 сент.

Шпиталь, обладнаний на 150–200 осіб, призначений лише для тяжкопоранених. Усі лікарі працюють безоплатно.

2521. Освящение лазарета Петрогр. Межд. Банка. – 1914. – 27 сент.

2522. Горовиц, А. «Травиата» Верди. – 1914. – 27 сент.

Відзначено вдалу постановку опери. У головних ролях Таліна, Лохов.

2523. К переносу чудотворной Озерянской иконы Божией Матери. – 1914. – 28 сент.

30 вересня відбудеться урочисте перенесення чудотворної ікони з Курязького Спасо-Преображенського монастиря до харківського Покровського.

2524. Посещение епископом лазаретов. – 1914. – 28 сент.

Єпископ Феодор відвідав лікарняне приміщення Харківського єпархіального жіночого училища, відведене під шпиталь на 60–70 осіб, а також інший шпиталь, який налічує до 300 поранених воїнів.

2525. Сенсационный слух. – 1914. – 28 сент.

Повернувшись з поїздки до Петрограда, І. М. Бич-Лубенський вирішив подати заяву про відмову від посади міського голови.

2526. Именные кровати. – 1914. – 28 сент.

Харківський відділ імператорського Товариства правильного полювання заснував 15 ліжок свого імені в шпиталі Південних залізниць на Миколаївській площі. Збір на користь сімей запасних поки склав 349 р.

2527. Новый лазарет. – 1914. – 28 сент.

Заснований ремісничим Товариством на 10 ліжок у будинку на Холодній горі. Товариство зобов'язалося утримувати поранених своїм коштом.

2528. **Дамский** комитет при губернской земской управе. — 1914. — 28 сент.
Енергійно розвиває свою діяльність, виготовляє білизну для поранених.

2529. **Пожарный** автомобіль. — 1914. — 28 сент.

Призначений для харківської команди пожежний автомобіль «Бюссінг», який демонструвався в Харкові представниками фірми «Герліх і Гольберг», на початку війни був конфіскований у Москві, куди його також привезли для демонстрування. Наразі Харківський пожежний комітет порушив клопотання про передачу автомобіля в користування харківської пожежної команди.

2530. **Прапорщик С. И. Михайлец**, студент Харьковского университета, убитый в бою : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12297. — 1914. — 28 сент.

Жовтень / Октябрь

2531. **Крестный** ход. — 1914. — 1, 2 окт.

Відбулося перенесення чудотворної ікони Образу Божої Матері із курязького Спасо-Преображенського монастиря до Харківського Покровського.

2532. **Открытие** третьей столовой. — 1914. — 2 окт.

Товариство працюючих жінок відкрило їдальню на Усівській вулиці, завідує якою М. Е. Крістіні.

2533. **Детский** приют харьковского педагогического Общества. — 1914. — 2 окт.

Офіційна назва — денний притулок для дітей сімей запасних, призваних на війну. В ньому 16 дітей, забезпечених сніданком, обідом і вечерею. З ними проводять заняття фребелічки.

2534. **Приют-ясли**. — 1914. — 3 окт.

Відкрито в 3-у піклуванні для дітей запасних на Нетеченській вулиці. Щодня тут буває 20–25 дітей.

2535. **Мельников, Ф.** «Крылья связаны». Пьеса в 4 д. И. Потапенко / Ф. М. — 1914. — 3 окт.

Поставлена трупкою М. М. Синельникова. У ролях Смурський, Строева-Сокольська, Мельникова та ін.

2536. **Горовиц, А.** «М-лле Фифи»—Кюи и «Паяцы»—Леонкавалло. — 1914. — 4 окт.

Головні виконавці Гашинська, Єгоров, Дубровін, Гриньов, Таліна. Диригували Л. Штейнберг і Рейнард.

2537. **Мельников, Ф.** Городской театр: «Обрыв», инсцениров. роман И. А. Гончарова / Ф. М. — 1914. — 4 окт.

Вистава поставлена для акторки Шатрової, яка бездоганно виконала головну роль.

2538. Заседание медицинского Общества. – 1914. – 5 окт.

Товариство влаштовує шпиталь для поранених воїнів. Його очолить професор Б. Г. Пржевальський. Лікарі Гаврилко, Гарньє і Кричевський погодилися працювати безоплатно. Наприкінці засідання лікаря В. І. Недригайлова обрано почесним членом медичного Товариства.

2539. Открытие епархиального лазарета. – 1914. – 6 окт.

Харківське єпархіальне духовенство і монастирі відкривають в різних місцях до 10 шпиталів. Одне із них відкрито в єпархіальному жіночому училищі.

2540. Общее собрание Общества взаимоп. труд. женщин. – 1914. – 6 окт.

А. Т. Маштакова доповіла про організацію притулку-ясел для дітей запасних, розраховане на 50 дітей. Кошторис на його утримання розрахований на суму 350 р. Крім того, тут планується організувати пункт харчування для дітей запасних. Заслухано доповідь про діяльність шпиталю, відкритого товариством.

2541. Первый полицейский праздник в Харькове. – 1914. – 6 окт.

Відзначається по всій країні згідно з найвищим указом на честь тезоіменитства спадкоємця цесаревича Олексія Миколайовича.

2542. Памяти героя. – 1914. – 7 окт. – Підпис: Соратник.

На фронті загинув Михайло Григорович Леневи́ч. Він закінчив Харківський технологічний інститут зі званням інженера-технолога. До війни працював районним техніком у Харківському відділі вогнетривкого будівництва.

2543. Освящение лазарета. – 1914. – 7 окт.

Харківське відділення Товариства торгівлі мінеральним паливом Донецького басейну «Продвугілля» організувало шпиталь для поранених і хворих воїнів у будинку І. П. Гладкова на Миколаївській площі. Він добре обладнаний, розрахований на 30 ліжок, забезпечений повним комплектом білизни, перев'язувальними матеріалами і медичними засобами.

2544. «Первый четверг» в литературно-художественном кружке. – 1914. – 7 окт.

Гурток перейшов до нового, добре пристосованого для культурно-просвітницьких заходів приміщення на Московській вулиці, 20. У день відкриття гуртка О. О. Станкевич читає лекцію «Про війну».

2545. Постройка училищ. – 1914. – 7 окт.

Будівництво міських складних училищ швидко просувається: на Павловій дачі розпочали облаштування даху, на Холодній горі будівництво завершено раніше терміну, тривають внутрішні роботи і зовнішнє оздоблення. Будівлі, що будуть використовуватися для казарм і шпиталів, можуть вмістити понад 1 тис. солдатів.

2546. В пользу семейств запасных. – 1914. – 7 окт.

Здійснюється збір пожертвувань.

2547. Деятельность гор. электрической станции. – 1914. – 7 окт.

Загальна кількість абонентів становить 5001, число, що передбачалося тільки до січня 1915 р.

2548. **Памяти Н. Ф. Латышевой.** – 1914. – 7 окт.

В їдальні технологічного інституту розмістили портрет колишньої завідувачки, студенти прочитали адрес і передали чоловікові покійної.

2549. **Помощь раненым.** – 1914. – 7, 16 окт.

Учениці Вознесенської жіночої гімназії зібрали у вересні 190 р. 55 к. і за згодою батьків будуть жертвувати таку суму щомісяця для утримання 3 ліжок для поранених у шпиталі, заснованому при Харківському навчальному окрузі. Крім того, учениці, які мали отримати нагороди за відмінні успіхи та поведінку, відмовилися від них і просили передати ці гроші (близько 100 р.) на купівлю тканини для виготовлення білизни пораненим.

2550. **Приют-ясли.** – 1914. – 7 окт.

Товариство працюючих жінок відкриває при 8-му міському піклуванні притулок-ясла для дітей від 2 до 7 років. 10 дітей зможуть проживати там, 40 – приходити, також є пункт харчування для школярів. Утримання однієї дитини в яслах становить 7 р. Товариство просить про допомогу жителів Харкова.

2551. **Смета трамвая на 1915 г.** – 1914. – 7 окт.

Кошторис прибутків вираховано в сумі 1152205 р., витрат – 957693 р. 62 к. Валовий прибуток – 194511 р. 38 к., чистий – 164511 р. 38 к.

2552. **В отделении садоводства и огородничества.** – 1914. – 7 окт.

На загальних зборах заслухано доповідь про передачу магазину відділення у розпорядження ради сільськогосподарського Товариства.

2553. **Пожар в фотографии «Модерн».** – 1914. – 7 окт.

У Петровському провулку в будинку № 13 виникла пожежа на середньому поверсі триповерхового будинку фотографії «Модерн», що утримується Б. Л. Магзаником. Причина пожежі: з'єднання проводів електричного освітлення. Завдано збитків на суму понад 3 тис. р.

2554. **В губернской военной комиссии.** – 1914. – 7 окт.

На черговому засіданні військової комісії Харківського губерньського земства розглядалися актуальні питання реєстрації поранених, їхнього утримання, постачання шпиталів, організації пунктів харчування на залізничних станціях.

2555. **Общее собрание членов южнорусского Общества технологов.** – 1914. – 7 окт.

На екстрених зборах обговорювали питання надання допомоги сім'ям членів товариства, призваних на війну. Також ухвалено резолюцію про заміну вітчизняними техніками іноземних інженерів, які працювали на підприємствах.

2556. **Помощь воинам и их семьям.** – 1914. – 7 окт.

У Харкові передбачається організувати серед населення повсюдний збір різних речей: білизни, одягу. Здійснювати цей захід буде міське громадське самоврядування за участю всіх охочих.

2557. **Лекция П. С. Когана / Іуинь.** – 1914. – 7 окт.

У Громадській бібліотеці приват-доцент П. С. Коган прочитав лекцію на тему «Війна» (матеріальні і моральні основи нинішньої світової війни). Дух лекції –

оптимізм. Свої погляди та думки лектор підтверджував витягами з газетних і журнальних статей.

2558. **Мельников, Ф.** Городской театр: «Братья Карамазовы» / М. Ф. – 1914. – 7 окт.

Постановка здійснена трупю М. М. Синельникова. Чудово зіграли Баров, Колобов, Блюменталь-Тамарін, Терехов, І. М. Пєвцов, артистки Дар'ял, Барановська.

2559. **«Король, закон и свобода».** – 1914. – 7 окт.

П'єса Л. Андрєєва поставлена в міському театрі. У ролях Смурський, Дар'ял, Стефанов, Блюменталь-Тамарін, Терехов та ін.

2560. **Бабецкий, Е. М.** Памяти А. А. Святогор-Штепина. – 1914. – 8 окт.

6 жовтня в одній із харківських лікарень на 58 році життя помер відставний військовий лікар Олександр Олександрович Святогор-Штепін. Уродженець Лебединського повіту, походив з відомого в Харківській губернії дворянського роду. Закінчив медичний факультет Харківського університету (1882 р.), після чого вступив військовим лікарем до Пензенського піхотного полку. Там прослужив понад 25 років, потім перейшов до Лебединського полку на посаду старшого лікаря. Скрізь користувався повагою. Захоплювався кооперативними підприємствами в галузі садівництва та сільського господарства. Під кінець життя отримав великий спадок. Зі студентських років співпрацював з «Южным краем». При утворенні товариства О. О. Йозефовича «Южный край» обирався членом ревізійної комісії. Протягом кількох десятків років був лікарем друкарні.

2561. **Прибытие раненых.** – 1914. – 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30 окт.; 1, 2, 3, 6, 12, 24 нояб.; 25 дек.

Здійснюється щоденне прибуття поїздів з пораненими.

2562. **Белье для воинов.** – 1914. – 8 окт.

У Дворянському зібранні йде посилені заготівля теплої білизни для військових чинів. На кошти, надіслані імператрицею, і пожертвування закуплено велику партію фланелі та бомбазину. 7 жовтня відправлено першу партію теплих речей у 70 ящиках: 8 тис. предметів, близько 2 пудів тютюну і 10 тис. цигарок.

2563. **На войну.** – 1914. – 8, 14, 18 окт.

Священник Миколаївської церкви с. Чернечина Охтирського повіту І. Петрович звернувся до архієпископа з клопотанням про дозвіл піти на війну військовим священником. Він – колишній рядовий 1-го лейб-гренадерського полку в Москві, офіцер одного з армійських полків. Священник Георгієвської церкви с. Велика Данилівка Харківського повіту С. Левандовський відряджений на театр військових дій в Оровайський полк військовим священником. Священник Миколаївської церкви с. Дробишеве Ізюмського повіту Олександр Черняєв подав заяву архієпископу з проханням вирушити на війну.

2564. **Вывос гроба А. А. Святогор-Штепина.** – 1914. – 8 окт.

Після відспівування в Різдвяній церкві поховання відбудеться на міському цвинтарі.

2565. **Еще** о И. М. Бич-Лубенском. – 1914. – 8 окт.

За чутками, І. М. Бич-Лубенський значитиметься головою повітового з'їзду мирових суддів, а фактично буде міським головою Харкова.

2566. **Лекция.** – 1914. – 8, 19 окт.

У залі Ради з'їзду гірничопромисловців Півдня Росії відбудуться лекції полковника Савченка, викладача Чугуївського військового училища, на тему «Причини і підстава II Вітчизняної війни» та «Організація німецької армії».

2567. **Трамвай.** – 1914. – 8 окт.

Міська управа розробила правила користування безоплатними «рожевими» квитками трамвая, які роздають міським службовцям для поїздок за службовими дорученнями. Є нарікання на великі проміжки в русі вагонів. За вересень дохід трамвая дорівнює 89441 р.

2568. **В техническом Обществе.** – 1914. – 8 окт.

На засіданні обговорювалося питання про поживлення діяльності товариства. Ухвалено рішення створити спеціальну комісію, яка має дослідити це питання і запропонувати способи активізації діяльності. Прийнято до відома пропозицію Петроградського відділення скласти історію Харківського у зв'язку зі 50-річчям технічного Товариства в 1916 р.

2569. **Арест** разбойников. – 1914. – 8 окт.

На хуторі Зенцов Вовчанського повіту троє зловмисників напали на будинок місцевого заможного селянина *Н. І. Лементи*. Поранивши господаря будинку та пограбувавши його, розбійники втекли. Завдяки поліції та харківському розшуковому відділенню грабіжників спіймали. Один із них, отаман, заслонець-каторжник Онисим Кирильченко.

2570. **Сбор** фургонами вещей. – 1914. – 8, 10, 13, 14, 16, 21, 22, 23, 24, 25 окт.

На об'єднаному засіданні міської військової комісії та комісії з надання допомоги сім'ям запасних, призваних на війну, ухвалено рішення про збір фургонами речей на користь воїнів, пораних і сімей запасних. Обрано особливе бюро для кооперації в разі потреби з іншими співробітниками. Голова бюро Є. О. Москов.

2571. **Помощь** семьям запасных. – 1914. – 8, 10, 16, 18, 19 окт.; 6, 12, 19 нояб.; 5, 17 дек.

На черговому засіданні міської комісії з піклування про запасних нижніх чинів, призваних на службу, прийнято до відома доповідь про діяльність військового відділу міської управи. За цей час видано 2152 р. 42 к. казенної допомоги і 2459 р. 84 к. міської, здійснювалися інші заходи щодо надання допомоги сім'ям запасних.

2572. **Пожертвование** духовенства. – 1914. – 9 окт.

Духовенство церков Харкова, Охтирки, Білопілля, Слов'янська, Старобільська, Ізюма, с. Піски Ізюмського повіту, а також монастирів (Святогірського Успенського, Ряснянського Свято-Дмитрівського) передали до діючої армії значну кількість церковних речей і богослужебних книг.

2573. Юбилей. – 1914. – 9, 10 окт.

Виповнилося 30 років службової діяльності колишнього харківського поліцеймейстера К. І. Безсонова на пожежній ниві. Службу розпочав у Херсоні на посаді брандмейстера пожежної команди, також був членом Херсонської міської управи. Перейшовши на службу в зовнішню поліцію, він не втрачав зв'язку з пожежною справою, брав участь в обласних і всеросійських з'їздах пожежних діячів, на яких завжди виступав з доповідями, публікував статті в фахових журналах. Багато років є членом імператорського російського пожежного Товариства. Нагороджений кількома відзнаками. З нагоди ювілею отримав багато привітань.

2574. Возвращение А. А. Подобедова. – 1914. – 9 окт.

До Харкова повернувся присяжний повірений, який перебував у німецькому полоні.

2575. Для раненых в глаза воинов. – 1914. – 9 окт.

У Харкові створено патронат під головуванням Ю. О. Гіршман. Завдання патронату – допомога пораненим, які перебувають в міській очній лікарні імені професора Л. Л. Гіршмана. До складу особливого комітету патронату увійшли Л. Л. Гіршман, Н. М. Татліна, Є. І. Нечаєва, Н. І. Державіна, князь О. Л. Шаховський, А. М. Ейзлер, скарбник А. Ф. Попандопуло, секретар М. М. Петренко.

2576. В техническом отделе. – 1914. – 9 окт.

Міське будівництво останнім часом йде успішно. Немає затримок зі здачею об'єктів на 2–3 роки. Технічний відділ склав звіти з будівництва в 1913 р. з додатком виконавчих кошторисів і креслень.

2577. Покровская ярмарка. – 1914. – 9, 14 окт.

Найбільші обіги ярмарку відбуваються з вовною та шкурами. Значно зріс попит на овечі шкури. Спостерігається величезне привезення шкур.

2578. Погребение А. А. Святогор-Штепина. – 1914. – 9 окт.

Друзі небіжчика замість вінків зібрали гроші на утримання двох ліжок імені О. О. Святогор-Штепіна в шпиталях медичного та купецького Товариств.

2579. К призыву студентов: в университете. – 1914. – 9 окт.

За словами ректора І. В. Нетушила, треба чекати особливого розпорядження військового міністерства. Якщо до війська будуть призвані всі, хто має відстрочки, то в університеті залишиться не більше 800 студентів. У технологічному інституті студенти теж звернулися за роз'ясненнями до ректора П. М. Мухачова.

2580. Помощь раненым студентам-технологов. – 1914. – 9 окт.

На зборах студентів технологічного інституту були присутні 500 осіб. Зібрано пожертвувань понад 150 р. Обрано постійний комітет (21 член) для організації допомоги пораненим.

2581. На трамвае. – 1914. – 9 окт.

Член міської управи В. Є. Мороховець подав до управи доповідь про прибутки та витрати трамвая за серпень і вересень поточного року. Новий бухгалтер трамвая А. К. Поярков упорядкував рахівництво. З доповіді випливає пропозиція з'ясувати

умови служби інженера трамвая П. О. Розова, а по суті йому рекомендовано залишити службу.

2582. Годи́чное собрание членов литерат.-худож. кружка. – 1914. – 9 окт.

На загальних зборах присутні 32 дійсних члени гуртка. Заслухано фінансовий звіт правління, доповідь ревізійної комісії. Затверджено кошторис на поточний рік у сумі 13 тис. р. Проведено вибори правління, головою обрано М. П. Дриженка, товаришем голови Б. П. Куликова, скарбником А. Г. Коренєва, секретарем О. В. Анисимова. Відбулися вибори нових членів гуртка.

2583. Чудов, Н. А. Штрихи / Танкредъ. – 1914. – 9 окт.

Щодо організації в Харкові збору речей фургонами.

2584. Студенческие манифестации в Харькове. – 1914. – 10 окт.

Організовані у зв'язку з майбутнім призовом студентів на військову службу. Взяли участь студенти технологічного інституту та університету.

2585. Юный доброволец. – 1914. – 10 окт.

До шпиталю швидкої допомоги доправили 16-річного пораненого воїна, вихованця 5-го класу Петроградського реального училища. Він записався в загін добровольцем, брав участь у чотирьох боях, нагороджений орденом Св. Георгія 4-го ступеня. Старший брат, доброволець-авіатор, перебуває на театрі воєнних дій, сестра працює сестрою-жалібницею в одному зі шпиталів Львова.

2586. Устройство беженцев из Польши. – 1914. – 10 окт.

У Харкові перебуває багато біженців з Польщі. Місцева польська колонія стурбована влаштуванням своїх земляків. Піклування про бідних римо-католицького сповідання обрало особливу тимчасову комісію, яка зайнята пошуком місць і засобів для підтримки прибулих польських сімей. Головою комісії є керуючий відділенням страхового Товариства «Росія» С. О. Віршило.

2587. В пользу раненых. – 1914. – 10 окт.

Учениці гімназії Р. Я. Орловської, нагороджені за успіхи книгами, просили начальницю гімназії переказати суму, необхідну для придбання книг, на користь поранених.

2588. Помощь запасным. – 1914. – 10 окт.

Робітники та службовці заводу фон Дітмара відраховують 2% від щомісячного заробітку на допомогу сім'ям запасних.

2589. Восстановление в должности. – 1914. – 10 окт.

Колишній околodочний наглядач 6-ї дільниці Харкова Мікель Івон, звільнений за несвоєчасну доповідь про розбійний напад на квартиру Харіних, призначений знову околodочним наглядачем Харківської міської поліції на 3-тю дільницю.

2590. Помощь воинам. – 1914. – 10, 21 окт.

Залізнична організація допомоги пораненим при службах відкрила збір пожертвувань. Збір за місяць лише в начальника матеріальної служби О. П. Лутохіна склав 8 тис. р.

2591. Война и земство. – 1914. – 10 окт.

Подано перелік засобів для надання допомоги хворим і пораненим воїнам у повітових та губернському земствах. Усього Харківським земством відкрито 4555 ліжок, передбачається відкрити ще 1870.

2592. Бабецкий, Е. М. Вопросы дня / Журналист. – 1914. – 10 окт.

Автор наголошує на необхідності теплих речей для поранених і воїнів. На його думку, найкращі в'язані речі виготовляються харківськими жінками вдома.

2593. Горовиц, А. Музыкальные заметки: «Тоска» Пуччини. – 1914. – 10 окт.

Постановка опери в харківському театрі. Критичний аналіз виконання артистами своїх партій. Відзначені артистка Меннер, Месняев, Ярославський.

2594. Мельников, Ф. Городской театр: «Король, закон и свобода». Пьеса в 6 карт. Леонида Андреева / Ф. М. – 1914. – 10 окт.

Добре зіграли свої ролі Блюменталь-Тамарін, Стефанов, Рунич, артистка Дар'ял. Чудові декорації Андріяшева.

2595. Городская дума. – 1914. – 11 окт.

Обговорювали питання заборони торгівлі спиртними напоями в країні та боротьби з алкоголізмом, виділення окремого місця на Кирило-Мефодіївському цвинтарі для воїнів, які померли в Харкові, піклування про сім'ї запасних, допомоги біженцям з польських губерній, виборів міського голови.

2596. Пожертвование харьковского купеческого Общества. – 1914. – 11 окт.

Харківський купецький староста передав голові об'єднаних дільничних піклувань О. О. Йозефовичу 3 тис. р. для розподілу між дільничними піклуваннями про бідних м. Харкова на видачу допомоги сім'ям осіб, призваних на військову службу.

2597. Лекция. – 1914. – 11 окт.

Архієпископ Харківський і Охтирський Антоній прочитає лекцію «Вітчизняна війна і п'ять заповідей Льва Толстого», збір з якої надійде на користь шпиталів.

2598. 30-летие школы. – 1914. – 11 окт.

Ювілей відзначає Олександрівська чоловіча школа на Заїківці. Завідувач, священник О. Сокольський отримав багато вітальних телеграм. В Олександрівських школах навчається 1100 учнів, а також у них розміщуються учні міського ремісничого училища і відкриваються курси для робітників.

2599. Военная комиссия. – 1914. – 11, 12 окт.

У зв'язку з розширенням діяльності в комісії виділяється кілька підкомісій. Одну з них очолюють Д. І. Багалій та С. М. Кузнецов.

2600. Юный воин. – 1914. – 11 окт.

Круглий сирота із с. Велика Данилівка Митрофан Котляр утік до діючої армії. У листі до дядька повідомив, що перебуває в кулеметній команді, подає патрони, перебуває під наглядом військових.

2601. Раненые. – 1914. – 11 окт.

У шпиталі службовців і робітників Південних залізниць за перший тиждень жовтня перебувало 117 осіб. Прибуло 10 офіцерів і 35 нижніх чинів. Виписано 36 осіб. Нині перебуває 160 поранених за наявності 360 ліжок.

2602. Очередное 67-е заседание членов зубовр. Об-ва. – 1914. – 11 окт.

Заслухано доповідь Ю. М. Розовського, а також повідомлення про способи надання допомоги пораненим і хворим війнам. Товариство утримуватиме три ліжка свого імені в шпиталі, який відкриває харківське медичне Товариство, вносячи щомісяця 120 р. і виділивши свого представника до комітету. Зуболікарська допомога організовується товариством у всіх шпиталях.

2603. Газеты и книги для раненых. – 1914. – 11, 16, 19 окт.

Міське санітарне бюро організувало збір книг, журналів і газет для поранених, розміщених у шпиталях Харкова. Багато організацій і приватних осіб зробили перші пожертвування. Харківська громадська бібліотека організувала і щодня надсилає 100 примірників газет і журналів. Уже 10 шпиталів отримали такі пожертви.

2604. Бабецкий, Е. М. Вопросы дня / Журналист. – 1914. – 11 окт.

До Харкова прибуло багато біженців із губерній Царства Польського. Польське товариство організувало їм допомогу. Від жителів прикордонних із Пруссією місцевостей доводиться багато дізнаватися про факти насильства і розгрому.

2605. Чудов, Н. А. Штрихи / Танкредь. – 1914. – 11 окт.

Критичні нотатки щодо роботи харківського трамвая та його нового бухгалтера А. К. Пояркова.

2606. В литерат.-художественном кружке. – 1914. – 11 окт.

9 жовтня відбулося фактичне відкриття роботи гуртка в новому сезоні. Доповідь О. О. Станкевича про війну викликала неабияку зацікавленість.

2607. Погребение героя. – 1914. – 12 окт.

Борис Олександрович фон дер Лауніц похований в слободі Охоча Зміївського повіту.

2608. Отправка теплого белья. – 1914. – 12 окт.

Члени Жіночого залізничного комітету виготовили 1 тис. комплектів теплої білизни для відправлення до діючої армії. Також надсилають чай, цукор, тютюн, папір для листів.

2609. Юные добровольцы. – 1914. – 12 окт.

Почастішали випадки втечі хлопчиків-підлітків на війну. Днями в Люботині затримано і передано батькам 6 підлітків, які прагнули потрапити на фронт.

2610. О. А. Ергольская. – 1914. – 12 окт.; 14 дек.

Померла викладачка Харківського інституту шляхетних дівчат. За бажанням родичів гроші, зібрані для покладання вінка, буде передано на потреби воїнів.

2611. **Новый** гласный Городской думы. – 1914. – 12 окт.

Замість померлого гласного О. М. Варяницина до Думи входить Ф. Ф. Тимофєєв (зі списку «оновленців»), а також замість М. Х. Орди, який відмовився, – прогресист Л. Я. Таубер.

2612. **Борьба** с преступностью. – 1914. – 12 окт.

Поліцеймейстер О. М. Грузинов закликав чинів міської та розшукової поліції вести радикальну боротьбу зі злочинністю. Особливо багато крадіжок спостерігається в Харкові, багато з них залишаються нерозкритими. За останні два тижні затримано 324 підозрілі особи.

2613. **В попечительстве** слепых. – 1914. – 12 окт.

Піклування переймається пошуком коштів для надання допомоги пораненим солдатам, які втратили зір. Відкрито збір пожертв на організацію фонду надання допомоги осліпим солдатам. Член піклування А. Ф. Бенш влаштовує концерт у Громадській бібліотеці, збір з якого надійде в розпорядження піклування та фонду.

2614. **Лотерея-аллегри** художников. – 1914. – 12 окт.

Харківські художники відкривають у залах міського художнього музею виставку картин, пожертвованих ними для лотереї на користь сімей осіб, призваних на війну.

2615. **В О-ве** Гр. Квитки-Основьяненко. – 1914. – 12 окт.

На загальних зборах зроблено передплату на суму 100 р. на користь комітету для надання допомоги постраждалим воїнам. Крім того, частина чистого прибутку з передбачуваного концерту за участю відомого тенора І. Алчевського також буде передана на користь цього комітету. Голова товариства і член ради К. М. Бич-Лубенський обраний почесним членом. До складу членів ради обрано М. Базькевича, П. Вороніна, П. Дідусенка, С. Паночіні, Ф. Піснячевського і Д. Хмельницького. Вирішено відновити організацію імєйних вечорів та відраховувати відсоток на користь поранених.

2616. **В Обществе** грамотности. – 1914. – 12 окт.

Серед розглянутих питань – щодо позики 11 тис. р. на сплату боргу з будівництва будинку дитячих літніх колоній.

2617. **Крушение** дачного поезда. – 1914. – 12, 14 окт.

Сталося на посту Новоселівка. Загинув один невідомий чоловік, травмовані підліток і двоє пасажирів.

2618. **Чудов, Н. А.** Штрихи / Танкредъ. – 1914. – 12, 14 окт.

Критична стаття з приводу обрання-необрання міським головою І. М. Бич-Лубенського та його відмову від посади.

2619. **Бабецкий, Е. М.** Возмутительные зрелища / Е. М. Б. – 1914. – 12 окт.

Про репертуар харківських синематографів.

2620. **Мельников, Ф.** Городской театр: «Каинова печать». – Пьеса в 6 карт. Л. Андреева / Ф. М. – 1914. – 12 окт.

П'єсу поставлено в бенефісі І. М. Пєвцова. Відзначена гра артистів Барова, Стефанова, Блюменталь-Тамаріна, Строевої-Сокольської, Анцевої, Гриньової.

2621. **В литерат.-художеств. кружке.** – 1914. – 12 окт.

Проводиться перший сімейний вечір. Крім звичайної концертної програми будуть розіграні інсценізації, прочитані вірші.

2622. **Харьковский** распределительный пункт всероссийского земского союза в здании Южных ж. дорог : [фото] / снимки. фот. Модерн // Юж. край : ил. прибавление к № 12322. – 1914. – 12 окт.

На фото: перев'язувальна, палата легкопоранених, палата тяжкопоранених.

2623. **Прапорщик** Е. Г. Лядский: (студент Харьк. технолог. института, убитый в бою) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12322. – 1914. – 12 окт.

2624. **Открытие** приюта-яслей. – 1914. – 13 окт.

Організоване Товариством працюючих жінок. Притулок розрахований на 50 дітей, з яких 10 житимуть в яслах. Розташований на Білгородській вулиці. Дітей приймають безоплатно, їхні матері не будуть позбавлені допомоги, що видається на дітей.

2625. **Помощь** запасным. – 1914. – 13 окт.

За півтора місяця робітники паровозобудівного заводу зібрали 4201 р. 43 к., штатні службовці 530 р. 65 к. Заводууправління пожертвувало 1000 р. Допомога надається 700–800 сім'ям. Видано 2786 р.

2626. **Осмотр** Благовещенского базара. – 1914. – 13 окт.

Поліцеймейстер О. М. Грузинов, двічі відвідавши ринок, зауважив на відсутності санітарно-поліцейського нагляду. За порушення санітарних норм складено кілька протоколів.

2627. **Официальный** отказ И. М. Бич-Лубенского. – 1914. – 13, 14 окт.

Від посади міського голови.

2628. **Чрезвычайное** губернское земское собрание. – 1914. – 13 окт.

Заслухано доповідь про заходи, пов'язані з війною, розглянуто питання про вибори мирових суддів в окремих повітах.

2629. **[И. А. Алчевский]**. – 1914. – 13 окт.

Після закінчення гастролей в Одесі розпочинає виступи в Харківській опері.

2630. **В Городской** думе: частное совещание гласных. – 1914. – 14 окт.

Нарада присвячена питанню про вибори міських виконавчих комісій. Взяли участь понад 60 депутатів. Прийнято до відома офіційну відмову І. М. Бич-Лубенського від посади міського голови. Для формування думських комісій обрано спеціальну комісію з 12 гласних, яка має окреслити їхній приблизний склад.

2631. **Открытие** лазарета в Золочеве. – 1914. – 14 окт.

Шпиталь розрахований на 30 осіб, утримується на кошти приватного комітету міста під головуванням князя С. Д. Голіцина. У відкритті закладу енергійну участь

взяла княгиня З. М. Голіцина, імені якої є окрема палата на 10 ліжок. Місцевий земський лікар А. І. Пономаренко безоплатно надає допомогу пораненим. У шпиталі по черзі чергують і роблять перев'язки три земські фельдшери. Передбачено розгорнути шпиталь на 50 ліжок. Місцеве населення надає допомогу пожертвами, речами, роботою.

2632. Вопрос о выборах городского головы. – 1914. – 14 окт.

Обговорюються кандидатури П. П. Добросельського і Д. І. Багалія, висунуті на посаду міського голови.

2633. Назначение. – 1914. – 14 окт.

Магістр державного права, приват-доцент Харківського університету О. О. Алексєєв призначений екстраординарним професором Юр'ївського університету на кафедрі енциклопедії права та історії філософії права.

2634. Утверждение. – 1914. – 14 окт.

На посаду лікаря-психіатра Харківської губернської земської лікарні призначено Аполлоніну, на посаду лікаря Харківського губернського земства лікарку Т. П. Пономарьову, на посаду лікаря Сумського повітового земства Бурлакова.

2635. Обревизование трамвая. – 1914. – 14 окт.

З ініціативи міської управи в Харкові створюють комісію для ревізії діяльності міського трамвая. До неї увійшли інженер московського трамвая Пешекеров і професор Шульгін, який тривалий час працював на трамвайних підприємствах.

2636. В Обществе Дома братской дружины. – 1914. – 14 окт.

Нині до опікунської ради товариства надійшло 300 заяв про прийняття до притулку дітей солдатів, які пішли на війну. У будинку товариства можна розмістити лише 200 дітей, а за відсутністю коштів – 70.

2637. Школа пожарных служителей. – 1914. – 14 окт.

Відкривається при Миколаївській пожежній частині з ініціативи начальника Харківської пожежної команди В. К. Любицького. У програмі: стройове навчання, пожежна тактика, вогнегасіння, відомості про протипожежні та легкозаймисті речовини, інші спеціальні предмети. Викладатимуть брандмейстери пожежної команди.

2638. Кинематографы. – 1914. – 14 окт.

У зв'язку з припиненням торгівлі спиртними напоями у робітників з'явилося багато вільного часу. Деякі підприємці відкривають кінематографи на околицях міста: 2 – на Петінській вулиці, по одному – на Греківській, Заїківській, Кузинській та Основі (у парку Квітки-Основ'яненка).

2639. Библиотека Южн. жел. дор. – 1914. – 14 окт.

Бібліотека має 35 тис. книг на суму 20 тис. р. Комітет бібліотеки розподілив обов'язки серед її учасників.

2640. Лекция Ю. И. Айхенвальда. – 1914. – 14, 19, 20 окт.

Проводиться в Громадській бібліотеці. Відомий літературний критик читає лекції «Духовна краса Бельгії» та «Жінка і кохання в скандинавських письменників».

2641. Памяти А. М. Варяницына / А. Н-въ. – 1914. – 14 окт.

Військовий інженер, підполковник помер 10 жовтня. Похований на Кирило-Мефодіївському цвинтарі. О. М. Варянин народився в 1860 р., виховувався в 2-й Харківській гімназії, потім вступив до військового училища. Після його закінчення і відбуття встановленого для офіцерів терміну в лавах, вступив до інженерної академії. Недовго прослуживши, вийшов у відставку і вирішив оселитися в селі. У своєму маєтку в Харківській губернії побудував будинок, перевіз туди свою бібліотеку і колекції. Після того як 1905 р. будинок було спалено, бібліотеку та колекції знищено переселився до Харкова. Був дуже освіченим, брав участь у громадському житті, перебував у різних міських комісіях. Останнім часом обраний гласним Міської думи. З моменту створення українського архітектурно-художнього відділу в літературно-мистецькому гуртку був його дійсним членом, активним учасником, секретарем, а потім скарбником. Дуже любив українське мистецтво і багато працював на його користь. Його пензлю належить розпис стін і стелі в українському стилі в будівлі «Швидкої допомоги». Автор багатьох статей з живопису та архітектури. Остання стаття про українську архітектуру надрукована в журналі «Украинская жизнь» в поточному році. З початком війни призваний до діючої армії, призначений завідувачем евакуації, незважаючи на те, що був дуже хворий. Два місяці непосильної роботи підірвали його сили, і він став жертвою війни.

2642. А. В. Репрев. – 1914. – 14 окт.

Виповнюється 30 років освітньої діяльності професора медичного факультету Харківського університету Олександра Васильовича Репрева. Видатний учений, лектор, автор посібника «Загальна патологія», улюбленець і кумир учнівської молоді. На честь ювілею друзі та учні Репрева вирішили заснувати капітал його імені, відсотки з якого видаватимуться як премія за найкращу студентську роботу з загальної патології.

2643. В Совете съезда горнопромышленников юга России. – 1914. – 14 окт.; 14, 22 нояб.; 20, 23 дек.

2644. Бабецкий, Е. М. Вопросы дня / Журналист. – 1914. – 14 окт.

Про введення тверезості та боротьбу з алкоголізмом.

2645. [Первый семейный вечер в литературно-художественном кружке]. – 1914. – 14 окт.

Вечір був багатолюдним. З успіхом виступили співаки Мокренський та Голубєв, артист Колобов, мелодекламатор Рунич, автор романсу «Пам'яті героя» М. М. Жебен'юв. Не вдалися інсценування.

2646. Открытие госпиталя. – 1914. – 15 окт.

Відкрито 82-й зведений евакуаційний шпиталь у будівлі 1-го міського реального училища. Його формуванням опікувався головний лікар А. М. Миронов.

2647. В пользу раненых. – 1914. – 15 окт.

З ініціативи голови Харківського відділу повсюдної допомоги постраждалим на війні солдатам та їхнім родинам М. О. Сівєрс фотографічний відділ харківського технічного Товариства організовує в будівлі Ради з'їзду гірничопромисловців великий діапозитивний вечір на користь поранених.

2648. Лотерея-аллегри. – 1914. – 15, 22, 23, 26 окт.

Три товариства – допомоги нужденним студентам Харківського університету, студентської їдальні та допомоги хворим студентам – об'єдинилися для організації лотереї з метою надання допомоги учнівській молоді вищих навчальних закладів Харкова. Частина коштів надійде на користь поранених.

2649. Осенний осмотр. – 1914. – 15 окт.

Комісія ветеринарних лікарів за участю поліції та уповноваженого від міської управи закінчила огляд коней та екіпажів візницьких промисловців. Оглянуто 5764 коня. Комісія поблажливо ставилася до тих перевізників, які замінили членів сім'ї, призваних на війну.

2650. Наши бани. – 1914. – 15 окт.

Утримуються недостатньо чисто: несправні стоки для брудної води, труби, полиці потребують ремонту.

2651. Чудов А. Н. Штрихи / Танкредъ. – 1914. – 15 окт.

Про розгляд Думою можливості заборони торгівлі спиртними напоями та влаштування в Харкові військового «братського цвинтаря».

2652. Городская дума. – 1914. – 16 окт.

Заслухано відмову І. М. Бич-Лубенського від посади міського голови. Розглянуто питання цін на хліб і м'ясо, заслухано доповідь С. М. Жевержеева про погоджувальну комісію. Наведено списки членів фінансової, ревізійної та юридичної комісій.

2653. Оштрафование редактора «Южного края». – 1914. – 16 окт.

Постанова харківського губернатора стосується газет за 24 і 27 вересня поточного року за публікації передових «Бурцев» і «Украинцы в Галиции». Редактор Микола Павлович Дриженко оштрафований на 1 тис. р. із заміною в разі неспроможності арештом на 30 днів.

2654. Посещение лазаретов епископом Феодором. – 1914. – 16 окт.

Єпископ Сумський Феодор відвідав лазарет, влаштований в одному з приміщень жіночого єпархіального училища на кошти єпархіального духовенства, а також лазарет 3'їзду гірничопромисловців Півдня Росії.

2655. Сочувствие. – 1914. – 16 окт.

Декан і професор медичного факультету Харківського університету Ю. Р. Пенський повернувся з німецького полону.

2656. Вести о добровольце. – 1914. – 16 окт.

Днями з Харкова на театр бойових дій утік 16-річний Леонід Платонов, брат викладача однієї з місцевих гімназій.

2657. Проверка гостиниц. – 1914. – 16 окт.

Триває щоденна перевірка правильності ведення реєстраційних документів. Поліцмейстер і підвідомчі чини виявили багато порушень у записах про тих, хто прибуває і вибуває з готелів. Складено багато протоколів.

2658. Светухин, М. Памяти А. А. Святогор-Штепина. – 1914. – 16 окт.

2659. **Заседание** участковых попечителей. – 1914. – 16 окт.

Обговорювалося питання про розподіл між дільничними піклуваннями 3 тис. р., пожертвуваних купецьким Товариством, і 300 р., пожертвуваних В. А. Емер.

2660. **Бабецкий, Е. М.** Памяти Снегурочки-Мравиной / Е. Эмбе. – 1914. – 16 окт.

В Ялті померла артистка Маріїнської сцени Є. К. Мравіна. Співачка була з концертами в Харкові, виступала кілька разів у Харківській опері.

2661. **[Барон Р. А. Унгерн]**. – 1914. – 16 окт.

На війні загинув режисер драматичної трупи М. М. Синельникова. Унгерн – відставний поручик гвардійської артилерії, у перші дні війни за своїм бажанням пішов на службу.

2662. **Приезд** Д. В. Драчевского. – 1914. – 17 окт.

До Харкова прибув генерал-майор Д. В. Драчевський для огляду дружин державного ополчення та стану справи піклування сімей запасних нижніх чинів і ратників ополчення.

2663. **Выборы**. – 1914. – 17 окт.

У муніципальних колах на посаду міського голови знову висувують кандидатуру Д. І. Багалія.

2664. **Воинам**. – 1914. – 17 окт.

Викладачі та учні харківських 4-ї і 2-ї чоловічих гімназій відправили 5 пудів тютюну, 2 тис. коробок сірників і певну кількість курильного паперу для нижніх чинів діючої армії.

2665. **Дамский кружок**. – 1914. – 17 окт.

Харківський об'єднаний залізничний жіночий гурток із заготівлі білизни для поранених виготовив близько 40 тис. предметів.

2666. **Марки** в пользу лазаретов / Н. Г. – 1914. – 17 окт.

Жіночий комітет з влаштування лазаретів під головуванням О. М. Катеринич випустив марки по 5 к.

2667. **[Выступление И. А. Алчевского в оперном театре]**. – 1914. – 17 окт.

2668. **На месте** крушения императорского поезда: (17 окт. 1888 г. – 18 окт. 1914 г.). – 1914. – 18 окт.

Відбулося богослужіння та хресна хода в храмі Христа Спасителя в Бірках.

2669. **Освящение** лазарета присяжных поверенных и их помощников. – 1914. – 18 окт.

2670. **Открытие** питательного пункта. – 1914. – 18, 19, 20 окт.

Відкривається 12-м міським піклуванням на Лисій горі для дітей запасних, призваних до діючої армії. 3-тє піклування відкрило пункт харчування в Будинку працьовитості.

2671. **Заседание** правления профессионального Общества приказчиков. – 1914. – 18 окт.

Заслухано доповідь про діяльність відділу з пошуку занять членам товариства. У вересні було 204 безробітні. Через відділ влаштовано на роботу 18 осіб, самостійно – 13, вилучено зі списку безробітних з різних причин 79. На поточний місяць залишається 94 безробітні. Заслухано також доповідь секретаря школи, що відкривається товариством.

2672. **Областной съезд** по вопросам оказания помощи больным и раненым. – 1914. – 18 окт.

На з'їзд прибуло 26 осіб. Першим з доповіддю виступив уповноважений Харківської міської думи Д. І. Багалій, який окреслив завдання обласних організацій. Після виступів представників інших міст вирішено створити погоджувальну комісію з розподілу поранених і хворих воїнів.

2673. **Бабецкий, Е. М.** Вопросы дня / Журналист. – 1914. – 18 окт.

Про перспективи економічного розвитку.

2674. **В литерат.-художественном кружке.** – 1914. – 18 окт.

Ф. Г. Пактовський виступив з доповіддю «Росіяни на війні: (за творами В. М. Гаршина і Л. М. Толстого)».

2675. **Горовиц, А.** «Аида» с И. Алчевским. – 1914. – 18 окт.

2676. **[Опера «Жизнь за царя»].** – 1914. – 18 окт.

Головні партії виконали Таліна і Темникова, Алчевський і Єгоров. Артисти в гримі та костюмах обійшли театр із карнавками, збираючи пожертви на користь поранених.

2677. **Освящение** лазарета дам местного военного Общества. – 1914. – 19 окт.

Шпиталь обладнаний на 45 ліжок. Білизни заготовлено з надлишком.

2678. **Открытие** лазарета. – 1914. – 19 окт.

Шпиталь ремісничого Товариства відкрито на 10 ліжок при богадільні ремісників.

2679. **Юные** добровольцы. – 1914. – 19 окт.

Щодня до жандармських залізничних відділень надходять заяви від жителів про розшук їхніх дітей. Серед них багато вихованців середніх і нижчих навчальних закладів. Деякі вирушають у дорогу, не маючи з собою нічого, інші – з запасами. Здійснюється їхній розшук та затримання, але є підлітки, які доїхали до австрійського кордону.

2680. **Новые** здания городских школ. – 1914. – 19 окт.

Закінчено начорно будівництво двох шкіл на 16 комплектів на Холодній горі та Павловій дачі. Із позики Міністерства народної освіти в 266 тис. р. отримано поки лише 150 тис. р. Є побоювання, що інші гроші не будуть видані.

2681. Канализация. – 1914. – 19 окт.

До каналізаційної мережі вже приєднано 300 володінь. Каналізовано дворові ділянки в районі Різдвяної та Благовіщенської вулиць, закінчуються роботи в будівлі управління Південних залізниць.

2682. Спектакли для школьників. – 1914. – 19 окт.

Відбулася перша з 10 вистав, які М. М. Синельников згідно з договором протягом сезону має влаштувати для дітей. Глядацька зала була переповнена. Однак, п'єса «Ворона в павичевому пір'ї» зовсім не підходить для дітей. Відділ народної освіти міської управи звернувся до адміністрації театру з проханням скасувати цю постановку для школярів.

2683. Уменьшение аренды оперного театра. – 1914. – 19 окт.

На екстрених зборах членів Комерційного клубу обговорювали питання зниження орендної плати у зв'язку з воєнним часом. Орендарю Вількеру скоротили плату на 8 тис. р. з 28 тис. р. на рік, які він сплачував.

2684. Фотографический вечер. – 1914. – 19 окт.

Відбувся в залі Ради з'їзду гірничопромисловців, організований фотографічним відділом технічного Товариства. Збір з вечора призначений Харківському відділенню комітету з надання повсюдної допомоги пораненим, сім'ям воїнів і запасних.

2685. В Об-ве ветер. врачей. – 1914. – 19 окт.

На засіданні ухвалено відкрити 5 ліжок імені Товариства ветеринарних лікарів при одному зі шпиталів Харкова. Проведено вибори. Головою правління обрано професора О. В. Дедюліна.

2686. Вечерние курсы для евреев. – 1914. – 19 окт.

У приміщенні єврейського училища (вул. Куликівська, 12) відкриваються єврейські дворічні курси харківського відділення Товариства поширення просвіти між євреями. На курси записалося 40 осіб. Спостереження за ними покладено на харківського громадського рабина Ш. Б. Епштейна.

2687. Лазарет присяжной адвокатуры. – 1914. – 19 окт.

Відбулося освячення шпиталю на 25 ліжок, який міститься в будинку В. С. Гордеєнка.

2688. Мельников, Ф. «Генеральша Матрена», п'єса в 4 д., В. Крылова и Н. Северина / Ф. М. – 1914. – 19 окт.

П'єса йшла на бенефісі Мельникової. Вистава розіграна не зовсім злагоджено. Добре впоралися з ролями бенефіціантка, Колобов, Медведєва, Пілецька, Стефанов, Коновалов.

2689. Горовиц, А. «Жизнь за царя» с И. Алчевским. – 1914. – 19 окт.

2690. Доктор А. А. Святогор-Штепин. Скончался 6 октября : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12335. – 1914. – 19 окт.

2691. Студенческая манифестация в Харьк. – На Сумской ул. : [фото] / снимок для «Южного края» фот. «Фильма» // Юж. край : ил. прибавление к № 12335. – 1914. – 19 окт.

2692. **Студенческая** манифестация в Харькове. – В Покровском монастыре / снимок для «Южного края» фот. «Фильма» : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12335. – 1914. – 19 окт.

2693. **Москов, Е. А.** Сбор пожертвованных фургонами. – 1914. – 20, 23 окт.

2694. **Пожар** на паровозостроительном заводе. – 1914. – 20 окт.

Пожежа спалахнула в одному з кам'яних цехів мідноливарного цеху. Одразу підігнали власний паровий насос, що викидає з шести шлангів 240 відер води. Прибула також команда міських пожежних частин з начальником В. К. Любицьким. Був присутній директор заводу інженер Я. П. Коробка. Пожежу загасили протягом години. Згорівша будівля застрахована, збитки порівняно незначні.

2695. **Освящение** лазарета благотворительного Общества. – 1914. – 20 окт.

Шпиталь, облаштований в Олександрівському притулку, може бути розгорнутий на 100 і більше ліжок. Очолює установу лікар А. С. Гаврилко, який керує вже кількома шпиталями.

2696. **Выпуск** сестер милосердия курсов харьковской Общины Красного Креста. – 1914. – 20 окт.

Дипломи отримали 227 осіб із присвоєнням їм звання запасних сестер воєнного часу. Серед тих, хто отримав дипломи, були і послушниці монастирів Харківського повіту.

2697. **Помощь** населению Привислинского края. – 1914. – 21 окт.

У Харкові засновано комітет з організації допомоги постраждалому від війни населенню губернії Привіслянського краю без розрізнення віри і національності.

2698. **Очаг** для детей запасных. – 1914. – 21 окт.

Шосте міське піклування, що обслуговує праву частину Москалівки, відкрило в приміщенні гімназії баронеси Н. М. Вігте осередок для 20 дітей запасних. Для занять із дітьми запрошено досвідчену фребелічку. Приміщення гімназії баронеса надала безоплатно, а також узяла на себе завідування господарською частиною і турботи про харчування дітей.

2699. **Крупное** пожертвование. – 1914. – 21 окт.

Виступаючий в оперному театрі І. О. Алчевський, який співає вже кілька років у Франції та Бельгії, пожертвував 500 р. Жіночому комітету зі влаштування шпиталів під головуванням О. М. Катеринич.

2700. **Спектакль** в пользу бельгийцев. – 1914. – 21 окт.

Шосту виставу п'єси Л. Андрєєва «Король, закон і свобода» автор надав за своєю умовою з М. М. Синельниковим на користь бельгійського народу.

2701. **В Обществе** сельского хозяйства. – 1914. – 21 окт.

На засіданні обговорювалося питання «Винокурна промисловість і сільське господарство у зв'язку з тверезим бюджетом». Доповідали професор О. М. Челинцев і Ф. М. Волчанський.

2702. **С фургоном** / И. Д. – 1914. – 21 окт.

Про участь населення в зібранні речей.

2703. **Берман, Л. К.** Сбор вещей фургонами : (обращение к молодежи). – 1914. – 21 окт.

2704. **Ново-Александрійський інститут в Харькове.** – 1914. – 21 окт.

Через бомбардування сильно постраждала будівля сільськогосподарського інституту в Новій Олександрії. Крім того, зруйновано багато будинків. До Харкова прибули віцедиректор департаменту землеробства та землеустрою П. Ф. Сурін, директор Ново-Александрійського інституту професор І. І. Калугін, професор М. Г. Шольц фон Ашерслебен. Відбулася нарада за участю піклувальника Харківського навчального округу П. Е. Соколовського, керівників харківських вишів. Ухвалено рішення надати кабінети, лабораторії тощо в університеті, технологічному, ветеринарному інститутах і на Вищих жіночих курсах для занять Ново-Александрійського інституту в Харкові.

2705. **В военной** комиссии губернского земства. – 1914. – 21, 29 окт.; 29 нояб.; 5, 20, 24 дек.

Розглядалися актуальні питання поточного часу про санітарні поїзди, забезпечення поранених, зокрема медикаментами та ін.

2706. **Уездное земское собрание.** – 1914. – 21, 22 окт.

Обговорювали питання допомоги постраждалому населенню Польщі, проблеми місцевого життя.

2707. **Турский, И.** На лекции Ю. И. Айхенвальда. – 1914. – 21, 23 окт.

2708. **Горовиц, А.** Оперетка в опере. – 1914. – 21 окт.

Критична нотатка з приводу постановки в оперному театрі оперети «Циган-прем'єр», відзначено незлагодженість гри артистів.

2709. **[«Садко» с И. Алчевским].** – 1914. – 21 окт.

Вистава пройшла з великим піднесенням і дала великий збір.

2710. **Семейный** вечер в лит.-худ. кружке. – 1914. – 21 окт.

Пройшов з успіхом, програма вирізнялася різноманітністю. Відзначено художнє читання Вишневецького, виконання оперного артиста Бондаренка, виступи Колобова, імпровізатора-художника М. М. Уварова. Багато аплодисментів отримали також Громова і Дмухановський.

2711. **«Под прусским ярмом».** – 1914. – 21 окт.

П'єса в перекладі Ю. М. Бабецького йде з успіхом. Головні ролі виконують Блюменталь-Тамарін, Колобов, Баров, Стефанов, Певцов, Медведєва, Анцева, Гриньова.

2712. **Заседание** городской военной комиссии. – 1914. – 22, 25 окт.; 16 нояб.; 16 дек.

Розглянуто питання медичного та продовольчого забезпечення шпиталів і лікарень, організації лекцій і концертів.

2713. **К выделению** г. Харькова в отд. земск. единицу. – 1914. – 22 окт.

2714. **Вечер** памяти А. П. Чехова. – 1914. – 22 окт.

Відбувся в літературно-художньому гуртку. Ю. І. Айхенвальд прочитав лекцію про письменника.

2715. **Горовиц, А.** «Садко» с И. Алчевским. – 1914. – 22 окт.

Разом із відомим тенором на сцені чи не вперше виступила співачка Космачевська.

2716. **[Театр Муссури]**. – 1914. – 22 окт.

Опереткова трупа під управлінням І. М. Лохвицького розпочинає гастролі оперною мозаїкою Валентинова «Жриця вогню». Головну роль виконує Тамара Грузинська. У наступних виставах уперше в Харкові виступатимуть Вавич і Монахов.

2717. **[Харьковский отдел русского театрального Общества]**. – 1914. – 22 окт.

Створено при драматичній трупі М. М. Синельникова. Головою обрано М. А. Смурського, секретарем О. І. Рунича.

2718. **Бабецкий, Е. М.** День Креста / Е. М. Б. – 1914. – 23 окт.

Громада Червоного Хреста організовує акцію продажу щитків з Червоним Хрестом з метою збору коштів для забезпечення поранених, зокрема на передових позиціях. У Харкові організацію заходу доручено Д. Д. і І. М. Оболенським.

2719. **Пожертвование** Эмира Бухарского. – 1914. – 23 окт.

Емір Бухарський, який відвідав Харків 22 жовтня, передав 2 тис. р. на користь шпиталів для поранених воїнів.

2720. **Прибытие** праха героев. – 1914. – 23 окт.

До Харкова доставили тіла загиблих на війні полковника Дмитра Федоровича Сукачова і капітана Альфреда Людвіговича Орлицького, які будуть поховані на міському цвинтарі.

2721. **Пожертвование** санитарному поезду. – 1914. – 23 окт.

Начальник служби тяги Південних залізниць Т. М. Пекуш передав 50 р. і решту від збору на ікону у розпорядження церкви військово-санітарного поїзда.

2722. **Освящение** здания банка. – 1914. – 23 окт.

Йдеться про відділення Азовсько-Донського комерційного банку.

2723. **Городское** строительство. – 1914. – 23 окт.

Закінчився будівельний сезон. Відзначається гальмування робіт у зв'язку з нестачею обігових коштів, працівників, відсутністю деяких матеріалів.

2724. **Экскурсия** в Донецкое Городище. – 1914. – 23 окт.

Організувало педагогічне Товариство. Донецьке городище розташоване за версту від станції Карачівка на правому березі р. Уди. Керівник екскурсії І. К. Држевецький поділився з присутніми вчителями відомостями про урочище.

2725. **Помощь** пострадавшим от войны. – 1914. – 23 окт.

Відбулися організаційні збори комітету з надання допомоги населенню Царства Польського, постраждалому від війни. Взяли участь понад 70 осіб. Головою правління комітету обрано В. В. Акішева.

2726. **Валентинов, Н.** Земские итоги. – 1914. – 23 окт.

На минулих земських зборах Харківського повіту ухвалено рішення щодо надання допомоги населенню Царства Польського, пораненим воїнам, ухвалено кошторис, схвалено пропозицію про заборону продажу горілки та пива.

2727. **Чудов, Н. А.** Штрихи / Танкредъ. – 1914. – 23 окт.

Про листи містян до редакції газети.

2728. **Лекция** подполковника П. С. Савченко. – 1914. – 23 окт.

Відбулася в приміщенні Ради з'їзду гірничопромисловців, супроводжувалася демонстрацією діаграм і картограм. Збір від лекції піде на користь поранених.

2729. **Панихида** по Л. Н. Афанасьеве. – 1914. – 24 окт.

Помер голова 4-го департаменту Харківської судової палати.

2730. **Освящение** лазарета. – 1914. – 24 окт.

Харківське повітове земство влаштувало шпиталь на 140 місць у селищі Південний. Міститься в трьох корпусах. Завідує лікарка *Е. Н. Федотова*, працюють лікарі *В. Г. Гельзайд*, *М. О. Лесевич*, *В. В. Заславська*, дві фельдшерки та молодший медичний персонал.

2731. **Тысяча** тарелок. – 1914. – 24 окт.

В останній день фургонного збору власник готелю «Росія» *І. Л. Руф* пожертвував тисячу тарілок, багато тарелей і блюдець для шпиталів і ясел.

2732. **Погребение** Д. Ф. Сукачева. – 1914. – 24 окт.

Полковник *Дмитро Федорович Сукачов* – один з найвідоміших бойових офіцерів Харківського гарнізону. Брав участь у японській війні. Йому був 41 рік. Після покійного залишилися дружина і двоє дітей.

2733. **Прив.-доц. И. А. Баранников.** – 1914. – 24 окт.

Повідомлення про смерть на 58-му році життя приват-доцента Харківського університету *Івана Андріановича Баранникова*. Закінчив медичний факультет цього ж університету 1888 р. У 1890 р. вступив надштатним ординатором Херсонської земської лікарні, а 1891 р. перевівся штатним ординатором Харківської губернської земської лікарні. У 1893 р. переведений надштатним ординатором міської дитячої лікарні. У лютому 1898 р. став надштатним ординатором на кафедрі дитячих хвороб Харківського університету. Через місяць після захисту дисертації на тему «Матеріали до питання про кровопаразитизм при малярії у людей» затверджений зі ступенем доктора медицини. Наприкінці 1900 р. переведений на посаду надштатного асистента на кафедрі дитячих хвороб. 4 червня 1901 р. допущений до читання лекцій з дитячих хвороб як приват-доцент. Неодноразово отримував наукові відрядження за кордон. У грудні 1912 р. відряджений на 1-й всеросійський з'їзд лікарів з дитячих хвороб. Автор кількох наукових праць. Користувався любов'ю і повагою маленьких пацієнтів, їхніх батьків, своїх знайомих.

2734. Наш трамвай / П-скій. – 1914. – 24 окт.

На запрошення міського управління в Харкові працювала спеціальна комісія для обстеження стану справ на міському трамваї. Експерти Шульгін і Пешекеров ознайомилися з його роботою. На їхню думку, виторг трамвая в 52 р. 50 к. на день цілком задовільний. При обстеженні кількості пасажирів виявлено невідповідність кількості місць запропонованих і потрібних для них. Під час особливо напруженого руху необхідна організація руху особливих вагонів на певних частинах лінії. Ранковий рух вигідніший, ніж денний. Нічний теж вважається вигідним.

2735. Лекція архієпископа Антонія / П-скій. – 1914. – 24 окт.

Відбулася в залі губернської земської управи. Тема лекції «Вітчизняна війна і п'ять заповідей Л. Толстого». Збір з лекції призначений на користь шпиталів для поранених воїнів.

2736. Оперетта в театре Муссури / Б. – 1914. – 24 окт.

Опереткова трупа під управлінням І. М. Лохвицького поставила мозаїку Валентинова «Жриця вогню», режисер Медведєв. Пройшла злагоджено, музично під керуванням Сироти. Артистки Тамара Грузинська та Іванова мали великий успіх.

2737. Погребение А. Л. Орлицкого. – 1914. – 25 окт.

2738. Юные добровольцы. – 1914. – 25 окт.

У лавах армії на австрійському фронті перебуває п'ятнадцятирічний харків'янин Антоша Водоп'янов. 13-річний Олексій Ковальов теж утік з військовим потягом на австрійський кордон.

2739. Дамский комитет в деревне. – 1914. – 25 окт.

У с. Караячна Старобільського повіту за ініціативою священника Іони Ладенка відкрито жіночий комітет з надання допомоги воїнам. У ньому працюють дружина священника, вчительки, селянки, які шиють білизну.

2740. Лекция о Галиции. – 1914. – 25 окт.

Читає Г. М. Хоткевич в залі Громадської бібліотеки на тему «Галичина: історія і сучасність». Половина чистого збору призначена пораненим воїнам та їхнім сім'ям.

2741. Из студентов во священники. – 1914. – 25 окт.

Аркадій Трахтенберг, який закінчив курс юридичного факультету Новоросійського університету, звернувся до Харківського архієпископа Антонія з клопотанням про висвячення його на священника і надання місця в Харківській єпархії.

2742. Дом рабочих. – 1914. – 25 окт.

Посилилася діяльність товариства, влаштовуються лекції, концерти. Організований 17 жовтня концерт дав чистого прибутку 196 р. Частина збору із заходів йде на потреби війни. Школа крою та майстерня з виготовлення білизни відіслала 100 пар білизни для потреб шпиталю Товариства працюючих жінок.

2743. День «Красного Креста». – 1914. – 25, 26 окт.

Розпочинається продаж щитків «Червоний Хрест» для надання допомоги воїнам на театрі бойових дій. Харків розділено на 42 ділянки, роздано 600 карнавок, заготовлено 300 знаків Червоного Хреста.

2744. **Организация** помощи населению, пострадавшему от военных действий. – 1914. – 25 окт.

На засіданні комітету з надання допомоги населенню місцевостей, які постраждали від війни, ухвалено низку рішень. Польське товариство переймається пошуком місць роботи, квартир, забезпечення продовольством біженців. При губернській земській управі організовано бюро з видачі допомоги. Вирішено звернутися до населення Харкова і губернії з проханням надання допомоги біженцям. Медичну допомогу доручено організувати голові медичного Товариства О. П. Браунштейну.

2745. **Заседание** совета университета. – 1914. – 25 окт.; 14, 29 нояб.; 13 дек.

2746. **Бабецкий, Е. М.** Вопросы дня / Журналист. – 1914. – 25 окт.

Про зв'язки Харкова і Царства Польського.

2747. **В литерат.-художественном** кружке. – 1914. – 25 окт.

Відбувся диспут про нову п'єсу Л. Андрєєва «Король, закон і свобода».

2748. **Горовиц, А.** «Ромео и Джульетта» с. И. Алчевским. – 1914. – 25 окт.

Партію Джульетти виконала Таліна. Інші виконавці Мєсняєв, Гриньов, Садиков і Чємєзов.

2749. **Мельников, Ф.** Городской театр / Ф. М. – 1914. – 25 окт.

Поставлено п'єсу О. Островського «Без вини винні». У ролях Блюменталь-Тамарін, Строева-Сокольська, Анцева, Стефанов, Колобов.

2750. **Прибытие** тела капитана И. Э. Крестини. – 1914. – 26 окт.

На війні загинув капітан одного з місцевих полків Іван Едуардович Крестіні. Брав участь у російсько-японській війні, був двічі поранений.

2751. **Капитан-доброволец.** – 1914. – 26 окт.

Відставний капітан І. І. Матвєєв вступив до лав діючої армії. Учасник російсько-японської війни, був поранений, має бойові відзнаки.

2752. **Улучшение** финансов. – 1914. – 26 окт.

Для підсилення коштів земських кас у зв'язку з непередбачуваними витратами Міністерство внутрішніх справ за погодженням з Міністерством фінансів виділяє відшкодування в розмірі 75% сум, визначених губернською державною установою. Подано перелік сум по повітових земствах Харківської губернії.

2753. **Лазарет.** – 1914. – 26 окт.

Шпиталь в селищі Липовий Гай утримується коштом місцевих жителів під почесним піклуванням П. Ф. Черкасової. У ньому перебуває 10 воїнів.

2754. **Юбилей** Д. С. Буряк. – 1914. – 26 окт.

Виповнилося 25 років службової діяльності помічника механіка Харківських паровозних майстерень. Почав службу помічником машиніста депо Слов'янськ, поступово отримував підвищення, з 1897 р. обіймає відповідальну посаду помічника механіка.

2755. Пожар на Губернаторской улице. – 1914. – 26 окт.

Пожежа спалахнула в п'ятиповерховій будівлі по вулиці Губернаторській, 16, що належить вдові О. І. Воскресенській. Під час гасіння пожежі зруйновано залізний дах, стелі, постраждала квартирна обстановка 5 квартир, в інші квартири протекла вода. Створено комісію для огляду будівлі, з'ясування причин пожежі та суми збитків.

2756. Итоги сбора вещей фургонами. – 1914. – 26, 29 окт.; 1, 8, 19, 27 нояб.

Різних речей і продуктів зібрано на 20 вагонів місткістю 500 пудів кожний. Отримано 10 тис. р. для закупівлі теплої білизни. Вирішується питання примінення цінних речей.

2757. Бабецкий, Е. М. А. Ф. Бенш / Е. Эмбе. – 1914. – 26 окт.

На 54 році життя 25 жовтня помер піаніст-віртуоз Альберт Федорович Бенш. Він страждав на грудну жабу. Останнім часом небіжчик хвилювався, оскільки був вихідцем Остзейського краю, німецьким підданим. Випускник Петроградської консерваторії 1882 р., удосконалювався у Ф. Ліста. У Харкові прожив понад 30 років, прибувши 1885 р. старшим викладачем музичного училища. Через три з половиною роки залишив училище з метою зайнятися концертною діяльністю, але знову повернувся до Харкова, де відкрив власну школу фортепіанної гри. Щороку давав кілька концертів на користь різних благодійних установ. Народився в Петрограді 1859 р. у музичній родині: батько був тромбоністом імператорської опери, мати – донькою відомого музиканта. У сім з половиною років почав вчитися музиці, а вже у 8 виступав як учень Главачана в концертах придворної співочої капели. Московська консерваторія 1899 р. пропонувала йому професуру, але А. Ф. був надто пов'язаний з Харковом.

2758. Горовиц, А. А. Ф. Бенш. – 1914. – 26 окт.

2759. Мельников, Ф. Городской театр: «Под прусским ярмом». Пьеса в 5 действ. Перев. с польского Е. М. Бабецкого / Ф. М. – 1914. – 26 окт.

Постановку спектаклю Е. Гарракура «Завжди вони» (у перекладі Ю. М. Бабецького «Під пруським ярмом») здійснив Смурський. Відзначені Блюменталь-Тамарін, Стефанов, Колобов, Баров, Певцов, Медведєва, Гриньова, Барановська.

2760. Оперетка в театре Муссури. – 1914. – 26 окт.

Оперета «Король веселиться» за участю М. Ф. Монахова і Михайла Вавича зібрала багато публіки. З успіхом пройшла «Весела вдова» за участю Т. Грузинської.

2761. Чудов, Н. А. Штрихи / Танкредъ. – 1914. – 26 окт.

Огля длекцій, що читаються в різних місцях Харкова.

2762. Освящение лазарета. – 1914. – 27 окт.

1-й районний шпиталь нагорної частини м. Харкова заснований гуртком харківських громадян. Розміщується в квартирі на вулиці Єпархіальній, 45. Поки обладнаний на 25 ліжок. Має свою операційну та перев'язувальну.

2763. Похорони героя. – 1914. – 27 окт.

У шпиталі Товариства працюючих жінок помер нижній запасний чин Михайло Чернов, який походив з селян Таврійської губернії. Похований на Кирило-Мефодіївському цвинтарі. В армії нині перебувають три брати небіжчика.

2764. Итоги Дня Красного Креста. – 1914. – 27 окт.

У 582 карнавках виявилося 12335 р. 54 к. Також там були підписаний вексельний бланк на 50 р., обручки, браслети, золоті та срібні хрестики тощо. Надійшло 1916 р. 62 к. відрахувань синематографів. Загальна сума збору 14252 р. 16 к.

2765. 50-летие харьковской 3-ей гимназии. – 1914. – 27 окт.

Виповнилося 24 жовтня. На скромних урочистостях директор О. Н. Гусаковський ознайомив присутніх з короткою історією виникнення гімназії. 3-тя гімназія була створена з паралельних класів при 1-й гімназії 1864 р. і спочатку містилася на вулиці Рибній. У 1869 переведена на вулицю Мало-Сумську, нині Гоголівську. За 50 років гімназію закінчило 1335 осіб. Серед її учнів багато видатних діячів: О. К. Погорілко, М. М. Ковалевський. На завершення вручено медалі випускникам і нагороди успішним учням.

2766. Харьковские армяне о войне с Турцией. – 1914. – 27 окт.; 1 нояб.

У вірмено-григоріанській церкві відбулися літургія та богослужіння. Група харківських вірмен вступила добровольцями до лав Кавказької армії.

2767. К погребению А. Ф. Бенша. – 1914. – 27, 29 окт.

Очікується приїзд брата небіжчика з Петрограда. Відтермінування поховання також викликане передсмертним бажанням А. Ф., яке він встиг крикнути своїй дружині: «Поховай через чотири-п'ять днів...». Очевидно, він боявся летаргії.

2768. Выставка и лотерея-аллегри. – 1914. – 27 окт.

Організована Товариством харківських художників на користь сімей осіб, взятих на війну. Дохід склав 654 р. 33 к.

2769. Освящение лазарета университета. – 1914. – 27 окт.

Розташований у будівлі біологічного корпусу, обладнаний на 22 ліжка, може бути розгорнутий і на більшу кількість.

2770. Награждение. – 1914. – 28 окт.

Марійнськими відзнаками бездоганної служби нагороджено начальницю Харківського інституту імператриці Марії Федорівни Олександрю Гріпенберг за 20 років і класну даму Юлію Соболеву за 15 років служби.

2771. Назначение. – 1914. – 28 окт.

Ординатора харківської міської Миколаївської лікарні М. М. Трофимова переведено на посаду старшого лікаря цієї лікарні.

2772. В гор. Николаевской больницы. – 1914. – 28 окт.

На засіданні медичної комісії міського військового комітету обговорювали питання про можливе розвантаження Миколаївської лікарні з метою надання місця інфекційним хворим. Вирішено незаразних хворих перевести до Гельферіхівської лікарні. Сформовано штати нових міських шпиталів.

2773. В железнодорожных лазаретах. – 1914. – 28 окт.

Розпочалися читання для поранених і з демонстрацією світлових картин. Керує читаннями ревізор навчального відділу С. В. Булгаков.

2774. В Обществе любителей природы. – 1914. – 28 окт.

Чергове засідання присвячене з'ясуванню шляхів і засобів для отримання необхідних навчальних і науково-допоміжних посібників. Професор М. Ф. Белоусов продемонстрував низку наукових приладів, виготовлених в Англії, Америці та інших країнах.

2775. В горнопромышленном музее. – 1914. – 28 окт.

Надійшло багато нових експонатів: колекція уральських мінералів, вугілля Підмосковного району. Випущено новий путівник по музею.

2776. Семейный вечер в литерат.-худож. кружке. – 1914. – 28 окт.

Пройшов вдало. Виступали професор, скрипаль І. О. Букінік, артист опери Д. М. Ярославський, художники Мурзін і М. М. Уваров, артист драми М. Л. Коновалов, О. І. Рунич, Б. Н. Вишневецький, співачка Л. Віллер, артистка Базилевич і Борисоглібський.

2777. Вместо венка А. Ф. Бенш. – 1914. – 29, 31 окт.

Харківське латиське Товариство допомоги пожертвувало училищу сліпих 25 р. на заснування фонду для надання допомоги пораненим солдатам, які втратили зір на війні. Музикант планував дати концерт з метою заснування фонду. Харківське лютеранське Товариство виділило 25 р. на євангелічно-лютеранський шпиталь. А. Ф. Бенш був його почесним членом. Адміністрація та учні його школи пожертвували 25 р. училищу сліпих.

2778. Трактирный сбор в 1915 г. – 1914. – 29 окт.

Член міської управи Ширяєв подав до Думи додаткову доповідь про шинкарський збір. За його припущенням, у зв'язку із заборонаю торгівлі спиртними напоями, дохід від нього не буде високим. У Харкові працюють всього 30 закладів із дозволом торгівлі спиртними напоями, 30 броварень для розпивання. Заборонено торгівлю ними на базарах, вокзалах.

2779. Музыкальная секция. – 1914. – 29 окт.

Організована в Харківському залізничному клубі. До неї можуть записуватися залізничні службовці. Передбачена також організація хору.

2780. Юный георгиевский кавалер. – 1914. – 30 окт.

15-річний учень 3-го класу ремісничого училища Костянтин Сологубов утік на війну. Був поранений, нагороджений Георгіївським хрестом.

2781. Помощь крестьян. – 1914. – 30 окт.

Селяни с. Рублівка Богодухівського повіту зібрали 974 аршини полотна, 197 пудів зерна, 69 р. 47 к. грошима для допомоги пораненим. Також шийють білизну, учні місцевих шкіл готують онучі для відправлення на фронт.

2782. Пожертвование детей воинам. – 1914. – 30 окт.

Вихованці гуртожитку учнів–дітей службовців Південних залізниць вирішили пити чай без цукру, відкладаючи його для воїнів. До діючої армії щомісяця буде відправлятися 1 пуд 20 фунтів цукру.

2783. Редкий юбилей. – 1914. – 30 окт.

Виповнилося 30 років служби на залізницях діловода матеріальної служби Євгенії Йосипівни Єфимович. Вона є першою жінкою, яка прослужила безперервно в матеріальній службі такий тривалий термін. Після закінчення в 1884 р. московського Олександрівського інституту вступила до управління матеріальної служби колишньої Харківсько-Миколаївської залізниці. 1910 р. була нагороджена золотою нагрудною медаллю на Анненській стрічці.

2784. Дом рабочих. – 1914. – 30 окт.

Правління товариства зайняте пошуком засобів для пожвавлення роботи. Звертається увага на театр, організацію лекцій, концертів. На 1 липня 1914 р. у товаристві оборотний капітал 3993 р. 93 к., основний – 43 р., дарчий – 20000 р., школи крою – 255 р. 56 к., бібліотека – 821 р. 50 к., медичний – 27 р. 50 к., видавничий – 2 р. 94 к., безвідсоткова позика жертводавця і міської управи – 8000 р.

2785. Погребение И. Э. Крестини. – 1914. – 30 окт.

2786. Бабецкий, Е. М. У гроба А. Ф. Бенша. – 1914. – 30 окт.

2787. Общее собрание литерат.-художественного кружка. – 1914. – 30 окт.

На зборах обговорювалося питання допомоги пораненим членами гуртка. Вирішено влаштувати вечір на їхню користь, а також організовувати з цією ж метою національні вечори. Ухвалили завідування бібліотекою передати спеціально обраній комісії, до складу якої увійшли І. І. Турський, Д. Д. Уваров, М. М. Гродзинський. Відбулися додаткові вибори старшин.

2788. [Бенефис Н. Ф. Монахова]. – 1914. – 30 окт.

Пройшов з успіхом у театрі Муссурі.

2789. Городская дума. – 1914. – 31 окт.

Обговорювалася доповідь про фінансове становище міста. Гласний Семененко запропонував проводити його в присутності представників преси. За доповіддю головного бухгалтера, до кінця року очікується дефіцит бюджету в 200 тис. р. Після тривалих дебатов ухвалено рішення передати питання для розробки до фінансової комісії спільно з управою.

2790. В техническом Обществе. – 1914. – 31 окт.

Технічному Товариству виповнюється 50 років. Вирішено обрати особливу комісію для складання історії місцевого відділення. Ухвалено рішення асигнувати по 100 р. на користь шпиталів службовців Ради з'їзду гірничопромисловців і Червоного Хреста.

2791. Утверждение. – 1914. – 31 окт.

Д. М. Лашенко затверджений міським секретарем на чотириріччя з 1914 р.

2792. Канализация. – 1914. – 31 окт.

До загальної мережі приєднано 365 володінь Нагорного та Катеринославського районів із кількістю жителів до 15 тис. Роботи з влаштування приєднань тривають. Фільтри біологічного очищення станції працюють справно. Каналізаційне бюро приступає до складання звіту за сезон, що минає. З'ясувалося, що перевитрата коштів становить 200 тис. р.

2793. Лекция подполковника П. С. Савченко. – 1914. – 31 окт.; 1, 3, 4, 8, 11, 26, 29 нояб.; 2, 6, 9 дек.

Читається в літературно-художньому гуртку. Половина збору з лекцій за бажанням П. С. Савченка призначається Чугуївському шпиталю для поранених.

2794. Лекция И. М. Хоткевича. – 1914. – 31 окт.

У залі Громадської бібліотеки повторюється лекція «Галичина: історія і сучасність». Половина чистого збору піде на користь поранених та їхніх сімей.

2795. Отъезд бельгийцев. – 1914. – 31 окт.

11 бельгійських підданих, робітників скляного заводу в Мерефі, від'їжджають на батьківщину з метою вступу до армії.

2796. Заседание железнодорожного военного комитета. – 1914. – 31 окт.

Розглядалося питання недоцільності створення невеликих шпиталів імені окремих груп службовців. Висловлено побажання відкриття добре обладнаних шпиталів спільними зусиллями.

2797. Курсы для рабочих. – 1914. – 31 окт.

Зазвичай на курсах навчалось близько тисячі постійних слухачів і ще більше тимчасових, які відвідували окремі заняття. Цьогоріч нараховується всього 300 курсантів. Причина такого явища – відсутність професорів, які раніше читали лекції, зміни у внутрішньому житті курсів, відміна ради старост та читання важливих предметів (електротехніки, механіки, технології).

2798. Профессиональное Общество конторщиков. – 1914. – 31 окт.

Після загальних зборів життя товариства пожвавішало. За короткий час записалося 50 нових членів та старих, які не сплачували внески 5–6 місяців. Гостро постало питання безробіття.

2799. Эпидемия скарлатины. – 1914. – 31 окт.; 16 нояб.

На хуторі Гуринівка та в селі Пан-Іванівка Харківського повіту зареєстровано 50 випадків захворювання.

2800. Заседание Совета съезда [горнопромышленников]. – 1914. – 31 окт.; 5 дек.

2801. Проект сметы доходов и расходов г. Харькова на 1915 год. – 1914. – 31 окт.

Передбачається отримати прибуток: 853 тис. р. збору з нерухомого майна, 223889 р. 32 к. – з торгівлі і промислів, 18 тис. р. – з коней і екіпажів, 33036 р. – мита різних найменувань, 1164468 р. 24 к. – з міського майна і чиншових статей,

3329826 р. 80 к. – з міських споруд, 1743363 р. 05 к. – допомога місту і повернення витрат, 31100 р. – різні надходження. Усього планується отримати 7396683 р. 41 к. надходжень. У наведеному списку видатків простежується скорочення сум майже за всіма статтями. Збільшення коштів передбачається на медичну, санітарну, ветеринарну частини, громадське піклування, утримання міських споруд і пожежних команд, міського громадського управління та сирітського суду.

2802. Горовиц, А. «Гугеноты» с И. Алчевским. – 1914. – 31 окт.

Крім співу знаменитого тенора, відзначені Таліна та Месняєв. Критичним відгукам про виконання своїх партій піддалися артисти Милова, Казанська, Садиков, диригент Рейнард.

Листопад / Ноябрь

2803. Приезд донского архиепископа. – 1914. – 1 нояб.

До Харкова прибув архієпископ Донський і Новочеркаський Володимир. Оглянув Олександрівсько-Невські школи, єпархіальний музей, духовну консисторію.

2804. В Озерянском братстве. – 1914. – 1 нояб.

Відбулися велелюдні річні збори. Проведено вибори посадових осіб. Архієпископа Донського Володимира обрано почесним членом товариства.

2805. Восстановление Покровского монастыря. – 1914. – 1 нояб.

Приписаний до Харківського архієрейського дому Покровський монастир відновлюється у значенні самостійного неспільножитного монастиря зі зведенням його в ступінь першокласного без виділення утримання зі скарбниці та з такою кількістю братії, яку обитель виявиться в змозі утримувати на власні кошти.

2806. Открытие епархиального лазарета. – 1914. – 1 нояб.

Шпиталь на 15 ліжок розташований в слободі Дергачі Харківського повіту. На його утримання духовенство виділило 1500 р. Білизну, халати, взуття пожертвувало місцеве населення. Земський лікар А. В. Шилов надає медичну допомогу. Вихованці місцевої другокласної вчительської школи взяли на себе роль санітарів. Шпиталем завідує особливий комітет під головуванням священника І. Кудрявцева.

2807. В дневном убежище. – 1914. – 1 нояб.

Відкрито на кошти харківського педагогічного Товариства на Семінарській вулиці. У ньому утримується 30 дітей. Їхня кількість збільшується.

2808. Деятельность училища глухонемых. – 1914. – 1 нояб.

У поточному році протікала успішно. У ньому перебуває 120 дітей обох статей. Вони навчаються різним ремеслам. Увесь училищний інтернат своїми силами забезпечується одягом і взуттям. Завідувач училища протоієрей В. Ветухов відмовляється від цієї посади, яку тривалий час виконував безоплатно.

2809. Новое товарищество. – 1914. – 1 нояб.

Створено харківське Товариство бджолярів, основною метою якого є боротьба з фальсифікацією меду. Його статут запозичений у кооперативних бджільницьких

товариств Бельгії. Вступний пай встановлено в розмірі 10 р., членський внесок – 3 р. Головою правління обрано М. В. Ломакіна.

2810. В литератур.-художественном кружке. – 1914. – 1 нояб.

О. О. Станкевич прочитав лекцію про Туреччину.

2811. Б. М. Файвишевич. – 1914. – 2 нояб.

Повідомлення про смерть одного з видатних і найстаріших діячів південної гірничої та гірничозаводської промисловості. Народився 1853 р., вищу освіту здобув у Петрограді в гірничому інституті. Служив у Раді з'їзду гірничопромисловців. Брав участь у діяльності Харківського окружного страхового товариства.

2812. Усиление скарлатины. – 1914. – 2 нояб.

Санітарне бюро за два тижні зареєструвало 238 випадків захворювання.

2813. Помощь беженцам. – 1914. – 2 нояб.

Відбулося чергове засідання правління Харківського відділу з надання допомоги постраждалим від війни жителям Царства Польського. Передбачається організувати їдальню для біженців, надати безкоштовні квартири.

2814. Описание состояния новой город. электрической станции. – 1914. – 2 нояб.

Для огляду станції створено особливу комісію, що виявила багато порушень як ведення документації, так і технічного стану.

2815. В уездной кассе мелкого кредита. – 1914. – 2 нояб.

У касі виявлено розтрату 180 тис. р. головою каси І. О. Ващенком, відомим цеглозаводчиком, нині усуненим з посади. Здійснюється урядова ревізія. В. В. Країнський розпочав перевірку каси. І. О. Ващенко на погашення боргу вніс 100 тис. р., решту 80 тис. р. покриваються його нерухомим майном.

2816. Мельников, Ф. Городской театр: «Принцесса Греза». Пьеса в 4 д. Эд. Ростана / Ф. М. – 1914. – 2 нояб.

П'єса поставлена на бенефісі артистки В. О. Дар'ял. У ролях М. Л. Коновалов, Стефанов, Л. М. Колобов, О. І. Рунич, Г. М. Терехов, Барановська.

2817. [В Общественной библиотеке]. – 1914. – 2 нояб.

З концертом виступають піаніст Р. Геніка і скрипаль В. Слатін. Збір призначений Товариству повсюдної допомоги постраждалим на війні солдатам та їхнім родинам.

2818. Капитан И. Э. Крестини, убитый в бою : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12361. – 1914. – 2 нояб.

2819. Фургонный сбор в Харькове : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12361. – 1914. – 2 нояб.

На фото: фургони для збору речей, збирачі та збирачки.

2820. Мостильные работы. – 1914. – 3 нояб.

З настанням осені роботи закінчено. Намічену на 1914 р. програму замощення виконано частково. Нову бруківку прокладено на вулицях Москалівського району, на площах Благовіщенського і Холодногірського базарів, проведено ремонт на Зміївському тракті та вулиці Басейній. На успішність робіт зі замощення вплинули

несвоєчасне доставлення матеріалів і нестача робочих рук. Невиконані заплановані на 1914 р. роботи перенесено на наступний.

2821. **Горовиц, А.** «Фауст» с И. Алчевским и П. Цесевичем. – 1914. – 3 нояб.

2822. **Городской** театр: «Пигмалион», ком. в 5 д. Б. Шоу. – 1914. – 3 нояб.
Яскраві образи створили Юренєва і Блюменталь-Тамарін.

2823. **25-летний** юбилей. – 1914. – 4 нояб.

Викладач математики Харківського комерційного училища В. М. Мощенко чверть століття присвятив педагогічній діяльності.

2824. **3-ья** гимназия. – 1914. – 4 нояб.

На загальних зборах членів Товариства піклування про нужденних учнів гімназії затверджено звіти за 1913 р. Діяльність правління була спрямована на пошук коштів і забезпечення бідних учнів грошовою допомогою за право навчання та обмундирування. У всьому цьому брав участь батьківський комітет. У звітному році правління заплатило за право навчання учнів 889 р. і видало допомогу 100 р. двом учням, які закінчили гімназію. За гарячі сніданки заплачено 33 р. 84 к. Усього витрати склали 1036 р. 37 к., надходження – 1435 р. 87 к. Збори висловили побажання, щоб заможні батьки учнів гімназії вступали в члени товариства. Проведено вибори почесних членів і складу правління.

2825. **25-летний** юбилей библиотеки. – 1914. – 4 нояб.

У січні 1915 р. виповнюється 25-річчя діяльності бібліотеки службовців Південних залізниць.

2826. **В литературном** кружке имени Гр. Квитки-Основьяненко. – 1914. – 4 нояб.

Пожвавилася робота гуртка. Щосереди влаштовуються літературні бесіди, по суботах – вечірки.

2827. **В порайонном** комитете. – 1914. – 4 нояб.

2828. **Куликов, Б.** Рядовой герой. – 1914. – 4 нояб.

Похорон померлого від ран воїна Дмитра Бунакова, родом з-під Чугуєва.

2829. **Ново-Александрийский** институт. – 1914. – 4 нояб.

Розпочалися заняття в тимчасово переведеному до Харкова сільськогосподарському інституті. Директор І. І. Калугін перед початком занять змалював коротку історію закладу та причини переїзду до Харкова. На перший курс прийнято 100 студентів за конкурсом атестатів. У поточному році випущено 23 особи з дипломом ученого агронома і 29 – ученого лісівника. Навчання проходить вечорами в будівлі університету.

2830. **Краинский, В. В.** В уездной кассе мелкого кредита : (беседа с ревизором главного управления В. В. Краинским) / записал Н. И. – 1914. – 4 нояб.

Ревізія викликана відомостями про розтрату головою каси І. О. Ващенком 180 тис. р.

2831. **[Вечер** в залах дома губернского земства]. – 1914. – 4 нояб.

Влаштований на користь фонду з виготовлення теплих речей для воїнів. Крім артистів, взяв участь великий студентський хор (80 осіб). Надходження склало понад 1 тис. р.

2832. **Городская дума.** – 1914. – 5, 7 нояб.

Обговорювали питання виборів міського голови, надання допомоги жителям Привіслянського краю, які постраждали від війни, обрання особливої комісії з експлуатації міських підприємств, приватні клопотання.

2833. **Военная цензура в Харькове.** – 1914. – 5 нояб.

З 5 листопада всі газети зобов'язані подавати телеграми власних кореспондентів, нотатки та статті, що стосуються воєнних дій, на перегляд цензури.

2834. **Освящение** лазарета. – 1914. – 5 нояб.

Зведений евакуаційний шпиталь № 85 розміщується в духовному училищі. Його обладнано стараннями старшого лікаря К. Я. Шульгіна. Старші ординатори – лікарі Шапіро та Петров, молодші – лікарі Шевченко, Дорофєєв і Фрідман, керуючий аптекою провізор Кучинський, старша сестра-жалібниця М. А. Шульгіна. Шпиталь обладнаний на 420 ліжок: 400 для нижніх чинів і 20 для офіцерів.

2835. **В трамвайно-осветительной комиссии.** – 1914. – 5 нояб.

На організаційному засіданні головою комісії обрано К. О. Зворикіна, товаришем голови – М. І. Ігнатищева.

2836. **Городская финансовая комиссия.** – 1914. – 5 нояб.

На організаційному засіданні головою комісії обрано В. Г. Коренєва, товаришем голови – С. М. Жевержєєва.

2837. **Заседание.** – 1914. – 5 нояб.

На засіданні членів комітету бібліотеки службовців Південних залізниць розглянуто питання урівняння працівників бібліотеки з правами залізничних службовців, придбання книг, передплати газет і журналів на 1915 р.

2838. **Поручик И. Х. Туровец.** – 1914. – 5 нояб. – Підпис: Боевой товарищ.

У бою загинув Іван Харлампійович Туровець, випускник 1-го Харківського реального училища і торговельної школи, у якій останнім часом був викладачем гімнастики. Військову освіту здобув у Віленському військовому училищі, поточного року витримав іспит до академії.

2839. **Отправка** городом вещей в армию. – 1914. – 5 нояб.

2840. **Строительная катастрофа** на паровозостроительном заводе. – 1914. – 5 нояб.

Під час укладання крокв на нову будівлю ковальської майстерні стався обвал. Загинув один тесля, кілька робітників травмовані.

2841. **У ремесленников.** – 1914. – 5 нояб.

На депутатському сході розглядалися питання надання допомоги за проханнями на адресу товариства.

2842. **Горовиц, А.** Концерт Р. Геника и В. Слатина. – 1914. – 5 нояб.

2843. **Жалование** и выборы. – 1914. – 6 нояб.

Наведено список депутатів Думи, яких обрано до її комісій та установ.

2844. **Строительство** за октябрь. – 1914. – 6 нояб.

Протягом місяця видано 16 дозволів на будівництво нових об'єктів. Загалом із січня поточного року видано 585 дозволів, у 1913 р. – 640.

2845. **О погребении** безродных. – 1914. – 6 нояб.

Міська управа видала кредит на поховання трупів волоцюг, які померли на вулицях Харкова, професору М. С. Бокаріусу – директору Інституту судової медицини.

2846. **Заболеваемость.** – 1914. – 6 нояб.

За другу половину жовтня Харківське міське санітарне бюро зареєструвало 220 випадків скарлатини, 7 віспи, 63 кору, 62 дифтерії, 32 черевного тифу, 2 поворотного, 31 дизентерії, 90 грипу, 25 кашлюку, 23 завушниць, 7 крупозного запалення легенів, 28 бешихи, сибірську виразку. Усього 591 випадок захворювань.

2847. **Скорая** помощь. – 1914. – 6 нояб.

У жовтні зареєстровано 125 виїзних випадків і 82 відмови. З відмов: 69 випадків невідповідності цілям станції, 11 – за виїздом карети, 2 – за знаходженням місця поза районом діяльності станції. 125 виїзних випадків: 12 – марні, 31 травматичне ушкодження, різного роду захворювання – 47, 16 самогубств, 7 випадкових отруєнь, 6 опіків, 5 чадів, пологи на вулиці. Із 16 самогубств – 10 отруєнь, 5 вогнепальних поранень, із них 3 зі смертельними наслідками, повішення.

2848. **Ремонт** вагонов трамвая. – 1914. – 6 нояб.

На думку експерта, завідувача служби рухомого складу московського трамвая Пешекерова, відсутність власних трамвайних майстерень є ненормальним явищем. Вагони ремонтуються в майстернях міського реального училища. Ніхто не несе відповідальності за виконані роботи.

2849. **У С. Э. Борткевича / А. Б.** – 1914. – 6 нояб.

Війна застала професора музичної академії в Берліні. Півтора місяця він з дружиною не міг виїхати до Харкова, був під наглядом. Проживши в Берліні 10 років, втратив усе майно, інструменти, бібліотеку, ноти. У Харкові сподівається повернутися до своєї справи.

2850. **[Опера].** – 1914. – 6 нояб.

Відбулися гастролі Талії Сабанєєвої, молодой колоратурної співачки.

2851. **Новый** храм. – 1914. – 7 нояб.

У Харкові на Заїківці відкривається храм на честь Трьох Святителів. Церква влаштована харківським купцем Г. О. Гольбергом, який витратив понад 100 тис. р. на її спорудження. Іконостас виготовлено в Італії.

2852. **Из студентов** в священники. – 1914. – 7 нояб.

Студента Харківського ветеринарного інституту Миколу Толмачова архієпископом Антонієм призначено на священницьке місце в Успенській церкві с. Вольне Богодухівського повіту.

2853. **А. Е. Грунауэр.** – 1914. – 7 нояб.

У бою загинув 35-літний штаб-ротмістр Адольф Євгенович Грунауер. Його тіло доставлено до Харкова та поховано на лютеранському цвинтарі.

2854. **Бабецкий, Е. М. М. П. Копейчикова.** – 1914. – 7 нояб.

Поховали Марію Платонівну Копейчикову, пов'язану дружбою з родиною Алчевських.

2855. **Ясли и питательный пункт.** – 1914. – 7 нояб.

У Будинку робітників 1-ше піклування відкрило ясла і пункт харчування для дітей воїнів. Активну участь в роботі ясел бере Товариство фізичного виховання. Першого дня привели 25 дітей. Ясла розраховані на 40–50 дітей.

2856. **В уездной кассе мелкого кредита / Н. Г.** – 1914. – 7 нояб.

Закінчилася ревізія каси. Встановлено розтрату колишнім головою І. О. Ващенком 180 тис. р. грошима і на півтори тисячі рублів речей зі складу. Виявлено факт невиконання вказівок попередньої ревізії в 1911 р., проведеної В. В. Країнським.

2857. **[Литературно-художественный кружок].** – 1914. – 7 нояб.

Відбувся концерт артиста російської опери Д. М. Ярославського за участю колишнього артиста імператорських театрів Є. І. Долиніна, співачки С. І. Гулько і скрипаля І. О. Букініка.

2858. **Освящение лазарета.** – 1914. – 8 нояб.

Відкривається шпиталь медичного Товариства і Всеросійської спілки міст у новій будівлі товариства. Приміщення велике, добре обладнане; гарно організовано роботу.

2859. **Помощь крестьян.** – 1914. – 8 нояб.

Селяни слободи Островерхівка і с. Аксютівка Харківського повіту зібрали 400 аршин сільського полотна, 35 р. 74 к. грошей. З полотна пошили 23 матраци, 20 наволочок і 30 сорочок. На зібрані гроші закупили байки і пошили 32 теплі сорочки. Також вони пожертвували 23 старі сорочки.

2860. **Освящение лазарета № 2 всероссийского союза городов.** – 1914. – 8 нояб.

Розрахований на 200 ліжок, розташований на вулиці Московській, 18. Піклувальники шпиталю М. А. Френкель і В. О. Нерослев, лікарі А. С. Гаврилко, К. А. Ісакович, О. Л. Скрипт, А. І. Аушка і Єгорова. Медичний персонал доповнюють 7 фельдшерів, 7 сестер-жалібниць, 8 санітарів і 14 доглядальниць.

2861. **В литерат.-художественном кружке.** – 1914. – 8 нояб.

З доповіддю, присвяченою 150-річчю Академії мистецтв, виступив Д. П. Гордєєв. Виступ супроводжувався світловими картинами.

2862. **Бабецкий, Е. М. Вопросы дня / Журналист.** – 1914. – 8 нояб.

Про кооперацію в харківському оперному товаристві.

2863. **Бабецкий, Е. М. «Лакмэ» с Т. Сабанеевой / Е. Эмбе.** – 1914. – 8 нояб.

2864. Погребение героя. – 1914. – 9 нояб.

На Кирило-Мефодієвському цвинтарі поховали 21-літнього рядового І. Т. Савчука, який перебував на лікуванні в Харкові.

2865. Помощь беженцам Царства Польского. – 1914. – 9 нояб.

На засіданні правління Харківського відділення комітету з надання допомоги особам місцевостей, які постраждали від військових дій, розглядали прохання біженців. Їх виявилось дуже багато. Частину прохань уже задоволено. Багатьом надано місця, видано допомогу, майже всі, хто звертається, отримують право на безкоштовні обіди в їдальні Товариства допомоги нужденним римо-католицького сповідання. Розглянуто пропозиції щодо збору пожертвувань.

2866. Концерт в пользу раненых. – 1914. – 9 нояб.

У Громадській бібліотеці відбудеться концерт оперної співачки М. Г. Розумовської. Концерт організував Харківський жіночий комітет під головуванням О. М. Катеринич. Серед учасників також Н. П. Пушкова, І. О. Букінік, І. А. Мокренський, І. В. Петров.

2867. Пожертвование. – 1914. – 9 нояб.

Учні зразкової школи при духовній семінарії з особистої ініціативи зібрали 25 р. і надіслали до опікунської ради Озерянської парафії з надання допомоги сім'ям воїнів. Кошти призначені дітям найбільш вразливих воїнів.

2868. Дамским железнодорожным комитетом. – 1914. – 9 нояб.

Відправлено до діючої армії воїнам 5 тис. штук різної теплої білизни. Голова жіночого комітету М. М. Воскресенська отримала від воїнів понад 100 зворушливих листів зі словами вдячності.

2869. Почтово-телеграфные чины г. Харькова. – 1914. – 9 нояб.

На зібрані кошти на передові позиції відправлено 8 пудів тютюну, по ящику курильного паперу, сірників і кисетів для роздачі чинам Воронезького полку.

2870. Праздник пожарных. – 1914. – 9 нояб.

Річне свято відзначалося скромно. Начальник пожежної команди В. К. Любицький провів парад служителів у пішому та обозному строю під музику оркестру служби. Організовано збір коштів на купівлю необхідних речей для воїнів. Відправили вітальну телеграму найстарішому пожежному діячеві, члену Російського пожежного товариства, колишньому харківському поліцмейстеру К. І. Безсонову з нагоди 30-річчя його діяльності на пожежному терені, що виповнилося недавно.

2871. Фотографический вечер. – 1914. – 9 нояб.

Організував фотографічний відділ Харківського відділення технічного Товариства. Такі вечори мають успіх, їх відвідує багато публіки. Дуже сподобалися діапозитиви голови відділу О. В. Рутченка, Морозова, Г. І. Упенєка, двох Фаврів.

2872. Лекция о войне. – 1914. – 9 нояб.

Організовується в залі думських засідань, лектор М. А. Двигубський. Половина збору призначена Харківському жіночому комітету з влаштування шпиталів для поранених.

2873. **А. Ф. Бенш**, известный харьковский пианист : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12374. – 1914. – 9 нояб.

2874. **В Доме рабочих**. – 1914. – 10 нояб.

Товариство взаємної допомоги зайнятих ремісничою працею виділило комісію з організації лекцій для своїх членів. Заплановано організувати низку лекцій з природознавства, літератури, інших галузей знань.

2875. **Освящение** лазарета харьк. медич. Общества. – 1914. – 10 нояб.

Шпиталь відкритий на 83 ліжка. Є перев'язувальна, операційна, стерилізаційна, ванна кімната, їдальня, службові приміщення. У лікарні медичного Товариства є ще 15 ліжок і на дачі 20. У відкритті шпиталю взяла участь спілка міст. Керує шпиталем професор Б. Г. Пржевальський, лікарі — Касилов і Піснячевська. Господарською частиною керує Чоботарьова, вдова старшого лікаря Миколаївської міської лікарні. Головне керівництво здійснює комісія з членів медичного Товариства.

2876. **Мельников, Ф.** «Таланты завоевателя», комедия-сатира в 4 д. Федоровича / Ф. М. – 1914. – 10 нояб.

П'єсу розіграли старанно. Відзначені Баров, Коновалов, Колобов, Пельтцер, Рунич, Дар'ял, Юзвицька.

2877. **Бабецкий, Е. М.** Юбилейный «Демон» / Е. Эмбе. – 1914. – 10 нояб.

Оперу А. Г. Рубінштейна поставлено з нагоди 20-річчя його смерті. Професор музичного училища О. І. Горовиць прочитав нарис про життя та діяльність композитора. В опері співав І. О. Алчевський.

2878. **К юбилею К. И. Безсонова**. – 1914. – 11 нояб.

Колишній харківський поліцмейстер Клавдій Інокентійович Безсонов відзначає 30-річчя служіння пожежній справі. Ним отримано багато вітальних телеграм.

2879. **Открытие** лазарета. – 1914. – 11 нояб.

У с. Дергачі відкрито й освячено шпиталь для поранених воїнів імені харківського єпархіального духовенства. Розміщується в місцевій другокласній учительській школі, утримується коштом єпархіального духовенства. Поранених у ньому поки що немає.

2880. **Пожертвование** Л. С. Лифшица. – 1914. – 11 нояб.

Відомий у Харкові присяжний повірений, який нині мешкає у Франції, надіслав до ради присяжних повірених Харківського судового округу повідомлення, що ним надається в розпорядження ради 5 тис. р. на потреби адвокатського стану, призваного на війну, та їхніх сімей; 400 р. – на утримання шпиталю присяжної адвокатури, щомісяця ще буде вноситися по 100 р. на час його існування.

2881. **Проводы** Ф. М. Пронина. – 1914. – 11 нояб.

Голову Архангельського окружного суду переведено до Харкова.

2882. В кассе технологического института. – 1914. – 11 нояб.

На зборах членів ощадно-позичкової каси службовців інституту проведено вибори посадових осіб.

2883. Погребение Н. П. Наставина. – 1914. – 11 нояб.

На міському цвинтарі поховано штабс-капітана Миколу Павловича Наставіна, випускника Чугуївського юнкерського училища. У 1904 р. брав участь у російсько-японській війні, потрапив у полон. Після звільнення з полону повернувся до свого полку. Учасник нинішньої війни з австрійцями. Йому виповнився лише 31 рік. У покійного залишилися дружина та восьмимісячна дитина.

2884. В Обществе любителей природы. – 1914. – 11 нояб.

Публічне засідання товариства присвячене пам'яті професора П. І. Бахметьєва. З життям покійного фізика, біолога-експериментатора присутніх познайомив М. І. Пономарьов. Професор О. Л. Погодін поділився своїми враженнями щодо пруської Польщі.

2885. Семейный вечер в литературно-художеств. кружке. – 1914. – 11 нояб.

Сімейні вечори набувають дедалі більшої популярності. Трупа гуртка поступово стає більш зіграною. У концертах беруть участь професійні артисти.

2886. Мастерские искусственных конечностей. – 1914. – 12 нояб.

Організуються в великих центрах імперії, у т. ч. у Харкові.

2887. Заседание попечительного совета художественного училища. – 1914. – 12 нояб.

На зборах ухвалили звільнити від плати за право навчання 34 учнів. Розглянуто звіт училища за 1913 р. і кошторис на 1915 р. Надходження обчислено в сумі 34316 р., витрати – 35316 р. Дефіцит становить 1 тис. р. Рада вирішила просити Академію мистецтв збільшити субсидію до 6 тис. р.

2888. Собрание. – 1914. – 12 нояб.

На загальних зборах членів Харківського відділення піклування про сліпих затверджено звіт за 1913 р. і розглянуто кошторис на 1915 р. Проведено вибори членів ради та ревізійної комісії. Заслухано пропозицію про влаштування гуртожитку або майстерень для поранених солдатів, які втратили зір на війні.

2889. Дамский ж.-д. комитет. – 1914. – 12 нояб.

Жіночий гурток уже виготовив понад 40 тис. штук білизни для воїнів, а також організував при Харківському залізничному клубі філіальне відділення, яке встигло виготовити 6 тис. різної білизни. Також білизною забезпечували шпиталі, до діючої армії відправлено 8 тис. штук.

2890. Благотворительный вечер. – 1914. – 12 нояб.

Організовує в кінотеатрі «Ампір» 2-ге піклування про догляд сімей призваних із запасу.

2891. На передовые позиции. – 1914. – 12 нояб.

Речі, зібрані фургонами, завантажені у вагони для відправлення на фронт.

2892. Бабецкий, Е. М. Д. М. Молдавский / Е. М. Б. – 1914. – 12 нояб.

У Полтаві помер Давид Мойсейович Молдавський, один із видатних і активних промисловців південної Росії. Покійний родом з Катеринослава, 40 років тому оселився в Полтаві, здійснював хлібний експорт, сільськогосподарську промисловість на широких засадах. У Харкові побудував із синами великий млин.

2893. Юбилей. – 1914. – 13 нояб.

Виповнюється 25-річчя священницької та навчальної діяльності настоятеля церкви при Харківському університеті, професора богослов'я університету, Жіночого медичного інституту та Вищих комерційних курсів протоієрея М. Стеллецького.

2894. Губернский распорядительный комитет. – 1914. – 13 нояб.

На засіданні комітету розглянуто результати огляду особливою комісією приміщень, зайнятих у Харкові шпиталями військового відомства.

2895. Доклад Д. А. Абельдяева. – 1914. – 13 нояб.

У літературно-художньому гуртку.

2896. Подземное кладбище. – 1914. – 13 нояб.

У районі Каплунівської вулиці під час проведення каналізаційних робіт знайдено підземний цвинтар, що відноситься до кінця XVIII ст. У кількох місцях виявили склепи, що належать багатим родинам.

2897. Помощь воинам. – 1914. – 13 нояб.

Майстрові, робітники і службовці Харківського паровозобудівного заводу відрахували зі своєї платні 1500 р. на придбання або виготовлення теплої білизни для воїнів.

2898. Ранение священника. – 1914. – 14 нояб.

За неофіційною інформацією в діючій армії поранено колишнього священника Георгіївської церкви с. Велика Данилівка Харківського повіту Сергія Левандовського, нещодавно призначеного протопресвітером військового і морського духовенства в одному з полків.

2899. Славянское собрание. – 1914. – 14 нояб.

У залі Громадської бібліотеки сербський торговельний агент Ч. М. Іоксимович прочитав доповідь «Чим закінчиться нинішня війна».

2900. Сбор теплых вещей и белья на жел. дор. для воинов. – 1914. – 14 нояб.

З Харкова по станціях вирушає спеціальний поїзд для збору речей для воїнів від залізничних службовців, майстрових та робітників.

2901. Если и питательный пункт 1-го попечительства. – 1914. – 14 нояб.

Першого дня привели 25 дітей, а вже за тиждень в яслах провели час 44 дитини, обідало 53 і додому відпущено 20 обідів. При яслах є шкільна аптека, прислана Б. С. Грейденбергом. Передбачено огляди дітей лікарями. Як пожертвування І. О. Берлізов прислав 6 мішків картоплі.

2902. **Комитет** помощи семьям торговых служащих, призванных на войну. – 1914. – 14 нояб.

У комітеті зареєстровано 125 заяв на допомогу, з яких задоволено 100. Наведено дані з надання різних видів допомоги.

2903. **В память** А. Ф. Бенш. – 1914. – 14 нояб.

До училища сліпих надійшов 61 р. – решта від зібраних на вінок музиканту його ученицями, і 20 р. від сестри його дружини замість вінка на могилу небіжчика.

2904. **Юбилей** профессора богословия о. Н. Стеллецкого. – 1914. – 14 нояб.; 7 дек.

Ювіляр є випускником Київської духовної академії, де закінчив курс зі ступенем кандидата богослов'я і був залишений для підготовки до професорського звання. Свою пастирську діяльність розпочав у сані священника Подільської церкви Києва. Там він також був законовчителем світських середньо-навчальних закладів, членом багатьох просвітницьких і благодійних установ. Протягом багатьох років був цензором журналу «Западная Русская народная школа». Після подання дисертації 1893 р. затверджений у ступені магістра богослов'я. Через три роки отримав призначення до Київського кафедрального собору. У 1909 р. перейшов до Харківського університету, де очолив кафедру богослов'я. Кілька років обіймав почесну посаду голови ради Єпархіального жіночого училища.

2905. **В зубоврачебном** Обществе. – 1914. – 14 нояб.

На засіданні П. Г. Вальтер прочитав доповідь «Кілька випадків пошкодження щелеп та їх лікування». Потім повідомлено про надання стоматологічної допомоги пораненим у шпиталях, відкритих зокрема Російською зуболікарською спілкою.

2906. **[Опера «Евгений Онегин»]**. – 1914. – 14 нояб.

Пройшла з успіхом. Головну партію виконав Каневський. Добре виступили Гашинська, Дубровін.

2907. **Геройская** смерть. – 1914. – 15 нояб.

У бою з австрійцями загинув старший унтер-офіцер одного з харківських полків Саватій Кручинін. Він походив з селян с. Довжик Харківського повіту.

2908. **Лекция** о военном флоте. – 1914. – 15, 18 нояб.

Читає в літературно-художньому гуртку викладач Чугуївського військового училища гвардії капітан І. Я. Волошинов.

2909. **От государственного** банка воинам. – 1914. – 15 нояб.

Харківська контора зайнята організацією відправлення на позиції вагона з теплими речами, тютюном та іншими потрібними речами для воїнів.

2910. **В литературно-художественном** кружке. – 1914. – 15 нояб.

Темою «літературного четверга» була доповідь Д. О. Абелядєєва «Європейське зрушення», що викликала жваві дебати.

2911. **Бабецкий, Е. М.** «Миньон», оп. Амбруаза Тома / Е. Эмбе. – 1914. – 15 нояб.

Незважаючи на участь співачок Т. Сабанєвої, Снітко, співака Єгорова, публіки було мало. Бездоганною грою відзначений оркестр під керуванням Рейнарда-Шаєвича.

2912. **[Общественная библиотека]**. – 1914. – 15 нояб.

Концерт співака М. Г. Гуляєва у супроводі піаністки С. А. Домбровської відбудеться в залі бібліотеки. Також візьмуть участь співачка Шепеленко і співак Чеславський.

2913. **47 годовщина** Харьковской судебной палаты и харьковского окружного суда. – 1914. – 16 нояб.

Усі урочистості переносяться наперед і обмежаться молебнем і надсиланням вітальних телеграм.

2914. **А. Стефановский.** – 1914. – 16 нояб.

У бою загинув унтер-офіцер кулеметної команди Олександр Стефановський, син священника слободи Коломак Валківського повіту.

2915. **Помощь** беженцам. – 1914. – 16, 30 нояб.

На засіданні комітету з надання допомоги біженцям Царства Польського кардинальним було питання організації карнавального збору на їхню користь.

2916. **Болезнь** С. И. Васильковского. – 1914. – 16 нояб.

Відомий харківський художник серйозно занедужав, понад два місяці він не виходить з кімнати і майже не покидає ліжка. Надії на швидке одужання мало.

2917. **Осмотр.** – 1914. – 16 нояб.

Гласні Міської думи – члени трамвайно-освітлювальної комісії провели огляд нової електричної станції. Після доповідей члена управи О. Ю. Вегнера про будівництво та перебіг асигнувань і голови трамвайно-освітлювальної комісії Зворикіна про стан техніки електричної справи в Харкові гласні впродовж двох годин детально оглядали будівлю.

2918. **Бюро** по сбору вещей фургонами. – 1914. – 16 нояб.

Проводить розбір речей, просить допомоги в піклувань про направлення працівників для швидкої організації цього процесу.

2919. **В сельскохозяйственном** Обществе. – 1914. – 16 нояб.

Ухвалено рішення надати Ново-Олександрійському інституту в його розпорядження приміщення контрольної станції товариства та лабораторію.

2920. **Мельников, Ф.** Городской театр / Ф. М. – 1914. – 16 нояб.

Відбувся бенефіс С. Т. Строевої-Сокольської. Поставлено п'єсу Сарду «Пані Сан-Жен».

2921. **Алчевская, Х.** «Розовые дали...» / Христя Алчевская. – 1914. – 16 нояб.

Вірші.

2922. **Бабецкий, Е. М.** Вопросы дня / Журналист. – 1914. – 16 нояб.

Про ревізію Харківської повітової земської каси дрібного кредиту.

2923. **Сбор** теплых вещей на Южных ж. д. – 1914. – 17 нояб.

Вагони курсували на Слов'янській ділянці. Зібрано багато теплих речей, кілька мішків тютюну, 300 пудів солі тощо.

2924. **Осмотр** трамвайных депо. – 1914. – 17 нояб.

Члени трамвайно-освітлювальної комісії знайомилися з організацією справи міського трамвая, відвідали Петінське і Піскунівське депо.

2925. **Общее** собрание взаимопомощи трудящихся женщин. – 1914. – 17 нояб.

Одне з розглянутих питань – звіт ревізійної комісії про купівлю садиби та будівництво власного будинку. Витрати для цього склали 239737 р. Фінансовий звіт перебуває в ідеальному порядку, усе підтверджено документально. Проведено вибори членів комітету та ревізійної комісії.

2926. **Больничная** касса типографов. – 1914. – 17 нояб.

Каса перебуває у скрутному фінансовому становищі, запропоновано заходи щодо його стабілізації.

2927. **Лазарет** на Основе. – 1914. – 18 нояб.

В. П. Квітко надав величезну будівлю, що знаходиться у віковому парку на Основі, під шпиталь на 200 осіб. Будівля старовинна, суха, тепла.

2928. **Спасов** Скит. – 1914. – 18 нояб.

Жителі навколишніх хуторів і братія монастиря пожертвували 100 р. на речі для армії і 100 р. на Червоний Хрест.

2929. **Помощь** учащихся. – 1914. – 18 нояб.

Учні церковних шкіл Харківського повіту відгукнулися на заклик спостерігача цих шкіл священника С. Уманцева допомогти воїнам речами і грошима. Усього в повіті 84 школи.

2930. **В водопроводной** комиссии. – 1914. – 18 нояб.

Головою комісії обрано професора І. А. Красуського.

2931. **Трамвай**. – 1914. – 18 нояб.

У жовтні експлуатаційний прибуток трамвая склав 41644 р. 74 к.

2932. **В железнодорожном** клубе. – 1914. – 18 нояб.

О. Д. Крупенко прочитав лекцію з демонстрацією діапозитивів і дослідів про завоювання повітря. Зал був переповнений публікою.

2933. **Помощь** душевнобольным воинам. – 1914. – 18 нояб.

Комітетами Всеросійської спілки міст і Всеросійської земської спілки засновано особливу об'єднану комісію з організації допомоги душевнохворим воїнам. Харків потрапив до числа міст для організації розподільних шпиталів. Земствам і містам буде надано допомогу.

2934. **В согласительной** комиссии. – 1914. – 18 нояб.

До завдань комісії входить розподіл поранених воїнів. Серед її рішень – клопотання про збільшення в повітах слабосильних команд, кількості лікарів. Комісія також розробила програму для збирання відомостей про стан шпиталів.

2935. **На передовые** позиции. – 1914. – 18 нояб.

Відправлено поїзд з речами.

2936. **Бабецкий, Е. М.** «Ромео и Джульетта», оп. Гуно / Е. Эмбе. – 1914. – 18 нояб.

В опері взяли участь Іван Алчевський і Талія Сабанєєва. Відзначено недоліки інших виконавців та хору.

2937. **Семейный** вечер в литературно-художественном кружке. – 1914. – 18 нояб.

Розіграно інсценізації, прослухано декламацію, чудові декорації до п'єс оформив художник *Н. Н. Севен*.

2938. [**Хор** Г. М. Давидовского]. – 1914. – 18 нояб.

Концерт відбувся в літературно-художньому гуртку. У хорі всього 20 осіб. Виконано багато українських пісень в оригінальній художній обробці.

2939. **Бабецкий, Е. М.** Юбилей харьковских судебных установлений. – 1914. – 19, 20, 21, 23 нояб.

Внаслідок судової реформи 1864 р. у Харкові 16 листопада 1867 р. відкрито новий суд. Урочисте відкриття нових судових установ відбулася в будівлі державної установи. Спочатку до округу Харківської судової палати входило 15 окружних судів, на сьогодні – 9. Під час відкриття Палати було два департаменти, і складалася вона зі старшого голови, голови департаменту і 9 членів. Нині особовий склад складається з одного старшого голови, 5 голів департаментів і 30 членів. Збільшилася і кількість службовців в окружному суді. При відкритті був один товариш голови, у 1902 р. – 2, нині – 4, членів у 1867 р. було 4, потім їхня кількість зросла до 21. Судових слідчих було 10, у 1902 р. – 19, нині їх 30. Збільшення особового складу суддів залежало від збільшення кількості справ. У 1868 р. до Палати надійшло 348 цивільних справ, через 35 років їх було вже 2564, наразі їх близько 4000. Кримінальних справ було 2590, у 1901 р. – 6554, тепер – близько 9000. В окружному суді при відкритті було 850 справ, нині – 2500 цивільних і 6500 кримінальних. Прокурорський нагляд при відкритті Палати здійснювали два товариші прокурора, нині їх 7. У Харківському окружному суді їх збільшилося з 3 до 16. Секретарів у Палаті було два і 6 помічників, нині відповідно 6 і 18. В окружному суді – секретарів було 2 і 8 помічників, нині 8 секретарів і 18 помічників. Харківські судові діячі – гордість судового стану. Тут розпочав свою кар'єру А. Ф. Коні, працював Олександр Миколайович Бурнашев (помер у 1888 р.). Першим головою Судової палати був барон М. Є. Торнау (1867–1870 рр.), головою департаменту І. І. Полнер. При відкритті Харківської судової палати судовим приставом був Степан Федорович Платонов. Перший голова Харківського окружного суду – Едуард Якович Фукс. Перший прокурор судової палати – Олександр Олексійович Шахматов, який пробув на цій посаді рік, потім М. С. Писарев (1868–1877) і І. Н. Орлов. Першим прокурором Харківського окружного суду був нині покійний Володимир Васильович Ненарочкін, який настільки зріднився з Харковом, що відмовлявся від усяких підвищень і призначень, аби не розлучатися з містом. Тоді ж судовими слідчими були Е. П. Фальковський, О. С. Лебедев, П. А. Язиков, В. М. Ларуй.

У хронологічному порядку посади старших голів Судової палати обіймали М. І. Ланге (1870–1882), В. Р. Завадський (1882–1885), Є. Ф. Де-Россі (1885–1895), М. В. Красовський (1895–1898), О. А. Чернявський (1898–1902), Є. О. Пушкін (1902–1904), І. І. Соллертинський (1904–1910), П. Ю. Лашкарьов (з 1910 р.); прокурори: М. С. Писарєв (1868–1877), І. І. Мечников (1877–1880), П. М. Бутовський (1880–1882), І. П. Закревський (1882–1894), В. В. Давидов (1894–1902), О. О. Лопухін (1902–1903), С. С. Хрульов (1903–1908), С. Я. Утін (1908–1910), О. О. Крилов (1910); голови окружного суду: В. І. Анненков (1871–1878), О. М. Бурнашев (1878–1887), В. В. Ненарочкін (1888–1907), О. О. Дейша (1907–1911), П. О. Філіпов (1911–1914), Ф. М. Пронін (1914); прокурори окружного суду: Є. Ф. Де-Россі (1870–1873), Г. П. Монастирський (1873–1877), О. О. Башкиров (1877–1880), Д. І. Львов (1880–1884), А. Г. Снопко (1884–1890), М. А. Дублянський (1890–1898), І. В. Деларов (1898–1903), П. С. Пороховщиков (1903–1906), В. М. Войтенков (1906–1910), О. П. Пілкін (1910–1911), К. І. Савич (1911–1912), М. О. Волчанецький (1912).

Серед цих імен варто виділити першого товариша голови Харківського окружного суду О. М. Бурнашева, який не розлучався з містом 20 років. У 1888 р. його обрано почесним громадянином м. Харкова, був одним з ініціаторів і керівників Товариства виправних притулків для малолітніх злочинців.

Також названо інших видатних діячів судового відомства: старший голова палати І. І. Влезков, член палати і голова її першого департаменту І. М. Лебедев, голови департаменту Є. Г. Мілло, М. Г. Принц, судові діячі Харківського судового округу В. І. Іонін, А. Ф. Коні, товариш і голови Харківського окружного суду П. М. Полуботко і О. М. Щербачов, члени судової палати І. М. Татрюмов, М. В. Крюков.

Серед мирових суддів багато видатних діячів. Головою мирового з'їзду був Л. Коростовцев, суддями – М. Є. Ковалевський, Ф. М. Власовський, Абаза, Крюков, О. Є. Ковальов (згодом Харківський міський голова), А. С. Дмитрієв, М. Є. Іноземцев, М. В. Маслович, М. І. Ільїнський. М. В. Маслович, колись великий землевласник, харківський дворянин, вирізнявся схильністю до літератури та творів живопису і скульптури. Він писав п'єси, байки, мав цінну колекцію картин, манускриптів і рідкісних книг.

Харківський мировий інститут мав діячів високих моральних якостей: тривалий час головою був професор І. П. Щелков, з 1874 р. до середини 1880-х років – М. М. Войтенко, членом суду – професор Деларю, суддею – професор Борисяк. Почесними мировими суддями були професор В. Я. Кочетов, «друг людства» В. Франковський, професор Є. С. Гордеєнко, князі А. Трубецький і Ф. Голіцин, професор Каченовський. Харків став центром присяжної адвокатури, оскільки тут містилася єдина в провінції рада присяжних повірених, відкрита 1874 р. Важливу роль у діяльності присяжних повірених та їхніх помічників відігравали приватні повірені. Серед адвокатів одним із «великих» був Краснопольський, секретар Харківської об'єднаної палати. Відомий був, але не за знаннями, а за злостивістю і тяганиною приватний повірений Неплюєв, колишній справник одного з повітів Харківської губернії. У перші роки судової реформи великою практикою і доброю репутацією користувалися приватний повірений консульт Земельного банку Шиманов, учитель

історії однієї з місцевих гімназій Белінський, Я. О. Немеровський, колишній військовий лікар Л. М. Зеленський, приватний повірений Владимиров, прозваний «Шиллером». Приватну практику здійснював М. А. Двигубський, який був тоді ж і чиновником особливих доручень при харківському губернаторі. Серед нотаріусів відомі Ю. С. Трушев, Р. І. Сумцов, І. Д. Буханцев, В. П. Щелков, Б. М. Гінцбург. Першим головою ради присяжних повірених Харківського судового округу був М. В. Жученко, потім Я. С. Станіславський (1876–1879), Д. І. Скибинський (1880–1881), Р. І. Падеревський (1882–1898), С. Ф. Морошкін (1884–1888), В. П. Єгоровський (1898–1908), С. О. Козлов (1908).

Нині в Харківському судовому окрузі 304 присяжні повірені і 424 помічники, з них у Харкові мешкає відповідно 132 і 261. З 1902 р. харківські судові установи займають спеціально побудовану будівлю на Скобелівській площі. Вартість цього будівництва без землі 600 тис. р., на меблювання витрачено 60 тис. р. Загальна площа будівлі 1570 кв. саж. Усі суди округу розташовані у власних будівлях.

2940. Представление к награде. – 1914. – 19 нояб.

Колишній священник с. Велика Данилівка Харківського повіту Сергій Левандовський представлений до нагороди орденом св. Анни 3-го ступеня з мечами та бантом.

2941. Выдача пособий. – 1914. – 19 нояб.

Міська дума виділила 100 тис. р. на допомогу сім'ям запасних. Із цієї суми за три місяці видано 55308 р. 92 к. Допомогою користуються 4742 родини, які налічують 10285 членів. Міська управа пропонує Думі клопотати перед урядом про видачу місту позики в 150 тис. р. на пільгових умовах.

2942. Заболеваемость. – 1914. – 19 нояб.

За першу половину листопада міське санітарне бюро зареєструвало епідемічні захворювання: віспою натуральною 7 випадків, кором – 98, скарлатиною – 179, дифтерією – 48, тифами: черевним – 19, поворотним – 1, нез'ясованим – 2; дизентерією – 11, грипом – 111, кашлюком – 40, завушницею – 13, крупозним запаленням легенів – 9, бешихою – 31. Усього 569 випадків.

2943. Профессор А. В. Репрев / Б. – 1914. – 19 нояб.

Виповнилося 30-річчя навчальної та наукової діяльності професора загальної та експериментальної патології Харківського університету Олександра Васильовича Репрева. Ювіляр, який категорично відмовився від будь-якого вшанування, походить зі спадкових дворян Владимирської губернії. Він народився 14 серпня 1853 р. Середню освіту здобув у Владимирській гімназії, після закінчення якої 1873 р. вступив до медико-хірургічної академії. Закінчив курс 1878 р. і одразу був направлений до регулярних військ в Болгарії, де пробув до 1879 р. Повернувшись до Петрограда, готувався до звання доктора медицини і 1880 р. успішно склав іспити. З цього ж року почалася його служба в земстві. Працював ординатором губернської земської лікарні в Пензі, де завідував різними відділеннями, викладав у місцевій фельдшерській школі і в перші три роки вів усіх психічних хворих. З листопада 1886 р. залишив службу в земстві, зарахувався молодшим медичним чиновником (з лютого 1887 р.) і переїхав до Петрограда. У липні 1887 р. зайняв штатне місце акушера 2-го відділення при

петроградському міському начальстві. З цього ж часу став завідувати Петроградським Різдвяним пологовим притулком.

Працював над науковими розробками за своєю спеціальністю, у лабораторії загальної патології при військово-медичній академії у професора В. В. Пашутіна. Написав кілька наукових статей і в жовтні 1888 р. захистив дисертацію. В 1889 р. отримав звання приват-доцента в академії, обраний прозектором кафедри загальної патології. У 1890/91 н. р. йому тимчасово доручено виконання професорських обов'язків. Влітку 1891 р. призначений екстраординарним професором у Томський університет, де наступного року удостоєний звання ординарного професора. 1 серпня 1895 р. призначений до Харкова на кафедру загальної та експериментальної патології. У Харкові також викладає в зуболікарській школі, Жіночому медичному та ветеринарному інститутах. Автор 30 друкованих праць. Бере участь у громадському житті, був ініціатором і організатором Товариства допомоги хворим нужденним студентам вищих навчальних закладів Харкова.

2944. Кони, А. Ф. Воспоминания сен. А. Ф. Кони о Харькове. – 1914. – 20 нояб.

2945. Городская дума. – 1914. – 20 нояб.

Вирішувалися питання надання безоплатної лікарської допомоги біженцям Привіслянського краю, дрібні питання міського життя. Пожвавлення викликала доповідь про заснування премії імені О. К. Погорілка. Дума ухвалила щорічно вносити до кошторису 200 р. на видачу премії в кожному поточному році. Довго обговорювалося питання про відкриття базару на Заїківській вулиці.

2946. Возвращение архиепископа. – 1914. – 20 нояб.

Архієпископ Харківський Антоній відвідав Куп'янськ, де оглянув навчальні заклади, шпиталі для поранених воїнів, Куп'янську повітову в'язницю, відкрив шпиталь у Заоскільлі.

2947. Пожертвование Куряжского монастыря. – 1914. – 20 нояб.

Братія за добровільною передплатою зібрала на користь поранених і родин запасних 63 р. 85 к. З монастирських сум відраховано 36 р. 15 к.

2948. Помощь воинам. – 1914. – 20, 24 нояб.; 2, 6, 20 дек.

На Південних залізницях організація допомоги пораненим і воїнам регулярної армії викликала співчуття не тільки у співробітників дороги, а й у сторонніх осіб. Інженер О. П. Лутохін отримав від них 11 тис. р. пожертвуваль, І. О. Тустановський – 2,5 тис. р. Селяни с. Государів Байрак пожертвували 2 вагони сухарів. Головний комітет Південних залізниць відправляє до діючої армії тютюн, комплекти теплих речей, цукор, чай тощо.

2949. Литературный четверг. – 1914. – 20 нояб.

У літературно-художньому гуртку приват-доцент О. В. Маклецов прочитав доповідь «До п'ятдесятиріччя судової реформи».

2950. [Бенефис И. А. Алчевского]. – 1914. – 20 нояб.

Пройшов із тріумфом. Артисти вітали співака, режисер Штробіндер прочитав адрес під овації публіки. Сцена була заставлена кошиками живих квітів. Серед

вітальних адрес — від Товариства імені Квітки-Основ'яненка. Великий успіх мали також Сабанєєва, Цесевич.

2951. Новый архиерейский дом. — 1914. — 21 нояб.

Трьохсвятительський храм, побудований купцем Г. О. Гольбергом на Заїківці, за пропозицією архієпископа Антонія можна підвести до ступеня архієрейського будинку, на чолі якого буде вікарний преосвященний. Г. О. Гольберг погодився. До архієрейського будинку передбачається перемістити частину братії курязького Спасо-Преображенського монастиря. Будівництво церкви закінчується, тривають альфрейні роботи.

2952. Славная смерть. — 1914. — 21 нояб.

У бою з ворогом героїчно загинув псаломщик Олександрівської церкви с. Олександрівка Богодухівського повіту П. О. Торанський.

2953. Полувековой юбилей. — 1914. — 21, 23 нояб.

Виповнилося 50-річчя діяльності диякона Преображенської церкви м. Харкова Павла Стахевича. 76-річного ювіляра привітало духовенство, вручено адрес і образ Спасителя. На честь ювілею Стахевич пожертвував 50 р. на користь епархіального шпиталю для поранених воїнів.

2954. Чествование А. В. Репрева. — 1914. — 21 нояб.

Студенти-медики 3 і 4 курсів вітали професора. Виголошено промови від професійної спілки студентів-медиків, почесним членом якої він був обраний.

2955. Юбилею судебной реформы. — 1914. — 21 нояб.

Присвячений вечір у літературно-мистецькому гуртку. Зі вступним словом виступив професор О. Д. Кисельов, доповідь прочитав приват-доцент О. В. Маклецов. У дебатах виступили М. А. Двигубський і Б. П. Куликов.

2956. Утверждение члена управы. — 1914. — 21 нояб.

Терміном на чотири роки з 1914 р. сина купця А. М. Кузяєва.

2957. В оценочно-статистической комиссии. — 1914. — 21 нояб.

На засіданні головою обрано барона Р. Ю. Будберга.

2958. Училищная комиссия. — 1914. — 21 нояб.

Головою комісії обрано професора М. Ф. Сумцова, товаришем голови — І. Г. Ковалевського.

2959. Осмотр ночлежек. — 1914. — 21 нояб.

Міське санітарне бюро оглянуло дві нічліжки на Благовіщенському базарі та кілька приватних. У 1-й міській нічліжці замість 120 осіб ночують 270–280, у 2-й, розрахованій на 40 нічліжників, часто перебуває до 100. Усі приміщення і міських, і приватних нічліжок утримуються антигігієнічно та антисанітарно. Повсюдна заборона продажу горілки та інших спиртних напоїв позначилася на поведінці нічліжників. Майже всі вони мають пристойний вигляд, зменшилася кількість витівок і неподобств. Проте є випадки вживання денатурованого спирту.

2960. Общество взаимного вспоможения наборщиков г. Харькова. – 1914. – 21 нояб.

При товаристві організовано музично-драматичний гурток, що складається з робітників. Створено хор балалаєчників і мандоліністів. Перший спектакль незабаром відбудеться в театрі зібрання прикажчиків. Половина збору призначена на користь жіночого комітету з влаштування шпиталів для поранених воїнів. Решта грошей надійдуть на користь товариства.

2961. В горнопромышленном музее. – 1914. – 21 нояб.

До музею доправлено зразки танталової руди, знайденої поблизу Ташкента. Упорядковують діаграми видобутку і вивезення кам'яного вугілля та антрациту за 1913 р.

2962. Фотографический вечер. – 1914. – 21 нояб.

Фотосекція студентського технічного Товариства технологічного інституту влаштовує вечір наукової та художньої фотографії в залі комерційного училища. Програма вечора має п'ять відділів: науковий, художній, військовий, кольорової фотографії та кінематографічні зйомки. У науковому відділі демонструють фото з суднобудування, повітроплавання, застосування фотографії в медицині, астрономії в супроводі пояснень фахівців. Половина збору надходить на користь харківського відділу Товариства допомоги постраждалим на війні солдатам, яке очолює М. О. Сіверс.

2963. Первый мировой судья г. Харькова / А. Б. – 1914. – 21 нояб.

У день 50-річного ювілею судової реформи згадали найстарішого судового діяча, першого мирового суддю Харкова Федора Михайловича Власовського. Через хворобу він не зміг бути присутнім на урочистостях у суді.

2964. Горовиц, А. Прощальный бенефис И. Алчевского. – 1914. – 21 нояб.

На бенефісі співака поставлена опера «Гугеноти».

2965. Сбор разоренному краю. – 1914. – 22, 23 нояб.

У Харкові влаштовується збір на допомогу біженцям та тим, хто залишився на місцях у Польщі.

2966. Освящение барака в питательном пункте. – 1914. – 22 нояб.

Споруджено теплий зимовий барак для поранених на станції Харків-Товарний. Його довжина 34 саж., ширина 4 саж., він сполучений з кухнею пункту харчування. Передбачається побудувати ще один барак впритул до першого.

2967. Лазареты в поселках. – 1914. – 22 нояб.

У розташованих поблизу Харкова селищах Південний, Зелений Гай, Високий, біля платформи Хвилюнка та ін. для поранених відкрили шпиталі загальноземської спілки, куди евакуюють переважно легкопоранених, які не потребують оперативного втручання. При кожному шпиталі є лікар, молодший медичний персонал і сестри-жалібниці. Місцеві жителі надають посильну допомогу. Не вистачає книжок для читання.

2968. **Годичное** собрание членов харьковского Коммерческого клуба. – 1914. – 22 нояб.

Звітний 56-й рік закінчено з прибутком 14476 р. 08 к. Оренда приміщень клубу дала 34352 р., карти 26225 р., штрафи 26256 р. Баланс на 1 жовтня – 544285 р., 10 тис. р. пожертвовано на потреби поранених воїнів. Членами клубу у звітному році були 474 особи.

2969. **Собрание** приказчиков. – 1914. – 23 нояб.

106 сім'ям торговельних службовців, призваних на війну, комітет приказчиків видав у листопаді 1400 р. Кількість заяв про допомогу зростає.

2970. **Помощь** семьям запасных. – 1914. – 23 нояб.

У міському драматичному театрі 3-тє міське піклування влаштовує вечір на користь родин запасних, призваних на війну. У програмі – вистава, кабаре, продаж квітів і шампанського. Беруть участь артисти драми та опери.

2971. **Еще о неверных** весах. – 1914. – 23 нояб.

За розпорядженням поліцмейстера О. М. Грузинова поліцейськими чинами проводиться перевірка терезів у всіх торгово-промислових закладах Харкова. На сьогодні у торговців виявлено понад 200 неточних терезів. Складаються протоколи для притягнення до відповідальності.

2972. **Осмотр** гор. водопровода. – 1914. – 23 нояб.

Огляд проводила водогінна комісія. Про сучасний стан водопостачання в Харкові доповідав головний інженер з експлуатації водогону С. С. Пономарьов. Одне з порушених питань – захист джерел.

2973. **К открытию XXXIX** съезда горнопромышленников. – 1914. – 23 нояб.

2974. **[Общедоступный театр]**. – 1914. – 23 нояб.

Відбувся концерт артиста російської опери Д. М. Ярославського за участю співачки Н. Н. Черкасової, співака В. Г. Светлова і віолончеліста М. Н. Лотіна. Для жителів Петінського району це стало великим мистецьким святом.

2975. **Юбилей** судебной реформы: (вечер 20 ноября в литературно-художественном кружке). – 1914. – 23 нояб.

З доповіддю виступив приват-доцент Харківського університету О. В. Маклецов. Після доповідача виступили М. А. Двигубський і Б. П. Куликов.

2976. **Доброволец** одного из гвардейских полков Б. А. фон-дер-Лауниц, убит в бою : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12399. – 1914. – 23 нояб.

Покійний був нагороджений Георгіївською медаллю і Георгіївським хрестом 4-го ст., був представлений до Георгія 3-го ст.

2977. **Профессор** Харьковского университета А. В. Репрев: по поводу 30-летия учено-педагогической деятельности : [фото] / фот.

А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 12399. – 1914. – 23 нояб.

2978. **Посещение** Государем Императором г. Харькова. – 1914. – 24, 25 нояб.

Напередодні приїзду імператора місто було прикрашене прапорами, транспарантами, гірляндами. На вокзалі в залі 1-го класу перед ним виступили з промовами губернський предводитель дворянства М. О. Ребіндер, виконуючий обов'язки міського голови М. Є. Дорофєєв, голова Харківської губернської земської управи В. В. Акішев, від харківської старовірської громади С. Д. Шишлов, голова Ради з'їзду гірничопромисловців М. Ф. фон Дітмар. Далі імператор відвідав кафедральний собор. Після літургії побував у будівлі клініки нервових хвороб, де розташовується шпиталь об'єднаних товариств взаємного кредиту, у шпиталях хірургічної клініки професорів університету, № 1 Жіночого комітету під головуванням О. М. Катеринич, гірничопромисловців. Відвідав також шпиталь і пункт харчування Харківського губернського земства, перед від'їздом – офіцерський шпиталь Південних залізниць.

2979. **Харьковский** дамский кружок Южных жел. дор. по оказанию помощи раненым. – 1914. – 24 нояб.

Продовжує розвивати свою діяльність. З 1 серпня до 21 листопада виготовлено 41 тис. штук білизни. До шпиталів відправлено 20 тис. білизни, до діючої армії – 15 тис. білизни і 2 тис. теплих куфайок.

2980. **Чтения** для воинов. – 1914. – 24 нояб.

Влаштовуються в залізничних шпиталях. Використовують світлові ліхтарі. Обговорюється питання про організацію кінематографічних сеансів.

2981. **XXXIX** съезд горнопромышленников юга России : пожертвование 1 миллиона рублей на военные нужды ; горное и горнотехническое образование ; передача горно-механического института страховому товариществу ; смета Общества пособия горнорабочим ; 3-е общее собрание ; медико-механический институт ; спасательное дело ; командировки. – 1914. – 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 нояб.; 1, 2 дек.

2982. **Горовиц, А.** «Майская ночь» Римского-Корсакова. – 1914. – 24 нояб.

2983. **Мельников, Ф.** Бенефис А. А. Барова: городской театр / Ф. М. – 1914. – 24 нояб.

Поставлені п'єса «Безкорисливий друг» Жулавського і комедія «Іван Миронович» Євгена Чирікова пройшли вкрай незадовільно. У першій бездоганно грала лише Юренева, у другій – витримано, але однотонно сам бенефіціант. Збір був середній.

2984. **«Обновленцы»** и гор. управа : (доклад городской управы по поводу заявления группы гласных о деятельности материального стола). – 1914. – 25 нояб.

Матеріальний стіл організовано управою 1 листопада 1913 р. Його завдання – централізована закупівля матеріалів під наглядом особливого виборного органу, влаштування муніципальних складів. У першому році своєї діяльності матеріальний стіл зосередив у себе закупівлю будівельних та освітлювальних матеріалів, палива.

2985. **Патриотическая** манифестация учащихся. – 1914. – 25 нояб.

Влаштована учнями чоловічих і жіночих середньонавчальних закладів з нагоди звільнення їх від занять на три дні за розпорядженням імператора у зв'язку з його відвідуванням Харкова.

2986. **Помощь** монастырей. – 1914. – 25 нояб.

Черниці харківських жіночих монастирів продовжують виготовляти білизну для поранених воїнів.

2987. **Лазареты.** – 1914. – 25 нояб.

На пожертви службовців і робітників Південних залізниць відкрито ще два шпиталі на 50 ліжок.

2988. **Вместо** елок. – 1914. – 25 нояб.

Щорічно в училищах Південних залізниць для дітей організовувалися свята з виділенням певної суми грошей. Нині отримано багато клопотань від училищ із проханням використати ці гроші на різдвяні подарунки пораненим.

2989. **Годичное** собрание. – 1914. – 25 нояб.

На зборах членів Комерційного клубу заслухано і затверджено звіт за 1913–1914 р. і кошторис на 1914–1915 р., який зведено до суми 65 тис. р. Почесними членами клубу обрано С. М. Жевержєєва і П. П. Рижова. Ухвалено рішення пожертвувати 6 тис. р. на придбання подарунків нижнім чинам Харківського гарнізону, які перебувають на війні, 2 тис. р. на допомогу Польщі, 1 тис. р. – Бельгії, 1 тис. р. – у розпорядження Жіночого комітету під головуванням О. М. Катеринич.

2990. **В О-ве** взаимопомощи трудящихся женщин. – 1914. – 25 нояб.

Товариство відкрило нове відділення їдальні в районі управління Південних залізниць для своїх членів і для інших осіб із невеликою приплатою. Вирішено не брати плату з біженців.

2991. **Бабецкий, Е. М.** Вопросы дня / Журналист. – 1914. – 25 нояб.

Про збори членів Комерційного клубу та розподілення прибутку.

2992. **Семейный** вечер в литературно-художественном кружке. – 1914. – 25 нояб.

Увесь чистий дохід призначений на різдвяні подарунки військам Харківського гарнізону, які перебувають у діючій армії. Художник *Н. Н. Севен* виконав плакат, що сповіщає про мету вечора. У програмі мініатюра *А. І. Стойкіна* «Делікатний пасажир», сольні виступи артистів *Н. Б. Лещинської*, *С. Л. Чернецької-Бенуа*, *Д. М. Ярославського* та ін.

2993. **Городская дума.** – 1914. – 26, 29 нояб.

Основне обговорення викликали доповіді про катастрофу трамвая, що сталася на днях, і ревізійної комісії про огляд нічліжних притулків.

2994. **П. В. Шепелев.** – 1914. – 26 нояб.

Повідомлення про смерть 38-річного викладача технологічного інституту Павла Васильовича Шепелева, який помер у ніч на 25 листопада від запалення легенів. Покійний – уродженець Тамбовської губернії, закінчив духовну семінарію і Варшавський університет. У 1902 р. прибув до Харкова і вступив до технологічного інституту асистентом. У 1904 р. почав читати лекції з механіки, завідував фізичним кабінетом. Останні два роки був також викладачем ветеринарного інституту. Навесні поточного року склав іспит у Київському університеті на звання магістра фізики. Влітку перебував за кордоном з науковою метою, а повернувшись, захворів на запалення легенів. З багатьох розділів фізики залишилися його праці. Відзначався також як видатний математик-аматор. Неодноразово студенти зверталися до нього за роз'ясненням складних завдань у математиці.

2995. **Сбор вещей по линии.** – 1914. – 26 нояб.

Закінчився збір речей на користь воїнів по лініях Південних залізниць. Зібрано 6 вагонів – 3 тис. пудів речей.

2996. **Приезд концертантов.** – 1914. – 26 нояб.

До Харкова прибули Кусевіцький і Рахманінов разом з оркестром і адміністрацією. Концерти влаштовує спілка міст на користь жертв війни.

2997. **Помощь семьям запасных.** – 1914. – 26 нояб.

Багато дружин запасних, які мають малолітніх дітей і отримують невелику допомогу, потребують платної роботи. Завдяки пожертвам відомої громадської діячки О. В. Пономарьової понад 40 жінок уже два місяці шиють білизну для армії, отримуючи за шиття з її коштів.

2998. **Паровозостроительный завод.** – 1914. – 26 нояб.

Відбулися вибори уповноважених до лікарняної каси. Із 4200 робітників у виборах взяли участь лише 1200, із 500 службовців – 186 осіб.

2999. **В Доме рабочих.** – 1914. – 26 нояб.

Товариство взаємної допомоги зайнятих ремісничою працею намагається організувати науково-просвітницькі лекції. О. Д. Крупенко читає лекцію «Завоювання повітря». Крім лекцій влаштовуються концерти. Уже відбувся концерт Д. М. Ярославського, передбачається М. Г. Гуляєва.

3000. **Годичное собрание.** – 1914. – 26 нояб.

Звітний рік Харківського зібрання прикажчиківз акінчено з прибутком 22708 р., причому лото дало 25847 р., карти – 18668 р., штрафи – 7800 р. У минулому році, окрім пожертвувань на стипендії та 5% відрахувань на лікарню прикажчиків, зібрання пожертвувало 9307 р. на потреби війни. За рахунок цієї суми зібрання утримує 2 ліжка свого імені в хірургічній клініці університету і 10 ліжок у шпиталі Дмитрівського піклування. Кошторис на 1914–1915 р. складено на суму 50125 р.

3001. **В Обществе** любителей природы. – 1914. – 26 нояб.

Професор С. М. Кульбакін прочитав доповідь «Як склалися мови слов'янських народів».

3002. **Горовиц, А. К** концертам оркестра С. Кусевицького. – 1914. – 26 нояб.

3003. **Концерты** Кусевицького и Рахманинова. – 1914. – 26 нояб.

Два концерти відбудуться в оперному театрі. Кусевицький з оркестром був у Харкові в 1913 р., Рахманінов – у 1912 р.

3004. **Алчевская, Х.** «Над бедной землею, без крыльев...» / Христя Алчевская. – 1914. – 27 нояб.

Вірші.

3005. **На рождественские** подарки харьковского гарнизона. – 1914. – 27 нояб.

Чистий збір з вечора в літературно-художньому гуртку склав 394 р. 93 к.

3006. **Выборы.** – 1914. – 27 нояб.

Наведено персональний склад комісій Міської думи.

3007. **Исполнительные** комиссии. – 1914. – 27 нояб.

Головою музейної комісії обрано Д. І. Багалія, пожежного комітету – П. П. Кулжинського.

3008. **Мельников, Ф.** Городской театр: «Осень», пьеса в 5 д. и 7 карт., А. А. Барова / Ф. М. – 1914. – 27 нояб.

Виставу поставлено на бенефісі Пельтцера. Сам твір незрілий, але поставлений ретельно. Відзначено гру Блюменталь-Тамаріна і Юренєвої.

3009. **Бабецкий, Е. М.** Оперный театр / Е. Эмбе. – 1914. – 27 нояб.

Бенефісом Талії Сабанєєвої, що пройшов з успіхом, закінчилися її гастролі в Харкові. Поставлено оперу «Ріголетто» Д. Верді.

3010. **[Концерт Кусевицького и Рахманинова]**. – 1914. – 27 нояб.

Пройшов у оперному театрі з неймовірним успіхом, був багатолюдним. Валовий збір перевищив 5 тис. р.

3011. **Н. А. Борзенков.** – 1914. – 28 нояб.

Повідомлення про загибель на війні прапорщика Миколи Олександровича Борзенкова, колишнього студента Харківського технологічного інституту, вихованця Харківського реального училища. Похований на Кирило-Мефодіївському цвинтарі.

3012. **С передовых** позиций. – 1914. – 28, 30 нояб.; 2 дек.

До Харкова повернулися уповноважений міста І. Г. Сергєєв та його помічник Г. Г. Кудрявцев, які супроводжували поїзд з речами, що були зібрані фургонами.

3013. **От харьковского** комитета всероссийского союза городов : (обращение к гражданам). – 1914. – 28 нояб.

Про збір пожертвувань.

3014. **Прибытие** пленных германцев. Прибытие пленных австрийцев. — 1914. — 28, 29, 30 нояб.; 1, 2, 14 дек.

Полонених далі направляють для роботи на шахтах.

3015. **В 1-м попечительстве.** — 1914. — 28 нояб.

Розширено діяльність із надання допомоги сім'ям запасних. У влаштованому ним у Будинку робітників дитячому садочку та денному притулку перебуває 100 дітей, з яких 50 осіб залишаються на весь день та отримують сніданок, обід і вечерю, навчаються під керівництвом фребелічок і чергових членів опікунства. Щодня сюди приходять 20 школярів, які отримують тут сніданок, а після занять — обід. Навіть більше, піклування щодня відпускає найбільш бідним сім'ям 31 обід додому.

3016. **Петинский** путепровод. — 1914. — 28 нояб.

Роботи ведуться посиленими темпами, передбачається начорно закінчити міст, щоб навесні 1915 р. прокласти трамвайні рейки.

3017. **Эпидемия** кори. — 1914. — 28, 30 нояб.

У серпні в місті зареєстровано 60 випадків захворювання на кір, у жовтні — 103, у листопаді — 227. Міський санітарний лікар Фавр вважає за необхідне відкрити спеціальні відділення в Миколаївській та дитячій лікарнях. Кір з'явився в навчальних закладах.

3018. **Бабецкий, Е. М.** Вопросы дня / Журналист. — 1914. — 28 нояб.

Про влаштування концертів та інших заходів у шпиталях для поранених.

3019. **Горовиц, А.** 1-й концерт С. Кусевицкого. — 1914. — 28 нояб.

3020. **[Оперный театр].** — 1914. — 28 нояб.

Розпочинаються гастролі баритона Бакланова. У першій виставі артист співає Демона.

3021. **[Второй симфонический концерт С. Кусевицкого и С. Рахманинова].** — 1914. — 28 нояб.

Оперний театр був переповнений. Після першого відділення місцеві представники спілки міст О. М. Коритін, С. М. Кузнецов і Б. П. Куликов вийшли на сцену і останній зачитав адрес артистам від громадян Харкова. Кусевицький при виході отримав лавровий вінок, Рахманінов — букет білих троянд.

3022. **Чествование** проф. В. П. Бузескула. — 1914. — 29 нояб.

Відбулося на засіданні харківського історико-філологічного Товариства з нагоди 30-річчя наукової діяльності професора, яке було три роки тому. Наразі випущено з друку 21-й збірник ХІФТ, присвячений В. П. Бузескулу.

3023. **В складе** собранных фургонами вещей. — 1914. — 29 нояб.

Серед пожертвованих речей є багато ікон, кілька досить цінних, у дорогих ризах. Речі та предмети вирішено продати з аукціону, а ікони передати до шпиталів, військових частин, а також окремим пораненим воїнам.

3024. **Увековечение** памяти воинов. — 1914. — 29 нояб.

Харківська духовна консисторія розпорядилася встановити в храмах особливі дошки із зазначенням імен загиблих на війні воїнів, а також організувати в передмістях, де розташовані шпиталі, окремі цвинтарі для поховання воїнів, які померли від ран.

3025. Концерты Кусевицкого и Рахманинова. – 1914. – 29 нояб.

Валовийз бір становив 10 тис. р., чистий – 8,5 тис. р.

3026. Курорт. – 1914. – 29 нояб.

Відбулося засідання погоджувальної комісії з обговорення питання використання курорту Слов'янські мінеральні води для хворих і поранених воїнів.

3027. В техническом Обществе. – 1914. – 29 нояб.

Відбулося обговорення повідомлення Л. І. Лутугіна про організацію передового санітарно-харчового загону імені російських техніків. Оснащення такого загону обійдеться в 100 тис. р., а утримання протягом 6 місяців – 250–300 тис. р.

3028. Попечительный совет женской гимназии Е. В. Ченч. – 1914. – 29 нояб.

Влаштовує в театрі бр. Боммер благодійний вечір на користь нужденних учениць, батьки і брати яких мобілізовані на війну, з відрахуванням частини збору на користь поранених. У фое – безпрограшний благодійний базар та буфет.

3029. В пользу учеников IV гимназии. – 1914. – 29 нояб.

У театрі «Ампір» влаштовуються дитячі та дорослі сеанси за участю оркестру гімназії баронеси Вітте.

3030. В пользу раненых воинов. – 1914. – 29 нояб.; 14 дек.

У Громадській бібліотеці влаштовується концерт студентів ветеринарного інституту. Візьмуть участь хор студентів, відомий піаніст-композитор С. Е. Борткевич, артисти опери та драми. Харківський комітет чинів Міністерства внутрішніх справ з надання допомоги призваним із запасу на війну організував благодійні заходи.

3031. В пользу «Трудовой помощи». – 1914. – 29 нояб.

У театрі «Модерн» влаштовується сеанс картин на користь Товариства для надання допомоги дружинам запасних.

3032. Заседание сельскохозяйственного Общества. – 1914. – 29, 30 нояб.; 12 дек.

Розглянуто доповідь про діяльність товариства за минулий рік, а також звіт ревізійної комісії. Рік закінчився з прибутком 11731 р.

3033. Горовиц, А. 2-й концерт С. Кусевицкого. – 1914. – 29 нояб.

3034. Алчевська, Х. «Серед живих на вольній волі...» / Христя Алчевська. – 1914. – 30 нояб.

Вірші.

3035. Рождественские подарки. – 1914. – 30 нояб.; 5, 9, 14, 17, 19, 21, 23 дек.

На зборах службовців місцевих установ Міністерства внутрішніх справ ухвалили виділити 1500 р. на подарунки воїнам. Закуплено необхідних матеріалів для виготовлення різних теплих речей. Парафіяльна опікунська рада кафедрального собору виділила 137 р. 30 к. на купівлю подарунків. Жіночий комітет при губернській земській управі передав 926 мішків з речами, продуктами харчування, папером. Усього надішлють подарунків для 250 осіб.

3036. **Лекция.** – 1914. – 30 нояб.

М. В. Гогунцов у залізничному клубі читає лекцію про природу.

3037. **Харьков** – Польше. – 1914. – 30 нояб.; 6 дек.

Валовий збір від продажу прапорців склав 10700 р. Біженцям Царства Польського відраховано 10200 р.

3038. **Палата имени рабочих.** – 1914. – 30 нояб.

Майстрові та службовці станції Панютине вирішили заснувати у 8-му шпиталі окрему палату їхнього імені на 8 ліжок. Щомісяця на її утримання робітники збиратимуть 260 р.

3039. **Крытый рынок.** – 1914. – 30 нояб.

Будівництво розпочалося в 1912 р. За цей час використано 494329 р. 31 к. Для завершення будівництва необхідно ще 171382 р. 35 к. Повна вартість ринку складатиме 622086 р. 73 к. Дійсна вартість перевищує початкову на 155597 р. 52 к. Ця різниця припадає переважно на влаштування холодильників, зовнішніх крамниць, обладнання крамниць усередині ринку, облаштування дворів, тротуарів, водогону, каналізації.

3040. **Горовиц, А.** «Демон» с Г. Баклановым. – 1914. – 30 нояб.

Критична нотатка з приводу виконання співаками своїх партій.

3041. **[Театр Муссури].** – 1914. – 30 нояб.

Влаштовується благодійний духовний концерт об'єднаних хорів – архієрейського і Туроверова – під управлінням М. С. Ведринського і І. М. Туроверова за участю кафедрального протодіякона В. Д. Вербицького, Олейникова та Привалова. Збір піде на користь шпиталів харківського благодійного Товариства для поранених воїнів.

3042. **[Драматический театр].** – 1914. – 30 нояб.

Нещодавно трупа театру надіслала своєму колишньому режисерові Р. О. Унгерну телеграму з побажаннями успішного подвизництва на театрі війни як поручика лейб-гвардії саперного батальйону. Артисти отримали від нього відповідь із вдячністю та найкращими побажаннями.

3043. **Харьковский** военный госпиталь. Врачебный персонал : [фото] / снимок А. Р. // Юж. край : ил. прибавление к № 12412. – 1914. – 30 нояб.

Грудень / Декабрь

3044. **Освящение** госпиталя. – 1914. – 1 дек.

У будівлі Селянського поземельного банку відбулося відкриття шпиталю № 3 Всеросійської спілки міст. Розрахований на 350 ліжок, але кількість їх може бути збільшена до 450, добре обладнаний. Крім лікаря О. Я. Краснова, шпиталь обслуговують його помічники – лікарі Альперович і Франковський та жінки-лікарі Лівшина, Маньковська, Кобцева і Вестерман. Є 8 фельдшерів і фельдшерок, 7 сестер-жалібниць.

3045. **Мельников, Ф.** Городской театр: бенефис Л. Н. Колобова / Ф. М. – 1914. – 1 дек.

Поставлено комедії «Чужі» Потапенка та «Злодій». Збір був хороший.

3046. **Рождественские** подарки. – 1914. – 2, 5 дек.

Англійський віцеконсул у Харкові Блекі пожертвував 1 тис. р. на подарунки для солдат російської армії.

3047. **Юбилей** Н. Ф. фон-Дитмара. – 1914. – 2 дек.

Виповнилося 25 років служіння М. Ф. фон Дітмара у гірничозаводській промисловості.

3048. **В водопроводно-канализационной** комиссии. – 1914. – 2 дек.

Члени комісії оглянули міську Малинівську водогінну станцію. Головний інженер з розширення водогону Д. Д. Тиц зробив доповідь про проєкт повного обводнення Харкова, розширення водогону взагалі та будівництва Малинівської станції зокрема.

3049. **Отчет** комиссии по организации сбора «Харьков – Польше». – 1914. – 2 дек.

Карнаковий збір становив 10475 р. 46 к. Крім того, у карнавках опинилися 8 золотих каблучок, 2 пари сережок, кілька десятків мідних і срібних іноземних монет.

3050. **Горовиц, А.** «Фауст» с Г. Баклановым. – 1914. – 2 дек.

3051. **Собрание** законоучителей. – 1914. – 5 дек.

Заслухано і прийнято програму законоучительських зборів, які вирішено влаштовувати щочетверга. Заступником голови зборів обрано протоієрея П. Фоміна, секретарем – священника І. Артинського. Наглядачем за викладанням Закону Божого в чоловічих навчальних закладах Харкова обрано протоієрея Хрестовоздвиженської церкви Миколу Любарського.

3052. **Сбор** среди крестьян. – 1914. – 5 дек.

Духовенство Харківської єпархії проводить серед селян збір пожертвувань для воїнів. Селяни несуть зерно, полотно, борошно, курей, теплі речі, гроші.

3053. **Лекция** А. К. Дживелегова. – 1914. – 5, 6, 7 дек.

Читається в літературно-художньому гуртку за темою «Вірменське питання».

3054. **Юбилей.** – 1914. – 5 дек.

Виповнилося 35 років служби помічника головного бухгалтера Південних залізниць С. І. Советова. Розпочавши службову діяльність на посаді конторника, поступово мав підвищення. Отримав багато привітань.

3055. **Новая** художественная мастерская. – 1914. – 5 дек.

Міське громадське управління відкрило художньо-ремісничу майстерню друкарської справи. Курс школи трирічний. Прийнято 40 осіб замість 30, як передбачалося.

3056. **Вечер.** – 1914. – 5 дек.

Службовці та робітники заводу товариства Гельферіх-Саде організовують в театрі Муссурі благодійний вечір на користь сімей робітників, які пішли на війну.

3057. **Итоги XXXIX-го съезда горнопромышленников юга России /** И. А. – 1914. – 5 дек.

3058. **Посещение Харькова государыней Александрой Федоровной.** – 1914. – 6 дек.

Імператриця відвідала санітарний поїзд, кафедральний собор, склад, шпиталі № 2 та 85-й евакуаційний, громаду Червоного Хреста.

3059. **Помощь сербам.** – 1914. – 6 дек.

Духовенство Іоанно-Усікновенської церкви Харкова, серед якого перебуває протоієрей Іоанн Пічета, за походженням серб, пожертвувало з церковних доходів 150 р. на користь сербських і чорногорських воїнів. Крім цього, І. Пічета прочитає лекцію «Історичні долі церковного та політичного життя південних слов'ян: болгар і сербів».

3060. **Отправка подарков.** – 1914. – 6 дек.

З Харкова вирушає 6 вагонів подарунків до діючої армії від службовців Південних залізниць. Усього 2200 подарунків, зібраних по лінії, 1600 виготовлених Харківським жіночим залізничним гуртком, 350 пудів махорки, кілька окремих ящиків з чаєм, цукром, сіллю, сухарями, салом.

3061. **Железнодорожный банк.** – 1914. – 6 дек.

Станом на 1 грудня облікованих векселів значилося на 461 тис. р., вклади зросли до 423 тис. р., налічувалося 1702 члени.

3062. **Харьковское дерматологическое и венерологическое Общество.** – 1914. – 6 дек.

На екстреному засіданні обговорювали питання участі товариства в подіях війни. Ухвалено рішення всю касову готівку 400 р. використати на заготівлю окремих пакунків з теплими речами, чаєм, цукром тощо для відправлення на фронт.

3063. **В педагогическом Обществе.** – 1914. – 6 дек.

Засідання присвячене обговоренню тез доповіді Г. І. Дзасохова на тему «Сучасна підготовка викладачів середніх і нижчих навчальних закладів».

3064. **В зубоврачебном Обществе.** – 1914. – 6 дек.

Під час засідання демонструвалися хворі з важкими вогнепальними пораненнями щелеп. Розглядали проект шеститижневих науково-практичних курсів при товаристві. Завідувачем курсів обрано Ю. М. Гофунга, секретарем— Ю. М. Розовського.

3065. **К посещению государыней Александрой Федоровной лазарета № 2.** – 1914. – 7 дек.

3066. **Раздача образков раненым.** – 1914. – 7 дек.

Після відходу імператорського поїзда губернський предводитель дворянства під час відвідування шпиталів роздав пораненим образки, отримані від імператриці.

3067. **Пожертвования** купцов и торговопромышленников. – 1914. – 7 дек.

На зборах комітету ухвалили виділити 3 тис. р. на різдвяні подарунки воїнам діючої армії, на користь Польщі та Сербії – по 1 тис. р., Чорногорії – 500 р., 300 р. – сім'ям поранених.

3068. **Лотерея**. – 1914. – 7 дек.

Відбулася в драматичному театрі. Дохід з лотереї призначено на користь сиріт і дітей воїнів, якими опікуються в Будинку братньої дружини.

3069. **В профессиональном О-ве приказчиков**. – 1914. – 7 дек.

Під час засідання правлінням розглянуто та ухвалено проєкт страхування на випадок безробіття.

3070. **Благотворительный** спектакль. – 1914. – 7 дек.

Організовує 11-те міське піклування. Чистий збір призначений нужденним сім'ям призваних на війну. Драматична труппа Народного будинку ставить дві комедії та водевіль.

3071. **Бекарюков, К. З.** С передовых позиций / К. З. Бекарюков, И. Г. Сергеев. – 1914. – 7 дек.

3072. **Прапорщик** Н. А. Борзенков: студент Харьковского технологического института. Убит в бою : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12424. – 1914. – 7 дек.

3073. **Проф.** богословия Харьковского университета протоиерей Н. Стеллецкий: (по поводу 25-летия его пастырской и служебной деятельности) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12424. – 1914. – 7 дек.

3074. **Лазарет** дамского комитета в Харькове : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12424. – 1914. – 7 дек.

3075. **Трехсвятительская** церковь в Харькове на Заиковке, построенная Г. О. Гольбергом : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12424. – 1914. – 7 дек.

Освячення її передбачається 30 січня 1915 р.

3076. **Сироты-галичане**. – 1914. – 8, 16 дек.

До Харкова очікується приїзд 60 сиріт з Галичини, яких планується розмістити в притулках і монастирях. Згодом прибуває ще 83 дитини.

3077. **Отделение** русско-французской торговой палаты. – 1914. – 8 дек.

Відкрито в Харкові 3 грудня для розвитку економічних відносин між країнами.

3078. **Собрание**. – 1914. – 8 дек.

Відбулося в Товаристві допомоги хворим нужденним учням у вищих навчальних закладах Харкова. Вирішено питання організації їдальні з дотримання норм гігієни в

приміщенні Вищих жіночих курсів Товариства працюючих жінок. Проведено вибори членів комітету.

3079. Чествование прот. о. Н. Стеллецкого. – 1914. – 8 дек.

Відбулося в університетській церкві. Ювіляру піднесено образ св. Миколая Чудотворця, адрес. Прозвучало багато привітань, надіслано вітальні телеграми.

3080. В пользу галичан. – 1914. – 9 дек.

З лекції архієпископа Антонія отримано 388 р. 10 к. Крім того, у канцелярії архієпископа від різних осіб отримано 674 р.

3081. Праздник пожарных. – 1914. – 9 дек.

Катеринославська пожежна частина відзначила своє річне командне свято. Після молебню відбувся парад пожежного обозу.

3082. Заседание пожарного комитета. – 1914. – 9 дек.

Закінчується термін повноважень комітету. За 4 роки відбулося 112 засідань, на яких обговорили та вирішили 1006 різних питань.

3083. В пользу воинов. – 1914. – 9 дек.

Протоіерей кафедрального собору м. Харкова Володимир Александров і член соборного парафіяльного піклування І. І. Дагаєв зібрали серед населення 300 р., 1000 аршин тканини та різні речі.

3084. С жел. дор. – 1914. – 9 дек.

Відбулося засідання членів комітету бібліотеки службовців Південних залізниць. Заслухано доповідь про поліпшення побуту службовців бібліотеки, надання їм таких самих прав користування лікарською допомогою, проїзду залізницями, як і залізничним службовцям.

3085. Железнодорожный клуб. – 1914. – 9 дек.

Схвалено суму кошторису 16 тис. р. на 1915 р.

3086. Заседание бюро по устройству фургонного сбора. На рождественские подарки. – 1914. – 9, 10 дек.

Присвячено організації одноденного карнавкового збору. Усе місто поділено на 20 районів. Заготовлено 980 карнавок і 100 тис. прапорів.

3087. Общество помощи больным нуждающимся учащимся в высших учебных заведениях г. Харькова. – 1914. – 9 дек.

За минулий рік у студентів зареєстровано 2562 випадки хвороб органів травлення. Ухвалено рішення відкрити гігієнічну їдальню в приміщенні Вищих жіночих курсів, субсидуючи на неї 1 тис. р. М. Б. Фабриканта обрано почесним членом товариства.

3088. Совещание представителей обществ взаимного кредита. – 1914. – 9 дек.

Головне питання, що розглядалося, – врегулювання взаємовідносин між окремими товариствами, а також кожного з них із центральним банком.

3089. **Семейный** вечер в литературно-художественном кружке. — 1914. — 9, 16, 23, 28 дек.

Розіграно сценки, виконано романси. Виступали артисти, члени гуртка під керуванням А. І. Азова, чудово співав М. В. Чеславський.

3090. **[Концерт]**. — 1914. — 9 дек.

Організовано Товариством взаємодопомоги працюючих жінок на користь постраждалого від війни населення Польщі. З великим успіхом виступили композитор-піаніст С. Е. Борткевич, артистки Вельгій, Рудакова і Темникова, артисти Дубровін, Коре, Погорелов, Рунич, Вісс і Светлов. Талановито акомпонувала А. М. Гершкович.

3091. **На передовые** позиции. — 1914. — 10 дек.

Із Харкова вирушає поїзд для доставлення речей, зібраних комітетом купців і торгово-промисловців та Комерційним клубом. Речі вагою 1500 пудів розміщено в 3-х вагонах.

3092. **И. Е. Носов**. — 1914. — 10 дек.

Повідомлення про смерть одного з найстаріших службовців паровозобудівного заводу, завідувача електричного цеху. Небіжчик служив на заводі майже від початку його заснування, брав участь у роботі технічних організацій м. Харкова. Був одним із членів-засновників Товариства взаємодопомоги працівників електротехніки, членом місцевого відділення технічного Товариства, брав участь у бюро з організації Всеросійського електротехнічного з'їзду в Харкові, що має відбутися наприкінці поточного року.

3093. **План** мощения на 1915 год. — 1914. — 10 дек.

Інженер Б. А. Кустерський підготував для міської управи доповідь про майбутні мостильні роботи. Мостильна комісія внесла до кошторису 125 тис. р. на замощення і 12 тис. р. вартості невитраченого каменю, однак міська управа скоротила цю суму до 62 тис. р. Передбачається замощення нових вулиць і перемощення деяких.

3094. **Д. И. Багалея** — городской голова г. Харькова. — 1914. — 11 дек.: портр.

Міська дума 10 грудня обрала Д. І. Багалія міським головою Харкова. Дмитро Іванович народився в Києві в 1857 р. у міщанській українській сім'ї. Навчався в Києві в парафіяльному училищі, потім гімназії, університеті. Пів року слухав курс у Харківському університеті. У 1883 р. його запросили на кафедру російської історії Харківського університету як штатного доцента. У 1887 р. після захисту докторської дисертації призначено екстраординарним, а 1880 р. ординарним професором. Йому належать понад 200 наукових праць. З переселенням до Харкова захопився переважно історією Слобожанщини. У 1897 р. разом із Д. П. Міллером взявся до написання історії Харкова. Праця вийшла в двох томах. Брав участь в усіх археологічних з'їздах, склав археологічну карту Харківської губернії. Був активним членом університетської колегії, у 1906 і 1909 рр. обирався ректором університету. Є почесним членом багатьох наукових установ. Особливу роль відіграв у діяльності Громадської бібліотеки, комітету з видання книг для народу Товариства грамотності. Брав участь у міських справах, був активним гласним Міської думи.

Як громадський діяч є прихильником громадської самостійності, широкого розвитку просвіти. У 1905 р. на засіданні Ради університету висловився за допущення до університету жінок. 1910 року за його пропозицією Рада здійснила подання до Міністерства народної освіти про удостоєння ступеня доктора російської історії Олександри Єфименко. У 1910 р. обраний до Державної Ради, повноваження в якій закінчуються 1 липня 1915 р.

3095. С. А. Губин. – 1914. – 11 дек.

Повідомлення про смерть від запалення легенів студента, який працював у земському харчовому пункті. Ті, хто працював на пункті, замість вінка вирішили пожертвувати гроші професійній спілці студентів-юристів, членом якої був небіжчик, для надання позик нужденним студентам.

3096. Инфекционный барак. – 1914. – 11, 13 дек.

У зв'язку з потребою, що з'явилася в інфекційному бараці для поранених і хворих воїнів, бюро комітету спілки міст ухвалило побудувати барак на 200 ліжок на площі біля Миколаївської лікарні. На будівництво виділено 70 тис. р. Схвалено проєкт архітектора О. Г. Молокіна. За цим проєктом буде побудовано 3 бараки по 67 ліжок у кожному. Бараки матимуть подвійні стіни та підлогу, залізний дах і водяне опалення.

3097. Рождественские подарки от служащих С.-Дон. жел. дороги. – 1914. – 11 дек.

У приміщенні Північно-Донецької залізниці відбувся вокально-музичний вечір, що приніс 375 р. чистого збору, який використовується для подарунків воїнам на передових позиціях. Крім того, виготовляється 500 комплектів теплої білизни, 500 вже надіслано до діючої армії.

3098. Лекция. – 1914. – 11, 14 дек.

У Громадській бібліотеці польський публіцист Г. Л. Глясс читає лекцію «Дух сучасної польської культури».

3099. Экстренное земское уездное собрание: вопрос о растрате в уездной земской кассе. – 1914. – 11 дек.

3100. Мельников, Ф. Городской театр: «Анна Каренина», инсцениров. роман гр. Л. Н. Толстого / Ф. М. – 1914. – 11 дек.

Режисер вистави Смурський, декорації Андріяшева. У головних ролях – Юренєва, Блюменталь-Тамарін, Певцов.

3101. Юный герой. – 1914. – 12 дек.

До Києва доправили восьмирічного хлопчика-добровольця Андрія Сердюкова, який утік на фронт з Харківської губернії.

3102. Развивающаяся деятельность комитета Южных ж. д. – 1914. – 12 дек.

Комітет уже відкрив 11 шпиталів, 15 пунктів харчування. Порушено питання про піклування дітей воїнів, загиблих на війні.

3103. В техническом Обществе. – 1914. – 12 дек.

На засіданні членів фотографічного відділу обговорювали питання про організацію цілої низки діапозитивних вечорів з метою збору коштів для поранених та їхніх родин.

3104. К концерту А[ндрея] Борисяка. – 1914. – 12 дек.

Викладач музичного училища, віолончеліст влаштовує концерт у Громадській бібліотеці на користь постраждалих на війні солдатів.

3105. Городская дума. – 1914. – 13 дек.

Основне розглянуте питання – причини трамвайної аварії та способи вирішення безпеки трамвайного руху.

3106. Утверждение мировых судей. – 1914. – 13 дек.

По Харківському судово-мировому округу затверджено дільничним мировим суддею губернського секретаря Петра Казьміна, почесним – І. М. Бич-Лубенського, Петра Суковкіна – по Зміївському повіту на триріччя з 1914 р.

3107. На рождественские подарки. – 1914. – 13 дек.

Проводиться підрахунок коштів, зібраних під час карнавального збору 11 грудня. На одну карнавку в середньому припадає 20 р.

3108. А. М. Тихонова. – 1914. – 13 дек.

Повідомлення про смерть в Петрограді вдови артиста Олександри Михайлівни Тихонової. Протягом чотирьох сезонів вона була касиркою харківського міського театру. Страждала на хворобу печінки, потім розвинулося запалення легенів. До Петрограда поїхала з наміром продовжити лікування.

3109. Именные кровати. – 1914. – 13 дек.

Працівники служби зборів зібрали 701 р. 47 к. для заснування 7 ліжок їхнього імені у шпиталі службовців і робітників Південних залізниць.

3110. Сироты галичане. – 1914. – 13 дек.

У Харкові перебуває 60 дітей галичан. Деякі сім'ї звернулися до архієпископа Антонія щодо дозволу прийняти сиріт до їхніх родин.

3111. Поезд-баня. – 1914. – 13, 20 дек.

На всіх станціях Північно-Донецької залізниці відбувся збір речей і грошей для поїзда-лазні, що вирушає на передові позиції. Зібрано речей на 600 р., 51 р. 83 к. грошима.

3112. Благотворительный концерт. – 1914. – 13 дек.

Організовує 13-те (Холодногірське) піклування в будівлі Міської думи. Беруть участь артисти драми й опери, грає духовий оркестр.

3113. В украинском Обществе. – 1914. – 13 дек.

Літературно-художньо-етнографічне Товариство імені Г. Квітки-Основ'яненка влаштовує сімейний вечір. Крім традиційної концертної програми відбудеться аматорська вистава «Миротворці» Б. Грінченка.

3114. **Причины** трамвайной катастрофы 11-го декабря. – 1914. – 13 дек.

Член міської управи В. Є. Мороховець в доповіді вказує на технічні причини аварії.

3115. **В литерат.-художественном кружке.** – 1914. – 13 дек.

Останнє засідання було присвячене 25-річчю письменницької діяльності О. І. Купріна. Змістовну доповідь підготував Ф. Г. Пактовський.

3116. **Приветствия** новому городскому голове. – 1914. – 14 дек.

Щодня Д. І. Багалій отримує телеграми і письмові вітання від різних організацій, діячів, приватних осіб.

3117. **Публичная** лекция о южных славянах – болгарах и сербах. – 1914. – 14 дек.

Протоієрей І. Пічета читає лекцію в залі думських засідань. Плата за вхід на користь сербів і черногорців.

3118. **Бабецкий, Е. М. С. И. Рабинович.** – 1914. – 14 дек.

У Харкові помер інженер Симон Ісаакович Рабинович, який обіймав протягом 13 років посаду директора-розпорядника південноросійського солепромислового Товариства. Народився в Тельшах 1869 р., закінчив реальне училище в Лібаві, 1882 р. – Ризький політехнікум зі званням інженера-хіміка. Працював у різних місцях як представник солепромислового Товариства, був інженером і директором однієї невеликої фабрики у Варшаві, 17 років тому переїхав на соляну копальню до Нової Велички Бахмацького повіту, через три роки – до Харкова.

3119. **Памяти С. И. Рабиновича :** [статті]. – 1914. – 14 дек. – Авт.: І. Е. Булгаков, Я. Аркавин.

3120. **Помощь** пострадавшим от войны. – 1914. – 14 дек.

Відбулося засідання уповноважених від службовців у всіх відділеннях міської управи, міських установах і підприємствах. Заслухано доповідь комісії про діяльність за три місяці. За цей період отримано відрахувань 5114 р. 2 к., з них витрачено 1634 р. 3 к. на придбання білизни, матеріалів для її виготовлення, взуття, 100 штук милиць для поранених тощо. Ухвалили виділити 500 р. для надання допомоги сербському народу.

3121. **Губернское** совещание врачей. – 1914. – 14 дек.

Вказано на неможливість розроблення заходів для боротьби з туберкульозом у зв'язку з воєнним часом і відсутністю коштів на будівництво санаторіїв і розширення лікарень, а також на критичне становище з медикаментами в повітових дільничних лікарнях. Розглядалося питання про розширення курортів, зокрема у Слов'янську, для лікування поранених і хворих з усієї губернії.

3122. **Угольный** голод. – 1914. – 14 дек.

На засіданні власників місцевих вугільних складів обрано особливе бюро із закупівлі антрациту для дрібних складів м. Харкова.

3123. **Городской** театр: бенефис О. И. Рунича. – 1914. – 14 дек.

Поставлено комедію «Принц Собестіан». Незважаючи на шаржування деякими артистами своїх ролей, збір був хороший. Бенефіціант, окрім оплесків, отримав кошики з квітами та цінні подарунки.

3124. **Член** Государственного Совета, председатель Совета съезда горнопромышленников юга России Н. Ф. фон-Дитмар: по поводу 25-летия деятельности на горнопромышленном юге России : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12437. – 1914. – 14 дек.

3125. **Заместитель** председателя Совета съезда горнопромышленников юга России А. И. Фенин: по поводу 25-летия деятельности на горнопромышленном юге России : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12437. – 1914. – 14 дек.

3126. **Лазарет** дамского комитета № 2. Одна из палат : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12437. – 1914. – 14 дек.

3127. **Заседание.** – 1914. – 15 дек.

Члени правління Товариства повсюдної допомоги постраждалим на війні солдатам та їхнім родинам під управлінням М. О. Сіверс розглянули інформацію щодо виготовлення білизни і теплих речей, грошових зборів. Серед пожертвувань по 1 тис. р. отримано від Н. М. Філонової та чинів Харківської судової палати. Йшлося про влаштування в Харкові притулку-ясел для дітей постраждалих воїнів, організацію карнавого збору.

3128. **В пользу** раненых. – 1914. – 15 дек.

З ініціативи службовців, майстрових і робітників депо «Харків» на чолі з інженером М. І. Бутовським організовано щомісячні відрахування з платні на білизну пораненим. На зібрані гроші виготовлено 160 пар білизни, причому роботи з пошиття виконано в сім'ях службовців. Білизну передано пораненим у шпиталі на Лисій горі.

3129. **Данные** о кружечном сборе. – 1914. – 15 дек.

Отримано 6604 р. 72 к. збору, а також пожертвування від депутатів Думи, окремих осіб. Усього 7776 р. 49 к., за винятком витрат 517 р. 16 к. чистий дохід становить 7259 р. 33 к. Були також пожертвування різними речами.

3130. **Вегетарианская** столовая. – 1914. – 15 дек.

Відкрилася на Римарській вулиці в будинку № 23. Харківське вегетаріанське Товариство існує рік, налічує близько 40 членів. Головою є професор М. Ф. Белоусов.

3131. **У мещан.** – 1914. – 15, 17 дек.

Відбулися громадські збори з розгляду кошторису прибутку і витрат на 1915 р. Після бурхливих обговорень витрати затверджено в розмірі 30 тис. р., з них 19 тис. р. виділено на утримання міщанської богадільні.

3132. **Похороны** С. И. Рабиновича. – 1914. – 15 дек.

Поховання відбулося на єврейському цвинтарі, згодом тіло буде перевезене на батьківщину покійного.

3133. Вечер пам'яті Л. Н. Толстого. – 1914. – 15 дек.

Відбувся в літературно-художньому гуртку. Зали були декоровані, встановлено оригінальний портрет письменника, написаний художником *Н. Н. Севеном*. Член гуртка *І. К. Држевецький* організував виставку портретів та ілюстрацій, що мають стосунок до Толстого. Професор *А. П. Кадлубовський* прочитав доповідь. На вечорі прозвучали також вірші, виконані музичні твори.

3134. Открытие оперных спектаклей. – 1914. – 15 дек.

В оперному театрі розпочинаються вистави під керуванням *П. М. Штробіндера*, *Шаєвича-Рейнарда* та *Якушева*. В оркестрі 44 особи. Виступають співачка *М. І. Алешко*, *Девос-Соболева*, *Йорданська*, *Розанов*, баритон *Мадаєв*, тенор *Саянов*.

3135. Л. Л. Гиршман – почетный гражданин г. Харькова. – 1914. – 16 дек.

Схвалено імператором клопотання Міської думи про присвоєння професору почесного звання у зв'язку з 50-річчям його лікарської діяльності.

3136. В санитарном поезде ее величества. – 1914. – 16 дек.

Харківське відділення відправило півтори сотні ящиків теплого одягу, 76 ящиків від Богодухівського повітового земства з різними предметами.

3137. Представление к редкой награде. – 1914. – 16 дек.

Настоятеля Іоанно-Усікновенської церкви, протоієрея *І. Пічету* подано до митри. Такої нагороди серед білого духовенства Харківської єпархії, крім протоієрея *Т. І. Буткевича*, ніхто не має.

3138. «Виды войны». – 1914. – 16 дек.

Харківський відділ Товариства допомоги пораненим влаштовує на вулицях міста день листівок, сюжетами для яких слугували різні моменти останніх боїв, відзняті їхніми учасниками. Більшість знімків стосується життя харків'ян на війні. Усіх видів 16. Збір призначено вдовам і сиротам воїнів. Головою комітету з улаштування дня листівок є дружина командувача однієї з армій *М. О. Сіверс*.

3139. В трамвайно-осветительной комиссии. – 1914. – 16, 23 дек.

На засіданні комісії обговорювали питання про будівництво подовження Кладовищенської лінії трамвая на узбіччя Катеринославської вулиці. Кошторис на будівництво становить 5 тис. р., розпочалися роботи. Розглядали питання про взаємовідносини між технічним персоналом трамвая і бухгалтерією.

3140. Подарки воинам от горнопромышленников. – 1914. – 16 дек.

Рада з'їзду надсилає вагон теплих речей вартістю 10 тис. р. Ополченців, які перебувають у Харкові, постачатимуть тютюном та спідньою білизною.

3141. Подарки воинам. – 1914. – 16, 22 дек.

Селяни с. Берестова Куп'янського повіту за ініціативою місцевого священника *М. Несведова* зібрали продукти і теплу білизну для воїнів. Священник особисто їде до діючої армії для вручення подарунків. Вчителі та учні гімназії *В. А. Шекун* зібрали 100 р. на подарунки.

3142. Увековечение пам'яті *С. И. Рабиновича*. – 1914. – 16 дек.

Створено особливу комісію для пошуку способів увічнення.

3143. Расширение деятельности приюта. – 1914. – 16 дек.

Харківське губернське піклування дитячих притулків має намір продати садибу, де розміщена будівля дитячого притулку, на Пушкінській вулиці, з метою будівництва просторішої будівлі для більшої кількості дітей.

3144. Пчеловодное товарищество. – 1914. – 16 дек.

Харківське бджолярське Товариство – єдине на півдні Росії. Його завдання – боротьба з фальсифікацією меду, поширення відомостей щодо раціонального господарювання бджільницьких господарств. Денний виторг крамниці товариства на Катеринославській вулиці становить 30–40 р. Здійснюється доставка меду на квартири. Для боротьби з фальсифікацією в одній із лабораторій проводять аналіз усіх продуктів бджільництва, що надходять до крамниці товариства.

3145. В Обществе русских землемеров. – 1914. – 16 дек.

На загальних зборах членів Харківського відділення проведено вибори комітету. Головою обрано Є. К. Мокича, товаришем його – Я. А. Скаббарга.

3146. В Обществе любителей природы. – 1914. – 16 дек.

З доповідями виступили професор І. К. Тарнані про розповсюдження бобрів, І. К. Држевецький – про полярну експедицію лейтенанта Г. Я. Седова, приват-доцент Є. Ф. Лисицький – про зміну окрасу деяких тварин, приват-доцент Л. А. Беніке – про свої враження від поїздки до Греції перед війною.

3147. [Раут]. – 1914. – 16 дек.

Відбувся в будинку М. С. Авдакова на користь установ місцевого відділу туберкульозної Ліги. Самому рауту передувала мистецька програма. Чистий прибуток з вечора склав 1 тис. р.

3148. [Общество «Просветительный досуг»]. – 1914. – 16 дек.

У залі товариства організовано концерт на користь родин воїнів, які пішли на війну. У програмі концерту були виконання вокальних номерів співаками та співачками школи П. В. Голубєва, оркестру під управлінням В. А. Комаренка, декламатора А. І. Зайцевського. Усім акомпонувала Ж. А. Голубєва.

3149. Большой пожар. – 1914. – 17, 19 дек.

16 грудня сталася пожежа на Сергіївській площі в Московських мануфактурних крамницях, розташованих під Університетською гіркою. Знищено мануфактурні та суконні товари на складі А. Геймана і Гіршберга. Збитки величезні, перевищують 100 тис. р. Склад Е. Жучкової зазнав збитків у кілька десятків тисяч рублів. Після огляду вигорілих складів поліцейськими чинами з'ясувалося, що на складі А. Геймана і Гіршберга зламано сейф, була спроба крадіжки 5 тис. р., важливих документів. Зловмисники не змогли повністю зламати сейф і, можливо, з необережності залишили запалену свічку або від злості підпалили.

3150. Трамвайная разруха. – 1914. – 17 дек.

У трамвайній службі один за одним залишають службу інженери. Наразі прохання про звільнення подав талановитий інженер О. М. Богатирьов. Однією з причин звільнення є відсутність свободи технічної ініціативи інженера.

3151. **Проект** сметы доходов и расходов г. Харькова на 1915 г. – 1914. – 17, 18 дек.

Кошторис прибутків і видатків збалансовано на суму 7396683 р. 41 к., перевищуючи кошторис 1914 р. на 455477 р. 10 к. Передбачено скорочення витрат на благоустрій, відрахування в капітал тощо.

3152. **Сироты** Галиции. – 1914. – 17, 18, 20, 21 дек.

До Харкова прибули ще 83 дитини віком від 3 до 20 років. Їх розмістили в єпархіальному училищі, оточили турботою. Значна частина дітей бажає продовжити освіту та вступити до навчальних закладів.

3153. **Горовиц, А.** Концерт А. Борисяка. – 1914. – 17 дек.

3154. **В опере.** – 1914. – 17 дек.

Відбулося відкриття оперного театру постановкою «Пікової дами» П. Чайковського з гастролерами Алешко та Розановим. Враження від вистави хороше, хоча збір був середній.

3155. **Гастроли** Е. А. Полевицкой. – 1914. – 17 дек.

Артистка приїжджає до Харкова на три вистави в драматичному театрі.

3156. **[Спектакль в сценической студии П. И. Ильина]**. – 1914. – 17, 19 дек.

Показує трагедію О. Блока «Троянда і Хрест». Для п'єси написано спеціальні декорації у власній майстерні студії, виготовлено стильні костюми. Ставить п'єсу П. І. Ільїн.

3157. **Городская** дума. – 1914. – 18, 20 дек.

Розглянуто питання будівництва тимчасового інфекційного барака для хворих воїнів, припинення продажу спиртних напоїв, міських позик, електричного освітлення. Дума привітала М. Ф. фон Дітмара з 25-річчям його громадської діяльності.

3158. **Благотворительная** лотерея. – 1914. – 18, 19 дек.

Здійснюється продаж білетів лотереї на користь поранених і хворих воїнів, родин осіб, призваних на війну, і постраждалих від воєнних дій. До Харкова надіслано для продажу 75 тис. квитків.

3159. **Вечер** А. С. Вознесенского. – 1914. – 18 дек.

У літературний четвер письменник читає своє нове оповідання «Безсмертна страта».

3160. **Оркестры** балалаечников-школьников. – 1914. – 18 дек.

Організовано в міських початкових училищах. На різдвяні свята будуть грати в шпиталях для поранених.

3161. **В городском** художественном училище. – 1914. – 18 дек.

Академія мистецтв надала училищу субсидію 5 тис. р. Таку саму суму пропонується виділити і в 1915 р. Якщо пропозицію буде прийнято, то в училищі з'явиться можливість відкрити клас скульптури.

3162. Развитие вегетарианства. – 1914. – 18 дек.

До нещодавно відкритої вегетаріанської їдальні з'явилося багато охочих. І. Ф. Дмитрієв пожертвував товариству 1 тис. р., О. І. Гурова подарувала столовий посуд вартістю до 500 р. Їх обрано довічними членами, професор М. Ф. Белоусов за організацію – почесним.

3163. Бенефис В. А. Блюменталь-Тамарина – «Мендель Спивак», С. Юшкевича / Н. Д. – 1914. – 18 дек.

У головній ролі виступив бенефіціант. Режисер вистави – М. М. Синельников.

3164. Освящение лазарета № 2 имени наследника цесаревича. – 1914. – 19 дек.

Шпиталь розташований у будинку № 11 на Мало-Гончарівській вулиці. Керувати медичною частиною зобов'язався М. П. Трінклер, завідує лазаретом лікар О. О. Скорняков, ординаторами запрошено Е. І. Шлеє і Абашидзе. Крім великої кількості палат, шпиталь має кілька ванних, дві операційні, ізоляційну кімнату. Передбачається обладнати рентгенівський кабінет. Розрахований на 55 ліжок винятково для поранених, які потребують хірургічного лікування. Міститься на двох поверхах будинку Є. І. Данилової, наданого нею безоплатно.

3165. Пожар в лечебнице. – 1914. – 19 дек.

Стався на вулиці Чорноглазівській у будинку № 7, що належить приват-доценту Я. Я. Трутовському. Загорілася лікарня для нервових і психічних хворих, яку утримував лікар А. П. Рапопорт. Причина пожежі – сильне розжарювання димоходу. Збиток становить 600 р.

3166. Славянский курорт. – 1914. – 19 дек.

Комісія у складі С. М. Ігумнова, М. І. Іваницького, О. І. Ржепішевського оглядала озера, лікувальні приміщення м. Слов'янська та військової частини, наявні житлові споруди. Зі звітів видно, що водо- і грязелікування активно розвивається. За деяких змін і будівництва нових корпусів грязелікарня може обслуговувати на день до 600 осіб.

3167. Заседание соборно-благовещенского попечительного совета помощи жертвам войны. – 1914. – 20 дек.

За підсумками карнавального збору за листопад зібрано 448 р. 28 к. Вирішено видати допомогу 146 нужденним сім'ям запасних на загальну суму 542 р., які проживають в районі Благовіщенської парафії.

3168. Канализация. – 1914. – 20 дек.

На засіданні санітарно-технічної комісії заслухано доповідь інженера Атласа про роботу очисних споруд. Систематичні аналізи води з різних біологічних установок показали ефективність їхньої роботи.

3169. Взамен елки. – 1914. – 20 дек.

Учні торговельної школи харківського ремісничого Товариства відмовилися від влаштування свята з умовою передати ці гроші (100 р.) на подарунки нижчим чинам діючої армії.

3170. Базар хризантем. – 1914. – 20 дек.

У поточному році має гарні результати. Загальний виторг склав 1908 р. 91 к. Кустарям видано 1413 р. 40 к., 273 р. 57 к. відраховано відділенню садівництва харківського Товариства сільського господарства, 96 р. 39 к. – на користь поранених, 42 р. 50 к. – декоратору, здано до каси відділення за прибирання 84 р. 05 к.

3171. Художественная выставка. – 1914. – 20 дек.

2-гу чергову виставку учнівських робіт організовано в Харківському художньому училищі. Етюди та ескізи можуть продаватися. Завідує виставкою художник Г. М. Горелов.

3172. Недоброкачественные продукты. – 1914. – 20 дек.

Щодня санітарний нагляд проводить огляд продуктів на міських ринках і часто виявляє їх зіпсованими. Днями знищено 10 великих діжок із напівзгнилими королівськими оселедцями, 2 барильця зіпсованих білих грибів, 133 коробки консервів.

3173. Большой пожар. – 1914. – 20 дек.

Сталася на Римарській вулиці в будинку № 6. Пожежа виникла в підвальному поверсі, де розташовані льохи, різні комори та житлові приміщення для обслуги. Після гасіння виявлено порушення будівельного статуту під час будівництва. Будівельником будинку був цивільний архітектор О. І. Ржепішевський. Ймовірна причина пожежі – необережне поводження з вогнем обслуги, яка ходила до льоху. Будинок застрахований у петроградському транспортному і страховому Товаристві на 250 тис. р. і у взаємній страховій спілці на 50 тис. р. Збиток становить кілька тисяч рублів.

3174. Валентинов, Н. «День открыток». – 1914. – 20, 21, 22 дек.

Чергова благодійна акція влаштовується з метою збору коштів для організації притулків для дітей із малозабезпечених сімей.

3175. Бабецкий, Е. М. Я. Я. Трутовский / Е. М. Б. – 1914. – 20 дек.

18 грудня після важкої хвороби на 48 році життя помер невропатолог, приват-доцент Харківського університету, доктор медицини Яків Якович Трутовський. Покійний був сином ветеринарного лікаря (із сім'ї відомого художника), народився в Костянтиноградському повіті Полтавської губернії, але навчався в Харкові. Закінчив гімназію, у 1889 р. університет. Був учнем і асистентом завідувача кафедри психіатрії П. І. Ковалевського. Після закінчення університету посів місце штатного ординатора на Сабуровій дачі в психіатричному відділенні, потім був ординатором у лікарні І. Я. Платонова. Років 15 тому відкрив власну психіатричну лікарню, в якій було відділення для лікування алкоголіків. Паралельно в 1903 р. обіймав посаду лікаря на Харківсько-Миколаївській залізниці, потім на Донецькій з дослідження нервових хвороб службовців. Першим розробив питання про травматичний невроз. У 1897 р. захистив докторську дисертацію на базі фізіологічної лабораторії О. Я. Данилевського. Велику популярність мав як експерт, брав участь у вирішенні багатьох важливих процесів. Автор багатьох наукових праць, друкувався в «Архиве русской психиатрии», багато значних праць перекладені іноземними мовами. Через хворобу передав лікарню в інші руки, помер від хвороби серцевого нерва.

3176. Заседание санитарной комиссии. – 1914. – 20 дек.

Упродовж 10 років комісію очолював І. М. Оболенський, наразі залишає цю посаду. Заслухано доповіді К. М. Гамалія про реорганізацію та розширення міських нічліжних притулків, міську дитячу лікарню. Через епідемію скарлатини та кору лікарня стала надзвичайно переповненою, спостерігається низка вторинних захворювань дітей. Необхідне будівництво нової будівлі, для чого можна використати 135 тис. р., пожертвовані Є. А. Губенко.

3177. Вечер об «измене в браке»: (в литературно-художественном кружке). – 1914. – 20 дек.

Письменник О. С. Вознесенський, який гостює в Харкові, прочитав своє нове оповідання «Безсмертна страта». Після прочитання відбулися дебати про проблеми шлюбу, в яких взяли участь О. О. Станкевич, М. М. Гродзинський, М. А. Двигубський, Зеленська, М. Б. Грейденберг.

3178. Кончина професора А. Н. Краснова. – 1914. – 21 дек.

У Тифлісі вночі 19 грудня на 53 році життя помер професор Харківського університету, колишній редактор «Южного края» Андрій Миколайович Краснов. До Тифліса він приїхав через обставини війни, займався літературною працею і читав лекції на Вищих жіночих курсах. А. М. Краснов народився 1862 р. в Області Війська Донського. Після закінчення 1-ї Петроградської гімназії 1881 р. вступив на природниче відділення фізико-математичного факультету. Курс закінчив у 1885 р., був залишений в університеті для підготовки до професорського звання на кафедрі ботаніки. У 1887 р. відряджений до Європи на два роки. У 1889 р. отримав ступінь магістра ботаніки за роботу «Досвід історії розвитку флори Східного Тянь-Шаню», удостоєну золотої медалі географічного Товариства. У 1889 р. прийняв запрошення Харківського університету на кафедру географії, до 1 серпня 1894 р. займав посаду екстраординарного професора, відтоді призначається понадштатним ординарним професором, а з 23 лютого 1895 р. – штатним ординарним професором. Завідував кафедрою географії протягом 23 років, вивчав землеробство. Вийшовши у відставку 1912 р., обійняв посаду директора ботанічного саду в Батумі. У Харківському університеті створив географічний кабінет. Здійснив низку подорожей на Кавказ, Північну Америку, острови Гавайські, Яву, Цейлон, Сахалін, до Приморської області, Норвегії, Туреччини, Єгипту, вивчав чайні райони Індії, Китаю, Японії. Автор багатьох наукових праць. У 1899 р. запрошений до Харківського ветеринарного інституту, протягом 12 років читав лекції з ботаніки. При інституті створив невеликий ботанічний сад із рідкісними рослинами. Як громадський діяч А. М. Краснов був гласним Міської думи, головою міської музейної комісії. У міському музеї створив географічний відділ, склав зразковий каталог цього відділу. Відома його діяльність у Громадській бібліотеці, Товаристві грамотності, працював у редакційній комісії «Народної енциклопедії», редакції «Южного края». У 1893 р. був обраний довічним членом Товариства грамотності, також був членом правління, піклувальником 2-ї школи, головою її комітету, працював у видавничому комітеті. Багато зусиль і часу присвятив курсам для робітників. Першим відгукнувся на заклик ради курсів вступити до лав викладачів. Незабаром був призначений головою ради курсів. Зміг отримати від Міністерства

фінансів 25 тис. р. субсидії на будівництво власної будівлі. Це будівництво обійшлося в 70 тис. р. і було завершено Харківським міським управлінням. Дбав про забезпечення курсів достатньою кількістю посібників, передав багаті колекції із зоології та мінералогії, заснував бібліотеку.

3179. Памяти А. Н. Краснова : [статті]. – 1914. – 21 дек. – Авт.: Д. И. Багалей, Т-редъ, Редакция.

3180. Освящение нового лазарета. – 1914. – 21, 22 дек.

Шпиталь для поранених організував Центральний педагогічний комітет Харківського навчального округу. Розташований на Конторській вулиці, розрахований на 50 ліжок. Головним хірургом запрошено І. В. Кудинцева, завідування доручено лікарю В. П. Бобіну. Справами шпиталю керує правління в кількості 16 осіб. Усі ліжка утримуються на пожертвування вчителів та учнів.

3181. В педагогическом Обществе. – 1914. – 21 дек.

О. О. Станкевич на засіданні екскурсійної комісії доповідав про Костянтинополь.

3182. Юбилей. – 1914. – 21 дек.

Виповнюється 35-річчя службової діяльності судового пристава Харківського з'їзду мирових суддів М. П. Торанського. Службу розпочав у Харківському окружному суді на посаді помічника секретаря. Прослужив 15 років, а також 15 років на посаді судового пристава окружного суду по Богодухівському повіту. Останні 5 років перебуває приставом Харківського міського з'їзду мирових суддів.

3183. 3-я столовая О-ва трудящихся женщин. – 1914. – 21 дек.

Відкрита на Усівській вулиці в будинку № 5.

3184. Осмотр «Бельведера». – 1914. – 21 дек.

Так називають будинок на Римарській, 6, де сталася пожежа. Комісія виявила багато порушень під час зведення будівлі.

3185. П. Р. Ферхмин и священник о. Слуцкий. – 1914. – 21 дек.

Триває конфлікт між завідувачем Сабурової дачі та лікарняним священником, який вимагав від пацієнтів триденного говіння.

3186. Городской театр: бенефис г. Сенницкого / Н. Г. – 1914. – 21 дек.

На бенефісі режисера поставлено виставу «Дворянське гніздо». Крім прекрасного виконання своєї ролі Полевицькою, також відзначено гру Колобова, Терехова, Медведєвої та Мельникової.

3187. Томенко, В. Памяти наставника-учителя. – 1914. – 22 дек.

Про смерть А. М. Краснова.

3188. Талиев, В. Памяти проф. А. Н. Краснова. – 1914. – 22 дек.

3189. Пожертвование детей. – 1914. – 22 дек.

У жіночій гімназії А. С. Жолніренко за пропозицією начальниці гімназії та вчительки В. І. Микуліної учениці виготовили на уроках рукоділля 123 дитячі

платтячка з матеріалу, принесеного з дому. 75 платтячок пожертвували 1-му піклуванню, решту – Озерянському для роздавання дітям.

3190. Если и питательный пункт 1 района. – 1914. – 22 дек.

Існують на кошти міського управління та пожертви. За місяць видано 2132 обіди. У дитячому садку за 24 навчальні дні його відвідали 835 дітей.

3191. Осмотр г. управляющим губернией Благовещенского базара. – 1914. – 22 дек.

Вісегубернатор П. М. Масальский, лікарський інспектор М. Д. Стрельников, поліцеймейстер О. М. Грузинов, член міської управи О. С. Федоров і пристав М. М. Коронацький ретельно оглянули продукти харчування, санітарний стан приміщень ринку. Знайдено порушення санітарних правил. На винуватців накладено штраф від 2 до 300 р. із заміною арештом.

3192. Ф. И. Колобов. – 1914. – 22 дек.

Повідомлення про смерть верстальника, одного з діячів харківських робітничих організацій, якого поховали на Кирило-Мефодіївському цвинтарі.

3193. Мельников, Ф. «Последняя жертва». Пьеса в 4 д. А. Н. Островского / Ф. М. – 1914. – 22 дек.

Друга вистава за участю Полевицької. Взяли участь Рунич, Колобов, Стефанов, Мельникова, Медведєва та ін.

3194. Городская дума. – 1914. – 23 дек.

Заслухано доповідь комісії з перевірки звіту міського Купецького банку за 1913 р., доповідь про будівництво критого ринку передано для висновку фінансовій комісії.

3195. Проф. А. Н. Краснов: скончался 19-го декабря : [портрет]. – 1914. – 23 дек.

3196. Назначение прот. Н. Любарского. – 1914. – 23 дек.

Призначено на пост наглядача за викладанням Закону Божого в середніх навчальних чоловічих закладах Харкова.

3197. Пригородное движение. – 1914. – 23 дек.

Через високі ціни на квартири в Харкові небагаті городяни змушені шукати прихисток за містом. Тому за останні роки уздовж лінії Південних залізниць виросла значна кількість селищ не тільки для літнього перебування, а й для проживання протягом всього року. У приміських поїздах у 1913 р. перевезено 97857444 особи, виторг становив 509780 р. 58 к.

3198. Общее собрание. – 1914. – 23 дек.

Затверджено кошторис зборів службовців Південних залізниць на суму 15700 р. Вирішено заснувати дві стипендії для дітей членів зборів.

3199. Приход с трамвая за ноябрь. – 1914. – 23 дек.

Валовий прибуток становить 86429 р., витрати – 51408 р. 85 к. Прибуток з 1 січня по 1 грудня 1914 р. – 969324 р. 26 к., витрати – 704408 р. 68 к.

3200. **Погребение** капитана Н. А. Татаринова. – 1914. – 24 дек.

Офіцера одного з полків Харківського гарнізону, який загинув на війні.

3201. **Развлечения** [новогодние] для раненых. – 1914. – 24, 25, 28 дек.

3202. **Санитарный** осмотр базаров. – 1914. – 24 дек.

Міське санітарне бюро продовжує оглядати ринки та знаходити недоброякісні продукти.

3203. **Беланов, А.** Учителю красоты и добра А. Н. Краснову. – 1914. – 24 дек.

3204. **Сумцов, Н. Ф.** По поводу школьных елок. – 1914. – 24 дек.

3205. **Спиртные** напитки и пожарность. – 1914. – 24 дек.

Заборона продажу спиртних напоїв позначилася на житті населення. Цікаві статистичні відомості про кількість пожеж за липень, серпень і вересень у Харківській губернії за останні 5 років. У липні: у 1910 р. було 274 пожежі, згоріло 548 будинків на суму 79715 р. 56 к.; у 1911 р. – 268 пожеж, 548 будинків, 61701 р. 94 к.; у 1912 р. – 287 пожеж, 422 будинки, 60185 р. 73 к.; у 1913 р. – 261 пожежа, 370 будинків, 52284 р. 60 к.; у 1914 р. – 186 пожеж, 352 будинки, сума 65869 р. 4 к. У серпні: у 1910 р. – 236 пожеж, 404 будинки, 51132 р. 25 к.; у 1911 р. – 261 пожежа, 473 будинки, 62767 р. 12 к.; у 1912 р. – 222 пожежі, 381 будинок, 36789 р. 1 к.; у 1913 р. – 237 пожеж, 412 будинків, 54218 р. 83 к.; у 1914 р. – 138 пожеж, 213 будинків, 24221 р. 19 к. У вересні: у 1910 р. – 304 пожежі, 763 будинки на суму 122544 р. 79 к.; у 1911 р. – 245 пожеж, 530 будинків, 75945 р. 85 к.; у 1912 р. – 175 пожеж, 247 будинків, 27360 р. 65 к.; у 1913 р. – 200 пожеж, 295 будинків, 30188 р. 28 к.; у 1914 р. – 117 пожеж, 189 будинків, 19995 р. 79 к. З 1 січня до 1 листопада 1913 р. у Харківській губернії було 2390 пожеж, згоріло 3969 будинків на суму 503031 р. 36 к. За такий самий період 1914 р. – 1927 пожеж, 3175 будинків, збиток 422790 р. 77 к. Сильне зниження показника пожежності в селах, можливо, пояснюється закриттям державних винних крамниць.

3206. **Подарки** раненым. – 1914. – 28 дек.

Вихованки гімназії Ченч виготовили і відправили в один з місцевих шпиталів 300 різдвяних подарунків.

3207. **Рождественская** елка. – 1914. – 28 дек.

Відбулася в притулку Товариства боротьби з жебрацтвом дітей. У притулку доглядаються 25 сиріт, їх навчають письменності і ремеслам.

3208. **Ясли** 3-го попечительства. – 1914. – 28 дек.

Протягом листопада ясла відвідали 480 дітей віком від 3 до 10 років. Витрачено 108 р. 97 к. Загальне утримання однієї дитини на місяць становить 5 р. 94 к. за умови безкоштовного приміщення.

3209. **На елке у раненых** / Е. М. – 1914. – 28 дек.

У земському шпиталі в будівлі управління Південних залізниць розміщено 1 тис. поранених. Господарством керує Н. Д. Шидловська, яка разом з іншими працівниками організувала свято для поранених. Грав військовий оркестр. М. Ф. Сумцов привів дітей Пушкінського училища. Учні читали вірші, співав шкільний хор. Роздано подарунки.

3210. **В городском театре**. – 1914. – 28 дек.

На свята відбулися ранкові та вечірні вистави, які зробили повні збори.

3211. **Оперный театр** / Меломан. – 1914. – 28 дек.

Відновили опери «Руслан і Людмила», «Русалка», поставлено «Мазепу». У виставах взяли участь артистки Єфимовська, Вельгій, Федоровська, артисти Мадаєв, Дубровін та ін.

3212. **В оперетте**. – 1914. – 28 дек.

Вдало дебютувала нова харківська оперета Дарова. Загальну увагу привернула артистка Марусина.

3213. **Харьковский** лазарет О-ва скорой помощи. Харьковский «профессорский» лазарет. Лазарет служащих харьковского уездного земства : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 12459. – 1914. – 28 дек.

3214. **Погребение И. Н. Вольского**. – 1914. – 29 дек.

Капітан Іван Миколайович Вольський загинув на фронті 7 жовтня. Спочатку його поховали в районі військових дій. За клопотанням рідних тіло перевезено до Харкова і перепоховано на міському цвинтарі.

3215. **А. П. Вовченко**. – 1914. – 29 дек.

Після тривалої хвороби на 70-у році життя помер колишній бухгалтер університету Олександр Петрович Вовченко. Він давно залишив службу через хворобу.

3216. **Концерт в госпитале**. – 1914. – 29 дек.

У зведеному військовому шпиталі № 85 відбувся концерт для поранених. З успіхом виступили Бондаренко, який виконав українські пісні під акомпанемент бандури, Мамина-Холодна, Рудакова, Дубровін. Смирнов змішив публіку оповідками. В концерті взяли участь і самі поранені воїни.

3217. **Концерт в железнодорожном лазарете**. – 1914. – 29 дек.

3218. **Елка в слабосильной команде**. – 1914. – 29 дек.

Свято відбулося за ініціативою капітана Б. С. Тепленицького. Крім офіцерів та їх дружин були запрошені дружини та діти запасних.

3219. **Оперный театр** / Меломан. – 1914. – 29 дек.

Поставлені опери «Жидівка» та «Царська наречена» за участю гастролерів співачки М. І. Алешко і Розанова. Добре співали також Чемезов, Донцова, Владимірова та ін. Диригував Шасвич.

3220. **[Театр Муссури]**. – 1914. – 29 дек.

Трупа Дарова з успіхом поставила оперету «Єва» Легара. Збір був повний.

3221. Прапорщик М. П. Григорович. – 1914. – 30, 31 дек.

Михайло Павлович Григорович загинув в бою. Він – син протоієрея Мироносицької церкви П. Григоровича. Закінчивши природничий факультет Харківського університету, два роки викладав природничі науки в одній із харківських гімназій. Потім вступив до Московського сільськогосподарського інституту і закінчив його з відзнакою. З 1910 р. обіймав посаду агронома Лебединського повіту. У липні 1914 р. призваний на військову службу. Загинув 27 вересня. На прохання батька два брати небіжчика, лікарі С. і О. Григоровичі, перевезли тіло Михайла до Харкова. Похований на міському Іоанно-Усікновенському цвинтарі.

3222. На войну. – 1914. – 30 дек.

Священник Софіївської церкви с. Стратилатівка Ізюмського повіту Феодор Татаринов відбув на передову для виконання пасторських обов'язків.

3223. Несчастье с полковником В. В. Бискупским. – 1914. – 30 дек.

Один із землевласників Богодухівського повіту потрапив в автомобільну аварію на передовій. Після лікування повернувся в стрій.

3224. Заседание пожарного комитета. – 1914. – 30 дек.

Відбулося перше засідання нового складу міського пожежного комітету, обраного на чотириріччя 1914–1917 рр. Крім обговорення поточних справ було проведено випробування нової механічної драбини вартістю 3250 р.

3225. Благотворительный вечер. – 1914. – 30 дек.

В театрі зібрання прикажчиків влаштовується свято на користь 12-го міського піклування про сім'ї запасних. Піклування надає допомогу понад 400 сім'ям, які проживають на Лисій горі. Влаштований також пункт харчування, щодня видає 70 обідів бідним дітям.

3226. Алчевська, Х. Стихи Хр. Алчевської / Христя Алчевська. – 1914. – 30 дек.

3227. Грузины о проф. А. Н. Краснове. – 1914. – 31 дек.

Наведено статтю, опубліковану в газеті «Сахалхо Пурцели».

3228. Елка в лазарете благотворительного Общества. – 1914. – 31 дек.

Крім розваг сімейного характеру, пораненим роздали подарунки. На влаштування свята було зібрано 637 р. 50 к.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- А. 838, 1750
 А. Б. 2849, 2963
 А. К. 1117
 А. М-ский 2466
 А. Н-въ 2641
 А. Р. 3043
 Ал. Н-скій 736
 Ан. С. 734
 Абаза В. К. (2939)
 Абашидзе Т. С. (3164)
 Абельдяев Д. О. (2895, 2910)
 Абрамов І. 1686
 Абрамович Н. Я. (302)
 Авдаков М. С. (3147)
 Авдакова О. М.

див. Бекетова О. М.

 Авербах Г. І. (192)
 Аверін В. Г. (837, 1860)
 Авраам (Юхнов), митрополит
 (1918)
 Авраменко К. К. (958)
 Ага-Беков В. О. (1406)
 Азов А. І. (1648, 3089)
 Айвазовський І. К. (215)
 Айхенвальд Ю. І. (575, 2640, 2707,
 2714)
 Акименко М. С. (564)
 Акименко О. П. (1094, 1107)
 Акимов С. М. (104)
 Аківісон Д. (183, 466)
 Акішев В. В. (14, 271, 391, 2015,
 2725, 2978)
 Акішева О. М. (2467)
 Александров В. (3083)
 Александров І. (1918)
 Александров Н. (998)
 Александрова М. Г. (128)
 Алексєєв В. (562)
 Алексєєв Г. С. (562, 970, 1387)
 Алексєєв М. В. (2041)
 Алексєєв О. О. (2633)
 Алексєєнко М. М. (13, 189, 521,
 1323)
 Алешко М. І. (3134, 3154, 3219)
 Аліханов К. М. (376)
 Алов О. О. (2170)
 Алтабашев М. В. (2130, 2212)
 Алчевська Х. Д. 46, (61, 801), 938
 Алчевська Х. О. 187, 2921, 3004,
 3034, 3226
 Алчевський І. О. (2462, 2615,
 2629, 2667, 2675-76, 2689, 2699,
 2709, 2715, 2748, 2802, 2821,
 2877, 2936, 2950, 2964)
 Алчевські, родина (2854)
 Альбицький О. А. (127)
 Альєви, родина (2164)
 Альперович В. О. (3044)
 Альшванг, власник магазину (411)
 Амвросій (Ключарев О. Й.),
 архієпископ (1918)
 Аміраджан, актор (1148)
 Андога В. (1211-12)
 Андреаді Д. Г. (786, 795, 840, 874)
 Андрес Л. І. (637)
 Андрєєв В. Є. (1893)
 Андрєєв Г. В. (20)
 Андрєєв Л. (17, 366, 466, 1106,
 2559, 2594, 2620, 2700, 2747)
 Андрєєв П. М. (1245)

- Андреев-Бурлака В. М. (104)
 Андріяшев П. І. (56, 154, 184, 334, 732, 2594, 3100)
 Анисимов О. В. (1506, 2582)
 Анненков В. І. (2939)
 Антимонов, актор (1221)
 Антоній (Храповицький О. П.), архієпископ (1321, 1341, 1380, 1504, 1510, 1564, 1593, 1603, 1616, 1624, 1757, 1765, 1774, 1891, 1898, 1913, 1934, 2034, 2042, 2098, 2140, 2176, 2477, 2597, 2735, 2741, 2852, 2946, 2951, 3080, 3110)
 Анурін І. І. (1138)
 Ануріна І. М. (218)
 Анфімов Я. О. (2476)
 Анцева Л. (290, 368, 383, 481, 515, 545, 1097, 2620, 2711, 2749)
 Аполлоніна О. А. (2634)
 Аполлос (Терешкевич Т. І.), єпископ (1918)
 Апухтін В. О. (1228)
 Арабажин К. І. (1070, 2208)
 Арбеков М. Д. (1430, 1843), 2050
 Арбенін І. (2081, 2108)
 Ардатова Л. С. (3)
 Арді О. М. (218, 407)
 Аренська, акторка (266, 353)
 Аренський В. І. (122)
 Ареф'єв М. О. (1054)
 Аріоданте Р. (718)
 Аркавін Я. 3119
 Аркадьєва О. (266, 353)
 Арнольдї В. М. (985)
 Арончик Р. Я. (2364)
 Арсеній (Брянцев О. Д.), архієпископ (1175, 1295-97, 1304-05, 1321-22, 1336, 1340-41, 1353, 1371, 1380, 1404-05, 1636, 1918)
 Артем'єв М. А. (317, 1075, 1192, 1502, 1518, 1529, 1532, 1539, 1545, 1584), 1631, (1638, 1642, 1659)
 Артинський І. (3051)
 Артюх В. В. (806)
 Арутюнянц С. (595, 602)
 Архангельський Д. Ю. (279, 722, 1036)
 Архангельський М. П. *див.* Стефан (Архангельський М. П.), архієпископ
 Арцибашев М. П. (589)
 Арцибашев П. Г. (2159)
 Астрова, акторка (1097, 2274, 2287, 2297, 2366)
 Атанов, лікар (2423)
 Аушка А. І. (2860)
 Афанасьєв К. Д. (1805)
 Афанасьєв Л. Н. (2010, 2729)
 Афанасьєв С. Ф. (1016, 1229)
 Ахрон Й. Ю. (200, 960, 1003, 1563)
 Ахтирський (1332)
 Б. 65, 166, 483, 757, 824, 961, 1172, 1189, 1198, 1615, 1781, 2736, 2943
 Биг-Бой 915
 Бомъ 1486, 1573
 Бабецький Ю. М. 104, 157, 234, 246, 291, 307, 315, 335, 384, 516, 531, 546, 559, 571-72, 658, 765,

- 782, 823, 856, 886, 898, 950,
1004, 1087, 1098, 1185, 1215,
1267, 1283, 1292, 1351, 1360,
1414-15, 1435-36, 1492, 1533,
1544, 1562, 1583, 1589, 1622,
1639, 1655, 1924, (1992), 2158,
2232-33, 2424, 2443, 2501, 2560,
2592, 2604, 2619, 2644, 2660,
2673, (2711), 2718, 2746, 2757,
(2759), 2786, 2854, 2862-63,
2877, 2892, 2911, 2922, 2936,
2939, 2991, 3009, 3018, 3118,
3175
- Бабура В. Л. (95)
- Багалій Д. І. (22, 189, 478, 1696,
2271, 2276, 2350, 2390, 2481,
2599, 2632, 2663, 2672, 3007,
3094, 3116), 3179
- Баженов М. М. (57, 155)
- Баженов П. К. (390)
- Базаревський, полковник (1791)
- Базаров М. П. (1207)
- Базаров С. П. (387)
- Базилевич, акторка (2776)
- Базькевич М. (2615)
- Бакараджієв С. (2402)
- Бакланов Г. А. (3020, 3040, 3050)
- Балавинський Ф. П. (950)
- Балакіреєв, актор (1106, 1115, 1126,
1144, 1154)
- Балієв, актор (1350)
- Бальмонт К. Д. (535, 800, 1010,
1017, 1050, 1066)
- Бантиш О. Ф. (14)
- Баранников І. А. (2733)
- Баранов І. А. (1478)
- Баранович Н. (1436)
- Барановська, акторка (1318, 2274,
2558, 2759, 2816)
- Барановський М. І. *див.* Туган-
Барановський М. І.
- Баратов П. Г. (17, 101, 290, 368,
383, 499, 515, 532, 589)
- Баренбург М. Д. (2111)
- Барк П. Л. (472, 823)
- Баров О. О. (81, 184, 251, 469, 481,
568, 589, 682, 809, 925, 935,
1097, 2262, 2287, 2305, 2366,
2442, 2558, 2620, 2711, 2759,
2876, 2983, 3008)
- Бардт-Віттрок Е. (456, 491)
- Бартенєєв, актор (682)
- Баскакова, акторка (2298, 2377,
2466)
- Батайль А. (290)
- Баттістіні М. (265, 437, 482, 500,
516, 531, 546, 572, 578)
- Батшавер-Димшиць Д. Е. (1241,
1386)
- Бахметєєв П. І. (2884)
- Башилов М. (2466)
- Башкиров О. О. (2939)
- Бегам Л. М. (1362)
- Беггров В. І. (1203, 1243)
- Безпаленко І. М. (657)
- Безсонов К. І. (1027, 2573, 2870,
2878)
- Безчетвертнов І. Г. (389)
- Бекарюков З. І. (14, 991)
- Бекарюков К. З. 3071
- Бекетов М. М. (991)
- Бекетов О. М. (1082, 1494)
- Бекетова О. М. (1376)
- Беклемішев В. О. (377, 855)

- Беляков Ф. О. (1203, 1243)
 Белянін (Беянінов) А. Ф. (164, 210, 280, 1789, 1848)
 Бем Ф. А. (753)
 Беніке А. А. (271)
 Беніке Л. А. (3146)
 Бенуа К. А. (655)
 Бенш А. Ф. (80, 337, 2613, 2757-58, 2767, 2777, 2786, 2873, 2903)
 Бергер В. М. (554, 1419)
 Беркос М. А. (838, 969)
 Берлізов Г. О. (864, 934, 2237, 2901)
 Берман Л. К. 2703
 Бершадська, акторка (1144)
 Беланов А. 3203
 Белінський, учитель, присяжний повірений (2939)
 Белоусов М. Ф. (989, 1568, 2774, 3130, 3162)
 Белоусов О. Я. (1220)
 Белочкін Ф. Ф. (173)
 Беляєв М. П. (1496)
 Беляєв Ю. (56)
 Белянкін І. І. (392, 430, 505, 553, 741, 1520, 1538, 1599)
 Бикова А. В. (215, 519, 542)
 Биховський Б. (728)
 Бич-Лубенський І. М. (22, 1355, 1696, 2271, 2276, 2350, 2441, 2444-46, 2525, 2565, 2618, 2627, 2630, 2652, 3106)
 Бич-Лубенський К. М. (2615)
 Бідило, учитель (12)
 Бізе Ж. (2465)
 Білецький О. І. (145)
 Білоконська В. М. (801)
 Біошев Фаткуллов Абдула (1667)
 Біркін Г. Г. (2489)
 Біскупський В. В. (3223)
 Блекі Г. Г. (693)
 Блекі Ч. (2250, 3046)
 Блок О. (3156)
 Блюменталь-Тамарін В. О. (785, 1095, 1106, 1115, 1126, 1139, 1144, 1154, 2558-59, 2594, 2620, 2711, 2749, 2759, 2822, 3008, 3100, 3163)
 Блюменталь-Тамаріна М. М. (3)
 Блюмович К. П. (1161)
 Бобін В. П. (3180)
 Богатирьов О. М. (1187, 3150)
 Богатирьов П. І. (104)
 Богатирьова Н. С. (2293)
 Богданов-Гайдуков В. І. (1795)
 Богданович Є. В. (772, 2275)
 Богомоллова Н. О. (1152)
 Богословський М. А. (444, 533)
 Богоявленський В. Г. *див.* Василій (Богоявленський В. Д.), архієпископ
 Боженко С. Ю. (1778)
 Бокаріус М. С. (156, 460, 498, 666, 2845)
 Больська А. Ю. (2473, 2501)
 Большаков Н. А. (1835)
 Бондаренко І. В. (2710, 3216)
 Боннот Л. (2396)
 Боргард О. І. (610)
 Боргман І. І. (1463)
 Борзенков М. О. (3011, 3071)
 Борисенко Е. М. (1531)
 Борисенко С. І. (1430)
 Борисов Б. С. (3, 17, 1615)

- Борисов І. О. *див.* Інокентій
(Борисов І. О.), архієпископ
Борисов-Соловцовський, актор
(1114)
Борисоглібський Г. (2776)
Борисяк А. О. (200, 887, 948, 3104,
3153)
Борисяк Н. Д. (2939)
Борман Г. М. (2121)
Борман Ж. (1313, 1801, 1827)
Боровський О. К. (200, 614, 667)
Бородай М. М. (104)
Бородін О. (2511)
Бороздін В. О. (1053, 1096, 1114,
1127, 1145)
Борозна В. Ф. (1797)
Борткевич С. Е. (2849, 3030, 3090)
Борткевич С. К. (2330)
Бортникова І. Ф. (2273)
Бочаров О. І. (1436)
Бразоль, землевласник (841)
Бранднер, землемір (2286)
Брандт О. П. (1581)
Брандт Р. Ф. (726)
Браунштейн О. П. (188, 429, 2744)
Бредюкова-Гортубанська О. Ф.
(2328)
Брейтігам (2409)
Брікнер С. А. (924, 1051)
Бродович Й. О. (1787)
Брошель (1189, 1198)
Брусиловський І. М. (2129)
Брустін (706)
Брянцев О. Д. *див.* Арсеній
(Брянцев О. Д.), архієпископ
Бугамеллі Ф. А. (218, 871)
Будберг Р. Ю. (107, 271, 807, 825,
991, 2957)
Бузескул В. П. (145, 774, 1001,
2506, 3022)
Букінік І. О. (1845, 2415, 2776,
2857, 2866)
Букшніс А. А. (301)
Булатов, актор (1097)
Булгаков Б. П. (1503)
Булгаков І. Є. 3119
Булгаков С. В. (2773)
Булгаков Ф. (592)
Бунаков Д. (2828)
Бунчук, актор (1797)
Бураковська Е. А. *див.* Делорм-
Бураковська Е. А.
Бурас Д. Г. (2352)
Бурас П. Я. (554, 757, 775, 804,
878, 2400)
Буришкін О. В. (1217)
Бурлаков І. Г. (2634)
Бурнашев О. В. (652)
Бурнашев О. М. (772, 2939)
Буряк Д. С. (2754)
Бутенко, акторка (1797)
Бутиков, підприємець (310)
Буткевич Т. І. (3137)
Бутковська Т. П. (1656, 1684)
Бутов М. М. (681)
Бутовський М. І. (3128)
Бутовський П. М. (2939)
Буханцев І. Д. (2939)
Бухвостова М. М. (218)

В. Б. 19, 186, 436
В. В. 561
Вавич М. (2716, 2760)

- Вагнер А. І. (976)
 Вайсберг О. О. (2470)
 Валентинов В. (104, 1750, 2716, 2736)
 Валентинов *Н.* 453, 934, 2726, 3174
 Валентинов, імітатор (1148)
 Вальтер П. Г. (1478, 2905)
 Ваменська М. А. (526)
 Варламов К. О. (670, 854, 914, 917, 925, 935, 1011)
 Вартанов Є. Г. (407, 503, 745)
 Вартанов І. А. (368, 990)
 Варяницін О. М. (838, 2611, 2641)
 Василевський Х. С. (2093)
 Василенко С. Н. (200, 960, 963, 1003)
 Василенко, актор (1797, 1844)
 Василій (Богоявленський В. Д.), архієпископ (1306)
 Васильєв В. І. (2320)
 Васильєв І. Т. (850)
 Васильєв М. М. (3)
 Васильєв О. М. (1702)
 Васильєв О. О. (1634, 1650, 1698, 1754)
 Васильківський С. І. (838, 1063, 2916)
 Васюренко Ф. В. (267)
 Ваташкін М. І. (407)
 Вацька, акторка (202)
 Ващенко І. І. (2480)
 Ващенко І. О. (2815, 2830, 2856)
 Ващенко Н. Г. (521)
 Вегнер К. Ф. (1435, 2423)
 Вегнер О. Ю. (22, 71, 365, 473, 1075, 1192, 1532, 1724, 2917)
 Ведринський М. С. (566, 606, 655, 810, 1593, 3041)
 Великородов А. А. (2489)
 Велитченко І. К. (1355)
 Величко В. В. (391)
 Вельгій, співачка (3090, 3211)
 Вербицька, співачка (503, 683, 1022)
 Вербицький В. Д. (566, 606, 655, 810, 3041)
 Верді Д. (2473, 2522, 3009)
 Вересанов В. Л. (56, 101, 383, 481, 515, 532, 589)
 Веретенников В. І. (612)
 Верещагін В. В. (215)
 Верт О. О. фон (835)
 Верховський Б. П. (466, 706)
 Верьовкін М. М. (1812, 1820)
 Вестерман Ф. С. (3044)
 Ветухов В. (2808)
 Веркін І. С. (2518)
 Виєзжев О. М. (1799)
 Виноградов Б. С. (837)
 Виноградова К. О. (42, 1402)
 Винокуров М. П. (275)
 Вишетравський Г. Г. (631)
 Вишневецька Г. (1797, 1844)
 Вишневецький Б. *Н.* (2710, 2776)
 Віденмейєр, благодійник (1032)
 Віллер Л. (2776)
 Вільга Г. І. (1158)
 Вільга І. І. (22)
 Вільгальм В. Ф. (2346)
 Вількер І. Ю. (974, 1903, 2683)
 Вірина В. В. (19, 79, 436)
 Віршило С. О. (2586)
 Вісс, актор (3090)

- Віташкін, віолончеліст (745)
Вітте Н. М. (122, 567-68, 2503, 2698, 3029)
Владимиров, адвокат (2939)
Владимирова, співачка (3219)
Власенко П. В. (1669)
Власов В. 1756, (2054)
Власовський Ф. М. (2939, 2963)
Влезков І. І. (2939)
Вовченко О. П. (3215)
Водоп'янов А. (2738)
Вознесенський О. С. (3159, 3177)
Войнич-Сяножецький Ю. П. (666, 680)
Войтенко М. М. (2939)
Войтенков В. М. (2939)
Волжин А. І. (1053, 1114)
Волжська, акторка (1139)
Волін, актор (1126)
Волков О. В. (310)
Волков, співак (2155)
Волконський, актор (65, 202, 266, 353)
Володимир (Сеньковський Ф. О.), архієпископ (2803-04)
Волошина, акторка (19, 436)
Волошинов І. Я. (2908)
Волчанецький М. О. (2939)
Волчанський Ф. М. (2701)
Вольський І. М. (3214)
Вольтерс Е. Г. (89)
Воробйов В. П. (1333)
Воронін П. (2615)
Воронцевич, акторка (1615, 1750)
Воронцов Г. О. (805)
Воронцов-Дашков І. І. (40, 1089)
Воскобойников М. (826)
Воскресенська М. М. (1985, 2000, 2868)
Воскресенська О. І. (2755)
Воскресенський Б. Д. (696, 889, 1999, 2072)
Востоков, співак (745, 2155)
Вошинін Є. О. (700)
Вронський, актор (1198)
Вургафт В. А. (2347)
Вязигін А. С. (179, 419)
Габель О. М. (431)
Гаво П. (1115)
Гаврилко А. С. (2538, 2695, 2860)
Гаврилова (56, 707)
Гаген-Торн Є. О. (423)
Гайдуков В. І. *див.* Богданов-Гайдуков В. І.
Гаккебуш В. М. (282, 637)
Галицька В. І. (569)
Галицький В. (838)
Галицький, актор (503, 1011)
Галіна (1115, 1139, 1144, 1154)
Гальперін Д. Г. (1001)
Гальстон Г. (110, 136, 138, 165, 233, 248, 402, 588)
Гамалій К. М. (1229, 1362, 3176)
Гамбургер-Хавкіна Л. Б. *див.* Хавкіна Л. Б.
Ган О. К. (1016)
Ганшеєв С. М. (2470)
Гапон П. П. (2415)
Гардін, актор (733)
Гарін О. П. (1750)
Гарін С. О. (1053, 1096, 1114, 1127, 1145)
Гарньє А. М. (2509, 2538)

- Гарракур Е. (2759)
 Гаршин В. М. (2674)
 Гауптман Г. (2515)
 Гашинська Л. (2536, 2906)
 Гвозди́ков М. М. (2370, 2490)
 Гейльман Г. Г. (1835)
 Гейман А. (3149)
 Гейциг Є. М. (2272)
 Гельзайд В. Г. (2730)
 Гельмгольц Г. (855)
 Гельрот Я. В. (104)
 Гельферіх Ж. (358, 404)
 Гельферіх О. К. (987)
 Гельферіх-Саде М. Х. (1421)
 Гельцер К. В. (798, 964, 1004, 1370)
 Геміліан В. О. (143)
 Геніка Р. (2817, 2842)
 Георгієвська Р. В. (2091)
 Герасименко С. М. (1789)
 Герасимов П. Я. (702)
 Герасимов Я. (1928)
 Герліх Л. А. (2409)
 Гершкович (881)
 Гершкович А. М. (218, 407, 990, 3090)
 Гетцер (2409)
 Гіммель І. М. (552, 595)
 Гінцбург Б. М. (2939)
 Гіршберг М. К. (3149)
 Гіршман Л. Л. (203, 220, 377, 512, 747, 772, 806, 822, 842-43, 855-58, 876, 1020, 1032, 1279, 1446, 2039, 2575, 3135)
 Гіршман Ю. О. (2575)
 Гіттер М. (846)
 Главачан, піаніст (2757)
 Глаголе́в М. П. (1726)
 Гладков І. П. (2543)
 Глебов А. М. (1072)
 Гли́венко В. Я. (1250)
 Глі́нка М. І. (2454)
 Глумін, актор (65, 202)
 Глюске-Добровольський Д. О. (1402)
 Глясс Г. Л. (3098)
 Гове М. (1424, 1590)
 Гоголь М. В. (215)
 Гогунцов М. В. (3036)
 Голев С. М. (606, 2221)
 Голева А. А. (2484)
 Голенищев-Кутузов І. Т. (364)
 Голінкін М. (1395)
 Голіцин О. М. (1918)
 Голіцин О. Д. (14, 2276)
 Голіцин С. Д. (1487, 2125, 2133, 2631)
 Голіцин Ф. (2939)
 Голіцина Є. Д. (2133)
 Голіцина К. М. (2067)
 Голіцина З. М. (2133, 2631)
 Голіцина М. О. (2133)
 Голобородько С. М. (122)
 Голованов П. П. (1568)
 Головкін В. М. (139)
 Голубєв П. В. (1423, 1485, 2081, 2460, 2645, 3148)
 Голубєва Ж. А. (1485, 3148)
 Голубниченко Є. М. (1662)
 Голубниченко М. О. (2470)
 Голубниченко П. О. (1864, 2114)
 Голубовський Л. Б. (183, 985, 1071)

- Гольберг Г. О. (635, 1742, 2464, 2851, 2951, 3075)
 Гонсалець, брати, антрепренери (755, 765, 797)
 Гончаревський І. (2055)
 Гончаров І. О. (733, 1012, 2537)
 Гончаров П. С. (661, 672)
 Гончарова О. С. (672)
 Горбатенко Ф. М. (683)
 Горбачова Т. О. (1275)
 Горбунов Є. В. (267)
 Гордєєв Д. П. (2861)
 Гордєєв П. А. (1523)
 Гордєєнко В. Є. (2235, 2394, 2687)
 Гордєєнко Є. С. (1207, 2939)
 Гордєєнко М. Є. (14)
 Горєлов Г. М. (3171)
 Горич М. М. (1139, 1144, 1154)
 Горовиць О. І. (136), 138, 149, 165, 200, 233, 247, 264, 289, 298, 318, 352, 367, 402, 433, 467, (501), 588, 614, 655, 667, 697, 743, 755, 797, 808, 871, 887, 924, 948, 960, 1003, 1051, 1064, 1138, 1171, (1220), 1232, 1386, 2414, 2454, 2465, 2473, 2493, 2511, 2522, 2536, 2593, 2675, 2689, 2708, 2715, 2748, 2758, 2802, 2821, 2842, (2877), 2964, 2982, 3002, 3019, 3033, 3040, 3050, 3153
 Горський Д. Ф. (1101)
 Горський К.-А. К. (80, 337, 456, 491)
 Горький М. (421, 1154)
 Гофман Л. Й. (63, 1419)
 Гофунг Ю. М. 1368, (1478, 3064)
 Грабовський М. І. (910, 962)
 Грановська О. М. (1147, 1172, 1189, 1198, 1223)
 Грачов (557)
 Грасицька О. О. (2061)
 Грегорцевич Н. Я. (1662)
 Грей М. *див.* Грейденберг М. Б.
 Грейденберг Б. С. (2352, 2901)
 Грейденберг М. Б. (366, 706), 720, 732, (913, 3177)
 Греков К. (784, 926, 949, 1052, 1065)
 Гретер В. Е. (36)
 Гретер Е. Я. (36)
 Грефе А. фон (855)
 Гречищев І. І. (267)
 Грибоедов О. (17)
 Григор Г. Г. (478)
 Григор'єв І. 1551
 Григор'єв С. П. (2431)
 Григор'єва, акторка (469)
 Григорович М. П. (3221)
 Григорович О. (3221)
 Григорович П. (3221)
 Григорович С. П. (2428)
 Гризодубов С. (2331)
 Гриньов З. Ш. (2536, 2748)
 Гриньова, акторка (290, 515, 532, 589, 1097, 2620, 2711, 2759)
 Гриценко М. (186)
 Грищенко І. К. 1124, 1529, 2350
 Грінченко Б. (3113)
 Гріпенберг О. (2770)
 Гродзинський М. М. (2787, 3177)
 Громова, акторка (2710)
 Грузинов О. М. (1872, 2154, 2433, 2612, 2626, 2971, 3191)

Грузинська Т. *див.* Тамара Н. І.
 (Тамара Грузинська)
 Грунауер А. Є. (2853)
 Губенко Є. А. (3176)
 Губер С. О. (706, 796, 913)
 Губін С. А. (3095)
 Гуленко І. М. (934)
 Гулькевич К. М. (801, 2333)
 Гулько С. І. (218, 745, 990, 1423,
 2415, 2857)
 Гуляєв М. Г. (871, 1138, 2912,
 2999)
 Гумілевський Г. І. (721)
 Гуно Ш. (2936)
 Гуревич Ф. І. (407)
 Гуров О. І. (1568, 3162)
 Гусаковський О. Н. (2765)
 Гусєв-Оренбурзький С. І. (1723)
 Гутников М. (771)
 Гуцан Е. Т. (426)

Д. 1434
 Д-ій 116
 Давиденко В. Ф. (2115)
 Давиденков С. М. (637)
 Давидов В. В. (2939)
 Давидов В. М. (854, 914, 917, 925,
 935, 1011)
 Давидов В. О. (462)
 Давидовський Г. М. (2938)
 Дагаєв І. І. (3083)
 Даграді, співак (755)
 Дадукевич Ф. Ф. (1128)
 Данаров А. Б. (218, 301, 383, 407,
 745, 925, 935, 990, 1011)
 Данилевський В. Я. (261, 991,
 1333)

Данилевський Г. П. (168)
 Данилевський О. Я. (3175)
 Данилов, актор (2298)
 Данилова Є. І. (3164)
 Данилович О. Ф. (22)
 Данильський, актор (202)
 Дариво Г. Ю. (2158)
 Даров, антрепренер (3212, 3220)
 Дар'ял В. О. (1097, 2297, 2305,
 2321, 2558-59, 2594, 2816, 2876)
 Дашевський М. П. (230, 985, 1496)
 Дашкевич М. І. (732)
 Дашков І. І. *див.* Воронцов-
 Дашков І. І.
 Двигубський М. А. (2872, 2939,
 2955, 2975, 3177)
 Двинський І. 55, 100, 446, 558,
 570, 613, 644, 695, 786, 908,
 1034, 1143, 1208, 1264, 1339,
 1361, 1378, 1416, 1465, 1581,
 1749, 1809, 1853, 1856, 2390,
 2413, 2441
 Дворецький, лікар (824)
 Дворін С. (846)
 Девос-Соболева О. В. (3134)
 Дедюлін О. В. (982, 1159, 1229,
 2685)
 Дейкаханов, драматург (1213)
 Дейша О. О. (2939)
 Декер, акторка (56)
 Деларов І. В. (2939)
 Деларю Д. М. (2939)
 Деларю М. Д. (107)
 Делорм Е. А. *див.* Делорм-
 Бураковська Е. А.
 Делорм-Бураковська Е. А. (1053,
 1172)

- Дельта 1366
 Дементьєв М. М. (191)
 Демидов І. Д. (267)
 Демченко (489)
 Дем'яненко В. М. (22, 89, 565)
 Денченко С. Г. (208, 568)
 Депрерадович А. М. *див.*
 Михайлова А. М.
 Державін, співак (2493, 2511)
 Державіна Н. І. (2575)
 Десятова О. М. (781, 825, 1620)
 Дживелегов О. К. (3053)
 Джунковський В. Ф. (877, 889)
 Джунковський П. М. (1355)
 Дзасохов В. І. (3063)
 Дзержинський В. Е. (477)
 Дибовський В. В. (786, 1780, 1786,
 1817)
 Дикова М. Д. (79, 116, 468, 561)
 Димитрій, ієромонах (370)
 Димов О. (2512)
 Димова М. С. (1053, 1096, 1114,
 1127)
 Динін Я. І. (406)
 Дідріхсон О. А. (431, 1617)
 Дідусенко П. (2615)
 Дістерло, барон (1307)
 Дітмар М. Ф. фон (522, 2588, 2978,
 3047, 3124, 3157)
 Дмитрієв А. С. (2939)
 Дмитрієв І. Ф. (3162)
 Дмухановський, актор (2710)
 Добровольський В. М. (2257)
 Добромислов Ф. 2117
 Добросельська М. В. (1949)
 Добросельський П. П. (271, 275,
 2390, 2632)
 Долгодуш А. І. (1448)
 Долженко І. С. (10)
 Долженкова Н. П. (2425, 2454,
 2493)
 Долина, акторка (1797)
 Долинін Є. І. (354, 385, 655, 2511,
 2857)
 Доманський К. М. (510, 930)
 Домбровська С. А. (2912)
 Домбровський А. П. (2311)
 Дондуков-Корсаков О. М. (772)
 Донцова, співачка (3219)
 Дорофєєв М. Є. (406, 1355, 2978)
 Дорофєєв, лікар (2834)
 Дракін І. М. (2221, 2342)
 Дранше Й. (1402)
 Драчевський Д. В. (2662)
 Драчов М. Д. (1632)
 Драшковська К. М. (937, 1662)
 Дрейєр О. Е. (1229)
 Дрейєр, драматург (589)
 Дрейшпуль М. Я. (462, 1909)
 Дрентельн Є. С. (801)
 Држевецький І. К. (401), 1654,
 1911, 2068, 2492, (2505, 2724,
 3133, 3146)
 Дриженко М. П. (390, 472, 1236,
 2582, 2653)
 Дроздов О. А. (1182)
 Дублянський М. А. (2939)
 Дубровін, співак (2501, 2536,
 2906, 3090, 3211, 3216)
 Дубровіна О. А. (1402)
 Дубяга М. М. (1364, 1694)
 Дудукалов О. І. (118)
 Дулькевич Н. (278, 745)
 Дума Д. А. (201)

Дунін О. М. (714, 979)
 Дурново П. П. (772)
 Дьяконов А. В. (1053, 1114)
 Дюков А. (93, 2447)
 Дюков О. (2447)
 Дюкова, антрепренерка (1247)
 Дягілев С. П. (871)
 Дяченко Д. М. (838)

Е. Д. 274
 Е. М. 3209
 Е. М. Б. *див.* Бабецький Ю. М.
 Е. Эмбе *див.* Бабецький Ю. М.
 Еберлін Л. О. (648)
 Ейзлер А. М. (346, 2575)
 Ейснер П. В. (2365)
 Елькін О. С. (880)
 Емер В. А. (2659)
 Енеїдов М. (2341)
 Епштейн Ш. Б. (599, 1945, 2207,
 2277, 2400, 2686)
 Ерістов В. М. (2330)
 Ерліх Є. (439)
 Еррера, співачка (755)
 Есманський Г. А. (1671)

Євдокимов М. М. (2138)
 Євдокимов О. Я. (2314)
 Євелінов Б. (873, 926)
 Єгоров Є. Є (2425, 2454, 2511,
 2536, 2676, 2911)
 Єгорова С. П. (2860)
 Єгоровський В. П. (2939)
 Єдигор'янц Р. А. (703)
 Єдлічка А. В. (655)
 Єзерська Л. О. (2027)
 Єлагіна, акторка (707)

Єлачич Є. О. (1617)
 Єленевський К. Ф. (1333, 1556)
 Єлецький, підприємець (1501)
 Єлисаветський, актор (926, 1065)
 Єнакієва, членкиня жіночого
 комітету (1985)
 Єнішерлов М. П. (84)
 Єпіфаній (Тихорський Є.),
 єпископ (1898, 1918)
 Єргольська К. О. (2610)
 Єрмилов В. (732)
 Єфименко О. Я. (801, 3094)
 Єфимова, співачка (2501)
 Єфимович Є. Й. (2783)
 Єфимович Л. Г. (781, 801)
 Єфимовська, співачка (3211)

Жаботинський В. Є. (640)
 Жаворонков М. Г. (374, 1429)
 Жадановський А. (214)
 Жаткін В. В. (1424, 1590, 2304)
 Жданов, протоієрей (1296)
 Жебен'єв М. М. (2645)
 Жевержеєв С. М. (22, 129, 1159,
 1355, 1742, 2276, 2652, 2836,
 2989)
 Жилкін С. С. (1288)
 Жиро К. О. (1442)
 Житников А. Т. (2381)
 Жолніренко А. С. (1152, 1155,
 1162, 3189)
 Жолніренко О. О. (486)
 Жуков К. М. (838)
 Жуков О. Є. (1780, 1786, 1807,
 1817)
 Жулавський Ю. (2983)
 Журавльов Н. Н. (1294)

Журналіст *див.* Бабецький Ю. М.
 Жученко М. В. (2939)
 Жучкова Е. (3149)

Забелін І. В. (1523)
 Завадський В. Р. (2939)
 Заварова, акторка (1097)
 Зайцевський А. І. (3148)
 Закревський І. П. (2939)
 Занєгін, актор (19, 79, 116, 186,
 436, 468)
 Заньковський С. С. (253)
 Запорожець (1161)
 Запорожець О. Г. (1364)
 Зарайська О. П. (1796)
 Зарубін, актор (1053)
 Заславська В. В. (2730)
 Захар'єв О. Р. (790)
 Захаржевський І. (475)
 Захаров П. 1912
 Збайков І. Н. (1388)
 Звенигородський С. Л. (1712)
 Зверєв Н. В. (2102)
 Зворикін К. О. (22, 364, 382, 2835,
 2917)
 Зеленська (3177)
 Зеленський Л. М. (2939)
 Зібер О. О. (382)
 Зільбер Я. М. (1229)
 Зільберберг І. М. (462)
 Зіменс, авіатор (928, 999, 1744,
 1825)
 Зінов'єв Л. Б. (560, 573)
 Златницький В. М. (267, 766, 782)
 Знаменський І. (2272)
 Знаменський М. П. (1118)
 Золотницький Б. В. (2200)

Зоммер А. Г. (1333)
 Зонненбург (Занненбург) Р. Ю.
 (1592, 1693, 1782)
 Зонов А. П. (1097)
 Зорохович А. М. (655, 697)
 Зуєв, віолончеліст (2155)
 Зьоров М. З. *див.* Миколай
 (Зьоров М. З.), архієпископ

И. А. 3057
 И. В. 114
 И. Д. 668, 2702
 И. М. 155

Ібсен Г. (2442)
 Іваницький М. І. (1355, 3166)
 Іваницький О. М. (106, 108, 206,
 250, 485, 838, 842, 1810, 2005,
 2052, 2324-25, 2445, 2977)
 Іваницький Ф. І. (107)
 Іванов Є. М. (1137, 1927)
 Іванов М. П. (400)
 Іванов М. Ф. (394, 442)
 Іванов С. (393)
 Іванов С. С. (53, 169, 1101)
 Іванов Ф. П. (1150)
 Іванов, міщанин (1848)
 Іванова, акторка (1875, 2736)
 Іванова К. В. (41, 46, 61, 152)
 Івановський, актор (2287)
 Іванчин В. В. (1355)
 Івон М. (2589)
 Ігнатенко А. С. (1906)
 Ігнатищев І. Є. (1347, 1742, 1851,
 1873, 2335, 2491)
 Ігнатищев Микола Іванович (2335,
 2491)

- Ігнатищев Михайло Іванович (2835)
 Ігумнов С. М. (282, 729, 827, 850, 869, 1362, 2148, 3166)
 Ієнтш А. Ю. (1051)
 Ізвеков К. (1623)
 Ілляшевич Л. В. (1850, 1857, 1862, 1924)
 Ільїн П. І. (469, 574, 1349, 1423, 1875, 3156)
 Ільїн С. Д. (1355)
 Ільїнський М. І. (2939)
 Ільяшева-Менчиць О. М. (1411)
 Ільяшевич А. М. (99, 492, 1288, 1552)
 Іноземцев М. Є. (2939)
 Інокентій (Борисов І. О.), архієпископ (1918)
 Інсарська, акторка (736)
 Іоксимович Ч. М. (2899)
 Іонін А. І. (14)
 Іонін В. І. (2939)
 Іпогорський Л. В. (1161)
 Ісакович К. А. (2860)
 Іуинь 2557
- Йозефович А. Б. (2470)
 Йозефович А. П. (390)
 Йозефович О. О. (390, 1506, 2484, 2560, 2596)
 Йорданська, співачка (3134)
- Кадлубовський А. П. (156, 3133)
 Казанська, співачка (2802)
 Казанський, актор (1189, 1198)
 Казіна М. П. (801)
 Казьмін П. (3106)
- Кайданов, актор (368)
 Калантар, акторка (481)
 Каленський О. М. (1815, 1872, 1915, 2070)
 Калугін І. І. (2170, 2704, 2829)
 Кальман І. (386)
 Кальф М. М. (60)
 Каменєв, художник (732)
 Камінський І. В. (1879)
 Каміонський О. І. (17)
 Кандиба Л. Л. (477)
 Каневський В. В. (1395, 2473, 2906)
 Каплан С. Н. (2091)
 Капніст О. В. (1838)
 Капон А. (757)
 Капустянський А. (694)
 Караваєв-Каравайчук М. А. (728)
 Каразін Б. І. (225, 2036)
 Каразін В. Н. (1551, 1666)
 Караллі В. О. (1224)
 Карамзіна-Жуковська Р. Я. (104)
 Каратаєв Ф. Г. (1170)
 Кареліна-Раїч Р. А. (383, 481, 515, 545)
 Каринський К. М. (145)
 Карпенко-Карий І. К. (79, 468, 1499)
 Карпинська М. (1797)
 Карпов К. С. (507)
 Карпов Ф. С. (507)
 Карпова М. П. (2131, 2137, 2158, 2161, 2172, 2306)
 Карреніо Т. (655)
 Картавов О. Ф. (104)
 Касилов, лікар (2875)
 Кассо Л. А. (1763)

- Катеринич М. К. (1447)
 Катеринич О. М. (286, 2284, 2327, 2470-71, 2484, 2666, 2699, 2866, 2978, 2989)
 Кац Я. А. (373)
 Кадика В. Д. (232, 1832)
 Каченовський Д. І. (2939)
 Квітка-Основ'яненко Г. Ф. (479)
 Квітко В. П. (2927)
 Квітковський М. (121)
 Кгаєвський С. С. (112)
 Кеніг Ю. Л. (1531, 2023)
 Кирильченко О. (2569)
 Кисельов О. Д. (2955)
 Кисличенко Л. Т. (142)
 Кірквуз А. І. (463)
 Клазіус А. К. (390)
 Клейнедберг Р. В. (2067)
 Клейнміхель М. В. (2023)
 Клеккер К. К. (1950, 1966, 2292)
 Кловський М. Л. (2251)
 Клочков М. В. (612)
 Ключарев О. Й. *див.* Амвросій (Ключарев О. Й.), архієпископ
 Кнічер М. К. (985, 1496, 1617, 1801)
 Кнюпфер А. А. 197, (1288)
 Княжич Л. А. (307, 354, 385)
 Кобець А. А. (1470)
 Кобцева К. Л. (3044)
 Ковалевська Л. М. (1939, 1957)
 Ковалевський І. Г. (171, 817, 2958)
 Ковалевський М. Є. (2939)
 Ковалевський М. М. (57, 107), 799, (2125, 2765)
 Ковалевський П. Г. (1031, 1108)
 Ковалевський П. І. (3175)
 Ковалевський С. П. (815)
 Ковальов О. (2738)
 Ковальов О. Є. (2939)
 Ковальов О. І. (590)
 Ковшиков (489)
 Коган М. М. (462)
 Коган П. С. (227, 263, 2519, 2557)
 Козакевич П. П. (2235)
 Козирєв Д. П. (2436)
 Козлов В. М. (991)
 Козлов П. К. (853, 875, 912)
 Козлов С. О. (89, 2939)
 Козловська Ф. Ф. (1402)
 Козловський П. Д. (1381)
 Коленко О. І. (203, 239)
 Колесниченко Т. (116)
 Колобов Л. М. (56, 101, 481, 589, 1097, 2274, 2287, 2305, 2558, 2645, 2688, 2710-11, 2749, 2759, 2816, 2876, 3045, 3186, 3193)
 Колобов Ф. І. (3192)
 Колокольцов В. Г. (14, 2036)
 Коломійцев І. (2080, 2155)
 Колосов І. І. (2016)
 Комаренко В. А. (3148)
 Кондорова, акторка (1139, 1144)
 Кондратьєв, міщанин (210)
 Кондратьєв П. В. (14)
 Конєв Д. Ф. (171, 1060, 1333)
 Коні А. Ф. 1, (13, 440, 2939), 2944
 Коновалов М. Л. (1097, 2321, 2512, 2688, 2776, 2816, 2876)
 Коновалов, підприємець (310)
 Копейчикова М. П. (2854)
 Коперський Ф. А. (1612)
 Коппола В. (201, 307)

- Корвин-Круковський Ю. В. (854, 914, 917, 925, 935, 1011)
 Коре, актор (3090)
 Коренєв А. Г. (432, 1825, 2582)
 Коренєв В. Г. (2836)
 Коренєв Г. А. (1651)
 Коритін О. М. (167, 823, 1165, 2271, 2276, 3021)
 Коркушко І. Г. (1288)
 Корнієнко Б. М. (2247)
 Коробенецький, священник (992)
 Коробка Я. П. (2694)
 Коронацький М. М. (3191)
 Коростовцев Л. (2939)
 Коротка М. О. (1237)
 Короткий О. І. (485)
 Корсіні А. (676)
 Корсун Ф. К. (569, 954)
 Корсунський А. В. (2359)
 Корф М. О. (416, 1546)
 Корхов А. П. (1410)
 Коршун Г. В. (156, 2285)
 Коршунов С. В. (1682)
 Косарєв Б. В. (732)
 Космачевська, співачка (2715)
 Костир І. Т. (84)
 Кострюкова Є. А. (301)
 Костюковський Г. А. (1368)
 Костюрін С. (97)
 Косьмін П. О. (1381)
 Котельникова О. В. (801)
 Котельникова В. В. (801)
 Котенко П. Є. (2247)
 Котляр М. (2600)
 Котомкін І. Г. (920)
 Кочетов В. Я. (2939)
 Кочетов М. (592)
 Кошелева С. Ф. (801)
 Кравцов В. І. (1554)
 Кравцов П. І. (2055)
 Країнський В. В. (2815), 2830, (2856)
 Краков О. Я. (1207)
 Красних Є. Л. (120)
 Краснов А. М. (2188, 2318, 2339, 3178-79, 3187-88, 3195, 3203, 3227)
 Краснов О. Я. (31, 473, 565, 825, 1269, 2128, 2226, 3044)
 Красногородський О. О. 2348
 Краснопольський, адвокат (2939)
 Краснянська Є. М. (388)
 Красовська, декламаторка (503)
 Красовський М. В. (2939)
 Красовський М. П. (982)
 Красуський І. А. (2930)
 Крегер В. І. (817)
 Кремльовський Ф. І. (735)
 Креолов, актор (736)
 Крестіні І. Е. (2750, 2785, 2818)
 Крестьянов М. М. (4, 108, 250)
 Кривопусков Г. П. (1921, 1925, 1980)
 Кривошеєв К. М. (2331)
 Кривцов В. І. (1636)
 Кривцова А. О. (1353)
 Крилов В. (2688)
 Крилов В. П. (118)
 Крилов О. О. (2939)
 Кричевський, лікар (2538)
 Кричевський, підприємець (344)
 Крістіні М. Е. (2532)
 Кроміна А. М. (781, 801)
 Кромський Д. К. (1801)

- Кропивницька Н. В. (801, 1216)
 Кропивницький М. Л. (950, 1077, 1098, 1216, 1226, 1233, 1242, 1247)
 Кросевич, акторка (1097)
 Крумбіллер В. В. (204)
 Крупенко О. Д. (1739, 1787, 2932, 2999)
 Крутько В. І. (1487)
 Крутько Д. І. (1488)
 Кручинін С. (2907)
 Крюков М. В. (2939)
 Кубанський, актор (202)
 Кудинцев І. В. (3180)
 Кудрявцев Г. Г. (3012)
 Кудрявцев І. (2806)
 Кудрявцев Н. (267)
 Кузьмінський О. М. (1650)
 Кузьмінський О. О. (1634, 1650, 1675, 1698, 1734, 1754)
 Кузнецов В. В. (556)
 Кузнецов М. С. (2247)
 Кузнецов О. І. (1289)
 Кузнецов П. Д. (6, 16)
 Кузнецов П. І. (658)
 Кузнецов С. Л. (682, 707, 733, 925, 935, 1011)
 Кузнецов С. М. (22, 341, 866, 1049), 1772, (1784, 2429, 2599, 3021)
 Кузнецова, акторка (809)
 Кузяєв А. М. (1355, 2956)
 Кузяєв М. І. (1863)
 Куїнджі А. І. (1477, 1766)
 Куколевський С. А. (84)
 Куксін А. П. (1651)
 Кулаков В. П. (664)
 Кулакова С. В. (2315)
 Кулжинський П. П. (3007)
 Куликов Б. П. (334, 913), 1772, (1784, 2582), 2828, (2955, 2975, 3021)
 Кульбакін С. М. (464, 825, 3001)
 Кульчицька О. Л. (838)
 Куницький Р. В. (288, 380, 441)
 Купрін О. І. (3115)
 Купчинський Г. Г. (945)
 Курганов О. М. (301, 368, 407, 417, 503)
 Курихін, актор (2298, 2466)
 Курочкін І. С. (2308)
 Курченінов Д. С. (2290, 2392)
 Курченінов О. С. (2290, 2392)
 Курченінов С. (2290)
 Кусевицький С. (588, 2996, 3002-03, 3010, 3019, 3021, 3025, 3033)
 Кустерський Б. А. (631, 1880, 1927, 3093)
 Кутепов А. Н. (1335)
 Кутневич Д. А. (593, 1463, 1496)
 Кутов, ремісник (1514)
 Кучинський, провізор (2834)
 Кясаманський Г.-Б. (2423)
 Лабинцев П. Я. (945)
 Лабунська, співачка (1065)
 Ладенко І. (2739)
 Лазурський В. Ф. (397)
 Лазурський О. Ф. (1617)
 Ланге М. І. (2939)
 Ландсберг А. А. (412)
 Ландсберг М. А. (1478)
 Ларуй В. М. (2939)
 Ластівка, акторка (1797)

- Латишев Г. О. (677)
 Латишева Н. Ф. (801, 2216, 2548)
 Лауніц Б. О. фон дер (2607, 2976)
 Лауніц Ф. Ф. фон дер (544)
 Лашкарьов П. Ю. (250, 2939)
 Лашкевич В. В. (189)
 Лашенко Д. М. (1758, 2791)
 Лебедєв І. М. (2939)
 Лебедєв О. С. (2939)
 Лебедєв Ф. М. *див.* Феодор
 (Лебедєв Ф. М.), єпископ
 Лебединський Г. (1186)
 Леваковський, заповідач (1207)
 Левандовський С. (1937, 2496,
 2563, 2898, 2940)
 Левенко І. А. (1536)
 Левигов С. А. (2252)
 Левитський В. Ф. (156, 2508)
 Левицький І. І. (792)
 Левінсон, брати, підприємці
 (1442)
 Левковець В. К. (833, 927)
 Левшаков, капельмейстер (1590)
 Легар Ф. (3220)
 Лемента Н. І. (2569)
 Лєневич М. Г. (2542)
 Ленська, співачка (2465)
 Леонідов Л. Д. (914, 1011)
 Леонкавалло Р. (2536)
 Лєонов К. Д. (255)
 Леонтович В. Г. (739, 838, 1063)
 Леонтович М. І. *див.* Мелетій
 (Леонтович М. І.), архієпископ
 Лєрмонтов М. Ю. (479)
 Лєсєвицький Л. Д. (14)
 Лєсєвич М. О. (2730)
 Лєшинська Н. Б. (1097, 2287, 2474,
 2992)
 Лєшинський М. Я. 207, (649)
 Лизогуб П. І. (1600, 1602)
 Линецька, акторка (925, 935, 1011)
 Линник О. І. (232, 838, 1026, 1469)
 Линтварьов (Линтварев) Г. М.
 (107, 920)
 Липецький, співак (2473)
 Липовський Ш. Б. (1793)
 Липський О. (1838)
 Лисенко, акторка (682, 707)
 Лисенко М. В. (479, 838)
 Лисенко С. (2306)
 Лисецький, танцівник (2465, 2493,
 2511)
 Лисицький Є. Ф. (3146)
 Лиско, учителька (12)
 Литарев С. М. (543, 1973, 2036)
 Литвиненко М. І. (91)
 Литвинов М. М. (1530)
 Литягін В. Г. (1082, 1494, 1752)
 Лихмарський, драматург (1213)
 Лівшина Р. Л. (3044)
 Ліфшиць Л. С. (2880)
 Ліфшиць М. І. (1419)
 Лідія, черниця (518)
 Лідов О. П. (1571)
 Лідова В. М. (801, 2210)
 Лінда М. Д. (1288)
 Ліницька Є. О. *див.*
 Гаген-Торн Є. О.
 Ліницький А. В. (122)
 Ліницький А. М. (951)
 Лінке П. (202)
 Ліст Ф. (2757)
 Ліхтенштейн М. Б. (2174)

- Ловчиновський М. К. (260)
 Логвинович О. О. (1495)
 Логінов П. (2272)
 Ломакін М. В. (2809)
 Лопухін А. І. (1113)
 Лопухін О. О. (2939)
 Лоріс-Меликов М. Т. (1, 772)
 Лотін М. Н. (2974)
 Лохвицький І. М. (2716, 2736)
 Лохов, співак (2522)
 Лукін, актор (1221)
 Лукович О. (104)
 Лутохін О. П. (2308, 2509, 2590, 2948)
 Лутугін Л. І. (3027)
 Львов Д. І. (2939)
 Львов О. С. (490, 508)
 Львович А. (2054)
 Любарський М. (1892, 2115, 2284, 3051, 3196)
 Любимов, актор (1797)
 Любин, актор (1750)
 Любицький В. К. (1571, 2637, 2694, 2870)
 Любицький О. К. (1299)
 Лябіа (Лябія) М. (265, 292-93, 307, 335, 367)
 Лядський Є. Г. (2623)
 Ляндау В. (91)
 Ляпідевський С. О. (1113)
 Ляров О. А. (1414)
- Магазаник Б. Л. (2553)**
 Мадаєв М. С. (3134, 3211)
 Мазон А. А. (1012)
 Макаренко Д. (1293)
 Макарова, балерина (1436)
- Макеев, співак (683)
 Маклецов О. В. (2949, 2955, 2975)
 Маклецова К. П. (1388)
 Максаков М. К. (104)
 Максимов В. В. (1224, 1388, 2377)
 Максимов П. Д. (490, 508)
 Максимов, підприємець (757)
 Макстман С. (1025)
 Мали Е. Ф. (727)
 Маликін (557)
 Малишенко О. І. (375, 569, 1835, 1958, 2083, 2180)
 Малько М. А. (200, 887, 918, 948)
 Мальшет М. (1213)
 Мамина-Холодна, співачка (3216)
 Мамонтов С. І. (104, 2321)
 Мамутов А. М. (1016, 2347)
 Мантулін І. (1824)
 Манц Б. О. (1835)
 Маньковська, лікарка (3044)
 Маречек В. В. (328)
 Марія Федорівна, імператриця (1287)
 Мартинова А. О. (261, 985, 2144, 2463, 2518)
 Марто Г. (149, 247, 502)
 Мартов, танцівник (669)
 Марусина, акторка (1615, 3212)
 Масальський-Кошуро П. М. (889, 1688, 1859, 1878, 1915, 3191)
 Маслов В. А. (1600)
 Маслова О. М. (469, 707, 970)
 Маслович М. В. (2939)
 Масляникова В. К. (420)
 Матвеев І. І. (2751)
 Матросов В. М. (607, 1255)
 Машель Є. Е. (2241)

- Маштакова А. Т. (2060, 2540)
 Маяцький Т. Г. (453)
 Медведєв М. Є. (104)
 Медведєв П. М. (104)
 Медведєв Ф. Ф. (935, 2736)
 Медведєва К. Г. (101, 383, 515, 589, 733, 935, 1097, 2287, 2512, 2688, 2711, 2759, 3186, 3193)
 Медер В. В. (1795)
 Медер, полковник (2052)
 Медерський К. А. (478)
 Мезенцева-Стеценко З. Ф. (368, 568)
 Мейен О. Ф. (4, 213, 250)
 Мейчик М. (149, 264)
 Мелетій (Леонтович М. І.), архієпископ (1918)
 Меломан 3211, 3219
 Мельгозе В. Е. (1598, 1725)
 Мельгунова К. П. (1053)
 Мельников, актор (1053)
 Мельников Ф. 17, 56, 101, 184, 290, 383, 434, 469, 481, 515, 532, 545, 589, 682, 707, 716, 733, 935, 1114, 1127, 1139, 1144, 1154, 1190, 1197, 1221, 1246, 1349-50, 1437, 2262, 2274, 2287, 2297, 2305, 2321, 2366, 2442, 2474, 2512, 2535, 2537, 2558, 2594, 2620, 2688, 2749, 2759, 2816, 2876, 2920, 2983, 3008, 3045, 3100, 3193
 Мельников-Разведенков М. Ф. 40, 476, 512, (906, 1333), 2040, 2075, 2087, 2118, 2185, (2285, 2478)
 Мельникова Л. Н. (368, 383, 515, 545, 589, 733, 1097, 2274, 2297, 2321, 2366, 2535, 2688, 3186, 3193)
 Мендельсон, актор (1154)
 Меннер, співачка (2493, 2593)
 Мережковський Д. С. (155)
 Меркур'єв В. О. (623, 2470)
 Мессерле Е. В. (1161)
 Месняєв А. П. (307, 2465, 2593, 2748, 2802)
 Месхієва, акторка (1350)
 Метерлінк М. (183)
 Метнер М. К. (433, 467, 588)
 Мечников Іван Ілліч (2939)
 Мечников Ілля Ілліч (439)
 Мещанінов О. І. (1877)
 Мещерський В. П. (472)
 Микола І, імператор (721)
 Миколай (Зьоров М. З.), архієпископ (1306)
 Микуліна В. І. (3189)
 Милова, співачка (2473, 2501, 2511, 2802)
 Миронов А. М. (460, 2646)
 Миронов М. В. (654, 920)
 Миронов М. М. (642)
 Мирський А. І. 211, 579, 795, 911
 Митрова М. І. (2509)
 Михайлець С. І. (2382, 2530)
 Михайлов, актор (65, 185, 202, 266, 353, 1615, 1750)
 Михайлов, підпоручник (1658, 1683)
 Михайлова А. М. (1658)
 Михайлова Р. В. (426)
 Михайлова, декламатор (1022)
 Михайловський М. К. (626)
 Мілевський Ю. А. (1935)

- Міллер Д. П. (156, 3094)
 Мілло Є. Г. (2939)
 Мінський Н. М. (1218, 1317)
 Міньйон, актор (1590)
 Мітіна-Буйницька Н. І. *див.*
 Тамара Н. І.
 Міхновський М. І. (616), 650,
 (1226)
 Могама, драматург (434)
 Мойсеєнко М. М. (681, 1324, 1764,
 1772-73, 1783-84, 1810)
 Мойсеєнко С. (345)
 Мокич Є. К. (3145)
 Мокренський І. А. (407, 503, 683,
 1302, 2155, 2645, 2866)
 Молдавський Д. М. (2892)
 Моллесон І. І. (381, 477)
 Молокін О. Г. (1832, 3096)
 Молотков А. П. (1640)
 Молохов М. О. (1286)
 Молошников Г. М. (1530)
 Молчанов С. Є. (2005)
 Мольєр Ж.-Б. (17, 682)
 Мольнар Ф. (707)
 Монастирський Г. П. (2939)
 Монахов М. Ф. (2716, 2760, 2788)
 Мопассан Гі де (2321)
 Морев І. А. (548)
 Мороз Є. А. (430, 505, 553, 741,
 1520, 1534, 1538, 1562, 1599)
 Морозов (557, 2871)
 Мороховець В. Є. (52, 209, 317,
 565, 999, 1165, 1507, 1754, 2581,
 3114)
 Морошкін С. Ф. (2939)
 Москальський І. А. (2434)
 Москов Є. О. (364), 1352, 1772,
 (2570), 2693
 Мосолова В. І. (798, 1004)
 Мостинський В. А. (1245)
 Моцарт В.-А. (80, 337)
 Мощенко В. М. (2823)
 Мравіна Є. К. (2660)
 Мунштейн Л. Г. (1388, 1437)
 Муравйов В. К. (2425, 2454)
 Муратов М. Я. (1875)
 Мурзін, художник (2776)
 Мурський О. О. (334, 368)
 Мухачов П. М. (392, 505, 2579)
 Мюллер Л. Н. (218)
 Н. 2241, 2298, 2367, 2377
 Н. Г. 2050, 2666, 2856, 3186
 Н. Д. 1126, 3163
 Н. И. 2105, 2830
 Н. П-ський 1983
 Надєждін М. С. *див.* Нектарій
 (Надеждін М. С.), архієпископ
 Надєждін, актор (1172, 1189, 1198)
 Назаров А. І. (104)
 Нардіт Г. (163, 178, 193, 217)
 Наровська К. Л. (65, 338, 435)
 Наровський, співак (503)
 Наставін М. П. (2883)
 Натанзон Д. М. (477)
 Наумов, актор (1221)
 Невіандт Н. (331, 454, 496)
 Невський П. Є. (702)
 Невський Ю. Р. (156)
 Недохлебов В. П. (2423)
 Недригайлов В. І. (142, 1608, 1682,
 2538)

Незнамов І. Г. (707, 1097, 2297, 2474)
 Некрасов І. П. (241)
 Некрасов М. О. (2153)
 Нектарій (Надеждін М. С.), архієпископ (1918)
 Немеровський О. Я. (2011, 2498)
 Немеровський Я. О. (2939)
 Немирович-Данченко В. І. (481, 532, 2297)
 Немировський О. (1236)
 Немков І. І. (10)
 Ненарочкін В. В. (2939)
 Неплюєв, адвокат (2939)
 Нерадовська Н. В. (101, 407, 532)
 Нерослев В. О. (2860)
 Несвєдов М. (3141)
 Несмєлов Ф. Я. (1904)
 Несмєлова З. М. (2428)
 Нестеренко М. П. (33)
 Нетушил І. В. (156), 2105, (2239, 2579)
 Нехаєв, учитель малювання (9)
 Нечаєва Є. І. (2575)
 Нечеухін А. Г. (2130, 2212)
 Нешумов В. І. (122)
 Нібур Є. Ф. (924, 1051)
 Нікитський О. М. (1935)
 Ніколаєв О. О. (432)
 Ніколаєва *Е. Н.* (122, 683)
 Нікуліна В. О. (2430)
 Ніссенбаум М. В. (1043)
 Новикова, власниця магазинів (210)
 Новицька А. М. (801)
 Новицька О. М. (801)
 Носачов О. І. (1021)

Носов І. Ю. (3092)
 Оболенська Д. Д. (209, 647, 968, 1292, 2718)
 Оболенська О. М. (1027)
 Оболенський Іван Миколайович (209, 647, 1292, 1337, 1447, 2090, 2718, 3176)
 Оболенський Іван Михайлович (1027)
 Овсянников Д. Ф. (1482)
 Огурцов П. Т. (1827)
 Окулич-Козарін Г. Л. (805)
 Олейников Й. В. (3041)
 Олександр Петрович, принц (2482, 2495)
 Олександра Федорівна, імператриця (987, 3058, 3065)
 Олексій Миколайович, Великий князь (1099, 2541)
 Ольгіна, акторка (436, 561)
 Опацький О. Н. (465, 947)
 Опенховський Ф. М. (11, 21, 59, 85, 137, 158, 188, 1867)
 Орда М. Х. (209, 1286, 1635, 2611)
 Орель, акторка (1615, 1750)
 Орленко І. А. (10)
 Орлицький А. Л. (2233, 2326, 2720, 2737)
 Орлицький Є. Л. (2233)
 Орлов І. Н. (2939)
 Орлов О. М. (104, 117)
 Орловська Р. Я. (1662, 2587)
 Оскнер *Е. І.* (1681)
 Островський, актор (79, 436)
 Островський О. М. (17, 935, 1106, 2287, 2749, 3193)

Офіцеров Д. Ф. (493)

П. Н. П-ский (П-скій) 1918,
2734-35

Павленко, співак (2155)

Павлов М. Ф. (84)

Павлов С. (1455)

Павловський Г. П. (498, 1604)

Падеревська А. В. (1480)

Падеревський Р. І. (2939)

Пактовський Ф. Г. (1496, 2106,
2506, 2674, 3115)

Палієнко Н. І. (156)

Пальчинський А. Б. (104)

Панкрат'єв Ф. М. (2415)

Паночіні С. (2615)

Парманін В. М. (1328)

Парманіна Є. Д. (315, 1432, 2395)

Пароконна З. М. (368)

Пароконний М. М. (1001)

Пасечников, декламатор (1022)

Пассек М. П. (658)

Патліс Г. Д. (1107, 2352)

Пашенна В. М. (1095)

Пашутін В. В. (2943)

Пашенко-Тряпкін В. І. (75, 104,
1544, 1554, 1863)

Педаєв Д. К. (1373)

Пекуш Т. М. (2721)

Пельтцер І. Р. (1097, 2876, 3008)

Пельтцер Т. (2512)

Пенський Ю. Р. (113, 118, 190,
2514, 2655)

Переписьотчиков О. В. (160)

Перешивайлов К. О. (890)

Периханян Я. І. (2428)

Перлик Д. П. (84, 320)

Перлін Б. (574)

Перович Я. В. (277)

Першин М. Б. (422)

Петіпа В. М. (56, 368, 517, 545,
1097, 2262, 2474, 2499, 2512)

Петренко М. М. (2575)

Петров Г. С. (25, 170, 219, 451)

Петров І. В. (1022, 2866)

Петров М. (826, 1156)

Петров М. О. (1517)

Петров О. І. (772)

Петров О. М. (2834)

Петрова А. М. (2071)

Петрова-Званцева В. М. (1171)

Петрович І. (2563)

Петровський А. П. (3)

Петровський Д. Я. (1018)

Петропавловський К. 1296

Петропавловський М. І. (1084)

Петухова, учителька (12)

Пешекеров, інженер (2635, 2734)

Певцов І. М. (319, 383, 515, 1097,
2262, 2274, 2287, 2297, 2321,
2442, 2512, 2558, 2620, 2711,
2759, 3100)

Пилков П. І. (1668)

Пиневич М. М. (1207)

Пиневич П. М. (1207)

Писарєв М. С. (2939)

Писемський О. Ф. (2321)

Підгорний, актор (1221)

Піддубний О. А. (22, 97, 342,
1784)

Підпальний В. П. (822)

Пілецька, акторка (2688)

Пілкін О. П. (2939)

Піллер Пільхау О. Г. фон (84)

- Пінковський В. А. (357)
 Піонтковська В. І. (166, 185, 202, 547)
 Піотровський, студент (1994)
 Піскунов М. Ф. (1272)
 Піснячевська, лікарка (2875)
 Піснячевський Ф. В. (1253, 2221, 2615)
 Пісоцький, актор (1402)
 Пічета І. (3059, 3117, 3137)
 Плавинський В. К. (805)
 Платонов І. Я. (637, 3175)
 Платонов К. І. (637)
 Платонов Л. (2656)
 Платонов С. Ф. (2939)
 Плещеев В. А. (1955)
 Плещеев П. І. (271, 314)
 Плещеева А. В. *див.* Дексбах А. В.
 Плещеева Н. О. (1955)
 Плещеева С. В. *див.*
 Федорова С. В.
 Побєдоносцев К. П. (1353)
 Погодін О. Л. (632, 2884)
 Погорєлов, актор (3090)
 Погорілко О. К. (285, 2765, 2945)
 Подобєдов О. А. (2574)
 Подхалюзін М. М. (62)
 Познанський В. М. (465, 620, 973)
 Пок Т. І. (1094)
 Покровський (1978)
 Покровський О. М. (2492)
 Покшишевський Н. А. (1047)
 Полевицька О. О. (3, 733-34, 744, 809, 3155, 3186, 3193)
 Полнер І. І. (2939)
 Полонський Г. Я. (601)
 Полонський, антрепренер (1796)
 Полтавцев М. А. (202, 353, 386)
 Полуботко П. М. (2939)
 Полюта К. Д. (478)
 Поляков С. Л. (2474)
 Померанцев Ю. М. (743, 769, 808)
 Пономаренко А. І. (2631)
 Пономарьов К. А. (1314)
 Пономарьов М. І. (31, 852, 2884)
 Пономарьов С. І. (1559)
 Пономарьов С. С. (71, 2972)
 Пономарьова О. В. (34, 2997)
 Пономарьова Т. П. (608, 1168, 2634)
 Попандопуло А. Ф. (2575)
 Попандопуло І. В. (2470)
 Попелло-Давидова Є. О. (1211)
 Попов А. Ф. (1360, 1438)
 Попов В. (141, 214)
 Попов Д. (2098)
 Попов Є. І. (2315)
 Попов Є. М. (1482)
 Попов М. В. (2423)
 Попов М. Ф. (510, 930)
 Попов С. О. (429)
 Попова Л. П. (715)
 Порецька, співачка (2465)
 Пороховников М. Ф. (1835)
 Пороховщиков П. С. (2939)
 Поручиков Д. П. (1113)
 Поспеловський О. А. (1289)
 Постоев М. Я. (725)
 Постоев Я. Я. (652)
 Постний А. О. (753)
 Потапенко І. (2535, 3045)
 Потопчина Є. В. (784, 873, 926, 949, 961, 1052, 1065)
 Потресов С. В. (366, 740)

- Похвистнев (705)
 Почко, службовець залізниці (653)
 Поярков А. К. (2581, 2605)
 Правдич Л. С. *див.* Шмідт Л. С.
 фон дер Лауніц
 Преображенська О. О. (265, 336,
 352, 354, 384, 624, 669, 717, 811,
 1394, 1415, 1436)
 Претро І. О. (175, 1630)
 Пржевальський М. М. (853)
 Пржевальський Б. Г. (2538, 2875)
 Привалов К. Г. (3041)
 Принтц М. Г. (2939)
 Приходьков М. М. (1460, 1594)
 Прокопенко П. П. (1000)
 Прокоф'єв-Северський М. Г. (102)
 Пронін Ф. М. (2881, 2939)
 Проскура Г. Ф. (724)
 Проскура, лікарка (2429)
 Прядилова С. П. (985)
 Прянишников І. П. (104)
 Путята С. І. (801)
 Пуччіні Д. (2593)
 Пушкін Є. О. (2939)
 Пушкін О. С. (819)
 Пушков П. Г. (1984)
 Пушкова Н. П. (122, 1845, 2866)
 Пчельников Л. А. (269)
 Пшеничний Г. М. (753)
- Рабинович А. З. (513, 608)
 Рабинович С. І. (3118-19, 3132,
 3142)
 Рабинович, піаніст (1171)
 Рабинович, садовод (610, 1569)
 Рабиць Ш. (2174)
 Радаєв В. Г. (124)
- Радін М. М. (3, 682, 707)
 Радомська Е. Ф. (1568)
 Раєвська М. Д. (801)
 Раєвський А. О. (40)
 Раєвський С. О. (542, 991, 1234,
 1288, 1355, 1384, 1430, 1477,
 2125, 2263)
 Разуваєв, ремісник (1514)
 Ракитянський М. І. (378, 848)
 Рапопорт А. П. (3165)
 Рапп В. І. (478)
 Раппорт О. С. (104)
 Рафайл, архімандрит (2176, 2259)
 Рахманінов М. І. (2117)
 Рахманінов С. (588, 2996, 3003,
 3010, 3021, 3025)
 Рахманінова, співачка (2081, 2108)
 Рахманов О. П. (798, 1004)
 Ребіндер Є. П. (2340)
 Ребіндер М. О. (2036, 2978)
 Резонер 1422
 Рейнард (Рейнард-Шаєвич) Г. С.
 (2465, 2493, 2501, 2536, 2802,
 2911, 3134, 3219)
 Рейнгардт М. (202)
 Рєпрєв О. В. (652, 2642, 2943,
 2954, 2977)
 Ретивов М. І. (776)
 Решетняк П. Г. (1595)
 Решетняк Я. П. (1381)
 Рєпін І. Ю. (1055, 1176, 1303,
 1600, 1678, 1689, 1799, 1886,
 1912, 1928, 1992)
 Ржепішевський О. І. (3166, 3173)
 Рижков (466, 706, 796)
 Рижов П. П. (418, 922, 1364, 1978,
 2989)

- Римський-Корсаков М. А. (2982)
 Ришков В. О. (2366)
 Ришков В. П. (999)
 Різников С. А. (235)
 Ріттіх О. О. (844)
 Ріх Г. (838)
 Робак С. А. (2278)
 Робуш М. І. (674)
 Родане, співачка (755)
 Родевич Є. І. (1188)
 Родіонов П. Р. (52)
 Рожанська К. Ф. (817, 2518)
 Розаліон-Сошальський В. І. (1839)
 Розаліон-Сошальський М. В. (1839)
 Розаліон-Сошальські, родина (1839, 1861)
 Розанов О. І. (3134, 3154, 3219)
 Розе Ф. Ю. (1426)
 Розен В. А. (1140)
 Розенфельд М. Л. (301)
 Розов К. В. (267, 766, 782)
 Розов П. О. (2581)
 Розовський Ю. М. (1478, 2602, 3064)
 Розумовська М. Г. (2866)
 Романенко (557)
 Романов Х. П. (2159)
 Романови, царська династія (95, 662)
 Романович Ф. Т. (88)
 Романовський А. (669, 811)
 Роменський Г. І. (272)
 Рославлева В. В. (1288)
 Россі Є. Ф. де (2939)
 Россолімо Г. І. (749, 820, 832)
 Ростан Е. (2816)
 Ростовська М. Ф. (1850)
 Ростовцев М. І. (1001)
 Роттермунд, благодійник (2204)
 Рохлін Л. Л. (703, 850)
 Рохліна Р. Д. (1280)
 Рубинський К. І. (156)
 Рубінштейн А. Г. (2493, 2877)
 Рубінштейн Д. Л. (599)
 Рубінштейн Л. М. (599)
 Рубінштейн, землевласник (1821)
 Рудавський П. П. (71, 1745)
 Рудакова, співачка (3090, 3216)
 Руденко А. М. (900)
 Руденко Д. І. (631, 633)
 Румницька М. І. (478)
 Рунич О. І. (56, 290, 368, 383, 481, 515, 1097, 2274, 2366, 2474, 2594, 2645, 2717, 2776, 2816, 2876, 3090, 3123, 3193)
 Русова С. Ф. (197)
 Рутченко О. В. (52, 2871)
 Руф І. Л. (2731)
 Рюмін В. В. (52, 208, 909, 919, 1031, 1468)
 Рябінін М. І. (902)
 Рязанцев М. В. (1245)
 Ряснянський М. П. (192, 2094, 2354)
 С. М. 219
 –ський 2513
 Саакіянци П. С. (2193)
 Сабанєєва Т. (2850, 2863, 2911, 2936, 2950, 3009)
 Сабінін Л. Р. (1797, 1844, 2211, 2261)
 Сабінін С. Є. (1262)

- Сабініна, акторка (1797)
 Саблер В. К. (1163)
 Саблін (489)
 Сабуров С. Ф. (1147, 1172, 1189, 1198, 1223)
 Савва В. І. (1137, 1496)
 Савваїтов М. П. (330)
 Савельєв *Н.* 137
 Савельєв, актор (383, 515, 545)
 Савинов М. Г. (687)
 Савинов, драматург (556)
 Савицький Н. П. (2269)
 Савич К. І. (2939)
 Савін М. М. (104)
 Савіна М. Г. (3, 1185)
 Савченко П. С. (2566, 2728, 2793)
 Савчук І. Т. (2864)
 Сагайдачний І. (1797)
 Садиков, співак (2501, 2748, 2802)
 Садовський І. М. (40)
 Сакович П. А. (369)
 Салтиков М. М. (182, 364, 536)
 Салтикова А. М. (1013)
 Салунський К. М. (920)
 Самойленко С. І. (2018)
 Самойлов П. В. (3, 936, 1025)
 Самойлов, автомобіліст (1994)
 Самойлович І. О. (700, 2098)
 Самокиш М. С. (838)
 Самохвалов М. П. (1423)
 Сарду В. (2920)
 Сарматов С. Ф. (66, 2298, 2367, 2377, 2466, 2513)
 Сатін *Н.* 1739
 Сафроньєв С. С. (920)
 Сашин В. (1106, 1115)
 Сашина, акторка (1144)
 Саянов, співак (3134)
 Светлов В. Г. (2974, 3090)
 Светлов, актор (1198)
 Светухін М. І. (364), 2658
 Свобода В. В. (798, 1004)
 Святогор-Штепін О. О. (2560, 2564, 2578, 2658, 2690)
 Святополк-Мирський М. С. (710)
 Святополк-Мирський П. Д. (1474, 1476, 1490-92, 1505, 1509, 1515, 1535, 1537, 1565, 1591)
 Святополк-Мирські, родина (1489, 1509)
 Себряков П. О. (32)
 Севен *Н. Н.* (2937, 2992, 3133)
 Северин М. (2688)
 Сегаль Н. Е. (599)
 Селивановський К. (1493, 2098, 2303)
 Семененко В. В. (2011, 2498)
 Семененко І. В. (418, 2789)
 Семенов М. (1415, 1436)
 Сенницький *А. Н.* (56, 1097, 3186)
 Сеньковський Ф. О. *див.*
 Володимир (Сеньковський Ф. О.), архієпископ
 Сербська, співачка (1148)
 Сергєєв І. Г. (996, 3012), 3071
 Сергєєв, власник друкарні (462)
 Сергєєв, танцівник (1436)
 Сердюков А. (3101)
 Серебряков В. В. (805)
 Середницька Н. (2465)
 Середицький М. І. (210, 816, 1789)
 Сєдов Г. Я. (3146)
 Сєриков, співак (1022)
 Сєрикова, танцівниця (811)

- Сизов Б. І. (845)
 Сизов І. Ф. (1269)
 Сильченко А. П. (1430)
 Симонов О. К. (732)
 Синельников М. М. (3, 7, 17-8),
 37, (42-3, 167, 207, 251, 589, 767,
 809, 872, 1097, 1247, 1318, 1402,
 1796, 1905, 2422, 2494, 2535,
 2558, 2661, 2682, 2700, 2717,
 3163)
 Синцов Д. М. (145, 182)
 Сироватська Н. М. (218)
 Сиром'ятников В. С. (271, 410,
 608, 1398)
 Сирота, режисер (2736)
 Сиротинін С. (267)
 Ситников О. П. (665)
 Сіверс М. О. (2328, 2647, 2962,
 3127, 3138)
 Сіверс О. К. (772)
 Сільман *Е. А.* (2518)
 Сімічел, мандолініст (624, 656)
 Скаббарг Я. А. (3145)
 Скадовський С. Б. (40)
 Скамуцці, співак (755)
 Скворцов Г. Г. (791)
 Скибинський Д. І. (2939)
 Скоркін І. І. (2518)
 Скорняков О. О. (3164)
 Скоробогатов С. Г. (366)
 Скрипт О. Л. (2860)
 Скрипт О. О. (2347)
 Скрябін О. М. (149, 289, 318, 588)
 Скубачевський П. (2115)
 Скульська, акторка (1097)
 Скупевський, інженер (983)
 Слатін В. І. (1563, 2817, 2842)
 Слатін І. І. (200, 614, 667)
 Слатін І. І., молодший (200, 1057)
 Сливицький В. І. (1288)
 Слободянинов М. М. (2018)
 Слуцький М. (2117, 3185)
 Смирнов А. В. (1171)
 Смирнов А. К. (2398)
 Смирнов В. М. (301, 503, 707, 733,
 745, 3216)
 Смирнов Д. О. (201, 265, 291, 298)
 Смирнова, акторка (1095, 1106)
 Смоляков І. О. (736, 2241, 2367,
 2513)
 Смоліна, акторка (65, 736)
 Смурський М. А. (1318, 2262,
 2287, 2297, 2366, 2535, 2559,
 2717, 2759, 3100)
 Снітко, співачка (2911)
 Снопко А. Г. (2939)
 Собінов Л. (1210-12, 1222, 1232)
 Соколев В. Г. (525, 2162, 2407)
 Соколев М. М. (1501)
 Соколева Ю. (2770)
 Соколева, балерина (1436)
 Советов С. І. (3054)
 Сокол, актор (116)
 Соколов Н. Є. (88)
 Соколов П. В. (838)
 Соколова О. М. (220)
 Соколовська Ю. С. (466, 796)
 Соколовський М. (2272)
 Соколовський П. Е. (179, 415, 651,
 659, 721, 1100, 1619, 1763, 2704)
 Соколовський, актор (1797)
 Сокольський О. (2098, 2598)
 Соленик К. (1402)
 Соллертинський І. І. (2939)

- Соловйов С. В. (156, 397, 1559)
 Сологубов К. (2780)
 Соломонов *Н. А.* (1795)
 Соратник 2542
 Сотников С. Д. (111-12, 159)
 Софокл (155)
 Софронов Є. М. (584)
 Софронова Г. І. (584)
 Сочава М. О. (А.) (309, 412, 1812)
 Станіславський К. С. (562, 970, 1387)
 Станіславський Я. С. (2939)
 Станкевич О. О. (366), 650, (1044, 2054, 2544, 2606, 2810, 3177, 3181)
 Старицька Л. М. (1797)
 Старицький М. (19, 1797)
 Старосельський М. П. (355)
 Старостін В. В. (1463)
 Стахевич П. (2953)
 Стахорський І. А. (1355)
 Стеллецький М. (1813, 2893, 2904, 3073, 3079)
 Стельмах В. М. (1481)
 Степанов А. 178
 Степанов І. О. (1696)
 Степанов П. С. (594, 1059)
 Степанов П. Т. (991, 1581)
 Степанов, актор (1198)
 Стефан (Архангельський М. П.), архієпископ (1306, 1756)
 Стефанов, актор (1097, 2262, 2274, 2305, 2321, 2559, 2594, 2620, 2688, 2711, 2749, 2759, 2816, 3193)
 Стефановський О. (2914)
 Стеценко-Мезенцева З. Ф. *див.*
 Мезенцева-Стеценко З. Ф.
 Стецкевич К. І. (423, 1251)
 Стойкін А. І. (2992)
 Страхов М. М. (1624)
 Стрельников В. К. (778, 836, 945)
 Стрельников М. Д. (1178, 1253, 1256, 1269, 1868, 3191)
 Стрельська В. В. (854, 914, 925, 935, 1011)
 Строева-Сокольська С. Т. (290, 589, 935, 1011, 1097, 2535, 2620, 2749, 2920)
 Стронський Б. (736)
 Струве Л. О. (156)
 Стругіна, акторка (1097)
 Суворов І. А. (555, 1053)
 Судковська Л. А. (1053)
 Сукачов Д. Ф. (2201, 2296, 2325, 2720, 2732)
 Сукачов Ф. М. (2201)
 Суковкін П. (3106)
 Сулима Х. С. *див.* Христофор (Сулима Х. С.), єпископ
 Сумбатов О. І. (2274)
 Сумцов М. С. (2159)
 Сумцов М. Ф. 69, (99, 156), 252, 471, (542), 563, 650, (774), 800, 855, 938, (1002), 1012, 1066, 1202, (1207), 1233, (1430), 1666, (1770), 2160, (2515, 2958), 3204, (3209)
 Сумцов Р. І. (2939)
 Суражський А. М. 1474, 1490
 Сургучов І. (1126)
 Сурін П. Ф. (2704)
 Сурукчі С. Г. (1329, 2347)

Сухово-Кобилін О. В. (935)
 Суходольський О. Л. (19, 79, 103,
 116, 186, 436, 468, 668)
 Сухомлинов В. О. (1089)

Т. 2339

Тавридов И. *див.* Бабецький Ю. М.
 Тайцлін М. Є. (1429)
 Таларіко Ада (1302)
 Таларіко А. А. (1302)
 Талієв В. І. (26, 99, 1298), 3188
 Таліна Н. В. (2425, 2454, 2522,
 2536, 2676, 2748, 2802)
 Тальйорі Н. О. (669, 717)
 Тамара Н. І. (Тамара Грузинська)
 (45, 65, 102, 2716, 2736, 2760)
 Тамарін В. О. *див.* Блюменталь-
 Тамарін В. О.
 Тамаріна М. М. *див.* Блюменталь-
 Тамаріна М. М.
 Тамбовцева С. Є. (1522, 2420)
 Танкредъ, Т-редъ *див.*
 Чудов М. О.
 Таранушенко С. А. (1063)
 Тарасенко, актор (1797)
 Тарвердов Д. П. (622)
 Тарнані І. К. (3146)
 Тарський О. Й. (589)
 Тарханов, актор (1106, 1126, 1139,
 1154)
 Татаринів М. О. (3200)
 Татаринів Ф. (3222)
 Татарський Ф. *див.* Феофіл
 (Татарський Ф.), архієпископ
 Татищев В. С. (813)
 Татліна Н. М. (2575)
 Татрюмов І. М. (2939)

Таубер Л. Я. (1355, 2611)
 Тахватуллін Камілл-Аль-Мутиті
 (82)
 Телятников П. В. (2016)
 Темникова М. В. (568, 2501, 2511,
 2676, 3090)
 Темниковський Є. М. (156)
 Темницький О. І. (2395)
 Тепленицький Б. С. (3218)
 Терехов Г. М. (1097, 2558-59,
 2816, 3186)
 Терешкевич Т. І. *див.* Аполлос
 (Терешкевич Т. І.), єпископ
 Тимофєєв В. Ф. (171, 1468)
 Тимофєєв П. (86, 270, 771, 2342)
 Тимофєєв Ф. Ф. (2611)
 Тимошенко С. П. (838)
 Тиркова А. В. (825)
 Тихомиров В. Л. (1496)
 Тихомиров М. О. (1482, 2355)
 Тихонова О. М. (3108)
 Тихонович М. П. (130, 206)
 Тихорський Є. *див.* Єпіфаній
 (Тихорський Є.), єпископ
 Тіандер К. (397)
 Тіманова В. В. (200, 743, 768, 808)
 Тіме Є. І. (2108)
 Тіц Д. Д. (3048)
 Ткаченко А. І. (1789)
 Ткаченко М. С. (838)
 Ткаченко П. М. (1908)
 Тобізен Г. А. (772)
 Тоболькевич, піаністка (1138)
 Токарев І. С. (2355)
 Токарев М. (345)
 Толкачов С. Я. (715, 1521)
 Толмачов М. (2852)

- Толстой І. Л. (828, 1110)
Толстой Л. М. (17, 319, 383, 1110, 1650, 2597, 2674, 2735, 3100, 3133)
Тольцман Р. О. (212)
Тома А. (2911)
Томенко В. 3187
Тополя К. (116)
Торанський М. П. (3182)
Торанський П. О. (2952)
Торнау М. Є. (2939)
Тракал Л. І. (2239)
Трамбицький Г. С. (1362)
Трахтенберг А. (2741)
Тремль Ф. Ф. (2103)
Трепке В. К. (1030, 1919)
Трепльов, актор (1053)
Третьяков М. А. (2139)
Трескін І. Є (594)
Трифільєва В. П. (956, 1046)
Трінклер М. П. (87, 2131, 2172, 2279, 2408, 3164)
Трофимов М. М. (2128, 2226, 2238, 2771)
Троценко В. К. (838)
Троцький І. М. (2032)
Трояновський, актор (1053)
Трубецький А. (2939)
Трубецький В. (240)
Трутовський Я. Я. (3165, 3175)
Труффі Й. А. (117)
Трушев Ю. С. (2939)
Туган-Барановський М. І. (13)
Тугєєв Саадієв Ганей Мухамет (1667)
Тургенєв І. С. (1139)
Туровець І. Х. (2838)
Туровєров І. М. (427, 476, 839, 1104, 3041)
Турський І. І. 263, 991, 1050, 1317, 2707, 2787
Тустановський І. О. (2948)
Тямін О. П. (1788, 2016)
Уайльд О. (575)
Уваров Д. Д. (2787)
Уваров М. М. (122, 838, 2710, 2776)
Ульянов В. Ф. (28, 99)
Уманцев С. (2929)
Унгерн Р. О. (2661, 3042)
Унковський В. 18
Упенек Г. І. (2871)
Уралов-Сафонов М. І. (1335)
Уральський, співак (1022)
Урбанов, художник (542)
Утін С. Я. (2939)
Уччеліні А. (66)
Уччеліні У. (66)
Ф. М. *див.* Мельников Ф.
Фабрикант М. Б. (2082, 2347, 2352, 2470, 3087)
Фавр В. В. (364, 665, 1229, 1269, 1577, 1682, 1701, 2055, 3017)
Фавр В. Г. (838)
Фаври (2871)
Фадеїчев В. В. (2315)
Фадеїчев П. В. (2315)
Фадєєв М. І. (364)
Файвишевич Б. М. (2811)
Файнберг Ю. М. (2423)
Файст Е. Ф. (600, 2029)
Фальк Е. І. (2428)

- Фальковський Е. П. (2939)
 Фальц-Фейн Ф. Е. (1312)
 Фаусек Є. А. (1071)
 Федецька М. (666, 680, 692)
 Федоров М. С. (542)
 Федоров О. С. (3121)
 Федорова С. В. (2391)
 Федорович А. І. (216)
 Федорович, драматург (2876)
 Федоровська О. Ф. (3211)
 Федоровський М. 611
 Федоровський М. М. (4, 151, 250, 629)
 Федоровський О. С. (1137, 1205)
 Федотова *Е. Н.* (2730)
 Фей А. (456, 491)
 Фенін О. І. (2165, 3125)
 Фенін, актор (1221, 1246)
 Феодор (Лебедев Ф. М.), єпископ (2057, 2358, 2524, 2654)
 Теофіл (Татарський Ф.), архієпископ (1918)
 Фертнер Ф. Р. (2088)
 Ферхмін П. Р. 910, (2104, 2117, 3185)
 Фесенко І. Й. (215)
 Фесенко, інженер (788)
 Ф'єрфор Г. П. (801)
 Фігуровський Д. Г. (2134, 2506)
 Філін О. С. (1963)
 Філіпішин П. С. (1299)
 Філіпов М. М. (1458, 2395, 2470)
 Філіпов П. О. (2434, 2939)
 Філіпов Ф. І. (2193)
 Філонов Б. Г. (209)
 Філонов В. В. (1567)
 Філонова Н. М. (209, 487, 2204, 3127)
 Фінкельштейн О. О. (1447, 2347)
 Фішган Я. П. (349)
 Флота О. П. (2327)
 Флярковський (21)
 Фокін, актор (926)
 Фомін П. Г. (1341, 2098, 3051)
 Фомін П. І. (1282)
 Франковський В. А. (772, 1458, 1695, 2939)
 Франковський, лікар (3044)
 Фраскіт, актор (1590)
 Фрей Е. (200, 1056)
 Френкель М. А. (2860)
 Фрідман М. (1189)
 Фрідман, лікар (2834)
 Фужер, актор (1590)
 Фукс Е. Я. (2939)
 Фульд Р. Ф. (1054)
 Хавкіна Л. Б. (431, 478, 514)
 Хаджопуло М. 1614
 Хажинський П. Х. (595)
 Ханайченко К. М. (731)
 Харинський І. П. (1261, 1288)
 Харитоненко І. Г. (1719)
 Харитоненко П. І. (1719, 1739, 1751)
 Харитонов Д. І. (1661)
 Харін М. М. (1355)
 Харіна А. Г. (1753)
 Харіни, родина (1703, 1713, 2589)
 Харківська І. І. (566, 655, 810)
 Харманський З. Ю. (607, 1137)
 Харюков П. Ф. (104)

Хворостянський М. А. (282, 869, 1229)

Хлебников, актор (1097)

Хлопова, благодійниця (1480)

Хмелевський О. О. (2315)

Хмельницький Д. А. (1531, 2615)

Ходотов М. М. (2081, 2108)

Холмська З. В. (1146, 1186, 1246)

Хоткевич Г. М. (938, 1260, 2740, 2794)

Хралов, актор (1797)

Храповицький О. П. *див.* Антоній
(Храповицький О. П.),
архієпископ

Христофор (Сулима Х. С.),
єпископ (1918)

Хрульов С. С. (2939)

Хрустальов В. В. (1080)

Хрущов Є. А. (2420)

Хрущов Є. П. (2420)

Хурі Іссат (1913)

Хурі Сіммі (1913)

Ценковський Л. С. (40)

Церетелі О. А. (104)

Цесевич П. (2821, 2950)

Цеткін О. Й. (1117)

Цивінський, актор (19)

Циганко, актор (2466)

Циглер М. О. фон (710)

Циглер О. О. фон (84)

Цимбаліст Є. (149)

Цинкін М. М. (1410)

Циркуленко І. Я. (1699)

Цукерман В. І. (2347, 2352)

Чабут О. Г. (1441)

Чайковський П. І. (2501, 3154)

Чаруська Є. В. (56, 101, 481, 532)

Чеботарьов С. Я. (636, 1379)

Чегодаєва, акторка (2466)

Чекригін І. І. (1415)

Челинцев О. М. (2701)

Чемезов М. (201, 683, 2748, 3219)

Ченч Є. В. (3028, 3206)

Черкасова Н. Н. (2974)

Черкасова П. Ф. (2753)

Черкес Д. С. (35, 71, 92, 980, 1255)

Чернецька-Бенуа С. Л. (2992)

Чернишова С. Г. (1022, 1302, 1875)

Чернов М. (2763)

Черновська, акторка (1797)

Черноручський М. О. (1417)

Черняєв О. (2563)

Чернявський О. А. (2939)

Чернявський М. А. (711)

Черняковська Л. М. (420)

Чеславський М. О. (218, 301)

Чеславський М. В. (1423, 2912, 3089)

Чехов А. П. (17, 1845, 2714)

Чигін (Чигнев), співак (2493, 2501)

Чиж В. Ф. (429)

Чижек В. Я. (2239)

Чиріков Є. (2983)

Чичерін О. М. (990)

Чоботарьов С. Я. (1575, 2226)

Чоботарьова, вдова лікаря (2875)

Чорноусов Я. І. (1257)

Чотчиков Д. В. (1835)

Чубинський М. П. (991)

Чудов М. О. 1201, 1210, 1367,
1385, 1413, 1445, 1464, 1472,
1484, 1532, 1542, 1582, 1610,
1638, 1675, 1718, 1734, 1748,
2583, 2605, 2618, 2651, 2727,
2761, 3179

Чупруненко С. Ф. (838)

Шавернева А. П. (1071)

Шапіро Б. (223)

Шапіро Є. Я. (2834)

Шапошникова (1754)

Шарбур Н. М. (750, 892)

Шарецький Б. Г. (1410)

Шарков В. В. (115, 796, 913, 2054)

Шаров А. І. (1795)

Шатерник, актор (1053)

Шатілов П. І. (188, 2333)

Шатрова О. М. (3, 682, 733, 809,
2537)

Шахматов О. О. (2939)

Шахов М. А. (993, 1690-91, 1736,
1746, 2033)

Шаховський О. Л. (2575)

Шевченко А. О. (1244)

Шевченко Т. Г. (99, 131, 226, 252,
376, 419, 479, 563, 605, 616, 650,
660, 668, 671, 683, 685-86, 1202)

Шевченко, лікар (2834)

Шекун В. А. (556, 1134, 3141)

Шепеленко Ф. Г. (990, 1138, 1423,
2912)

Шепелєв П. В. (2994)

Шерманов А. П. (713)

Шидловська Н. Д. (3209)

Шидловський Л. (1918)

Шидловський О. Р. (84)

Шилов А. В. (2806)

Шиманов, адвокат (2939)

Шимков А. П. (364, 991)

Шипін М. П. (1119, 1178, 1430)

Шипулін С. (214)

Ширяєв З. А. (2518)

Ширяєв М. О. (1000, 1229)

Ширяєв Ф. І. (1933, 2778)

Шишкін, спортсмен-велосипедист
(1932)

Шишлов С. Д. (2978)

Шишман Д. Я. (2328)

Школярєнко О. Ю. (1015)

Школярєнко Ю. Д. (965, 977, 981,
992, 1014-15, 1918)

Шлес Е. І. (3164)

Шмеркович (115)

Шмідт Л. С. фон дер Лауніц
(1335)

Шміт Ф. І. (478, 653)

Шмундак Я. Є. (122, 218, 301)

Шокальський Ю. М. (879)

Шольц М. Г. фон Ашерслебен
(2704)

Шопен Ф. (1845)

Шостенко І. І. (939, 1872, 2070)

Шоу Б. (2822)

Шпіцберг Є. Р. (1609, 1637), 1647,
(1674, 1692, 1700, 1717-18, 1754,
1777)

Штакеншнейдер А. А. (274, 355-
56)

Штейнберг Д. С. (1617)

Штейнберг Л. П. (104, 117, 201,
871, 1395, 1903, 2242, 2425,
2443, 2536)

Штейфон М. О. (1288)

Штробіндер П. М. (2950, 3134)
 Шувалов І. М. (1402)
 Шувалова Є. В. (95)
 Шульгін Д. Ф. (196)
 Шульгін К. Я. (2834)
 Шульгін, професор (2635, 2734)
 Шульгіна М. А. (2834)
 Шумський, льотчик (1459)
 Шустов О. Р. (2395, 2470)

Щелков В. П. (2939)
 Щелков І. П. (2939)
 Щербак І. Т. (345, 1802)
 Щербаков А. К. (2180)
 Щербачов О. М. (2939)
 Щербов П. Є. (838)
 Щетиніна, акторка (1065)
 Щукарев О. М. (895)
 Щукін П. М. (632)

Юзвецька, акторка (1097, 2366,
 2512, 2876)
 Юренєв С. В. (17, 434)
 Юренєва В. Л. (2442, 2474, 2512,
 2822, 2983, 3008, 3100)
 Юркевич П. (19, 116, 186, 436,
 468)
 Юхнов *див.* Авраам (Юхнов),
 митрополит
 Юшкевич С. (3163)
 Юшков О. М. (770, 1227, 1624)

–я 1063

Яблоновський С. В. *див.*
 Потресов С. В.
 Яворський Н. (2054)
 Ягунов В. В. (1854)
 Язиков П. А. (2939)
 Якобій А. І. (118)
 Якобсон М. (1211-12)
 Яковлєв С. 650
 Яковлева, студентка (429)
 Якубович Є. М. (1732)
 Якушев П. С. (1615, 3134)
 Ямпольський С. М. (1432)
 Яната О. А. (144, 490, 508)
 Янкелевич М. В. (974)
 Янова, акторка (1097)
 Янчук М. А. (376)
 Ярославський Д. М. (2493, 2501,
 2511, 2593, 2776, 2857, 2974,
 2992, 2999)
 Ястремська О. Є. (2415)
 Яффе Л. (2003, 2409)
 Яхновський Н. Т. (2102)
 Яхонтов М. О. (710)
 Яхонтов О. М. (710)
 Ященко, поміщик (1994)
 Lolo *див.* Мунштейн Л. Г.
 Z. 839

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

- Авіація 724, 928, 999, 1459, 1609,
1634, 1637, 1646, 1650, 1674-75,
1686, 1692, 1700, 1717-18, 1734,
1744, 1754, 1777, 1780, 1786,
1807, 1817
- Автомобіль пожежний 1803
- Автомобільні перевезення 344
- Автомобільні пробіги 780, 1007,
1094, 1107, 1149
- Автомобільний клуб 238, 555, 735,
1107, 2116, 2391
- Автотрощі 1994, 3223
- Агрономічна допомога 748, 1483,
1706, 1715, 1743
- Адресний стіл 845
- Аероклуб 1169
- Аероплани 1825, 2330-31
- Актори, акторки 3, 19, 42, 45, 56,
65-6, 79, 81, 101-02, 116, 122,
166, 185-86, 202, 218, 251, 290,
301, 319, 334, 353, 383, 407, 434-
36, 468, 481, 499, 503, 515, 517,
532, 545, 547-48, 561, 573. 589,
624, 670, 682, 707, 733-34, 736,
744-45, 809, 854, 914, 917, 925,
935-36, 950, 990, 1011, 1022,
1025, 1052-53, 1065, 1077, 1095-
98, 1106, 1114-15, 1126-27, 1139,
1144, 1147, 1154, 1172, 1185-86,
1189, 1221, 1223, 1246, 1318,
1335, 1350, 1388, 1402, 1590,
1615, 1750, 1797, 1844, 2081,
2108, 2262, 2274, 2287, 2297-98,
2305, 2321, 2366, 2377, 2415,
2442, 2466, 2474, 2499, 2512,
2535, 2537, 2558-59, 2594, 2620,
2645, 2688, 2710-11, 2749, 2759,
2776, 2788, 2816, 2822, 2857,
2876, 2920, 2983, 2992, 3008,
3045, 3090, 3100, 3123, 3155,
3163, 3193
- Алкогольні напої, споживання
1834
- Амбулаторії 448, 776, 862, 990,
1276, 1629
- Антрепренери 3, 7, 17-8, 37, 104,
914
- Аптеки 1450, 1467
- Арештанти 694, 902, 2062
- Арешти 602, 790, 1906, 1997, 2002,
2025, 2032, 2292, 2569
- Архіви
– нотаріальний 313
- Архітектори 175, 232, 391, 739,
974, 1026, 1063, 1082, 1469,
1494, 1604, 1630, 1812, 1820,
1832, 2247, 3096, 3173
- Асенізаційний обоз 830
- Атмосферні явища 888, 944,
953, 1035, 1383, 1391, 1657,
1665, 1735, 1790, 1882, 1889,
1917, 2068, 2138
- Базари**
– благодійні 2396
– Великодній 893, 984
– хризантем 3170
- Бактеріологічна станція 243
- Балет 336, 352, 384, 669, 717, 798,
1004, 1370, 1394, 1415, 1436

- Бали 691, 990
 Банки 759
 – Азовсько-Донський 91, 884, 2722
 – Державний 1635, 1649, 2909
 – Залізничний 363, 920, 1167, 2048, 3061
 – Земельний 885, 923, 1643, 2385
 – Купецький 60, 345, 674, 3194
 – Міжнародний 1315, 2336, 2457, 2521
 – Об'єднаний 813
 – Селянський 225
 – Товариства прикажчиків 29, 1854
 – Торговельний 1651
 Бараки, освітлення 2966
 Бараки інфекційні 3096
 Бджільництво 135
 Бенефіси 81, 101, 319, 334, 354, 383, 385-86, 434-35, 468, 481, 499, 515, 517, 532, 545, 548, 561, 1052, 1065, 1145, 1223, 2499, 2620, 2688, 2788, 2816, 2920, 2950, 2964, 2983, 3008-09, 3045, 3123, 3163, 3186
 Бібліотекарі, бібліографи 1559, 1581
 Бібліотеки
 – бібліотеки-читальні 177, 835, 1409, 1499, 1581
 – Громадська 25, 80, 136, 170, 219, 227, 329, 351, 368, 413, 417, 431, 478, 501, 510, 514, 526, 539-40, 575, 594, 601, 655, 658, 676, 697, 740, 749, 783, 820, 832, 938, 990, 1148, 1218, 1541, 1767, 2195, 2208, 2519, 2557, 2603, 2640, 2740, 2794, 2817, 2866, 2899, 2912, 3030, 3098, 3104
 – громадські повітові 1191
 – інші 161, 256, 304, 1617, 2360, 2639, 2825, 2837, 3084
 Біженці 2207, 2289, 2586, 2604, 2813, 2865, 2915, 2965, 3037, 3049
 Білизна для армії 1973-74, 2001, 2029, 2061, 2073, 2394. 2562, 2608, 2665, 2889
 Біржі 1433
 Благодійна рада 294, 459
 Благодійність 157, 346, 389, 487, 599, 662, 715, 744, 814, 965, 977, 987, 993, 1048, 1078, 1442, 1499, 1522, 1690-91, 1719, 1736, 1757, 1793, 1992, 2131, 2137, 2161, 2172, 2204, 2235-37, 2277, 2339-40, 2396, 2416, 2471, 2572, 2596, 2659, 2699, 2719, 2721, 2880, 2890, 2988, 2997, 3028, 3030, 3041, 3056, 3070, 3112, 3127, 3129, 3158, 3225
 Благоустрій 228, 305, 425, 933, 1023, 1034, 1130, 1157, 1250, 1454, 1580, 1708, 1792, 1849
 Богадільні
 – міщанська 297, 1824, 3131
 – реміснича 2678
 Борг Харкова 758
 Братства 475, 1757, 1765, 2042, 2265, 2378-79, 2804
 Бруківка 305, 350, 399, 763, 1130, 1157, 1549

Будинки

- архієрейський 2259, 2951
- Братньої дружини 1567, 1853, 2174, 3068
- Дворянського зібрання 566, 568, 655, 936, 1025, 2562
- Народні 864, 934, 1409, 1617, 2081, 2108
- працьовитості 859, 1195, 2384, 2670
- робітників 1639, 1643, 1672, 1691, 1736, 1746, 2497, 2742, 2784, 2855, 2874, 2999
- страхового товариства «Росія» 175, 1630
- «Саламандра» 412, 1812, 1820
- інші 391, 673, 1753
- Будівництво** 371, 635, 673, 1313-14, 1343, 1366, 1440, 1444, 1572, 1820, 1865, 2486, 2576, 2723, 2844
- шкільне 583, 803, 916, 978, 1469, 1524, 1804, 2026, 2244, 2545, 2680
- Бухгалтери** 6, 217, 674, 1417, 1448, 1470, 1906, 3054, 3215

Велосипедні перегони 1128, 1455, 1623

Велосипедні подорожі 1932

«Весь Харків» 880

Верстальники 2084, 2251, 2359, 3192

Ветеринарне бюро 1705

Ветеринарні лікарі 1441, 1460, 1594

Вечори 10, 80, 122, 162, 218, 236, 303, 329, 337-38, 407, 427, 476, 503-04, 539, 555-56, 565, 567-69, 576, 624, 649, 683, 728, 745, 783, 936-38, 943, 957, 968, 1022, 1025, 1045, 1104-05, 1134, 1141, 1499, 2621, 2645, 2647-48, 2684, 2710, 2714, 2776, 2831, 2871, 2885, 2937, 2955, 2962, 2992, 2999, 3028, 3056, 3089, 3097, 3113, 3133, 3147, 3159, 3177, 3225

Вечорниці 1008

Вибори

- у повітах 458, 709, 1009
- Харківської міської думи, міського голови 418, 446, 570, 613, 644, 908, 973, 1037-38, 1067, 1073, 1088, 1177, 1208, 1234, 1264, 1268, 1283, 1285, 1339, 1355, 1358, 1361, 1374, 1378, 1390, 1416, 1422, 1445, 1464-65, 1472, 1484, 1542, 1589, 2271, 2350, 2390, 2413, 2441, 2444, 2663

Видавнича діяльність 197, 1558

Винахідники 124, 463, 694, 792, 902, 904, 1908, 2331

Висилання німецьких і австрійських громадян 2218

Вистави

- аматорські 105, 735, 1487, 1648, 1771, 1845

- учнівські 469, 562, 1349, 3156

Виставки

- архітектурно-художня 688, 739, 838, 969, 1026, 1063

- картин 9, 244, 732, 1083, 1103, 2614, 2768
- мисливська 524, 1184, 1338
- охорони природи 26, 58, 69, 94, 199, 834, 1135
- поліцейських собак 1481, 1588
- сільськогосподарські 1129, 1199, 1240
- учнівських робіт 956, 1046, 1103, 1411, 1418, 1430, 1511, 1627, 3171
- інші 40, 829, 1333, 1408, 1586, 1858
- Відділи
 - боротьби з дитячою смертністю 831
 - міських підприємств 474
- Відправлення речей до армії 2839, 2868-69, 2891, 2909, 2935, 3012, 3060, 3071, 3091, 3136, 3140
- Відрядження 92, 980
- Візити посадовців 253, 357, 406, 828, 844, 877, 889, 900, 1163, 1444, 2436, 2482, 2495, 2662, 2719, 2978, 2985, 3058, 3065-66
- Візничий промисел 296, 1427, 2649
- Військова служба, військові 1099, 1658, 1683, 1920, 1937, 2005, 2041, 2052, 2130, 2139, 2201, 2212, 2233, 2246, 2275, 2290, 2306, 2325-26, 2330, 2335, 2370, 2392, 2490-91, 2607, 2641, 2720, 2732, 2750-51, 2763, 2785, 2818, 2828, 2838, 2853, 2864, 2883, 2907, 2914, 2976, 3200, 3214, 3221, 3223
- Військові потреби 1965, 1978
- Військово-автомобільна повинність 2317
- Військовополонені 2353
- Віцеконсули 2250, 3046
- Вовномийки 1387
- Водогін, водопостачання 49, 205, 231, 237, 245, 333, 340, 359, 551, 675, 777, 843, 868, 1023, 1311, 1356, 1553, 1792, 1826, 1842, 1902, 2972, 3048
- Всеросійська спілка міст 2214, 2858, 2860, 3013, 3044
- Вугілля, дефіцит 3122
- Вулиці, площі Харкова 425, 635, 881, 953, 1039, 1226, 1274, 1626, 1792, 2820, 2896
- Вчені 11, 21, 57, 59, 85, 87, 113, 118, 127, 137, 143, 158, 182, 188, 190, 288, 330, 380, 392, 394, 397, 430, 439, 441-42, 444, 505, 533, 612, 626, 632, 724, 774, 1012, 1047, 1229, 1523, 1538, 1559, 1599, 1659, 1666, 1867, 2138, 2188, 2318, 2339, 2514, 2633, 2642, 2655, 2733, 2943, 2954-55, 2977, 3022, 3178-79, 3187-88, 3195, 3203, 3227
- В'язниці 694, 902
- Гастролю 45, 65, 102, 166, 185, 202, 265, 291-93, 307, 352, 384, 437, 482, 500, 516, 531, 546, 560, 572-73, 578, 670, 784-85, 797-98, 914, 935, 1095, 1106, 1145-47, 1190, 1197, 1221, 1223-24, 1350, 1370,

- 1388, 1415, 1436, 2850, 3009,
3020, 3154-55
- Генерал-губернатори 1
- Гімназії 139, 208, 663, 1118, 1152,
1489, 1662, 2146, 2587, 2664,
3029, 3189
- жіноча Вознесенська 153, 155,
2549
- жіноча К. М. Драшковської 937,
1662
- жіноча В. К. Левковець 833, 927
- жіноча В. О. Нікуліної 2430
- жіноча Д. Д. Оболенської 968
- жіноча Холодногірська 315, 403,
1519, 1732, 1787
- жіноча Є. В. Ченч 3029, 3206
- жіноча Л. М. Черняковської 420
- жіноча В. А. Шекун 556, 1134
- чоловіча 2-га 9, 258, 374, 653,
954, 2506
- чоловіча 3-тя 303, 2765, 2824
- чоловіча Н. М. Вітте 567, 2503,
2698
- чоловіча С. Г. Денченка 568
- чоловіча О. І. Малишенка 375,
569, 1958, 2083, 2180
- Гласні 22, 97, 111-12, 1226, 1324,
1456, 1475, 1764, 1770, 1772-73,
1783-84, 1810, 2611
- Грамотність населення 1081, 1193
- Готелі 1652, 1745, 1778, 2657,
2731
- Гризуни, боротьба з ними 1860
- Громада Червоного Хреста 1151,
1440, 1935, 1968, 1991, 2023,
2053, 2067, 2085, 2140, 2266,
2299, 2324, 2415-16, 2696, 2718
- Громадські діячі 416, 909, 919,
1031, 1323, 1546, 1635, 2106,
2216, 2506. 2548, 2854
- Громадсько-політичні організації
1037-38, 1234, 1358, 1610, 1774,
1776
- Громадянство 1966, 1990, 1996-97,
2002-03, 2017, 2025, 2198, 2292,
2409
- Губернатори 1447
- Губернська присутність 147, 180,
229, 445, 1278, 2225, 2507
- Гуляння 1291, 1387, 2261, 2337
- Гуртки
- драматичний 1648
- літературно-художній 115, 122,
183, 218, 277, 301, 366, 407, 432,
466, 503, 626, 656, 660, 683, 688,
706, 739, 745, 796, 838, 913, 943,
969, 1005, 1063, 1220, 1423,
1485, 1992, 2365, 2544, 2582,
2606, 2621, 2641, 2645, 2674,
2710, 2714, 2747, 2776, 2787,
2793, 2810, 2857, 2861, 2885,
2895, 2908, 2910, 2937-38, 2949,
2955, 2975, 2992, 3005, 3053,
3089, 3115, 3133, 3159, 3177
- музичний студентів-технологів
728
- музично-драматичний 1845
- Дворяни 710, 1476, 1490-92, 1505,
1509, 1515-16, 1535, 1537, 1565,
1591, 1850, 1857, 1862, 1924,
2125, 2200, 2290, 2330, 2392
- Дворянське зібрання 1503

- День
 – білої ромашки 1290, 1351-52, 1365, 1376, 1439, 1641
 – листівок 3138, 3174
 – прапорців 2327, 2349, 2356, 2369, 2389, 2399, 2468, 2475, 2479
 – рожевої квітки 831, 1215, 1231, 1239, 1363
 – Червоного Хреста 2718, 2743, 2764
 – червоного яєчка 1048, 1078
 Державні діячі 2114
 Диригенти 117, 614, 667, 718, 728, 743, 769, 808, 871, 887, 918, 963, 1004, 1057, 1395, 2242, 2425, 2443, 2465, 2501, 2536, 2802, 2911, 3134
 Дитячі майданчики 1002, 1300, 1397, 1471, 1498, 1654, 1670, 1710, 1755, 1806, 2035, 2047, 2122, 2144
 «Діловий двір» 1176, 1886, 1912, 1928
 Діловоди 33, 958, 2018, 2783
 Довгожителі 1651
 Довідкове бюро телеграфне 1561
 Догляд підкидьків 1874
 Домовласники 1955
 Допомога постраждалим від війни 1936, 2280, 2697, 2706, 2725-26, 2744, 2813, 2832, 2865, 2915, 2945, 2965, 3037, 3049, 3080, 3090, 3120, 3167
 Допомога пораненим і хворим воїнам 1944, 1951, 1973, 2011, 2014, 2021, 2042-43, 2057, 2090-91, 2100, 2107, 2116, 2136, 2155-56, 2169, 2172, 2175, 2177-78, 2192, 2196, 2205, 2224, 2228-29, 2232, 2243, 2252-54, 2268, 2291, 2300, 2313, 2348, 2371-72, 2415, 2430, 2448, 2459, 2472, 2549, 2575, 2580, 2587, 2590-91, 2602-03, 2615, 2647, 2672, 2718-19, 2781, 2866, 2933, 2947, 2986, 2988, 3030, 3128, 3138, 3201, 3206
 Допомога воїнам та сім'ям запасних 1933, 1938, 1942-43, 1947, 1951-54, 1956, 1960, 1963-64, 1969, 1981-82, 1998, 2001, 2007, 2012-13, 2027-28, 2033-34, 2037, 2042, 2051, 2056-57, 2059-60, 2079, 2086, 2089, 2097-98, 2108, 2111, 2133, 2143, 2149-52, 2171, 2187, 2193, 2210, 2217, 2220, 2258, 2291, 2337, 2380, 2393, 2398, 2440, 2469, 2507, 2519, 2546, 2556, 2571, 2588, 2625, 2662, 2782, 2859, 2867, 2897, 2900, 2902, 2928-29, 2941, 2947-48, 2969-70, 2997, 3005, 3031, 3056, 3148
 Дороги шосейні 543, 1881, 2353
 Друкарні 421, 462, 1142, 1909, 2078, 2359
 Духовна консисторія 272, 1618, 1892, 3024
 Духовна семінарія 770, 882, 1227, 1624, 1913, 2401, 2867
 Евакуація поранених 2245, 2323, 2561

- Економіка 2673
 Експерсії 35, 1113, 1133, 1159,
 1205, 1263, 1364, 1396, 1852,
 1896, 2505, 2724
 Електрична станція 54, 100, 120,
 323, 541, 633, 1028, 1075, 1165,
 1502, 1529, 1545, 1668, 2547,
 2814, 2917
 Електричне освітлення 617, 1309,
 1316, 1454, 1779
 Епідемії 83, 132, 709, 955, 1457,
 1543, 1878, 1959, 2030, 2128,
 2439, 2799, 3017
 Епізоотії 549
- Євангело-лютеранська громада
 2058
 Єврейське питання 234, 246, 306,
 615, 754, 1544, 1740, 2375
- Жандармське управління 877,
 1791
 Житло 1622, 1676, 1979, 3197
- Заводи
 – криголамний 1597
 – паровозобудівний 124, 373,
 1270, 1344, 1434, 1497, 1840,
 2103, 2625, 2694, 2840, 2897,
 2998, 3092
 – пивоварний 1347, 1851, 1873,
 2101
 – рафінадний 2111
 – сільськогосподарських машин
 Гельферіх-Саде 1344, 1421,
 2362, 3056
 – сільськогосподарських машин
 Мельгозе 1598, 1725
 – утилізаційний 1594
 – цегельні 1166, 2126, 2231
 – чавуноливарний 864, 2237
 Загін зубних лікарів 2268, 2313
 Законоучителі 3051
 Залізниця 603, 870, 899, 1180-81,
 1188, 1334, 3197
 Залізничний клуб 540, 835, 1974,
 2000, 2080, 2155, 2779, 2932,
 3036, 3085
 Залізничний перехід 1770
 Залізничні троці 2617, 2668
 Заповіти 878, 977, 1322, 1405
 Захворювання 34, 83, 132, 587,
 692, 737, 752, 952, 955, 1062,
 1136, 1256, 1425, 1457, 1859,
 1868, 1878, 1907, 1959, 2030,
 2128, 2145, 2421, 2439, 2799,
 2812, 2846, 2942, 3017, 3121
 Збір речей 2556, 2570, 2583, 2592,
 2693, 2702-03, 2731, 2756, 2819,
 2900, 2918, 2923, 2995, 3013,
 3023, 3052, 3083, 3086, 3111
 Збірник «Сучасне господарство
 міста Харкова» 160, 305, 364
 Землевласники 841, 2420, 3223
 Землеміри 2286
 Земства 13, 23, 282, 543, 1617,
 1645, 1989, 2157, 2591, 2713
 – губернське 14, 243, 271, 275,
 391, 409-10, 608, 678, 712, 738,
 869-70, 1400, 1669, 1711, 2024,
 2107, 2124, 2184, 2240, 2357,
 2628, 2831

- повітові 84, 249, 320, 409, 550, 657, 684, 748, 899, 1009, 1173-74, 1194, 1244, 1473, 1900, 1942, 2014, 2159, 2403, 2706, 2726, 2730, 2752, 3099
- Земська спілка 2622
- Земські діячі 13-4, 57, 84, 107, 225, 314, 369, 658, 1244, 1294
- Зерносховища 1401
- Зібрання прикажчиків 451, 476, 1629, 1938, 3000
- З'їзди
 - архітекторів 232
 - ветеринарних лікарів 2, 23, 31, 34-5, 39
 - викладачів математики 182
 - гірничопромисловців Півдня Росії 932, 2973, 2981, 3057
 - громадського піклування 473, 608
 - єпархіального духовенства 2272, 2302
 - з питань надання допомоги хворим і пораненим 2672
 - інженерів Південних залізниць 883
 - лікарів Південних залізниць 696
 - меліораційний 1837
 - мирових суддів 38
 - народної освіти 230, 262, 410, 513
 - техніків вогнестійкого будівництва 1061
 - установ дрібного кредиту 1513
 - учительський 1108
 - футболістів 1054
 - шосейної справи 275

Злочинність 1703, 1713, 1839, 1861, 2569, 2612, 3149

Зоологічний сад 1092, 1112

Ікони 1235, 1934, 1983, 2340, 2523, 2531

Інженери 36, 62, 92, 139, 208, 607, 631, 633, 648, 664, 788, 1031, 1187, 1203, 1243, 1255, 1507, 1668, 1879, 2088, 2365, 2641, 2811, 2972, 3118-19, 3128, 3132, 3142, 3150

Інспектори

- військово-ветеринарний 900
- військово-санітарний 2314
- лікарські 1868
- навчальних закладів 687, 725, 1108
- навчального округу 279, 722, 1036, 1843

Інститути

- бактеріологічний 1608, 1682
- ветеринарний 39, 285, 288, 330, 380, 394, 414, 441-42, 646, 721, 900, 931, 1047, 1060, 1084, 1089, 1091, 1113, 1153, 1159, 1523, 1601, 2852, 2994, 3030
- допомоги материнству і дитинству 831, 987, 1215
- Жіночий медичний 188, 429, 455, 993, 1229, 1608, 1813, 1946, 2012, 2132, 2316, 2893
- комерційний 398, 405, 1540, 1550, 1901 *див. також* Курси вищі комерційні
- медико-механічний 1435

- Ново-Олександрійський
сільськогосподарський 2170,
2704, 2829, 2919
- судової медицини 2845
- технологічний 93, 119, 143, 163,
178, 193, 217, 285, 392, 430, 463,
505, 553, 649, 671, 719, 724, 728,
741, 805, 895, 1520, 1538, 1571,
1583, 1606, 1995, 2119, 2216,
2365, 2375, 2404, 2542, 2548,
2579-80, 2623, 2882, 2962, 2994,
3011, 3072
- шляхетних дівчат 687, 1287,
1607, 2610, 2770
- Іподром 940, 1609, 1838, 2346
- Іспити 700, 1449, 1479, 1601

Їдальні 242, 1275, 2532, 2548,
2990, 3130, 3162, 3183

Казарми 1819

Каналізація 30, 35, 64, 71, 92, 284,
364, 596, 607, 794, 980, 1080,
1204, 1255, 1327, 1407-08, 1621,
1728, 1760, 1808, 1816, 1829,
1866, 1883, 1888, 1940, 1993,
2039, 2127, 2173, 2199, 2310,
2681, 2792, 3168

Карикатури 720

Карнавкові збори 3129, 3167

Картографія 879

Каси

- дрібного кредиту 8, 2815, 2830,
2856, 2922, 3099
- лікарняні 77, 148, 929, 1281,
1347, 1392, 1434, 1497, 1663,
2998

- медична допоміжна 396, 512
- медичні працівників друкарень
462, 557, 638, 690, 907, 1123,
2227, 2412, 2926
- ощадно-позичкові 255, 497, 654,
1381, 1451, 1795, 2401, 2882
- Касири 196
- Кінематограф *див.* Синематограф,
кінематограф
- Класи кулінарного мистецтва 34
- Колодязі 72
- Колонії
- дитячі літні 1547, 1566, 1660
- Комерційний клуб 45, 1978, 2968,
2989, 2991
- Комісії міські
- військова 2171, 2712
- водогінна 2930
- з догляду сімей запасних 2469
- змішана 129, 1856
- каналізаційна 607, 2173, 2361
- мостильна 1157, 3093
- музейна 1758, 3007
- оцінно-статистична 2957
- піклування сімей запасних 1969,
2097
- протипаводкова 631
- санітарна 498, 634, 665, 1697,
2021, 3176
- санітарно-ветеринарна 609, 2649
- театральна 167, 1729, 1796, 2515
- технічної освіти 1059
- трамвайно-освітлювальна 342,
541, 2835, 3139
- училищна 97, 99, 171, 360, 447,
625, 689, 996, 1330, 1500, 1605,
1759, 1775, 2166, 2958

- фінансова 359, 511, 591, 699, 762, 988, 1554, 1680, 1769, 2836
- юридична 50

Комісія військова губерньського земства 2107, 2184, 2240, 2357, 2554, 2599, 2705

Комісія погоджувальна 2934

Комітети

- військовий залізничний 2796, 3102
- губерньський 1967, 2202, 2283, 2422, 2894
- з холодильної справи 259, 2437
- зі збору пожертвувань 2072
- педагогічний об'єднаний 2142, 2185, 2319, 2333, 2418, 2426, 3180
- пожежний 3007, 3082, 3224
- порайонний 1160, 2827
- про бідних 294
- шкільно-педагогічний 416, 513

Комітети жіночі

- губерньського земства 2467, 2528
- залізничний 1974, 1985, 2000, 2028, 2044, 2061, 2080, 2155, 2328, 2397, 2468, 2475, 2608, 2665, 2868, 2889, 2979
- зі збору пожертвувань на шпиталі 2261, 2284, 2319, 2327, 2356, 2369, 2396, 2470-71, 2484, 2666, 2699, 2866, 2872
- у повітах 2023, 2073, 2739
- швидкої медичної допомоги 630, 647, 2136

Композитори 433, 467, 960, 1003, 2849, 2877

Конка 48, 55, 89, 424, 1833, 2089

Конфіскація

- автомобілів 1990, 2003, 2017, 2307

- зброї 2409

Концерти 80, 82, 136, 138, 165, 200, 233, 247, 264, 267, 289, 318, 329, 368, 402, 417, 456, 467, 491, 501-02, 504, 540, 566, 606, 614, 655-56, 667, 697, 725, 743, 746, 782, 808, 839, 887, 954, 960, 1003, 1051, 1064, 1138, 1148, 1171, 1210-12, 1220, 1222, 1232, 1241, 1386, 1423, 1485, 2080-81, 2108, 2155, 2381, 2842, 2866, 2974, 3002-03, 3010, 3018-19, 3021, 3025, 3030, 3033, 3090, 3104, 3112, 3148, 3153, 3216-18

Коректори 1360, 1438

Кореспонденти 2032, 2053

Крадіжки 136, 415

«Крапля молока» 831, 1013, 1041, 1215, 1432

Купці 310, 346, 389, 661, 672, 754, 965, 977, 981, 992, 1150, 1217, 1544, 1742, 1863, 2295, 2851, 2951

Кур'єри 345, 1802

Курорти 1329, 1688, 3026, 3121, 3166

Курси

- бактеріологічні 1060
- вечірні для євреїв 2686
- Вищі жіночі 536, 624, 699, 1070, 1572, 1811
- Вищі комерційні 398, 405, 504, 604, 905, 1238, 1282, 1468, 1741,

- 1976, 2893 *див. також*
 Інститути – комерційний
 – Вищі сільськогосподарські 331,
 454, 496, 627, 704, 843, 866, 988,
 1124, 1679
 – вогнетривкого будівництва 93,
 119, 1314, 2447
 – для селян 657
 – догляду за пораненими 2009,
 2040, 2055, 2075, 2087, 2118,
 2179, 2478
 – залізничні 1301
 – педагогічні окружні 1611, 1699,
 1801, 1843, 1852
 – підготовки техніків для
 меліораційних робіт 260
 – практичної санітарії для лікарів
 1229
 – робітників 26, 2797
 – санітарних лікарів 1577
 – театральні 970
 – Товариства розповсюдження
 освіти між євреями 1794
 – учительок рукоділля 1411
 – учительські земські 1496, 1528,
 1586, 1595, 1617, 1762, 1911
 – фребелівські 1453
 – швидкої медичної допомоги 760

Лабораторії 652, 869

Лазні 2650

Лекції 20, 25, 170, 219, 227, 263,
 302, 451, 526, 535, 575, 601, 623,
 640, 653, 676, 726, 740, 749, 820,
 828, 832, 852-53, 895, 912, 989,
 1017-18, 1044, 1050, 1066, 1070,
 1110, 1218, 1317, 2208, 2281,

2318, 2339, 2398, 2519, 2544,
 2557, 2566, 2597, 2640, 2707,
 2728, 2735, 2740, 2761, 2793-94,
 2810, 2872, 2874, 2899, 2908,
 2932, 2999, 3036, 3053, 3098,
 3117

Лижники 211, 223

Ліга для боротьби з
 туберкульозом 85, 109, 691,
 1354, 1376, 3147

Лід штучний 1597

Лікарі 11, 21, 59, 85, 87-8, 113,
 118, 137, 188, 190, 192, 377, 381,
 422-23, 460, 477, 564, 608, 623,
 636-37, 642, 666, 680, 703, 729,
 772, 776, 827, 842-43, 855-58,
 869, 876, 906, 910, 962, 1018,
 1020, 1168, 1229, 1251, 1253,
 1329, 1333, 1362, 1368, 1379,
 1410, 1447, 1478, 1608, 1682,
 1867, 1877, 2055, 2082, 2091,
 2099, 2104, 2117, 2131, 2148,
 2158, 2162, 2226, 2238, 2278,
 2293, 2308, 2315, 2328, 2333,
 2342, 2347, 2352, 2354, 2363,
 2423, 2428, 2431, 2470, 2514,
 2538, 2560, 2564, 2575, 2578,
 2634, 2642, 2646, 2655, 2658,
 2690, 2695, 2730, 2733, 2771,
 2806, 2834, 2845, 2860, 2875,
 2943, 3044, 3135, 3175, 3185

Лікарні 198, 220, 359, 465, 725,
 947, 1273, 2021, 2094, 2291,
 3164-65

– Громади Червоного Хреста 348,
 1029

- губернська земська 203, 910, 1633, 2104, 2117, 2634, 3185
- дитяча ім. кн. Крапоткіна 132, 359
- для немовлят 831
- Єленінська 2458
- залізнична 898
- медичного товариства 643
- Миколаївська 220, 359, 422-23, 586, 693, 701, 1164, 1251-52, 1328, 1379, 1859, 2069, 2128, 2226, 2238, 2771-72
- Олександрівська 73, 133, 220, 324, 1164, 1267, 1868, 2069
- очна ім. Л. Л. Гіршмана 203, 220, 994, 2575
- приватні 192, 1043, 3165
- прикажчиків 316, 623, 814, 1217, 1289, 1442, 1629, 1712, 2279
- університетські 2131, 2408
- Ломбард 114, 276, 604, 1249, 1254, 1855, 1975, 2223
- Лотереї 295, 327, 411, 480, 559, 630, 997, 2614, 2648, 2768, 3068, 3158
- Льодовники 126

Магазини 2552

- аптекарські 946
- книжкові 821
- пасаж 1827

Майстерні

- для виготовлення бісквітів 702
- паровозні 2754
- протезні 2886
- рукоділля 388, 1587
- слюсарні 1953

- художньо-ремісничі 1103, 3055
- Мандрівники 375, 426, 875, 998, 1932
- Маніфестації 1915, 1919, 2006, 2186, 2584, 2691-92, 2985
- Марки 2666
- Медикаменти 2021, 2135
- Медицина 198, 465
- Медична допомога 849, 947, 1392, 1410, 1488 *див також*
Амбулаторії, Лікарні, Шпиталі
- Меморалізація 1685, 3024
- Механіки 2754
- Митниця 495, 1707, 1761, 1899, 1910
- Міжнародні зв'язки 2746
- Міністри 1474, 1537
- Місіонери 1493
- Міська дума 22, 70, 226, 268, 340, 419, 604, 616, 686, 747, 787, 843, 973, 995, 1038-39, 1079, 1192, 1225, 1248, 1304, 1320, 1366-67, 1475, 1545, 1575, 1584, 1602, 1631, 1638, 1642, 1677, 1718, 1943, 2069, 2214, 2263, 2301, 2368, 2455, 2481, 2595, 2611, 2630, 2652, 2789, 2833, 2843, 2941, 2945, 2993, 3006, 3105, 3157, 3194
- Міське господарство 98, 160, 534, 695, 829, 1079, 1558, 1602, 1720
- Міське самоврядування 339, 1585, 1602
- Міський кошторис 281, 511, 591, 628, 762, 764, 787, 1209, 1248, 1730, 2789, 2801, 3151

Міські голови 253, 341, 1696,
2271, 2276, 2301, 2350, 2390,
2441, 2444-46, 2525, 2565, 2618,
2627, 2630, 2632, 2652, 2663,
3094, 3116
Міські секретарі 2791
Міщанські старости 164, 280, 312,
816
Мобілізація бельгійців 1970, 2795
Могили 1242, 1546, 1551
Мода жіноча 1655
Молебні 1930, 1951, 1962, 1999,
2035, 2766
Молитовні 804, 2453
Монастирі 370, 518, 1898, 1918,
1931, 2057, 2140-41, 2176, 2203,
2259, 2502, 2572, 2805, 2928,
2947, 2986
Морг 460, 498
Мости 305, 639, 1203, 1243, 1769,
1880, 2019, 3016
Мостильні роботи 399, 763, 1549,
1560, 1626, 1748, 1916, 2820,
3093
Музеї
– будівельних матеріалів і палива
76
– гірничопромисловий 208, 909,
1072, 1277, 2775, 2961
– земський сибірський 67
– ім. І. Ю. Рєпіна 1055
– наочних посібників 967, 1586
– охорони природи 1312
– художньо-промисловий 215,
519, 542, 658, 688, 739, 1477,
1758, 1766, 2614
– церковних старожитностей 1341

Музиканти, музикантки 80, 110,
138, 149, 165, 200, 233, 247-48,
264, 289, 301, 318, 337, 402, 433,
456, 467, 491, 501-02, 614, 624,
655-56, 667, 697, 743, 745, 768,
798, 808, 887, 924, 948, 960,
1003, 1025, 1051, 1056, 1138,
1171, 1220, 1388, 1423, 1563,
1845, 2757-58, 2767, 2776-77,
2786, 2817, 2842, 2857, 2866,
2873, 2903, 2912, 2974, 2996,
3019, 3021, 3025, 3030, 3090,
3104, 3153

Нагороди 95, 1393, 1667, 2770,
2940, 3137

Наради

– агрономічні 1483
– ентомологічні 2461
– лікарів 3121
– санітарні 869, 896, 1870
– учителів 2183

Населення 15, 343, 347, 538, 581,
698, 901, 1058, 1081, 1193, 1293,
1847, 1869, 1871, 1885, 1897,
1923, 1979

Некрологи 6, 42, 143, 203, 217,
328, 444, 486, 658, 661, 666, 680,
757, 786, 910, 965, 1117-18,
1140, 1150, 1152, 1360, 1368,
1379, 1414, 1417, 1470, 1474,
1476, 1487, 1495, 1517, 1632,
1651, 1719, 1756, 1764, 1805,
1850, 1854, 1863, 1893, 1925,
1939, 1984, 2010, 2071, 2088,
2093, 2201, 2233, 2275, 2306,
2335, 2364-65, 2370, 2382, 2490,

- 2542, 2560, 2610, 2641, 2660-61,
2729, 2733, 2750, 2757, 2811,
2838, 2853, 2892, 2907, 2914,
2952, 2994, 3011, 3092, 3095,
3108, 3118, 3175, 3178, 3192,
3215, 3221
- Нещасні випадки 163, 178, 193,
217, 1253, 1326, 1841, 2840
- Нотаріуси 700, 951
- Оперета** 202, 266, 278, 353, 386,
926, 961, 1052, 1065, 1615, 1750,
2708, 2716, 2736, 2760, 3212,
3220
- Оркестри** 10, 378, 719, 728, 743,
846, 848, 948, 2996, 3002-03,
3010, 3160
- Освіта** 68, 97, 168, 171, 179, 374,
447, 597, 1173, 1194, 1234, 1897,
2050, 2160, 2167, 2182, 2230,
2270, 2598
- позашкільна 2312
- Оцінювання міського майна** 695,
870
- Паводок** 631
- Пам'ятники** 819, 950, 1077, 1098,
1216, 1226, 1233, 1242, 1666
- Парки** *див.* Сади, парки, сквери
- Педагоги** 1546, 1552, 2106, 2506,
2770, 2823
- Пенсії** 470
- Перегонки кінські** 428, 915, 930,
1116, 1846
- Перепис населення** 1193, 1800,
1885, 1979
- Переселення селян** 799, 1798, 1895
- Періодичні видання** 96, 260, 322,
349, 472, 660, 812, 1117, 1236,
1259, 1354, 1360, 1438, 1723,
1776, 1850, 1857, 1867, 1988,
2250-51, 2653, 2727, 3227
- Перукарі** 2386
- Письменники** 252, 376, 421, 466,
479, 535, 563, 605, 616, 650, 660,
668, 685-86, 800, 819, 950, 1010,
1017, 1053, 1066, 1077, 1096,
1218, 1723, 2515, 2714, 3159,
3177
- Пияцтво, профілактика** 824, 1087,
1109, 1132, 1265, 1284, 1721-22,
1731, 1834, 1904, 2046, 2110,
2644, 2651, 3205
- Південні залізниці** 6, 241, 679, 971,
1021, 1133, 1667, 1841, 1999,
2007, 2018, 2072, 2123, 2248,
2340, 2349, 2509, 2520, 3128,
3198
- Підземні ходи** 1137, 1375, 1625,
1781, 1927, 2435
- Підлітки-добровольці** 2344, 2585,
2600, 2609, 2656, 2679, 2738,
2780, 3101
- Підприємці** 864, 1719, 1739, 1751,
2892, 3047, 3124
- Піклувальники** 179, 415, 651, 659,
1100, 1237, 1763, 2029
- Піклування** 2097, 2109, 2129, 2134,
2193, 2288, 2427, 2487, 2596,
2659, 2670, 2698, 2867, 2890,
2901, 2970, 3015, 3070, 3112,
3167, 3189, 3208
- дитячих притулків 863, 2451

- бідняків 159, 802, 1030, 1034, 1196
- глухонімих 521
- охорони материнства і дитинства 1308, 1398
- санітарні 74, 1008
- сліпих 2613, 2888
- Пілоти 786, 795, 840, 874, 928, 999, 1459, 1609, 1634, 1637, 1646, 1650, 1674-75, 1692, 1700, 1717-18, 1734, 1744, 1754, 1777, 1780, 1786, 1807, 1817, 1825
- Плани Харкова 1521, 1727
- Подарунки різдвяні армії 3035, 3046, 3060, 3067, 3086, 3097, 3107, 3140-41, 3169
- Податки
 - земські 300
 - міські 299, 793, 2778
 - на мотоциклети 194, 751
 - на собак 176, 609
 - попудний 350, 527
- Поезії 187, 1367, 1413, 1445, 1582, 1610, 2921, 3004, 3034, 3226
- Пожежі 257-58, 379, 702, 946, 1182, 1331, 1571, 1583, 1598, 1649, 1661, 1771, 1909, 2020, 2031, 2480, 2553, 2694, 2755, 3149, 3165, 3173, 3184, 3205
- Пожежна безпека 7, 1325, 2529, 3205
- Пожежна команда, пожежні частини 161, 494, 621, 1068, 1421, 1557, 1649, 1673, 1803, 1811, 2043, 2077, 2510, 2870, 3081
- Пожежники 1948
- Позики 140, 243, 747, 758, 1040, 1319, 1900, 2264, 2380
- Поліція 191, 321, 1481, 1588, 2489, 2541, 2589, 2612
- Поліцмейстери 939, 1027, 1815, 1872, 2070, 2154, 2433, 2573, 2612, 2626, 2878, 2971
- Полонені 2197, 2206, 3014
- Польська колонія, допомога пораненим 2291, 2458
- Посилки до діючої армії 2664
- Потяг-лазня 3111
- Похорони 16, 21, 111, 191, 393, 420, 599, 672, 775, 992, 1014-15, 1162, 1294, 1307, 1340, 1404, 1505, 1509, 1523, 1535, 1565, 1591, 1783, 1862, 1921, 1957, 2041, 2216, 2290, 2491, 2503, 2564, 2578, 2607, 2732, 2737, 2763, 2767, 2785-86, 2828, 2845, 2854, 2864, 2883, 3132, 3200, 3214
- Почесні громадяни Харкова 747, 772, 842-43, 855, 2275, 3135
- Почесні громадяни Чугуєва 1303
- Поштово-телеграфні установи 53, 169, 204, 457, 1101, 1310, 1377, 1592, 1653, 1693, 1782, 2869
- Правила автомобільного руху 238, 592, 747, 1087
- Пральні 1093
- Премія ім. О. К. Погорілка, заснування 285, 2945
- Приватні володіння, статистичні дослідження 1346

Притулки

- дитячий виправний 600, 911, 1261, 2029
- дитячі 286, 487, 976, 1291, 1326, 1428, 1480, 1853, 2193, 2209, 2395, 2463, 2498, 2518, 2533, 2636, 2698, 2807, 3015, 3143, 3207
- для хронічних хворих ім. В. А. Франковського 1458, 1695
- підкидьків 1168, 1874
- нічліжні 537, 859, 1069, 1195, 1526, 1830, 2384, 2959
- Павлівський 1256, 1949
- сценічних діячів похилого віку 17, 43, 744, 767, 872
- ясла 802, 2411, 2487, 2534, 2540, 2550, 2624, 2855, 2901, 3190, 3208

Прокурори 274, 2939

Проституція дитяча 886

Пункти харчування 2670, 2855, 2901, 3190

Путівники 27

Рабини 599, 1945, 2207, 2277, 2400, 2686

Рада З'їзду гірничопромисловців 78, 362, 530, 648, 1738, 1941, 2165, 2249, 2423, 2566, 2643, 2800, 3124-25

Ревізії, ревізори 269, 1119, 1164, 1178, 1254, 1567, 1737, 1830, 2093, 2922

Регенти 1593

Редактори 1236, 2653

Режисери 3, 7, 17-8, 37, 43, 207, 548, 735, 950, 1077, 2661, 3042, 3100, 3163, 3186

Реквізиція майна 2198, 2456, 2517

Реконструкції будівель 167, 823, 861, 927, 941, 974, 1042, 1310, 1431, 1618, 1701, 1903, 2096

Ремісники 134, 778, 836, 945, 1074, 1125, 1143, 1514, 1664, 2022, 2095, 2841

Ресторани 1950, 1966, 2292

Ринки 1230, 3172, 3202

– Благовіщенський 31, 618, 1345, 1922, 2626, 3039, 3191

– Кінний 1269

– Холодногірський 702, 1926

Сади, парки, сквери 507, 622, 846, 881, 903, 1026, 1122, 1309, 1335, 1461, 1471, 1498, 1654, 1836, 2047, 2122, 2261, 2337

Садівництво 95, 509, 610, 657, 1299, 1569, 1706, 1715

Самогубства 1152, 1155, 1162

Санаторії 109

Санітарне бюро 2222

Санітарний потяг 2721

Санітарні огляди 1230, 1255, 1269, 1345

Свята 12, 105, 2319, 2541

– гімнастичні 1570, 2346

– дитячі 53, 1462, 1525, 3204

Священнослужителі 86, 121, 141, 214, 270, 698, 711, 770-71, 826, 1156, 1175, 1227, 1295-97, 1304-06, 1321-22, 1336, 1340-41, 1359, 1371, 1380, 1404-05, 1493, 1504,

- 1510, 1564, 1593, 1603, 1616,
1624, 1636, 1756-57, 1765, 1774,
1813, 1824, 1891-92, 1898, 1913,
1918, 1934, 1937, 2034, 2042,
2055-57, 2098, 2115, 2117, 2176,
2189, 2259, 2303, 2341-42, 2358,
2402, 2447, 2496, 2524, 2563,
2572, 2597-98, 2654, 2735, 2739,
2741, 2803-04, 2806, 2808, 2852,
2893, 2898, 2904, 2940, 2946,
2952-53, 3051, 3059, 3073, 3079-
80, 3083, 3110, 3117, 3137, 3185,
3196, 3221-22
- Селища 841, 1034-35, 1462, 1536,
1641, 1648, 1821, 1991, 2967,
3197
- Сенатори 4, 108, 151, 213, 250,
1517
- Сестри-жалібниці 1931, 2140,
2391, 2696
- Синагога 1945, 2174, 2338, 2453
- Синематограф, кінематограф 172,
348, 461, 492, 506, 742, 824, 860,
966, 1196, 1299, 1619, 1711,
2174, 2194, 2294, 2619, 2638,
2890, 3029, 3031
- Сироти 3076, 3110, 3152
- Сільське господарство 1200, 1400,
1709, 1735, 2143
- Скарги 544
- Скульптури 377
- Службовці залізниці 6, 16, 328,
1188, 1257, 1495, 1632, 1681,
1726, 1805, 2093, 2308, 2311,
2721, 2783, 2987, 3054, 3060,
3198
- Собаки-шукачі поліцейські 2438
- Співаки, співачки 82, 173, 201,
265, 267, 278, 291-93, 298, 301,
307, 354, 367-68, 385, 407, 417,
437, 456, 482, 491, 500, 516, 531,
546, 560, 572, 578, 655, 683, 745,
755, 871, 1138, 1171, 1210-12,
1222, 1232, 1241, 1386, 1414,
1423, 2155, 2425, 2454, 2462,
2465, 2473, 2493, 2501, 2511,
2522, 2536, 2593, 2629, 2660,
2667, 2675-76, 2689, 2699, 2709,
2715-16, 2736, 2748, 2760, 2776,
2802, 2821, 2850, 2863, 2866,
2877, 2906, 2911-12, 2936, 2950,
2964, 2974, 2999, 3009, 3020,
3040, 3050, 3089, 3134, 3154,
3211, 3219
- Спілка боротьби з дитячою
смертністю 47, 1231, 1239
- Спілка християн непитущих 1132,
2269
- Спортивні ігри, змагання 212, 223-
24, 727, 1403, 1640
- Станції
– біологічна 1086, 2361
– дослідна сільськогосподарська
311
– метеорологічна 1373
– швидкої допомоги 195, 209, 327,
411, 647, 715, 818, 1090, 1102,
1179, 1266-67, 1286, 1372, 2090,
2136, 2179, 2235, 2257, 2847
- Старости
– купецькі 1742, 2464
– міщанські 1789, 1809, 1848
– церковні 493, 661, 1789

Статистичні дані 15, 343, 347, 581,
698, 901, 1346, 1800, 1847, 1869,
1871, 1885, 1897, 1923

Стипендії 128, 131, 374, 1227

Стоматологія 862, 2268, 2313

Страйки 322, 349, 373, 1270, 1344,
1840

Страхування робітників 947, 1412

Студенти 90, 393, 463, 483, 552,
595, 602, 651, 659, 671, 713, 760,
1994, 1996, 2320, 2364, 2373,
2382, 2530, 2579, 2623, 2741,
3072, 3095

Судді 274, 355-56, 2939

– мирові 106, 204, 369, 544. 600,
890, 1921, 1925, 1980, 2029,
2445-46, 2565, 2939, 2963, 3106,
3182

Суди 150, 204, 590, 1534, 1562,
2881, 2913, 2939

– дитячий 911

– пастирські товариські 2303

Судова палата 4, 108, 130, 151, 206,
213, 235, 250, 274, 355-56, 485,
629, 815, 1517, 2010, 2434, 2729,
2913, 2939

Судові справи 392, 430, 505, 553,
741, 1520, 1534, 1538,
1562, 1599, 1658, 1683

Судові установи 2939, 2975

Суфлери 387

Танцівники, танцівниці 336, 352,
354, 384, 669, 717, 798, 811, 964,
1004, 1224, 1370, 1388, 1394,
1415, 1436, 2493, 2511

Театральні трупи

– С. Гаріна 1053, 1096, 1145

– Гонсалець 755, 765, 797

– Дарова 3212, 3220

– драматична І. І. Ільїна 1875

– «Криве дзеркало» 1147, 1190,
1197, 1213, 1221, 1246

– «Летюча миша» 1350

– І. М. Лохвицького 2716, 2736

– М. А. Полтавцева 353, 386

– Є. Потопчиної і К. Грекова 784,
873, 926, 949, 961, 1052

– Л. Р. Сабініна 1797, 1844, 2211

– С. Ф. Сабурова 1147, 1172, 1189,
1198, 1223

– С. Ф. Сарматова 66, 2298, 2367,
2377, 2466, 2513

– М. М. Синельникова 809, 872,
1097, 1318, 1905, 2494, 2535,
2558, 2661, 2682, 2700, 2717

– І. О. Смолякова 2241, 2367, 2513

– О. Л. Суходольського 19, 79,
103, 116, 186, 436, 468, 668

– П. С. Якушева і Б. С. Борисова
1615

Театри 172, 571, 577, 579, 720,
1752, 2194, 2424

– Будинку робітників 548, 1335

– Вольчіні 736

– Грікке 19, 79, 103, 116, 186, 436,
468, 561

– драматичний міський 3, 7, 17,
56, 101, 154, 167, 184, 290, 319,
334, 383, 434, 481, 515, 517, 532,
545, 589, 682, 707, 716, 733-34,
823, 1095, 1115, 1139, 1144,
1154, 1247, 1318, 1388, 1437,

- 1796, 1905, 2256, 2258, 2262,
2274, 2287, 2297, 2305, 2321,
2366, 2442, 2474, 2494, 2512,
2535, 2537, 2558-59, 2594, 2620,
2688, 2711, 2749, 2759, 2816,
2822, 2876, 2920, 2970, 2983,
3008, 3042, 3045, 3100, 3108,
3123, 3155, 3186, 3193, 3210
- В. В. Жаткіна 1424, 1590, 2304
- зібрання прикажчиків 1044, 3225
- Комерційного клубу 266, 278,
338, 372, 386, 435, 452, 520, 547,
624, 669, 691, 717, 798, 839, 861,
912, 957, 974, 1017, 1042, 1053,
1096, 1114, 1145, 1147, 1172,
1198, 1241, 1335, 1370, 1386,
1395, 1431, 1701, 1903, 2096,
2443, 2683
- Є. Е. Машель 2241
- Модерн 824
- Муссурі 744, 766, 782, 854, 925,
935, 1211, 1222, 1394, 1415,
2716, 2736, 2760, 2788, 3041,
3056, 3220
- Народного будинку 387, 746,
3070
- оперний 44, 104, 117, 201, 222,
265, 291-93, 298, 307, 336, 354,
367, 385, 437, 500, 516, 546, 564,
588, 2242, 2322, 2414, 2425,
2454, 2465, 2473, 2493, 2501,
2511, 2522, 2536, 2593, 2667,
2675-76, 2683, 2699, 2708-09,
2850, 2862-63, 2877, 2906, 2936,
2964, 2982, 3009-10, 3020-21,
3134, 3154, 3211, 3219
- «Тіволі» 881, 1615, 1750, 1797,
1844, 2211
- «Фантош» 1836
- Телефон 362, 494, 1174, 1768
- Терези 2971
- Техніки 174, 2331, 2542
- Товариства
 - акліматизації 1092, 1112
 - бджолярів 2809, 3144
 - бігове 428, 930, 1828, 1838, 2074,
2346
 - біржове 922, 2472
 - благодійне 346, 1253, 2221, 2288,
2385, 2695, 3041, 3228
 - благоустрою Журавлівки 933,
1034
 - благоустрою Іванівки 1250, 1580
 - благоустрою Основ'янське 934,
1482
 - боротьби з жебрацтвом дітей
1237, 3207
 - Будинку братньої дружини 1508,
1533, 1567, 1788, 1809, 1853,
2016, 2636
 - будівництва театрів 1082
 - вегетаріанське 240, 989, 1568,
3130, 3162
 - ветеринарних лікарів 982, 1245,
2685
 - взаємного кредиту 1-ше 2476
 - взаємного кредиту 2-ге 867, 884,
2406
 - взаємного кредиту 3-тє 488, 1512
 - взаємного кредиту
гірничопромисловців 536, 730,
1183, 1429

- взаємного кредиту лікарів і фармацевтів 1452
- взаємного кредиту об'єднане 2406, 3088
- взаємного кредиту прикажчиків 177, 254, 304
- взаємного кредиту торговопромисловців 497, 897, 2450
- взаємного страхування майна від вогню 361, 382, 986, 1332, 2275, 2309
- взаємної допомоги службовців та осіб вільних професій 2371
- взаємодопомоги зайнятих ремісничою працею 731, 778, 836, 945, 1074, 1125, 1143, 1219, 1514, 1639, 1664, 1672, 1746, 2033, 2102, 2419, 2527, 2678, 2874, 2999
- взаємодопомоги верстальників 723, 2960
- взаємодопомоги нужденним студентам технологічного інституту 1531
- взаємодопомоги прикажчиків 822, 1960, 1982, 2037, 2217, 2969
- взаємодопомоги робітників 851
- взаємодопомоги службовців сільського господарства 490, 508, 1785
- взаємодопомоги церковним співакам 211
- виправних притулків 997, 1261
- військове 2677
- власників аптекарських магазинів 1348
- «Горець», спортивне 1640
- грамотності 197, 230, 308, 749, 806, 820, 991, 1279, 1288, 1384, 1566, 1581, 2360, 2616
- дерматологічне і венерологічне 3062
- «Допомога породіллям» 2091
- допомоги нужденним вихованкам Інституту шляхетних дівчат 669, 1522
- допомоги нужденним дітям 2291
- допомоги нужденним євреям 63, 554, 878, 990, 1276, 1369, 1382, 1419, 1511, 1956, 2277, 2338, 2352, 2400, 2452
- допомоги нужденним римо-католицького сповідання 2865
- допомоги нужденним семінаристам 1227, 1757
- допомоги нужденним студентам ветеринарного інституту 414, 931, 1084
- допомоги нужденним студентам університету 157, 172, 287, 453, 2648
- допомоги нужденним учням 2-ї гімназії 954
- допомоги постраждалим на війні солдатам 2962, 3138
- допомоги учням – дітям службовців Південних залізниць 6, 959, 983, 1428
- допомоги хворим студентам 1020, 1032, 1446, 2648, 3078, 3087

- дослідників природи 1086
- друкарів та літографів 2388
- есперантистів 525
- заохочення рисистого конярства 443, 510, 529, 1887, 2296
- захисту тварин 1121, 1161
- зуболікарське 1158, 1478, 2332, 2602, 2905, 3064
- ім. Г. Квітки-Основ'яненка 236, 2615, 2826, 2950, 3113
- історико-філологічне 632, 1001, 1207, 1559, 3022
- конторщиків і бухгалтерів 1890, 2798
- купців 398, 1540, 1550, 1741, 1749, 2004, 2464, 2472, 2596, 3067
- латиське 1141, 2777
- лікарсько-фармацевтичне взаємного кредиту 1579
- любителів природи 27, 58, 94, 171, 199, 401, 492, 506, 611, 742, 834, 837, 1033, 1135, 1263, 1298, 1312, 1896, 2281, 2318, 2492, 2774, 2884, 3001, 3146
- любителів спорту 708, 1128, 1455
- лютеранське 2777
- медичне 158, 188, 282-83, 325, 381, 477, 642-43, 703, 850, 857, 906, 1000, 1016, 1280, 1362, 1426, 1458, 1556, 1608, 1682, 1972, 2009, 2040, 2055, 2118, 2147, 2285, 2372, 2478, 2538, 2744, 2858, 2875
- міське кредитне 681
- міщанське 210, 280, 312, 816, 1024, 1647, 1789, 2086, 2267, 2387, 3131
- музичне 200
- ощадно-позичкові 489, 753, 865, 2045
- педагогічне 261, 641, 645, 817, 985, 1071, 1205, 1397, 1471, 1670, 2346, 2463, 2505, 2518, 2533, 2724, 2807, 3063, 3181
- піклування про нужденних слухачок Жіночого медичного інституту 302
- повсюдної допомоги постраждалим на війні 2448, 2647, 2684, 2817, 3127
- польське 2458, 2744
- поширення освіти між євреями 942, 1443, 1794, 2686
- правильного полювання 524, 1184, 1338, 1702, 1733, 1835, 1986, 2526
- правової охорони малолітніх 204
- працюючих жінок 536, 781, 801, 812, 825, 851, 891, 1045, 1206, 1272, 1572, 1578, 1620, 1811, 2001, 2060, 2210, 2363, 2411, 2516, 2532, 2540, 2550, 2624, 2925, 2990, 3090, 3183
- прикажчиків професійне 177, 858, 894, 1499, 1644, 2008, 2273, 2671, 3069
- продавців харківських ринків 618
- «Просвіта» 315, 360, 403, 979, 1462, 1466, 1519, 1732, 1787, 2220

- «Просвітницьке дозвілля» 142, 746, 2460, 3148
- психіатрів і невропатологів 637
- російських землемірів 3145
- селища Джерело 413
- сільськогосподарське 144, 331, 350, 454, 496, 527, 627, 665, 677, 761, 779, 807, 1049, 1199, 1259, 1541, 2076, 2429, 2552, 2701, 2919, 3032
- сільськогосподарського птахівництва 32
- споживачів службовців Південних залізниць 6, 125
- спорудження великого театру 1494
- страхове робітників 365, 1687, 1704, 1714, 2255
- страхове «Росія» 635
- страхове «Саламандра» 309, 412, 1812
- страхові 494, 1420, 2365
- студентське технічне 724, 805, 2962
- студентської їдальні 2648
- театральне 744, 767, 872, 2717
- технічне 52, 123, 162, 260, 332, 522, 593, 648, 664, 791, 909, 999, 1031, 1260, 1463, 1468, 1646, 1671, 1754, 2568, 2647, 2684, 2790, 2871, 3027, 3103
- технологів 594, 2555
- «Трудова допомога» 893, 984, 3031
- фармацевтичне 326, 2079, 2135
- фельдшерсько-акушерське 539, 1530
- фізичного виховання і захисту дітей 1300, 1397, 1710, 1806, 2855
- харківських художників 732, 1258, 2282, 2768
- церковно-співоче 585
- цукерників 921
- швейцарське благодійне 36
- швидкої медичної допомоги 480, 559, 1102, 1271, 1292, 1337, 1467, 1507, 1635-36, 1793, 2090, 2120, 2213, 2335
- «Южный край» 390, 1506, 2560
- інші 1019, 1359, 2163
- Торгівля 665, 1170, 1501, 1922, 3077
- Трамвай 5, 51, 54, 62, 100, 221, 273, 317, 395, 408, 450, 528, 541, 558, 580, 582, 789, 847-48, 1120, 1187, 1342, 1357, 1628, 1698, 1831, 1833, 1884, 2038, 2345, 2551, 2567, 2581, 2605, 2635, 2734, 2848, 2924, 2931, 2993, 3105, 3114, 3150, 3199
- Трофеї 2351
- Університет 90, 113, 118, 127-28, 145, 156-57, 181-82, 189-90, 235, 285, 287, 374, 397, 427, 444, 464, 476, 483, 498, 533, 552, 595, 602, 612, 615, 651-52, 659, 671, 705, 713, 726, 774, 1012, 1036, 1137, 1262, 1548, 1551, 1559, 1813, 2105, 2181, 2188, 2320, 2335, 2374, 2382, 2398, 2508, 2514, 2579, 2633, 2642, 2655, 2733, 2745, 2769, 2893, 2943, 2954,

- 2975, 2977, 3022, 3073, 3079,
3094-95, 3178, 3215, 3221
- Управи
- земська губерньська 13, 196, 271,
314, 1448, 1860, 1893, 1951,
1954, 1998, 2015, 2036, 2148,
2405, 2459, 2461
 - земські повітові 67, 257, 320,
524, 1964, 1973, 2159, 2329
 - міська 75, 98, 160, 174, 198, 256,
285, 343-45, 400, 405-06, 465,
473-74, 529, 565, 619-20, 698,
762, 764, 967, 972, 995, 998,
1076, 1119, 1165, 1192, 1274,
1316, 1470, 1502, 1518, 1532,
1539, 1552, 1560, 1705, 1724,
1730, 1737, 1800, 1802, 1822,
1879, 1884, 1952, 1963, 2128,
2183, 2205, 2229, 2956, 2984
- Урожаї 1574, 1823, 1876, 2049,
2065, 2076
- Училища 1449, 2092, 2182, 2230,
2988, 3160
- військове 1720, 2908
 - глухонімих 521, 1479, 2808
 - жіноче єпархіальне 2483
 - жіноче ремісниче 554
 - залізничне 1596
 - Ільїнське 803
 - комерційне 773, 1364, 1694,
1747, 2335, 2823
 - музичне 1563
 - Основ'янське 10
 - Пушкінське 388, 803, 1576, 1587
 - реальне 1-ше 1083, 2838
 - ремісниче 1661
 - сліпих 2161, 2777, 2903
 - Тургенівське 449
 - художнє 1085, 1811, 2376, 2887,
3161, 3171
 - інші 249, 562, 625, 941, 1173,
1411, 1627, 1818, 2153, 2168
- Учителі, учительки 41, 46, 61, 152,
420, 470, 486, 584, 1536, 1656,
1684, 1939, 1957, 2063, 2270,
2355, 2410, 2610
- Учительська семінарія 2064
- Учні 375
- Фабриканти** 757, 775, 792, 804,
878, 1182
- Фабрики**
- «Жорж Борман» 849, 1313, 1410,
2121, 2416
 - канатна 1612
 - інші 2059
- Фармація** 652
- Фельдшери, фельдшерки** 203, 239
- Фінанси** 534, 758, 1040, 1209,
1385, 1645, 1894, 2752, 2789
- Фітопатологічне бюро** 678
- Фотоательє** 2553
- Фотографії** 11, 13-4, 57-8, 106-10,
151-54, 190, 206-07, 250-51, 293,
355, 439-43, 485, 533, 574, 685,
718-19, 768-69, 811, 842, 874-75,
917-19, 962-64, 981, 1010-11,
1056-57, 1149, 1185-86, 1212-14,
1266, 1336-38, 1371-73, 1438-39,
1537-38, 1564-65, 1591, 1658-61,
1690-92, 1751-55, 1810-11, 1857,
1887-88, 1928-29, 1980, 2005-06,
2032, 2052-54, 2212, 2246, 2323-
26, 2391-93, 2445, 2530, 2622-23,

2690-92, 2818-19, 2873, 2976-77,
3043, 3072-75, 3124-26, 3213
Футбол 1006, 1054, 1122, 1486,
1573, 2066

Харківська єпархія 47, 1163, 2265,
2539, 2879

Харківський гарнізон 2130, 2201

Хвороби тварин 975, 1977

Холодильники 31, 332

Хори 10, 267, 566, 606, 766, 782,
810, 1593, 2174, 2938, 3041

Хресні ходи 2531, 2668

Художники 56, 184, 334, 377, 569,
732, 838, 969, 1063, 1176, 1202,
1228, 1303, 1477, 1600, 1678,
1689, 1766, 1799, 1886, 1912,
2247, 2614, 2710, 2776, 2916,
2992, 3100, 3133, 3171

Царська сім'я 2482, 2495, 2978,
3058, 3065-66

Цвинтарі 1214, 1242, 1399, 1402,
1546, 2651, 2896

Цензура 2833

Церкви, храми 141, 173, 214, 270,
389, 438, 456, 471, 491, 493, 606,
661-62, 750, 826, 978, 1063,
1156, 1404, 1591, 1685, 1824,
1891-92, 1937, 2113, 2129, 2247,
2260, 2341-42, 2402, 2427, 2488,
2851-52, 2893, 2951-53, 3059,
3075, 3079, 3221-22

Церковні півчі 750, 892

Ціни 2652

Ченці, черниці 370, 518, 1931,
2140, 2320

Чеський загін 2112

Чеський комітет 2239

Читання

– для поранених 2773, 2980

– народні 297

– науково-богословські 475

Шахрайство 559, 1315, 2815, 2830,
2856, 3099

Швейцари 345

Школи 28, 1253, 1449, 1971, 2167,
2244, 2598, 2929

– вагоновожатих 582

– друкарської справи 1228, 1554,
1759

– ім. Ж. Гельферіх 358, 404

– кондукторів 1527

– на залізниці 523, 1716, 1914

– народні 584, 756, 1389

– пожежників 2637

– професійна В. П. Трифільєвої
956, 1046

– ремісничя 1511

– сільськогосподарська 1113, 1874

– співу 1302

– «Сценічна студія» 469, 574,
1349, 1875, 3156

– торговельна 134, 3169

– фельдшерська

М. П. Ряснянського 2354

– художня ім. І. Ю. Рєпіна 1055,
1176

Шпиталі 1935, 1955, 1968, 1971,
1973, 2014-15, 2058, 2067, 2069,
2105, 2119, 2123-25, 2131, 2137,

2141-42, 2148, 2153, 2158, 2162-65, 2172, 2190-91, 2200, 2203-04, 2215, 2219, 2221-22, 2234-37, 2243, 22448-49, 2257, 2265-67, 2278, 2284, 2288, 2293, 2295, 2299, 2306, 2308-09, 2315, 2317, 2324, 2327-29, 2333-34, 2336, 2341-43, 2347, 2352, 2363, 2372-73, 2378-79, 2383, 2385, 2395, 2400-01, 2403-07, 2415, 2418-20, 2423, 2426, 2428-29, 2431-32, 2448-52, 2457, 2470, 2472, 2476-77, 2484-85, 2488, 2495, 2500, 2502, 2504, 2508-09, 2516, 2520-21, 2524, 2526-27, 2538-39, 2543, 2601, 2631, 2646, 2654, 2669, 2677-78, 2687, 2695, 2730, 2753, 2762, 2769, 2773, 2806, 2834, 2858, 2860, 2875, 2879-80, 2927, 2967, 2978, 2987, 3018, 3038, 3041, 3043-44, 3074, 3109, 3126, 3164, 3180, 3209, 3213, 3216-17, 3228
Штрафи 472, 592, 2653

Щоденники 1353

Ювілеї 3, 7, 17-8, 33, 36, 41, 43, 46, 61, 86, 88, 113, 121, 131, 141, 173, 215, 226, 241, 270, 272, 274, 279, 310, 355-56, 376, 387, 419, 479, 519, 542, 564, 605, 616, 650, 660, 685, 687, 711, 719, 722, 729, 750, 788, 801, 827, 909, 958, 1036, 1170, 1227, 1244, 1257, 1656, 1684, 1726, 1824, 2018, 2106, 2251, 2311. 2506, 2573, 2598, 2642, 2754, 2765, 2783, 2823, 2825, 2878, 2893, 2904, 2953, 3022, 3047, 3054, 3182

Юристи 130, 206, 235, 400, 440, 485, 620, 629, 815, 973, 1021, 1117, 1140, 1406, 1984, 2010, 2334, 2355, 2434, 2574, 2880-81, 2939, 2944, 2975

Ярмарки 24, 234, 246, 306, 754, 1111, 1555, 2577

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- Австрія 288, 441, 1919
 Аксютівка, с. (Харків. повіт) 2859
 Англія 980, 1313, 1569, 2774
 Афіни, м. 1896
 Африка 1184
- Бабаї, с. (Харків. повіт) 1284
 Бакинська губернія 1798
 Балаклія, с. (Зміїв. повіт) 737
 Барселона, м. 658
 Батумі, м. 1675, 3178
 Бахмутський повіт (Катеринослав. губернія) 88
 Бельгія 1970, 2364, 2640, 2699, 2809, 2989
 Бендери, м. (Бессараб. губернія) 2402
 Берестова, с. (Куп'ян. повіт) 3141
 Берлін, м. 21, 92, 2849
 Біла Церква, м. 1296
 Білгород, м. 780, 1863, 1918
 Білопілля, м. 2572
 Біляївка, хутір (Вовчан. повіт) 1543
 Бірки, с. (Зміїв. повіт) 1874, 2668
 Богодухів, м. 105, 458, 1319, 2023, 2378-79, 2415
 Богодухівський повіт 3182, 3223
 Богомолівський яр 675
 Болгарія 1207, 2943
 Бразилія 799
- Валки, м. 68, 84, 150, 249, 320, 339, 484, 550, 597, 603, 684, 710, 756, 888, 899, 1200, 1293, 1389, 1657, 1709, 1735, 1798, 1906, 1961, 2149
 Валківський повіт 84, 549-50, 597, 710, 1293, 1569, 1798
 Варшава, м. 91, 3118
 Василівка, хутір (Куп'ян. повіт) 1839
 Васищево, с. (Харків. повіт) 2031, 2244
 Велика Британія 2250
 Велика Данилівка, с. (Харків. повіт) 1937, 2496, 2563, 2600, 2898, 2940
 Велика Писарівка, с. (Богодух. повіт) 105
 Велика Писарівка (Вовчан. повіт) 1762
 Веселе, с. (Харків. повіт) 2204
 Вирівка, с. (Конотоп. повіт) 965, 992
 Високий, с. (Харків. повіт) 977, 1206, 2210, 2967
 Високопілля, с. (Валків. повіт) 1536, 2344
 Відень, м. 92
 Відрадне, с. (Куп'ян. повіт) 2290, 2392
 Відрадний, хутір (Харків. повіт) 1566, 1660
 Вільно, м. 104
 Вільшани, с. (Харків. повіт) 916, 1656
 Владимирська губернія 1118, 2233, 2247, 2943
 Вовчанськ, м. 780

Вовчанський повіт 388
 Волинська губернія 118, 1063
 Волинь 838, 1983
 Волста-П'ятниця, с. (Юхнов. повіт
 Смолен. губернія) 1296
 Вольне, с. (Богодух. повіт) 2852
 Воронеж, м. 2178

Гавайські о-ви 3178
 Гаврилівка, с. (Харків. повіт)
 2118, 2125
 Галич, м. 2490
 Галичина 2344, 2653, 2740, 2794,
 3076, 3152
 Генуя, м. 619
 Гиївка, с. (Валків. повіт) 1476,
 1491-92, 1505, 1509, 1516, 1535,
 1547, 1591, 2162, 2293
 Государів Байрак, с. 2948
 Грайворонський повіт (Курська
 губернія) 88
 Греція 3146
 Григорівка, с. (Харків. повіт) 1387
 Гурзуф, м. 1133
 Гуринівка, хутір (Харків. повіт)
 2799

Дергачі, с. (Харків. повіт) 1113,
 1261, 2170, 2383, 2806, 2879
 Джерело, с-ще (Харків. повіт) 413
 Дінець, р. *див.* Сіверський
 Дінець, р.
 Дніпро, р. 1723
 Довжик, с. (Харків. повіт) 1425,
 1487-88, 1656, 2125, 2133, 2907
 Дон *див.* Область Війська
 Донського

Донецький басейн 932, 2543
 Драгомирівка, с. (Харків. повіт)
 2164
 Дробишеве, с. (Ізюм. повіт) 2563

Євпаторія, м. 143
 Європа 619, 829
 Єгипет 444, 1559, 3178
 Єлисаветград, м. 1027, 1117

Житомир, м. 1934, 1983
 Заальбрюкен, м. 850
 Закавказзя 1798
 Заоскілля, ст. (Куп'ян. повіт) 2946
 Зарожне, с. (Зміїв. повіт) 83
 Зелений Гай, с. (Харків. повіт)
 1462, 1648, 1845, 1991, 2967
 Зенцов, хутір (Вовчан. повіт) 2569
 Зіньків, м. 1180
 Зіньківський повіт (Полтав.
 губернія) 2382
 Зміїв, м. 1174
 Зміївський повіт 1007, 1850, 2420,
 3106
 Золочів, м. 12, 2420, 2631

Іванівка, с. (Харків. повіт) 1250
 Ізюм, м. 205, 551, 1009, 1191,
 1473, 1870, 2081, 2108, 2159,
 2299, 2572
 Ізюмський повіт 457, 1007, 1009,
 1876, 2446
 Іматра, м. 1852
 Індія 526, 3178
 Італія 377, 2871

Йоганстон, м. 928

- Кавказ 786, 1007, 1089, 1263,
 1801, 3178
 Казань, м. 1510
 Каплунівка, с. (Богодух. повіт)
 105
 Карачівка, с. (Харків. повіт) 2505,
 2724
 Караячна, с. (Старобіл. повіт) 2739
 Катеринослав, м. 780, 2892
 Київ, м. 94, 104, 288, 499, 607, 731,
 834, 872, 902, 1135, 1180, 1296,
 1362, 1635, 1813, 1932, 2904,
 3094, 3101
 Кирилівка, с. (Звенигород. повіт)
 685
 Китай 3178
 Кишинів, м. 104
 Ков'яги, с. (Валків. повіт) 603,
 899, 1657
 Коломак, с. (Харків. повіт) 2914
 Колпакове, с. (Старобіл. повіт)
 2447
 Конотоп, м. 965, 1015
 Корбині Івани, с. (Богодух. повіт)
 93, 2447
 Костянтиноградський повіт
 (Полтав. губернія) 3175
 Костянтинополь, м. 1896, 1970,
 1983, 3181
 Котовка, с. (Вовчан. повіт) 1543
 Кочеток, с. (Зміїв. повіт) 711,
 1479, 1547, 1708
 Красне, с. (Костром. губернія)
 1228
 Кременчук, м. 786
 Крим 1801, 1852, 1893
 Куньє, с. (Ізюм. повіт) 2056
 Куп'янськ, м. 140, 1858, 1861,
 1870, 2402, 2946
 Куп'янськ, ст. 2504
 Куп'янський повіт 1569
 Курськ, м. 1140
 Курська губернія 1719, 1733
 Курулька, с. (Ізюм. повіт) 2446
 Куряж, с. (Харків. повіт) 1918
 Лебединський повіт 2560, 3221
 Липовий Гай, с. (Харків. повіт)
 2278, 2753
 Лібава, м. 3118
 Ліон, м. 829
 Лозова, с. (Катеринослав.
 губернія) 841, 1294, 1641, 2151
 Лозова, ст. 135
 Лозовенька, с. (Зміїв. повіт) 1721
 Лондон, м. 92, 871, 2082
 Лопань, р. 1885
 Львів, м. 2186, 2351, 2585
 Льєж, м. 2364
 Люботин, м. (Валків. повіт) 375,
 1489, 1516, 1917, 2609
 Люботин, ст. 709, 1466, 2407
 Лютівка, с. (Богодух. повіт) 105
 Марсель, м. 1970
 Матвіївка, с. (Богодух. повіт) 2071
 Мерефа, м. 1181, 2795
 Миколаїв, м. 1551, 1666
 Моначинівка, ст. 1839
 Монголія 853
 Москва, м. 182, 232, 267, 456, 660,
 780, 810, 993, 1054, 1094, 1107,
 1149, 1223, 1650, 1671, 1736,

- 1780, 1801, 1807, 1852, 2247,
2529, 2563
- Нагольна**, р. 1072
Нагольний кряж 1277
Наугейм, м. 2335
Немишля, р. 675
Непокрите, с. (Харків. повіт) 549
Нижній Новгород, м. 118
Німеччина 980, 2071, 2082, 2088
Ніцца, м. 1
Нова Баварія, ст. 562, 1612, 2428
Нова Величка, с. (Бахмац. повіт)
 3118
Нова Водолага, с. (Валків. повіт)
 20, 1035, 1129, 1265, 1771, 2067,
 2150
Нова Олександрія, м. (Люблін.
 губернія) 2170, 2704
Нова Рябина, с. (Богодух. повіт)
 105
Новоселівка, платформа 2617
Норвегія 3178
- Область Війська Донського** 476,
 1072, 1118, 3178
Одеса, м. 786, 1092, 1441, 1896,
 1970, 2629
Олександрівка, с. (Богодух. повіт)
 2952
Олексіївка, с. (Валків. повіт) 2488
Омськ, м. 1681
Опішне, м. 1180
Оренбурзька губернія 2218
Орловська губернія 904, 2365
- Основа**, с. (Харків. повіт) 826, 864,
 934, 1482, 1547, 1654, 2236-37,
 2638, 2927
Основ'янський бір 1806
Остзейські губернії 2757
Острроверхівка, с. (Харків. повіт)
 2859
Охоча, с. (Зміїв. повіт) 2607
Охтирка, м. 2370, 2490, 2572
Охтирський повіт 1977
- Павлоград**, м. 1294
Павлоградський повіт 1641
Палестина 1913
Пан-Іванівка, с. (Харків. повіт)
 2799
Панютине, ст. 3038
Париж, м. 871, 1012, 1609, 2462
Пенза, м. 2943
Пересічне, с. (Харків. повіт) 2244
Переяслав, м. (Полтав. губернія)
 288
Перм, м. 1552
Персія 658
Петербург, м. 23, 40, 95, 275, 415,
 608, 902, 950, 1245, 1414, 1429,
 1459, 1468, 1481, 1509, 1517,
 1588, 1650, 1671, 1682, 1780,
 1786, 1799, 1801, 1807, 1852,
 2114 *див. також* Петроград, м.
Петербурзька губернія 274
Петроград, м. 2365, 2375, 2401,
 2525, 2757, 2767, 2811, 2943,
 3108 *див. також* Петербург, м.
Південне, с. (Харків. повіт) 139,
 1902, 1906, 2730

Північна Америка 401, 3178
 Пірей, м. 1896
 Піски, с. (Ізюм. повіт) 2572
 Пісочин, с. (Харків. повіт) 389,
 1656, 1684, 1984
 Покотилівка, с. (Харків. повіт)
 204, 1155, 1396, 1768
 Полтава, м. 253, 1180, 2892
 Полтавська губернія 260, 841
 Польща *див.* Царство Польське
 Помірки, с. (Харків. повіт) 1566
 Привіслянський край 2697, 2832
 Приморська область 3178
 Пруссія 2604
 Путивльський повіт (Курська
 губернія) 1723

 Рава-Руська, м. 2286
 Радомський повіт (Київ. губернія)
 950
 Рильський повіт (Курська
 губернія) 1723
 Рим, м. 1620
 Рогатин, м. 2370
 Росія 15, 39, 40, 78, 95, 123, 156,
 362, 375, 426, 512, 514, 530, 573,
 730, 757, 776, 786, 813, 828, 852,
 855, 932, 987, 1031, 1183, 1282,
 1333, 1353, 1414, 1429, 1723,
 1738, 1794, 1941, 1966, 1983,
 1988, 1996, 2054, 2082, 2423,
 2462, 2479, 2566, 2643, 2654,
 2892, 2981, 3057, 3124-25, 3144
 Ростов, м. 2142
 Рублівка, с. (Богодух. повіт) 2781
 Рябушки, с. (Лебедин. повіт) 2125

Савинці, с. (Ізюм. повіт) 826
 Самара, м. 1675
 Сахалін, о. 3178
 Сахари, у-ще 35, 1866, 1883, 1888
 Сватова Лучка, с. (Куп'ян. повіт)
 271, 711, 956
 Свистунівка, с. (Куп'ян. повіт) 711
 Севастополь, м. 786, 1032, 1133,
 1459, 1780, 1786, 1807, 1817
 Семенівка, с. (Зміїв. повіт) 2459
 Сербія 1919, 3067
 Сибір 15, 1293, 1895
 Сіверський Дінець, р. 126, 245,
 1086, 1665
 Сімферополь, м. 1296, 2353
 Слобідська Україна 1918, 3094
 Слов'янськ, м. 1688, 2572, 2754,
 3121, 3166
 Смірна, м. 1896
 Смоленськ, м. 1296
 Сполучені Штати Америки 2774
 Стара Водолага, с. (Валків. повіт)
 1771
 Старобільськ, м. 2572
 Старобільський повіт 584, 837,
 1058
 Старовірівка, с. (Куп'ян. повіт)
 1377
 Стратилатівка, с. (Ізюм. повіт)
 3222
 Суми, м. 780, 1180, 1877, 2245,
 2379
 Східна Пруссія 2492

 Таврійська губернія 2763
 Таганрог, м. 2245

Тамбовська губернія 729, 2994
Таранівська волость (Зміїв. повіт)
83

Ташкент, м. 2961
Тельші, м. 3118
Тетлежське, с. (Зміїв. повіт) 83
Тибет 853
Тифліс, м. 104, 1492, 3178
Травники, ст. (Люблін. губернія)
21
Туреччина 2766, 2810, 3178
Туркестан 1895

Уди, р. 2724
Україна 236, 438, 1063
Урал *див.* Уральська область
Уральська область 1263, 2218

Федосіївська, ст-ця (Область
Війська Донського) 1360
Франція 980, 1919, 2054, 2082,
2188, 2699, 2880

Харків, р. 1885
Харківський повіт 88, 409, 584,
1007, 1058, 1108, 1619, 1699,
2063, 2405, 2420, 2696, 2726,
2929
Хвилинка, платформа 2328, 2448,
2967

Херсон, м. 1027, 1181, 2573

Царгород, м. *див.*
Костянтинополь, м.
Царство Польське 288, 2088, 2586,
2604, 2706, 2725-26, 2746, 2813,
2865, 2884, 2915, 2965, 2989,
3037, 3067, 3090
Цейлон, о. 3178
Центральна Азія 853, 912

Черкаський Бишкін, с. (Зміїв.
повіт) 438
Чернеччина, с. (Охтир. повіт) 2563
Чернігівська губернія 977
Чита, м. 2433
Чорногорія 3067
Чугуїв, м. 844, 1055, 1176, 1303,
1600, 1602, 1665, 1678, 1689,
1720, 1790, 1799, 1849, 1886,
1928, 2379, 2828

Швеція 2082
Щигри, м. (Курська губернія) 2320
Щурове, с. (Ізюм. повіт) 214

Южный, с. *див.* Південне, с.

Ява, о. 3178
Ялта, м. 786, 1133, 2275, 2660
Японія 3178

Довідкове видання

**Харків і губернія на сторінках газети
«Южный край»**

(1880–1919)

Частина 13: 1914

Бібліографічний покажчик

Відповідальний за випуск *Н. В. Петренко*

Формат 60×90/8. Ум. друк. арк. 53,5. Обл.-вид. арк. 25,2.
Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка
пров. Короленка, 18, м. Харків, 61003, Україна
E-mail: info@korolenko.kharkov.com